

H. C. ANDERSENS
DAGBØGER

I

H. C. ANDERSENS
DAGBØGER
1825-1875

UDGIVET AF
DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB
UNDER LEDELSE
AF
KÅRE OLSEN OG H. TOPSØEJENSEN

I

G • E • C GADS FORLAG
KØBENHAVN

H. C. ANDERSENS
DAGBØGER
1825-1834

UDGIVET AF
HELGA VANG LAURIDSEN

KØBENHAVN
1971

UDGIVET
MED UNDERSTØTTELSE AF
CARLSBERGFONDET

TILSYN:
ERIK DAL - DANIEL PREISZ

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE
© COPYRIGHT 1971
DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURELSKAB
ISBN 87 12 02 360-4

INDHOLD

Selskabets forord	VII
Indledning. Af H. Topsøe-Jensen	IX
Teksten. Af Kåre Olsen	XV
Principper for tekstbehandlingen	XIX
Manuskriptbeskrivelse 1825-1834	XXII
Tidstavle 1825-1834	XXXI
H. C. Andersens dagbøger:	
1825	I
1826	43
1830	57
1831	59
1832	117
1833	119
1834	266

FORORD

En samlet videnskabelig udgave af digterens dagbøger har længe været et af H. C. Andersen-forskningens mest påtrængende ønsker, ligesom den for Det danske Sprog- og Litteraturselskab må anses for en central opgave. Stoffet er imidlertid for omfattende til, at en enkelt mand vil kunne klare udgivelsen indenfor et rimeligt åremål.

Initiativet til en løsning af problemet blev taget af overbibliotekar, dr. phil. H. Topsøe-Jensen og førstebibliotekarne, dr. phil. Erik Dal, mag. art. Bjørn Ochsner og cand. mag. Kåre Olsen ved en henvendelse til rigsbibliotekar Palle Birkelund, der tilsagde Det kongelige Biblioteks støtte til en udgivelse for derved bl. a. at sikre de originale dagbøger, som har været udsat for et betydeligt slid. Der blev truffet aftale med forskningsbibliotekarne, dr. phil. Tue Gad, mag. art. Helga Vang Lauridsen og mag. art. Kirsten Weber, som var villige til at påtage sig arbejdet med afskrivning af dagbøgerne og redaktion af teksten. Førstebibliotekar Kåre Olsen og overbibliotekar, dr. phil. H. Topsøe-Jensen påtog sig at tilrettelægge og overvåge arbejdet. Efter forhandlinger mellem rigsbibliotekaren og Selskabet blev udgivelsen overdraget dette; man beder rigsbibliotekaren modtage Selskabets tak herfor.

Udgaven vil komme til at omfatte 10 bind tekst, hvor-

til vil komme registre, og bindene vil af hensyn til arbejdets fordeling og tilrettelæggelse blive udsendt i tvangfri rækkefølge, således nu til at begynde med bindene I og V. Det er hensigten årligt at udsende to bind, således at udgaven kan foreligge afsluttet i 1975.

Som omslag til bindene vil blive anvendt marmorert papir i dessiner, der tilsigter at give et indtryk af papirmoderne i tiden 1825-1875, dog uden hensyn til at man i periodens senere del oftest glittede papirerne. Til bind I og V er marmoret fremstillet af P. Duval, Paris.

Uden betydelige bevillinger har sagen ikke kunnet gennemføres, og Selskabet vil derfor gerne her rette en hjertelig tak til direktionen for Carlsbergfondet, som har ydet de fornødne tilskud og vist udgaven stor interesse.

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

INDLEDNING

H. C. Andersens Dagbøger har altid været betragtet som en af de vigtigste Kilder til hans Livs Historie. Prøver paa dem – saaledes Skoledagbogen – kunde man allerede 1882 læse i Edvard Collins store Bog: »H. C. Andersen og det Collinske Huus«. Fyldigere Afsnit blev dog først tilgængelige for Offentligheden, da Julius Clausen og P. Fr. Rist i »Memoirer og Breve« V publicerede »H. C. Andersens sidste Leveaar. Hans Dagbøger 1868-75. Ved Jonas Collin« (1906). Det var kun et meget beskedent Udvalg af det vældige Stof fra disse Aar, og Teksten kan ikke siges fri for Sjuskeri og Fejllæsninger. Men Jonas Collin d. Y. var død Aaret forud og har saaledes ikke selv kunnet besørge Dagbogsuddragene i Trykken. Tiden var imidlertid endnu ikke moden til en Offentliggørelse af Digterens private Optegnelser. Lad være, at Collins Udvalg maaske ikke kan siges at have været helt loyalt overfor hans afdøde Ven, det stiller ikke Andersen i den bedste Belysning, saa maa Eftertiden dog forbavses over den Forargelse, ja, Indignation, hvormed den uskyldige Bog blev modtaget.

Saa skete der intet før 1936. Da overflødiggjordes Edvard Collins ufyldstgørende Gengivelse af Skoledagbogen af en kyndig og velkommenteret Udgave: »H. C. Andersens Dagbog fra hans sidste Slagelse-Aar 1825-1826« ved den lærde Andersenianer H. G. Orlík (Anderseniana, Vol. IV). Den suppleredes 1964 med den genfundne Fortsættelse: Slagelse-Dagbogen 4. Marts-11. April 1826, udgivet af Helga Vang Lauridsen med Noter af Paul Raimund Jørgensen (Anderseniana, 2. R. V, S. 201-19). Imidlertid var 1947 »Romer-

ske Dagbøger. Ved Paul V. Rubow og H. Topsøe-Jensen« kommet til; Chr. Svanholm havde trykt Optegnelserne fra Rejsen til Norge («H. C. Andersens Norgesrejse 1871«, Anderseniana, 2. R. I, 1949, S. 189-228) og Poul Høybye »H. C. Andersens dagbog fra Pariserrejsen 1843« (Anderseniana, 2. R. I, 1950, S. 285-332). Endelig maa nævnes Elias Bredsdorffs Udgave af Dagbøgerne vedrørende Andersens Englandsrejser, Rejsen i 1847 saaledes i »H. C. Andersen og England« (1954), Rejsen i 1857 i »H. C. Andersen og Charles Dickens« (1951). Iøvrigt er Dagbøgerne blevet flittigt benyttet og citeret i den store H. C. Andersen-Litteratur.

Det danske Sprog- og Litteraturselskabs Udgave vil indeholde, hvad der til Dato er bevaret af H. C. Andersens Dagbøger fra den følsomme Skoleelevs daglige Notater og ned til den gamle syge Mands sidste Dage paa Rolighed hos Familien Melchior. Originalerne findes med en enkelt Undtagelse paa Det kgl. Bibliotek i den Collinske Samling Nr. 7, 4to, og Nr. 30, 4to (Tysklandsrejsen 1831). Undtagelsen er den ovenfor omtalte Fortsættelse 4. Marts-11. April 1826 af Slagelse-Dagbogen; den købtes 1956 hos en schweizisk Antikvar af H. C. Andersens Hus, Odense. Dagbøgerne fra 1825 til og med 5. April 1863 stammer fra Edvard og Jonas Collins Haandskriftsamling; Resten – 11. April 1863-4. August 1875, d.v.s. mere end Halvdelen af Stoffet – tilhørte Familien Melchior og testamenteredes til Biblioteket efter Frøken Louise Melchiors Død 1934. Besynderligt nok havde Andersen gjort Indhug baade i Collins og i Melchiors Part, idet han havde foræret en ung Ven, stud. theol., senere Provst E. L. Oksen 4 Blade af Dagbogen 1861 (5. Novem-

ber-14. December) samt et helt Kollegiehefte, der indeholder Optegnelser for Tidsrummet 3. August-6. December 1865. I 1930erne fik Biblioteket imidlertid Tilladelse af Provstens Børn til at tage en Fotokopi, og 1966 skænkede Frøken Ebba Oksen efter Aftale med sin 1961 afdøde Broder, Ekspeditionssekretær Knud Oksen, Originalerne til Det kgl. Bibliotek.

Stort set er Dagbogsrækken fuldstændig. Der har dog fra 1830 eksisteret Optegnelser, som Hans Brix har benyttet i sin Disputats »H. C. Andersen og hans Eventyr« (1907), men som nu ikke kendes. Ogsaa en større Dagbog fra 1829 synes at være gaaet tabt. Herpaa tyder et Ms. i Collinske Samling (Nr. 8, 4to, Fasc. 2), kaldet: »Dagbog paa en Sommer Udflugt til Møen, gennem Sjælland til Fyen og derfra tilbage 1829«, en renskrevet Begyndelse af en indenlandsk Rejsebeskrivelse. (Om den H. G. Olrik i »Hans Christian Andersen. Undersøgelser og Kroniker 1925-1944«, S. 172-77). Den omfatter kun Dage 30. Juni-4. Juli, men bygger aabenbart paa tidligere Optegnelser. Samme Kilde har sikkert ogsaa to Artikler, som Andersen fik trykt 17. og 18. September 1829 i Kjøbenhavnsposten Nr. 148-49: »Brudstykke af en Udflugt i Sommeren 1829 – Odense og Omegn« (optrykt med Indledning og Kommentar af Chr. M. K. Petersen i Anderseniana, Vol. VIII, S. 5-30). Endelig mangler et Hefte fra Pariser-Sommeren 1833 (14. Juni-14. August).

Oprindelig førte Digteren kun sine Dagbøger paa Rejser eller under enkelte vigtige hjemlige Begivenheder som f.Eks. Troppernes Hjemkomst fra Treaarskrigen 1851 og Fru Hartmanns og H. C. Ørsteds Sygdom og Død samme Aar. De daglige Begivenheder Aaret rundt noteredes i hans Almanaker; med Huller i Rækken er der bevaret Skrivekalendere

med Notitser fra 1833 til 1871. Bortset fra Skoledagbogen har Hensigten med de følgende Dagbøger først og fremmest været at samle og fastholde Stof til Brug for senere Rejse-skilddringer. Alle tre Ungdomsromaner og »De to Baronesser« samt Rejsebøgerne fra »Skyggebilleder« (1831) og ned til »Et Besøg i Portugal 1866« (i Samlede Skrifter XXVIII, 1868) staar i saa Henseende i Gæld til Dagbøgerne, og det samme gælder naturligvis de store Selvbiografier, især »Mit Livs Eventyr« (1855) og dets Fortsættelse fra 1869. Men fra 26. Maj 1860 gik han over til at føre Dagbog hele Aaret rundt, og det fortsatte han med til sin Død. Samtidig taber Interessen for Almanakkerne sig. Fra og med 1862 indeholder de næsten kun Regnskab over ankomne og afsendte Breve, fra 1872 falder ogsaa dette bort.

Paa mærkelig Maade skifter Dagbøgerne Karakter efter 5. April 1863, lige efter Tilbagekomsten fra Spaniensrejsen. H. C. Andersen har hidtil brugt Notehefter i Oktavformat; da han 11. April tager fat igen, er han gaaet over til Stilebøger i lille Kvart, som han købte paa Kongens Nytorv i Wilhelm Hansens Papir- og Musikhandel. Han fik altsaa bedre Plads til at udfolde sig, og de daglige Optegnelser blev bestandig fyldigere, fyldigst fra de allersidste Leveaar, hvor hans digteriske Produktionsevne omtrent var udtømt. Havde han tidligere helst skildret Rejseoplevelser og Mødet med fremmede Lande og fremmede Personligheder, bogfører han nu omhyggeligt Stemninger og Tilstande i København i Frederik den Syvendes sidste Leveaar, Krigsmaanederne i 1864 og Begyndelsen af Christian den Niendes Regeringstid.

Tanken, at Dagbøgerne muligvis engang vilde blive kendt og udgivet, har undertiden strejft H. C. Andersen. Men han har intet gjort for at sætte sig i Positur. Hans Dagbøger er ikke bevidst Kunst, som det er Tilfældet hos flere andre berømte Skribenter; Optegnelserne er kun foretaget til Brug for ham selv, uden Henblik paa en mulig Læser. Man skal derfor gennemgaaende ikke vente at genfinde hans udsøgte Prosa i dem. Det er Raamaterialer, men de kan ved given Lejlighed udnyttes artistisk. Ofte noterer han kun ganske kort Dagens Begivenheder: Helbredet, Humøret, Vejret, Møde med Mennesker. Undertiden bliver der dog Lejlighed til at forme en lille prægnant Aforisme; han kan ogsaa more sig med at afskrive en heldig Passus i et Brev, inden han bringer det paa Posthuset. Naturligvis indeholder Dagbøgerne en Mængde Bidrag til hans Værkers Historie; som Skitser, der nærmere udføres i Rejsebøgerne eller i Selvbiografierne, rummer de et fortrinligt Sammenlignings-Materiale for den, der vil studere hans Arbejdsmetode og verificere hans Beretninger.

Dagbøgerne vil nok skuffe den, der uforberedt læser dem igennem fra Ende til anden, ubehjælpsomt og flygtigt affattede som de meget ofte er. Men for den, der indgaaende vil beskæftige sig med den store Digter, er de en sand Guldgrube. Hans ustabile Humør, hans Sindsbevægelser, hans indbildte eller reelle Plager (Tandpinen!) lærer vi grundigt at kende, men ogsaa hans Evne til at iagttage baade Naturen og Menneskene, de store berømte og de smaa anonyme. Gode Bidrag til Oplysning om hans egen og hans Samtids Smag er hans fyldige Notater om Museumsbesøg og Teateraftener – de sidste baade udenlands og i Kongens Køben-

havn. Ogsaa om hans Læsning fortæller især de sene Dagbøger et og andet af Interesse. Forholdet til Vennerne optager en betydelig Plads. Først og fremmest er han dog selv sine Optegnelsers Centrum og Hovedtema; Triumftogene Europa over skildres i alle Enkeltheder; vi faar fuld Besked om hans voksende »Erkendelse«, som han sagde, men ogsaa Indblik i hans Mismod og hans Sorger. Som Supplement til Selvbio-grafierne og til hans mange Breve vil Dagbøgerne altid vide at hævde deres Plads. Forargelsen og Protesterne fra Aarhundredskiftet vil næppe mere komme tilorde, dertil er den psykologiske Værdi af det ubesmykkede Selvportræt, som de Tusinder af Sider tegner, alt for stor og Mødet med Personligheden trods mulig Irritation alt, alt for fængslende.

H. Topsøe-Jensen.

TEKSTEN

Til grund for tekstbehandlingen i nærværende udgave af H. C. Andersens dagbøger er lagt de principper for udgivelse af Andersens skriftlige efterladenskaber, som er formuleret i C. Behrend og H. Topsøe-Jensens udgave af brevvekslingen med Edvard og Henriette Collin: »Udgaven gengiver saa nøjagtigt som muligt Originalernes Bogstavering og Tegnsætning . . . « (bd. VI, s. 11, Kbh. 1937). Den første metodiske udgave af en af H. C. Andersens dagbøger benyttede i modsætning til de tidligere tryk samme fremgangsmåde: »I Gengivelse af Dagbogens Tekst er hans egen Stavemaade og Tegnsætning bevaret for, saa vidt som det er muligt, at give Læseren et fuldkomment Indtryk af, hvorledes den er ført . . . « (H. G. Olrik, H. C. Andersens Dagbog fra hans sidste Slagelse-Aar 1825-1826, tr. Anderseniana vol. IV, s. 10, Kbh. 1936). Ligeså selvfølgelig denne fremgangsmåde nu forekommer at være, lader den sig dog ikke praktisere til punkt og prikke. En tekstudgave tjener to formål: dels at gengive forfatterens tekst med den størst mulige troskab, dels at gøre den tilgængelig for benytteren, således at denne ikke udsættes for unødige vanskeligheder ved læsningen, som er og bliver det egentlige formål med en publikation. De førnævnte udgivere tilføjer da også i fortsættelsen af de anførte citater, at de, trods hovedprincippet: absolut troskab mod Andersens tekst, på sine steder har måttet korrigere den foreliggende tekst i overensstemmelse med de ved tekstudgaver almindeligt anvendte principper, simpelthen for at gøre teksten forståelig for læseren.

Er Andersens tekst da uforståelig? På ingen måde. Men

det må erindres, at det drejer sig om dagbøger, hastigt, tit under ugunstige forhold af Andersen nedskrevne notitser, enten når han var på rejse, eller når han hjemme i København, en sen aften, dødtræt som han siger, skrev i dagbogen. Dette medførte naturligvis let overspringelser af ord, fejlskrivninger og så videre. Og fremfor alt, sprog og stil er dagbogens, ikke den omhyggeligt, kunstnerisk udformede prosas, men ofte en slags stenogram-prosa. Denne dagbogsstil med dens bevidste og ubevidste forenkling af udtrykket kan besværliggøre læsningen, men kan selvfølgelig ikke ændres ved forbedringer i teksten – dagbøgerne ville ikke være dagbøger mere. Kun hvor kravet til forståelse absolut kræver det, har udgiverne derfor ved en supplerung af et ord eller en stavelse gjort indgreb i Andersens tekst i overensstemmelse med de nedenfor anførte udgivelsesprincipper.

Hvis der til udgivelsen af Andersens dagbøger kun knyttede sig denne vanskelighed, var den næppe værd at nævne; man venter ikke andet af en dagbog. Problemet får først betydning i forbindelse med Andersens, ikke mindst af ham selv omtalte, vanskelighed ved at tilegne sig den gængse ortografi. Dagbøgerne leverer et førsterangs materiale til belysning af denne side af hans psyke. De viser, at han kæmpede en håbløs kamp for at stave ordene »rigtigt«; det tekstkritiske apparat viser hans talrige rettelser af sig selv, hvortil kommer de ikke mindre talrige rettelser af stort begyndelsesbogstav til lille og omvendt og rettelser i enkelte bogstaver og hele ord, som ikke er medtaget i det tekstkritiske apparat. Helt pudsigt virker det, når han først har skrevet det rigtige, så bliver usikker og retter det til det forkerte, men inkonsekvenserne viser også, hvad der foranlediger dem. Andersen skrev efter øret,

således at for eks. hans barndoms sprog får ham til at skrive ord efter den fynske udtale. På samme måde har en nabo-lyd eller et naboord tendens til at smitte af på et efterfølgende ord. Navne på personer og steder er det rent galt med. Navnet på samme person kan på samme side i en dagbog staves på tre forskellige måder. Andersen var i besiddelse af en selv for en forfatter meget højt udviklet iagttagelsesevne, der fungerede fuldkomment, selvom han var i stærk affekt; han erindrede det sete med største sikkerhed, men han var ikke i stand til uden videre at erindre og reproducere et læst navn med sikkerhed. Fejlstavede ord og navne findes i tusindvis i et bind som det foreliggende. At andre faktorer end de allerede nævnte spiller ind her, er klart. Hans opvækst og sene uddannelse kan nævnes, men også det forhold, at han uddannede sig til digter og ikke til embedsmand, må tages i betragtning. Sikkerhed i ortografi spillede ikke den rolle i datiden, som det senere blev tilfældet.

Tegnsætningen i dagbøgerne er ganske vilkårlig, læsningen forstyrres hyppigt ved manglende eller efter vor mening forkert satte skilletegn. Andersen og hans samtidige havde ikke den fast indekserede skilletegnsprocedure, som senere vandt indpas, og som først i vor tid er afløst af en friere kommaterering. Men også her må det erindres, at det drejer sig om ubearbejdede dagbogsnotitser, hvor forfatteren ved nedskrivningen lægger ringe vægt på, om et komma er sat, eller hvor det er sat. Dette kan blive en faldgrube for læseren, og i sådanne tilfælde er manglende komma eller punktum indsat i skarp parentes, se nedenfor.

Der er hermed gjort rede for de problemer, der rejser sig for en udgiver af H. C. Andersens dagbøger, når han med

troskab mod Andersens tekst skal tjene læseren ved at hjælpe ham over de vanskeligheder, som dagbogssproget, retskrivningen og tegnsætningen kan berede. Løsningen af disse problemer kan af og til kompliceres af Andersens skrift. Det hævdes ofte, også på tryk, at Andersens skrift er særlig vanskelig at læse. Måske har denne opfattelse sin oprindelse i den kendsgerning, at Edvard og Jonas Collin i deres publikationer vedrørende deres ven leverede nogle særdeles graverende fejlslæsninger. Så meget mere mærkeligt, som de begge i modsætning til eftertiden var vant til at læse Andersens skrift og selv skrev og læste samme skrift som Andersen, den gotiske. Men heraf kan kun sluttes, at de læste Andersen som amatører, ikke som videnskabsmænd. Fejlslæsningerne karakteriserer deres måde at læse på, ikke Andersens skrift. Hans skrift var, som det er blevet sagt, hele hans liv igennem præget af en karakteristisk ensartethed og må som helhed betegnes som fast og konsekvent. Flere af hans samtidige skrev en langt vanskeligere læselig skrift. Når der alligevel opstår tvivlstilfælde ved læsningen, skyldes det den hastige nedskrivning og Andersens mangel på konsekvens i ortografi og gengivelse af navne i forbindelse med et moment, som hidrører fra den gotiske skrift, som Andersen skriver. Vokalerne a, e, i, o, u og ø, hvor Andersen ofte udelader streg, samt konsonanten n kan, hastigt skrevet, antage praktisk talt samme form. Her må udgiveren træffe sit valg udfra ordets gængse form og den vedtagne navneform, uden at man med bestemtthed kan afgøre, om Andersen med sin manglende konsekvens i netop dette tilfælde har skrevet den ene eller den anden vokal. Hertil kommer, at f, h og s let kan forveksles. Følgen er, at når de nævnte bogstaver kombineres med hinanden, kan

det ikke af det skrevne ses, om der skal læses for eks. for, før, har, her, osv., kun sammenhængen kan give løsningen. Dette vil altid være en kilde til fejlslæsning, sikkert også – trods al anvendt omhu – i denne udgave.

Kåre Olsen.

Principper for tekstbehandlingen

1. *Ny side* i dagbogen markeres ved en skråstreg inde i teksten.
2. H. C. Andersens *understregning* af datoer, navne m.m. gengives ved kursivering. Har Andersen undtagelsesvis undladt at understrege en dato, kursiveres den alligevel.
3. Er *læsningen* af noget *usikker*, angives dette i en note. Er læsningen af noget *umulig*, sættes på det ulæstes plads i teksten en skarp parentes med så mange prikker i, som det ulæste fylder, samt i det tekstkritiske apparat en note herom.
4. Kan et *teksttab*, der er forårsaget af blækklatter, afrevne hjørner eller lignende, suppleres, gøres dette i teksten i en skarp parentes. I det tekstkritiske apparat bringes en note herom. Er en supplerings umulig, sættes i teksten en skarp parentes med så mange prikker i, som det tabte skønnes at fylde, og i en note oplyses om teksttabet, dets art og omfang.
5. H. C. Andersens brug af *stort og lille begyndelsesbogstav* bibeholdes. Da Andersen skriver D og d på samme måde, kun med en forskel i størrelse, som dog ikke altid forekommer, benyttes i sådanne tilfælde D eller d i overensstemmelse med hans almindelige brug af store og små bogstaver. Ligeledes er C og K, som skrives næsten ens af Andersen, norma-

liseret i overensstemmelse med den af ham ellers anvendte stavemåde. Manglende prikker over i, ü og ö tilføjes.

6. H. C. Andersens *urigtige stavemåder* og forskrevne ord bibeholdes uden nærmere angivelse, såfremt de ikke virker meningsforstyrrende. Hvis de derimod virker meningsforstyrrende, oplyses det rette i en note ved hjælp af ∴, eller de erstattes i teksten med det, Andersen mener, i skarp parentes, og Andersens tekst går i det tekstkritiske apparat.

7. H. C. Andersens inkonsekvenser i stavningen af *navne* bibeholdes i teksten. Hvis den forskrevne navneform ikke er forståelig, bringes den rette form, forsåvidt den kan oplyses, i en note. Hvor Andersen lader plads åben til et navn, markeres dette i teksten ved otte prikker. Det manglende navn oplyses så vidt muligt i en note.

8. Forkerte *datoer* (ugedage, månedsnavne, årstal) forbliver i teksten, og det rette anføres umiddelbart derefter i en skarp parentes. Manglende datoer (ugedage, månedsnavne, årstal) tilføjes i teksten i skarp parentes.

9. H. C. Andersens *tegnsætning* bibeholdes. Der sættes derfor ikke punktum efter Hr Jomf Mad og lignende, heller ikke efter dato og ved linieudgang, hvor Andersen har undladt at sætte det. Hvor det for at undgå misforståelse skønnes nødvendigt at tilføje et tegn, sættes dette i skarp parentes. Hvor H. C. Andersen har glemt at fuldføre en parentes eller et citationstegn, tilføjes det manglende tegn uden videre.

10. *Supplering* af teksten som følge af oversprungne ord, stavelser og bogstaver finder kun sted, hvor forståelsen ubetinget kræver det. Det oversprungne tilføjes i en skarp parentes med eller uden note i det tekstkritiske apparat efter udgiverens skøn.

11. *Rettelser*, som H. C. Andersen har foretaget i teksten, angives i noterne ved hjælp af]først skrevet. Hvis det af blækfarve, skrift eller andet fremgår, at rettelser er udført på et senere tidspunkt end den øvrige tekst, bruges formen]rettet fra. Visse af Andersens rettelser tages der ikke hensyn til i noterne. Det gælder de talrige rettelser af stort begyndelsesbogstav til lille begyndelsesbogstav og omvendt, samt rettelser i enkelte bogstaver og hele ord, når det ikke kan afgøres, hvad der først har stået.

12. *Tilføjelser*, som H. C. Andersen har gjort i teksten over eller under en linie, optages på deres plads i teksten. Det oplyses i en note, at det drejer sig om en tilføjelse. Tilføjelser, som H. C. Andersen har gjort i marginen, indsættes i teksten på det sted, hvor udgiveren skønner det rimeligt. Det oplyses i en note, hvor i marginen tilføjelsen er placeret.

13. H. C. Andersens hyppige *gentagelser* af artikler, præpositioner, stavelser og undertiden hele udtryk forbliver i teksten uden bemærkning i det tekstkritiske apparat. Hvor det skønnes nødvendigt, bringes der en note herom.

14. Hvor H. C. Andersen har *overstreget* ord, stavelser eller bogstaver i teksten, anføres dette i en note, hvadenten det overstregede har kunnet læses eller ikke. Det hænder, at H. C. Andersen glemmer at overstrege et ord eller ikke fuldfører en påbegyndt overstregning. Det ikke-overstregede ord forbliver enten i teksten uden note, eller udgår af teksten og anføres i det tekstkritiske apparat.

MANUSKRIPTBESKRIVELSE 1825-1834

De dagbøger, som er trykt i dette bind, omfatter alt hvad der er bevaret af følgende seks dagbøger: 1. og 2. De bevarede brudstykker af skoledagbogen 1825-1826. 3. Et brudstykke af en dagbog fra Andersens rejse i sommeren 1830. 4. Den fuldstændige dagbog fra en Tysklandsrejse 1831. 5. Et blad af en (påbegyndt?) dagbog fra Andersens rejse i sommeren 1832. 6. Dagbogen fra Italiensrejsen 1833-1834, som er fuldstændig bevaret, bortset fra en lakune 1833 14. juni-14. august; optegnelserne fra disse to måneder synes at være gået til grunde.

Disse dagbøger tilhørte den del af Andersens dagbøger, som efter hans bestemmelse tilfaldt Edvard Collin (jf. Indledning, s. X) og indgik således i den Collinske Manuskript-samling, grundlagt af Edvard Collin (1808-1886) og videreført af sønnen Jonas Collin (1840-1905), se Carl S. Petersen: Afhandlinger til dansk Bog- og Bibliotekshistorie, Kbh. 1949, s. 287 ff. I den af Jonas Collin udarbejdede katalog over samlingen (Collin 541, 4°) anføres: »A[ndersen]s Dagbøger fra 1825 til 1862 . . . 2434-2435. En mærkelig Dagbogs-Optegnelse fra 11. Jan. 1837 . . . 1791. Dagbog paa Tydsklands-Reisen 1831. Med adskillige Pennetegninger af A[ndersen] . . . 1486. Dagbog paa Reisen til Spanien og Afrika med Jonas Collin 1862-63 . . . 1474«. I 1905, kort før sin død, skænkede Jonas Collin hele manuskriptsamlingen med dens enestående samling af manuskripter af H. C. Andersen og breve fra og til ham til Det kongelige Bibliotek, hvor dagbøgerne derefter har haft deres plads. Men der bliver et spørgsmål tilbage vedrørende de ovenfor under 2

og 3 nævnte fragmenter. Var de også oprindelig i den Collinske Manuskriptsamling? Hans Brix benyttede dem ved udarbejdelsen af sin disputats: H. C. Andersen og hans Eventyr, Kbh. 1907. Han afhændede nr. 2 i 1955 til et københavnsk antikvariat, som videresolgte det til et schweizisk antikvariat, hvorfra det blev købt af H. C. Andersens Hus i Odense i 1956, se Anderseniana 2. rk. V, 1964, s. 201. Nr. 3 kendes nu kun gennem Brix' tryk i disputatsen, originalen synes tabt. Har Andersen foræret disse blade til en af sine venner, som tilfældet var med nogle dagbogsblade fra 1861, se Indledning, s. X? Og har denne overladt dem til Hans Brix? Eller er det et uberigtiget lån fra den Collinske Manuskriptsamling? Spørgsmålet lader sig næppe besvare, men muligheden for, at løse blade og læg kunne komme ud af samlingen, forstås let ved en betragtning af dagbogsmaterialet indtil 1863. I Indledning, s. XII er fremhævet, at Andersen fra 1863 den 11. april og indtil sin død nedskrev sine dagbogsnotitser i kollegiehefter, som jo ikke uden videre tillod, at man fjernede enkelte blade. Men før den tid benyttede han altid, med en enkelt undtagelse, se nedenfor nr. 4, løse blade og ark af det skrivepapir, som han tilfældigvis havde for hånden. Et blik på den detaljerede beskrivelse nedenfor vil vise, at papirformatet ustandselig skifter, og en beskrivelse af de anvendte papirsorter ville yderligere bekræfte dette. Herfra er afstået, da en sådan ville kræve megen plads og intet betyde for dateringen. Udover dette kan der ikke siges noget bestemt om, hvordan Andersen har opbevaret disse dagbøger, kun Spaniensdagbogen (bd. 5) har endnu en rest af sit oprindelige, af Andersen selv dannede omslag. Han hverken folierede eller paginerede dem. En

indsigt i dette spørgsmål vanskeliggøres ved, at den Collinske Manuskriptsamling, som det var bestemt af Jonas Collin ved overdragelsen 1905, blev omordnet i årene 1925-1929, hvorved dagbøgerne fik den nuværende signatur Collin 7, 4°, dagbogen fra Tysklandsrejsen dog Collin 30, 4°, og bladet fra en dagbog 1837 (bd. 2) Collin 8, 4°, se Lauritz Nielsen: Katalog over danske og norske Digteres Originalmanuskripter i Det kongelige Bibliotek, Kbh. 1941-1943, s. 10-12. Samtidig blev disse dagbøger konserverede i bibliotekets bogbinderværksted; hvert enkelt blad og læg blev oplæbet på fals og indsat i hefter. Man må herefter gå ud fra, at dagbøgerne i Andersens og Jonas Collins tid har dannet en stor bunke løse blade og læg. Dette bekræftes af tre ting: 1. Hovedmassen af dagbøgerne fandtes i Jonas Collins ovenfor citerede katalog slået sammen under to numre uden nærmere specifikation. Ved nyordningen deltes de i to lige store grupper, I 1825-1846, II 1847-1862, der meget vel kan dække de to Collin-numre. 2. Det fremgår af den detaillerede beskrivelse, at Jonas Collin hele dagbogsrækken igennem har indlagt ensartede sedler, hvorpå han med blyant har noteret år og dag for de efterfølgende dagbogsoptegnelser. Af hans rettelser fremgår det, at han har rettet datoerne efterhånden som han fandt de ting, der hørte sammen. Dette viser, at Andersen har efterladt sig dagbøgerne i uorden og, i hvert fald, at han ikke selv opbevarede dem i omslag med påskrift. På den anden side viser gamle heftehuller, at han af og til har syet en heftesnor gennem et læg. 3. Når Andersen gav sin unge ven E. L. Oksen fire dagbogsblade fra 1861 (jf. Indledning, s. X), kan det kun skyldes, at han opbevarede sine dagbøger på

den beskrevne måde. Andersen gav gerne venner og bekendte et og andet stykke af sin righoldige manuskriptsamling; men det tør anses for givet, at han kun ved en skødesløshed har foræret dagbogsoptegnelser bort, netop forårsaget ved den måde de var udarbejdet på, og som han opbevarede dem på.

Dagbøgerne blev folieret ved nyordningen. Senere, omkring 1960, blev hvert hefte pagineret for sig.

Materialet fordeler sig på følgende måde:

1. Collin 7, 4°, I 1. – 1825 16. september–15. oktober, 27. oktober–1826 5. januar, 23.–28. januar. – 17 blade, folieret 1–17. – Løse blade og læg af blåtonet papir af samme slags som de mindre læg i stilebogen fra Slagelse (Collin 13, 4°), 210 × 165 mm med mindre afvigelser. – Nuværende tilstand: 1. Fol. 1. – 1825 16.–19. september. – 1 blad. – Trykt s. 1–3, 26. – 2. Fol. 2–3. – 20. september–4. oktober. – 1 læg, 2 blade. – Trykt s. 3, 27–9, 17. – 3. Fol. 4. – 4.–15. oktober. – 1 blad. – Trykt s. 9, 17–12. – 4. Fol. 5. – 27. oktober–6. november. – 1 blad. – Trykt s. 13–16, 4. – 5. Fol. 6. – 6.–17. november. – 1 blad. – Trykt s. 16, 4–19, 15. – 6. Fol. 7–8. – 17. november–8. december. – 1 læg, 2 blade. – Trykt s. 19, 15–25, 12. – 7. Fol. 9. – 8.–11. december. – 1 blad. – Trykt s. 25, 12–28, 3. – 8. Fol. 10. – 12.–18. december. – 1 blad, øverste del afrevet. – Trykt s. 28, 6–30, 11. – 9. Fol. 11. – 19.–20. december. – 1 blad. – Trykt s. 30, 12–32, 22. – 10. Fol. 12. – 20.–22. december. – 1 blad. – Trykt s. 32, 23–35, 2. – 11. Fol. 13–14. – 22.–26. december. – 1 læg, 2 blade. – Trykt s. 35, 2–39, 22. – 12. Fol. 15. – 27.–28. december. –

- 1 blad. – Trykt s. 39,23–41,22. – 13. Fol. 16. – 1825 28. december–1826 5. januar. – 1 blad. – Trykt s. 41,22–43,17. – 14. Fol. 17. – 1826 23.–28. januar. – 1 blad. – Trykt s. 43,22–46,4.
2. H. C. Andersens Hus i Odense. – 1826 4. marts–11. april. –4 blade hvidt papir, blad 1 og 4 løse, blad 2–3 sammenhængende, gamle heftehuller, 205 × 165 mm. – Trykt s. 46,5–56.
3. Hans Brix: H. C. Andersen og hans Eventyr, Kbh. 1907, s. 33–35. – Dagbogsoptegnelser 1830 4.–5. august. – Benyttet af Brix, men senere forsvundet. – Trykt s. 57–58.
4. Collin 30, 4°. – 1831 16. maj–23. juni. – Denne dagbog er ført i en notesbog i oktavformat, indbundet i marmorert, stift papbind, med et indklæbet mærkat fra forhandleren: »C. Steen. Paa Hjørnet af Pilestrædet og Sværtøgaden. No 121.« Ryggen repareret af Andersen med blågrønt papir. På bindets forside er klæbet en hvid seddel, hvorpå Andersen har skrevet: »Dagbog paa en Tydsklands Reise 1831«, og senere ovenover tilføjet: »H. C. Andersen's«. På bindets bagside er klæbet et mærkat med dagbogens gamle nummer i den Collinske Manuskriptsamling: 1486. Notesbogen bestod oprindeligt af 24 blade, hvoraf blad 1 og 24 som forsats er klæbet på bindets inderside; da den var skrevet ud på s. 44, fortsatte Andersen på tre kvartblade, som han foldede til eet læg med seks blade i oktav. Efter at have beskrevet dem syede han dem ind i notesbogen efter s. 44. – Pagneret 1–56. – I teksten findes 13 tegninger, i reglen skit-

seret med blyant og optrukket med blæk; billedunderskrifter, hvor sådanne findes, er oftest kun med blyant. Dele af teksten er ligeledes først blyantsskrevne, enkelte afsnit ikke senere optrukket med blæk.

S. 1-44. - 1831 16. maj-13. juni. - 2 læg hvidt papir, 12+12 blade, første og sidste blad opklæbet på bindet, 205 × 130 mm. - Trykt s. 59-108,12.

S. 45-56. - 1831 13. juni-23. juni. - 1 læg hvidt papir, 6 blade, sidste blad ubeskrevet, 203 × 132 mm. - Trykt s. 108,12-117,6.

5. Collin 7, 4°, I 2. - Foran er indklæbet et blad, hvorpå Jonas Collin har skrevet: »1830 (*derefter er overstreget* Lørd 13. Juni-Tirsd. 14. Juli) Mand. 31. Mai-Lørd 18. Juni m.m.«. - Herefter følger s. 1-2. - 1 blad blåtonet papir, 170 × 100 mm, med korte rejsenotater 1830 31. maj-30. oktober. - Ikke medtaget.

S. 3. - 1832 22. juni-26. juni. - Foran er indklæbet et blad, hvorpå Jonas Collin har skrevet: »1832 22-27. Juni«. - 1 blad hvidt papir, 213 × 128 mm. - På bagsiden, s. 4, har Andersen med blyant skrevet en verslinie: »Hun mit Hjerte er saa kjær.-«, derunder to overstregede linier efterfulgt af ni verslinier. - Trykt s. 117,7-118.

6. Collin 7, 4°, I 2 - I 13:

I 2. - S. 5-12. - 1833 22. april-30. april. - Foran er indklæbet et blad, hvorpå Jonas Collin har skrevet: »1833 Mand. 22 Apr. - Tirsd. (*derefter er overstreget* 30. Apr., *derover er tilføjet*) 7 Mai«. - 4 blade hvidt papir, 1+2+1 blade, 215 × 128 mm. - Trykt s. 119-129,2.

S. 13-20. - 1833 30. april-4. maj. - 4 blade hvidt papir, 212 × 128 mm. - Trykt s. 129,3-139,8.

S. 21-24. - 1833 4. maj-7. maj. - 1 læg hvidt papir, 2 blade, sidste side ubeskrevet, 205 × 125 mm. - Trykt s. 139,8-142,7.

I 3. - Foran er indklæbet et blad, hvorpå Jonas Collin har skrevet: »Fred. 10 Mai - Torsd. 13 Juni 1833«. - S. 1-4. - 1833 10. maj-15. maj. - 1 læg hvidt papir, 2 blade, 215 × 125 mm. - Trykt s. 142,8-147,6.

S. 5-12. - 1833 15. maj-13. juni. - 1 læg hvidt papir, 4 blade, blad 1 og 4 200 × 155 mm, blad 2 og 3 203 × 155 mm. - Trykt s. 147,6-157.

I 4. - Foran er indklæbet et blad, hvorpå Jonas Collin har skrevet: »1833 Torsd. 15 Aug. - 1834 Torsd. 30 Juli«. - S. 1-20. - 1833 15. august-12. september. - 1 læg hvidt papir, 10 blade, 175 × 114 mm. - Trykt s. 158-174,13.

S. 21-32. - 1833 12. september-21. september. - 1 læg hvidt papir, 6 blade, 175 × 114 mm. - Trykt s. 174,13-185,4.

S. 33-48. - 1833 21. september-4. oktober. - 1 læg hvidt papir, 8 blade, 175 × 113 mm. - Trykt s. 185,4-198,25.

I 5. - S. 1-12. - 1833 4. oktober-15. oktober. - 1 læg hvidt papir, 6 blade, 200 × 122 mm. - Trykt s. 198,25-214,4.

S. 13-24. - 1833 15. oktober-7. november. - 1 læg hvidt papir, 6 blade, 198 × 125 mm. - Trykt s. 214,5-227,18.

I 6. - S. 1-12. - 1833 7. november-1. december. - 1

læg hvidt papir, 6 blade, 200×131 mm. – Trykt s. 227,18–242,12.

S. 13–28. – 1833 1. december–24. december. – 1 læg hvidt papir, 8 blade, 197×132 mm. – Trykt s. 242,12–260,5.

I 7. – S. 1–12. – 1833 24. december–1834 12. januar. – 1 læg hvidt papir, 6 blade, 215×130 mm. – Trykt s. 260,5–274,19.

S. 13–24. – 1834 12. januar–26. januar. – 1 læg hvidt papir, 6 blade, blad 1 og 6 195×120 mm, blad 2–5 195×124 mm. – Trykt s. 274,19–288,4.

I 8. – S. 1–16. – 1834 26. januar–10. februar. – 1 læg blåtonet papir, 8 blade, 192×125 mm. – Trykt s. 288,5–306,13.

S. 17–24. – 1834 10. februar–17. februar. – 1 læg blåtonet papir, 4 blade, 195×125 mm. – Trykt s. 306,13–314,28.

I 9. – S. 1–16. – 1834 17. februar–28. februar. – 1 læg hvidt papir, 8 blade, 185×124 mm. – Trykt s. 314,28–331,16.

S. 17–30. – 1834 28. februar–7. marts. – 1 læg hvidt papir, 7 blade, 182×115 mm. – Trykt s. 331,16–345,23.

S. 31–46. – 1834 7. marts–20. marts. – 1 læg hvidt papir, 8 blade, 180×115 mm. – Trykt s. 345,23–363,5.

I 10. – S. 1–12. – 1834 20. marts–6. april. – 2 læg hvidt papir, 4 + 2 blade, 205×133 mm. – Trykt s. 363,6–381,20.

S. 13–24. – 1834 6. april–19. april. – 1 læg hvidt papir, 6 blade, blad 1 og 6 208×127 mm, blad 2–5 208×122 mm. – Trykt s. 381,20–398,25.

I 11. – S. 1–20. – 1834 19. april–16. maj. – 1 læg hvidt papir, 10 blade, blad 1 og 10 205 × 130 mm, blad 2–3 og 8–9 210 × 128 mm, blad 4–7 200 × 127 mm. – Trykt s. 398,25–426,9.

S. 21–28. – 1834 16. maj–29. maj. – 1 læg hvidt papir, 4 blade, 210 × 130 mm. – Trykt s. 426,9–437,4.

I 12. – S. 1–12. – 1834 29. maj–9. juni. – 1 læg hvidt papir, 6 blade, 200 × 122 mm. – Trykt s. 437,4–452,14.

S. 13–28. – 1834 9. juni–2. juli. – 1 læg hvidt papir, 8 blade, 210 × 126 mm. – Trykt s. 452,14–475,12.

I 13. – S. 1–16. – 1834 2. juli–15. juli. – 1 læg hvidt papir, 8 blade, 203 × 126 mm. – Trykt s. 475,12–496,9.

S. 17–18. – 1834 15. juli–18. juli. – 1 blad hvidt papir, 208 × 128 mm. – Trykt s. 496,9–499,9.

S. 19–22. – 1834 18. juli–23. juli. – 1 læg hvidt papir, 2 blade, 210 × 132 mm. – Trykt s. 499,9–505,5.

S. 23–26. – 1834 23. juli–30. juli. – 2 blade hvidt papir, 209 × 130 mm. – Trykt s. 505,5–511.

TIDSTAVLE 1825-1834

H. C. Andersen fødtes 2. april 1805 i Odense. Som fjortenårig drog han til København på lykke og fromme og ankom hertil 6. september 1819. I 1822 opnåede han ved et af K. L. Rahbek i teaterdirektionen fremsat forslag, som finansdeputeret Jonas Collin omgående forelagde Frederik VI, kongelig understøttelse til at modtage latinskoleundervisning. Han blev som »privatist« sat i Slagelse lærde Skole, hvor han kom i anden klasse, den næstnederste af skolens fire normalt to-årige klasser. Mandag 28. oktober 1822 begyndte han sin skolegang. I oktober 1823 blev han oprykket i tredje klasse, hvor han ved den bevarede del af skoledagbogens begyndelse havde gået i to år.

Allerede i 1822 havde H. C. Andersen fået sine første arbejder udgivet, en scene af en tragedie »Røverne i Vissenberg« i ugebladet »Harpen«, nr. 32, 9. august, og ved slutningen af året under pseudonym »Ungdoms-Forsøg. Af Villiam Christian Walter. Trykt paa Forfatterens Forlag hos E. M. Cohens Enke. 1822«.

1825 - 1826

Dagbog fra skoletiden i Slagelse, 16. 9. 1825 - 11. 4. 1826.

1.10. 1825 Oprykket i fjerde klasse.

27.10. 1825 Flyttet fra madam Henneberg, hvor han hidtil havde boet, til rektor Meislings hjem.

19.-28.12.

1825 Juleferie i København hos kommandørkaptajn P. F. Wulff.

I maj 1826 flyttede Andersen til Helsingør med rektor Meisling, der var blevet udnævnt til rektor for den derværende latinskole. Her fortsatte han sin skolegang, indtil han i april 1827 fik Collins tilladelse til at forlade skolen og fortsætte undervisningen ved privatmanuduktion i København. I oktober 1828 blev han student, og i oktober og november 1829 tog han den såkaldte »anden eksamen«. Hermed afsluttede han sine universitetsstudier. - Under en sommerrejse i 1830 mødte han i Fåborg Riborg Voigt, søster til hans ven Christian Voigt.

H. C. Andersens første bog under eget navn, »Fodreise fra Holmens Canal til Østpynten af Amager i Aarene 1828 og 1829«, udkom 2.1.1829. Hans først opførte dramatiske arbejde, »Kjærlighed paa Nicolai Taarn«, udkom 23.4.1829 og havde premiere paa Det kgl. Teater 25.4. Hans første digtsamling, »Digte«, udkom 2.1. 1830.

1830

Dagbogsfragment fra en sommerrejse til Jylland og Fyn
31. 5. - 29. 8.

4.-5.8. Svendborg.

1831

Rejse til Harzen og Sachsisk Schweiz 16. 5. - 24. 6.

16.-18.5. Fra København over Lübeck og Schönberg til
 Hamburg.

19.-21.5. Hamburg.

21.-22.5. Fra Hamburg over Lüneburg til Braunschweig.

23.-25.5. Braunschweig.

25.5. Fra Braunschweig til Goslar. Udflugt til Ram-
 melsberg.

26.5. Fra Goslar over Harzburg og Ilsenstein til
 Brocken.

27.5. Fra Brocken over Elbingerode og Rübeland
 (Baumannshöhle) til Blankenburg.

28.5. Fra Blankenburg over Felsenstein, Rosstrappe,
 Blechhütte, Alexisbad til Harzgerode.

29.5. Fra Harzgerode over Königsrode, Leimbach,
 Kloster-Mansfeld til Eisleben.

30.5. Fra Eisleben over Halle og Merseburg til Leip-
 zig.

31.5.-1.6. Leipzig.

XXXII

- 1.-2.6. Fra Leipzig over Oschatz og Meissen til Dresden.
- 2.-6.6. Dresden. J. C. Dahl.
- 5.6. Oplæsningsaften hos Ludwig Tieck.
- 6.-8.6. Vandring gennem Sachsisk Schweiz: fra Dresden over Pillnitz til Lohmen (overnatning 6.6.), derfra over Uttewaldergrund og Schandau til Kuhstall (overnatning 7.6.), videre over Winterberg, Prebischtor, Herrnskretschen tilbage til Schandau og over Pirna til Dresden.
- 9.-10.6. Dresden.
- 10.-11.6. Fra Dresden over Grossenhain, Jüterbog og Potsdam til Berlin.
- 12.-15.6. Berlin.
- 12.6. Besøgt Chamisso.
- 14.6. Gæst i »Die Literarische Gesellschaft«.
- 16.-18.6. Fra Berlin over Spandau, Warnow, Ludwigslust, Lauenburg til Hamburg.
- 18.-20.6. Hamburg.
- 20.-21.6. Fra Hamburg til Lübeck.
- 22.-23.6. Lübeck.
- 23.-24.6. Fra Lübeck med dampskibet »Prindsesse Wilhelmine« til København.
- 19.9. »Skygebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831«.

1832

*Dagbogsfragment fra en sommerrejse til Sorø,
Odense og Nørager 22. 6. - 29. 8.*

- 22.6. Fra København til Sorø.
23.-26.6. I Sorø hos B. S. Ingemann.
18.12 »Aarets tolv Maaneder«.

1833 - 1834

*Dagbog fra den første store rejse, gennem Tyskland
til Frankrig og Italien, 22. 4. 1833 - 3. 8. 1834.*

1833

- 13.4. Ved kgl. resolution bevilget rejsestipendium fra
Fonden ad usus publicos på 600 rdlr. årlig i
to år.
22.-23.4. Fra København over Lübeck til Hamburg.
24.-27.4. Hamburg.
27.-28.4. Fra Hamburg til Harburg, derfra over Celle
til Hannover.
29.-30.4. Fra Hannover over Göttingen til Kassel.
30.4.-2.5. Kassel. Besøgt Ludwig Spohr (30.4.).
2.-3.5. Fra Kassel over Marburg, Giessen, Butzbach,
Friedberg til Frankfurt a. M.
4.5. Fra Frankfurt a. M. over Hochheim til Mainz.
5.5. Rhintur fra Mainz til Koblenz.
6.5. Fra Koblenz tilbage til Mainz.
6.5.-10.5. Fra Mainz over Metz, Verdun og Meaux til
Paris.
10.5.-15.8. Paris. (Dagbog mangler 14.6.-14.8.).

XXXIV

- 24.5. Udflygt til Versailles.
- ca. 25.6. Første møde med Heinrich Heine.
- 27.-29.7. Mindefesterne for Julirevolutionen.
- 14.8. Besøgt Victor Hugo.
- 15.-18.8. Fra Paris over Sens, Dijon, Dôle, den schweiziske grænse til Genève.
- 19.-22.8. Genève.
- 20.8. »Samlede Digte«.
- 22.8. Fra Genève over Genfersøen til Lausanne.
- 23.8. Lausanne. Udflygt til Vevey og slottet Chillon.
- 24.8. Fra Lausanne til Neuchâtel.
- 25.8. Fra Neuchâtel til le Locle.
- 25.8.-14.9. Le Locle, hos familien Houriet. Fuldførte her »Agnete og Havmanden«; 1. del var hjemsendt fra Paris 14.8., 2. del blev afsendt 12.9.
- 14.9. Fra le Locle til Neuchâtel.
- 15.-16.9. Fra Neuchâtel over Lausanne til Brig.
- 17.-18.9. Brig.
- 19.9. Fra Brig over Simplon til Iselle ved den italienske grænse, derfra til Domodossola og Baveno.
- 20.9. Fra Baveno over Lago maggiore til Sesto Calende og derfra til Milano.
- 21.-26.9. Milano.
- 27.-29.9. Fra Milano over Pavia, Voghera (overnatning 27.9), Ronco all'Adige (overnatning 28.9.) til Genua.
- 30.9.-1.10. Genua.
- 2.-4.10. Fra Genua over Rapallo, Sestri Levante (overnatning 2.10.), Borghetto, Sarzana (overnat-

- ning 3.10.), Carrara, Massa, Pietrasanta,
Lucca til Pisa.
- 5.10. Pisa.
- 6.-7.10. Fra Pisa til Livorno (overnatning 6.10.) og derfra tilbage til Pisa.
- 7.10. H. C. Andersens moder Anne Marie Andersdatter dør (jf. dagbogen 16.12.1833).
- 8.10. Fra Pisa til Firenze.
- 9.-12.10. Firenze.
- 13.-18.10. Fra Firenze over Incisa, Levane (overnatning 13.10.), Castiglione Fiorentino, Passignano sul Trasimeno (overnatning 14.10.), Perugia, Foligno (overnatning 15.10.), Spoleto, Terni (overnatning 16.10.) og Nepi (overnatning 17.10.) til Rom.
- 18.10. 1833-
- 12.2. 1834 Rom.
- 18.10. Rafaels anden gravlæggelse. Thorvaldsen.
- 24.-26.10. Udflugt til Frascati (overnatning 24.10.), Grottaferrata, Nemi, Albano (overnatning 25.10.) og Monte Cavo.
- 12.11. Udflugt til Tivoli.
- 18.11. Ponte molle-fest.
- 21.11. Henrik Hertz ankommer til Rom.
- 8.12. Tegnet af Kùchler.
- 23.12. »Agnete og Havmanden«.
- 24.12. Skandinaviske kunstneres julefest i Villa Borghese.

- 4.-6.1. Malet af Kùchler.
 6.1. Brev fra Edv. Collin om »Agnete og Havmanden«.
- 31.1. Tegnet af Kùchler.
 3.-11.2. Det romerske karneval.
 12.-15.2. Fra Rom med Hertz, Berg og Zeuthen over Albano, Velletri (overnatning 12.2.), Cisterna, Terracina (overnatning 13.2.), Fondi, Itri, Mola di Gaëta, S. Agata (overnatning 14.2.) og Capua til Napoli.
 16.2.-20.3. Napoli.
 24.2. I Herculanium og bestigning af Vesuv.
 3.-7.3. Udflugt til Pompeji, Salerno (overnatning 3.3.), Paestum, Salerno (overnatning 4.3.), med båd til Amalfi (overnatning 5.3.) og herfra til Capri (Den blå Grotte) (overnatning 6.3.) og Sorrento, tilfods til Castellammare, derfra med vogn til Napoli.
 14.-15.3. Udflugt til Agnano-søen (Hundegrotten), Pozzuoli, Solfatara, Avernersøen, Bajæ, i båd til Ischia (overnatning 14.3.), over Pozzuoli tilbage til Napoli.
 20.-23.3. Fra Napoli over Caserta, Capua, S. Agata (overnatning 20.3.), Mola di Gaëta, Itri, Terracina (overnatning 21.3.), Torre di tre Ponti, Velletri (overnatning 22.3.) og Albano til Rom.
 23.3.-1.4. Rom. Påsken 27.-31.3.

- 1.-5.4. Fra Rom over Ronciglione (overnatning 1.4.), Viterbo, Montefiascone, Bolsena, Aquapendente (overnatning 2.4.), Radicofani, S. Quirico (overnatning 3.4.), Siena, Poggibonsi (overnatning 4.4.) og S. Casciani til Firenze.
- 6.-15.4. Firenze.
- 15.-16.4. Fra Firenze over Caffaggiolo, Filigare (overnatning 15.4.) og Pianoro til Bologna.
- 17.4. Fra Bologna til Ferrara.
- 18.4. Fra Ferrara over Rovigo til Padova.
- 19.4. Fra Padova over Dolo og Fusina til Venezia.
- 20.-22.4. Venezia.
- 22.4. Fra Venezia til Padova.
- 23.-25.4. Fra Padova over Vicenza, Villanuova (overnatning 23.4.), Verona, Borghetto all' Adige (overnatning 24.4.) og Rovereto til Trient.
- 26.-27.4. Fra Trient over Bozen (overnatning 26.4.), Brixen og Brenner til Innsbruck.
- 28.4. Innsbruck.
- 29.-30.4. Fra Innsbruck over Benediktbeuern (overnatning 29.4.) til München.
- 1.-31.5. München.
- 7.5. Besøg hos Schelling.
- 29.5. Fronleichnamfest.
- 31.5.-1.6. Fra München over Steinhöring til Frabertsham (overnatning 31.5.), over den østrigske grænse til Salzburg.
- 2.6. Salzburg.
- 3.-4.6. Fra Salzburg over Hellbrunn, Ofen, Golling

- (overnatning 3.6.) og Hallein (saltværket) tilbage til Salzburg.
- 5.-6.6. Fra Salzburg over Vöklabrück (overnatning 5.6.) til Linz.
- 7.-9.6. Fra Linz over Amstetten (overnatning 7.6.), Melk, St. Pölten (overnatning 8.6.) til Wien.
- 10.6.-8.7. Wien. Flere besøg hos rabbiner I. N. Mannheim og i Hitzing hos Sonnleithners.
- 19.6. Udflugt til Klosterneuburg.
- 21.6. Udflugt til Laxenburg.
- 22.6. Brudevielse i synagogen.
- 20., 23. og 26.6. Besøgt I. F. Castelli.
- 27.6. Besøgt Grillparzer.
- 30.6. I Währing ved Beethovens og Schuberts grave.
- 6.7. Besøgt fru von Weissensturn, hørt Johann Strauss d. æ.s orkester.
- 8.-10.7. Fra Wien over Hollabrunn (overnatning 8.7.), Znaim, Budwitz, Stannern, Iglau, Deutschbrod, Kolin, Biecowitz til Prag.
- 11.-14.7. Prag.
- 14.7. Fra Prag til Teplitz.
- 15.7. Teplitz.
- 16.7. Fra Teplitz til Dresden.
- 17.-21.7. Dresden.
- 18., 19. og 20.7. Besøgt C. A. Tiedge.
- 21.-23.7. Fra Dresden over Elsterwerda, Liebenwerda (overnatning 21.7.), Jüterbog, Treuenbitzen

- (overnatning 22.7.), Beelitz og Potsdam til Berlin.
- 24.-26.7. Berlin.
- 24.7. Besøgt Chamisso.
- 26.-27.7. Fra Berlin over Spandau og Ludwigslust til Hamburg.
- 28.7.-2.8. Hamburg (dagbogen ender 30.7.).
- 2.8. Fra Hamburg til Kiel.
- 2.-3.8. Med dampskibet »Frederik den Sjette« fra Kiel til København.
- 3.8. Hjemkomst til København.
- 9.4. 1835 »Improvisatoren« (påbegyndt i Rom 27.12. 1833).

1825.

Fredag 16 [September]

Brev fra Guldberg. Gud! Gud! hvor du er god, jeg kan aldrig fortjene det – jeg har en Ven, en Fader o Gud hvor
5 elsker jeg ham! – Fader! Gudom i det Høie, see mit Hiertes
Fryd skue herved med Faderøie føel min Salighed. – Derfor
bort du Fristerinde som nedkuer mig, som min Siæl til Støvet
bøier skjønt den aner, føler Gud! –

Din Vilje skee Alfader
10 Jeg stoler paa dig tryg
I dine Straaler bader
Sig Engel og selv Myg.
Du styrer Sol og Stjerne,
Du styrer Støvets Lod,
15 Dit Bud jeg følger gierne
Thi du er viis og god.
Kun styrk min Siæl du rene,
Lad mig en Deel fortjene
Af al din Salighed. –

20 *Løverdag [17. September]*

Sløv og mat af at læse – φ – repeteret – gik af Sløvhed
til Sengs før Klokken 10. –

Søndag [18. September]

Intet Brev fra *Collin*. Var hos Fruen, hun haabede vi
25 kom til Helsingøer ønskede mig Held til Examen – var hos

Seidlin, trakterede mig med Slags Liquer, deklameret i et Væk, viste mig sit Studeerværelse. »Deri Sophaen skriver jeg anakreontiske Sange – her ved Bordet Elegier. »O! Du som elsked aldrig, elske! – Du som elsked, elsk paa ny!« see her har jeg min Dagbog, ja De kan tro De ofte staaer der i, min Kone er i Corsøer, nu rider jeg ud at tage imod hende, her er Papir og Blyant, jeg digter da paa Veien Resten til Deres Stamblad;« – Tilgiv Alfader de dristige Tanker som stige i min Siæl, men ene de hæver mit Mod, ellers vilde jeg fortvivlet synke, Værket maa jeg fuldføre! Billedet som staaer broget og stærkt for min Siæl, maa jeg male for Menneskene, min Siæl aner at den kan og skal det og altsaa kan du ei forlade mig, din Præst vil jeg vorde, o Gud du maa ei forlade mig om jeg synker i Støvet, min Aand er jo hos dig den for-dømmer det Slette, dog den er din -- hvad er min Fortie-neste. –

Mandag [19. September].

Gud! Gud! din Villie skee, løn mig efter Aarets Flid, ei mere! – (Gud veed hvad Skiæbnen har bragt naar Bladet vendes) / Uheldige! – stod mig usselt i *Latin*, du kommer ei op i 4de ud af Skolen, Haandværker eller et Liig bliver din Bestemmelse, Gud Gud er du virkelig nærværende! – Dog endnu »Dit Navn være Lovet«. – stod mig bedre i *Latinsk Gramatik*, maaskee *Godt*. ogsaa *Godt* i Tydsk. – Jeg fatter ei din Villie Fader, o lad mig dog ei tabe Haabet at du styrer Alt, giv mig Mod til at gaae min Skiæbne i Møde, jeg seer den, o Gud! Farvel alle mine Forhaabninger og Drømme

1) Seidlin ☉: Brinck-Seidelin

9) ene] *foran synes et par bogstaver forskrevede*:

ja det var kun Drømme, o havde jeg kun Mod – Død du er ikke saa frygtelig. – Hvorfor skulde Rektoren just høre mig i det slette; o Gud! – Manden i Ansigtets Sved er lykkeligere end den som arbejder i en saakalt høiere Sphære, han aner
 5 intet Bedre, for Føde og Udkomme er hele hans Virken, mekanisk glider Arbeidet for ham, en ubetydelig Spas er ham en Himmelglæde, hvorimod den anden kiæmper mod et Hav af Besværligheder og Hindringer bagvaskes og nedrives. Begavet med en høiere Følelse knuses hans Hierte, – O hvorfor
 10 kom jeg saavidt hvorfor steeg jeg saa høit, ubemærket er jeg ikke længer, og nu daler jeg, O Vanvid æd dig ind i min Hierne, at jeg maae glemme min egen Tilværelse; Væsen som jeg ei ved det rette Navn paa giv min Siæl Mod til at rive sig løs, svulm Hierte saa du sprænges! – Ha, svulstig
 15 Nar! – fyldest gjør dine Lyster da de faa Øieblikke du kan, en Skiæbne leder Alt, hvad skee skal vil skee aligevel! – Gud jeg kunne blive stoer, agtet af mine Medmenser skabe Glæde Veien snoede alt derop, Engel kunne jeg vorde, Engel eller Diævel maa jeg vorde, Skaalen vakler – Gud du selv
 20 bestemmer den Fortvivledes Lod. – Hvorfor bortrives saa mangan en Familiefader saa mangan duelig Mand og elsket Knøs og jeg skal leve, jeg som ønsker Døden, ja send mig den, selv om min Fremtid ei blev mørk Døden er mig kiærere, Livet uden Haab er et Helved, at see mine Kamerater
 25 stige medens jeg synker at rive mig ud fra de Dannedes Kredse o Gud nei det er for haardt! /

Tirsdag [20. September]

Hvad kunne jeg blive? og hvad bliver jeg. Min stærke Phantasi bringer mig nu til Daarekisten, min heftige Følelse

gør mig til Selvmorder, før vilde begge forenede gjort mig til en stoer Digter, o Gud! er virkeligt ogsaa dine Veie heneden? – Tilgiv mig Gud, jeg er uskiønsom mod dig som har gjort mig saa usigelig meget godt o tilgiv som Gud og hiælp mig fremdeles. – (Gud! ved min evige Ro lover jeg dig aldrig mere af Hiertet at betvivle din Faderhaand, vis jeg denne Gang kommer i 4de og til *Helsingøer*.) 5

Onsdag [21. *September*]

Stod mig ret hældig i Religion og Bhistorie, var den bedste af alle. fik Brev fra Colin. Fruen trøstede mig med at jeg nok kom i 4de, Haab i mit Bryst Gud jeg stoler igien paa dig. (Withusen og Frendrup reist.) 10

Torsdag [22. *September*]

repeteret Græsk til Klokken 1. blev derpaa indviteret hos Rektorens til Ludvigs Fødselsdag, (jeg havde foræret ham for 11 β Makroner og en Bouket) Børnene holde ret af mig, Rektoren og Jerop fortalte mange Løier fra deres Skoletid, Slagsmaal og Narrestreger – en rask Aand men ei efter mit Hoved, – fulgte Pedersen hiem. – O Gud hvorledes ere dog ikke disse Mennesker o hvem kan man troe! – O Gud din Villie skee med mig, broget og larmende er din store Verden. – 15 20

Fredag [23. *September*]

Ug for Dansk Stiil – fortalte Fruen det; var for at see mit ny Værelse. – lidt hos *Emil*. – Slumret ind med Tillid til Gud. – 25

2) Veie] *læsningen usikker* 9) Bhistorie ∴ Bibelhistorie 17) Jerop ∴ Hjarup

Lørdag [24. September]

Regneprøve – Rektoren sad ved Knudsens Vindue. »hvem havde sagdt Dem igaar at De havde *Ug* for Dansk Stii!« –
 »Torst! for jeg spurgte ad!« – Ja, men De maa ikke vide
 5 saadan noget. – var hos Pedersens om Fransken kom til at
 fortælle dem min Historie. Da vor Pige kom med Lygten
 og jeg skulde tænde Lyset, slukkedes det, jeg »O! der gik
 Lyset ud!« »hi hi sagde Pigen Døren staaer jo ogsaa aaben!«
 – repete[ret] flittigt min danske Gramatik – /

10 *Søndag [25. September] φ*

Repeterede hele Formidagen Fransk hos Pedersen, skrev
 i Dag et Brev til Madam Henneberg at jeg maatte forlade
 hendes Huus; Mismod, et fælt Regnskyl Efteraarsagtigt og
 graat udenfor. Taaget og raat som i min Siæl, Gud gid jeg
 15 var død! jeg [er] vel lykkeligere end i min Barndom, men da
 anedede jeg ikke, da frygtede jeg ikke for en Fremtid som
 ligger skiult for mit Blik. O Gud min Siæl er fejj, mit Hovede
 sløvt o var jeg fri! –

Mandag [26. September]

20 Med Frygt gik jeg op med Haab om et Godt og Godt?
 forlod jeg og nu siger man jeg fik enten Ug? eller idet mindste
 Megetgodt. O Gud hvor er min Siæl ikke giennemstrømmet
 af Tak til Dig O Algode Fader tilgiv mig mine Feil tak
 Fader tak – Seidlin var her med mit Stamblad. – (Madam
 25 meget høflig skjønt jeg vilde bort.)

6) Lygten] *først skrevet* Lykten 16) for en] *først skrevet* for de 24) Madam
 o: Madam Henneberg

Tirsdag [27. September]

Alt styres af Gud, der [er] en Skiæbne, Mennesket er frit, som Hesten paa en Klippeø, frit kan den tumle sig paa Øen men der er visse Grændser den kan naae ei længer! – Du vil det bedste, i Tillid til dig Algode gaaer jeg min Skiæbne i Møde, – Gud lad Lykken ledsage mig! Er det din Villie at jeg skal vorde Digter, da vil du vist ikke svække mit Mod og berøve mig Alt, min Siæl aander ene for Digtekunsten, jeg har troet at spore din Haand i min Skiæbnes Styrelse, berøv mig ei Tilliden, Gud min Fader, min eneste hør dit svage Barn! – Godt? for Græsk – Rektoren meget god – Var med Meislings og saae Løvsal hos Aron Salamonsen, den var i et lille Rum af Asparistoppe og Gran med forgylte Æg, vi fik Pærer. – Mismod – Gud paa Løverdag afgjøres det om jeg kommer i 4de skeer det ei – O Gud o Gud Gud! Da vi gik til Løvsalen gik vi giennem alle Classer, »maaske vi kan faae lidt Viisdom ved at gaae her igiennem« sagte Frøken Prange, »Viisdommen er borte herfra« sagde jeg! »vi har jo Dem her« sagde hun meget complisent. – (Laae med Vindueskaader for Tyvene) /

Onsdag [28. September]

Gud! helligt og høitideligt lover jeg dig, ved min evige Ro, at jeg ikke skal murre mod dig om det gaaer mig haart i 4de Classe, maae jeg kun komme derop. – Mismodig greb jeg Bibelen som laae foran mig for at see om den ei kunne være mit Orakkel jeg slog op pegede i Blinde ned paa et Sted og læste »Din Fordærvelse er af dig selv o Israel! men i mig

6) ledsage mig!] derefter er to udråbstegn overstreget

er din Hielp!« – (Hoseas) – Ja Fader jeg er svag men du seer jo mit Indre og vil være min Hielp. stod mig godt i Hebraisk. – Moster bragt min Mad jeg betroede hende at jeg snart skulde bort og hun lovede at tie dermed. Noget efter
 5 kom Pigen »o siig os dog hvad det er De har fortalt Moster vi ere saa nysgierrige; hun kommer op og sætter sig i en Krog og smaasnakker »Det havde jeg sku dog aldrig troet – Nei seer man engang!« – »hvad er der Moster« »Nei jeg siger det sku ikke, Andersen har ikke fortalt mig det, det var sku
 10 enanden kiøn Cavaleer hi hi hi!« –

Torsdag. 29 September

Kom til at rive Benet af en Ædderkop. – Stod mig herligt i Mathematik! – Gud! Gud! tak! mit Hiertes hele Tak! ja! ja! du er min Hiælp, du vil vist ikke hæve mit Mod for
 15 at det maa deshaardere knuses.

Fredag [30. September]

Haab om at jeg kommer i 4de gjør mig næsten allerede elleveld af Glæde, i Morgen afgjøres det o Gud, søde Gud! hiælp mig!!! Aftenen er derude saa vinterlig og klaer,
 20 Examen er lykkelig endt, imorgen kommer dens Udfald, Maane imorgen beskuer du enten en Bleeg og Fortvivlet eller den Lykkeligste. Læst Schillers *Cabale und Liebe*.

Løvedag [1. Oktober]

Gud nu er min Skiæbne afgjort, men endnu skiult for mig
 25 hvad mon der venter – Gud! min Gud! forlad mig ikke. Mit Blod løber saa skarp giennem mine Aarer, mine Nærver bæve. O Gud! almægtige Gud hiælp mig – jeg fortienet det ei men vær naadig, o Gud, Gud! – – – De kommer

der vidskede Fruen Jerop Jomfruen og Børnene Rektoren smilede — Og jeg kom der. — Det er underligt, Glæden var mig ei saa voldsom som jeg troede. — var i Selskab hos Pedersens, Steeg og Æblegrød med Faaremælk, legede at tage en Ring med Munden af et Glas Meel kom hiem Klokken 11. 5 skrev da til Guldberg og min Moder. — /

Søndag [2. Oktober]

Skrev 10 Breve nogle med Posten andre med Emil og Harald som reiste. — Læste Wolksmärken von *Peder Leberecht*. ¹⁾Der gestiefelte Kater Kindermärken in 3 Ac[ten] 10 ²⁾wundersame Liebesgeschichte der schönen Magelone und des Grafen Peder aus der Provence — von P Leberecht ³⁾ Ein Prolog. — (Det er Comedie i Comedie saaledes at Tilskuerne spille med ligesom i den bestøvlede Kat). —

Mandag [3. Oktober]

Læst »Spanisches Theater ausgeben von A. W. Slegel« indeholder »Schauspiel von Don Pedro *Calederon de la Barca*«. ¹⁾ Die Andacht zum Kreuze. ²⁾ über allen Zauber Liebe ³⁾ Die Schärpe und die Blume. Saae Panorama paa Postgaarden. ¹⁾ Udsigten af Kiel var deilig, ⁴⁾ 3 Udsigter af 20 Hamborg og Prospekt af Nevski i Pedersborg, samt noget af Bordaux med en uhyre Bro over Garonne. Vandfaldet ved Narva var ogsaa smukt men en Udsigt til Göttingen særdeles slet, — Moskov saaes forlangt borte ellers ret godt. — Læste Daarekisten af Tiek — en Geistligs Eventyr Nyaars Nat. — 25

2) Det er] *foran er overstreget* o 7) Søndag] *foran står Mandag, ikke overstreget*
9) Wolksmärken . . . Leberecht] *derunder er overstreget* (Gud raader for hvad næste Dag skal hænde) *skrevet inden indførelsen for 2. oktober, som begynder øverst på en venstreside* 15) Mandag] *rettet fra Tirsdag*

Tirsdag 4 [Oktober]

Tandpine – Op Klokken 5 ½ og gik til Sorø, venlig Modtagelse, spadserede med Ingemann han fortalte at han engang efter en Sygdom laae til Sengs da kom en Carikatur værre end end en anden ind bukkede og giorte Grimasser for ham og satte sig ved Sengen. – Han fortalte om Katolikkerne hvorledes han i Italien havde seet deres Ærbødighed for Korset og hvorledes det blev misbrugt, han havde seet Huse neden om bemalte med bare Kors for at ingen skulde lade Vandet paa Huuset men naar Nødvendigheden tvang pissede de imellem Korsene og kom der saa uforvarende lidt paa et, saa løb de ind i en Kirke og skriftede og lammenerede. – Jomfru Heger var hos dem – Fruen kørte for sit daarlige Been paa en Vogn, som Ingemann trak og jeg styrede, ind i Academies Haven. – læste Fru Hegermanns Danske Fortællinger. *St Peder* er meget god fuld af Liv og Charakteertegning. fortællingen om den / gamle Fisker blev interessant ved de historiske Person, Ranzau og *Chris IV.* – Bladede i Dichmans Digte. – Ingemann og Fruen roseste min Fortælling og det lille Digt til Siælen, det er hans Tanker at jeg er skabt for Romaner for at skildre den lavere Klasse. læste hiemme for Hennebergs.

Onsdag 5 [Oktober]

Træt laae jeg til 9 og læste I^{Deel} af Ølenslægers Reise. Brev fra *Colin*. Gud hvor du er god, jeg fortjener det ikke. – Læste om Eftermiddagen *Aladin* for Fuglesangs, om Aftenen

1) Tirsdag] *rettet fra Onsdag* 9) bemalte] *først skrevet* besatte 11) lidt] *først skrevet* et K 13) Jomfru] *foran er overstreget i linieudgang* Jomfru Heger 15) ind] *først skrevet* til 20) er] *foran er overstreget* ha

i Tudsmørket kom jeg ind til den gamle Madam Dahl hun havde bedet Fruen sige at hun skulde fortælle mig naar jeg kom at hun havde noget at sige mig, men nu havde hun glemst det. Den gamle laae i Sengen, hun trykkede mig med de lunkne klamme Fingre! »Tak!« sagde hun, og maatte trække Veiret mellem hvert Ord, Tak! for Verset til min Gebursdag! Hvad mener De, min gamle Søn, Præsten har selv skrevet det af og sendt *Herman* det, De siger deri at De elsker mig, ja jeg elsker Dem ogsaa, og jeg bede Vor Herre om det Bedste for Dem – »at De maa blive et lykkeligt Barn!« Gud har allerede giort saa meget for mig sagde jeg, jeg fortalte hende min Historie reciterede Digtet til Siælen og det til min Moder hun græd og jeg var selv rørt – læst endeel Maa-
nedrosler.

Torsdag 6 [Oktober]

Digtet paa min Roman. Læste Ølenslægers Reise i Deel og noget i en Læsefrugt. Var hos Fru Meisling. – Begynder at kiede mig –

Fredag 7 [Oktober]

Digtede lidt paa Romanen. Læste Begyndelsen af 3^{die} Deel af Ølenslægers Ø for Fuglesangs. – Jo mindre vi have at bestille des knappere er Tiden, jeg kan nu knap faa Tid at skrive i min Stambog for Lediggang. Tilbragte Aftenen hos Pedersens (jeg læste min Roman for ham alene som morede ham, især det burlerske) Sahra spillede med sit Vid i at op-ramse bare Romannavne spørgende om jeg havde læst dem og fortælle Anekdoter om sin lille Søster. –

7) har] derefter er overstreget maattet

Løvedag [8. Oktober].

Læst i Maanedroser og Læsefrukter gik 4½ til Fuglsangs læste 3^{dic} Deel af Sydhavet – den heldig og Mads Hansen morede mig, Ø. har vidst at sammenkiæde en Mængde Anekdoter og Historiske / Personer som gjør Bogen interessant, de hilse os som gamle Bekientere, – man seer dog det er Ø der har skrevet den. – Blev hele Dagen hos Fuglsangs og spiste der, vi fik ogsaa læst nogle smaa Digte Malherbes Roser – jeg var ret oplagt, plukkede Valnøder for dem paa vaklende Stige og spiste Carnioler (hiem Klok 10) Begyndt paa Humphry Clinkers Reise af Smolet.

Søndag [9. Oktober].

Læst Anekdoter – skrevet paa min Fortælling – Brev fra Collin han er meget opmærksom – kieder mig – skrev til Guldberg; læst nogle Maanedroser. –

Mandag [10. Oktober].

Kieder mig! – digter og læser – læste min Fortælling for Holsteins den gamle Kammerjunker sov ved 2^{det} Capittel, men han var træt, thi han havde vaaget Natten i forveien. Læst Humphry Clinger – jeg sætter Roderik Random høit over den. –

Tirsdag [11. Oktober]. –

Hver Morgen læser jeg for Jumfru Lange hvad jeg har skrevet – Guldberg falder mig ind – men det er jo Ferie, læst *Rises* Magazin for Ungdommen – begyndt paa Mollbeks Reise. Med Landkort og Geographi for mig tænker jeg ogsaa

5) og] o først skrevet s

at vinde lidt Geographi – Kieder mig! Kieder mig – kied.
Byen iluminert da det var Strandes Bryllup.

Onsdag [12. Oktober]

Læst *Ceres* et Maaneskrift. fuldendt Humphry Clinker,
læste om Eftermiddagen for Jomfru Lange Rises Magazin, 5
det adspredte mig om Aftenen at rydde op blandt mine Breve
og ordne dem. – skrev til Madam Dalen og Balling

Torsdag [13. Oktober]

Nu gaaer Tiden ret godt. blev kaldet til vor Frokost hos
Fruen (Beufsteeg og 1 Flaske Graves jeg og Pedersen) Hviid 10
kom Hiem fortalte fæle Anekdotter om Z og G – (vi ere alle
kiødelige. Gud lad mig ikke selv komme i Fristelse). Var hos
Fuglesangs læste Axel og Valborg samt Syngestykket Freias
Alter. (Gamle Madam Dahl) Det var Fru Fuglesangs Bro-
ders (i Norge) Gebursdag vi fik derfor Puns. et vakkert Huus. 15

Fredag [14. Oktober]

Ordnet mine Papirer – læst – hvor Tiden løber. Læst
sidste Deel af *Øen* i Sydhavet, Begyndelsen god, Resten
kiedsommelig, den gamle Madam Dahl forærede mig Tul-
lins Prisskrift. – Vi loe alle af det flauie i *Øen*. 20

Lørdag [15. Oktober].

Læst Smollets »Lancelott Greaves!« – Fik Skolebøgerne
fra Kiøbenhavn, læst Foersoms Lommebog for Skuespiller-
yndere for 1805. – Urolig for om jeg ikke skulde faae Penge
imorgen. / 25

25) optegnelser fra 16.-26. oktober mangler

Torsdag den 27 October

Klokken 8 gik jeg op til Rektorens, var lidt mismodig, fandt alt bedre end jeg havde ventet det. Var paa Generalprøve.

Fredag 28 [Oktober]

5 Paa Lokummet ligger Bøger til at læse i, paa Døren skrevet – – – Jeg fik Rektorens Sovkammer til at læse i og har altsaa kun at aabne Døren for at være inde i Skolen; – A er nu særdeles god mod mig, men jeg lider det ei. – Selskabet gav en Prolog – Barberen i Sevilla og en Entre af Dandsemester Træn. – Rektoren særdeles godmodig spadse[re]de
10 med mig om Eftemiddagen, talte om Taschebücher om Digte og deslige og trakterede mig med Puns. –

Løvedag [29. Oktober]

Blev hørt i Cicero de officiis »ja det er noget daarligt
15 Stads!« sagde han; – O Gud hvor gjerne vilde jeg ikke gjøre alt ret godt for at bevare hans Godhed, ja han er sikkert god! –

Søndag [30. Oktober]

Kirkegang – vilde købe en Glidermann til Mines lille Pige,
20 men fik ingen – læst flittigt – Rektoren laant mig alle Bladene, – moeret mig herligt om Aftenen, o han sprudler af Vittighed, »Jomfru De faaer et forslaget Hovet falder De ned af Trapperne!« Vi spille Rambuss, – o Gud, o gode Gud maae jeg kunde bevare hans Yndest! –

Mandag [31. Oktober]

25 Jeg har det langt bedre her end hos Hennebergs o Gud

3) end] e først skrevet j 6) – – –] således en hel linie 8) A ∴ C. P. Andersen
22) faaer] først skrevet bliver

hvor du er god, gid jeg maa kunne bevare Rektorens Godhed, gid jeg maa kunne glæde ham, o Gud hvor er jeg ikke sæleglad, det gaaer herligt paa Skolen.

Tirsdag [1. November]

Lidt om Natten af Tandpine, – har faaet brillante Characterer, blev N° 7. O Gud var jeg bare ei kommen saa høit op thi den Plads kan jeg ikke beholde, de andre ere bedre end jeg, men hvor er min Siæl ikke fuld af Glæde, ja jeg vil stræbe! – Rektoren sendte Bud efter mig i Qvarkeer spillede jeg *Rambus* med ham og Fruen for dog, som han sagde, at have lidt Adspredelse. –

Onsdag [2. November]

Fader Tak! det gaar over min Forventning godt paa Skolen, om Aftenen maatte jeg spille $\frac{1}{2}$ Time *Rambus*, lille *Jes* Moersom. – /

Torsdag 3 [November]

Gud hvor har jeg det ikke herlig (i Nat var Ildebrand, en Herregaard ved Skielskiør). Meislings har faaet en Pige fra Kiøbenhavn det aner mig det er min Søster og man siger jo hun hedder Maria. – (

Fredag 4 [November]

Denne Gang bedrog min Anelse mig, jeg kiender slet ikke Pigen. Gaaet godt paa Skolen. Gud styrk mig fremdeles (Grethe Pedersen død) (*)

14) lille Jes] læsningen usikker, jøf. H. G. Orlriks note til stedet i *Anderseniiana IV s. 120 med Hans Brix's forslag til tydning*: laante Prb 20) Maria. – (] derefter et påbegyndt bogstav P el. lign. 21) Fredag] først skrevet Onsdag

Løvedag 5 [November]

Fik Temmeliggodt for Latinsk Gramatik som jeg dog havde læst saa meget paa, – Torst havde nu faaet min Præsbyterianer. Da det var Friaften kiggede jeg fra 9 ½ i den. –
 5 ½ Time af Aftenen spillede jeg Rambus, Rektoren munter og venlig gamle Hundrup flau moersom da det ei var naturlig; Rektoren sagde mig saa venligt Godnat, o vidste han hvor hans Venlighed opmuntrer mig han vilde fremdeles blive saaledes. – (*) i Fredags fik jeg et Brev ved en Lieutenant fra min Ven *Guldberg*, R talte om ham, o det skiar
 10 mig i Hiertet, men hver har sine Synspunkter og hvilket Menneske kan være Alle tilpas. – R sagde »at, da Begge i Krigenstid vare i Helsingør, havde G ladet sine Soldatter tage deres Skiorte over Klæderne og saaledes stille sig ved
 15 Strandbredden og vinke af de forbiseilende Skibe, som vare fiendtlige og maatte da komme disse til Hiælp der da vilde overrumple dem!« – Det lykkedes ei, men var det, da vilde man have kaldt det Snildhed ikke – – – . Verden dømmer efter Udfaldet, var mange af Tordenskiolds udskregne Gierninger anderledes; *Guldberg!* jeg holder af dig derfor. –

Søndag [6. November]

Læst flittigt, *Rektoren* godmodig og høflig. O Gud lad mig dog bevare hans Godhed, han er streng men Hiertet
 25 sidder ham paa det rette Sted. – Han var lidt syg i Aften, (fik intet Brev fra Collin, Fruen godmodig og venlig, jeg holder ret meget af hende, hun har sikkert et godt Hierte) vi

12) sagde] derefter er overstreget Han er har nok en lille Skruc løs 19) Gierninger] G først skrevet S

spille Rambus derpaa bad *R* mig læse noget for ham af 7 Aar men jeg læste ham ei til pas, først for hurtig, da jeg indskrænkede dette, læste jeg for teatralsk. Jeg blev lidt mismodig over det / men han er jo ei vel. – (Præsb:)

Mandag [7. November]

5

Idag skiændte han meget paa Skolen, dog ei synderlig paa mig, men kun hvad han kunde og hvad jeg selv i hans Sted vilde have sagt, han var mørk ved Bordet, kun da Jomfruen kom fik vi et lille Smil, omaftenen bad han mig ikke om at spille med sig, jeg havde kun tænkt at spille 1 Spil og saa ned at læse, han var vred men høflig og gav mig min Portion Kage og Æble. – mismodig – kom nu til at tænke paa Grethe. Gode Pige, mon du nu usynlig svæver om mig mon du smiler venligt til mig som før, da jeg sidste Gang saa dig – paa Sygeleiet da spøgede du med mig; nu er du lykkelig, 10
gid jeg selv var død, 14 unge Piger vil [følge] Ligtoget og bekrandse din Kiste, man holdte af dig, intet vilde man gjøre for mig naar jeg var død og dog – – gid jeg var det. – Du kan ei være død for stedse der maa være en Evighed til du lever du maa leve. – I Jesu Navn gaaer jeg til Ro, venlig og uden mindste frygtelig svæver dit smilende Billede for mig. 20
(Præsb:)

Tirsdag [8. November]

Markedsdag – ret høflig men i daarlig Humeur – morede os giennem Vinduet at see de brogede Skikkelser som drog forbi, fik en Kam afruen Sæbe af Jomf. begyndte tidlig at læse (forbød mig at have Omgang med F.) (Tandpine) 25

26) afruen ∴ af Fruen 27) F. ∴ *formodentlig* Fuglsang

Onsdag [9. November]

Fik Brev fra Nyerup og Guldberg den sidste havde med samme Post skrevet R til og bevidnet ham sin Tak for hans Godhed mod mig. – Mismod fordi R ei er i godt Humeur
5 (fik Kage)

Torsdag [10. November]

Skrev til Collin – fik Smettaus Kiøle og Beenklæder til at følge *Grethe* med. – vilde gierne see hende men turde ei for R gaae ud. – O Gud jeg kan ei fyldest gjøre ham er han nu
10 vred til hvorledes vil det saa gaae.

Fredag [11. November].

Idag skal *Grethe Pedersen* begravnes. – Jeg saae hende før Laaget blev slaget til, hun var slet ikke smuk længer, gule Kinder indfaldne Øine sorte Læber og en spids Næse saae
15 man nu, et Gevant af Cypresser og Myrte i Haaret prydede hende, en lille Bouket holdt hun i den ene Haand gamle *Pedersen* stod i Døren og stirrede sørgmodig paa Liget, *Line Ebbesen* havde givet det sin Ring og en Halskiæde af sit eget Haar med ned / i Graven. – R i daarlig Humeur dog venlig
20 mod mig.

Løvedag [12. November]

Kunde kun daarlig min *Cicero de Officiis* men jeg har læst ret flittig det trøster mig – spille Schak med Rektoren

Søndag [13. November]

Brev fra *Colin*. Præsbyterianer herlig den ligner min *Grevefeide*, fik alle Bladene af Rektoren. – Spadserede med ham

1) Onsdag] først skrevet Tirsdag 6) Torsdag] T først skrevet O

og alle de andre, hvor var jeg ikke forlegen at jeg ingen turde hilse af Bekientere, spillede Rambus.

Mandag [14. November].

Kom daarlig fra mine Lexer og jeg troede dog jeg kunde dem, Mismod – jeg kan ikke gjøre det bedre, nu bliver han vred vranten mod mig jeg taber Modet og alt gaaer galt, o det bliver til Intet, jeg skal aldrig blive til Noget. – 5

See de andre unge Ørne flyve
Op mod Solen bades i dens Straaler
Medens Mængden undrende beseer det. 10
Herligt synge de fra Klippens Tinde
Om den svundne Old og om Naturen
Men jeg sidder fængslet her bag Muren
Dybt i Støvet uden Kraft og Vinge
Kan mig ei mod Lyset svinge, 15
Tør ei synge skjønt min hele Siæl
Higer mod det rene Gude-væld.
Mange, mange seer jeg ile frem
Men ak ikke jeg tør følge dem!

Tirsdag [15. November] 20

Nu begynder det at gaae snavs paa Skolen og jeg læser jo; o det er aandsnedkuende, min Siæl er svag den tager let hvad Retning man giver den Barskhed skræmmer den men Venlighed opfylder den med Taknemlighed og Kierlighed. O var jeg i Graven, Døden er saa rolig her idel Kamp og Misfornøielse. 25

Onsdag [16. November]

Hvorledes mon det vil gaae i Dag? – O som de andre!

vellystig Sværmeri blandet med Mismod piner min Siæl! –
Blev slet ikke hørt hos Rektoren. – Svinet blev slagtet. –

Torsdag [17. November]

Vaagnet med Lede og begynder saaledes mit Arbeide, i
5 Homeer som vi læse paa egen Haand blev R heftig vred og
forlod mig med Skænden; Bister over min Skiæbne! da jeg
sadt om Middagen og læste gik de alle ud at spadsere
Rs Frakke var dunet kaldte paa Pigen om en Børste, hun kom
ei strax, saa foer jeg ud og børstede ham, han saa mildt og
10 jeg var tilfreds igien; paa Skolen havde vi den franske Re-
volutionshistorie, o hvor den interesere mig Kraft og Tøiles-
løshed, frygtelige Giæringer som disse rædselsscener vare
skjønt i det mind[r]e vor Grevefeide, jeg saae ved Lærerens
Fortælling kun Grevefeiden som jeg vil skildre, hvor usigelig
15 interessant / er det ikke at see hvorledes af denne vilde Giær-
ring de store Aander udvikle sig, see Menneskene i deres
Høide i alle Retninger. Arme Ludvig du var ustadig, kraftig
og svag, jeg troer jeg har din Charakter i dit Sted havde jeg
handlet som du, kun ei været phlegmatisk, Fiskerkiærlingerne
20 det mest grottske indtager eller rettere spænder min Siæl,
det var i denne Kamp Napoleon dannedes og steeg, O Gud
din Finger seer jeg, du styrer Alt, hvorfor da fortvivle, nei
jeg vil naa Maalet, jeg har Længslen i mit Bryst, og ingen
Længsel nedlægger du uden den har sin dybe Grund, kun
25 giv mig Mod; –

Fredag [18. November].

Rektoren hørte mig ikke, talte med Fruen om Julen.

8) Børste] først skrevet Byrste 13) jeg] derefter er overstreget hørte 21) i denne]
i først skrevet af

Løvedag [19. November].

Fik Frihed i Andresens Time og talte vi om Julestadsen og skrev derpaa Brev til Guldberg og og Moder hvem jeg sendte 1 Rbdlr.

Søndag [20. November]. –

5

Fik 50 Rdlr fra Collin, – S bragte mig mine Bøger »jeg vil ikke De skal have Omgang med slige Kegler« sagde R. Læste alle Bladene besøgte i en Galop Hennebergs Langes og Holsteins, sat saa hele Dagen hiemme, Læste Byrons Biographi, o han lignede mig lige til Sladeragtigheden, ærgierrig er min Siæl som hans, kun i at beundres af alle føler den sig lykkelig, den mindste som ei gjør det kan gjøre mig mismodig. – Ære er Sporen som driver min Digteraand men jeg føler dog selv det Urigtige og svage deri. –

10

Mandag [21. November]

15

R er meget god mod mig, *han* kan ikke være anderledes, Kokkepigen skal efter Fruens og Anes Sigende være forlibt baade i Pedersen og mig, hun maa min Tro ikke være kræsen; – Min stolte Aand hersker endnu.

Tirsdag [22. November] (Jomfru Hundrup reist.)

20

Hentede da først et Brev paa Posthuset som alt i Søndags var kommet til mig, det var fra Fru Wulff hun tilbød mig Logie i Juleferien. Glæde giennemstrømmede mit Bryst Gud jeg anede dig, barnlig Tak og Kierlighed opfyldte min hele Siæl, hvor herligt! gode og dannede Mennesker have Godhed for mig, o jeg fortjener det ikke, ja jeg vil være god, Gud! Gud! – Denne Dag gik Alt herligt paa Skolen, o min

25

6) S o: *formodentlig* Brinck-Seidelin

Gud min Gud, Hiertet savner Ord til at udtrykke sine Følelser. – I Drømmerier om Kiøbenhavns-Reisen lagde jeg mig til Ro; saae Almanakken, Overskrifterne over de 3 sidste Uger syntes jeg ret anvendelige for mig. – 1) Johannes i Fængsel 2) Johannes Vidnesbyrd. 3) Christi Fødsel. Det er jo 1) Examens Ugen 3) Examens Udfald – 3) Feriedagen. – /

Onsdag [23. November]

Leed af Tandpine om Natten, vilde fordrive den med Tanken om Kiøbenhavnsturen, men det gik ei an – φ – fæle Lyst som raser i mit Bryst, Blink af Gud som nys begyndte, du svandt hen thi ak jeg syndte; uren Flamme i Barmen steeg, og den lyse Engel veeg. Dog jeg synded' kun ved Tanke! mig fra Giermingen Bevaer! – Gik ret godt paa Skolen; – var om Eftermiddagen ganske sløv af Læsningen. – (Mennesket søger at skiule sine Feil at sminke dem endogsaa for sig selv, altid søger den efter at finde en Undskyldning for den stærke Forn[uft;) Nogle af de andre Disiple kigge i Bøgerne ja G læser det lige op. Det ærgrer mig, men mon jeg ei vilde gjøre det samme havde jeg ikke en stor Frygt for den Skam at blive greben, og dog ønsker jeg Læreren vilde gribe de andre, det er et slet Træk. – Ved at pudse Lyset gik det ud 9½ gik da til Ro.

Torsdag [24. November]

Op Klokken 5½ for at Bøde paa i Aftes. – Gik ret godt paa Skolen

Fredag [25. November].

O Gud algode Gud det gaer godt! jeg takker dig. φ

6) 3) Examens] 3 ∴ 2 18) G ∴ Giesemann

Løverdag [26. November].

Kom op i C om Pligterne og kunne det, Rektoren mild og god tilbragte hele Aftenen med ham og Hundrup, spillede og talte om Julestadsen, (Husk at være taknemlig!)

Søndag [27. November]

5

En god jevn Dag; læst Bladene, var lidt syg. – Fruen, Jomfruen og Tine paa Bal, en frygtelig Storm ude, Bordet rystede, men jeg holder af Storm, det er Liv i Naturen, helst naar jeg som i Aften har Æbleskive Æble og Puns for mig. – (skrev til Ørsted.)

10

Mandag [28. November]

Gaaet godt i Rektorens Ting, han har i Dag været meget mild mod mig, o Gud Haab opfylder mit Bryst! –

Tirsdag [29. November]

Jeg begynder at holde af ham; han kan ikke behandle mig anderledes end han gjør, Gud hvor er jeg lykkelig, det synes nu som Alt vil gaae godt o Gud mit Hiertes hele Tak, efter Rektorens Tilskyndelse gik jeg paa Generalprøven og saae *Soldaterne*, tvende Steder kom Vandet mig i Øinene dog troer jeg Digteren har formeget i de foregaaende Acter ladet os ane sidste Acts Indhold. – Talte med Emil / om vore Classiker, jeg kan af det jeg har læst ikke finde Horatz at være Digter, Oderne synes mig uden synderlig Phantasi og Følelse; derimod er Æneiden af Wirgil herlig, Planen godt lagt og vel udført, lidt mindre ængstelig Pynt i Versene vil vist ikke skade. –

20

25

2) C ∴ Cicero 13) mit] *foran er overstreget* mit

Onsdag [30. November].

Oppe 5¼. – Til dig min Gud staaer alt mit Haab paa dig
jeg mig forlader, du er min Gud min Fader !!! –

Torsdag den 1 December

5 Gud Fader jeg takker dig du er mig god.

Fredag 2 [December]

Læst flittig men Tandpine

Lørdag 3 [December]

ligeledes Tandpine gik tidlig ned og repeterede

10 *Søndag 4 [December]*

Tandpinc, fik henimod Aften Ro ved at putte Ingefær i
Øret. Rektoren i godt Humeur; var oppe hos ham og spille
Rambus vi taledede om en Deel Digterværker, og Digtere,
Talen faldt paa *Heegaard* og R fortalte den Anekdot at han
15 skulde engang have tilbuden sig at prække paa Prækestolen
over Hvad man vilde, man gav ham da: Et privat-Theaters
Nytte og Napolions Charakterstik en andengang skulde han
skildre Tidernes Fordærvelse, han begyndte da fra Enhvers
Dør men da han kom til ham som havde bedet ham sagte
20 han »at her gik især Lasterne i Svang« o. sv; – Gik ned 6½
fik ei læst meget thi jeg var søvrig fra de 2 sidste Nætters Vaagen
for Tandpinens Skyld, Punsen Rektoren gav mig med ned
virkede stærk paa mig jeg blev ganske ør i Hovedet og følede
mig saa vel og salig som nogen fuld Mand gik tidlig i Seng
25 og sov til 5½ (vores Kokkepige havde sagt om vores Co-

18) fra] først skrevet med 23) og] først skrevet men

medie »det er nogen underlig Comedie herude, her har de Een der sidder og vidsker dem til hvad de skal sige det kiender man ei i Kiøbenhavn« (o: en Sufleur). (Tine syg)

Mandag 5 [December]

Ja! han behandler mig med Godhed, o Gud kunne jeg blot
vise Fremgang, men jeg gruer for Examen, jeg balanserer 5
mellem *slet* og *maadelig* og vreed maa og vil han blive, han
maa tro at jeg enten er uhyre dum eller læser ikke o Gud du
kiender mig, frygte gjør jeg vil ikke, Stolthedens Dæmon har
denne Tid opslaaet sit Sæde hos mig, jeg troer jeg besidder 10
Digteraand at jeg vil naa en Høi Plads, og i det jeg troer
er der en anden Følelse som raaber frygteligt at det er en
forskruet Grille, o Gud o Gud forlad mig ikke, jeg anseer Alt
for din Styrelse, jeg fortæner ikke din Godhed det erkiender
jeg – O Fader forlad mig ikke! – 15

Tirs 6 [December]

Rædsom Tandpine – kun sovet lidt om Natten; φ. Pedersen
var her, ret munter, »læg din *Cicero* bort! det nytter ikke du
læser!« sagde han, »jeg læser ikke og du skal see jeg staaer 20
mig ligesaa godt som du.« »Det troer jeg nok svarede jeg,
men naar jeg nu staaer mig ilde og veed jeg har læst saa har
jeg dog Trøst!« – Var syg og kraftesløs i alle Lemmer, kunne
næsten intet Læse. »Gaa tidlig i Seng!« sagde R jeg gjorde
det Klokken 8½. –

Onsdag [7. December]

Oppe Klokken 4re men sygelig og søvrig. – Bedre med 25

1) Comedie] *først skrevet* Cokt 3) Sufleur] *først skrevet* Suphleur 9) vil o: vel?
18) Cicero] *først skrevet* Læsebog

Tænderne. – Examen hos Rektoren begyndte. – Tanke om Julen opfylder min Siæl. –

Torsdag [8. December]

Drømt hæslig om Natten, (om Nathan Davids Døttre og om
 5 at Rektoren syntes at skiænde skrækkeligt paa mig). – Frygt
 for Examen (φ) Bøn til Gud. – Rektoren ganske god, men
 det gik daarlig, jeg ventede som Giesemann, et *maadeligt*
 men fik *slæt*. – Skiæbne! hvorfor slaaer du Haanden af mig?
 – nu er hele min Juul fordærvet jeg maa vente det samme for
 10 Græsk; – O daarlige Væsen med dine Indbildninger; –
 Skiæbne leder Tingene, Hiertet giælder intet (men hvorledes
 er mit Hierte?) / ingen Ting kan jeg, forrykt er jeg deraf
 kommer mine Drømmerier; – men jeg vil være rolig, jeg har
 jo lovet det, men min Ære min Følelse, o ulykkelige Væsen. –
 15 Det er ret en Tycho Brahes Dag, Andersen skiændte i gamel
 Historie, jeg kunne det heller ikke godt men ny Historie var
 ikke daarligt og der skiændte han ogsaa, det var andengang
 i Dag Vandet kom mig i Øinene; (Geometri stod jeg mig
 herlig i i Formiddags.) – (Dog i min Kummer faldt den
 20 Idee mig Ind at behandle Tieks *Daarekisten* som et Lystspil,
 o jeg underlige flygtige Væsen.) – Held gjør mig modig, Mod
 gier mig Haab og Lyst til at arbeide, klarere ligger da Alt for
 mit Blik, men Uheld, gjør mig tungsindig Modløs og sløv for
 Alt, Gud tilgiv jeg dømmer dine Veie, men selv lidt mere
 25 Mildhed troer jeg at kunne luttres, taknemlig og ydmyg
 føler jeg jo det Gode. – nu gik Børnene herigiennem til Ro,

4) om Nathan Davids Døttre og om at] *tilføjet over linien* 15) gamel] *først skrevet gamll* 24) selv o: ved? 24) mere] *tilføjet over linien*

Ludvig og Jens kiøsedede mig kiærligt, – o lykkclige glade Barndom, Ynglingen har med Storme Manden Grave at giøre. – »Vær ved godt Humeur gode Andersen!« sagde Fruen, »min Mand er slet ei vred for at De var uhældig, han meente selv at den megen Læsning sløvede Dem, at De ei adspredte dem nok, vær De kun rolig han taler nok til Colin!« o ham er jeg ikke bange for det er kun for Deres Mand. – Da hun var borte maatte jeg græde hæftigt. – 5

Fredag [9. December].

Mere rolig; Rektoren gav mig ogsaa Frugt i Aften, men jeg gruer for imorgen i Græsk. 10

Lørdag [10. December]

Gud hvor er mit Hierte ikke bispændt, o Almægtige forbarm dig. – Nu gaar jeg derind og naar jeg kommer igien da – – – Slet fik jeg ogsaa for Græsk. – Gud! – i Øieblikket gik min Smerte over men nu O Gud havde jeg Mod – – O Gud hvor mit Hierte beklemmt, og dog sniger sig en Trøst ofte derind, jeg har gjort hvad jeg efter min Natur kunne, Emil, Giesemann og jeg bleve ei hørte i Latinsk Gramatik, da R vilde / høre os heri, – dog sagde han Intet da jeg Klokken 5 var ene oppe hos ham og drak Thevand, jeg havde i Sinde i det jeg gik ud at løbe hen og spørge om han var vred paa mig, men jeg turde ikke. – Jeg vilde nu skrive det til Collin, ikke til Etatsraaden men til Manden med Hierte, det var min eneste Trøst, dog endnu opsatte jeg det til Torsdag; – Ja Rektoren maa være utilfreds med mig og jeg kan ikke giøre det Bedre, Enden bliver da jeg maa ud af Skolen, det fortryder ham vist at han har talt om at faae mig med til Helsingøer. – Jeg erkiender hans Godhed; Stræng- 20 25

hed er den eneste Vei til at lede min forvirrede Aand, nu jeg er i hans Huus anseer han det vist nok endogsaa for sin Pligt jeg bør være ham taknemlig derfor som den Syge sin Læge, men kan man ikke tilgive hiin om han ømmer sig under

5 Kniven. – »Det hjælper ei at hænge Dag og Nat i Bogen sagde R det sløver og gjør rent forrykt, nei jevn Flid (og dette har jeg jo gjort) tro ikke at det er Genialitet denne Fusen De har hos Dem, der er meget der maa klippes af før De bliver til Noget, saadant et Menneske vilde ved Examen i *Kiøbh:*

10 om han endog kunde Alt, ved sit Væsen skaffe sig en slet Charakter!« – O Gud o Gud, jeg glædede mig saa inderlig som et Barn til Julen, med hvilken Glæde jeg nu, efter at være opflyttet i øverste Classe og i de 2 Maaneder der var tilbragt erholden gode Charakterer, kunne komme til mine

15 Venner og nu er Alt forstyrret, jeg kan ikke længer glæde mig til Julen, selv i min fattige Barndom kunne jeg det, da var det mig en hellig barnlig Festdag, jeg var lykkelig i den lille snevre Stue, o saa lykkelig, saa langvarig lykkelig bliver jeg aldrig; o herlige Barndom, da kiendte jeg vel ikke de

20 store Goder Gud ofte har forundt mig, men jeg savnede Intet, mit Bryst var reent, min Tillid vaklet ikke og jeg tænkte ikke Fremtiden. – O Gud forlad dog ei dit svage Barn!!!

Søndag [11. December]

Fik Brev (med 2 Rdlr) fra Professor Ørsted. – Skrev

25 Colin til hvor Uheldig jeg har staaet mig i Græsk og Latin. (Fruen taler om Jomfruen, denne om hiin, jeg maa bære

6) R] først skrevet M 14) erholden] først skrevet erholdte 14) kunne] foran er overstreget at 16) fattige] først skrevet Barn 19) ikke] derefter er overstreget de store Goder 25) har] først skrevet var 26) denne] foran er overstreget hiin om

Kappen paa begge Skuldre,) R taler ei meget med mig blev oppe hos Børnene og spiste der dog sendte han om Aftenen Puns ned til mig; jeg er kied og Sløv af Læsningen /

[Mandag 12 December]

[.] 5
ogsaa galt. Jeg vidste det fik Godt? og blev lidt rolig.

Tirsdag [13. December]

Min danske StiiI giennemstrømmede mig med Tillid til Gud. Den handlede om hans Forsyn og jeg følte det og haabede. – Tillid til ham giennemglødede min Siæl, jeg har læst flittig jeg kan ei mere hans Villie skeep. – (Fruen og Jomfruen forligte.) 10

Onsdag [14. December]

Nu Fader i dit hellige Navn – grundfæst min Tillid – jeg har gjort hvad jeg kunne vær mig nu en Fader – – fik *Godt* for Fransk, det var langt over min Forventning men Qvordrup og især Hansen hialp mig[;] med Tillid til Gud og Tilfredshed gik jeg til Ro; – (fik et Æble af R) 15

Torsdag [15. December].

Det gik over Forventning Godt i Historie jeg fik *Meget-godt*. R hørte mig og var ret tilfreds. om Eftermiddagen fik jeg Mg? for Dansk Ug for StiiI og den latinske Tg. – Der kom en fattig Skolelær[er] og vilde bede om noget men fik Intet 20

4) [Mandag 12 December]] et stykke af bladet er afrevet foroven, således at begyndelsen af indførelsen 12. december, 5-6 linier, mangler 6) Jeg vidste det] læsningen det usikker 20) Torsdag] først skrevet Onsdag 23) Ug] først skrevet Ud

hans Tone trængte mig til Siælen, jeg vilde have givet ham 1
 & men han var borte da jeg kom; R gav mig Æble men lod
 saa kold saa jeg blev noget mismodig. – Jeg havde tænkt jeg
 vilde skrive Guldberg et ret munter Brev til og dagbogviis
 5 skrive ham min Kiøbenhavnstour til; nu har Examen tilintet-
 giort min Munterhed. – O Gud til Dig staaer min Tillid, o
 forlad mig ikke. – Sløv og mat er jeg af Læsningen gid jeg
 turde lægge mig. –

Fredag [16. December].

10 Nogle fra 3^{die} Classe spurgte mig ude i Gangen hvad jeg
 havde faaet for dansk Stiil »Udmg« svarede jeg. »Ja han
 kan nok trænge til det« sagde Pedersen; vi kom Lidt itrætte;
 han har store Ideer om sin smule Viisdom og er dog ind-
 skrænket – Jeg maatte oversætte min Tydsk uden at læse op,
 15 det giorte at jeg ei kunne oversee Sætningerne, skønt jeg
 ellers / [.]
]

[Lørdag 17. December]

[.]
 20]
 paa Gulvet med hinanden under Armen; G malede en Luus
 paa Tavlen, agered Vært med Blækflasken og Blækhornene,
 tog sig i Næsen og spyttede samt andre Flouheder. – Fik Tg for
 Latinsk Gramatik. Havde jeg været lidt bedre i mit N Testa-
 25 ment saa havde jeg sikkert faaet *Udm.* for Religion, men fik
 nu Megetgodt. I Eftermiddag blev vi omflyttede, jeg fik dog

16) ellers] *resten, der skulle stå på næste side af bladet, mangler, jvf. noten s. 28,4*
 21) G ∅: Giesemann

Mg til Hovedcharakter. – R var ret venlig, fik Puns og ned med endeel Morgenblade at læse i, gottede mig nu, tænkte paa Kiøb: (φ)havn, læste Holbergs »*De Usynlige*« og hans »*Maskeraden*«. –

Søndag [18. December].

5

Vaagnede meget tidlig og kunde ei læse for at tænke paa Reisen. – Begyndte mit Brev til Guldberg. Var hos Torst om Sedelen til at faae Gefion. – »Man seer Dem aldrig« sagde [hun]; »da Porten lukkes saa tidlig og saa vil jeg ei løbe ud.« – Man laaser nok ogsaa Kasketten paa Dem 10 spurgte Lucie! – (vide ∴ Mødet i Aleen). – /

Mandag [19. December].

Sovet med Giesemann, op hen i mod 3. 3 ½ kiørte vi afsted, indsvøbt i den deiligste Taage man vilde ønske sig rullede vi fremad; – Jeg sov næsten ikke og var derfor paa Benene halv 3, halv 4re rullede vi ud af vor By, man siger jo Juno per nubem men her kan man sige omnes per nubem thi vi sat ganske i en Sky af Taage man kunne næsten faldt paa at vi gjorde en Lufttuur men Veien mindedes os at vi var paa Jorden thi det var Hul paa Hul saa jeg sat i en Angest for at brække Arme og Been eller i det mindste Halsen (min Santen dividerede han ikke med 3 i alle Kroerne skjønt jeg troede at sluppet[;] Gnieri est Gnieri) Verten i Ordrups Kroen viste os sin Bog hvori de Reisende skrive, der var ondt og i alle Lande. – i Roeskilde Kroen fik vi til Lekteure Holger- 20 25

9) [hun] ∴: *formodentlig* Lucie 15) Jeg] *foran er overstreget en begyndelsesparen- tes* 22) Santen] *først skrevet* Sanden 23) est] *først skrevet* sunt

danske og en anden gammel Bog der manglede baade Ende og Begyndelse. – Til Klokken 9 naaede vi *Kiøb*. Taagen var mindre, ja før Sol gik ned saa vi endog et Stykke af den. Jeg kunde gierne som Chilian i Ulyses have kiøstet Jorden
 5 fordi jeg heel og holden var landet paa Vesterbroo, men den Kiøbenhavnske Jord seer ikke poleret ud; nu fløi jeg da ned hos Wulfs, Modtagelsen var hiertelig, den var som Deres mod mig [i] Sommer, tydeligere kan jeg ikke giøre det, Wulf var hos Ølenslægers i Selskab men Hiemme traf jeg dog
 10 Fruen, Døtrene og Wulffs Søster, vi talte om Dem og Jette spurgte især til Petra og Stierna, jeg maatte synge dem en lille Sang før jeg gik til Ro; – Jeg har foet 2 Værelser ud til Pladsen, et at sove i, et andet med Varme vor jeg vil læse i om Morgenen, Loftet hvælver sig høit over mig saa jeg ret kan
 15 tænkte mig, at være paa en Ridderligborg; – Jeg fik nu foræret af Wulff de 3 Bind Skuespil han har oversat af *Skak* [speare] De ere paa Skrivepapir og saa brilliant indbun[dne] / som et Schekspearsk Stykke fortiener, nu er jeg da ene paa mit Kammer, – tusender Følelser giennemstrømme mig – o
 20 hvad har Gud ikke giort for mig, det gaar mig som Aladin der siger i Slutningen af Stykket i det han seer ud af Vinduet fra Slottet.

For en 5 a 6 Aar siden gik [jeg] ogsaa dernede, kiendte
 25 ikke et Menneske her i Byen og nu kan jeg hos en kiær og agtet Familie deroppe gotte mig med min Schekspear – o

7) Deres] rejseberetningen er skrevet som et brev til oberstløjtnant Hægh-Guldberg
 13) vil] tilføjet over linien 16) Skak[speare]] hul i papiret 17) indbun[dne]
 hul i papiret 20) hvad] først skrevet var 22) citatet er ikke anført, men plads
 afsat til det 24) 5 a] tilføjet over linien

Gud er god, en Draabe af Glædens Honning bringer mig til at glemme alle Bitterhed, o Gud vil ikke forlade mig – han har gjort mig saa lykkelig. –

Tirsdag [20. December]

Gammel Vane bider bedst, jeg kunde ikke sove længer end 5
til Klokken 6, skiønt jeg var som mørbanket i alle Lemmerne af den prosaiske Vogn, endelig kom da Tieneren og lagde Ild i min Kakkellovn og nu foer jeg op, og har læst Cymbeline, efter Thevandsbordet var min første Udflugt til *Collin* han var tilfreds med mig. – »jeg seer jo tydeligt Deres Flid« 10
sagde han, »og det er Hovedsagen«. – Vi taledes nu om Kong Salamon og Jørgen Hattemager, men Fru Collin (der som gift med Birkner boede i Corsør og derfor kiender Crusisoriaerne) sagde at der var intet stødende mod dem, Indholdet omtrent som Heibergs Indtog. – Herfra gik jeg til Geheimeconferensraadinde Colbiørnsen, ingen vare oppe men fruendte mig noget Lectüre ind og saa læste jeg til de kom, man talte her ligesom hos Wulfs iaftes da jeg kom om Keiseren af Ruslands Død og at det trak op til Krig, Fruen synes mig slet ikke at ældes, Angelica er mig endnu mere 20
elskværdig en sidst Christiane den samme, de inviterede mig til imorgen Middag; – nu gik jeg til Meisling, jeg maatte / udrette nogle Comisioner (Fru van der Maase fik jeg ei i Tale), fra Børsen gik jeg til Frøken Falberne (Holsteins ei hiemme hos Herbst traf jeg Captain Jensen). Klokken var saaledes 25
3 før jeg kom hiem til Wulfs Klokken 4te spiste vi, baade Wulff og Fru Colbiørnsen gav mig Comediebilliet og jeg saa Tankredo, Parterret er nu større. jeg hørte Jomfru Wulff, men holder ikke det mindste af hende, det var som om jeg

havde Bomuld i Ørene da hun sang, hendes Ansigt er for fiint for Theateret og saa gik hun [og] trak i sit Slæb ret som Dorthe i Bonton blandt Borgerstanden. – Men Løfler Cetti og Zink var et herligt Kløverblad; – hiemme hos Wulffs traf jeg Fru Saaby og hendes Søster (en Frøken Høier) Wulff bad mig læse det af min Roman jeg skrev i Ferien, jeg gjorde det og alle yttrede Moren, han fandt det mere livligt end det De hørte og mindre masivt, skønt han slette havde imod det Masive, da det var naturligt, men han sagde, »staaer det der kan det gjøre god Efekt men er det borte savner man det heller ikke« (jeg mødte idag *Verlin* med Briller paa, veed De hvorfor jeg bærer dem, det er for at see Ida Wulff som skal boe her.)

Onsdag [21. December].

Wulff var ei vel i dag; efter Thevandsbordet, var min første Udflugt til Hofdamen jeg blev bedet om at komme igjen om 3 Qvarter, thi hun laae, nu fløi jeg til Ballings, han kiøsedede mig hiertelig, bød mig at komme der ret tidt; efter Frokost gik jeg til Ølenslæger, det var Frøkenen der hilsende mig saa mildt paa Gaden igaar og som jeg ikke kiendte. – jeg læste min Fortælling som Ølenslæger roste; det er meget godt, kun lidt for Omstændeligt, og det, at afmale en Ting vidtløftigt, det er ikke det poetiske, det er jo let, som om jeg vilde sige, Andersen sad i Sopha og læste ved Siden sad Lotte Ølenslæger og Frøken H [.....] / Johannes kom ind fra Skole og da han hørte noget læse gik han ganske sagde hen

7) livligt] først skrevet livlit 25) H [.....] ∴ Herbst? læsningen usikker, H kan også læses som G, resten af navnet ikke tydet

og satte sig paa en Skammel hvoraf Farven var slidt; – see det er ikke poetisk, men der er mange gode Ting i Deres og man kan see De har vidst at benytte mange gamle Ting og har ret vel lagt Mærke til Menneskene om Dem, Beskrivelsen af Borgen er ret poetisk og vidner De har Aand derfor. Nu læste jeg ham mit lille Digt til Siælen, – »Det er herligt! udbrød han jeg sætter det over Fortællingen;« selv læste han det nu eengang igiennem, nogle smaae Forandringer kunde De gjøre, som *Himmel* og *Stjernevimmel* det er saa almindeligt. – Nu gik jeg til Ørsted det var Etatsraadens Fødselsdag jeg blev indbudt til Juleaften. – Meisling var syg og jeg maatte nu ene gaae ud for at kiøbe[,] med Verlin der var rase sende forlibt i Ida Wulf, under Armen gik jeg til Børsen. – Nu var jeg hos Dahlens hvor jeg spiste og drak Kaffe, – herfra og til Geheimeraadinden hvor jeg var budt til Middag der var en Kammerjunker Colbiørnsen man roste mine smaa Digte, efter dette besørgede jeg Brevet til Rine Hundrup og hilste paa Fru Kriger, Hofdamen var ikke hiemme, nu gik jeg til Herbstes hvor der var en Hr Høiberg. Jeg declamerede og til Giengield sang Frøkenene for mig, da jeg kom Hjem vare Frøkenene Stefensens her og jeg maatte declamere og læse Siælen. (hos Mad Andersen hun laae i Sengen men taledede ret hiertelig med mig.) –

Torsdag [22. December].

Efter Thevandstid var jeg hos Hofdamen Fru Bukvald, hun lovede at hilse hendes kongelige Høihed fra mig, jeg drak Thevand der og fik til en Billiet, Collins kunne ingen

4) vel] *derefter er overstreget* kun 19) declamerede] *først skrevet* declamede

skaffe mig og man stod heelt ud til Hesten. – Nu var jeg hos
 Guldberg vi talede om Slagelse / »Nei jeg vil intet høre af
 Deres Poesi for ei at rose Dem og derved opmuntre Dem thi
 nu maa Studeringerne ene være Hovedsagen.« – han for-
 5 ærede mig sit lille Digt *Uhyret*. – Fuglsang var ikke hiemme)
 Nu var jeg hos Madam Jürgensen jeg læste mine Digte. –
 »Ved Gud, det til Siælen har jeg ikke hørt noget skjønnere
 af vor Storm, et Menneske der kan føle og skrive Sligt maa
 ogsaa kunne skrive en Tragedie, De siger Ø fandt det ko-
 10 miske bedre han frygter for at De i Tiden skal blive ham en
 Rival« – »Ih Gud hvorledes skulde jeg kunde vove at tænke
 det.« – »hvem veed hvad De kan blive, De er endnu en
 Yngling, tænk paa dette Øieblik om en 10 Aar og see da hvad
 der er skeet.« – jeg begyndte nu paa Fortællingen men af-
 15 brødes ved et Vesit (M var gnaven,) spiste Kaal hos Ballings
 og var med ham i Parkettet hvor jeg saae Kong *Salomon og*
Jürgen Hattemager. – (det første Stykke Onkelens Slot var
 ogsaa ret moersom) men hiin herligt, der var propfuldt, det
 morede mig at høre Jægerchoret synge af saa almindelig-
 20 klædte Folk, Frydendal var herlig med sit Gaaselaar og Stages
 Gang ypperlig, Replikken med Nathuen var dog vel drøi
 saavel som at lade Corsøer Damer synge – »Ja saa min Salig-
 hed!!!« – Ryge var en herlig Jøde. – Efter Aftensbordet fik
 jeg Gaver. – (var idag hos Nyerups)

25 *Fredag [23. December].*

Hos Fru *Buchwald* hun stødte sig slet ikke over de masive
 Udtryk i min Magdalenes Mund, men morede sig, hun hilste

6) mine] først skrevet mit

mig fra Prindssessen. – Jeg drak Theevand der – hos Herbst
 hvor jeg ønskede Frøken M Holsteen en lykkelig Reise, maatte
 jeg declamere for den syge Frøken, der forærede mig en
 Hest som hun selv med Fingrene havde udarbejdet af Vox, 5
 jeg gav den til *Ida* der ret glædede sig over den – var hos
 Meisling – »har De ei hørt om Vogn til Tirsdag« – Nei –
 »men De maa sku see at komme derud til Deres Græsk og
 Latin og tage fat igien« / Det synes mig dog vel vidt, et par
 Dage er jeg her han veed jeg vil hiem og dog plager han
 mig en underlig Contrast til de øvrige Modtagelser, hver Dag 10
 kommer jeg Hiem til ham og dog seer han ei mildt, jeg vilde
 gjerne holde af ham af Hiertet, men jeg kan jo ikke selv skabe
 mine Følelser. – Fik nu *Gefion* der er meget Snavs i, O Thom-
 sen har ganske rapset sin Fortælling fra Ølenslæger. – Var
 hos Dalehn der fik 3 Stamblade, spiste Frokost hos Urban 15
 Jürgensen. – Her hiemme spiste vi ei til Middag for Ballet
 i Aften, jeg var buden Stæder nok ud, men jeg havde ei lyst,
 læste for Frøkenerne og Cristian samt skrev Vers paa opgivne
 Riim. – Vognene rulle derude, nu kommer Kongen jeg skal
 ogsaa derop og see Cadetterne, Klokkeren 8 kommer Lotte 20
 Ølenslæger og de andre, o var jeg blot mere pyndtet! – Nu
 var jeg oppe i den pragtfulde Sahl Pyntede især Meletaire
 vare der, Kongen og Prindserne; Præsten holdt en smuk Tale,
 herligt viste Cadetterne, Vaabendansen giorte jeg især af.
 o hvilke Former hvilken Lethed – o Gud hvad er jeg, og jeg 25
 vil tænke paa [at] dandse imellem dem i Aften. – Prindserne
 er inde i Stuen men jeg tyer ind paa mit Værelse, jeg føler
 mig generet; Nu kom Selskabet, de forgyldte Sale skinnede
 ved Lysekronernes Solglands, jeg kom ned i Frakke, men da
 jeg saa *W* tale med sin Kone, anede det mig at jeg ikke kunde 30

vise mig i Frakken, ærligt spurgte jeg da Frue W, »ja har De Kiøle er det bedre«; jeg kom i min graa, ja det er langt bedre; nu strømmede Selskabet til Huset; men alle var sorte jeg kun graa, thi kunde jeg hverken staae eller gaac. Kun
 5 Ølenslæger talte med mig, jeg følte mig forlegen, de antager mig vist for en Opvarter, og Lotte Ø. skal see mig saaledes o hvilken Qval – jeg fløi strax / paa mit Værelse, gik i Seng forbandende min Skiæbne at jeg ikke havde smukke Klæder, Careterne rullede uden for og Ideerne rullede inde i mit
 10 Hoved; og saaledes sov jeg ind; jeg fik fra 6 om Morgenen en Brodersøn til Componisten Kulou til Sovekamerad. ¶

Løvedag [24. December]

Fru Belfort ei tilstede ligeledes Grevinde Friis, var nu hos Ørstedes og hialp dem med Juletræet; – Efter Frokost her gik
 15 jeg til Meisling, ei hiemme, hos Fru Von der Maase fremmede. – Hos Frøken Falberne var Jøden Hammer der fortalte om Madm Mars og Talma; »De kommer aldrig til os! De glemmer Smaafolk!« sagde Frøken Mine; var hos Krigers resten af Dagen hos Wulffs, »ja sagde Comandeuren, vi maa
 20 behage ved vort Indre det Ydre duer skue ikke, jeg fik dog en kiøn Kone De faaer nok ogsaa een.« – Om Aftenen til Juul hos Ørsted vi legede at tage en bekient Vise og giættede den Etatsraaden var der. – Havde nær neppe kommen ind paa Academiet. –

25 *Søndag [25. December] ¶*

Var hos Rine Hundrup, sagde Farvel til Fru Colbiørnsen der indviterede mig til Middag, hiertelig Levvel. – Grevinde

7) Værelse] først skrevet Værelsd

Friis var i Huusholning, Meisling ei hiemme, var hos Fru von der Mas (i Rdrl) deilige briliante Værelser, hun bad mig at skrive sig til saa ofte jeg vilde, spiste til Middag hos Dalehns, D kiøssede mig roste mine Digte, Kunzens var der. – (Traf (Løverd) nu Kammerherre Holstein der rosende min Fremgang og Flid.) – Derpaa hos Ballings hvor jeg atter spiste, og fik Bililiet til Euterpe. Her traf jeg Hr Han fortalte mig at der skulde have været et Stykke til Geburtsdagen William Schekspear, han fortalte noget af det og jeg ærgrede mig ret over at Bøie og ikke jeg havde skrevet det, til Gebursdagen faar de *Tryllefloiten*; Ballings skaffede mig Leilighed med Leutnan *Trane* paa Onsdag til Slagelse. – Da jeg gik ud af *Euterpe* kom en simpel Mand og spurgte om mit Navn, jeg sagde det – »De er ikke i Selskabet« – Nei men bragte en Billiet fra Balling (∴ den skrevne Sædel) -- ja me[n] / der kan ingen Herrer gaae paa en Dame *Biliet*. – men det var til Direktionen – Manden forstod nu det var en Direktions Billiet giorte Tudsinde Undskyldninger og jeg gik. – Her hiemme var Fru Saaby og Adler, denne fortalte Hele William Schakspear; o Ideen er ganske min, og de søde Alfer. –

Mandag [26. December] (var hos Guldbergs Søn igaar)

Traf ei Grevinde Friis – var og søgde nu Klokken 12 op til M. – han var ei hiemme men jeg fandt en Billiet fra ham. Jeg har Intet at meddele Dem ved Afreisen, kun med de[n] bestemtteste Anmodning, at De fra Ankomsten til Slagel[se]

5) (Løverd)] tilføjet over linien, læsningen usikker 10) Bøie] først skrevet han
25) de[n]] teksttab her og i de følgende seks linier skyldes fugtpletter 26) De] der-
efter er overstreget ikke

anvender Tiden ikke til at skrive Fortællinger og Digte, hvorm[ed] De til Vedkommendes store Moerskab her har opvartet – men til Skolesager. Hvorvidt De fructrerer mig, ved at spille T[iden] på *den* Maade, naar jeg troer [Dem] at læse Deres

5 Pens[a] skal jeg nok muntlig tale med Dem og opgive Dem adskillige Data, som mueligen turde kiøle. Jeg ønsker ikke at De tager Deel i nogen Udsiring af Børnenes Juletræ, Løvhytter, Maskerader eller Gud veed hvad der er udtænkt, da jeg seer De bruger Tiden daarlig nok aligevel. Meisling. –

10 Flere Gange læste jeg Brevet, mismodig, slappedes al min Styrke; bleeg og mørk kom jeg til Wulffs der læste mit Brev, de beklagede mig, jeg gik nu til M, og da han var ude bad jeg om Papir og Blæk og skrev da en Billiet til ham hvori jeg sagde ham at Digtet var skrevet i en Ferie og jeg kunde ikke

15 vise større Flid end jeg giorte; hele Dagen kied derfor; om Aftenen læste jeg for Wulffs Boies William Skakspear, Digteren har skildret ham ganske ud af min Siæl, i 1 Act stemmede Williams Replikker ganske overens med mine Følelser, han aner at blive Digter, han beslutter ei at skrive Vers, o

20 Taarerne kom mig i Øinene, paa Leiets vaagnede mit hele mismod men med Tillid til Gud og den Bevidsthed at jeg havde arbeidet efter Evne sov jeg ind. –

Tirsdag [27. December].

Var hos Grevinde Friis (2 Rbdlr) hos Fru Buchwald fra

25 Prindssessen (5 Rdlr) derpaa hos Fru Guttfeldt der beklagede min Skiæbne bad mig tage Mod og ikke lade mig behandle som Dreng, bad mig ikke forlade Slagelse og naar jeg

6) som] *derover er skrevet* son 7) tager] *derefter er overstreget* nogen 7) Børnenes] *derefter er overstreget* Maskerade

[kom] derud fra da ofte at besøge hende hvor jeg vilde træffe nogle vakre unge Mennesker. – Jeg gav hende Haand paa at gaae min Skiæbne imøde som Mand, saae endnu engang min Velgiøres Portrait; ja mange har tabt ved ham sagde hun med Taarer og jeg maatte ogsaa græde – M traf jeg paa Gaden, han fulgtes med mig, ønskede mig en lykkelig Reise, da jeg ønskede at tale med ham sagde han, »vi sees jo snart hjemme.« – Var til Middag hos Ballings, han kiøssede mig inderlig ved Afskeden og trykkede mig 4re Daler i Haanden, jeg hilste paa Frøknerne Hornemann og sagde Farvel til Collin hvem jeg viiste Ms Billiet, han var tilfreds med mig »hver Land sin Plage« sagde han »staar jo [i] Kong Salomon, De finde Dem i Deres Skiæbne« jeg bad ham nu kun at sige naar der var noget han ei var tilfreds med, og han lovede det. – Hos Wulffs legede vi og da spille Selskabet kom skrev vi Sedler (Wulff giættede i Legen at vi tænkte paa Skakspears Phantasi). Vi fik Puns og Smørrebrød og nu Levvel Gud forlad mig ikke bad jeg paa Leiet

Onsdag [28. December].

Tidlig vaagnede jeg Maanen skinnede ind af Ruden til mig, allerede larmede Folk ude paa Pladsen, jeg frygtede at Klokken var Mange stod der for op for at søge Tieneren der skulde bringe mig Thevand, men jeg gik feil og kom med Sokker ind i Pige-kammeret, da jeg mærkede min Feiltagelse foer jeg ud da Tiden blev mig for lang søgte jeg derned, Tieneren kom nu op, da Thevandet var drukket, gik jeg bort fra mit kiære Slot og ned til Fru Trane. – / Lieutenantens Hund blev borte og af denne Aarsag kom vi ei bort før Klokken 10. een heel Time gik jeg ude ved Støtten og ventede og

læste der min Emilie Galottis 1ste Act. – Bonden som kørte for os bad om han maatte dreie ind og faae friske Heste, vi bleve her trakteret med Kleiner med hvidt Sukker paa, han bildte Qvinderne ind at han skulde ud at hværve og at jeg 5 skulde være Præst. – lystigt svingede han dem om, men jeg gialt for en alvorlig Personage. – I Prindsen kom en Stedsøn af Rektor Biørn, han trakterede med en flaske Viin, ved Afreisen takkede han mig for mit Behagelige Selskab (og jeg sagde neppe 3 Ord), udenfor Roeskilde, traf vi en Haandværkskarl, skal vi ikke lade den Stakkel kiøre med spurgte 10 Lieutenanten, »ja vil han give Noget« svarede Drengen der kiørte, »ich gebe eine –!« sagde Karlen; nu saa spring bag op paa Kufferterne. – Han gjorde det men tumlede tilbage paa Jorden; han var fuld, dog indelig kom han op Veien var 15 daarlig, og ikke vilde han holde sig fast saa Lieutenanten maatte holde paa ham, thi han vilde vise os sine Blesürer og hans Militairitet under Napoleon; det er vist en Kieltring tænkte jeg maaskee han støder Lieutenanten en Kniv i Bryst; Hestene vare sky, saa jeg sadt i mellem en dobbelt Ild, tilsidst 20 tog jeg Mod til mig, spurgte om han ikke vilde gaae, thi nu kiørte vi af Veien og saa skulde han faae sin Mark igien, han var / strax villig og nu gik han hen og lagde sig til at sove i en Grøft, skjønt Jorden var Vaad og en fugtig Taage laae over hele Egnen. – Medens Lieutenanten spillede gik jeg til 25 Sengs drak Puns og spiste Kage, men drømte hele Natten om M dog blev han i Drømmen tilsidst god. – Lieutenanten giorte Løier med Pigen men hun løb sin Vei.

5) skulde] sk først skrevet v 18) en] først skrevet i

Torsdag [29. December].

Nu nærmer vi os Slagelse; – i Krebskroen maatte jeg citere en anden Liutenant Digtet til Siælen. »Maa jeg spørge sagde Karlen der kiørte da vi vare ene, er De maaskee Lieutenantens Tiener.« – Nei, jeg har faaet Leilighed med ham til Slagelse. – »Ja jeg syntes det nok paa Dem i morges at De ikke kunde være Tieneren,« og nu fortalte han mig om sig selv. – Det begyndte først at regne da vi kom til Slagelse, det var Himlen som begræd mit Komme. – Efter at have trakteret Lieutenanten med Viin paa Postgaarden skildtes vi ad og han lovede at skrive mig til og sende mig mit Stamblad. Hiemme fortalte Ane mig at M havde skrevet sin Kone til at han var vred paa mig, og Fruen sagde at hendes Mand havde skrevet at jeg endnu paa den 3^{die} Dag efter min Ankomst til Byen ei havde hentet mine Bøger, at jeg læste Intet. – Et Helved venter mig; fortvivl – o han er for stræng, for stræng. –

Fredag [30. December]

I Aften kom alle de Fremmede, jeg dandsede / næsten hver Dands. – sov saa til Klokken 9 1/2.

Løverdags [31. December]

Vi spiste allerede til Nyaars Aften Kl 6. – jeg kan mærke at M har forbuden hende at lade mig lege med dem, thi vi sadde kun og saa paa hverandre og Klokken 8 gik hver til sit. –

2) os] først skrevet og

Nyaarsdag

Søndag den 1 Januari 1826.

Gud skal hele Aaret gaae som denne Dag, Beængstelse og Mismod plager mig, nogle bitre Breve skrev jeg til Collins og
5 Wulffs. O Gud lad det være min sidste Nyaarsdag.

Mandag [2. Januar]

Det er som igaaer.

Tirsdag [3. Januar]

Jeg kunde skrive flere Ark over mine Følelser, men maa-
10 skee ere de gale og altsaa ikke Papiret værd. –

Onsdag [4. Januar]. –

Emil er dog en god Knøs – med Venlighed vinder man mig
men med Haardhed, nei saa lad briste Alt –

Torsdag [5. Januar].

15 Leonardo di Vincis Historie svæver for mig hvilken Tra-
gedie kunde jeg skrive om ham, men bort, bort, – jeg tør,
– og jeg bør ikke. [.]
[.]

[Mandag 23. Januar]

20 [.]
[.]
tænker jeg det derimod Godt bliver det stedse under For-
ventning. –

Tirsdag [24. Januar].

25 Stedse staaer Leonardo for mig, selv paa Skolen, jeg seer
hele Stykket, Phantasien vidsker mig Replikkerne til; – jeg
kan ikke forjage det af min Siæl ihvormeget det endog ad-

17-21) [.] nogle blade af dagbogen mangler her

spredder mig. – Kom ei ganske godt fra min Virgil – Var paa Generalprøve, og saae Hvor Tiden Løber, samt Armod og Høimodighed, imellem Acterne var jeg hos Holsteins, Frøkken Maria fortalte mig at *Ove Guldberg* havde staaet sig uheldig til sin Examen og havde faaet Krampe af Sorg. – Arme Ove! Kom først fra Comedie Klokken 11. – 5

Onsdag [25. Januar].

Var søvniq og upasseliq hele Dagen, gik i mod Formodning godt i Dansk Gramatik, *Qvistgaard* »der var et Tidspunkt da frembragte vor Litteratur noget godt; jeg tilstaaer at Øhleslæger er Keiseren for alle vore Digtere, men som vi kan sige om Sokrates, at han trak Himmelen til Jorden, saaledes kan man sige om Ø at han har draget Jorden til Himlen; jeg kan ikke følge den høie phantastiske Flugt i Corregio, Fiskeren og Ludlamshule, jeg har heller ikke læst noget af det senere thi jeg tænkte lad ham nu blive i sin Hule.« *Jeg* »men nu har vi dog senere af ham *Erik og Abel*.« i Qvarteret kom Jens Hvid hen »o du roser altid den tossede Ø.« *Jeg* »han er ogsaa Danmarks største Digter.« *J Hvid* »du ved jo ikke om du kan blive større.« – A var rent sær idag. – 10 15 20

Torsdag [26. Januar].

Gik ret godt – M venlig og god. – O havde jeg dog Held og Kræfter hvor god vilde han da endnu ikke blive

Fredag [27. Januar].

Gik godt i Rectorens Ting men daarligt i *Qvistgaards*; da jeg sad og læste i Aften ringede det, Tine havde Gadedørs Nøglen og derfor maatte Jomfruen aabne / Vinduet. »2 25

20) A ∩: *formodentlig* J. A. Andresen

Disiple fra Sorø!« jeg maatte løbe at lukke op ved Porten; det var *Bager* og *Tillijs* jeg maatte bede dem gaae igiennem Classerne skjønt der hang Linned for at tørres. Jeg underholdt dem saa godt jeg kunde skjønt jeg hele Tiden tænkte
 5 paa Rektoren om han ei blev vred for mit Besøg. De bad mig at blive der til Ballet, men jeg sagde at jeg dandsede ei. – endelig gik de og jeg var ret kied af det, da jeg frygtede ei at have været venlig nok – Porten fik jeg ikke i og Pigen kunde ikke heller, hun havde ei lukket Gaarddøren der klaprede i et
 10 væk jeg tænkte paa M og kunde knap falde i Søvn. –

Løverdags 28 [Januar]

Kongens Fødselsdag. – Jeg spurgte M om han havde noget imod at jeg gik til Sorø. – Jeg gik og tænkte paa Veien paa min Leonardo. – Ingemanns tog venlig mod mig, og bad
 15 mig til Middag. – Jeg fulgte nu med I. hen paa Academiet, paa Veien traf vi *Fogtmann*. »Kommer Deres Rektor ikke?« »Nei!« »naa! han har vel sendt Dem i sit Sted?« F holdt en meget simpel Tale; nu fulgte jeg med *Bager* og *Tillijs* over og saae Academiet. Forsamlingsstue. Spisesal hvor der var
 20 dækket meget peent med Sevietter. Sovestue hvor plankpole-rede Tinfade til at vaske sig i stode i lange Rækker; – *Bager* viste mig sin Bogsamling der var ret god. *Skakspær*. *W Scott* og *Beyron*, Ø. Ingemann. Han tilbød at tage hvad jeg vilde, men jeg kiendte Alt. – jeg læste ham mit Digt, men blev afbrudt da *Smettau* kom. – Hos Ingeman kom en Præst og hans
 25 Kone, Rektor *Tauber*, der underholdt sig med mig, han havde

2) *Bager* ∴ *Bagger* 7) de] først skrevet det 16) *Veien*] derefter er overstreged mødte 21) *Tinfade*] først skrevet *Tinvaske* 23) Ø.] tilføjet over linien 23) *Ingemann*] I først skrevet h

Lotte Paludan med som skulde see Fruen[s] Malerier. Ved Middagsbordet var en Midaldrende Herre som jeg ei kiendte vi talede om Ølenslæger om Leonardo og *I* fandt det var bedst at han i en magnetisk Søvn [.]

[Lørdag 4. Marts]

5

[.] *Tillijs* var hos Bertous og jeg var nede og besøgte ham, den forlovede Contesse Smettau stod bag Ruden og tittede paa mig. –

Søndag [5. Marts]

M ret munter. Jeg maatte i Dag igien spille paa det lille Theater, fik saa min Puns og Bladene og hvilede mig 10

Mandag [6. Marts].

Der kommer ikke flere en Præsten og hans Kone; jeg beholder altsaa min Seng. – M er venlig mod mig. – Jeg skanderede feil og han sagde »Vil De være Poet maa De dog vise at [De] i detmindste har *Takt* for Hexameteret.« 15

Tirsdag [7. Marts]

Det var Hestemarket, vi fik Lov fra 11 af om Formiddag men skulde læse om Eftermiddagen; – var 2 Gange med M paa Market. Paa Comedie »*Kiærlighed uden Strømper*.« – 20

Onsdag [8. Marts]

Klokken 1½ kom Præsten og hans Kone. M ret lystig. – Hundrup har skaffet dem 3 Billietter nu kom den 4de til Tine,

4) [.] dagbog mangler herfra og til 4. marts 1826

hun kunde ikke gaae, og jeg haabede at faae den, men Ludvig fik den; – (Klokken henved 9 ringede det paa Porten men ingen var der); jeg troede det var maaskee et Varsel, men Fruen sagde det var Barner der vilde tale med lille Ane.
 5 (Det var Hanna).

Torsdag [9. Marts].

Hundrop var her i Aften – jeg kiedede mig.

Fredag [10. Marts]

Jeg maatte spille for dem paa det lille Theater med Marionetterne og det vant dygtigt Bifald, men man glemte at takke mig. – Det synes som *M* har bedet dem ikke at sige mig Complimenter.
 10

Løverdag [11. Marts]

De bad mig at besøge dem, men gav mig ikke Haand ved
 15 Afreisen. –

Søndag [12. Marts]

Læste endeel. Spadserede til Antvortskov med Jomfruen spillede paa det lille Theater, drak Puns og sov.

Mandag [13. Marts]

Fik Roes for min Latinske Stil men ingen Charakter. Igaar, i Aften og i morgen Kunster paa Posthuset men Ingen vare der. – /
 20

Tirsdag [14. Marts].

Forkjølet, Snue. fik Frihed Klokken 12 da Andresen var
 25 borte. Om Eftermiddagen kiørte et Læs Møg forbi, Qvor-

2) henved] tilføjet over linien

drup saa efter det og lo. »See!« sagde Giesemann. »hvergang Qvordrup seer et Læs Møg bliver han saa glad, da han saa tænker paa sin lykkelige Barndom da han stod og øste Møg.« i Andresens Time blev Støi mellem dem, og A holdt en lang Tale med søgte Ord og latinske Rosiner saa vi alle maatte lee, men Qvordrup blev rørt og udgiød hede Taare. Pedersen harzelerede med Jomfruen med Dyr læge *Birk* og hun bevidnede sin Uskyldighed for mig (φ). – 5

Onsdag [15. Marts].

Fik Skiænd i Græsk »o det er et Drog! De læser heller-ikk[e]« han var vred mod os alle; – det var noget daarlig stads. – Qvistgaard var i godt Lune og roste min Stiil; de Andre bragte mig til at lee i Torstes Time. M var ret kold mod mig paa sit Værelse; han vil ikke tage ind til Byen; – 10

Torsdag [16. Marts]

Fik Skiænd i Latin. »Bliv til De har gaaet etpar Skoler igiennem saa kan De vande ud; – Vand og Snavs er alt Deres.« – 15

Fredag [17. Marts]

Gik ret godt i Græsk. Pedersen flau og tager sig mange Friheder. – 20

Løvedag [18. Marts]

Det gig ret godt i Latin, M var syg men kunde dog godt harzelere over Qvourdrup, »De bringer mig,« sagde han, »naar De læser op til at tænke paa et Billede jeg har seet hos *Hois*, hvor et Æsel spiller Guitar, det kommer lige saadan 25

8) (φ). –] derefter er overstreget Q roeste min L. Stiil) 11) ikk[e] hul i papiret
 17) vande] måske rende 24) bringer] tilføjet over linien, derunder er overstreget synes

med de grove Poder og den opspilede Mund; –« Gieseman blev spurgt om hvad Rigdommens Gud hedde, og da han sagde, »*Plutto*« sagde M. »hvem bliver saa Gud i Underverdenen? det er nok den höllischen Gott Plutark der med
 5 Plutus og Pluto som de 3 / *Grazier* dandser *Pas de trois* hvortil Hr Giesemand spiller.« – læst paa min *Xenophon*, men herlige Phantasier forstyrrer mig, – paa den kiære Guldberg tænker jeg.

Søndag [19. Marts]. skrev til Moder

10 M læste ei i Dag med Emil og mig men udsatte det til Onsdag; han var vranten og fæl, – vi gik dog en Tour til Slottet – skrev Brev til Collin – spillede paa det lille Theater 3 nye Scener til »Skuespilleren imod sin Viillie« – var om
 15 Morgenen lidet hos *Langes* og saa hos Snitkiærs de har faaet Brev fra Thea hun er nu kommen til Sorø fra Kiøbenhavn hvor hun saae *Sigurd* og Christian den 4des Dom. – Madam Henneberg skal være syg.

Mandag [20. Marts].

Harald har været i Sorø igaaer til Conserten der (Klokken
 20 af Schiller) og hilste mig fra Tillijs at jeg maatte endelig i Ferien komme derved. – *M* var gnaven paa Skolen, var oppe i Latin, jeg kunde det, men skildte mig mindre godt derved. – Om Eftermiddagen mismodig; Phantasier om min
Leonardo. –

25 *Tirsdag [21. Marts]*

M gnaven dog sagde han Intet til mig; nu begyndte Ferien.
 – læst Journaler

10) Emil og mig] *først skrevet* mig og Emil 13) Scener] *først skrevet* Schener
 19) der] *ms. har i der med d rettet fra påbegyndt S*

Onsdag [22. Marts]

Læste, skrev saa lidet paa *L.* – læste *Corregio* den er herlig, dog synes mig der kunde siges noget skønnere, det er ligeledes med mit eget jeg aner og føler noget bedre men jeg kan ei udtrykke det; var et Øieblik hos Fuglesangs. – Pastoren 5
syg. *M* gnaven.

SkiærTorsdag den 23 [Marts]

Læst paa *Græsk*, men ingen *Ro* paa mig, bladet i *Journaler*, giorte et *Spring* ned til *Hennebergs*. *Mismodig*. – skrev 10
til *Fru Wulf* og *Balling*. – Læst *Erik* og *Abel*

Lang Fredag [24. Marts].

Stine Pedersen og *Jomf Ebbesen* med *Søren* vare her; siden kom en *Reisende* 3: en *Søløitnant Graah*, var meget tør og uinteressant dog gjorde han *Lykke* hos *Smaapigerne*, vi legede om *Aftenen* og han fulgte med mig *Stine* hjem. / 15

Løverdag [25. Marts].

M gnaven, jeg *mismodig*, begyndte paa *Roars Saga*, men lagde den hen. læst *Majoratet* af *Hofman*. –

Søndag Paaskedag [26. Marts].

Kun om *Morgenen* kan jeg gjøre en lille *Afstikker*, og saa 20
hiem og læse; *M* seer saa gnaven ud saa jeg troer det er paa mig. – Det er min kiedsommeligste *Paaske* jeg har oplevet, ene sidder jeg ved min *Græsk* i *Kabinettet* *Solen* skinner saa sommerlig uden for og alle de *Andre* kan gaae saa pyndtede 25
men jeg sidder fængslet her.

12) *Jomf*] først skrevet *Line* 12) *Ebbesen*] derefter er overstregt *h*

Mandag [27. Marts]

Gud hvilken Paasken! høitidelig tone Klokker fra Kirke-
 taarnet den blaa Sommerluft vinker mig; men paa Onsdag
 begynder Examen jeg veed det gaaer galt, derfor maa jeg
 5 pine mig her inde. — 3 gale Tyre gjør meget opsigt, de stan-
 gede flere, den ene blev skudt udenfor Porten, den 2^{den}
 fangen, men den 3^{die} løb op til Kromhegers skiød med sine
 Horn Fyldningen ind af Døren, Konen løb med Børnene
 paa Loftet Kier og Jomfruen sprang ud af et Vindue; Tyren
 10 løb giennem 4te Værelser, Man skiød ind af Vinduet efter
 den og den faldt for det 3^{die} (den anden Tyr, uden for
 Porten, faldt for det 30te Skud) efter at have fordærvet en
 Komode og Giestekameret tilsølet med Blod. — Det var ret
 moersomt at see Folks Frygt for at den skulde kom ud til dem,
 15 ligesom naar Dregene løber og strax kommer tilbage til den
 Beskiænkede som truer med Kiæppen, saaledes løb de og
 kikkede ind af Vinduet; men sprang een hurtig ned da løb
 de Alle. — Det var dog en lille Adspredelse. — M gnaven, jeg
 kunde ikke finde dette af min Dagbog, samt et Værs, og strax
 20 troede jeg at han havde funden det og var nu vred, ja at han
 paa Onsdag naar jeg intet kunde vilde vise mig det (eller
 og han havde mærket mig mit \varnothing) at jeg ingen Puns fik igaar
 gav mig mere Grund, men det var / kun en Forglemmelse
 og jeg fik den i Aften. —

25 *Tirsdag [28. Marts]*

Læst hele Dagen — sagt de Andre om Latinen; Giesemand
 er ikke kommen; gjorde et løb til Holstein der er bedre samt til

11) faldt] derefter er overstreget først

Hennebergs og Langes. – »Hvad læser du?« sagde Pedersen, »det hjælper ikke!« jeg veed det nok! O denne Mismod er dog sød og Erindringen om [den] sødere end den om Glæden; Gud, jeg hviler mig ved din Faderbarm, er jeg en stoer Digter da vil nok Alt gaa godt og jeg vil naae min Bestemmelse; er jeg ikke saa lad kun Ulykken strax tilintetgiøre mig o Fader! – Det er ret underligt, om Aftenen er mit Mismod saa behageligt, min Tillid til Gud saa stoer, jeg kunde ønske mig at drømme saaledes evig, det Mørke i min Skiæbne smelter hen i en mild Maaneglands, fuld af Tillid til Gud slumrer jeg ind. –

Onsdag [29. Marts]

Det er anderledes om Morgenens, da staaer Livet for mig med sine Kampe og jeg frygter. – *M.* vred, Hvid fik *tg?* for Latin, *Qvordrup tg* og *Vittrup slet*; hvor sad jeg ikke i en Angst for at komme op; i Dag slap jeg; o hans Alvor støder mig fra ham, jeg kan ikke betro mig til ham, jeg maa ret forekomme Ham ussel, uden al Værdi, aldrig har [han] roest noget hos min Aand; –

Torsdag [30. Marts].

Jeg fik accurat begyndt paa Latin, men saa var Timen ude og det skal udsættes til i Morgen. – Fik et ret smukt Brev fra Moder. – Tillid til Gud opfylder min hele Siæl. –

Fredag [31. Marts].

Idag kom jeg da op, jeg venttede slet eller Maadelig? men han var meget facil og jeg fik *tg*; jeg skal ved Gud nu ogsaa læse dygtig til næste *Qvartal*; i Hebraisk gik det ogsaa ret godt

9) evig] tilføjet over linien 19) noget] først skrevet mig

(Godt?); Tak Alfader! at Du hielper mig; i Dit hellige Navn gaaer jeg fremad! –

Loverdag 1. April

»Ihvor daarlige Tanker jeg har om Dem er De dog daarligere,« sagde han, (mdl?) i Græsk. – Mismod. – Nei! Nei! jeg duer / til Intet; jeg kan ikke udtrykke mine Følelser; hvor ulykkelig føler jeg mig ikke og dog er min Utilfredshed en Vellyst. – Det er en Feberild som brænder i mig! – O Gud! hvilken Skabning er jeg dog. –

10 *Søndag 2^{den} April*

(φ det var ilde) – Sendte Moder 1 Rbdlr i et Brev – fik et Signet og en Stang Lak af Fruen, Jomfruen og Bentine, Ludvig gav mig alle sine Pebernøder; – jeg fangede en lille Muus – nu kom *M* ned han gratulerede mig ret venlig, vi 15 sadte Musen i et lille Buur og den morede ham. – Jeg blev nu trakteret med Chokolade, fik Brev fra Fru Vulf, Ida, Jette og Lieutenanten; giorte efter *M*'s Tilskyndelse et Spring hen i Kirkerne og saa Comfermanterne, Jomfru L Fuglesang tog mig i Haanden og gratulerede mig; hos Holsteins fik jeg 20 Viin; Klokken 1 læste vi, *M* i godt Lune, han bad mig gaa med til Skoven hvor vi drak Thee; hiemme fik jeg Puns og Kage; (jeg var ogsaa et Løb hos Fuglesangs vor Tanten og en Fremmed Dame drak min Skaal, og lovede at drikke den ved Bordet) Mit Fødselsdag er saaledes gaaet ret behagelig (Mu- 25 sen døde nu) – Gud veed om det er min sidste; Tak Alfader for Alt godt Du har beskiæret mig. –

Mandag 3 April.

Fik Brev fra Guldberg i Fyen, det var saa kort, og Tonen syntes mig saa kold, men det var jo skrevet ihast. – Min Stil

duede ikke; φ i Eftermiddag som vi sad paa Skolen kom Giesemann; »der troer jeg G kom!« sagde Q dette kom jeg til at sige til M og han giorte nu mange Historier derover – Mismod, nu siger han det vist til Z, jeg kommer i Uleilighed, heslige Sladreløst, o var jeg død! –

5

Tirsdag [4. April]

Skrækkelig urolig for at M skulde sige noget til Z. – Z saa mig saa alvorlig ud, og nu i Aftenstunden spurgte Peder- sen mig »hvad mon det var Rektoren sagde til Z.« – arrig paa mig selv. / begyndte paa Brevet til Wulfes. –

10

Onsdag 5 [April]

Havde ret en Lungerystende Formiddag. *Snitkiær* var gi- ven os til Inspection og nu skulde han læse Fransk og tydsk op, det første læste han saa galt og saa komisk at det var umueligt andet end at lee, han lo da ogsaa selv med – »Nei! nu kommer der et Ord, pas paa det, det seer gyseligt ud; nu vil jeg stave det. – Jeg bliver saa glad naar der kommer et Ord af Latinen for det kiender jeg – det franske er et farligt Sprog. –« Fruen stod i Sideværelset og hørte, og sagde siden til mig at hendes Mand havde givet os ham for at vise hans Daarlighed; er dette sandt lider jeg ikke dette Træk. – Vi fik Ferie i Eftermiddag, dels fordi Examen er forbi, dels for at Emil og jeg skal regne Charakterbøger ud; han kom Klok- ken 4. og hened 5 begyndte vi, vi vare endnu ikke færdig Klokken 8te og Emil vilde blive! »Ih Gud er Emil ikke gaaen?« skreeg Fruen »er De ikke færdig«; det ærgrede mig da det var saa meget vi havde bestilt. –

15

20

25

2) Q ∴ Qvistgaard

Torsdag 6 April 26

Jomfruens Fødselsdag. – Forærede hende et Kræmmerhuusfuldt Sukkergodt, da jeg havde kiøbt det kaldte Emil paa mig og spiste det halve saa jeg igjen maatte kiøbe mere.

5 – Ved Omfløtningen slog M paa det om Qvistgaard saa jeg ret sat i en Kattepine. – Om Eftermiddagen da Q gik de Latinske igiennem roste han de danske »nogle var særdeles gode og især har Andersen siin stærke Side her, ja han er næsten for stærk imod de Andre«. –

10 Fredag 7 [April]

Emil klagede forleden Søndag til Rektoren over *Ole Femmer*, skjønt jeg troer at *Emil* har lige saamegen Skyld. Dette og daarlig Opførsel paa Skolen gjorde at han fik en slem Anmærkning som ogsaa Rektoren sagde ved Omflytningen igaar,

15 at nu havde han i 3 Aar advaret ham, nu var han kied deraf, og hvis der nu, blot engang, igjen indløb Klage skulde han strax ud af Skolen. – Idag kom hans Stedfader Orelius og meldte til Rectoren at Ole Femmer var bleven borte i Nat og / havde efterladt et Brev hvori stod: »at han kunde ikke

20 nære sig, da Andresen var ham saa meget paa Nakken og een af Disciplene havde klaget ham an for Rektoren, han vilde nu gaa til Kiøbenhavn til Kongen og see at blive Officeer; var det umueligt vilde han komme hiem i Skolen igjen.« – Meisling vil ikke lade ham komme ind igjen hvis han kommer

25 – det gjør mig ret ond for ham den sølle Knøs. – Man beskylder hans Moder for Haardhed mod ham jeg troer det ikke; den stakkels Bedstemoder. At han er løben kan jeg finde mig i, men komme igjen det er ikke ret. –

1) April 26] senere tilføjet 6) Q ∴ Qvistgaard

Løverdag [8. April]

Gik ret godt uden i Latinsk Grammatik. – Kiøbte Kager til Tine.

Søndag [9. April]

Imorges reiste Fruen med Tine ind til Byen for at faa 5
hendes Been kureret, det giorte mig ondt at T reiste; fik en
Pakke at giæmme, var med i Skoven. M i godt Humeur,
imidlertid kom Ritmester Schou fra Odense som jeg saa
ikke fik talt med – bladet i Peer Paars. –

Mandag [10. April]

Dr *Hundrup* var her og fortalte at Carl og Frendrup havde 10
staaet sig ilde til 2^{den} Examen og nu var M ret gnaven paa
Skolen skiældte dygtig jeg fik da ogsaa »*Tossehovede!*«
skiøndt jeg ikke ilde kunde mit Pensa, ved Bordet var han
ret munter; gik godt i Eftermiddag. – Q ret venlig. 15

Tirsdag [11. April]

Der var malet noget i Bogen han fik op paa Cadedret, og
nu blev han gal og skieldte paa Hendriksen og Lindberg. Da
Rektoren og jeg vare i Skoven sidste Søndags, kom der nogle 20
Ridende, han spurgte mig hvem det var: »det er *Holstein* og
Lindberg!« jeg mente de yngre, nu har han taget det for de
ældre og spille nu med Vittighed herover paa dem; de spurgte
mig [i] Eftermiddag om jeg havde fortalt ham at de vare i
Skoven, de vare ret vrede paa mig og jeg er jo dog uskyldig. –
Quistgaard ret venlig mod mig; skrev for Stine Pedersen til 25
en Stambog.

Staar jeg kun skreven i dit Bryst, Veninde,
Behøves intet Blad for mig at minde

15) Q ∴ Quistgaard 25) skrev] først skrevet og

1830.

Den 4de August. Gik til St. Jørgensgaard, Snubbe Kors. Haven lige for Bregninge Kirke. Man ser Færgestedet; midt i Vandet stod et Riis, som Vartegn. Gik til Klosterha-
5 ven; en gammel Kone sad under Æbletræet og læste i Psalmebogen. St. Jørgens Gaard er grundlagt af Gustav Vasas Tante Anna Rønnow, som boede paa Hvidkilde. Klosterhavens Spids er det sydligste Punkt af Byen. Mod Svendborg
10 vise Skibene sig først, som de glede paa Land, det er bag en Arm af Thorseng, som her er med guul Kornager. Til den anden Side tæt ved, ligger med røde Skorstene Fiskerleiet: »Strandhuse«. Iholm er en lille Holm midt i Sundet, hvor i gammel Tid skal have været Jagt. Man øiner Ærø. Fiskergarn udspændt. – I Klosteret er Fruentimmere og
15 Mandfolk, Herren paa Hvidkilde bestemmer Hvem. – I Klokketaarnet er en Klokke med St. Georg, som kaster Spydet i Halsen paa Dragen, desuden Madonna. Prædikestolen muret op paa en Graasten. Var paa Mahgaard (syg).

Den 5 August. Hulgaden, her Smugleri og Stevnemøder.
20 Fra Møllegaden seer man ud over Husene i Hulgaden, Fjorden og Christiansminde. Grunden af de øverste Huse lige høi med de dybere liggende. I Møllegaden en Mølledam, Vandmøllen med Hyllebuske over Faldet. I Gaden høie

1) Disse optegnelser fra Svendborg 1830 er trykt efter Hans Brix: *H. C. Andersen og hans Eventyr. København 1907. S. 33-35.* Her henvises der til »et løsrevet Blad af en Rejsedagbog, der findes i Collins Samlinger. Det omhandler 4. og 5. August 1830 . . .«. Bladet findes nu ikke i Collin-samlingen på Det kgl. Bibliotek.

Trapper, Kanapper og fromme Indskrifter paa Dansk og Latin. (Var hos Brandts). For 18 Aar siden gik Kjøbmands Konerne her med uldne Nattrøier, Mændene med Skindpels. Brudfolk bleve fulgte hjem af Gjæsterne med Larterner eller Fakler (igaar i Frue Kirke, her har staaet 7 Altre i Katholisismens Tid, for 18 Aar var paa Vægene malet en Moses og Aron, de tittede endnu frem bag Kalken. Altertavlen er af Ekkerberg; Christus i Getsemane, Øiet er fuldt af Tillid og Smerte: »Tag denne Kalk fra mig!«) I Dag sank i Hullet i Hebers Have; herfra seer man forbi Christiansminde til Hestehaven, hvor pinieagtige Træer hæve sig over den lavere Skov (lige for ligger Thurø, til Venstre Thorseng). – Nicolaikirke i Hovedgangen til Venstre, et gammelt stort Maleri, givet af en Christian Morsing, Præst paa Thorseng, da hans Kone døde, han og hun staae med to Døtre (een voxen) og 7 Sønner, der ligge tre døde, (hvoraf de to ere Piger). Børnene ere saaledes 12 i Tallet. Den næst forreste af Halvkredsen, seer yngst ud og er mindst kjøn, mellem disse smukke Børn, han har en Rose i Haanden, rød Vest, lang Halsklud, blond Haar, Knæbuxer, Spænder i Skoene, blaae Øine, den ældste af Sønnerne ligner Degnesønnen paa Broholm. En blodig Christus med Emblemerne (Englen, Oxen, Ørnen og Løven) hænger til Venstre ved Alteret, dets gamle Tavle var Nadveren, nu er der Christus, som træder ud af Graven, af Edelin. Paa hver Side gamle Ligstene og til Venstre en sort, der seer ud som en Kakkellovns Plade. Almægtige Gud! dig alene har jeg, du styrer min Skjæbne, jeg maa hengive mig dig! Giv mig Udkomme! Giv mig en Brud! mit Blod vil Kjærlighed, som mit Hjerte vil det! –

1831.

H. C. Andersen's Dagbog paa en Tydslands
Reise 1831.

Fra Kjøbenhavn *den 16 Mai.* – Om Morgen, da jeg
5 vaagnede, lyttede jeg ved enhver Vogn, der kjørte thi jeg
troede, det var Storm. – En Svale quiddrede udenfor mit
Vindue, som den vilde fortælle mig et og andet om min
Reise, men hvad den egentlig sagde veed jeg ikke. Christian,
Læssøe, Lehmann og Harttmann fulgte mig ombord, vi fik
10 næsten Blikstille hele Veien, vi spiste i Kahytten; Endnu ved
Solens Nedgang saae vi Møen, hvor Skovene vare grønne.
Jeg sov ikke. Kl: 2 steeg jeg op paa Dækket da vi passerede
Falster, siden saae jeg Solen staae op. Under Holsteens Kyst
vilde en Berliner underholde os med Berliner Vitz (det var
15 noget om, at drikke Brændeviin), imidlertid blev det en slem
Taage, som dog tabte sig. – Om Natten laae jeg udstrakt paa
den lange Bænkt, der tjener til 3 Kjøier. Den som laae ved mit
Hoved, bad mig tage Hovedet til mig, den ved mine Been,
Benene til mig. – Kl 11½ kom vi til Travemünde, Alt var
20 grønt; to Marker gule, af Blomster; det var en deilig Ind-
seiling, vi kunde Intet see for Taage, men i det vi glede ind,
laae denne bag os, og min første FlodsSeilads begyndte. Det
er underligt, at være paa et stort Dampskib i et smalt Vand,
der bugter sig i mange Tunger. Jeg var saa udaset, da jeg kom

1) H. C. Andersen's . . . 1831] *egenhændig udskrift paa denne dagbogs bevarede bind*
18) Kl 11½] *den 17. maj* 24) da jeg] *derefter er overstreget paa*

i Land, at jeg knap lagde Mærke til, at de smaae Børn kunne
 tysk. I Schönberg kom vi om Natten til et Værtshuus, hvor
 Pigen var vred fordi vi vilde have at spise. Stuen var opfyldt
 med hvaadt Tøi; jeg maatte ud i Kjøkkenet og forsone hende;
 Hr: Smidt gav hun derimod sit Kjøkkenforklæde paa. Jeg 5
 havde en gruelig Tandpine, maatte staae af Vognen i hver
 Kroe, for at faae fransk Brændeviin til at holde ved dem; til-
 sidst maatte jeg købe en lille Flaske med noget i, og faae
 Bomuld i det hjalp da noget. – / Veien var utaaelig, vi vare
 flere Gange ved at vælte; *Iversen* sprang endogsaa en 10
 Gang af.

Den 18, Kl: henved 5 om Morgenen kom vi til Hamborg,
 gjennem Wansbech hvor vi saae det yddre af Kirken og
 Schimmelmans Begravelse. Skjøndt jeg endnu ikke havde so-
 vet i to Nætter, gik jeg dog ikke til Sengs, men saae Elben, 15
 Havnen, Volden, besøgte *Freund* i Hamborg og forvildede mig
 i Byen; ved Tabel dote, kaldtes jeg *Hr Candidaten*; Kl 1 forlod
 Iversen os, og reiste til Hannover. – Jeg havde igien en utaa-
 lelig Tandpine. – Auditeur *Aal* og jeg havde et Værelse med
 en deilig Udsigt over Alsteren. Mine Tænder smerte mig 20
 uhyre; Nærverne ere i Grunden fine Tangenter, som det
 umærkelige Lufftryk spiller paa, og derfor spiller det i Tæn-
 derne, snart pjano, snart crescendo, alle Smertens Melodier
 af Forandringen i Veirskjiftiget. Liigtjørnene selv, ere ikke
 uvigtige Indstrumenter. Om Aftenen gav man paa Stad 25
 Theater »Ricards Vanderleben« og paa Tivoli Theater:
 Besuch in Irrenhaus Vaudeville, men jeg var ingen Steder
 for min Tandpine, og gik i Seng Kl 9. –

21) Tangenter] først skrevet Tangender

Den 19. vaagnede før 5 og var oppe for at begynde paa mine Breve. Det var et deiligt Veir, men mine Tænder ikke gode; spadserede til *Altona*, hvor jeg hos *Freund* traf en Dansk, Hinnenborg der havde været i Udlandet; *Freund* frygtede for
 5 at jeg ikke kom ud af det med mine Penge til Berlin, og lod mig derfor faae 4 Luidorer, som jeg dog haaber ikke at bruge. – Fra ham gik jeg til *Othense* hvor jeg saae Klopstoks Grav, under et stort Træ, jeg krøb gennem et Hul paa Rækværket og skrev paa Munumentet, R, Fru L og mit Navn, det var et
 10 Indfald. – R er jo død, hendes Navn bør staae paa et Gravmæle. – Gjennem Altonaer Pallemallen gik jeg hjem, og fik mig paa Veien et Glas / Limmonade. I Alster Pavillon har jeg i Dag været og faaet Chocolate og en Kage det kostede
 5 3 Cour: – I Botaniscen Garten har jeg været, Lehmann
 15 var reist til Dresden med sin Familie (jeg skal finde ham der, hos Graf Hoffmann eller Meditonalrath *Kreisig*). Gartneren viiste mig ellers om i Haven, den var anderledis smuk end vores; Jordbærene stode alt i Blomster. – I Drivhusene var der deilige fremmede Blomster, dog rettere kuriøse, vore
 20 indlandske ere ligesaa smukke, selv Markblomsterne. – Den lille Hudwalker var her i Dag, at indvitere mig til sine Forældre paa deres Lyststed udenfor Byen imorgen. I Dag skal jeg spise hos Dr: *Albers* (han taler dansk) og siden paa Stadt Theater hvor der spilles »*Der Freischütz*« Opera von Weber;
 25 Theatret er meget elegant og stort; fire Etager, hvidt med Forgylndning; en stor brillant Lysekrone med een Rad Lamper; Parterre (1 # 4 3) er næsten hele Gulvet og er saa stort at der kan dandses uden om Bænkene, her var Herrer og Damer, man beholdt Hatten paa. Orkesteret var ret godt; En Demoiselle *Gned* fra Prag (?) gav Gjæsterolle, som

Agathe, efter sin store Arie i 2^{den} Act, fik hun megen Klap hvorfor hun neiede, saa man kom reent ud af Illusjonen. – Decorationerne vare fortræffelige, Arvefyrsterens Stue var behængt med Mallerier, og i Ulvesvælget kom der Lygtemænd der dandsede. Røde Flammer slog op af Jorden; en stor Drage der spyede Ild foer over Scenen, men denne syntes jeg ikke om; Den vilde Jæger, var bedre end hos os, det var brillante hvide Transperanter paa Blaa Grund; man kunde tænke sig, at det var Skyerne der formede sig i disse Skikkelser. – *Samiel* saae ud som en rød Husar. – Nu sidder jeg hjemme paa mit Værelse, drikker Puns og skriver, mens jeg tænker paa Hjemmet, og imellem seer ud af Vinduet over Alsteren, hvor rundt om Lygterne ere tænd[te;] man siger allerede, at jeg taler »gelaüfig« Tydsk.

Den 20 Mai Fredag. I Hotel de Petersburg traf jeg Bogø og Brødrene Hagen, vi vare i Alster-Pavilonen, gik derpaa til Havnen, hvor jeg alt i Dag Morges har været; saa Börsen-Halle og Børsen, den sidste kan ikke sammenlignes med vor. Vi vare i Elbpavillonon og drak Kaffe. – Derpaa gik jeg til *Hudtwalckers*, der boede paa deres Landsted, udenfor Hamborg i Pöseldorf hos Hr: von Voss. Fruen talte dansk; Alt staaer i Blomster; Seriner, Æbletræer, og Buskvæxter; – den Danskes, Tydsk, klinger saa blødt, at man strax kjender ham paa Udtalen, saaledes gik det mig i en Boutik, hvor jeg i Dag kjøbte Handsker. Med »*der Postkutsche*« til Braunsvig, kostede det 17 R *Courant*. – Det er morsomt at see *Vierländerindernes* Paaklædning! de have Straahatte paa der

13) tænd[te;] står i linieudgang 15) Fredag] tilføjet over linien

see ud som Bøtter. Smaapiger tilbyde Blomster-
 duske, især af Nellikecomvaller; Adskjellige Ga-
 der ere ikke brede nok for et tykt Menneske, man gaaer
 gjennem en Forstue til flere; jeg turde kun kigge op i dem;
 5 thi de mindede mig ret levende om en Drøm jeg eengang
 har havdt, hvor jeg blev knuget ind mellem Husene og ikke
 kunde komme af Stedet. – Til Middag spiste jeg i *Stadt*
Petersburg med Bøgøe og Brødrene *Hagen*, vi gik sammen
 i Theatret og saae *Cardillac*, oder *Das Stadtviertel des Arse-*
 10 *nals* nach Hoffmans Erzählung, det var et sandt Schauer-
 spiel. *Cardillac*, Hr *Jost*, var fortræffelig, ligesaa Frøken
 Skuderi, Mad: *Mädel*. – Stykket har for megen Theater-
 Efeekt! – Da jeg kom hjem fik jeg Hr *Jægers* Besøg vist over
 en Time, jeg blev saa gruelig søvnig. – Dog, en Reise maa
 15 ogsaa have Ubehageligheder. – Han vilde have Grok og fik
 det, han talte meget om / Hoffet, var lidt stødt paa *Collin*,
 men vilde dog ei frem med Sproget, da jeg sagde ham min
 Kjærlighed til denne Familie. – Flere Gange i Dag har jeg
 følt mig veemodig stemt, ved at tænke paa, at jeg reiser
 20 længer bort imorgen; her føler jeg mig ikke fremmed, her er
 saa mange Danske, men naar jeg kommer over Elben synes
 jeg ret at være i et fremmet Land. –

Løverdags den 21 Mai. Var at sige »Lev vel« hos Dr. Al-
 bers; spadserede med Bøgøe paa Volden og var siden i *Stat:*
 25 *Petersborg* for at sige ham og Brødrene *Hagen* Lev vel! vi
 drak Afskeds Skaal i Champagne og Portviin, som de andre
 betalte. – Det er et deiligt Veir og mine Tænder ret gode;
 En Mand var her i Dag, og gav sig ud for Professor *Weises*

8) Bøgøe ∴ Bogøe

Broder, og betlede, han vilde legitimere Sandheden her af; jeg var ikke hjemme og *Aal* gav ham 2 #. Courant, skjøndt Besøget gjalt mig. – I Gemeinnützigter Almanach auf das Jahr 1831. staaer, findes en Vaterlands Lied.

- 1) »Stadt Hamburg, in der Elbe Auen, wie bist Du statt- 5
lich anzuschauen! mit Deinen Thürmen hoch og und
hehr, hebst Du Dich schön und herlich sehr. Heil über
Dir *Hammonia!* o, wie so herrlich stehst Du da! *Chor*
Heil über Dir &
 - 2) Stadt Hamburg, wielbegabte, Freie! so reich an Bürger- 10
sinn und Treue, so reich an Fleiss und Regsamkeit!
Dein Lob erschallet weit und breit! Heil über Dir
Hammonia! o wie so wirkend stehst Du da! *Chor* Heil
über Dir &
 - 4) *Senat* und Bürgerschaft sol leben! Die *Oberalten* hoch 15
da neben, das hochachtbare Fundament von Hamburgs
gutem Regiment! Heil über Dir *Hammonia*, o wie so
kräftig –
 - 3) Es ruht auf Dir, der Väter Segen. Den heil'gen Schatz 20
– o woll'st ihn hegen, dass stets in Freud' und in
Gedeihn sich Hamburgs spätste Enkel freu'n. Heil über
Dir *Hammonia!* o wie so kräftig stehst Du da! *Chor*
Heil /
- Der Kirche Pfeiler Dir behüte Durch Frömmigkeit
und Himmelsgüte, dass reine Lehr' und Gottvertraun, 25
am heil'gen Glaubens Tempel bauen. Heil über Dir,
Hammonia! wie stehst Du gottvertrauend da! *Chor:*
Heil über &

20) Freud'] *derefter er overstreget* rund

Den Bürgern dein auf allen Wegen Fried, Eintracht,
Kunstfleiss, Glück und Segen. Das Meer fleusst um
die Erd' herum, drum »Floreat Comercium!« Heil
über Dir, Hammonia! wie stehst Du so gesegnet da!

5 Chor Heil über &

Der Becher kreis' in weiter Runde dazu erschall' aus
Herz und Munde: Soll uns ein Ort der Welt erfreu'n,
so muss es unser Hamburg sein! Heil über dir *Ham-*
monia! o, wie so glücklich stehst du da! Chor Heil
10 über dir &

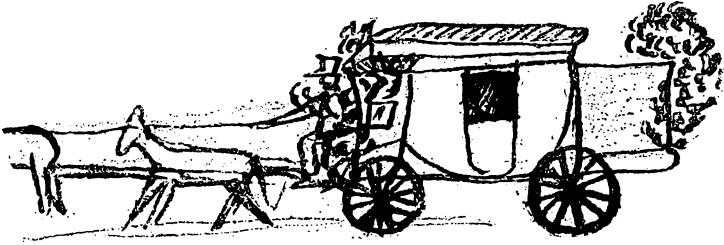
Kl 12¹/₂ reiste vi fra Hamborg og bedede i Bergedorff en
lille By ved Bille – de danske Veie var meget slette, og Passa-
gererne talte meget ilde derom, men da man bemærkede, at
jeg var en Dansk, roste man vor Konge, som den mest ret-
skafne Konge, med det bedste Hjerte. Franskændene holdt
15 man ikke af, i Vognen hvor jeg var, sad en Hamborger, en
Saxer, og en Englænder, denne sidste fandt Danmark saa
smukt, at det burde være engelsk, da vilde Sømagten blom-
stre, – Vierlandene saa ud som en uhyre Have, Kirsebær-
træerne havde sat Bær, alt var i Blomster, smaae Børn løbe
20 langs med Vognen, og stak Bouketter og Krandse ind, som vi
skulle kiøbe. – (I Hamborg, hvor vi i den snevre, smudsige
Gade steg paa Vognen, var der et lille Skuur af Træ, bygget
op til et Huus, her sad en Skoemager og arbeidede og Konen
25 strikkede, de saae meget glade ud, skjøndt der var ikke /
Plads til at sætte et Bord, Værktøiet laae i Vinduet og Mand
og Kone fyldte hele Stuen) Over Elben gik vi i et fladbundet

3) Comercium] først skrevet Comærci el. lign. 6) dazu] derefter er overstreget i
linieovergang erschall a 6) erschall'] først skrevet erschalle

Skib som blev roet, jeg glemte ellers mit Lommetørklæde, Apelsiner og min Blumenstrauß i Calesien. – *Winsen an der Lue*, her kom vi om Eftermiddagen, det var slet ikke en styg By, dog gjorde alle Pagasererne sig lystig og det især da man læste Byens Navn paa Hjørnet med et Komma; 5
 – En halv Time morede vi os veed at sige et Slags Vit-tigheder over den arme By. – Her kom jeg ellers i den første Vogn, en utaaelig Tingest, hvor man kun kunde kigge gennem et lille Hul, ud i den vide Verden. – Således hele Natten. 10

Søndag den 22 Mai 9): Pindsedag. Ved Midnat kom vi til Lyneborg, det havde moret Pagasererne, at jeg havde kaldet den første Hede: »ein Probe Heide« – Lyneborg er den ældste By jeg endnu har seet, alle Husene saae ud som gamle Kirker, store Diler og med Ziksak formede 15
 Gavle. Vi spiste til Aften i zum Hoffnung. Kirketaarnet, Alt, fløttede mig flere Aarhundreder tilbage. Vægteren havde en Skralde, som han snurrede med; det var smukt Maaneskin. Ved en Poststation i Skoven paa Heden hørte vi en evig Pidske Smelden der kom fra Bønderne, der smeldede for Pindsedag, næste Morgen. – Ved Solens Opgang blev vor Vogn pyntet med grønne Grene; Ülzen er en By, som Slagelse, har et smukt / Gjæstgiversted. – Jeg var ved at for- 20
 tvivle over den brændende Solhede. – Da vi nærmede os Braunsweig gik Solen ned; aldrig har jeg seet saa deilige 25
 Skyer, et saadant Farvespil, man sagde os at det var sjældent. Det var levende Sky-Alper; nogle havde de forunderligste Skikkelse som bestandig vexlede; Kl 10 kom vi til Braun-

9) vide] først skrevet hvide

sweig, hvor jeg fik noget Mumme, som dog ikke smagte mig, det var sødt og saa tykt. –

Mandag den 23. Aldrig har jeg følt mig saa udmattet, som efter Reisen igaar. Det er en utaalelig Hede. Jeg har i Dag
 5 seet Slottet, det er næsten ganske nedrevet, Stenene spaltede. Med en Anbefalings Sæddel fra Gjæstgiver *Marr* i Hamborg, besøgte jeg dennes Søn, der er Skuespiller og Regisseur, der boede paa »Promenade zwissen den Wenden und Falle-
 10 berthor«; han fortalte at vor *Nielsen* ingen Lykke her havde gjort, at han manglede Ild og var for feed. En sand Hollænder. Den Aften jeg kom havde man Vestalinden, men den fik jeg da ikke at see, derimod i Dag, et garstigt Spetackel-
 15 stykke. »*Drei Tage aus dem Leben eines Spielers*« Det var paafaldende smukke Mennesker, alle de Spillende. Theatret er som vort, men høiere (4 Etager og Parterreloger) der var meget godt Huus, Billietten kostede 8 gute Grossjen (2 R dansk) der var Damer i Parterret, i Orkestret spillede der nogle Oboisterne der vare i Uniform. Dandsen kunde ikke ligned med vor; Decorationerne vare smukke. Theatret blaat
 20 med Guld. Af Træthed kunde jeg ikke udholde at see det

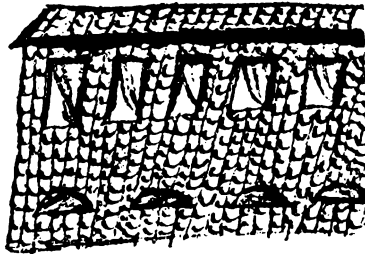
8) boede] først skrevet paa
 18) henimod

9) vor] tilføjet over linien

16) 2] foran er over-
 streget

garstige Stykke ud, og gik derfor med Hagen (en tredje Broder af mit Reiseselskab i Hamborg) derfra, da de to første Acter vare ude. Kjøbmand Wilmerding med Familie traf jeg ikke, han var reist til Hamborg. Ved Tabledotte traf jeg Reisende fra Aachen, deres Tydsk var ikke god at forstaae. / Aldrig har jeg følt saadan en Hede, som da jeg i Aftes kom i Seng, det var som et russisk Dampbad. 5

Tirsdag den 24. Imorges spadserede jeg rundt om Byen, her ere brede Aleer og Blomsterpartier, jeg gik igjen over Slotspladsen og saae hele Ødelæggelsen, en Mængde Mennesker arbeidede paa at faae Alt i Orden, og nedrive Ruinerne. – Siden blev jeg hele Formiddagen hjemme og skrev Brevene færdig til Collin og Christian; Vadskekonen bragte mig mit Tøi der kostede 12 gute Grossjen 10 P. hun har snydt mig for mit gule Lommetørklæde. – Jeg har nu indpakket mit Tøi, til at gaae til Leipzig. – Man spiser her til Middag Kl 1. – flere Huse ind til Gaarden, og paa Veien her til Lyststeder, have Væggene beklædte med Tagsteen. – Til Middag ¹⁾ Suppe ²⁾ kogt Kjød med Sauce ³⁾ Asparges ⁴⁾ Dyresteg. ⁵⁾ Kage ⁶⁾ Ost og Smør. – Viin een halv Flaske. Tjenestepigerne bruge her, at gaae med tynde Kaaber, der give dem et feiende Udscende. – Det gamle Raadhuus er her en Viinkjelder, det er en gothisk Bygning med Altan og ved hver Pille en fyrstelig Person med sin Gemalinde. 10 15 20 25

11) nedrive] først skrevet neddrive 12) Siden] S først skrevet D

– Paa Kirkerne ere Monumenterne, der ellers findes inde i Kirkerne hos os, anbragte uden paa; ligeledes have Ingen Blomsterpotter indenfor Vinduerne, men udenfor, saa Vinduerne gaee ind ad, Folk sidde meget udenfor om Aftenen.

5 Det er nogle grusomt store Pakvogne der bruges, med fire eller 3 Heste for, Hestene have mange Messingplader paa, der rasle, og høie Stykker paa Halsen. – Ved Tabel d otte antog man mig for en Engælænder. Var i Hotel d Angleterre og sagde Hagen »Lev vel«. – Vi kom til at tale om Fyen og

10 han nævnte Voigts Familie; Riborg var en herlig Pige, det forekom ham, at hun *ikke* behagede mig. – / Udenfor Falleberthor hvor Marr boer, var der til det 15 Aarhundredet, Stedet for en stor Folkefest, som fandt Sted hver 7de Aar, og hvortil OmEgnens Førster og Mægtige kom, her var

15 Dands og Lystighed, og man kastede Terninger om Alt, selv om en Pige, men saa var man nødt til ægte hende; Damerne sad her i Telte i al deres Puds, og udenfor tumlede Vrimmelen sig. – Jeg var i Kjøbmand Kruses Have, den staaer aaben for enhver, paa Husets Facade læses »Salve Hospes«, her

20 duftede af Blomster, Sydtræer stode ude i Haven, her var saare deiligt. Fra en Plads der saae man hiin Side Floden en Blegdam, og den store Eng, der var guul af Blomster, længere borte laa Lyststæder mellem Bøge og høie Popler, og paa

25 Horizonten reiste sig Harzen, men høit og imellem Skyerne, som en graae Uveirssky hævede sig Brokken, skjøndt den ligger 6 Mile herfra. Nu har jeg da seet Bjerge, men kun som Schattens[p]iel an der Himmelwand! – Der er trukket for alle Vinduer hos Gjenboerne af Hotellet, for at man ikke skal

11) at] *derefter er overstreget* jeg 21) en Plads] *en først skrevet* et

see ind, men det er, som der var Liig i hver Etage og i hvert Huus. Paa Slots Ruinerne hvor jeg i Aftes gik over sad nogle Barnepiger og sang af den Stumme: Havets Drot, medens de smaae Unger legede mellem Gruset, disse vil maaskee fortælle for deres Børn, som den første Erindring af deres Liv, dette Slots Ødelæggelse, naar maaskee et nyt staaer der igjen, eller hvad der er rimeligere, det er bleven en Promenade. (Blanckenburg vil Hertugen nu beboe.) Det kan aldrig være en Feil hos en Digter, at han er Subjectiv, det er just et Tegn paa den Masse af Poesie han bærer i sig. Kelneren har / i Aften bragt mig en Bog at læse i »Eid und Gewissen« – und * die Felsenbraut von L. Kruse. – (Ethvert Partie i Naturen, er i Grunden en Afbildning af det enkelte Menneske, hver Træ, hver Blomst [d]er, er hans Følelse; og ligesom ingen Ørken jo har sit grønne Straae, intet Hav, jo sine Perler, saaledes er der intet Menneske, der om det end er raat og ondt, dog har sin gode Side, det kunde være interessant at sammenligne sine Bekjendtere med saadanne Landskaber.) – Næsten ved hvert Ord i Brunswiig siger Børnene »Herre Jes!« –

Onsdag den 25 om Morgenen Kl 5 reiste jeg til Goslar, vi holdte først i Immendorf. Ved Bondebyen Beinum, skildtes jeg fra 3 af mine Reisende og kom i en anden Vogn; vare eenlige 4 – en ung tydsk Baron, der var Officecr og havde haft Familie i Kjøbenhavn, et meget dannet Menneske, og en Doctor, en ung Student, der havde et meget dansk Ansigt, og skulde til Göttingen, hvor han slet ikke holdt af Burschelavet, og endelig, en Pige paa en 40 Aar der skulde

27) han] først skrevet hans

til Goslar, for at møde sit Herskab, hende beholdt jeg tilbage og hun fortalte mig, at der var et stort Skydelag i Dag i Braunsweig, hvor hun saa gjerne vilde have været, men det var nu det 3 Aar, hun altid havde været paa Reise, naar

- 5 hun skulde nyde denne Glæde. I *Salsgitter*, en lille Kjøbstad, fik vi to nye Reisende Herrer til; den ene var fra Goslar. – Harzen seer ud, som et Hav, der er svulmet høit op, og derpaa / forstenet. – Kl: 12 kom vi til Goslar, en lille uanseelig Stad, jeg spiste ved Tabeldote, der ei var saa godt, som i Hamborg
- 10 og Braunsweig, gik derpaa til Kjøbmand Hennecke, en sand, gammeldags Kjøbmand, der var længe om at læse Houdevalkers Brev, men derpaa ret venlig modtog mig, og tilbød mig endogsaa Penge, som jeg, naturligviis ikke modtog, hans ene Søn, der var gift med en Frøken Bentsen, en Datter af en
- 15 dansk Gouverneur i St. Croix, spadserede nu med mig til Rammelbjerget; Bjerge paa Begge Sider, de mange Sciferstene, gav det hele Udseende af en uhyre sammenstyrtet brændt Bygning, eller som Grunden af en saadan der havde ligget langs op af Bjerget. – Der lugtede stærkt af Svovl og
- 20 Vandet i Bækkene var ganske guult. – En dyb Huulvei tabte

sig mellem Bjergene der vare bevoxne med Graner, der nu
 stode Lysegrønne. Et Huus, i Form af et Kapelle, hvor der var
 en Klokke for Bjergfolkene, gav det endnu mere et romantisk
 Udseende; vi stege ind i Bjerget, Bjergmænd med Gruben-
 lichter modtog os, det var som vi stege ned i Helvede, jeg 5
 knuede mig fast til Hennecke, Bjergmanden gik foran, og
 jeg sagde paa Dansk: »gaae dog ikke saa stærkt med Lyset!«
 – Det var, som om Gangen var af Malm, grønne og kobber-
 røde, store Fjeldstykker hang ud over vort Hovede og vi
 maatte bøie os dybt, nu gik vi paa to smalle Bretter, der vare 10
 saa glatte og skraae, og Afgrunde ved Siden, og hver Øieblik
 dryppede der Vand i store Draaber ned paa mig. – Med et
 var det, som Bjerget styrtede sammen, det tornede over mit
 Hovede, jeg blev ganske forskrækket, men det var et uhyre
 Hjul, tæt ved, der blev sat i Bevægelse ved Vand, og / som 15
 brugtes til at hæve Metallet op; snart kom vi til Hjulet, der
 var kun en Afgrund at see og der stod intet Rækværk for,
 jeg vendte Ansigtet bort i det jeg gik forbi. – Gjennem en
 anden Gang kom vi til det Sted, hvor Metallet blev hidset
 op og kastet i smaae Vognen, som en Bergmand strax trillede 20
 bort, herfra gik en smal Stige gennem et lille Hul ind i en
 dybere Schact, og fra denne kunde [man] endnu komme en
 1000 Fod ned, hvor der var ligesaamange Gange, som i en
 By, men jeg havde nu ret godt Begreb derom og vendte til-
 bage; paa Veien mødte vi en gammel Bergmand med sit Lys, 25
 der sagde os sit: »Glück auf!« som vi gjensvarede. Det maa
 være et slemt Liv, dog leve [de] friskt og sunde og der skal
 gives een der er over 80 Aar der endnu arbeider. – Herfra

10) Bretter] *derefter er overstreget* og 16) hæve] *derefter er overstreget* st

gik vi uden om Goslar og saa de gamle Voldgrave og Muren, saae *Zvinger*, et rundt Taarn, fra Keiserens Tid, hvortil gik en underjordisk Gang fra Slottet; Murene vare en 16 af 18 Alen tykke; i den første Etage havde man sprængt disse og og indrettet til Beboelses Værelser; oven over var en Balsal, der saae lidt gammeldags ud! – Den gamle Hovedkirke er nedbrudt, kun et Kapel har man ladet blive, og i dette gjemmer man Rester af Kirkens Herlighed. Saaledes er Vinduet med gammeldags Glasmalerie der forestiller tre Helgener og 3 Konger (deriblandt *Hendrig Fuglefænger*) i Legemsstørrelse. I en Trækiste, hvoraf Laaget var, laae et stort udhugget Billede af Mathilde, Keiser Hendrik den III Datter, der skal have været saa deilig, at hendes Fader blev forlibt i hende, ligner Billedet, saa have vi nu mange Skjønheder. Afguden Krodos Alter, der skal have staaet paa Harsburg. – En fortræffelig Christus af Træ. – Hos den unge Hennecke spiste jeg til Aften. – /

Goslar, *Torsdag den 26 Mai*. Jeg har i Nat faaet nogle Knupper, som gjør mig ganske urolig, dog vil jeg haabe det er Hedetøi og hører til Reiselivet; Gud er jeg bare ikke smittet af Sengen! – Igaar da Hennecher viiste mig om, og vi kom til *Dom*, sagde han til Graverkonen, da vi saae en gammel Indskription, »ja den kan vi faae forklaret af min Broder, den Lærde,« og til mig, »ja han har store Kundskaber er ligesaa lærd, som De.« – »Den Stakkel!« ikke mere? I Kapellet var 3 Göttinger Studenter, med lange Lokker og en rød Fløielt Mütze, hvorpaa de havde stukket en BlomsterBouket. – Ligeuden for mit Vindue hæver Rammelbjerget sig. – Luften er

4) havde] først skrevet haf 5) til] tilføjet over linien

noget tyk. – Raadhuset var meget gammeldags og alle de gamle Keisere stode udhuggede og broget malet udenfor, midt paa Pladsen var et Springvand af Metal, der skal være meget gammel; uden paa Kapellet der endnu stod af Kirken var ogsaa malet Keiser og øverst oppe Madonna med Barnet. – 5
 Madonna finder man mange Steder udhugget. – Dette var ret en By for Ludvig, var han med, kom man da ikke herfra i een Maaned! – Kl. henved 7 gik vi fra Goslar med Hr: Henneker og en Fører til Okerdalen, hvor vi saae Hytterne, her blev Metal smeltet og det strømmede ud af Rør, medens 10
 Affaldet, som Lava, løb i Rendestenen ildrødt, henover Gulvet, Flammen var hvid og grøn; jeg saae Sweffelhaufen, det var en garstig Lugt; der var i Ockerhytterne uhyre varmt og de sorte Bjergmænd gik og smeltede Metallet; her forlod jeg Hennecke og gik med Føreren ind i Skoven, han vidste 15
 ikke ret Besked, og havde ikke gaaet denne Vei i 8 Aar, men da den var temmelig lige, gik vi til; snart kom vi ind i uhyre Graneskove, hvor de tykke Rødder stak frem, og rundt om laae store Steen, overalt trængte der Kilder frem af Jorden, der somme Steder var saa opløst paa Stierne at vi maatte 20
 gjøre store / Omveie. – Min Fører plump een Gang i til Knæerne, han hedte *Conradt*. – Vi mødte flere vandrende Studenter, der kom fra Brochen og havde hvide Overkjoler og røde Mütser hvorpaa sad deres Harzbouket; de første Hunde med. – I Skoven mødte vi et vandrende Postbud, der skulde 25
 til Blanckenburg, han fortalte os, at dette Sted, lige til de sidste Aar, havde været farligt med »Spitsbuben«; min Fører

12) hvid] først skrevet hvidt
 var] foran er overstreget men

12) saae] derefter er overstreget Svovl

12) det

21) een] først skrevet end 24) første o: førte

skar mig en Stok i Skoven; jeg følte en uhyre Apetit, men havde da, efter venskabeligt Raad forsynet mig med Madera og Smørrebrød. – Kun enkelte Gang fik jeg Bjergene igjen at see, de vare indhyllede i Nebel, og mindede mig meget om et Malerie af Frøken I. jeg har seet, af Tyrol. – Vi kom tæt forbi *Harzburg* og var inde i Eckrug og fik noget Melk, herfra kom vi til *Ilsenstein*, en lille Flekke ved Foden af *Harzen*, *Hennecke* havde givet mig et AnbefalingsBrev med til en Kjøbmand *Leonhard*, men han var ikke hjemme; et ungt Menneske deri Huset, tog sig af mig, og skaffede mig en Fører til Brocken; neppe er jeg ellers kommen før, det blev et stærk Tordenveir, der rullede imellem Bjergene, dog forekom det mig ikke stærk siden jeg har hørt Vandet tordne inde i Bjergene. – Jeg maatte give en Rdlr for en Smule Frokost og Kaffe, og 1, for en Fører til Brocken. Vi gik igjennem den deilige Ilsedal, høie, med Graner, bevoxne Bjerger laae paa begge Sider, og med en flyvende Fart løb Ilse herigjennem; *Ilsenstein*, saae ud som en uhyre Ruin, jeg svimlede ved at see op til den, det var som et colosalsk Muurværk, øverst stod et Jernkors, og dog er denne kun et lille Punkt under Brokken, naar man staaer deroppe. – Egnen blev nu mere og mere romantisk, uhyre Fjeldblokke laae rundt om, Ja Brokken er en nordisk Gravhøi, ret i det store, her er Steen dynget paa Steen! – Ilse blev skjønnere og skjønnere; nu styrtede den ned over Klippeblokkene, sneehvid, og blev saa atter beegsort mellem Fjældstykkerne; Vandfald fulgte paa Vandfald, / men den gode Prindsesse Ilse er tykkest i Benene, hun bliver altid tyndere og, som paa mange andre Damer, mærker man

6) Eckrug ∴ Eckerkrug 25) sneehvid] *foran er overstreget snevidt*

tilsidst slet ikke til Hovedet. – Jeg blev uhyre sulten, maatte to Gange hvile, og næsten slugte Maden, der smagte herlig og drak min Madera til efter at have deelt med Føreren, der gjorde mange Komplimenter. -- Nu kom vi til en Dal med Kulhytter, her var en stærk Røg og paa begge Sider mørke Graneskove, i en lille Hytte af Grene og Bark, sove de om Natten. – Nu begyndte det, da vi forlod Ilse, at gaae mere og mere opad, det fik ingen Ende, over store Stene maatte vi, nu saae vi Snee, men det var ganske lidt, jeg saae tilbage, og den hele Bjergegn laae dybt under mig, som Høie, mange Kjøbstæder laae Adspredte, jeg kunde see Magdeburg; jeg gik endnu nogle Skridt da foer die »Nebel« hen over Bjerget, som en let Røg og med et var Alt i en Taage; endelig naaede vi Brocken-Huset. Her var et Selskab af 30 Personer ankomne, der havde Instrumenter med, og spillede store Sager, saa jeg modtoges med Musik medens det Tordnene imellem Bjergene. – Jeg havde ellers faaet min Tandpine igjen, der blev værre af det varme Theevand. Murene her, ere en to Alen tykke; udenfor Vinduet farer Skyerne i tynde Taager forbi, 3 af Husets Piger, der efter tydsk Skik havde løse Kaaber og Hætter paa løb om derude og plukkede Brocken Blumen, det saae ud som det var Macbets Hexer, eller rette Bloxbjergs, som det jo da ogsaa var. – Kørerne kom med Klokker det lød smukt. – Men Alt var Taage, jeg var oppe paa Taarnet, og traf 3 Engelændere der, / nu sidder jeg i mit lille Værelse, med Ild i Kakelovnen, Puns paa Bordet og en Engelænder til Nabo, det er ganske vinterligt! – I Ilsenthal

18) ere] derefter er overstregt nogle 22) Macbets] først skrevet Makbets
27) Engelænder] derefter er overstregt ved Siden

faldt dette Vers mig ind, det første paa min Reise, som et
Suppliment til Digtet »Fyen.«

(Skjøndt høit jeg staaer i Skyr her)

»Hvor, end jeg staaer paa Bjerget her,

5 Maa Hjertet dybt bekjende:

(Guds Himmel) Du er dog Himlen ei saa nær,

Som da Du var hos hende.«

Endnu er her Skyer, det er underligt at sidde høit i en
Sky og drikke Puns! – ja man kan sidde over Skyen og spise
10 Beufsteeg. – Nu staaer der maaskee et poetisk Gemyt nede
i Dalen og sværmer over den deilige Sky, dette himmelske
Bjergland! ja, han skulde være her! – Det er underligt, un-
derligt at tænke, at her, her paa dette Sted kommer jeg nu
vist aldrig meer! seer maaskee aldrig de Mennesker jeg her
15 har mødt; – I saadant Taagetveir, eller om Forladelse, i en
deilig Sky, kunde man ligesaa godt være i Peder Madsens
[Gang] i Taage, og drømt sig paa Harzen, det er den samme
Vue! Hvor underligt flyver ikke min Tanke om, Riborg,
Christian Eduard, Fru L – der ere dog saa mange elskelige
20 Mennesker i denne smukke Verden! – Nei, jeg vil ikke sørge,
Du er saa god, Du kjære Gud, maa jeg bare kunde være et
godt Menneske, jeg er det ikke! (see, det er nu kjedeligt, nu
tænker jeg paa at man skal læse dette, saa kan jeg ikke være
mig selv). – Nei, derfor ikke mere! Nu til Sengs, Gud give mig
25 klart Veir imorgen. Det er da ikke Umagen værd at gaae det
halve Liv af sig for at see Taage, den er bekjendt.

17) [Gang] *ms. har* Gange

Fredag den 27 Mai. Himlen er deilig blaa, jeg saae Solen stige op, men den hele Egn under os er skjult med Skyer, det seer ud som et stort, oprørt skummende Hav. – Hist og her, paa den ene Side, rager en Bjergtop frem. – Skyerne see fornedet ud, som Bjerge, og foroven, som et Hav. – Her ere flere Brockenbøger, hvori de Reisende skrive deres Navne; mange klage over, Intet at have seet for Nebel. Fandt Jettes og Christians Navne. –

»Kann um eben kein Dichter seyn,
Schreib, schwer doch ein Verslein ein,«

har Een skrevet; en anden »Per aspera ad Bructerum.« – Vi vare i Jacobsbrug en Glashytte paa Harzen; fire Uger forud bliver Ovnens varmet før den er heed nok til at smelte til Glas. Midt i Gaarden var to Klokker af Glas. I Aftes paa Brokken, da Maanen brød gennem die Nebel, var der en stor Hexedands af de 30 Spillemandt, de klædte sig ud i garstige Klæder, toge Kosterkafter o. a dl og dandsede om. -- Kl 7 forlod jeg Brokken i Selskab med en »Lainhändler« fra Hamburg, der havde sin Kone og to Døttre med; ret smukke Damer, de vare til Hest, og vi havde to Førere, jeg og Manden skiftedes til at ride og det har vist seet artig ud, at see mig paa denne Pegasus, høit oppe paa Bjergveien; dybt under os laae Bjerge, begroede med Graner, og Dalen tabte sig i blaalig Taage, dog var den somme Steder klar, og det saae ud som der laae et Glas over Egnen. Kl 11 kom vi til *Elbingerode*; Veien gik gennem store Granskove, Brocken laae bag os og lette Skyer foer hen ad Siden paa Toppen. / I *Elbingerode* skildtes jeg fra mit Selskab og begav mig ene

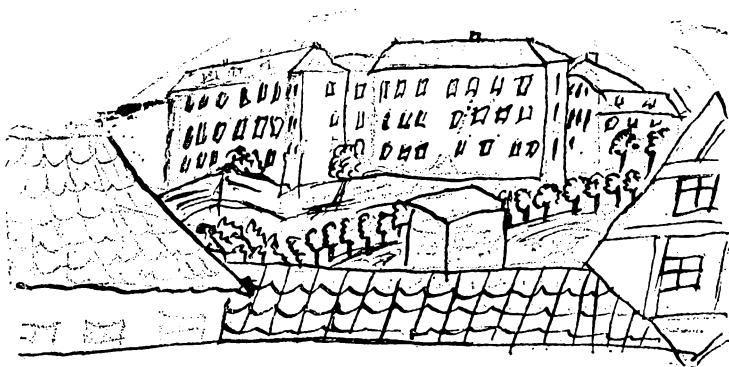
9) um] måske nun 12) en] først skrevet et 14) til] tilføjet i marginen

(første Gang) til Rübeland for at see Baumanns Höle, der traf jeg de 3 Engælændere igjen, der just havde været der og nu reiste til Rostrappe. – Veien fra *Elbingrode* til Rübeland gaaer langs med en lille Flod og Bjerger paa begge Sider, de
 5 ere begroede med Gran og smaae Naaetræer, men hist og her voxe store, nøgne Steenmasser frem. – Jeg var i *Baummannshöle*, der var to andre Reisende der vilde med, den ene var en Seminarist-Lærer fra Halle, den anden en Dansk, han sagde, at han var en Broder til en Handskemager Hansens
 10 Kone i store Kongensgade. Da vi stege ned i Baumanshöle fik han, jeg og Føreren hver en Lampe; vi steege ind i Klippe Hulen, bestandig nedad, store Fjeldstykker hang over vort Hovede; snart maatte vi ned af stiger, jeg krøb uhyre forsigtig med min Lampe, og turde ikke tænke paa Dybet,
 15 under mig; Føreren viiste mig de mange forskjellige Figurer Drypstenen havde dannet, men i Begyndelsen fandt jeg ikke det lignede, det var smaat, men dybere ned fik det mere Liighed; især var der en Mandlig Buste; en Faun, der var ganske gjennemsigtig og en Thronehimmel der lignede paa-
 20 faldende. – Vi krøb bestandig ned ad, snart var der saa snevert og Lavt, at vi maatte bøie os, snart saa høit, at vi ikke kunde see Fjeldvæggen, overalt var der fugtig, jeg maatte være uden Handsker. Vandet dryppede tidt ned paa mig. Jeg tænkte ret levende paa den arme Baumann. Hulen skal være
 25 saa stor, at man kan gaae 14 Dage om i den, uden endnu at finde Ende, denne kjender man ikke; den gaaer dybt ind under Bjergene, maaskee under Brocken. – 6 gute

9) Broder] Br først skrevet Ne 10) Da] D først skrevet N 13) Hovede] først skrevet Hovedede 17) men] først skrevet med

Gros[chen] gav jeg. – / Herfra gik jeg med Seminaristen til *Blanchenburg*, han vilde til *Qvedlingburg* samme Aften; havde været i Magdeburg og seet i Kirken der, noget af Kristi Kors, den Krukke Christus havde forvand[le]t Vandet i til Viin, o sv. flere andre falske Ting. – I: *der weise Adler* tog jeg ind i *Blanchenburg*. – Fra mit Værelse seer jeg over Tagene Slottet paa Bjerget. – Med fire nye Reisende, jeg traf

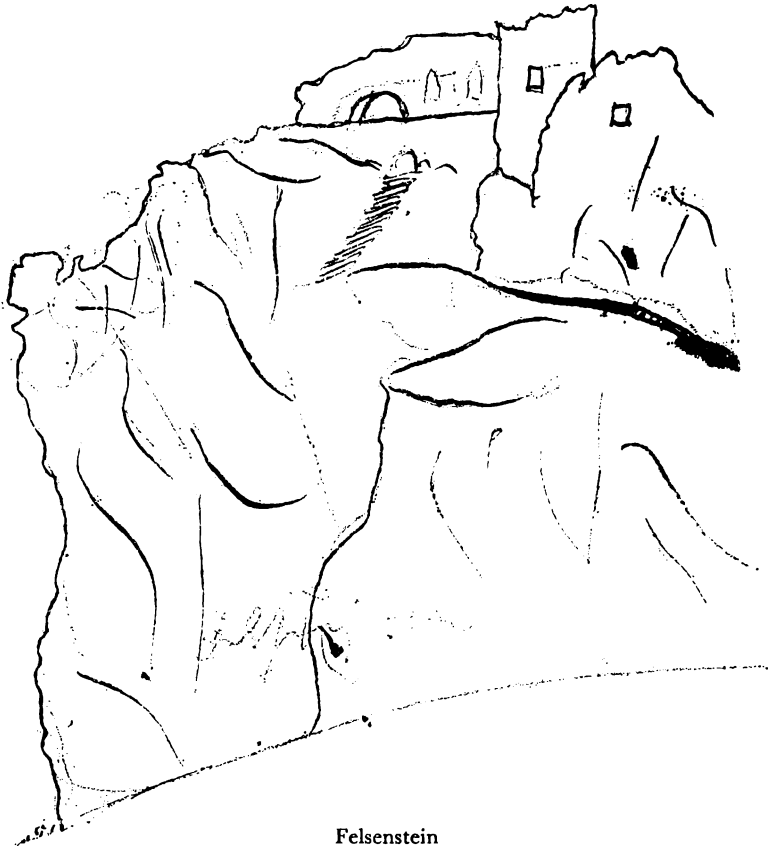
5

»Fra mit Værelse seer jeg over Tagene Slottet paa Bjerget«

paa Brokken var jeg nu deroppe, men Slottet er under Arbeide og ingen kan komme ind. – Byen her havde røde Tage, hvorimod alle de andre vi før have seet, havde af Træ eller Schiefer. – Jeg hørte ellers at Baumannshöle var farlig at gaee ned i, da Stigerne ikke vare gode, derfor gik næsten alle til Bielshöle, der ei er saa stor! det var godt jeg ikke vidste det!

10

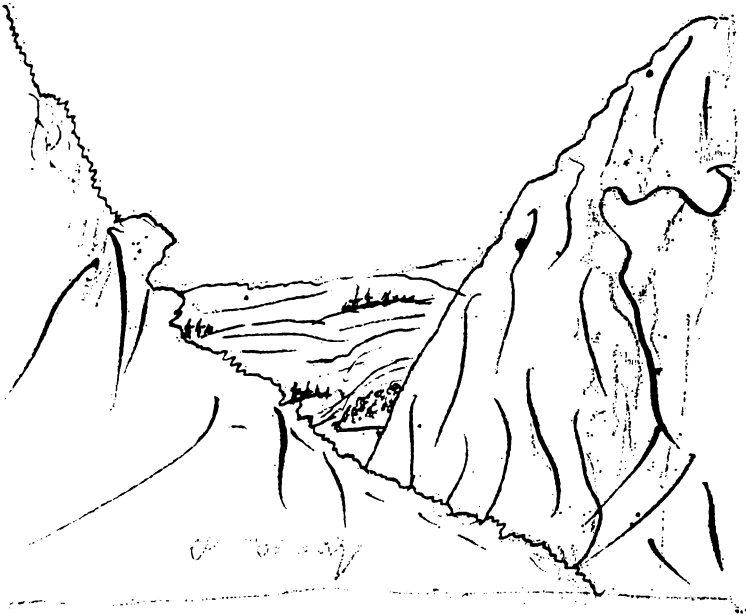

Felsenstein

»Det var, som Slottet havde været hugget ud i Klippen, Kirken stod endnu og var meget lille, men af Klippen selv«.

Løverdag den 28 Mai. Kl 4 var jeg oppe; fire Candidati Theologiæ fra Osterode vare mine Naboer, med dem tog vi en qvindlig Fører og gik ud til Felsenstein; vi havde vor Brocken Bouket heftet paa Hatten, vi gik alle først ind til en Bager og købte os Brød. – Veien var besat med Kirsebærtræer. – Der var en underdeilig Udsigt. Det var, som Slottet havde været hugget ud i Klippen, Kirken stod endnu og var meget lille, men af Klippen selv. – Vi sang nok saa lystigt op om Ruinerne og jeg fortalte dem om Danmark og om / Havet, som de slet ingen Idee havde om. Jeg kastede en Steen ned i Brønden, og var paa ethvert Punkt. Veien hjem gik gennem en Dal; med Fjelde paa Begge Sider. – Jeg kan ellers ikke ret fortælle det, jeg har seet saa meget Guddommeligt i Dag, at jeg ikke ret kan samle det. Paa Choseen voxede gule Roser, der vare udsprungne. Veien gik ikke langt fra »Teufelsmaur«, der som Ruiner af en uhyre Skandse strakte sig saa langt Øiet kunde see. – / Gjennem de mest romantiske Dale, hvor Nattergalene slog i Skoven, kom vi til Ros-trappe, een af de vildeste Egne jeg har seet, der var brat ned ad, og dem der gik nedenfor vare, som Punkter, jeg kan ikke nu ret tænke det igjen, men selv paa Stedet, naar jeg lukkede mine Øine, kunde jeg ikke tænke det, Tanken kunde ikke holde dette Dyb, som Phantasien ikke kan skabe. Vi saae Qvedlingborg, ja Magdeburgs Taarne der ligger en 12 Mile derfra. Det havde i Aar ikke været saa klart der, sagde man; jeg har vor Herre med mig. – Her tog jeg Afsked med mine Studenter efter at vi havde drukket en Flaske Bergvasser,

10) havde] derefter er overstreget h 12) med] in først skrevet t 15) gik] derefter er overstreget gje

Rostrap

»Gjennem de mest romantiske Dale, hvor Nattergalene slog i Skoven, kom vi til Rostrappe, een af de vildeste Egne jeg har seet«.

et Slags Champagne, man presser af Bøgen, og er sød. Ene vandrede jeg ned (jeg havde / købt en Stok) kunde ikke finde en Broe over BodeFloden, hvorfor jeg forsøgte at springe fra Fjeldstykke til Fjeldstykke, men opdagede da Broen. I *Blechütte* viiste en Harpespillerske, der havde spillet for os
5 paa Rostrappe, paa rette Vei. Hun gik et langt Stykke med,

ja fik endog vaade Fødder da hun hoppede over Bodefloden. Nu gik jeg ene, og skøndt Veiene krydsede hinanden, var jeg lykkelig nok, altid at træffe den den rette; I Gjæstgiverstedet i Blechütte, traf jeg 3 Studenter fra Jena, der troede, at kun den lavere Klasse i Danmark talte Dansk, den ene blev ganske forstemt, da han hørte, at det var en Dansk, der havde skrevet Axel og Valdborg; disse Studenter sværmede for *Sand*, de spurgte om vi ingen Burschenschafter havde i Danmark. – De gjorde ellers et Spectakkel, for 10. Da jeg var hiin Side Gernrode traf jeg to unge Mennesker (paa en 15 a 16 Aar) der havde været med paa Brocken; – den ene var fra Berliin, den anden fra Magdeburg; vi gik sammen til Alexis Bad; paa *Mügdprung* skrev jeg mit Navn paa to forskjellige Steder af Obelirken. Jeg var paa Alexisbad nede i selve Brøndhuset og drak et Glas af Vandet, der smagte stærkt af Jern, eller som Blæk. Rundt om paa Klipperne var anbragte Stads, der ikke tog sig ud, ligesom ogsaa Navne (forgylt paa blaa Grund) som f Ex »Adolph« o sv. – Høit oppe paa Mædchensprung stod et Jernkors, der hvor Pigen, forfulgt af Førsten var sprunget ned for at rædde sin Ære; (Vindene bar hende mildt). I Harsgerode hvor jeg tog ind »in weisen Ros« kom der / Bud fra Poletiet om mit Pas; Datteren havde nemlig fortalt i Byen, at de havde faaet en Engelænder, der var kommen til Fods; ellers blev der aldrig spurgt om Pas.

Søndag den 29 Mai. gik jeg fra Harsgerode, jeg havde maatte give 18 gute Grosscen for mine Støvler der var blevet forsol-

3) I Gjæstgiverstedet] *foran er overstreget* gennem 6) det] *overstreget i ms.*
8) Danmark.] *derefter er overstreget* Paa hiin Side g

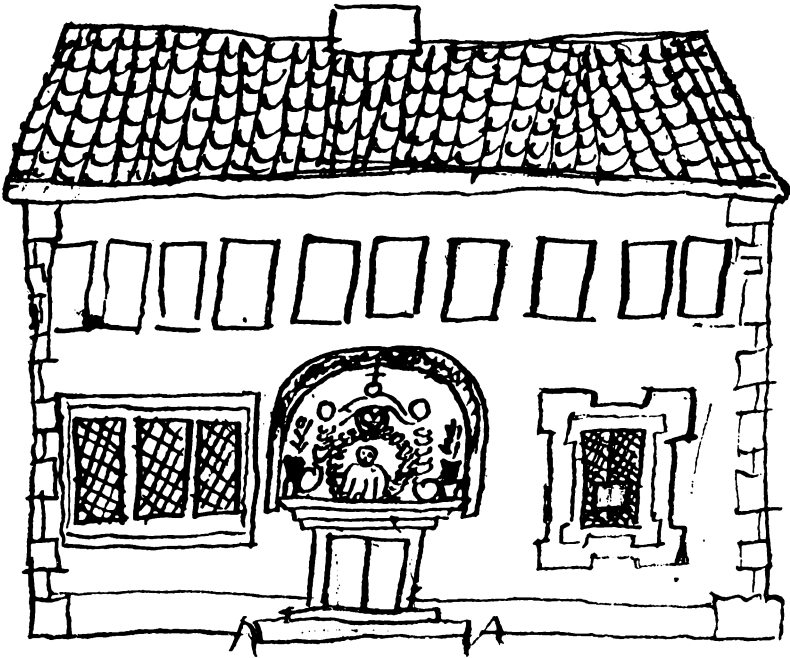
det, men neppe var jeg udenfor saa revnede de i Overlæderet. – Mine Fødder have ingen Vabler, de ere fortræffelige, kun mine Fingre have, paa den Haand jeg har Stokken i. Fra *Harzgerode* fik jeg en Fører til *Köenigerode*; han fortalte mig, at han nok mærkede jeg var langt, langt borte fra, men jeg var ingen Engelænder, for disse var saa vilde og ikke »bescheidene«; jeg var vist fra »Norwegen«. – Vi gik gennem en Skov hvor der vrimlede af Nattergaler, men han holdt dog mere af mit brogede Silketørklæde, hvorom hans hele Conversation dreiede sig. Fra *Koenigerode* gik jeg hele Veien ene; først til *Klaus*, hvor der var et usselt Vertshuus; herfra til *Leimbach*. Ikke et Menneske mødte jeg i en 2 a 3 Timer og kom derfor lidt af Veien, da Veiene ere snart saa brede som 10 andre, snart ikke store nok for en Vogn og krydsende hinanden. Rundtom laae stolte Høie med grønne Skove og langtorte Bjergene i Taage. – Jeg hvilede under et stort Træ, og ikke langt borte derfra sad en Faarehyrde, der havde 2 store Hunde hos sig. – I *Leimbach* underrettede Verten mig om, at jeg ikke behøvede at gaae igjennem *Mansfeldt*, men jeg kunde faae hans Karl med, som Fører, saa / langt, til jeg kunde see »Eisleben«. – I *Kloster-Mansfeldt* var vi ind og drak Melk i en Kro, der havde hvælvet Loft og høie Steentrapper, der gik op til Sideværelserne, ved flere Kroer saae jeg, at de, ligesom jeg har seet paa Mallerier, havde en enkelt Rude der kunde lukkes op, gennem denne ragte Værtinden Snapsen til den Reisende der sad paa sin Hest, tæt op dertil. Min Fører havde været preusisk Soldat, levet i Berlin, og fortalte at Pigerne der fik nogle og 60 Thaler i Løn om Aaret,

13) snart] tilføjet over linien 27) levet] foran er overstreget f

foruden Festdags Presenter. Han havde stor Lyst til see Brocken, men det var saa dyrt. – Danmark havde han aldrig hørt nævne, og spurgte, om det var en meget stor By? – Jeg gav ham fire gute Groschen; – Eisleben laae foran mig, det er en smuk By. Store grønne Høie rundtom, og langt borte, de første Viinbjerge. I en Række Hytter ved Byen, hvor der smeltedes Metaller, laae det sorte Affald, som smaae Bjerge, og den hvidblaae Røg hvirvlede smukt over dem hen ad den grønne Ager. Flere Steder, er Aleerne med Kirsebærtræer, og det er den Reisende tilladt at spise, men ikke at tage med. – Paa Veien fra *Koenigerode* til *Leinbach*, saac jeg to gamle Slotte, titte frem mellem de grønne Skove. Her er ikke længer Naaetræer. – *Eisleben* er en venlig By, skjøndt den har mange gamle Huse. Jeg boer i »Das Schäfchen«, det bedste Gjæstgiversted; Pigen førte mig hen til Luthers Fødehuus, der nu er en Skole; udenfor, over Døren, stod Luthers illuminerede Billede, og paa Vinduet / var *Luther* og *Melancton* i Glasmallerie. – Huset var to Etager og har vist undergaaet mange Forandringer i Udsiringer, sidste Gang var 1817 (?). Raadhuset og Kirken saae meget gammeldags ud, fra Luthers Huus gik jeg paa Posthuset, for at afsende mit Brev til Fru Lessøe. –

Mandag den 30 Mai. Var oppe Kl 2 ½ for at komme med Schnellpost til Halle. – »Gottes Werk is Luthers Lehr, darum weyht sie nimmer mehr.« Er Indskriften over Luthers Fødehuus. – Veien til Halle er ikke bjergig, men paa de høie Bakker var plantet Viinranker; vi kom forbi to Søer, ved den ene laa en gammel Ridderborg med Taarne; her var et

22) Lessøe. –] derefter er overstreget Over

herligt Eccho. Postillonen blæste og Eccho gav os det Hele Stykke igjen. Floden Sale, der løber gjennem Halle har ganske smudsigt guult Vand. – Der laae Træ-Skibe i Floden. Halle har gammeldags / Huse; allesteder gaer Vinduerne indad; Bønderkonerne have ganske taterbrungule Ansigter. – Prof: Friedländer sendte jeg mit Brev til, da Tiden ikke tillod mig at besøge ham. – Trappegelænderne have Messings Knappe der ere smukt polerede. – (Kaffe og Smørrebrød 12 gG) (talte med Friedländer) Vi maatte med Posten kjøre

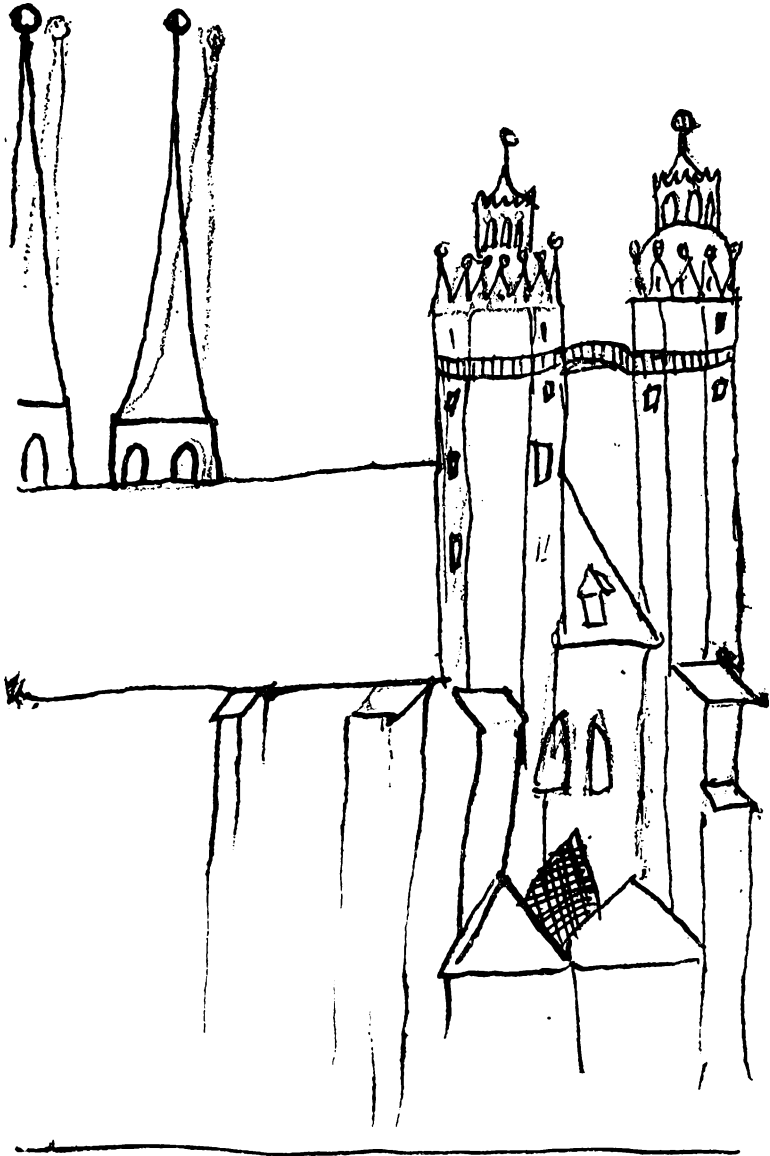
1) Eccho] først skrevet Eckho 3) Træ-Skibe = Træk-Skibe

gjennem Merseburg, her var mange gamle Taarne. Veien var beplantet med Kirsebærtræer, vi kom over en smuk Broe; i Vognen var to Skole Disciple fra Dresden der havde gjort en Harzreise. Lindberg fra Helsingør var i Besøg hos deres Fader. / Den 4de Reisende en Hr: Ulrich kom fra Cassel og vilde til Breslau. Kl 1 kom vi til Leipsig; Landeveien gik over den berømte Valdplads, hvor nu Kornet frodigt groede. – Det var en meget dansk Egn. – Jeg tog ind i *Hotel de Bavier*, der er meget brilliant; efter at have klædt mig om gik jeg til Brockhaus, som jeg nær aldrig havde fundet. *Lotte* blev uhyre overrasket, og skabede sig saa gruelig, at Familien blev forlegen. – Var paa Comedie. Theatret er næsten ligesaa stort som vort. Man gav det Halve af »Vilhelm Tell«. Signora Pessadori blev modtaget med Aplaus. Parterret saa ikke her saa elegant ud, som i Hamborg og Braunsweig. – Folkevrimlen og Husene Alt minder her om Hamborg og Kjøbenhavn.

Tirsdag den 31. Mai. Det er graat Veir i Dag. Paa Fortouget, saa langt jeg kan see udenfor mit Vindue, sidder Bønder Koner og sælge Smør. Jeg var hos Candidat *Schumacher*, han var ikke hjemme, derfra gik jeg til Dr: *Hasper*, en vakker Mand der modtog mig med megen Venlighed, og fortalte om de mange (over 1000) der laae her af Fluença; derpaa besøgte jeg Etatsraad *Brandes*, der troede at have seet mig før, og tilbød mig, at være mig til Tjeneste, i hvad han kunde. – Alle Steder roses jeg for min »Geläufigkeit« i Tydsken. De gode Mennesker! – I Hotellet har der været en Boghandler *Hoppe* fra Christiania, og spurgte om mig,

5) 4de] 4 først skrevet 5 14) Pessadori ∴ Palazzesi

30. maj 1831

Merseburg

men de sagde, at her ingen Dansk var, men en Engelænder. -- Jeg fandt ham siden i *Hotel de Sax*; han havde meget i sit Væsen af Guldberg; hans Kone hjemme var Datter af kgl: Skuespiller; – Til Middag spüiste jeg meget fortræffeligt hos Brockhaus; Mand og Kone tog jeg / an for Børn af den gamle Brockhaus, Sødskende, og ventede længe at een af Forældrene skulde komme, da jeg siden kom til at kalde Manden »Bruder«, gav det Stof til Latter, det skal være gaaet flere ligesaa. – Havde Vesit af Hoppe. – Var i Theatret hvor han sat tæt bag ved mig. 2^{den} Deel af Tell havde især brillante Nummere, Brødrene Hagen vare i Parkettet; Brockhausens i samme Rang som jeg. – Lotte Øehlenschlæger fortalte om en tydsk Dame, der havde sagt, at de fire Temperamenter vare: Melancolie, Epilepsie, Geometrie og Diaré. – Det arme Menneske der kun havde det sidste! – Spiüiste hos Hoppe i Hotel de Sax; han fortalte mig Scener af sit Liv, og med inderlig Venlighed skildtes vi ad; jeg havde først været med ham i Gerhards Have, skrevet mit Navn i Fremden Buch og seet det Sted hvor Poniatowski druknede, og hvor han blev trukket op, her var een, neppe en Alen høi Støtte. – Der gives Mennesker man kan omgaaes flere Aar, uden at faae Fortroelighed til, andre seer man neppe ind [i] Øiet, før man finder et Hjerte, hvor man føler sig hjemme. – O, reise! reise! hvem der dog, hele sit Liv kunde flagre om! – ja, jeg føler Verden er mit Hjem og jeg skal, jeg maa, tumle mig i Hjemmet. –

3) var] derefter er overstreget en 14) Geometrie] læsningen usikker, først skrevet et ulæst ord begyndt med M 17) inderlig] først skrevet inderligt 19) Poniatowski] først skrevet Ponit

Hvor Stormen løfter høit sin stærke Stemme
 Hvor Bølgen svulmer paa det stolte Hav
 Jeg tænker kun paa Dig – Dig Gud mig gav
 Jeg kan Dig aldrig glemme. /

- 5 Paa Sletten hvor den vilde Hingst har hjemme,
 Paa Fjeldet[s] Tind, høit i den kolde Sky,
 Jeg seer kun Dig, selv i hver fremmet By.
 Jeg kan Dig aldrig glemme (Leipsig)
- 10 O bort, ja bort, det snevert er herhjemme
 Ja did hvor Graner høit paa Bjerget groe;
 Langtbort, langt bort, faaer Hjerted da vel ro!
 Jeg kan Dig aldrig glemme. –

- Onsdag den 1 Juni.* – Igaar, da jeg gik med Hoppe, til Poniatskovskis Gravminde, kom vi forbi et Huus hvor der høit op
 15 paa andet Stokværk var Espalie af deilige Mosroser, der
 udsprungne hang frem mellem de grønne Blade; I Dag var
 jeg hos Hoppe, gik siden at besøge Schumacher, med hvem
 jeg var i Auerbachs Keller og saae det Vindue igjennem
 hvilket *Faust* var faret ud. – Der hang flere Portrætter af
 20 ham. Og paa Væggen var to Malerier der forestillede Scener
 deraf (*Faust* ridende paa et Fad). Derpaa spadserede vi i
 Rosenthal og var i Pavillonon. –

Um ein freundliches Andenken bittet Sie
 Wilhelm Schumacher

10) paa] derefter er overstreget Fjel 14) høit op] derefter er overstreget til
 24) Um...Schumacher] skrevet af Schumacher

Hos Brockhaus var jeg til Middag, der traf jeg en Doctor fra Braunschweig og en Ritmester Einsiedler, denne bad mig, at hilse von Schmidten naar jeg kom hjem, samt Ørsted. Brockhaus lovede at tage mod nogle af mine Digte, for at gjøre dem bekendt. – Gik med Lotte Øehlenschläger ud paa Kirkegaarden og saae der / *Gellerts Grav*, en simpel flad Steen, med hans Navn og Dødsaar laae derover, et Trægitter var omkring, hvor mange havde skrevet deres Navne, vi skreve ogsaa vore. – Jeg kom ellers i et drolligt Lune og Lotto loe i et Væk. Gravene vare saa underlige pyndtede, med Blomster og Baand; paa Baandene vare Sølv og Guld Galoner; og Vers der vare trykte derpaa. Man havde lagt Citroner der vare spaltede, paa een Grav, det saae ud som en Møding. Der blev et Liig begravet, Folk strømmede til; Lotte og jeg var forrest i Sværmen, det var en Snedker; lange Baand flagrede fra Kisten, og Drengene sang smukt i den klare Sommer Luft. Vi gik derpaa ind i Byen og saa Nicolai Kirken, hvor der var Malerier af *Oeser*; Kristus ved Brønden behagede mig især, og saa en svævende Engel oppe i Kuppelen. Man støvede af i Kirken og der sad en Mand høit oppe, ligesom *Puds*, saa Lotte var ganske elendig for ham. I et Aflukke stod den gamle Prædikestol, hvorpaa Luther havde prædiket, jeg lagde min Haand paa det Sted, hvor han maa have lagt sin. Kirken er stor, lys og smuk. Jeg skildtes fra Lotte, der haabede at vi mødtes i Dresden. Var hos *Schumacher* og drak Kaffe. – sagde Hoppe Farvel! Kl. 8 rullede vi ud af Byen i Selskab med en Dr fra Leipsig og 2 unge Herrer fra Frankfurt am Mains, samt en lille Dreng der var blind Pasa-

16) den] *foran er overstregel en*

geer og sad midt imellem, jeg tænkte paa *Heines* »Amor, der blinde Pagasier«, og vi kaldte ham altsaa derefter Amor. / I Oschats hvor vi ankom om Morgenen den 2 Juni (*Torsdag*) spurgte Doctoren mig om mit Navn, jeg sagde: Andersen; 5 »De er maaskee i Familie med den berømte Digter Andersen; jeg sagde da, at ingen dansk Digter havde dette Navn uden jeg, hvorpaa han fortalte, at han havde læst flere Ting af mig der havde glædet ham, paa Tydsk. – Da vi nærmede os Meisen begyndte Egnen at faae et romantisk Udseende. Der 10 var ikke, som før, lige fra Merseburg, dansk, nu kom Fjelde, der havde en ganske anden Charakter, end Harzens; de havde en rødguul Farve og vare begroede med Bøge, nedenfor slyngede Elben sig i maleriske Bugter, hvor Træskibe seilede. – Rundtom ved Bredden laae Byer og Huse. – Til Meisen kom 15 vi Kl: 10. Porcelain Fabrikket saae ud som en Kirke og laae høit paa et Bjerg. Den hele Vei var deilig, Elben med Bjerge paa den ene Side og Bjerge med Huse paa den anden. – I en Landsby 1½ Mil fra Dresden holdt vi; her fik jeg de første Jordbær (1 Gross for en Kop) Postkarlene vare smukke 20 Mennesker; havde brandguul Uniform med blaa Krave og Trompeter paa Ryggen, med en lang Snor med Dusk, af hvidt og blaåt. – Paa Veien var Aleer af Pæretræer og Aca-sia og om Vinduerne udsprungne Provinds-Roser. – Ved Porten af *Dresden* blev mig mit Pas affordret; jeg tog ind i 25 »Hotel de Rusie«, hvor min Tandpine begyndte igjen. Efter Tabel d'hotte opsøgte jeg / Dahl, der modtog mig med megen Venlighed, skjøndt han ikke kjendte mig, da *Jette* ikke havde skrevet ham til. Paa Posthuset var *intet* Brev til mig. – Kl 6 gik jeg med Dahl, Aal og Faye til Tieck, der underholdt sig længe med mig, og efter at vi havde faaet

Thevand læste 2^{den} Deel af Schacspears »Hendrik IV.« Ganske herligt. – Den ene af Døttrene er taalelig kjøn, den anden havde et underligt Høne-Ansig. – Før jeg kom til *Tiek* var jeg ellers i den catholske Kirke, der var Corpus Domini Festen, og om Formiddagen havde der været Processioner i Gaderne. – Kirken var stor og Lys, med flere Kapeller hvor Folk knælede. Der var en deilig Musik og Castraterne sang, som Pigebørn, det gjorde et underligt Indtryk paa mig. – I Gangene gik Sweitsere i gule Klæder med store Sølvstokke; foran Alteret stode 3 Præster i hvidt Silke broderet med Guld og Blomster; Chordrenge i rødt, med en fiin hvid Skjorte over, svingede Røgelsekar og bar Lys, med mange underlige Ceremonier. Jeg saae nogle böhmiske Bønderpiger, der slæbte deres Tøi med ind i Kirken, knælede i største Hast og gjorde Korsets Tegn og ilede derpaa ind i Kapellerne. –

Fredagen den 3 Juni. Var paa de brühlske Therasser og drak Chocolate, jeg havde en slem Tandpine. – Besøgte Dahl med hvem jeg gik paa Billedgalleriet. – Herligst af Alt, var Raphaels Madonna, jo mere man seer paa hende, jo guddommeligere bliver hun, efter at have seet hende blive alle de andre heslige. – Det er et barnligt overjordisk Ansigt; man maa tilbede det, ikke elske det! nu finder jeg det ganske naturligt, at Chatolikkerne kan knæle for et Billede, naar det er, som dette; det er jo ikke Farven paa Lærredet de tilbede, det er *Aanden*, der aabenbarer sig, / legemlig, for det legemlige Øie; Corregio Nat er deilig; især den qvindlige Figur der holder for Øinene for det blændende Lys der falder fra Bar-

6) Gaderne] G først skrevet K 15) Kapellerne. –] derefter er overstreget Om Aftenen var jeg med Dahl, Aal og Faye 27) Øinene] derefter er overstreget af Frygt

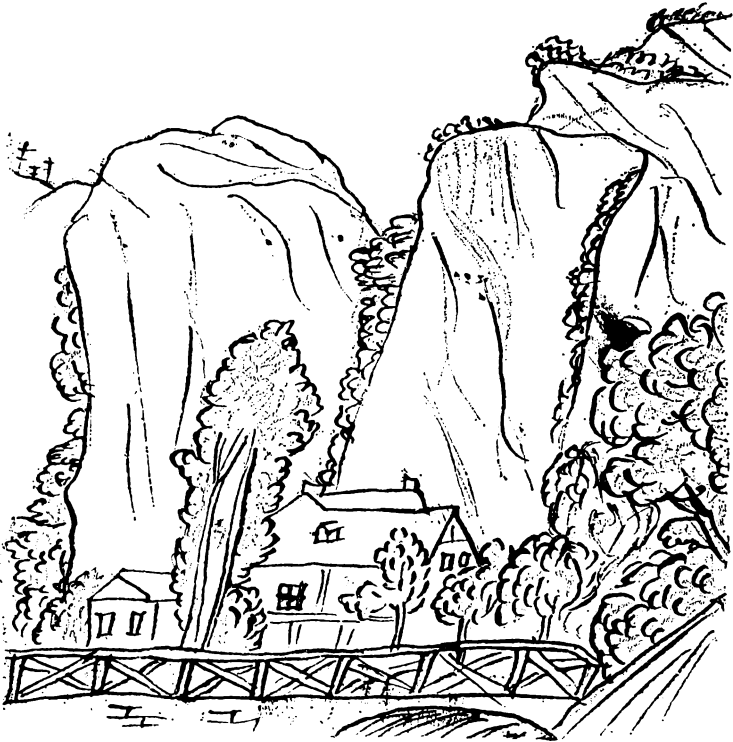
net. – *Den hellige Sebastian* af Corregio, havde nogle dejlige Engle Grupper. *Christus* af Carlo Dolci, var det skønneste Christus Hovede. – Et Malerie af Rubens, der forestillede Dommedag, tog af hans Koner tog Englene, den 3^{die} løb
 5 Djævelen med, selv sad han tænkende over hvor han skulde hen. – *Arken*, malet af Bassano, havde det pudserlige, at Svinet blev først ført ind, og fik den bedste Plads. – Den hellige Magdalene af Batoni, var deilig, men noget verslige, hun synes at koketere med sin Hellighed, og en gammel Oberst
 10 sagde om hende: »Hun kunde nok have tjent nogle Aar endnu.« – Jeg skrev mit Navn i Bogen der. Talte med Frøken Schweregeburt, der dog ikke ret erindrede sig Jette. – Ved Tabel d'hotte bad en Herre »Manuel Officer polonais« at hilse ham til M: *Fabricius* i Kjøbenhavn. – Besøgte *Ebert*
 15 som jeg ikke fandt hjemme; var hos Kjøbmand Warnats, min Rejsfælle fra Hamborg til Braunschweig. Gjorte Vesit hos Dr: Förster [en] meget vakker Mand, der havde noget af Ottos Udtryk i sit Ansigt. – Spadserede paa Brühl og gik ud til Linckeschen Bade, et Slags Charlottenlund hvor der var Musik, efter at have drukket Limonade, var jeg der paa det kg:
 20 sachsiske Hoftheater, hvor jeg saae, »Die Königin von sechzehn Jahre«; en rusisk Dame, Dem: Gebhart, spillede Christine, og det ganske fortræffeligt, hendes Øine havde uhyre meget Udtryk. Derefter en Balet: *Der Faszbinder* af ubetydeligt Indhold, men ret smukke Grupper; Baletmesteren Gärtner blev / til Slutningen kaldet frem af nogle enkelte Stemmer. Teppet rullede op, alle de Dandsende stode der
 25 og *han* skabede sig ret, da Teppet faldt loe Folk. *Tieck* var

4) tog af 3: to af 17) [en] ms. har men

der, af hvem jeg fik en venlig Hilsen; med de to Frankfurter (an der Oder) seilede vi i en Baad ned af Elben hjem. Det var en deilig Aften. Broen speilede sig i Vandet, og Dresden laae med sine Kubler og Taarne i den rene Luft. Vi gik over de Brühlske Terasser hvor der var mange Spadserende og der duftede af Jasminer. Efter at have faaet mig noget Beuf sov jeg ind. Endnu ingen Breve! 5

Løverdag den 4 Juni; løb jeg dygtig omkring, / blev varm, men forkjølede Maven paa Iis; var paa de brühlske Terasser og i catholsk Kirke. *Ebert* førte mig omkring paa det deilige Bibliothek, Gulvet var, som et Speil; han viiste mig nogle Haandskrifter og Tegninger af *Dürer*, deriblandt en menneskelig Figur af bare *Qvadrater*. – Han var ganske indtaget af mit døende Barn, som jeg maatte afskrive, der paa Stedet. Fra Vinduerne var en deilig Udsigt over Elben og de rundtom liggende Viinbjergene. – Jeg besøgte *Tieck*. Efter Tabel d'hotte gik jeg med de to Frankfurter og Dr: fra Leipsig til plauenscher Grund. En lille Flod bugtede sig med Landeveien, mellem de bratte Bjergsider. Der laae en Bro og en Mølle der tog sig deilig ud, Kulsviere kjørte forbi, Bønder kom med Oxer for deres Vogne, og to Hyrdedrenge, med hvide Straahatte hvorom vare røde Baand, drev en Flok Geder og Faer ind i Skoven mellem Bjergene. Fru *Tieck* med sin Datter og nogle Damer traf jeg der, hvor vi drak Kaffe. – Jeg har i Dag besøgt den danske Gesandt Copmann, der var med Dahl og mig igaar paa Galleriet. – Var paa Brühls Therasser hvor der var Musik. Der traf jeg *Frøhlig*, som ret var begjerlig efter at høre Nyt fra Kjøbenhavn. Vi gik sammen i »*Zwinger*«; en 10 15 20 25

19) de] først skrevet B 27) begjerlig] først skrevet begierligt

»Efter Tabel d'hotte gik jeg med de to Frankfurter og Dr: fra Leipsig til plauenscher Grund. En lille Flod bugtede sig med Landeveien, mellem de bratte Bjergsider. Der laae en Bro og en Mølle der tog sig deilig ud«.

herlig gammel Bygning, siden var vi paa en Restauration, hvor vi traf nogle Borgere; *Frøhlig* talte om de sidste Uroeligheder og sagde at nu var det da forbi, men den ene svarede: »es ist noch nicht Abend!« –

Søndag den 5 Juni; kom *Frøhlich* til mig, vi vare sammen i den catholske Kirke; det var et grusomt Regnveir, vi gik paa et Kaffehuus ved Elben, hvor jeg skrev dette: 5

»Regnen rusker, Himlen er graae.
 Fjernt i Taage, Bjergene staae;
 Elben flygter fra Böhmer Land, 10
 Leeret, guult er det dybe Vand.
 Høit paa Broen hvor Korset staaer,
 Tour den unge Kriger gaaer; /
 Tanken flyver med Elbens Strømme;
 Hjertet svulmer i kjære Drømme. 15
 Bringer ham til hans Hjertenskjær,
 Der er det Lyst og deiligt Veir!
 Hende han tænker – men hvad gjør hun,
 Qvinden – ja hun er en Qvinde kun;
 Troskab, det er en Flod saa fuul, 20
 Let den bliver som Elben guul!«

Frøhlig og jeg traf *Kummer* i den catholske Kirke; Castraterne sang; der laae noget saa dybt veemodigt i deres Toner, som ingen Qvinde har; Hjertet maatte opløse sig [i] Taare. – – Nu Veiret atter smukt, jeg har digtet en Spisesæddel paa 25
 Mel: »Der vanker en Ridder« osv.

2) *Frøhlig*] *foran er overstreget* f 3) nu] *derefter er overstreget* ble 16) *Bringer*] *foran er overstreget* Hende 18) *men*] *foran er overstreget* hvad

Først fik vi en Suppe, saa faur og saa fiin,
Med Roser og yndelige Blommer;
Saa Kjød med lidt Sause og een Flaske Viin,
Der fyldte sin Snees i Skjærsommer.

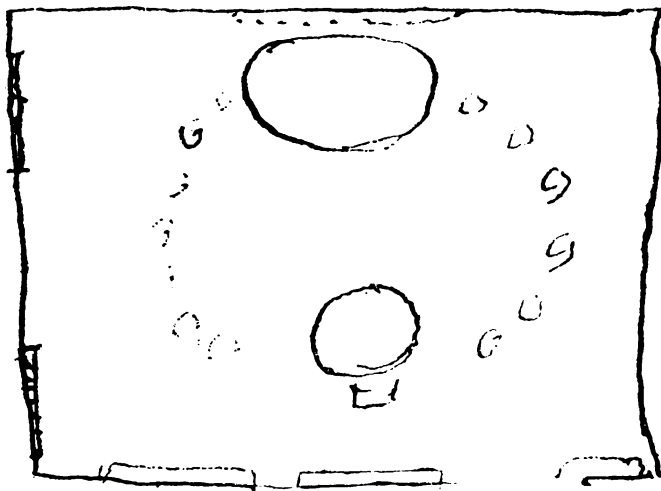
5 Nu kom der Asparges, saa Dyresteg,
Med Roser og yndelige Blommer.
Derpaa fik vi Kage, saa sød og saa bleg,
Som mangen en Møe i Skjærsommer.

10 Nu fulgte Desertten med Ost og Smør,
Ak, Roser og yndelige Blommer!
Saa reiste vi os, som det sig bør,
Saa tung som en Ko en Skjærsommer.

Med de to Frankfurter, samt 3 Dresdener-Herrer var jeg
at see Rustkammeret. – Frederik IV af Dannemark havde
15 givet mange Ting her til. En Sadel Napoleon havde redet
paa interesserede mig mest; samt den Rustning Gustav
Adolph havde baaret Dagen før han faldt ved Lytsen, men
da han havde faaet en Vunde og var svulnet, kunde han
ikke faae Rustningen paa, men tog den Lædder Køller,
20 i hvilken han siden blev skudt. – Der var en Pokkers Mængde
Heste afbildet i Træ, og Ridderne i Vox med svære Har-
nisker. Der var en Tromme, hvor Skindet var af menneske
Huid. – Carl XII stod der i Vox. Knive, Dolke, Pistoler og
Pile, allevegne. Der var ogsaa Rustninger for Børn, da disse,
25 alt fra den tidlige Alder vare blevne vante til, at bære Rust-
ninger. (Vadskekonen fik 12 gGross) Det er uhyre, hvor jeg

12) tung] først skrevet mæt

kan spise i Dag, al min Tanke er Mad! / Var om Aftenen hos Tieck, der læste Schackspears »*Viel Lärm um Nichts.*« Han havde læst Evalds Balder, sagde han, og holdt meget af de lyriske Stæder deri. Hr: Gebhardt fra Petersborg var der med Kone og Døttre, Alexandrine var ikke saa smuk, som paa Theatret; han glædede sig ret til at see Øhlenschläger; i hvis Ludlams Hule (som Lystspil) han var Soldaten. Foruden flere var her en Amerikaner fra Boston. 5

Tiecks Dagligstue.

Mandag den 6 Juni. Jeg gik i den catholske Kirke; i et af Kapellerne laae en Deel Børn, Piger og Drengene foran Alteret, og sang med barnlig Stemmer, i det Solen skinnede ind paa Madonnas Billede. En gammel böhmisk Bonde knælede ved Siden af mig. Orgelet bruste smukt over mig, og jeg maatte ogsaa i Hjertet knæle for min Gud. – Gik derfra til Pavil- 10

lonen paa de brühlske Terasser, besøgte *Dahl*, og fik selv Vesit af *Frøhlig*. – Kl 2 gik han, jeg og de 2 Frankfurter ned til Elben, hvor vi leiede os en Baad og seilede til Pilnits op ad Elben; vi mødte flere Baade; Viinbjerge med rødtagede Huse
 5 laae paa begge Sider, Slottet i Pilnits var en chinesisk Bygning, Haven havde beskaarne franske Aleer. I Liebethaler Grund begyndte Fjeldene. Gule og graae hang Steenblokkene ud over os og en Flod bruste skummende langs med Stien /

10 x { Ernst Paul Wuttig } Frankfurt a/O
 o { Eduard Schnepel }
 { Frøhlich, tres faciunt collegium.

man sagde at jeg skulde give en Groschen for hvert Dansk Ord jeg kom med, da jeg godt kunde Tydsk. – Vi forvildede os ind i en vild romantisk Egn langs med en Flod, Fjeldstykker hang ud over vort Hovede, og Stien slyngede sig tæt
 15 ved Bredden af den dybe Flod, hvor der voxede mange Glemmigeier, vi maatte tilbage igjen og faae en Fører, $7\frac{3}{4}$ kom vi til Lohmen, hvor vi saae en Altan, hvor en Herremand var falden ned (36 Alen) uden at brække Halsen. – Vi sidde
 20 i et Vertshuus, Bøhmiske Bønder rundt om et Bord, dybt nede bruser Elven, to Qvinder spille paa Harpe ved Døren, Frøhlig skjænder, fordi der spilles at han ingen Ro kan have, Værten staaer og gloer paa os. –

Tirsdag den 7 Juni kom vi op Kl 3, det var en grusom
 25 kort Seng; udenfor regnede det, men med en Dreng til Fører, drog vi til Otowaldergrund, hvor vi for Regnen søgte ind

g) Ernst ... collegium] med *Frøhlichs skrift* 26) Otowaldergrund o: Utte-
 walder Grund

i et slet Vertshuus. – Vi gik gennem en deilig Fjelddal, kom gennem to Huler; Fjeldstykkerne mødte hinanden og vare begroede med deiligt broget Mos. Paa »die Bastey« var endnu Nebel, men dybt nede laae Dalen ganske klar og grøn. Vi gik gennem Fjeldveie, med flere Reisende, til et Vandfald, der bruste ud over en Fjeldkløft – Ulvesvælget, et smalt Dyb, tæt herved var *Teufelsbrücke* hvorfra vi saae »*Hohenstein*«. En Flod slyngede sig, brusende, dybt under os; som Ruiner af et uhyre Marmorslot, hævde Fjældene sig nedenfor og rundt omkring. – / *Deuwelsbrücke*. Ulvesvælget krøb vi igjennem og besteg *Hohenstein* hvor vi fik Jordbær og Sukker – Jeg havde dyndvaade Fødder, der virkede meget ind paa mit aandelige jeg. I *Schandau* fik jeg mig nogle Strømper (7 G) og et par bøhmiske Siv-Skoe (2 G), det hjalp. – Kun vilde Bjergkløfter, Bjerger med sorte Graner, hvor den Blaagraa Nebel svævede i underlige Former henover. – Paa *Brandt* var en deilig Udsigt, en lang frisk grøn Dal, saa bred som Elben, snoede sig med denne under Klipperne; det Helc saac ud som et malet Billede, et Landkort; Flodskibene saae ud, som Legetøi. Overalt saae man Spoer af en stor Natur-Revolution, hvor Vandet havde sprængt de store Klipper. – Paa *Kuhstal* hvor vi sad inden store Hule, hvælvede sig en Regnbue over Bjergene, saa stærk og klar, som jeg endnu aldrig før har seet den, ikke blot paa Himlen stod den, men midt ned mellem os og den modsatte Fjeldvæg, den rundede sig ned mod Dalen, til det danne en Kugle. – Et saa underligt Indigblaat, havde Skyerne og var spættet

3) begroede] først skrevet begroet 22) inden] således ms. 25) midt] foran
 er overstreget hec 26) til] tilføjet over linien, derunder er overstreget og

med Guult og graat; En gammel Harpespiller spiller Harpe medens vi spise. Marqueuren løber med Mad gennem Hullen; hvorlangt anderledes nu, end før, da Ulykkelige tyede her til, i Krigens Rædsler.

- 5 *Onsdag 8 Juni*, Kl 4 forlod vi Kuhstall — — Hernkretschen laae malerisk deilig. Fjelde paa begge Sider, og Kirnits Floden imellem hvor der flød en uhyre Mængde Brænde, som Qvin-
- 10 der og Børn, med lange Stænger stødte til. — Husene havde Rækværk og Altan af Træ Billeder over enkelte Døre med
- 15 Christ. Den hellige Nepomuk stod, omvunden med Krandsse; Møller laae der. — Elbtouren, hvor vi ogsaa havde Damer var uhyre kold; vi frøs, som ved Vintertid. Bøhmiske Soldater gik ved Grændsen; Nu kom vi forbi et Steenbrud, (hvor der var brudt Steen til Christiansborg Slot): — I Nat i Kuhstahl
- 20 havde vi et grusomt Natleie; Et Træhuus var opført mellem Klipperne; / vi kom op af en smal Trappe, til et Slags Loft, hvor der blev redet Seng paa Gulvet, vort Tøi maatte vi lægge paa Gulvet og en nøgen Klippeblok ragede ind i Stuen ved vore Fødder. Herfra gik vi til Vinterberg, det lille og det
- 25 store; jeg var første Gang i et ret daarligt Humeur! Her købte jeg et Straebrædt. — En uhyre Udsigt laae for os; vi saae de bøhmiske Bjerge; det var en lystig, contract Vert. — Nu gik det ind i Bøhmen. Bjergene saae mørkere ud, rundt om vare Kilder. — Die Fürsten-Qvellen med Napoleons Insel, hvor jeg sprang ud i Vandet for at komme til. Først kom vi til Prebischer Thor, hvor jeg købte en Flaske. — Fjeldet dannede en naturlig Broe, med en høit hvælvet Bue, Bjerge med

2) Hullen] først skrevet Hullet 13) vi] tilføjet over linien 25) Først] foran er overstreget vi kom (Først kom

dunkle Graner, hævede sig rundt om, og paa den fjerne Horisont steeg Riesengebirge og Karpaterne. – Fra Schandau spadserede vi uden Fører til Overgangs Stedet ved *Pirna, Sonnenstein*, laae høit oppe over Byen paa et Fjeld hvor der var et Gitterværk for Balconen, hvor de Gale spadserede og saae ud over Bjergene, og Floden. – Rundt om i Byen var Espalier med Provindsroser; vi leiede her en Vogn og kørte i en haard Kulde til Dresden. Paa Veien saac vi Løgtemænd. – 5

Torsdag 9 Juni; fik Brev fra Christian! var atter paa Billedgalleriet. – Om Eftermiddagen saae jeg det ødelagte Raadhuus, spadserede paa Brühls-Terasser og var i Selskab hos Dahl med to unge Tydskere, Aal og Faye. Vi fik ordenlig Aftensmad, ikke poetisk, som hos Tieck, med Thevand og Poesie. – Dahl bad mig at skrive i sin Stambog, hvor Tieck, Thorvaldsen og Göthe havde skrevet. Han forærede os hver 2 Skizzer, og tegnede i Hast den ene en Gran, den anden en Bøg med en Bautasteen, mig derimod »en Pige«. Kl: var 10½, dog fandt jeg godt Hjem, Løven var mit Fyrtaarn. – 10

Fredag den 10 Juni. I Aftes fortalte Faye mig et Sagn fra Merseburg, hvor jeg har været. Udenfor Slottet staaer et Jernbuur med en levende Ravn, der siger / »Jakop! Jakop!« – Sagnet er, at en Biskop fra hvem der tidt var stjaalet, tilsidst lagde sin Brilliant-Ring, for at finde Tyven, hans Tjener blev da halshukket, men siden opdagedes at det var hans Yndlings Ravn, hvilket han tog sig saa nær, at han tæredes hen, og lod dette Buur opreise, hvor, for en bestemt Kapital, indtil nu, en levende Ravn underholdes, der siger Tjenerens Navn: Jakop! – I Dag var jeg med Frøhlig og Kammer- 20

27) Tjenerens] først skrevet Tjenernes

junker Wickfeld i: das grüne Gewö[ll]be: det interessanteste var, at alle Vægene vare med Speilglas, saa man da kunde see sig selv til en Forandring. Jeg havde Septerne i Haanden. Saae Luthers Ring, og uhyre Kostbarheder. Var ellers først
 5 i catolsk Kirke, hvor jeg saae en ung Dame skrifte, det varede temmelig længe. Fra grüne Gewölbe gik jeg Kl 11 og sagde Dahl »Levvel!« han gav mig endnu en lille Skizze med Olie, kyssede mig til Afsked og bad mig hilse alle hjemme; Jeg holder ret meget af ham. Imorges reiste Aal og Faye til
 10 *Wien*, og mine to Frankfurtere til *Prag*. – Kl 3 var jeg hos Tieck, han skrev et Par Ord til Afsked, trykkede mig til sit Hjerte og kyssede mig paa Kinden, jeg kunde ikke lade være at græde, endnu ved Døren trykkede han mig til sit Bryst og bad mig modig gaae den Vei, jeg var født til. – Jeg seer ham
 15 aldrig meer! – Gud, jeg fortjener ikke Din og Verdens store Kjærlighed! – Grosenhain, Elsterwerda Liebenwerter – Herzberger, Jüdebog (der alte Mauritius)

Vi kom kun $\frac{1}{2}$ Miil udenfor Byen, da vi maatte holde, alle Brevene vare glemte. Vi vare 9 i Vognen og i dette Keg-
 20 lespil, sad jeg som ni Konge. –

Løverdag den 11 Juni; I Vognen var en ung Kjøbmand, der skulde boe i Berlin og førte sin Svigermoder og Kone med (de havde været 14 Dage gift). Der var et evigt Kysserie og Citeren af Don Karlos, ellers var det gode Folk, de gav
 25 mig et Stykke Carbonade. – En Galicis / Herre med sin Tjener fulgte med. *Grosenhain*, hvor vi kom om Natten, har en Kirke, hvor Vinduer og Alt er tilmuret fra Pestens Tid, og

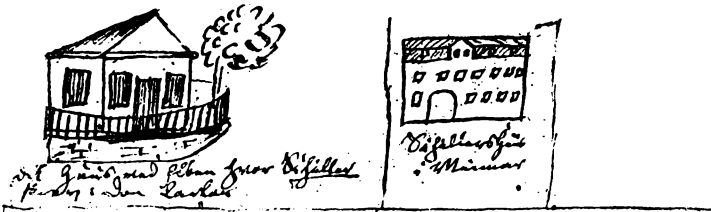
4) og] først skrevet En el. lign. 16) Grosenhain . . . Mauritius)] skrevet med blyant 16) Elsterwerda] derefter er overstreget Lehmwert

nu ikke tør aabnes. *Elsterwerda*, og *Liebenwerter* passerede vi, kom nu til *Herzberger*, og derpaa til *Jüdeborg* (der alte *Mauricius*), hvor *Passene* bleve viserede; det er en eensformig *Vei*, ret som man kun saae et stykke bruunt *Katun* med grønne *Pletter*, bestandigt svæve forbi. – I *Potsdam*, saae jeg den verdensberømte *Mølle*; *Sancousi* ligger smukt her er en *Sø* og en *Flod*; vi mødte *Kongen* og hans *Familie* der kjørte derud; *Kl 7* kom vi til *Berlin* hvor jeg tog ind hos *Vaudeville*-digteren *Luis Angeli*, i *Hotellet*: der *Kaiser von Rusland*, her er meget brilliant og en fortræffelig *Opvartning*. – Jeg er meget urolig for ei at træffe *Freund*. –

Søndag den 12 Juni. Fandt *Freund* hjemme; jeg kom igjennem *Værkstedet*, man viiste mig gennem en *Dør* der ei var paa sine *Hængsler*, denne styrtede om, og jeg kunne da have slaaget mig ihjel; jeg blev vred og skjændte paa *Tydsch*. – Hos *Freund* fandt jeg et *Brev*, fra *Eduard*; gik at opsøge *Horn* og *Chamisso*, den første fandt jeg ikke, da hans *Adresse* var fei[1]agtig angivet i *Adressebuch*. *Chamisso*, var en høi, stærktbygget mager *Mand*; en graabrun *Schlafrok* og lange graae *Lokker*, et godmodigt *Ansigt*; han lignede en *Eremit* fra *Ørkenen*; der var en stor *Børnevrimmel*; han sagde at det var ingen *Tid* for en *Digter* at blive læst i, *Verden* handlede! Kun $\frac{1}{4}$ *Miil* herfra er der *Cordon* for *Cholera*. Det regnede slemt da jeg gik ud, saa jeg flere *Gange* maatte krybe i *Skjul*. –

Til *Gespertersits* kostede *Billetten* 1 *Rdler* preusisk; jeg fik *Nº 2* (anden *Bænk* i *Parqvettet*). Det er en herlig stor *Bygning*. 3 *Etager* *Loge* samt *Parqv*et *Loge*; man gav *Oberon*; *Ouverturen* blev der raabt *Dacapo*, lige / som ogsaa til

1) *Elsterwerda*] derefter er overstreget pass

Det Huus ved Elben hvor
Schiller skrev: Don Carlos

Schillers Huus i Weimar

Fatimes Aria »Al, al! al!«. En deilig Decoration først: Oberon sov i et Lilliebæger, Smaagenier stod i Lillier. – Rezas Sovekammer, var med et forgyldt Gitter skildt fra Vagten. I Anden Act var Søluften fortræffelig, og man saae
5 tilsidst Stjerneerne bryde frem. Oberon seilede paa en Musling trukket af Svaner; Alferne fløi let igjennem Luften. Carl den store Hal var antik og deilig, med brogede Ruder, her fik han dog ellers Lov at tale et Par Ord med; ellers manglede der mange Scener i Prosa, vi have. Maskineriet gik lige-
10 saa daarligt, som vort, Tepperne gik skjævt, ved *Astrakan* løb en Statist over Havet, Maanen havde man kun et Stykke af, men det duede ikke meget. Mad: Walker blev fremkaldt, hun sagde nogle Ord. *Bader* blev ogsaa. – Læst *Angelys Vaudville*.

Mandagen den 13 Juni: Var hos den danske Minister *Revenlou*, der modtog mig med megen Artighed, noget, som
15 ikke er sædvanligt, siger man. – *Franz Horn* var ikke hjemme, men hans Kone inviterede mig til Thee paa Onsdag. I Dag

8) manglede der] derefter er overstreget baade 11) Maanen] derefter er overstreget duede ikke 11) Stykke af] derefter er overstreget der

har jeg løbet dygtigt om, Staden er uhyre stor, men trætter
 Øiet ved sin Eensformighed, og Benene ved sin Brolægning.
 – Ved Tabel d'otte, spurgte en ung Franskmand, jeg har lært
 at kjende her, om vi skulde spasere lidt, jeg gik med og nu
 fortalte han sit hele Don Juan Liv, der i Begyndelsen morede 5
 mig, men da vi med et stod i en Gade de plaisir, og han i[n]-
 viterede mig ind paa Viin, blev jeg ganske forskrækket; jeg
 skammede mig ordenlig ved at gaae denne lange Sirene Gade
 igjennem, der blev mere og mere smal til vi slap ud og jeg
 skildtes venlig, men ikke med det bedste Sindelag fra det unge 10
 Væsen, der alt kjendte Verden saa godt. *Unter den Linden*
 traf jeg en / dansk Student *G Kredtz*; der studerer h[er, jeg
 gik] med ham til hans Hjem (Jægerstrasse 66 [. .] Treppe).
 Hos *Freund* fik jeg 4 Luisdorer. Var paa Wilhelm Pladsen,
 og saae Billedstøtterne af de berømte Generaler. Kom tidlig 15
 hjem, og skrev følgende om Berlin:

Snorlige Gader, Palai ved Palai,
 Man bliver træt af at gaae og at see.
 Pæne Soldater – den første jeg saae,
 Følte jeg gennem mit Hjerte gaae. 20
 Og jeg brød ud, »hvilken Krop, hvilke Been!
 Gud, hvor det dog er en nydelig een!«
 Unter den Linden Alverden gik,
 (Det er dog smukkeste i Kobberstik).
 Gaderne støve og Ungdommen med, 25
 Ak, det gjør Øinene stor Fortrød!
 Ægte Berliner Witz finder man her,

12) [] i linierne 12-13] hul i papiret 25) Ungdommen] foran er overstreget
 Herre

Og den er kostbar, tro mig, især,
 Hvis den med Schnellposten skulde herfra,
 Blev den for dyr, ved sin Tyngde – ak ja!
 R bliver snurret, man siger: mein Jot!
 5 Ellers er Folket meget godt.
 Byen – ja vendt paa Kryds eller tværs,
 Bliver for stor til at sætte i Vers.

Moral

Mærk Dig: Moralen er saare fiin,
 Som man faaer ud af det store Berlin.

10

Ud paa Aften, var der Larm paa Gaden; Vægterne stødte
 i Horn; der var ildløs; en Veirmølle brændte af; Ilden skin-
 nede paa min Gjenboes Skorsteen. –

Tirsdag den 14 Juni: Var paa Museet, der kun er aabent
 15 visse Dage, men enhver Fremmed, der viser Castelanen sit
 Pas, faaer fri Adgang der til. Jeg saae først Antikkerne hvoraf
 der ere flere, deriblandt ægyptiske. – / [Ovenpaa] ere bril-
 liante Sale, hvor Malerierne [hænge i] en fortræffelig Orden;
 Liberierede Tjenere sad ved Dørene. Jeg saae Christi Begrav-
 20 velse af Michel Angelo da Carevaggio. – Fortuna af Guido
 Reni; af Antonio van Dyk, den hellig Aands Sendelse, samt
 2 af Carl I. Børn. – Af P. P. Rubens 1) den hellige Cecilia,
 2) Marias Kroning samt 3) Portrait af hans anden Kone
 Helena Forman. – Af Carl von Mandern en Ch IV. Af David
 25 Tenier den yngre: Die Versuchung der heilige Antonius.

3) for] tilføjet over linien, derunder er overstreget vist 3) ved] tilføjet over linien,
 derunder er overstreget for 3) ak ja!] derefter er en linie overstreget Pyntede Da-
 mer og Herrer man see 7) Bliver] tilføjet i marginen, derefter er overstreget
 Den er 17) [] i linierne 17-18] hul i papiret

Landskaber af Ruisdael, Carlo Dolcis, Johannes Evangelist, har paafaldende Lighed med hans Christus i Dresden. Jeronimus Bosch havde malet 3 sammenhængende Stykker: Skabelsen, Dommedag og Helvede. Af de to sidste var næsten Dommedag det værste, det var alt det gräulige Phantasie kan tænke sig. Een havde et evigt Diareh, og gennem en Tract løb det i Munden paa en anden Fordømt, der saa ud til at have drukket vel i levende Liv. De mest barokke Djævløse piint Folk. Af Hughe van d Goes var der nogle Christi Ho-

veder, men det var til Ækelhed, den store Natur, opsvulmede blaae Aarer store Sveddraaber og Blodpletter, det var hæsli, jeg lagde Mærke til to af denne Mester, det ene hæsligere end det andet. Var »im Schauspielhaus«, hvor man gav et af min Vert oversat Stykke: Onkel Brand, derefter Seltsame Ehen, Posse. – Devrient spillede Brand ganske fortræffelig, man sagde mig at han var / en herlig Ruin af hvad han havde været, men man kunde dog let slutte sig til den hele aandelige Bygning. – Stykket var ret smukt, jeg gik da dette var forbi, ud til *Kämpers* i Thiergarten ved Potsdamer Thor, hvor

6) et evigt] et først skrevet en 19) Potsdamer] først skrevet Potzdamer

Chamisso havde inviteret mig i det litterariske Selskab. Der var et festlig Gilde i Anledning af Holteis Hjemkomst fra Darmstad, hvor han havde været et Aar. Chamisso præsenterede mig som dansk Digter, for en heel Mængde, som han

5 sagde udmærkede Mænd. Derpaa samledes de alle, med deres Koner i en stor Sal, hvor Holtei læste nogle nye Digte, der vare skrevne af forskjellige Forfatter, afpasset efter vor Tid, (Uhland, Schwab, Rückert osv) men ikke maatte indføres i Preusen. Vi kom derpaa til Bords, da Fru Holtei kom,

10 (hun havde spillet i Das Irrenhaus) en smuk Kone; de to fik Ærespladsen og jeg kom imellem Chamisso og Redacturen Curtius; ligeover for sad *Simroch*, en ung Digter, der havde mistet sit Embede for et politisk Digt »drei Tage und drei Farben«, han havde skreven, samt Wilibald Alexis (Häring)

15 han havde et smukt Ansigt og Schnurbarter, man sagde han var meget melankolsk, men denne Aften dog temmelig oprømt; han fortalte om de behagelige Timer han en Aften havde nydt hos Øehlenschläger, skrev sit Navn paa et Papir, for at jeg skulde Erindre ham. (Diebits er død hørte jeg)

20 Der blev læst flere Digte til Holtei, selv declamerede han et Digt til Selskabet. (Der var Digte af Chamisso, Simroch o f a.) En Sang af Carl Schall var jeg med at synge. Kongens Skaal blev drukket, man roste ham meget. Efter Kl 12 kom jeg først [hjem fra Selskabet Olde] /

25 La Motte Foque, Clauren Raupach og Strechfuss vare bortreiste, ellers havde jeg seet dem.

14) skreven] *først skrevet* skrevet 20) læst] *tilføjet over linien, derunder er overstreget* sjunget 20) Digte] *først skrevet* Sange 21) Digte] *tilføjet over linien*
 24) [hjem . . . Olde . . .] *hul i papiret* 25) Clauren] *derefter er overstreget* og

Onsdag den 15 Juni; om Morgenens skrev jeg følgende:

Preusen

Ja Preusen var et deiligt Land,
Ifald der var lidt mindre Sand,
Og flere grønne Skove. 5
Dog nu – nu skriver alle Mand,
Thi trænger man jo ret til Sand,
Og Sandet bør man love.
Ja skrev man end i tusind Aar
Saa raskt, som nu tildags det gaaer, 10
I det uendelige,
Og Preusen stod som Sandhuus her,
Var der dog Sand nok til enhver,
Og det vil meget sige!

Var hos Freund og sagde Lev vel. Kjøbte mig en Hat for 15
1 Rdlr og 8 ggros. – Var hos Chamisso og sagde ham lev
vel! Han skrev et lille Digt til mig, trykkede mig et Kys
paa hver Kind og jeg gik. – Sagde Kredts Farvel og gik nu
i Königstæder Theater og saae *Lindane*; det var et Miskmask
af ingen Ting, hvortil man havde et smukt Potpourie af Me- 20
lodier, og fortræffelige Forvandlinger. – Ud af et Bæger kom
et Telt. Seiladsen paa Nymphernes Gevanter; Dampvognen;
den Lilleputianske Vert, Tivoli, og Slutnings Salonen var
herlig; men der var intet Indhold, det var, som een af Ca-
sortis Pantomimer var bleven mælende. – / 25

Torsdag den 16 Juni; Kl 6 med Fahrwagen til Hamborg;

g) Ja] derefter er overstreget Man

vi kom gennem Brandenburg Thor til Charlottenborg, den saa ret venlig ud; jeg havde 3 Terner til Selskab og en Mand, samt een til, der sagde, han havde bestemt Cholera, eller fik den, han fortalte bare gyselig Sygdomshistorier hans

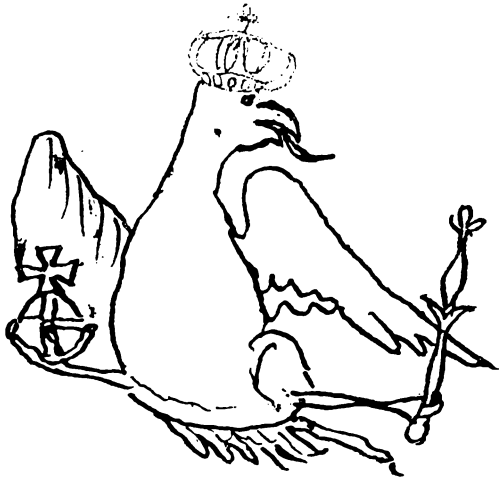
5 Familie havde udstaaet, een var temmelig naiv. – Kl 8 kom vi til *Spandau*, der ligger ved Spree, og har gamle Mure. Det er et deiligt Veir, men Egnen begynder at vende sin slidte Side ud. Det er, som kjørte vi over et Landkort, saa flad er Egnen. Vi kom 10¹/₂ til Wurstmartk. Naun til Mid-

10 dag. Pessin Fris-
sach. Wusterhau-
sen. – Kiritz –
Bageren saae ud,
som en Æbleski-

15 ve der har faaet
Been, han var
i en utaalelig
Hede, drak hvert
Øjeblik Brænde-

20 viin med Cholera-
draaber som han
kaldte Kolibri og
Kollirabi; jodlede
imellem af Fortvivlelse saa grusomt, og begyndte tilsidst at de-

25 clamere nogle frygtelige tydske Digte saa monotont, at det var ei til at udholde. Imellem Kiritz og Perleberg ved en Station havde jeg sat mig i et Hjørne af Vognen og halvblundede, med

10) Frissach ∴ Friesack
overstreges Perleb

12) Kiritz ∴ Kyritz

26) Imellem] derefter er

et faldt det mig ind, om man ikke fik her en anden Vogn, jeg saae ud, men ikke en Sjæl at see, Hestene vare borte, jeg sat ene midt paa Veien, jeg sprang ud – men saa ventede nær ved Skifte Hestene. Perleberg havde nogen Lighed med Goslar, – herfra kom vi til Warnow. /

5

Fredag den 17 Juni. Her begyndte Mecklenborg, 8 Mil herfra laae *Grabou*; LudvigsLust kom vi til Kl 11. Der var Aleer gjennem Gaderne; – *Redifin*. – Den ene By smuttede vi igjennem efter den anden. Schermeisteren havde været Soldat været med ved Leipsig, Dresden, i Rusland, o sv; – faaet flere Skrammer, mistet en Broder tæt ved sig, og hørt Napoleon Tale; han kunde lidt svensk og troede at det var dansk. Mod Aften kom vi til Boizenburg, der saae mere anseelig [ud] end *Lauenburg*, en ussel Stad. – Herfra gik det igjennem Sand. Vognen stødte alligevel; det var et Sibirien; Sandbjerge stode paa begge Sider, det var som Havet var skyllet bort og efterladt disse Høje. – Kl 7 kom vi, i den deiligste Morgen til Hamborg. Jeg spiiste og lagde mig til at sove.

10

15

Løverdags 18 Juni, kom op Kl 12, gjorde Vesit hos Houde-walkers paa deres Lyststed og var hos Freund en 2 Timer og passiarede, gik derpaa til *Albers* der fulgte med mig ud at besøge Maltits, som ei var hjemme; paa Veien mødte vi Kruse. Fru Bülow med Søn, samt Danemanns er her i Byen. – Nu sidder jeg i den deilige Aften ved det aabne Vindue, Jungfrauensteig vrimler af Spadserende, man seiler paa Alsteren, og jeg har Viin og Puns, paa Bordet og en deilig Rosenbouket, jeg kjøbte af en ligesaa smuk Vierländerinde for 2 β – Aftenen er saa herlig; Skypartierne saa maleriske, Taarne og Huse speile sig i Alsteren. Det er, som den gamle Kjøbmandsby havde taget sine bedste Klæder paa, for at faae

20

25

30

mig til at finde sig smukkere end Bjergene; men pyt! Dog er den mere poetisk en Berlin, man taber ogsaa al Følelse paa den lange Vei.

Søndag den 19 Juni. Et herligt Veir. Var i St[ein]/strase
 5 for at faae en Vogn til Lübeck, [be]søgte Kruse; var hos Houdewalker, [der] fortalte mig, at Vierländerinden fra igaar vist var en Dame de plaisir. Var hos Matits der sagde mig at jeg var Digter. At selv om, jeg aldrig kom til at skrive paa Tydsk, mit aandelige Jeg dog vilde blive her bekendt. Han
 10 var forviist fra Preusen maatte nu flygte til Frankrig. Var hos Houdewalkers til Middag paa Die Donaunixe, traf der O[ver]-skou og en Kjøbmand Christensen, vi gik sammen i Switser-Pavilonen; de vilde have mig med til Arens de havde alt der ved Døren faaet Biliet, jeg stod med Pengene i Haanden,
 15 men saa blev jeg med et saa ængstelig, jeg gik hjem; jeg er dog virkelig en Nar!

Mandag den 20 Juni. Var hos Overskou i »der König von England«; man paastod, at han ikke var der, men da jeg forlangte Fremden Liste, og viiste dem Navnet, sagde man, at
 20 de ikke havde forstaaet, da jeg ikke udtalte Navnet rigtigt: »Ufeschu!« Var hos Kruse der læste mig noget af sin nye Roman Herr und Diener, samt »Ravnen«, jeg læste der Lorenzens Recension over mine Digte. Vognmanden havde været i Hotellet, at han gjerne vilde fare i Aften, istedet for
 25 imorgen – hos Albers skulde være Selskab, de yttrede et Slags Bedrøvelse fordi jeg ikke blev, med *Kruse* kom jeg saa heller ikke til Schjønheider. – Spadserede paa Volden,

4) [] i linierne 4-6, og 11] hul i papiret
 tilføjet over linien

7) Matits 3: Maltitz 21) nye]

havde Vesit af Overskou. – Gud veed om [...] kommer
paa Tydsk [...] /

[*Tirsdag den 21 Juni* da] jeg var i Vognen og
kjørte over Volden, erindrede jeg mig, at jeg havde glem
min smukke Stok fra Rostrappe, det satte mig i daarligt 5
Humeur; jeg kom nu til at beregne min Pengesum, og Gott
in Himmel, naar jeg kom til Lybek og betalte for Damp-
skibet, havde jeg kun 3 ½ Species, for disse skulde jeg leve
to Dage der og een paa Dampskibet; jeg blev grusom til
Mode. Regnen øste ned, trængte ind i Vognen der knagede 10
paa den grusomme danske Vei, medens jeg regnede ud. –
Min Nabo een fra *Osnabrüch*, sov. – Den danske Chausée er
anlagt a la Paradiisveien; haard og snever; jeg kunde have
Lyst til at skrive en Ode til det danske Postvæsen. I Preusen
er Eggen slet, derfor farer man let over den; de jordiske 15
Lidelser ere kun korte, derimod i Danmark er Eggen yndig,
derfor er Veien, i og for sig selv saa slet, man skal nyde det,
ikke bruse Gjenstandene forbi. – Var ude at besøge Hornungs
paa deres Lyststed. – Befandt mig ikke ganske vel der, af
Træthed og gik derfor hjem. 20

Onsdag den 22. Var ombord paa Vilhelmine. Captainen
sagde, at han ikke turde tage mig med, eftersom *alle* preu-
siske Lande vare erklærede i *Qvarantaine*; jeg løb til vor
danske Gesandt, der skrev paa mit Pas, og meente jeg nok
kunde komme med. Naa, det er et smukt Eventyr! – Siden 25
kom Petit til mig og sagde: at nu var Alt i Orden, Gesan[den

1) [] i *linierne 1-3*] hul i *papiret* 16) derimod] *derefter er overstreget* paa 17) saa] *derefter er overstreget* yndig 24) danske] *derefter er overstreget* Minister 26) Gesan[den.] hul i *papiret*

.....] var med / ved Tabel d'hote. Spadserede med Petit, men min Kasse satte mig i daarligt Humeur.

Torsdag den 23. Min Regning var kun 7 # 11 β Banko, altsaa har jeg endnu 1 Species og 1 # 4 β Banko, det er da
5 nok til Kjøbenhavn. Veiret er smukt! gid det saaledes vil blive ved. - /

1832.

[Fredag den 22 Juni.] Med Dagvognen. Der var to Mad[ammer de]r fortalte hinanden de frygteligste Histo[rier
10 om] Dagvognen, den var væltet Dagen forud. [Den] havde engang kjørt et Barn over osv, vi kunde vente alting, herved kom de til at tale om Elendighederne i andre Lande, og hvor lykkelig vi i Grunden vare (NB naar vi kun ikke kjørte med Dagvognen) den ene havde en lille Dreng med, der et Par Dage
15 forud, første Gang var kommet til Kjøbenhavn, havde her

6) derefter følger en blank side, hvor følgende notater er nedskrevet

Est ist gescheen es ist gesch[een]
Ich habe den götlichen Kuhstal gesehen

Ich habe gelesen :/
Es ist ein Ochs im Kuhstal gewesen. -

Man siger Slettens Søn, har ei Hav, ei Bjerger,
har han ikke Himlens Blaae og Skyernes svømmende Fjelde. -

8) [] i linierne 8-10] hul i papiret

udbrudt da han saae en Soldat: »Gud Moder, der er en levende Soldat!« (han havde altid seet dem malede). – Han kunde ellers ikke begribe hvorfor $\frac{1}{4}$ Pælene var saa smaae, jeg forklarede ham da, at det var Børn af Milepælene, de vare endnu ikke voxne, men naar de saa stode længe i Jorden saa toge de til i Væxt og bleve store. (*I Roeskilde traf jeg Weyse*). Udenfor Sorøe mødte jeg Lotte, der kom mig venlig og glad imøde; var hos Haucks. Fortræffeligt Gjemme. – 5

Den 23 Juni. – Gjorte Academiet en Skovtour, vi vare 30 Vogne, vi drak Thee i Slagelse Skov, var oppe paa Otherbjerg; kjørte forbi Antvorskov, gennem Slagelse, der var Comedie de havde nylig givet: »Skibet«. – Om Aftenen blev jeg indbudet til Aftenspise og Bal paa Academiet; talte meget med Fru Vilsters Søster om Lotte. – 10

Søndag den 24 Juni. Storm. Var hos Estrups, spadserede med Ingemann, læste Kenilworth og Maanederne som behagede, (var i Kirken og hørte *Scharling*) 15

Mandagen 25 Juni, Stormen vedbliver. Læste mine Maaneder og noget af Romanen. Spadserede med Ingemann han arbejder paa en historisk Roman, vistnok om Hans Tausen. Var hos Bresdorfs sammen med Vilsters. Lotte grinede i et væk. – 20

Tirsdag 26 – Regn, næsten hele Dagen, jeg læste og skrev, spiiiste og drak, det var en kjedelig Dag.

Onsdag 27. / 25

i6) Maanederne] først skrevet Maaneders

1833.

Kjøbenhavn den 22 April 1833. Mandagmiddag forlod jeg hjemmet. – Det var nogle frygtelige Timer forud. Min gamle Vertinde græd ved Afskeden. Jeg var til Afreisen hos Col-
5 lins, de saae ogsaa bedrøvede ud, Luise, Lind, Eduard, Got-
lieb Gusta Jonna og Jette fulgte mig ud, Ludvig og Vanscher
vare med. – Vi kom alt for tidlig paa Broen hvorfor vi maatte
gaae ind paa Lange Linie, her kom Bruun, Gusta Müller
og Frøken Snell. Kommandeuren og Fruen vare paa Lange-
10 line. Jeg saae Taare i Luisens Øine ved Afskeden, ogsaa
Ingeborg var forstemt! De holde dog af mig! De kjære,
altfor kjære Mennesker! – Eduard og Ludvig fulgte med om-
bord. Jeg gik med Armen om Eduards Skulder, han trøstede
mig saa broderligt. – Saa skildtes vi ad, jeg glemmer aldrig
15 det trofaste Ansigt. Fra Langelinie tilvinkede de mig endnu
engang Lev vel! Emma og Ida Bang vare ogsaa der! – Endnu
kom Ove Thomsen og Wals ombord til mig, og i det vi vilde
gaae, Christian Voigt og Jakobæus; saa gik det afsted! jeg
kunde ikke længer see deres bekjendte Ansigter. – Da vi vare
20 om tre Kroner overrakte Capitainen mig et Brev fra Jette
Wulff. Hun talte om sine to Brødre der havde reist bort, og nu
om mig som den tredie, der forlod hende, hun anede at døe
før vi samledes igjen. – Jeg var ved at græde. – Salomon fra
Odense og Kammerjunker Du Plat vare med mig de eneste

6) Jonna] *tilføjet over linien*
marginen ud for linie 11-24

9) Kommandeuren ... Langelinie] *tilføjet i*
21) havde] *først skrevet rej*

Danske; vi spiste sammen i Kahytten; de søgte at muntre mig, det var smukt Veir og ved Solens Nedgang vare vi under Møen, da Klokken var 9 gik jeg i min Køie, der var grusom kort, jeg kunde ikke sove, havde heller Natten forud, jeg laae dog til Klokken 3 i al Taalmodighed, gik saa op paa Dækket, det var meget koldt; Søen gik noget, og jeg fik søeondt; styrkede mig ved Portvinen fra Wulffs men blev dog søesyg igjen. 5

Den 23 April. Klokken 9 vare vi ved Travemünde, intet var endnu / grønt. Det saae ud som hjemme. Da jeg gik ombord paa »*Britania*« overrakte Capitainen fra *F VI.* mig et Brev fra Eduard, fuldt af Kjærlighed, jeg blev saa inderlig bevæget derover. Seiladsen var kjedelig, min Stemning daarlig; Klokken 11 vare vi i Lübeck, alt forekom mig bekjendt fra forrige Gang. Vi fik varm Frokost. Du-Plat tilbød mig Plads paa sin Vogn, i det jeg vilde stige op traf jeg en Dansk der skulde strax til Kjøbenhavn, jeg fik et Par Ord skrevne til Eduard. Veien var frygtelig slet! ud paa Aftenen blev det hundekoldt, jeg følte mig syg og træt, havde gjerne blevet i Vertshuset 2 Mile fra Hamburg, men en Snaps fik mig varm og vi foer afsted, i Nærheden af Vansbeck havde vi nær væltet. Klokken 11 kom vi til Hamborg, tog ind hos *Marr* i »der König von England«. Du-Plat og jeg drak Puns sammen jeg kunne knap holde Øinene aabne og sov snart ind. — 10 15 20

Onsdag den 24 April. Du-Plat drog til Altona, Salomon afhentede mig til sine Forældre, de vare fra Odense, boede nu her i mange Aar. Alle talte de Dansk, jeg traf her en Wilnov fra Nyborg. Efter Frokost gik vi at besørge mine 25

4) heller o: heller ikke 9) *den 23 April*] tilføjet mellem linierne

- Comisioner, besøgte da den nye Alster Pavillon, der er meget smagfuld og med Speilvægge. Siden gik jeg til Dr: Albers; de kjendte mig strax. Middagen tilbragte jeg hos Salomons, det er to smukke Piger, Døttrene. Efter Bordet spadserede
- 5 jeg med Begge Sønnerne, den ene synes at have været og er med i Verden, han slog selv stærkt derpaa. – Vi vare sammen hos en Conditor, hvor der var en Dansk Pige i Boutikken, hun var meget smuk og qvindlig, hun ønskede at komme hjem, da hendes Stilling der i Huset forekom hende mislig.
- 10 Værten havde et ækelt Ansigt og saae meget mistænkelig paa os da vi talte Dansk med Pigen. I Theatret saae jeg »Dominique«, et ret taaleligt Lystspil, med een meget god Idee, (en fornem Herre flygter over Tagene ned gennem en fattig Karls Tagkammer, denne forbander just sin Skjæbne og ønsker at Fanden vil komme at hjælpe ham; i samme Øieblik / dratter just den Fremmede ned, forlanger hans Dragt og giver ham en Pung med Guld og forsvinder, nu troer da Knøsen at han tilhører Fanden, og der kommer flere snorrige Situationer.) Lebrun spillede Dominique. Dandsepersonalet fra
- 20 Brunswig gav en Balet »Der neue Narciss,« noget elendigt Tøi, der blev ogsaa trampet og hysset lidt. Jeg gad ikke seet det ud. I Theatret traf jeg 2 Nordmænd jeg havde været sammen med paa Dampskibet, samt en Kjøbmand Adler, der nu boer her (som Dansk) i Hamborg. –
- 25 *Torsdag den 25. April.* Var jeg hos *Salomon Heyne* og fik 200 R . Banko, som anviistes mig hos en Vexeleer. Gik derfra til *Freund* i Altona, som førte mig hen at see en arthesisk Brønd han borede; gik derpaa i en Baad og seilede ud paa det dan-

5) jeg] j først skrevet v 20) elendigt] først skrevet ve

ske Vagtskib til Lieutenant *Mørk*, hvor jeg traf en Lieuten-
 ant Svendsen; vi drak et Glas Madera sammen talte om
 fælles Venner, hvorpaa jeg tog i Land og kom igjen[nem]
 en Have med høie Therasser ved Elben. Paa Klopstocks
 Monument i Othense fandt jeg endnu tydeligt mit Navn, 5
 skrevet med Blyant 1831. Du Plat var ikke hjemme, jeg
 travede derfor tilbage. – Kirkeklokkerne ringe saa melodisk
 og fuld af Harmonie, i en Sidegade spille blæsende Instru-
 menter »Dal hulde Søvn over min stakkels Søster,« af den
 Stumme. Udenfor mine Vinduer gaaer tæt ved en Bred 10
 Canal med Flodbaade, henne paa Broen er stor Færdsel. –
 Det er ellers koldt; intet Træ udsprunget, jeg er sprunget
 for tidligt ud. – Nede paa Canalen seile nogle i Maaneskin, de
 syngte lystigt, den gamle Taarnklokke brummer imellem, det
 er ordenligt et Stykke romantisk Poesie. – I Steinstrase skal der 15
 gives en Parodie paa Robert le Djable, der skal være god: Der
 arme Teufel, der skal Fanden reent svømme hen i Taare. –
 (Hvem der kun var frisk og sund, da kommer Glæden af sig
 selv; den lille Fugl bygger altid i det livsgrønne Træ.)

Fredag den 26 April. Sendte Brev hjem til Eduard og Jette 20
 Wulff, samt med Leilighed til Jette Hanck og min Moder.
 Løb paa Posthuus og til Vexeler og gik siden med Salomons
 paa Udstillingen. – / Det var meget elegant – *Bendss* Stykke
 syntes mig et af de interessanteste og tiltrak sig almindelig
 Opmærksomhed. Forrest staaer han selv og overskuer det 25
 Hele. Der var ogsaa et ganske ypperligt Drikkelag af Pistorius,
 saavidt jeg troer en Berliner. Et Stykke af Fischer med et
 Glas Viin, Sukker og Jordbær var ganske ypperligt. Af *Dahl*

3) igjen] *først skrevet* min 9) Søvn] *først skrevet* Sost

og *Lund* vare der ogsaa Malerier, men som jeg kun kunde finde i Cataloget. – Om Middagen spiste jeg *Lindser* hos *Salomons*. De sagde mig meget smukt om mine Digte. Den ældste Søn, der forekom mig saa nydende og verdenserfaren, mødte mig med mere Hjertelighed, han og Broderen fulgte mig med i Theatret, en Hr *Vilnow* var med (en Kjøbmands fra *Nyborg*) han kjendte alle de berygtede Damer der sad i Parteret og førte en meget gemeen Conversation, men jeg fik ham ved min Kulde til at holde op. Operaen *Tittus* som vi saae har deilig Musik, men er uden Interesse. Decorationerne vare smukke og *Mad Walker*, *Hesse* og *Rosner* sang ypperligt. – Da Stykket var ude indviterede *Wilnow* mig til sin Elskede for i Dag, men jeg undskyldte mig paa bedste Maade. Den ældste *Salomon* tog mig under *Armen*, blev meget hjertelig og taledede hæftig mod den andens Udsvævelser, som han selv før havde taget Deel i, men nu var sløv for. Han blev virkelig meget elskværdig i det vi skildtes ad og jeg gik til mit Hjem. – Der havde *Mekanikus Schiødt* været tre Gange at spørge om mig. Hans Flugt fra Danmark og *Trang* gjorde mig forskrækket for, at han vilde laane af mig, jeg ventede / at han nok kom, og gjættede ret[,] til Klokken over 10 førte *Kelneren* ham op til mig. Han talte om sin Afreise til Amerika, saae noget forknøt ud og længtes efter *Konen* og *Barnet*, som skulde komme. Jeg begyndte at lede Samtalen paa mit ringe Stipendium, mine faae Penge, og da han spurgte mig hvormange jeg nu havde, sagde jeg at jeg først i *Paris* fik udbetalt og havde af *Collin* laant 60 Species til Reisen derhen. – Først sildig gik han, talte saa underligt

6) Kjøbmands : Kjøbmands søn? 9) Operaen] O først skrevet S 21) til o: thi

om Pistoler som han havde øvet sig med at skyde, der kunde træffe deres Mand, han bad mig endelig at blive Søndag over for hans Kones Skyld.

Løvedag den 27 April. Oppe Klokken fem. Pakket ind og betalt Regning. Salomon havde lovet at følge mig ombord, 5
men kom ikke. Jeg havde ingen Roe paa mig, fik mit Tøi i en Droske og rullede ud paa Hamburgerberg Kl 7 1/2. Lidt efter kom Salomon, vi drak Kaffe sammen og da den slog 8 seilede jeg med Dampskibet over Elben, jeg følte mig lidt veemodig 10
stemt ved at see Altona-Kysten sidste Gang, her sagde Danmark mig Farvel. En Kile gik ud i Dampkjædelen, saa vi maatte holde til den kom i. Fra Vagtskibet vinkede de mig Lev vel. Der laae nogle baggede Øer i Elben, med Huse paa. Noget uden for Haarborg steg vi i Land, der stode hanoversanske Soldater ved Porten. Klokken 9 1/2 kom jeg og skal 15
vente paa Posten iaften Kl 10. Det er haardt. Byen er saa stille; en Slave gaaer udenfor og feier i det han synger, det er den eneste lystige Fugl jeg her har seet. – Jeg boer Zum weisen Schwan. Paa Posten satte de mit Tøi til 37 R Overvægt, men jeg kom efter hvor meget jeg maa have med og fik 20
nu Penge tilbage. – Tøiet er nu afsted over Lüneborg. Jeg har skrevet Christian Voigt til og lagt et Brev inden i til Ludvig, siden lagde jeg mig til at sove, men jeg følte mig ikke vel derved. – Spadserede til »dem grauen Berge«, hvor der skal være »ein himlisches Aussicht«. Det er nogle høie Sand- 25
bakker, / udenfor Byen hvor man seer over Elben Hamburg og A[l]tonataarne, jeg gik hjem gennem Byen, der var anseeligere end jeg troede, som Roeskilde, men dødsstille. –

15) 9½] 9 først skrevet 8

Imellem Elbens grønne Øer
 De Baadene lystigt Ro,
 I Byen her knap en Hund der gøer,
 Den kjeder sig kan jeg [troe],
 5 Den sover og drømmer jeg veed ei hvad,
 Det er en bedrøvelig Stad.
 Der kommer en Slave med Jern om Been,
 Han synger, jo høit mod Sky
 Ak det er den eneste lystige Een
 10 Jeg mødte i denne By.
 Hvad tidt du ønsker, ønsker jeg med!
 O gid jeg var vel afsted!

(I slig en kjedelig By, gjør man slige kjedelige Vers)

15 Traf en Holstener med hvem jeg havde været sammen paa
 Dampskibet, saa jeg i Harburg endnu kom til at tale Dansk.
 – Her er kjedeligt; en Officeer satte med sin [Hest]
 igjen[nem] Forstuegangen, det var den eneste lille Afvexling.
 O, hvor jeg kjeder mig!

20 Es neigt der Tag am Ende,
 Es neigt sich mein Elende. –

Klokken [var] 10 da vi forlod Haarburg; En af Folkene
 ved Postvæsenet gav sig imidlertid Samtale med mig, det var
 et aabent venligt Ansigt, han fortalte han selv havde lært sig

2) Baadene] *foran er overstreget* Skibene lystigt 4) [troe] *ms. har troer* 7) Jern
 om Been] *tilføjet under linien, derover er overstreget* Trillebør 8) jo høit] *først*
skrevet nei her en Gang 9) Ak] *tilføjet i marginen, derefter er overstreget* See
 11) tidt] *først skrevet du* 13) (I slig . . . Vers)] *tilføjet i marginen til venstre for*
digtet 16) sin [Hest] igjen[nem]] *ms. har sin igjen* 21) [var] *ms. har fra*

Engelsk og Fransk, da jeg steg i Vognen sagde han De træffer en Landsmand her! Jeg spurgte da? »Er her en Dansk i Vognen?« »Wie meinen sie?« svarede en Stemme, det var en Kjeler der ikke kunne et dansk Ord; han sagde mig han var en v Brochdorff hvis Moders Godser stode op [til] Fru Buchwalds han kjendte godt hende og Familien, vilde nu til Göttingen for at studere; en Student Ritt fra Heidelberg var med; jeg kom halv til at sove og vidste ikke af det før det værste Stykke Hede var forbi. – Chauseen ret god imod den til Braunschwig. Bønderfruentimmernes Klædning er sort, med et tæt Liin om Hovedet, ret som paa gamle Kirkemalerier, de gik over Lynghederne til Kirke. Her var ellers ikke saa øde. Vi fik siden en meget pyntet Herre, der talte om sine Reise, derpaa Sygdoms Cure og Operationer og om en Patient der døde i hans Arme, men da / vi nærmede os Celle, hvor han boede, bød han os et Kort, han var – Gjæstgiver, Posten havde imidlertid Mad til os og saa spiste vi den, alt næsten af et Talerken, Knivene blev ikke hvadsket af og Værten stod og gloede ilde. – Tiden tillod mig ikke at besøge Mathildes Grav, jeg saae det smukke lyse Slot, som vi foer forbi. Det er en venlig By Celle, men Heden slipper ikke, den følger endnu et Stykke; Brockdorff, Studenten og Jeg kom nu ind i Cabrioletten, det regnede stærk og Klokken 6 om Aftenen kom vi til Hanover, hvor *Don Juan* spilledes men vi vare for trætte og toge da ind i »*britische Hotel*«. – Medens Brockdorff tog hen at besøge sin Familie gik jeg med Studenten til Paradepladsen, hvor vi i Regn og Taage saae paa den smukke Støtte for Wellington og tæt derved Leibnits

4) Kjeler ∴ Kieler 16) bød han] *derefter er overstreget* ogs

Byste under et Slags Pagode. – Kelneren havde været i Brunswig før og kjendte mig igjen fra min forrige Reise. Om Morgen Klokken 8 foer vi afsted.

Mandag den 29 April. Jeg kom sammen med Brockdorff
 5 og Ritt, samt en hanoversk Tjener, et ærligt Skrog der kun fulgte nogle Miil med. Endnu var det *Hede* blandet med Agerland, vi mødte to Flokke af Udvandrende, der vilde til Amerika. Konerne bare de smaae Børn paa Ryggen. Det saa ynkeligt ud paa den sorte Hede hvor de sandede Agre med
 10 lidt Korn stod som deres svage Haab hiin Side Havet. – I *Thiedenwiese* spurgte Schiermeisteren os om vi vilde kjøre til Eimbäck i en aaben Vogn, Veiret saae godt ud og vi kom 6 paa den, foruden den mugne skidne, gamle Svager, *Allfeld* som vi foer forbi saa meget dunkel og gammeldags ud, her
 15 begyndte Bjergene at hæve sig vi kom ind imellem dem og følte Sommervarmen, da vi vare Brüggeren forbi, og nærmede os Eimbeck vilde nogle af de Reisende gaae den korte Vei over Bjergene for at see den smukke Udsigt, men da Luften var disig foretrak jeg og tre Andre at blive paa Vognen,
 20 hvilket vi ikke fortrød, thi det blev en styrtende Regn, Schiermeisteren udbredte sin røde Kappe over sig, en Student og mig, det pidskede ned, men vi vare / dog meget glade ved at fare afsted, vi kom Klokken fire om Middagen til Eimbeck! (Foruden den store Postvogn 5 Bivogne) det var mest Student
 25 denter fra Göttingen, der saa meget skikkelige ud. De Fleste vare meget venlige og godmodige. Vi spiste i *Eimbeck* (kostet 16 ggross) det var en snever mørk By; mod Aften kom vi til

5) hanoversk] *først skrevet* lauen 11) Thiedenwiese] *derefter er overstreget* begyndte fik vi at 16) Brüggeren] *først skrevet* Bryggeren 22) mig] *m først skrevet* j

Nordheim, der næsten var opbygget ny, thi i de sidste Aar er det ene Stykke brændt efter det andet. (Før vi kom til *Eimbeck* kørte vi over en særdes smuk Bro, der var muret paa høie Søiler over Dalen med den lille Flod i). Fra Nordheim saae vi i Aftenen en Ruine, lidt derfra kom Borg Ruinen *Hardenberg* og derpaa *Plesse*, men det blev snart mørkt og regnfuldt, saa vi kun saae lidet. – *Göttingen* (Kl 9 Aften) der stod en Vrimmel af Studenter ved Vertshuset, vi spiieste billigt (6 ggross) Byen selv seer nye og venlig ud, slet ikke som jeg havde tænkt mig den. Her forlod vi *Brockdorff*, som vilde studere her og jeg kom nu med *Ritt* og en *Göttinger* student ind i Cabrioletten, hvor vi halv, sov halv vegeterede kun og foer saaledes over Floden Werra til Münden i den mørke Nat; ved Daggry, i Regn og Taage rullede vi ind *Tirsdagmorgen Kl 4½ den 30 April* i Cassel; her tog jeg ind i der König von Preusen, der ligger ret anseelig paa »die Königs Plads« tæt ved Posthuset. Jeg var frygtelig udaset og kunne ikke sove. *Ritt* sagde mig her ret hjertelig Lev vel og bad mig, kom jeg til Heidelberg, dog at besøge ham. – Tæt ved mit Værelse hørte jeg nogen sukke og hoste, jeg spurgte Kelneren om der laae nogen syge, det var en Dame, »sie ist vileich liebes krank!« sagde han, jeg bad ham da skaffe mig et andet Værelse da jeg ikke holdt af syge Naboer, jeg kom da en Trappe høiere med bedre Udsigt, var ellers saa tung og sløv at jeg ikke gad gaae til Tabel de h'ote, men forlangte min Mad op paa Værelset, jeg fik saa mange Retter at jeg gysede for Regningen. Da jeg nu blev rigtig mæt lagde jeg mig paa Sophæen og sov henved tre Timer, det gjorte godt, men jeg

13) Werra] først skrevet Wera 14) Taage] først skrevet Taagede

er endnu som banket. Klokken 7 gik jeg ud for at besøge *Spohr*, Componisten til *Jesonda*, *Faust*, *Zemire* og *Asor* & & / han boer »vor der Cölner Thor«; en Mand jeg spurgte om hans Bopæl, sagde at *Spohr* med sin Kone var spadseret om

5 af en lide[n] Gyde, jeg gik den Vei, saae ingen, men opdagede derimod *Wilhelmshöhe* med sin *Cascade*, som man seer det paa Billeder. – Da jeg derpaa vendte om gik jeg ind til *Spohr*, han boer tæt ved Porten i et smukt Landhuus. Han havde et lille Værelse i Stuen ud til Haven og Byen, sad

10 ved Bordet og skrev *Noder*. (Portrættet ligner) han saae først noget koldt og alvorligt paa mig, men snart opklaredes Ansigtet. Han troede *Røverborgen* var ganske Tydsk. Han lovede at tage imod *Harttmanns Ravn* og spurgte om der var *Finaler* deri. – Han betragtede nøie *Harttmanns Musik*, jeg fortalte

15 ham om *Bredal* og *Berggreen* og han sagde at Danmark var det eneste Land der kunde have et *Repertoire* af original Musik. Vi talte om *Kruse*, som han havde levet med i *Neapel* og der hørt læse hans *Sørgespil »Enken«*, han skrev en *Canon* i min *Stambog*, bad mig hilse *Weyse* og de danske Musikere,

20 talte om sit Stykke *Zemire og Azor*, om Politik og Uroe, trykkede mig ved *Afskeden* venlig i Haanden og viiste mig *Vei* gennem sin Have. Paa hjemveien saae jeg paa *Hjørnerne* af *Königsplads*, *Napoleons Navn*, men det var overstrøget, dog kun ganske tyndt, de stærke sortmalede *Bogstaver* trængte igjennem den lette hvide Farve. Gik derpaa til *Frederikspladsen*, stor og herlig, (1000 Fod lang 450 Bred)

25 den er stampet fast med *Kies* og *Sand*, her ligger *Musæet* og ligefor midt paa *Pladsen* staaer *Landgrev Frederik* den an-

8) et] først skrevet en

dens kolosale Statue af cararisk Marmor. (15 Fuss, das Fussgestell 22 Fuss, tilsammen 37 Fod høit). Landgreven er i romersk Dragt med den britiske og præisiske Ørneorden. Til høire ligger den hessische güldne Løveorden og Ordenen pour la vertu militaire. Foran læses med gyldne Bogstaver 5

FRIDERICO II
PATRIA
MDCCLXXXIII.

Her ligger ogsaa Opera Huset og den katolske Kirke. – Hele Formiddagen har her draget Soldater forbi. Officererne see godt ud i de mørke Frakker med røde Kraver. 10

Den 1ste Mai. Det var smukt Veir da jeg vaagnede, min Træthed havde noget sadt sig og jeg vandrede nu ud til Wilhelmshöhe, endnu vare Træerne ikke grønne. / Veien gik gennem en uhyre Alee, der aldrig fik Ende, foran reiste sig Wilhelmshöhe med Caskaden og Herkules, ved Indgangen af Haven kom en ung Knøs løbende og tilbød sig at være min Fører, jeg antog ham, han havde noget ret godmodigt; min Sjæl var saa underlig opfyldt af Tanken om Guds Godhed mod mig; Jeg reiste i Udlandet; det fattige Barn i Odense, her tumle sig mellem Lykkens Udvalgte der kan see fremmede Lande. Det er vist en Drøm, men en deilig Drøm, o Eduard var Du her! – Kurførstens Sommerslot ligger ret anseeligt og seer ud over Cassel og Omegn, det er en langagtig Fiirkant der i hver Ende slutter med en halvranding. 20
Øverst oppe læses i Bronze

VILHELMUS I. ELECTOR CONDIDIT.

3) Ørneorden] Ø først skrevet S 14) ikke] tilføjet over linien

Paa de høie Trapper ligge to store Steenkugler, paa den ene er Jorden, paa den anden Himlen afbildet. Midt paa Bygningen hæver sig en smuk Kobberdækket Cuppel. Vi gik gennem nogle brede Gange forbi jeg troer den kinesiske By

5 Mu-lang, der laae et smukt aflangt Huus med brogede Glasruder, der næsten i hele sin Længde og Brede var gjennemsigtig, Alt fik samme Farve som Glassene man saae igjennem. Nærved laae en Pagode og et Sweitzerie. Medens vi gik skreeg Fuglene fælt inde i »die Fasanerie«, hvor der vare

10 Paafugle og Perlehøns osv. Midt inde i den tykke Skov laae paa en Klippe den kunstigt anlagte Borg »die Löwenburg«, der forestiller en Ridderborg fra det 15 Aarhundrede. Den har flere Taarne, det høieste skal være 130 Fod høit, rundt om er en Grav, men uden Vand. Der ere to indgange lige for

15 hinanden, man kommer over en Vindelbroe; over Porten staaer Aarstallet 1495. Her er en Riddersal, Vagtstue, Borgkapel, Alt efter gammel Skik meubelirt. Kirkevinduerne med broget Glas. I Rustkammeret stod mange Harnisker og over Døren til Stallen var udhukket i Steen to fremspringende

20 Hestehoveder. Haven var ogsaa her i samme Maneer med tilskaarne stive Gange, (en gammeldags Brønd). (I Borgen selv ligger Kurførst Vilhelm 1ste, der lod den bygge, begravet.) Det Hele havde samme Interesse for mig, som en smuk Tegning, men Visheden at det var ingen virke[lig] /

25 Borg men kun en Efterligning, gjorde at den stod mig uden al poetisk Colorit; – det var mig som Moelbechs Forelæsninger over Poesie, ikke Poesie selv. – Derpaa gik vi til »Das Riesen-

1) den] først skrevet det 6) sin] derefter er overstreget lang 20) her] tilføjet over linien 22) Kurførst] foran er overstreget Hertug

schloss«, eller Octogon, med Herkules. En uhyre Bygning, høit over Skoven, det tjener til Fodstykke for Herkules. Bygningen er tre høie Etager. Her er den stolte Cascade, skade at det var saa tidlig paa Aaret, Vandet faldt endnu ikke, det maae være deiligt at see i Solskin, et sandt Kjæmpeværk, der gjorte 5
 ganske anderledes Indtryk paa mig end »*die Löwenburg*«; Sandhed er det første jeg forlanger af Alt. Øverst er et Basing med 9 Fontainer den midterste skal springe 40 Fod; neden under er »Polyphems Grotte«, hvor den eenøiede Kjæmpe blæser sit Stykke, Tonerne komme fra et Orgel der [drives] 10
 ved en Blæsebælg som et Hjul ved Vandet sætter i Bevægelse. Her er ogsaa det saakaldte: »Vexierwasser«, der nu ikke mere vises, da det satte mange i Skræk, jeg saae Spoer i Gulvet til de fine Rør; rundt om sprøitede nemlig Vandet med eet ud, saa snart der trykkedes paa en Fjer. Under dette er »Das 15
 Riesenbassin mit Fontaine«, her springer Vandet 55 Fod høit. Paa begge Sider var Grotter i den ene en Faun, i den anden Centaur, (min Fører forvexlede dem og gav dem hinandens Navne.) – Nu kom vi til den egentlige Cascade, der er i tre Dele, langs Siderne gaar en beqvem Opgang, 20
 saa man kan gaae langs med det nedstyrtende Vand, der falder tilsidst ud over »Neptuns Grotten«. – Oven over det Hele staaer den uhyre Herkules i hvis Kølle der kan være 8 til 9 Mennesker; han er 31 Fod høi og staaer paa 96 Fod høi Pyramide; herfra seer man tydeligt Brocken og Stæderne 25
 rundt om. – Teufelsbrücke, saae slet ikke gefærlig ud, men

7) Øverst] først skrevet Underst 8) neden under] tilføjet over linien, derunder er overstreget oven over 15) Under] U først skrevet O 16) her] h først skrevet g

det maa være smukt naar Vandet styrter ned under den. – Den romerske Vandledning fører over 14 Buer, der ned ad Bakken altid bliver høiere, her styrter Vandet skummende ned, kort, her maa ret Vandet gjøre Kunster, som en oplært

5 Puddel, springe og dandse for Publicum. / Tæt ved »Der grosse Tanzsaal« der før har været Skuespilhuus ligger et smukt Gjæstgiversted, nær ved et Vagthuus, her nød jeg min Frokost og traf siden her to unge Berlinere, som jeg havde mødt oppe ved Herkules; det var venlige Mennesker,

10 vi blev snart bekendt, de boede i samme Hotel som jeg, vi vandrede derfor sammen hjemad, de sluttede af min Tydsk jeg var en Hamburger; af Øconomie, gik jeg ikke til Tabel d'hotel, men drak Kaffe paa mit Værelse. – Klokken 5½ gik jeg i Theatret, det er omtrent saa stort som vort; de kour-

15 førstelige Skuespillere spillede ikke for Tiden der var en Privat Troup hvor en Hr: Plock fra Magdeburg gav Gjæstrolle i »Der Amerikaner« som Kjøbmand Herb. – Han syntes meget theatervandt, Elskeren var et puurt unge Menneske der med de andre bidrog til at det hele virkeligt syntes et

20 Privat Theater. I Scenen hvor *Herb* skal duelere med Amerikaneren havde han en god Idee, han listede sig til at stikke to Contoirtøser ind paa sit Bryst for at de kunne fange Kuglen. Datterens Rolle er meget flau og blev ogsaa ret con amore flaut spillet; Myndlingen lignede i Spil ganske overordenlig

25 Jomf: Hübner hos os, og dog gjaalt hun for en udmærket Actrice. Søemanden var ikke bedre end Eenholm og var slet

5) Der] først skrevet Das 7) nød] tilføjet over linien 25) Jomf:] foran er over-
 streget vor 26) ikke] tilføjet over linien 26) og] først skrevet var samt overstre-
 get dog

ikke Søemand. Moderen syntes jeg bedst om. – Jeg kom i Samtale med en Militair, Gud veed om han var Officeer, han lignede noget Barth, han fortalte at det i Dag var Curførstindens Geburtsdag og de Militaire derfor saa pyntede. – Da 4de Act var ude gik jeg Hjem, man fik da ikke mere Udgangsbillet. Decorationer kan jeg ikke tale om, da jeg kun saae een, der var smuk. Huset er hvidt, forgyldt og 3 Etager. 5

Den 2^{den} Mai (Torsdag) Smukt Veir. Musikken trækker over Torvet, dernede hvor Konerne sidde fra Landet med deres Vare. Der er stærk Eccho midt paa Torvet, slaaer man kun med en Stok i Stenene, gjenlyder det fra alle Sider. – / En Dreng spurgte mig i Aftes om jeg ikke behøvede ham med til Frankfurt. Klokken 10 Formiddag, kjørte vi fra Cassel, der bleve hængte ladte Pistoler ind i Cabrioletten til os. Berlinern spurgte hvad det betød, »Det er altid godt!« svarede man, »aldrig kan man vide hvordan Tingene staae.« Det var en smuk Mand Conducteuren, han havde før været Oberkelner i Cassel »zum weisen Hoff«, gift nu for 13 Uger siden, han sang lystigt for os og fik mig og Berlineren med til at synge af alle de nyeste Operaer. – Vi mødte mange udvandrende til Amerika. De havde sædvanligviis en Vogn med Lærred spændt udover, derinde laae deres bedste Bohave, selv gik hele Familien bag efter. [I] Vabern en Station vi kom igjennem stod en Mængde Piger og Koner og tilkastede os Kys og loe høit; vi kom her over en lille Flod, hvor der skal være Guldstøv i. – Den ene By vexlede med den anden, i een var det næsten bare Jødefamilier, her fra kjørte et heelt Læs unge Piger til Amerika, der var to Jødepiger imellem, der loe og græd i det de sagde en hæslig gammel 30

Jøde Farvel. I en anden By blev vi forundrede over at alle de vi mødte græd. En Kone løb med nogle Børn. I Vertshuset hørte vi at det var een som var død. Egnen begyndte meer og meer at blive bjergigt. Ved deiligt klart Maaneskin kom
 5 vi til *Marburg*; den stolte gamle Kirke med sine Taarne ragede op i den blaae Luft. – Slottet hang os høit over Hovedet paa et Bjerg. – Paa Posthuset bleve vi usselt men dyrt Trakteret med Thevand og saadan Brød, som Hestene faae, det var al vor Aftensmad. – Jeg kunne kun blunde, og drømte
 10 da bestandigt om at jeg havde tabt noget. Det var en kold Nat. – *Giesen* med sin smukke Egn fik vi ikke meget af, uden hvad vi greb i Flugten.

Den 3^{die} Mai. I Buzback saae vi det kjære Daglys, smagte paa noget ække[l]t Suurbrøndsvand, saa jeg maatte tage
 15 Draaber ovenpaa. Jeg var ikke ret vel; endelig kom der dog nog[et] Nyt! En stor Saline tæt ved Landeveien [. . .] derved Byen *Friedberg* hvor vi drak Kaffe [med] Giohede Simler i »Drey Schwester« – Herfra [begyndte] Træerne meer og meer at grønnes og [ved] Frankfurt, var Alt Sommer. Solen
 20 v[arm] / og Træerne grønne. Udenfor Porten saae vi Monumentet for de faldne Hesser, en Steen for hver og – i Midten. Frankfurt a/M er en smuk Stad, halv gammel, halv nye. – Den behagede mig strax. Her tog jeg Afsked med mine Berlinerere »Gross og –«, gode Mennesker, men den sidste,
 25 hvem jeg var i Cabrioletten med var dog for meget Berliner, Alt dreiede sig om Berlin, ingen Ting var som i Berlin; og da Conducteuren sagde at de dog ikke havde Viin, sagde

6) Slottet] foran er overstreget Byen 16) [] i linierne 16-20 hul i papiret 21) og –] derefter en blækklat, der skjuler et ord eller en skitse 25) jeg] tilføjet over linien

Berliner, »aber: Snaps und Bier, es ist etwas köstliges, noch
 besser als Wein!« – Han havde en meget spinkel Stemme
 og vilde dog gjerne være Forsanger, men Conducteuren
 brølede Melodien af fulde Kræfter og dæmpede ham; han
 tog imidlertid en Berliner Bog frem, det var »etwas köst- 5
 liches von Witz,« »Berliner Eckensteher«, der taltes om
 Politik, uden sønderlig Salt, hele den Bog var han saa god at
 læse høit for os og gav os ovenpaa Brystsukker, som man fik
 »nur in Berlin!« han var meget fleersidig og det lod som
 Conducteuren havde Respect for hans Kundskaber, men 10
 denne tabte sig, da han spurgte ved et Kors paa Veien hvor
 den bekjendte Indskrift over Jesus I.N.R.I stod, hvad de Bog-
 staver vilde sige, og det vidste Conducteuren som »*en god*
catolsk Christen«. Han paastod ogsaa at der i Berlin stod 15
 600 Postheste hver Dag, men Conducteuren sagde der var
 kun 100. – I Frankfurth tog jeg ind i »der Weidenhoff«; en
 3^{die} Berliner der havde siddet inde i Vognen spurgte om vi
 ikke skulde tage Værelse sammen, jeg gjorde det, men det var
 en løierlig Pjes, der vilde studere i Bonn, jeg sagde da at det
 vilde genere ham at være sammen med mig, eftersom jeg 20
 ventede Fremmede og saa skildtes vi venligt ad. – Jeg klædte
 mig paa og gik [til] Mad: *Homborg* (forige Augusta Nathan
 David) [der] boede særdeles brillant; den gamle Moder
 [boede] hos hende, hun skulde ud til Offenbach, kunne [der-
 for] først indvitere mig til næste Dag, men / da vilde jeg 25
 reise og sagde derfor Lev vel! hendes Broder fulgte mig hen
 til Courlænder; Broderen behagede mig slet ikke, han vilde

3) Forsanger] *først skrevet Forsag* 7) sønderlig] *først skrevet synderlig* 22) []
 i linierne 22-25 hul i papiret

vise mig alting, men havde ingen Tid, der var det, og der var det, men det kunne Courlænder, han havde intet at bestille. Jeg takkede Jøden og slap ham. Ved Tabel d'hote var kjedeligt for mig da jeg ingen kjendte, alle havde nok at
 5 gjøre indbyrdes med at tale om Uroelighederne osv. Nu kom da *Courlænder*, vi spadsere ud af Byen, hvor der rundt om ere smukke Anlæg; der var et temmeligt høit Vandspring. Siden gik vi [i] en brændende Sol og Støv om til Mainfloden, hvor en stærk, gammeldags Steenbroe forbinder Frankfurth
 10 med Sachsenhausen. Strømmen gik stærk og drev de lange, smalle Baade med sig. Her er ellers temmelig fladt rundtom, Situationen var mig næsten ganske Dansk. (Igaar i Cassel da jeg sagde til en mørk Mand ved Posthuset, det bliver varmt i Dag, svarede [han] bittert »her bliver det aldrig varmt, Vinter som Sommer«). Courlænder førte mig ned gennem den
 15 bekjendte smalle Jødegade, hvor alle Jøderne boe, den saa mørk men ikke skiden ud, overalt stak der Jødehoveder frem, og i Forstuerne sad nogle ægte gamle Kjærlinger; der var sjakren! I denne Gade boer den rige *Rottschilds* Moder, der
 20 ikke har vilde lade sig bevæge til at forlade dette Qvarteer, i det hun i from Overtroe, har den Tanke, at gjorde hun det vilde Lykken forlade hendes Sønner. Den ene boer noget derfra i en stor grøn Hjørnegaard. I Døren stode Tjenere i Liberie og i Stue Etagen vare store Contoire, Gaarden tog sig ellers
 25 slet ikke ud og laae heller ikke godt. Rottschild har derimod ladet bygge et 'Jødehospital', det var regelmæssigt og smukt. – Jeg spadserede hen til »*der Römer*« en gammeldags Bygning der nu er et Slags Politikammer, her fik jeg mit Pas

24) Stue] først skrevet Stud

paategnet, thi i denne uroelige Tid, maa man selv fremstille sig der. Ligefor laae endnu en gammel Bygning, hvor der stak Oxehovedskeletter ud af Vinduet; det var Oxer der ved sidste Keiserkroning her vare / stegte hele. I Fontainen foran, der nu sprang med Vand, sprang med Viin. – Pigen siger mig at her er megen Skræk og Uroe endnu; derudenfor mine Vinduer ligger Vagten, hvor Studenterne den 2^{den} April overfaldt og dræbte Soldaterne; jeg saae i Dag flere Studenter sidde deroppe, Een skal hedde Freieisen. – Paa Gaderne gaae Patrouillier den hele Nat; Vagtild er paa Veien til Mains, der i Uroes Tilfælde strax kan tændes, for at der kan komme flere Soldater. Betalt 1 Thaler preusisk med Posten imorgen til Mayns.

Løverdag den 4 Mai. – Deiligt Sommerveir, oppe Kl: 6½. – Henved 9 kom Courlænder til mig, vi gik da ud af Porten til Baron Rotschilds Have, Lyststedet er anlagt i Østerlandsk-Stiil, Alt var grønt og fuldt af Blomster, der var smukke Drivhuse og Paafugle-Fasaner. Alt var førsteligt, siden gik vi til den første Tenorsanger *Schmetzer*; en ung, vcnlig Mand, der var strax saa god at synge for mig hele Uhlands smukke Digt: »Sänger-Fluch«, han talte om at komme til Kjøbenhavn, ønskede her at gjøre mig bekendt med BladRedactøren og kjendte mig af Digtet: Det døende Barn. Vi gik over »Rossmarkt« bekendt af Hoffmanns Meister Floh og ud af Porten til Aloyes Schmidt, som var særdeles forekommende og bad mig tilsidst skrive en Operatext for ham, han ønskede ret noget af et ungt fyrigt Gemyt; i min Stambog skrev han noget af sin Valerie, Courlænder har componeret et Stykke til mig af min Juni-Maaned. Det gjorde mig ordentligt

4) her] *derefter er overstreget kunne el. lign.* 6) endnu] *først skrevet endnu*

lidt ondt at forlade Frankfurt, fra Mains har jeg lovet nogle af mine Digte i tydsk Oversættelse til Redakteuren af Frankfurter-Didaskalien. Klokken 1 reiste jeg med Pakvognen til Mains, det var en brændende Hede, Helgenbilleder og Kors

5 stode ved Veien, i Landsbyerne vare saare mange Vertshuse. – Jeg drak her »*Ebfelmoest*«, en Frankfurter var med, han viiste megen Forekommenhed og Venlighed. – Vi kjørte gennem / *Hochheim*, hvor den bekjendte Hockheimer voxer, »am Dom«, en lille Kirke. De vare ved at binde Rankerne,

10 men der var ei et grønt Blad at see, rundt om laae Egnen Foraarsfrisk. Mains flød saa guul, men grøn og klar kom Rhinen som et Baand, vi kjørte gjennem Kassel over den store Flydebroe, hvor man tog mit Pas; jeg logerer nu im Reinischen Hoff, tæt udenfor mine Vinduer flyder Rhinen.

15 Jeg har spiiist Harestee og Salat og drukket en halv Flaske Bodenheimer. – Det er fuldkommen en Sommeraften. Dampskibet kom nu forbi, fra Strasburg der vare mange Passagerer. – Poplerne havde en deilig, paafalde frisk grøn Farve. Fuldmaanen staaer op paa hiin Side Rhinen og kaster en

20 Guldsoile hen [over] Flodens Flade, Frøerne qvække, Folk spadsere, jeg dovner mig – men kan slet ikke sværme, drømme, Gud veed hvad jeg vil have, for at være glad! O Eduard var Du her. –

Søndag den 5 Mai! Der var Musik og Lystighed i Aftes

25 under mig, jeg havde saa mange Tanker, saa jeg egentligt talt kun blundede om Natten; Klokken henved 5 var jeg oppe og gik henved 6 ombord paa Dampskibet: »Stadt Mains«,

12) Kassel ∅: Kastel 17) Passagerer] *først skrevet* Passagerer 27) Stadt] S *først skrevet* M

det er stort og smukt; i den store Kahyt, hvortil første og anden Plads har Adgang, var anbragt store Vinduer paa Siden, der næsten gik til Vandspeilet. Alt var særdeles elegant og paa Bordene laae Blade osv, som paa en Restauration. Her kom flere franske ombord, igaar ved Afstigningen af Vognen 5 blev jeg ogsaa tiltalt paa Fransk af en Leietjener. Nu sidder jeg her i »die drey Schweitzern«, mit Værelse vender ud til Rhinen, ligefor ligger Festningen »Ehrenbreitstein«. Paa min Rude staaer skrevet mange Navne, mellem disse »Eugen Prinz von Savoien den 10ten Januar 1708«. Nu har jeg da 10 seilet paa Rhinen! Først var Kysterne saa lave, men friske grønne, og i Floden selv laae Øerne, som revne løs fra / Sjælland og satte her, for ret at minde mig om Fædrenelandet. – Slottet Bieberisch saae ret anseeligt ud. – I Ellfeld satte vi de første Pasagerer af. – Ved Bingen begyndte Bjergene, den ene Ruine 15 afløste den anden; Kysterne ere ikke høie, men overalt med Viingaaarde, *Kaub* har forekommet mig smukkere paa Kobber, ligesom jeg ogsaa havde ventet mig noget ganske andet af Rhinen. Luften er usædvanlig blaae Byerne see smudsige og snevre ud. Ved *Bingen* var der en stakkels Pige, 20 som i det hun vilde gaae ombord tabte i Rhinen sin Pung med 30 Gylden, hun tog da ikke med og var ganske fortvivlet. – Ved *Boppart* var et Bryllup, de skjøde med Kanoner og det gav Echo mellem Bjergene. Klokken 11 var vi i Coblenz. Det er en smuk By; jeg gik til Paradepladsen der er be- 25 plantet med Træer; her stode preussiske Soldater, de spillede ganske fortræffeligt. Det var smukke Folk. – Spiiste ved Tabel

7) drey] derefter er overstreget i linieudgang Schwei 22) tog] først skrevet kom 23) Boppart] først skrevet Bobbart

d'hote. Jeg gik med en Fører til Festningen Ehrenbretstein, der blev ødelagt af de Franske, men nu er reist sig større og stærkere. – En Underofficer førte os ind igjennem to lukkede Døre til det øverste Punkt, Leietjeneren havde skaffet mig Kort fra Commandanten. Udsigten var stolt, ud over Coblens, den smukke Broe over Mosel og langt bort Andernach. – (Over Rhinbroen maa man betale Broeenge) Paa Festningen var i Kassematterne gode Værelser for Soldater med Jernsenge. – Klippen er af Schiefersteen. – Solen brændte dræbende. – Nu sidder jeg igjen hjemme og er halv kogt, drikker Brøndvand og hvid Viin med Sukker, men mine Øine brænde som Ild. –

Mandag den 6 Mai. I Nat sov jeg bedre end igaar, men dog ikke godt. Oppe Klokken 4½. Deiligt Veir. Rhinen raser med en stærk Strøm forbi. – Det gik mere langsomt, end i gaar, op mod Strømmen, jeg gjorde Bekjendtskab med en meget dannet Apotheker Freling aus Hildesheim. Han kjendte Øhlenschlægers og Baggesens / Arbeider, ogsaa jeg var ham bekjendt af Oversættelse. Ved Tabel d hote talte jeg den første franske Tirade, »donez moi la Viande!« – Der var en ung Herr. Witte af Lübeck, som sagde at man snart maatte holde af mig. Han gik nu til London og var meget Livsglad, han vilde jeg skulde følge med igjen til Frankfurt; havde været i Kjøbenhavn. Det er et levende Eventyr at seile paa Rhinen, Riderborgene hænge som Erindringens begejstrende Druer paa de grønne Viinbjerge. Klokken 6 var jeg i Mains og Kl 9 rullede jeg med Eilwagen ud af Byen efter at jeg paa en Spadseretour først havde forvildet mig. I Vognen var to franske Kjøbmænd der havde været til Messen i Leipsig og talte tydsk, desuden en ung Kjøbmand fra Mains

og een, med et meget raat Væsen fra Bingen. Jeg sov ret godt i Vognen.

(Rhinen er et veemodigt Billed af en udød Tidsalder, det kan smelte Hjertet, men ikke begeistre det).

5

Tirsdag den 7 Mai.

Fredag den 10. Man kan vænne sig til Al[t,] den utaaelig lange Kjøretour generede mig [ik]ke. – Vi kom igjennem Meaux, vi passerede M[ar]ne over Broe, hvor vi maatte betale Bropenge. Egnen var ganske danske, men kalket som i Champagne! – Paris saae jeg egentlig ikke før jeg var i selve Forstaden. Det seer ud, som Husene ere kastede mellem hinanden. Vi med Vognen bleve veiede ved den første Baricade. I Forstaden kom Poletiet og søgte efter nogen som ikke var i vor Vogn. – Gaderne ere snevre! Byen gjorde slet intet godt Indtryk paa mig. – Der var et Vrøvl ved Posthuset. En tilbød og paanødte os et Kort til Hotel de Lille; men med min Mand fra Mayens kjørte jeg til Hotel Coquelier i Rue Coquelierie, men der var alt besat, vi benyttede os da af Kortet, toge ind i Hotel de Lille der ligger tæt ved Palais Royal. – Jeg fik høitoppe paa 3^{die} Sal et lillebitte Værelse for 10 Franks om Ugen. – Det er gyseligt lidet. Gaden er snever og ligefor ligger en underlig Bygning, jeg stirrer og læser og saa er det Theater du Vaudeville. – Ved Tabledotte kjedede jeg mig, det var næsten lutter Engelændere; en Mand spillede Violin og en Dame Harpe; jeg var i Kamp med mig

10

15

20

25

2) Vognen.] derefter er overstreget Det var i bo 7) Ingen indførelse for 7. maj, 8.-9. maj mangler. 8) [] i linierne 8-10] hul i papiret

selv om jeg skulde opsøge Landsmænd, men Trætheden seirede, jeg blev hjemme. – Tjeneren har været med mig henne i Palais Royal at købe en Hat (25 Franks) og et Kort over Paris ($\frac{1}{2}$ Frank). – Der var smukt, der behagede det
 5 mig. Nu sidder jeg ene her, og bliver begabet af Folk ovre i Theatret der kikke herind. En tyk Kone gaaer om med Udgangs Billetter, hun kikker ogsaa; ved Bordet spurgte en Engælænder mig om vi ikke vare Landsmænd. – O jeg er saa træt! Eduard og Ludvig, gid jeg havde Eder hos mig.
 10 Og saa – –.

[Løv]erdag den 11 Mai. I Aftes gik jeg i Seng Klokken / [...] nogle Timer efter vaagnede jeg ved den frygteligste Larm. Alt, udenfor syntes at staae i Lue; jeg farer ud af Sengen. Det var et skrækkeligt Tordenveir. Theater du Vaudeville laae ligeoverfor, her kom Folk fra Comedie, de skreeg
 15 og Vognene krydsede hinanden; efter en kort Tid gik jeg til Sengs men var som mørbanket da jeg vaagnede. Nu gik [jeg] ud at opsøge Jørgensen, men traf kun Fætteren (selv kommer han om en 14 Dage). Dinesen var fløttet og nu fulgte Fætteren mig ud i Fouborg hvor han ikke var hjemme før om en Time, han ledte mig da ind i Louxembourg Have, hvor jeg ene promenerede var 3 Gange hos Dinesen uden at træffe ham; skrev da mit Navn; blev ved en Savoyard hentet
 25 igjen til ham, hvor jeg traf Sager, Troels Lund, van Dockum og Bjælke. Vi gik sammen til Atellerie Musæt hvor vi alle slap ind med 2 Pas; jeg havde ingen og talte Dansk for at man kunne høre jeg var fremmed. Her vare mange Vaaben

7) en] tilføjet over linien 11) [] i linierne 11-12] hul i papiret 15) ligeoverfor] lig først skrevet tæt

og Rustninger. Modeller til Beleirings Redskaber, brugte ved Antwerpen. I Selskab med mine Landsmænd fik Paris et andet Udseende. Den interesserer mig. – Jeg gik med Sager til Hotel Vivienne, hvor han talte min Sag, saa jeg fik et Tagkammer for 30 Frank om Maaneden, her har Hansen (Søofficeren) boet; endnu staaer hans Navn med Kridt paa Døren. Imorgen reiser Feddersen til Schweits jeg faaer da hans Værelse. Spiiste til Middag i Palays Royal; Sager og Troels Lund blev hele Aftenen hos mig. Samtalen blev politisk og intereserede mig, skjøndt jeg var meget uvidende. Vi talte om vort Hjem, Theater og Direction og først sildig kom jeg til Ro. – Jeg har ellers i Dag seet mange liderlige Billeder paa Gaden; hvert Øieblik kom der een og stak mig et Papir i Haanden, det var Adresser til Læger der coureerede Vellystninger. –

Søndag den 12 Mai. Travet dygtig om hele Dagen. Var med Feddersen hos *Cherubini* og bragte ham Weyses Ambrosianske Lovsang. Han boede meget hygeligt. – / Tjeneren gik med en Kat paa Skuldren. *Cherubini* var gammel, men saae ret mild ud, han kjendte ikke til Weyse men spurgte om Professor Schall, efter en kort Samtale skildtes vi ad. Feddersen skulde reise, havde glemt at faae sit Pas, vi løb alle om det, og i det Moment Kudsken smeldede med Pidsken kom Castenskjold med det! han havde hjemme nær glemt Creditivet. Om Aften gik van Dockum, Jespersen, Sager, Bjelke, og hans norske Fætter ud i Tivoli, hvor vi traf Dinesen. Der var ganske deiligt decoreret med røde, hvide og blaae Lamper.

6) boet] *derefter er overstreget*) 23) kom] *først skrevet foer* 25) Sager] *S først skrevet F* 27) røde, hvide] *retlet fra hvide, røde*

God Musik, et stort Orkester. En Rutschbane med Skibe. Der var ogsaa et ret smukt Theater, vi saae en Stump af en Vaudeville, men det var nogle usle Acteure og Actriser der spillede slet og sang falsk. Franskmændene morede sig og loe, raabte »bis!« Det var ret lystigt, men man kunde ikke forstaae et Ord. – Siden fik vi et Fyrværk som tog sig godt ud. Folk dansede i Skoven i de oplyste Gange. Der var særdeles Orden. Vi saae en Tyrk i sin Nationaldragt. – Vi kørte i en Omnibus til Palais Royal, hvorfra van Dockum fulgte mig hjem. – Havde Vesit af Sager da jeg laae.

Mandag den 13 Mai. Var hos Lovenberg og fik 200 # Banko; travede om i den interessante By og fik ved min Hjemkomst Brev fra Jette Wulff, fra den kjære, eiegode Søster. Paa Gaden hænger Portrætter der fra den ene Side viser een Person, fra den anden en Pendent; saaledes Napoleon og hans Gemalinde. Talma og Mdm: Mars. – I Aften var jeg da første Gang i Theatret, jeg gik i »Opera comique«. Huset er høiere end vort. De spillede Le Podesta der har smuk Musik men en ubetydelig Handling derefter Le pré aux clercs, hvor Musikken er ganske mesterlig af Herold, (det er hans sidste Værk) Jeg forstod ikke noget af hele Stykket, uden i sidste Act, da Fiskeren sang il est mort (Clara lignede lidt fru Kock, hun sang deiligt). Derimod / var mig Md: Ponchard for simpel som Dronningen. I sidste Act saae man, jeg tror Seinen, det blev Aften og lidt efter lidt blev Vinduerne oplyst i den store Bygning paa Bagtæppet. Jeg indlod mig i Samtale med en ung Fransk-

22) hans] derefter er overstreget i linieudgang sids 27) den] d først skrevet s

mand, og traf en ung Hamborger der nylig, over Haver var kommet her til. Fandt godt hjem og sov deilig. – .

Tirsdag den 14. Ingen Brev endnu fra Eduard. Var med Sager i – – – Justice. I Sølehallerne vare Boutikker, Advokaterne løbe i sorte Kapper der havde samme Snit som de røde man seer i Holbergs Comedie. Vi vare inde i en Sal hvor en ung Advokat, meget eensformig plaiderede en Sag, for nogle gamle Nogle. – Derpaa gik vi til Notre Dame Kirken der ligger i det Qvarteer af Byen som er bygget paa en Ø i Seinen. – Den ligger temmelig indesluttet paa Siderne. De spidse Hvælvinger i Portalet er ziret med udhukkede Helgener en masse. Indvendig er den stor og lys, skjønt Lyset falder gennem brogede Ruder. De store runde saae ret ud som kolosale Caleidoskoper. Den var hvid indvendig; ingen saac man bede, ingen Messe blev holdt. Oppe i en Side Gang af Choret sad en hvidklædt Præst og læste for nogle fattige Dreng, een sad meget slukøret midt imellem dem, han var vidst i Skammekrogen. Paa den modsatte Side læste Een for bare Piger, han saae mere lystig ud og smilede fornøiet til dem.

Onsdag den 15) I Aften har jeg været i den store Opera »Academie royale de Musique« som det kaldes, en uhyre Bygning, malet hvid og rød og forgyldt. Arabesker og Sphinxer malet imellem Logerne svæve over hinanden; der var aldeles ingen Udmærkelse paa den kongelige Loge, efter Stykkelse Begyndelse kom Dronningen med en Deel Damer,

1) Haver ∴: Le Havre 5) – – – Justice ∴: Palais de Justice 12) udhukkede] først skrevet udhuggede 22) 15] først skrevet 14

(et sjældent Held jeg havde) hun var ikke smuk og noget blond. Musik og Spil var som hos os, men Decorationer! ja nu har jeg først en Idee om, hvad Sligt *kan* være! det var ikke Theaterstads, Nei, den store, skønne Virkelighed! – De spillede »Gustave III«. Costumet var tæmeligt troe og den første Sal, som hentet / ud af Virkeligheden. Alt stort og kongeligt. I *anden* Act saae man gennem Vinduet, Skibe i Havnen, klar lys Dag, som i Naturen. Men i 3de Act! O, gid at alle Mennesker havde været her at see det. Det var Omegnen af Stokholm, Maanen speilede sig i Vandet, Lyset skin-

5 lede fra Vinduerne i Stokholm, Skyerne glede let i gennem Luften hvor man saae ind i Guds store blaae Himmel. – Sneen laae paa Theater Gulvet. Der var ingen Couliser at see, det inde greb ind i det andet, det var et sammenhængende

10 Heelt, en stor Eenhed som i Naturen. Galeriet i femte Act var smukt med Marmortrapper prydede med Tepper og Blomster, dog hvad var dette mod den stolte Bal Sal. Jeg talte 30 Lysekroner og 20 Candelabre. Paa Siderne vare Galerier hvor Folk sad og saa paa Maskerne som vist vare en 4 til 500

15 Mennesker; Alle forskjellige. Især mærkedes en Hane, som galede, et Par Qvækere der forvandlede sig ved at dreie sig om, det var ikke mueligt at see hvilken Side der egentligt var Ryggen. Ganske fortræffelige Charicature og herlig Dands. Klokken gik til 12 før det var ude. Jeg fandt godt hjem. Igaar

20 havde jeg Vesit af Menister Representanten *Koss* der bragte mig et Kort til Pairernes Kammer.

14) inde ∴ ene 22) egentligt] *tilføjet over linien, derunder er overstregel* var
 24) Igaar] *foran er overstregel* Torsdag den 16 Mai 1833. Var i Notre Dame Kir

Torsdag den 16 Mai: var i Notre Dame, det er Kristihimmelfarts Dag, men jeg fandt ikke det mindste Spor til Guds-tjeneste. I Sulspice var det heller ikke anderledes, den saae lidt griset ud og kan ei lignedes med Notre Dame. – Alle vi Danske spiiste samm[en.] Jeg spadserede om Aftenen ene i Palais Royal, [det] var som ved en Illumination hjemme hos os. Va[ndet] sprang i Fontainen og Folk spadserede mellem de grøn[ne] Træer. –

Fredag den 17 Mai. Var i Prefecture de Police [.] / for at hente mit Pas, derpaa spadserede jeg i Luxembourg Have, medens Dr: Jespersen var paa mit Kort oppe i Pair Kammeret, siden gik jeg derop. Jeg kom ind i et Galerie, under mig i en Cirkel sad en Deel Cevile, men med røde Baand i Knaphullet og skreve. Een holdt fra Catedret en Tale, jeg troer det var om Religionen, der sad nogen bagved og hørte opmærksomt til. – Nichen for dem var prydet med vingede Gudinder som der stode virkelige Fanner ved, Loftet var malet med Retfærdigheds Symboler. – Nu har jeg seet Opera-Balletten La Tentation, vort Theater ligner dog mod dette et aandeligt rigt Menneske der er slet klædt paa og ikke veed at føre sig, i denne Ballet er det Ydre alt, Øiet og Øret fortrylles, en Phantasie Verden seiler paa Tonebølger forbi, men man seiler ikke selv med thi der er intet der drager Hjer-tet, vort Væsens vingede Grib. – Der var et Mudder med at faae Billet, Bürauet gik det saa langsomt med, Pariserne bleve utaalmodige, skreg paa »Bureau!« og »Police«, trampede og

2) det] først skrevet en derefter er overstreget Sjæl 5) samm[en] hul i papiret
6) [] i linierne 6-9] hul i papiret 22) en Phantasie] foran står man samt over-
streget sei

peeb. Overturen var begyndt før jeg kom ind med min Billet.
 – I anden Act saae man det indvendige af en Vulkan, til
 Høire var en Trappe, der tabte sig høit oppe i det Uendelige,
 ned af denne kom Aanderne vist en 4 a 500, den og hele
 5 Theatret blev aldeles opfyldt. I fjerde Act et Serail, et deilig
 Vandspring, alt vellystigt østerlandsk og nu til sidst, da Sky-
 erne dalede og aabnede sig, man saae alle de salige Aander
 knælc, Skyerne steg i det uendelige og alt høiere og høiere
 svævede Engle i hvide Drapperier, det blev en Uendelighed,
 10 der viiste sig meer og meer i det Teppet faldt. – Djævlensabaten
 havde nær gjort mig gal selv, thi det var virkelig over Natur-
 ligt, med Belts Phantasi var det Hele gjengivet. – /

Løverdags den 18. Mai. Begyndte at tænke paa min Agnete,
 spadserede om i Gaderne og om Aftenen i Palais Royal.

15 *Søndag den 19* – Drak Thee hos Brøndsted, han forærede
 mig sin »Denkwürdigkeiten aus Griechenland«, spillede en
 Vals for mig, han havde componeret, var meget interessant.
 Besøgte Dinesen hvor siden Delong kom.

Mandag den 20 – I Dag reiste Troels Lund, jeg traf ham
 20 til Middag hos Desmencuil. – Jeg har spadseret til Ludvig
 XVI Plads. Et simpel hvidt Monument stod hvor han blev
 dræbt, en sort Fane vaiede derpaa. – De eleuceiske Marker
 saae meget støvede ud, jeg vendte derfor om over den smukke
 Ludvigsbroe der er prydet med colosale Statuer af berømte
 25 Franske, saaledes Bayard, Colbert &. – Begyndte paa Agnete.

Tirsdag den 21. Var med Brøndsted paa Bibliotheket hvor
 jeg blev forestillet for og anbefalet til de som der have at

5) I fjerde] *foran er overstreget* I fjerde Skabelsen
 Bults 25) Agnete.] *derefter er overstreget* Indbyd

12) Belts] *mdske rettet til*

gjøre, det er i Cardinal Ricellieus Hotel, der skal nedbrydes, i Loftet af hans Audiensgemak (der nu er Stedet for Manuskripterne), er Freskomalerier. Damer og Herrer sadde og læse i den store Læsesal. – I et Værelse hang en Prospekt af Athen, *Brøndsted* forklarede det for mig og Dinnensen paa Dansk, men da i det samme en opløben Parisergadedreng kom til, fortalte han det pludseligt paa Fransk. – Skrev paa Agnete. – 5

Onsdag den 22 Mai. Da jeg imorges gik til Carstenskjold, saae jeg en Mand paa Gaden forrette det Nødvendige, han stod i bar Skjorte medens Damer gik forbi; det er den franske Liberté. – Billederne rundt om forraade ogsaa den lette Tone. f Ex De bedende Brudfolk i Sengen. Cavaleren der søger efter et Nøglegarn osv. – Spadserede langs med Qvairerne til Place de chatelet med den forgyldt Seine Gudinde gik derpaa til det gamle Hotel de Ville og var inde i St Pauls Kirken, der næsten var tom, derfra til Bastil-Pladsen, der staaer nu opmuret en uhyre Elephant med et Taarn paa Ryggen, det var mig ganske underligt at gaae her i den friske Sommer, hvor før saa mange Ulykkelige have sukket. – Var i Theatret i Palai Rojal. Senge Cammcraten. Sous Clef. Sophie. 10 15 20

Torsdag den 23. Spiiste sammen med Castenskjold og Sager hos Richefeu, hvor vi kom fra de Andre. Jespersen reist hjem. En lang æstetisk Samtale med *Sager* og en polemisk om Eduard. Skrev paa Agnete. – Iaften var der Bal og Lystighed i Tivoli til Indtægt for Lafitte. – 25

Fredag den 24. Mai. Med van Dockum og Wedel Jarlsberg kjørte jeg i Cabrioleten til Wersaillie. – Det er næsten 3 dan-

21) Sophie] *læsningen usikker*

ske Miil og dog saae vi næsten intet til Landet, det var en
 uhyre Forstad det Hele. Ved St Cloud tittede Naturen lidt
 igjennem. Her er Seinefloden meget deilig, den snoer sig om
 en stor Ø og paa Siden hæve sig Bakker med Skove. Wersaillie
 5 har forskjellige Bygningsmaader. Haven er grandios. Uhyre
 Steenterasser, under hvis Hvælvinger Orangetræerne hen-
 flyttes. Beskaarne Hække foran Slottet og en Masse af Vand-
 spring. Maria Antoinettes Skov ligger inde i Haven. Paa
 Slottet vare glimrende Sale, med herlige Malerier, især fra-
 10 perede mig en Hero og Leander, som de grønne Bølger vælte
 over. Peter Cher, som seiler i Storm, Masten er knækket og
 over Bord. – Betjenten som førte os om, forklarede om et:
 »Det er Kristiern, Konge af Danmark, som kaster Gustav
 Vasas Moder og Søster overbord.« I et Værelse var der kun
 15 Malerier om Napoleon, Alt der i Legems-Størrelse. – Theatret
 stod tomt, mellem nogle gamle Malerier der, hang Napoleons
 Tog fra Rusland. Vi gik nu til store og lille Trianon, Var i
 Napoleons Sovkammer, Alt stod der, som da han havde for-
 ladt det. Guult Betræk og gule Omhæng, nogle Kobberstyk-
 20 ker, der var en lille Trappe op til Sengen, jeg lagde min
 Haand paa Trinene og paa hans Hovedpude. Speilet mig
 i Speilet, der tidt har viist hans Ansigt. Hvor ubetydelig saae
 jeg ikke ud. Havde de Andre ikke været der, jeg havde
 knælet ned. – Vi vare i Josephines Sovkammer som er be-
 25 trukket med hvidt Atlas broderet med Guld. I det andet
 Trianon var der i Haven et heelt Svcitserie som Maria An-
 toinette har bestyret, Melkestue og Alt, jeg tog en Caprifolium

4) Ø] først skrevet Øe 11) Cher] kan måske også læses Char ∴ Czar? 26) som]
 først skrevet hvor

fra Vinduet ved hendes Toilet, ligesom en lille Gaaseurt fra Versailles, en Contrast paa Pragten her. Ved Sweitseriet laae en Mølle, her var Ludvig XVIII. Møller. Paa Veien improviserede jeg til Melodie »Hvad siger her Baronen vel?« – /

Dockum og jeg.

5

See saa! nu er vi meget snart

Paa Stedet vi gjæste!

Vedel Jarlsberg (søvnig)

I Vognen soves meget rart,

Og det er dog det Bedste!

10

Jarlsberg og jeg (til Dockum
med det daarlige Been)

En Vise bringe vi Monsieur

Og den er ikke Vandet.

Ah pauvre Djabel boiteux

15

Nu gaaer han snart af Landet

Løverdag den 25. Imorges Klokken 5 kom Schram og tog mig paa Sengen, han kom lige fra Kjøbenhavn. – Besøgte den gamle *Heiberg*, man sagde han var saa uvenlig mod Landsmænd, jeg fandt ham meget elskværdig, han er næsten blind. Han holdt ikke af at Sønnen lod sin Kone blive ved Theatret, jeg udviklede ham hvorledes man nu hjemme betragter Kunstnere og Kunstnerinder. Han troede ikke at han levede Aaret ud, citerede mig sin Gravskrift (efter Lafontaine). – Følte mig ikke vel!

20

25

Søndag [26.]; første Pindsedag, det er et lumsk Veir i Dag,

6) See . . . snart] *derover er overstreget* See nu er vi paa Stedet snart 13) bringe vi] *derefter er overstreget* mons 22) ham] *derefter er overstreget* nu 22) nu] *tilføjet over linien*

- jeg har en halv Feber i Kroppen. -- Der var stor Fest i Notre Dame Kirken Erkebispen med to Prælater i guult Fløiel og Silke sad paa en Throne, han havde purpur Handsker og biskopelige Hue. Orgelet spillede en høitidelig Marsch og
- 5 Prosessionen gik Kirken rundt, en uhyre Mængde Præster i sort, unge Mennesker paa henved en Snees Aar, gik i Guldmoerskapper, Een bar Korset, een Bogen, en Tredie Lyset, de kyssede Præstens Haand, før de rakte ham Noget. -- Rundt om brændte Lys, men der var ingen almindelig Andagt,
- 10 Bispen gik om og uddeelte Velsignelse, men kun hist og her knælede en Gruppe for ham. -- Jeg saae paa Gaden et simpelt malet Skjæmbret, hvor Ideen greb mig. En Soldat knæler med blottet Bryst for at skydes, han holder med udspændt Arm sin tro Hund bort som, de Andre lokke af i det
- 15 Skudene falde. -- Med Bjelke i Værelserne paa Palais royal, hvor Louis Philip har boet før han fløttede til Toulleriesne. -- Der ere en Mængde historiske Malerier, et hvor Chr: VII af Danmark gjør et Bal i Palays royal. Thronen var med rødt Fløiel. [.].
- 20 *Mandag* [27.]. Hvor sikkert ventede jeg ikke Brev Hjemme fra i Dag. Jeg længtes saa inderlig. Da jeg i Efter Middag kom hjem laae der eet paa mit Bord, jeg greb det med Glæde, aabner det og finder kun en Kjøbenhavns Post med et uforskammet Digt til mig. Det var Svar paa eet til min
- 25 Roes der havde staaet tidligere; man havde nu frygtet at ingen skulde skrive mig til derom og sendte mig det Onde. Jeg maatte betale det fra Hamborg. Hvilken Ondskab at sende mig det i et fremmed Land, at man skrev det kan jeg

19) [.] to, tre ord ikke tydet

tilgive. Det forstemte mig / Det var det første Brev fra Hjemmet. Jeg gik nu i Opera comique for at adspredde mig. Smuk Musik i den første Pjes. Derpaa »Ludevig,« hvori de fire første Nummere ere Herolds sidste Composition. – (Besøg af Dinesen).

5

Tirsdag 28 Mai. Var med Dockum omkring i Pasagerne. Kjøbte en Cravate til Louise. Sendte 6 Breve bort og havde om Aftenen Besøg af Dinesen og siden ud paa Natten af Sager. Jeg var i godt Lune for første Gang i mange Tider. Gud veed hvorfor?

10

Onsdag den 29 Mai. Var i Aften i den store Opera og saae Robert Le Djable, det er ganske fortryllende Musik; i 3 Act har Djævelen en Sole, hvor hans Kamerader jodle under ham, der er gjennemgribende. – Nonnerne reise sig af deres Kister, klæde sig af og opføre Bacanaliske Danse, Decorationen var utroelig deilig. Terzetten i sidste Act mesterlig. – Jeg er saa træt!

15

Torsdag den 30 Mai. – Spiiste med de Danske hos Richefeu, da jeg kom hjem følte jeg ilde og besvimed. –

Fredag den 31 Mai. Strax da jeg igaar kom i Seng fik jeg de voldsomste Brækninger, der bleve ved hele Natten, jeg troede det var Cholera. Hvor ene følte jeg mig ikke, jeg var meget syg længtes efter Schram, som slet ikke Lod sig høre; endelig imorges kom Schram, hentede mig Rabarbera Piller, jeg maatte holde mig inde hele Dagen, var saare udmattet. – Om Aftenen var *Dinesen* hos mig og fortalte særdeles interessant om *Antwerpens* Beleiring, havde nær styrtet ud af mit

25

13) Sole] således ms. 23) Schram] foran er overstreges Løvedag den 1 Juni, efter navnet er overstreges kom

Vindue. Jeg er syg af Scenevandet som Fremmede ikke godt taale. –

Løvedag [1. Juni], vovede mig ud skjøndt jeg var særdeles mat. Brøndsted syg. Gik tidlig til Seng.

- 5 *Søndag den 2 Juni*. Besøgte Dinesen og var til aften i Theatre Varieté, hvor jeg saae *Caleb*, der selv er den eneste Valterskotske Figur. Det er Scenen hos Bødkerfamilien, men reent anderledes. – Det næste Stykke var ret moersomt: »Monsieur Mouflet«, den gode / Mand har været i Theatret, 10 er der kommen i Klamerie en Udfordring er skeet, nu er han bange, den anden Person med, denne flytter for ikke at findes og leier just Værelse hos M: Mouflet. – Da de skal duelere i mørke skjule de sig for hinanden. – Det var meget fortræffeligt. Det sidste Stykke Mad: Egmont gik jeg fra og solgte 15 Billetten for $\frac{1}{2}$ Frank. –

Mandag den 3 Juni. Havde en moersom Time hos Sproglæreren. Endnu intet Brev fra Kjøbenhavn. Jeg begriber det slet ikke! – Pengene løbe, jeg er dog økonomisk.

- 20 *Tirsdag den 4 Juni*. Med Nordmanden ude i Indvalidernes Hotel. – Vi saae dem spise, der sad de i deres blaa Frakker med Ordener paa Brystet, vel manglede en Arm eller et Been men det var dog, som man kalder det: hele Karle. I den store Gaard holdes Parade og i den stolte lyse Kirke førtes vi om af en Invalid, der fortalte alle Fanerne Napoleon havde erobret 25 bleve brændte, da de Allierede rykkede ind, (Broen selv over Seine skulde have været sprængt men Alexander stillede sig paa den og forhindrede det). – Hele Kirkehvelvingen hang med Faner, ved Rotonden bag Altret stode Monumen-

9) Mand] først skrevet Mandt

ter for *Turene* og *Vauban* (i en Urne ligger øverst Vaubans Hjerter). I Kuppelen var Malerier. – Her er et stort Bibliothek. – Derfra kjørte vi til Gobelins Fabrik men der var ikke aabent. – Om Aftenen blev jeg atter syg, med voldsomme Brækninger. *Schram* og Baron *Vedel Jarlsberg* var hos mig om Aften og muntrede mig, vi drak brændende Punsch det syntes at hjælpe mig. – 5

Onsdag den 5 Juni. Holdt mig hjemme som Patient og læst »Frithiofs Saga« i en norsk Udgave.

Torsdag den 6 Juni. Særdeles udmattet. Spiiste med de andre hos Richefeu. – Det var mig en mørk Dag, slet intet Brev. Jeg begriber det ikke. – Om Aftenen kom jeg til at nynne »Lille Viggo«, jeg brast i Taare, det er det første, men korte ret veemodige Øieblik for Hjemmet. – / 10

Fredag den 7 Juni. Gik omkrink og saae paa Billeder, besøgte Brøndsted, købte Bøger (Dictionaire &) paa Boulevarden, og saae for anden Gang *Le pré aux clerics* det er et Hav af Toner med Storm og Stille. Elskerens første Cavatina er en Melodie der smelter Hjertet; jeg syntes ordentligt at jeg blev frisk ved at høre denne Toneverden aaben. -- (Dronningen i Theatret) 15 20

Løverdagen den 8 Juni. (snavs Veir, snavs Mave.)

Søndag den 9 Juni. En interessant Tour ud til Bastilen for at søge Dupont, var inde i en Kirke og saae Comunion, gik fra Bastilen gennem Røde Qvarteer over Pont Austerlits, endnu her saae det ud som der ingen Ende var paa Byen. Var i Jardin des plantes og saae de vilde Dyr; travede gennem snevre Gader hvor smudsige Drengene laae og spillede 25

11) intet] først skrevet ingen

Kort. – Var at spadsere i Palais royal i Tuillerierne hvor Vandet sprang og paa Boulevarden. Følte mig vel!

Mandag den 10. Skrev Touren hjem til Eduard, der endnu ikke har skrevet mig til. Intet Brev. Var henne i Opera Comique og saae halvdelen af Fra-Djavelo, det var pæresnavs imod vort. Ovenpaa havde de Manequin. –

Tirsdag den 11 Juni. Var i Cabinet mysteriøs, det var skrækkeligt! alle Kjønsdelene afbildet i de frygteligste Sygdomme, den kolde Sved sprang ud af mine Fingerspidse. –
10 Et Fruentimmer viiste os om. –

Onsdag den 12 Juni. – Havde en interessant Aften med Dinesen hjemme hos mig selv.

Torsdag den 13 Juni. Intet Brev endnu. Fik igaar paa Theater Waudeville at vide hvor Duport boede og opsøgte
15 ham i Dag, han var meget venlig, forærede mig sin »trois Chatarine«. Jeg talte Fransk, han Tydsk, med et Lexicon hos sig; det var komisk!

1) at] først skrevet paa 10) Et] først skrevet jeg var 13) igaar] tilføjet over
linien 17) herefter mangler dagbogen fra 14. juni til 14. august

Den 15 August. Kun faae Timer [sov jeg. Mit] Hjerte bankede saa forunderlig [jeg har aldrig] før kjendt denne Følelse. – Jeg v[ar den eneste] som var oppe og havde nu ingen Ro [før vi] kom afsted, Otto Müller fulgte mig, vi [kom] een Time fortidlig. I det sidste Moment blev vi Duus. 5
Vi kyssede hinanden til Afsked. Jeg fik Plads i Rotonden med en ung Franskmand fra Paris, der forraadede Dannelsen, en Madam fra Becancon og en Moderløs Dreng fra Dole, der efter et besøg paa tre Dage i Paris, nu skulde hjem igjen. Han havde intet paa Hovedet og hele Klædningen hang sammen i Traade, dog var han meget reenlig. – Slet ingen havde han med sig, var kun 8 Aar, og skulde gjøre saa lang en Reise dette indtog os for ham, men han blev næsviis som Foucouls Børn, og det er ikke lidt, vi knubsede ham og bandt ham til sidst Hænder og Been. – Sidste Gang saae jeg nu Henry IV 15
paa Pontneuf, de sidste Huse af Paris, mit Hjerte var saa beklemt som havde jeg gjort noget ondt. Om Natten sov jeg lidt. Vi kom ved Aftnen gennem *Sens*, en lille By med en prægtig gothisk Kirke; der var en Folkefest, Naboerne samledes og fire Spillemand sade paa et Stillads og gned af alle 20
Kræfter.

Den 16 August Fredag. Frankerig ligner dog meget Danmark, der var tidt Øieblikke hvori jeg syntes mig Hjemme, vi kom ellers forbi Ruiner og Viinbjerg, to Italienerne fra Mailand med deres franske Koner og Børn vare med i Deli- / 25
[gencen] duet kjørte vi igjennem *Dijon*, [.]

1) [] i liniérerne 1-5] hul i papiret 7) en] tilføjet i marginen 13) dette] derefter er overstreget P 13) Foucouls] læsningen usikker 18) Vi kom] foran er overstreget Næste Dag Fredag den 16 August 23) der] først skrevet det 26) [gencen]duet] hul i papiret, læsningen duet usikker 26) [.] hul i papiret

.] gamle Kirke. Den Dag digtede [jeg Ouvetu]r til 2^{den}
 Deel af Agnete; [.] den italienske Dreng stjal Druer
 [og] spiieste dem. Tæt ved Dole, aabnede [sig] en viid Udsigt
 jeg kunde see lige til Schveits Bjerge, man viiste mig en tynd
 5 Sky og sagde det var Montblank. I Dole brændte en stor Ild
 paa Skorstenen; her fik jeg ganske ene Plads i Interieuren,
 en Vicomte de Lanjuinai der reiser over Genua og Neapel
 til Constantinopel og Smyrna, var i Coupeen vi vare de eneste
 Pasagerer. Det var en elskværdig Mand, han undersøgte
 10 meget Steenarter og jeg troede derfor at det var en Physiker
 spurgte om han kjendte Ørsted, som han bejaede, men lagde
 Accenten paa sidste Stavelse. – Berzelius nævnte han som
 min Landsmand. – Jeg digtede i Vogne[n].

Ja her er saa smukt som Hjertet vil,
 15 Jeg øiner Montblank min Kjære.
 Gid bare Pengene vil slaae til,
 Ak, saa var her godt at være!

Vi gik gjennem *Poligny*, en By der ligger romantisk ved
 denne Side Jura; her begynde Fjeldene. (Vi vare inde at
 20 købe Brød hos en Kone). Langs den steile Bjerg Side gik
 Veien, jeg stod Af, Frankerig saae ud som en Søe, saa flad en
 Slette var det. (Jeg gik gennem Byen i Bluse). Vi mødte en
 Kone med Knude paa Halsen. – Egnen blev meer og meer
 øde, jeg sad saa ene og tænkte, nu kunde du dog let blive
 25 overfaldet, men bange var jeg slet ikke. – I Champagnole, /
 kom nogle Landsbyer op i Del[igencen som] blinde Pagaserer
 et Stykke Vei [de var] meget nærgaaende og nysgjerrige om

1) [] i linierne 1-3] hul i papiret 26) Landsbyer o: Landsbypiger 26) [] i
 linierne 26-27] hul i papiret

hvilken Landsmand jeg var; Dannemark var Norge sagde den ene og tilføiede hun kunde nok huske sin Geographie, Navnet Copenhague gjentog hun flere Gange som »Coperalk«. – Den ene stak sit Hoved saaledes ind paa mig saa jeg troede hun vilde kysse mig. Var træt og sov daarligt; men ellers meget rask. 5

Søndag den 18. Deilig Bjergegn; store vilde Partier. I Morgenstunden kom vi til Grændsen og skred nu ind i Schweits: Canton des Landes, der saae ogsaa sørgeligt ud. Næsten ingen Vinduer paa Husene, alt saa stille, Kun Køernes Klokker ringede. – Vi gik saalangt forud for Vognen at vi tilsidst troede at vi havde gaaet en gal Vei vendte derpaa om. Nu kom vi til et Vertshuus i Skoven, noget efter indtraf Deligensen fra Geneve til Paris; jeg stod paa en Træstub og sang: Kong Christian stod ved høien Mast og af Bruden fra Lammemoor, lidt efter kom to af de Reisende, den ene sagde »De ere nok en Dansker, jeg ikke tale godt Dansk!« Det var en Altonaer, han havde paa Visen hørt, jeg var dansk, den anden var en Tydsker fra Romanien og antog mig for en Tydsker som han glædede sig ved at tale med. / [Veien de]r- 10 fra gik næsten, bestandig, tæt ved [en Afgr]und, Skovene laac som Kartoffel [A]gre nede under, Bønderhusene vare Legetøi; det var mig en underlig Vellyst at stirre ned i den Dybde, hvor jeg saaledes hang i et Haar over min Grav; var Vognen væltet havde vi været knuust; med eet aabnede sig mellem to 25 Fjelde en Udsigt til – ja hvad skal jeg kalde det et Taagespil,

3) Coperalk] først skrevet Corpral 7) Søndag] først skrevet Mandag 7) store] derefter er overstreget væl 16) to] først skrevet tre 20) [] i linierne 20-22] hul i papiret

svømmende Skyebjerge. Det var Alperne, med Montblank. – Vi dreiede nu om, bestandig ved Afgrund, kun nogle Steen, opreist omtrent en Favn fra hinanden skulde holde os, vi kørte raskt, det var som fløi vi i Luften, thi Huse og Skove
 5 var under mig, der kom en tyk Røg dernede, det er vist fra nogle Kulbrænderier, tænkte jeg, men da vi var halvnedede saae vi at Røgen var en stor Sky, som nu gik os over Hovedet. – Genfersøen, saae ud som Sorøesøe imod Bjergene, disse havde noget, jeg kan ikke forklare. – Det Nedderste var et
 10 Hav af Taage og over dette svømmede som Skyer de himmelhøie mørke Skikkelser; Gletserne skinnede for oven. – Forgrunden for mig var aldeles mørkegrøn, hele Bjerghorizonten saae jeg / som gennem et blaaligt [Slør.] Da vi nærmede os Geneve b[lev det et] Regnskyl, saa jeg maa være
 15 glad for hvad jeg fik at see fra Overgangene paa Jurabjergene. – Frodigt og grønt seer det ud om Geneve, jeg tog ind i L'ecu de Geneve, der var kun et eneste Værelse dette fik jeg i fjerde Etage, med Udsigt mellem Husene over Rhonefloden der er ganske grøn og løber stærkt, samt over Søen; Bjer-
 20 gene ere næsten skjult i Skyer og Taage, det regner stærkt. Ved Tabel dhote var næsten lutter Engælændere, (et Par Tydskere). Gik tidlig til Seng.

Mandag den 19 August. Graat Veir. Skyerne ligge paa Bjergene. Jeg føler mig alt som hjemme; hvor man dog ved
 25 at reise let bliver det! Gik til Professor Pyrari, paa Veien spurgte jeg en ældre Mand om Gaden, han var saa særdeles

12) Bjerghorizonten] Bj først skrevet K 13) [] i linierne 13-14] hul i papiret
 16) om] først skrevet som 17) L'ecu] først skrevet L'ecy 19) Bjergene] foran er overstreget nogle

høflig, sagde han var en Ven af Pynary og fulgte mig til ham, uden Anbefaling tog han venlig imod mig spurgte om *Hertz* der havde været hans Discipel, førte mig nu først til Byens Raadhuus, hvor Trappen gennem alle Etager var paa samme Maade, som vort Rundetaarn, kun fiirkantet. – Øverst 5
 oppe var en Vandledning til Byens Fontainer hvor Vandet blev ledet op. Jeg saae Værelserne i et: Dronningens Cabinet, hang et Portræt, som han sagde var Dronning Annas af England. Tæt ved vare Deputerede samlede. – Han indførte mig i et Læse-/[selskab;] vi vare ved Kirken, der er [i en] reen, 10
 smuk Stiil, tæt ved laae et stort Kapel i gothisk Form, i Barreliefferne saae man smaae Sviin og han fortalte mig Aarsagen dertil. – En fattig Dreng der vogtede Sviin mellem Bjergene, havde nogle Munke taget sig af og ladet komme i Skole, han kom en Dag, paa denne Plads ind til en Skoflicker og vilde kjøbe sig et Par Skoe, men de vare ham for dyre; da han sagde han ikke kunde betale dem, sagde Skomageren, tag dem aligevel og betal mig naar du engang bliver Cardinal. – Drengen kom til Italien, studerede og fik virkelig til sidst Cardinalhatten, han lod da dette Kapel bygge og til Erindring om sin første Stand, sætte Afbildinger af smaae Sviin i Muren. – Vi vare ogsaa henne at see en gammel Port fra Romernes Tid, der senere havde tjent til Indgang for et gammelt Slot for Kong den første kristne Konge. Vi vare nu henne i den bothaniske Have der 25
 ligger i selve Byen, med Udsigt til Bjergene. – Her var i Robes-

10) [selskab] *hul i papiret* 10) [i en] *hul i papiret* 14) nogle] *foran er overstreget N* 15) Skoflicker] *foran er overstreget Sko først skrevet skof* 23) senere] *tilføjet over linien, derunder er overstreget for* 24) 3) Gundobad

piers Tid det Sted hvor flere af Genfs bedste Borgere bleve
 goulitinerede. Lang Tid efter (15 a 16 Aar) gik aldrig nogen
 / Genfer over denne Plads, men gjorde hellere en Omvei,
 siden bad om Tilladelse til at anlægge en Botha-
 5 nisk Have der. Denne og flere Anlæg og Bygninger ere saa-
 ledes fremstaaede ved privat Gavmildhed. Enhver Genfer
 sætter sin Stræben i at virke for det kjære Hjem. – Haven er
 offentlig og er det i Ordets bedste Betydning; er der Doub-
 letter af en eller anden Vexst og en Borger ønsker det, skriver
 10 han derom og erholder den gratis, om vendt eier Een nogen
 sjelden Plante eller Frø, forærer han det til Haven. Da den
 blev aabnet kundgjorte en Placat det og at den var Publicums
 Eiendom, til hvis Omsorg den overdrog at vaage over dens
 Ubeskadeligelse og det har gjort at Alt her findes saa sikkert
 15 som den mest private Eiendom, selv Børn, hvoraf her lege i
 hundredviis, er det saaledes indpræget at de ikke røre et Blad,
 man seer Kirsebærene hænge tørre paa Træerne, ingen røre
 dem, ønsker man noget da henvender man sig til Portneren.
 Rundt om er et smukt Jerngitter, som ogsaa er en Foræring, da
 20 det blev opført kom en fattig Maler til Raadet, sagde han
 havde en Bøn, som de ikke maatte lee af, han vilde saa / gjer-
 ne uden Betaling male Gitteret, for dog engang at kunne
 gjøre noget for sin kjære By. Det blev ham ogsaa tilladt
 og Genferne havde siden ret forundt den gode Mand de-
 25 res Næring. *Pyrari* fortalte om sit Ophold i Kjøbenhavn,
 om hvorlidt Øehlschlæger forstod det Franske og hvor
 pirrelig han var. Om Louis Philips Ophold der hos
 De Coning, under Navn af Hr *Müller* der reiste som

4) 3) de Candolle 15) hvoraf] *foran er overstreget* ere de

Botaniker til Nordkap. – Hvorledes han havde spiiist hos ham (Hertugen af Orleans) i Hotel Royal og Philip selv havde opvartet ham. – Jeg spadserede ene ud til Høien St Jean tæt ved Rhonefloden hvor floden falder i, Vandet er ganske glasgrønt, har noget blaaligt ved sig, det løber stærk og viser det hvide Skum. Rundt om stolte Bjerger med Toppen indsvøbt i Skyer, bagved laae Jura, en Sky hang paa Bjergsiden. – Havde jeg dog Eduard og Louise her! – Spadserede, efter Bordet, paa Quairne, Vol- den og ved Genfersøen. Var om Aftenen hos Pymory og læste dem Agnete, de græde over det døende Barn, den ene Datter havde noget meget Interessant i sit Ansigt, (omtrent som mine to andre * *). Hun syntes ogsaa at holde af mine Digte, hvorfor skulde jeg saa ikke holde lidt af hende. – Efter Theevand gik jeg ene / langs den mørke Terrasse og botaniske Have. Det var ellers ikke mere end 9 $\frac{3}{4}$. Hjemme fik jeg mig et Glas Punsch, vrøvlede i Tankerne og gik i Seng. –

Tirsdag den 20 August. Gik ganske ene ud til Bjerget Det syntes nærvædet men var særdeles langt borte, saaledes gaae vi efter Haabet og vansmægte paa Veien. Jeg havde forsynet mig med Pærer, kom igjennem nogle Landsbyer og forbi en romantisk Mølle ved Floden Arve. Nær havde jeg vendt om da jeg ingen Sti kunde finde efter at have kravlet længe om, endelig kom jeg paa rette Vei, der gik en Karl, som en Bandit foran mig, noget oppe fandt jeg en Borgruin, da jeg kom halv op, var der endnu mindre at see

1) Botaniker] B først skrevet P og foran er overstreget Naturhistor 4)
floden o: Arve 19) Bjerget o: Mt Salève?

end i Geneve. Jeg fandt en Landsby, hvor flere engelske Reisende spiste deres Frokost, jeg lagde mig i Græsset og saae paa Bjergene der laae endnu høit over mig og skjult i Skyer. Der gik en vanvittig Kone, med Kornax og Blomster i Hatten.

5 Da jeg gik ned havde jeg en deilig Udsigt over Genfersøen til Geneve. Klokken var 2 (fra 9) før jeg kom hjem; Hvor jeg var træt. Puerari havde været hos mig, jeg gjorde Vesit og forærede dem mine Maaneder. – Var paa Comedie. Det er et lille, men meget smukt Theater med 3 Etager. /

10 Man gav en Vaudeville af Scribe: La Marraine, der er en Fjerboldt Scene som ret gjorde Lykke. Derefter Barberen af Sevilla, der blev udført af næsten lutter gamle Folk; i første Etage sadt ogsaa en Art Kapelmester, en gammel Dame som hele Aftenen slog Tact, rimeligviis for at vise

15 sit musikalske Genie, thi de magre Hænder var det ikke værd at vise frem for deres egen Skyld. Jeg gik da første Act var ude. Var i første Etage. En smuk Foye, hvorfor have vi ingen? –

Onsdag den 21 August. Spadserede om med Puerari, saae

20 den nye Quai der anlægges med en smuk Jernbroe over Søen; paa en lille Ø her, har man isinde at opreise Roseau et Monument. – Vi var paa Torvet her var et svulmende Oplag af Frugt, paa en Ø i Rhone inde i Byen ligger det gamle Tour de Cesar, det skal have været bygget af Cesar der lod en

25 Muur opføre fra dette lige til Jurabjergene; det hedder ogsaa »Tour de l'Isle«. – Spadserede efter Middag til ST Jean.

4) Kornax] tilføjet over linien, derunder er overstreget Græsstraee 15) Genie] G først skrevet S 21) Roseau] først skrevet Rosseau 26) Tour de] først skrevet Tour du

Nedenfor løb Rhone saa blaae at ingen Maler tør male / den saa. Møllehjulene gik; Markerne vare Frugthaver. Gletscherne skinnede fra Montblank. – Jurabjergene lignede Skygebilleder paa den klare Himmel; henimod Lyon danne de et Pas. Paa Hjemtouren købte jeg for 4 Sous en Melon. Købte Kellers Kort, Victor Hugos Digte og fik en Blyant i Tilgift. – Var om Aftenen hos Puerari det er en elskværdig Familie. Den smukke Datter saae mig ind i Sjælen med Øinene, den anden gjengjeldte mit Haandtryk. Bjergene toge sig smukt ud i Maanskin paa Hjemveien. –

Torsdag den 22 August. Puerari var alt paa Dampskibet for at sige mig Lev vel, da jeg kom, han gav mig Brev til sin Søn i Mailand og præsenterede mig for nogle Genfere paa Skibet; der vare mange Engelændere. – Søen var uendelig blaae, fra 9 til 2½ vare Seiladsen, alt som vi seilede bleve Bjergene større og større, Montblank med sin hvide Sneec hilsede os. – Jura saae ud som et Gjærde derimod. Bjergene vare ganske lilla og som malede paa Himlen; Sneen skar i Øinene, Baanede vi mødte havde to Seil som Vinger. – Vi kom forbi flere smaae Byer, med gamle Slotte. / Henimod Lausanne, var det til Venstre den mest frodige, til Høire den vildeste Egn. I Hotel faucon boer jeg nu i et meget elegant Værelse. – En Terrasse udenfor, dernede en blomstrende Natur, Søen, blikstille, de tause høie Bjerge og deiligt Maanskin, men under Vinduerne larme Børnevrimlen, skikkelige Borgerfolk staae i Klynge, thi de vente en Elephant,

3) lignede] 1) først skrevet s 6) Victor] først skrevet Vigtor 8) er] først skrevet var 15) Søen] først skrevet Havet 20) Baanede 3: Baadene

som de dog ikke faae at see, den føres bort i et lukket Huus. –

- Fredagen den 23 August.* Oppe Klokken fire for at gaae med Deligencen til Vévé. – En frodig, blomstrende Egn. –
- 5 Jeg gik fra Vevc mellem Viinagre, der var plantet Mais og udenfor Bønderhusene hang Melonerne ud over Taget. Store, gamle Kastanictræer speilede sig i Søen. Der var saa eensomt, Veien saa bugtet og snever og indesluttet med gamle Mure, paa hvilke der vrimlede Firbeen. Genfersøen sluttedes med
- 10 høie Fjelde, et var ganske med Snee, det syntes et Hav malet med Lilla og Skum høit op paa Himlen. – Skyerne laae paa Siden af de lavere Bjerge. Inde i / Bugten opdagede jeg Slottet Chillon, som Byron, ved sit Digt har gjort mig interessant. – En gammel Soldat, modtog mig ved Vindelbroen og førte
- 15 mig ind til en Kone, eller gammel Jomfru, som ledte mig ned i Fængselet, dybt inde, hvor det saae ud som et halvrundt Gallerie, og hvor kun Lyset faldt gjennem nogle lange Aabninger i Muren saae jeg Jernringene i Pillerne hvor Offerne havde være bundne, paa den første Pille, noget oppe, viiste hun mig
- 20 *Byrons* Navn, som han selv havde hugget ind med en Kniv 1826. Vi kom nu op i een af de øverste Etager, her var et Taarn, med et løst Gulv, hvori gjennem man havde styrtet de Fangne ned paa en Klippe. – I et Gallerie paa den anden Side saae jeg Aabninger bestemte til at hælde Olie og kogende
- 25 Vand ned paa de som Angreb. – I et lyst smukt Værelse, laae paa et Bræt en Forklaring over Bo[r]gen, Brættet var rundt om beskrevet, jeg kunde ingen Plads faae, da sagde

10) syntes] *derefter er overstreget* et malet 26) laae] *foran er overstreget* skrev jeg følgende Digt

Jomfruen, skriv De inde midt paa selve Papiret; »men det have ingen gjort,« svarede jeg; »ja men De er intet almindeligt Menneske sagde hun.« / Kjørte hjem i susende Galop. Fik mit Tøi paa Posten, drak Thee, saa paa Søen i Maanskin og sov ind. 5

Løvedag den 24 August nu sidder jeg i Neufschatel au Vouage, et lurvet Gjestgiversted med store Kastanietræer uden for der næsten skjuler Søen. – Klokken 5 imorges foer jeg afsted med en snaksom Dame fra Montpellier og hendes Søn der var Læge, en Tydsker fra Donauschingen der var musikalsk og feed, kort en lille Bay. – Vi kom gennem lutter frodige, men ikke frapante Egne. Yverdyn saae ret anseelig ud; mellem den og Søen var en smuk Plæne; *Granson* tog sig godt ud fra Bredden. Neufschatel er gyselig stille. – En smuk Promenade langs Søen, man seer hele Alpekjeden. 10
Maanen skinnede ganske gul i det grønne Vand. Det var koldt som hjemme! – 15

Søndag den 25 August om Morgenens Klokken tre kjørte jeg afsted. Oppe fra Jurabjergene saae jeg i Morgenbelysning den hele stolte Alpekjæde, som malet paa Horizonten, Montblanc stod saa tydelig. – Jeg spadserede af en smuk Stie, kom ind i en simpel Kirke. Klokken 11 var jeg i Lokle, den ligger i en Dal; Bjerge med Græsgange indeslutte den. Her gaae Kørne og bruge Grønkuur, medens Klokken om Halsen hele Dagen ringer til Middag. – Jeg spadserede med to Familier 25
ud imellem Bjergene, hvilken / forunderlig Stilhed i de sorte Granskove. Vi kom til Floden Doub og gik ind paa fransk Grund, saa at jeg nu anden Gang har været i Frankerige. –

10) Donauschingen ∴ Donaueschingen 25) med] derefter er overstregat tog

Ved Floden laae et Huus hvor man gjorde Teleskop Glas; her voxte en Mængde Humle vildt. – Vi spiieste i en Kroe i Landsbyen og gik nu hjem i Maanskin, det var som i Graven; ovre fra en Kirke i Frankerige ringede en Klokke til
5 Vesper.

Mandag den 26 August. Jeg har sovet herligt. Luften er meget kold. Jeg spadserede ud paa de grønne Bjerge. Skrev til Otto, Carstenskjold og Jette. Spadserede ud mellem Bjergene, tæt ved Byen ligger et Huus Asyl pour enfants male-reuhs, stiftet af en gammel Jomfru der lever i Locle. Her ere
10 Børn af alle Nationer; de have her Alt og Opdragelse. De legede meget glade udenfor. Dalen endte sig i høie Granitklipper, her laae en Vandmølle, men der var intet Vand at see, vi steeg ind, fik hver en Lampe i Haanden og kom nu
15 Trappe for Trappe ned i udhulede Hvælvinger. Dybt nede bruste den underjordiske Flod, Vandet styrtede flere Favne ned over Hjulene der snurede om som de vilde faae Fingre i vore Klæder og hvirvle os med. – Trinene vare halvslidte og slibrige, Steenmuren flød med Vand og tæt ved syntes Afgrunden bundløs, jeg havde nær svimlet og maatte sætte mig paa
20 Trinet. – Hjemtouren var kold, men Luften saa frisk og Maanen uendelig klar. – /

Tirsdag 27. Spadserede mellem Bjergene, og digtede paa min Agnete, hvoraf jeg fik første Scene færdig. –

Onsdag den 28. I Foraaret er et Partie af Locle afbrændt, nu arbeide de paa at faae det op, der er stor Virksomhed med at grave og mure; jeg saae nogle nye Maskiner hvormed

17) som] først skrevet og
skrevet Forf

18) vore] først skrevet mine

25) Foraaret] først

fire Mennesker kunde drive de største Pæle ned. – Jeg var i Asyl pour enfant malereuhs, stiftet af Mariane Calame. – Der var meget fine Ansigter mellem Børnene; maaskee Faderen nu svælger i Rigdom, een eller anden ung Reisende har maaskee nydt en Hyrdetime, mellem Bjergene, det gaaer nu ud over de ulykkelige Børn, som ere blevne fødte. De sang en rørende Sang for os, der fik mig Vandet i Øinene, jeg lovede Gud i mit Hjerte, aldrig at forføre noget Væsen og sætte slig en ulykkelig Skabning i Verden. – Een af Pigerne interesserede mig ved sit smukke Ansigt, sit fine Væsen, hun havde noget melankolsk ved sig, maaskee kjender hun hverken Fader eller Moder, gaaer fremmed og ene her mellem Jura-bjergene. – Der var Skrædersal, Stue til at lære at sye Skoe. – En lys Spisestue, og venlige Soveværelser. – Børnenes Antal bestaae af 250. De bleve examineret for os i Geographie. – »Hovedstaden i Norden er Stokholm.« – /

Torsdag 29. Spadseret, digtet og spiist.

Fredag 30. Jeg er ordentligt træt af det! men *Agnete* er færdig; i disse fire Dage har jeg ordentligt været i et Slags Extase, Sligt, har jeg kun kjendt hjemme, øieblikkeligt, naar jeg skrev et lyrisk Stykke. Gode Gud, gid at min *Agnete* maa være et Arbeide der skaffer mig Glæde og Ære! tag Dig af os begge to gode Gud! –

Løverdag 31. Det er meget koldt! Himlen er graae. Det regner. Jeg renskriver paa *Agnete* og skriver Brev til Eduard og Mad Jürgensen. –

Søndag den første September. Mavepinc. Hundekoldt. Dandser af Kulde. Det regner stærkt. Maatte om Aftenen synge alle de danske Viser for dem, som jeg kjendte, de to gamle Jomfrue Houriet spillede gamle Sonater. – Der kom

Klokken 8 om Aftenen et Brev fra Danmark, det var fra Jette Wulff, den velsignede, trofaste Søster, det var saa ubeskriveligt yndigt, jeg var færdig ved at græde. – O gid hun maatte komme til Italien! –

- 5 *Mandag den 2^{den}.* Det sneer udenfor; jeg har i Kakkellovnen; det morer mig; knuger mig ikke som hjemme, thi jeg veed at naar jeg vil blot reise over Alperne der ere ikke langt herfra, da har jeg Sommer. Jeg synes ordenligt at jeg er en mægtig Mager, der for Spøg har hexet sig hen i det kolde Norden for der ret at gribe de gamle Melodier om Agnete. –
10 Syden blomstrer nedenfor Bjerget; jeg flyver fra Vinter til Sommer skal snart plukke modne Druer i Solvarme. /

- Tirsdag den 3.* Daarligt Veirs; jeg føler mig slet ikke vel. -- I Dag for 14 Aar siden forlod jeg første Gang Odense og
15 begynde mit Livs store Eventyr, nu sidder jeg langt fra Danmark, mellem Jurabjergene i en venlig Familie Kreds, kan drømme min Agnete op af Bølgerne og har Breve for mig fra de Kjære hjemme. Gud Du er god! –

- Onsdag den 4.* Føler mig vel. Gik en smuk Tour med Mr:
20 Foyr, op over Bjerget tæt ved Haven. – Sneen laae rundt om paa de mere fjerne Bjerge. – Vi kom ind mellem Graner og Krat. – Uhyre Tidsler som Solsikker men sølvhvide voxte paa Jorden. – Vi kom nu til Aabning i Skoven og saae ind i Frankerig. Himlen var graae; Granerne næsten sorte og
25 over det hele Malerie laae et Indigoskjær. Dybt neden for Bregnet snoede Doub sig, en lille Bæk fald med megen Larm

9) der] *først skrevet* derre 12) plukke] *foran er overstreget* spise 17) drømme] *foran er overstreget* digte paa 26) snoede] *tilføjet over linien, derunder er overstreget* bruste 26) lille] *foran er overstreget* Fl

ud i den. – Paa vor anden Side vare de bratte Klipper med den underjordiske Mølle, der nu laae som et stille Landsted. – Rønnebærrerne hang saa røde mellem de mørke Grantræer. – I Bønderhusene rundt om arbeidede de med Uhre. – En lille Hyrdedreng havde faaet sig en meget stor gammeldags Kjole paa. Skjøderne slæbte i Græsset. – Om Aftenen vare Fremmede; en Madm: Girardé, var opdragen i Carlsruhe og kunde Tydsk. – Hun sang ret smukt for os. – De fandt det saa komisk at Agnetes lille Dreng spurgte Moderen hvorfor hun ikke havde nogen »Queue«. – Det er nok en dobbelt Betydning, Damerne loe og rødmede bagefter. – /

Torsdag 5. For 14 Aar siden kom jeg i Dag til Kjøbenhavn. Jeg fik Brev fra Dinesen, Neergaard, Carstenschioeld og Müller. – Jeg skulde træffe sammen med de to første i næste Uge, men jeg opgiver Mødet i Schveits for at fuldføre Agnete. – Man har sagt i Danmark om mig »jeg var en ung Digter der *eengang* lovede noget,« og det efter at jeg var gaaet fremad. Det hænger som Gift-Draaber paa mit Hjerte, gid nu Agnetes Lykke maa kaste Solskin ind, der kan bortdunste disse Draaber. –

Fredag den 6. Regn og slet Veir. – Mavepine.

Løvedag den 7. Gik med Mr: Houriet for at see Vandfaldet Doub gjør. – Smukke Udsigter mellem Bjergene, neden for Bregnet toge vi en fladbundet Baad. – Floden var blikstille; snart kom vi ind mellem graae lodrette Klipper, hvor kun Smuglerne fandt de skjulte Stier. Mørke Grantræer

17) eengang] c først skrevet i 17) og det] foran er overstreget men nu var
 19) Lykke] tilføjet over linien 19) kaste] k først skrevet v og foran er overstreget
 kaste l 25) hvor] først skrevet ku

kastede Skygge over Floden, der som i et Speil viiste den hele Omgivning. – Til Venstre var Kysten Frankeriges, til Høire Schweitses, her laae en Hule ind i Fjeldet, oven over læste man Kongen af Preusen og Kronprindsens Navn der 1819
 5 havde været her. – Vi steg i Land ved en Mølle; her dannede Floden alt flere Vandfald; en smal Træbroe af to gyngende Bjelker, gik over det brusende Vand. – Fra Frankerigs Kyst saae jeg nu lidt længer nede Doubfaldet; Vandet styrter lodret 28 Fod over en Klippe; – det saae ud som den hvideste
 10 Melk og steg som buede Skyer nede fra det sorte Dyb, en Røg af Vandstøv gik høit op over Toppen af Grantræerne; det brusede som Torden; vi fik ellers styrtende Regn, gik nu gennem Skoven hvor der mellem Granerne voxte Bøge, store og smukke, som i Danmark, kravlede op af Klipperne og gik
 15 over / de frodige Græsgange. For Regnens Skyld tyede vi ind i et Bondehuus, den unge smukke Kone tændte en Spaaneild i det store mørke Kjøken, smukke Børn sad ved Ilden og saae paa os, den ældste Dreng hedte Henri Numa Robert. – Drivvaade kom vi hjem. –

20 *Søndag 8.* Slet Veir. Reenskrevet paa Agnete. –

Mandag 9. Spadseret lidt mellem Bjergene, seet i Afstand Chaud de fonds med sine røde Tage. –

Tirsdag 10. Her er meget politisk. Konerne ere mest for Preusen, Mændene for Schweits; Manden her havde Strid
 25 med sin Kone, Datteren og Søstrene ere ogsaa mest preusiske. – Paa Gaden staae Folk i flokkeviis og snakke Politik. I Con-toiret hænger et Kobber med Vilhelm Tell, Een som var mod Schweits stødte det forleden itu med Villie i det han gik ud af

9) en Klippe] en tilføjet over linien og Klippe først skrevet Klippen

Døren. I Chaud de Fond har der været Strid og nogle er blevne saarede. —

Onsdag 11. I Nat sang der nogle paa Gaden tydske Hæderssange for Preusen. — Jeg spadserede ud til den underjordiske Mølle og tegnede Egnen af, da jeg kom hjem, henimod 5
12, fandt jeg Neergaard her, han havde ikke spurgt om Brev post restante i Neufschatel og kom nu for at hente mig; men kun $\frac{3}{4}$ Time havde jeg at arangere mig i, det var umueligt, og altsaa blev det ved at vi mødes i Milano. Jeg fulgte ham
paa Veien. I Dag har jeg sendt * *Agnete* hjem, med Brev til 10
Eduard, Voigt, Jette og Fru Læssøe. —

Torsdag 12. Locle er en reen Uhrmagerby, man siger endogsaa at de smaae Børn her fødes med / et Uhrværk. — (Le Locle er 1487 Fod over Havet).

Fredag den 13. En smuk Tour. Vi gik op paa Bjerget 15
Pouillerel (2590 Fod) hvorfra vi kunne see Alperne, som store hvide Skymasser i den blaae Luft, langt borte bag Jura-bjergene. — Paa den anden Side saae vi Vosgerne i Frankrig halv svøbt i Taage, længere hen ad strakte Frankerig sig; de sorte Skove rundt om den grønne Plæne, hvor paa vi stod 20
og over saae dem toge sig forunderlig ud for Øiet, det var som stod vi paa en grøn, frodig Ø, midt i et beegsort Hav, thi Bjergene hævede de sorte Granskove i rundede Bølger. — I et lille Vertshuus høit over Floden Doub, der slyngede sig som en hvid sølvslange ned i den grønne Dal, drak vi Viin og 25
spiiste Mandler. Kærne spiiste af Blommetræerne ude paa Marken. — Det blev Aften før vi kom hjem. Den dybe Stilhed

10) *] i marginen ud for Agnete 19) halv] først skrevet sv 21) sig] først skrevet sige 22) Ø] først skrevet Øe 25) drak] foran er overstreget spi

laae over de kulsorte Skove, de enkelte Huse paa Bjergene syntes uddøde. – En Bondedreng jodlede smuk i det han drev Køerne hjem.

Løvedag 14. De gamle Tanter havde strikket Moppediser
 5 til mig; den lille August græd da han hørte jeg skulde Reise; det havde jeg ikke tænkt at de Uskyldige skulde græde over mig i Schweits. Pigerne syntes ogsaa bedrøvet, især Maria. – Tanterne gav mig Sukkergodt med paa Reisen og en smuk lille Flaske med eau de cologne, Mad: Houriet, en Reise-
 10 Flaske med Liqueur. – Jeg klippede Billeder til Børnene og Tanterne i det sidste Øieblik. – De gode Mennesker, det gjorde mig ondt at forlade dem. Vi sees neppe mere! – Da jeg kom ud i den friske Luft der var saa blaae at den fraperede / mig, følte jeg mig ret saa vel; lidt efter savnede jeg min Ring
 15 jeg fik af Christian Voigt, det forstemte mig, (nu har jeg i Aften, skrevet et tydsk Brev om den til Locle, den er glemt paa Skriverbordet). – Da vi nærmede os Nedgangen af Jura, (jeg var eneste Pasageer) viiste Alperne sig langt skjønnere end da jeg reiste bort. Føden var Himmelblaae og Toppen
 20 sneehvid i det klare Solskin. Rundtom mig stode Løvtræerne gule og røde mellem de mørke Graner. Berberitser og Hyben voxte mellem de store Bregner. Nu syntes Alperne mig som Jordens sammenlagte Vinger, hvad om den opløftede dem, udbredte de store Fjer med de brogede Billeder af sorte Skove,
 25 vilde Fosser Gletsser og Skyer; hvilket Billede; paa Dommegdag løfter den vel de store Vinger, flyver mod Gud og brister som Boble i hans Solllys. Søen var saa blikstille, en lille Baad med hvide Segl, flød som et Elskovs-Brev nede paa Floden.

6) de] først skrevet den

Paa Veien sloge de Kastanier ned, Viinen hang i sorte store Druer. Jeg tog ind i Faucon. Victoria jeg har jo 9 Louisdor og Reisen er betalt til Lausanne! – Nu gaaer Tappenstregen udenfor i Neufschatel. –

Søndag den 15 September. Jeg sov ikke den hele / Nat, 5
den ene Idee til et Arbeide krydsede mig efter den anden, nu stod Jerusalem Skomager for mig, mystisk og sælsom, nu Eleonore i Fængslet, nu von Qvoten komisk og fornem. – Jeg havde ordentlig et Slags Feber; ikke vidste jeg hvad Klokken var og laae derfor og ængstede mig, turde nu ikke sove af Frygt for at man skulde glemme at vække mig. – Ved Daggrye 10
kjørte vi fra Neufschatel, en Sky laae ude paa Søen, som en mægtig Ørn der vilde dykke gjennem Fladen, vi kom forbi nogle gamle Slotte. Een af Pasagererne lignede Paganini men det var neppe ham, han svandt i en lille Landsby. – En fransk 15
nærgaaende Dame, der spurgte mig om jeg havde gjort Bekjendtskab med Damerne i Paris var i Vognen, der var en Herre med det var vidst hendes Mand thi hun skjændte altid paa ham, han sagde kun: »Madam!« – Det blev en dræbende Hede; Klokken 3 kom vi til Lausanne og gjennem nogle Ga- 20
der jeg ikke kjendte, saa den fik mig et nyt Udseende. – Bjergene ligge med Snee; da jeg var her sidst var det kun »det forbandede Bjerg,« der havde den; nær var det ved at jeg ingen Plads havde faaet til Brieg, jeg blev ganske ængstelig, men da jeg skulde til Italien blev jeg foretrukket og Madam- 25
men med Manden maatte blive, hun sagde han var un bete. – Jeg traf ved Bordet en suurøiet bredskuldret Karl, som en

12) laae] derefter er overstreges hen 13) gjennem] ms. har i linieudgang gjennem-
16) Bekjendtskab] Bek først skrevet Bej 19) han] først skrevet hun

Røver, mon han vil med til Brigue tænkte jeg, men saa var /
det en Schweitser der i 28 Aar havde været i Spanien og nu
vente hjem og glædede sig som et Barn, han talte tydsk
til mig. –

- 5 *Mandag den 16.* Da jeg i Aftes kjørte bort, langs med Gen-
fersøen, lynede det stærkt nedimod Geneve. – Det var godt
jeg før havde seet og glædet mig ved Egnen om Vévés, thi
nu saae jeg Intet; jeg halv sov, halv vaaged'. Det øste Vand
ned. Ved Dagry kom vi til Maurice, det var det første jeg
10 saae, vi kom gjennem et Taarn, hvor Een ligesom en Borg-
vægter belyste os med sin Lygte. – Vi kørte over Rhonen,
der bruste afsted. Byen laae smukt indesluttet af høie Bjerge.
– Nu kom vi i Rhonedalen, det slette Veir gav Omgivningen
noget Characteristisk. – Skovene saae ud som Lyng paa de
15 høie Klipper, flere viiste kun den nøgne Granitblok. Dalen
selv var som en Have, snart med Kjøkkenurter, snart Viin
eller frodig Eng. – Paa Toppen af Bjergene laae Sne, Skyer-
ne seilede over og under hinanden, Bjergene tittede derimel-
lem, ret forunderlig. – Det var en sønderrevet Skyeverden der
20 drog forbi. – Pisiwasche overraskede mig ved sin Storhed,
(270 Fod) det var meget bredt; det syntes at være Organet
for den hele Natur, det gav dobbelt Liv. Diligensen holdt et
Øieblik, jeg sprang ned og fik mig en lille Green, da de nær
havde kjørt fra mig. – I Vognen var en græsk Frue, med sit
25 6 Aars Barn, der skulde kunde tale alle Sprog, men det var
vist Lyv, thi Ungen svarede aldrig uden paa Fransk, hun /
havde en ung græsk Pige med paa en 14 a 15 Aar der ved sit

2) Aar] A først skrevet h 17) Bjergene] derefter er overstreget sl el. lign.
18) tittede] foran er overstreget tidt

fine Jettethyberke Ansigt ret stak af mod den Gamles »Kartoffelgesicht«. – Sion syntes at ligge ret romantisk. Vi kom forbi flere Ruiner. Saae Hyrderne drive Gjeder hjem og mødte hæsle Fruentimmer-Kretiner. – Henimod Aften blev det Solskin, jeg krøb uden paa Deligencen, saae Montblank 5 og de andre Bjerger med hvid Snee, jeg var imidlertid saa søvning at jeg var færdig at falde i Søvn, da det blev mere koldt krøb jeg ind i Vognen igjen. Klokken 8 kom vi til Brieg; tog Alle ind i Hotel D'Angleterre, der var aldeles opfyldt og Verten storsnudet; han havde et gammel Huus i Byen 10 der maatte vi flytte ind; først om 2 Dage gaaer Diligencen og jeg har kun 6 Louidorer, man siger ogsaa at jeg maaskee ingen Plads kan faae, det er kun naar der [er] een, thi fra Brieg indskrives man ikke. – Trætheden overvinder Alt jeg maatte sove. – 15

Tirsdag den 17. I denne By begynder det det ret at blive fremmed; her er et Nonnekloster med Nonner, et Collegium med Jesuitter; imorges da jeg kom ud paa Gaden mødte jeg en saakaldt Eneboer, o: Waldbruder, i en brun Munkedragt, han smilte saa vanvittig til mig, de gamle Bønderkoner smile 20 ogsaa saa ækelt ligesom jeg var et udenlandsk Dyr, men mange hilse saa uhyre ærbødigt at jeg ikke veed hvorledes jeg skal gjengjelde (Igaar da vi kjørte hilsede Soldaten Christus Billedet hvergang vi kom forbi eet). – / (Skyerne kyssede Pischevasche i det de fløi forbi). Jeg var i Jesuitterkirken, den 25 er lys og smuk; der sad en Jesuit i stille Betragtninger, et Malerie med Loyola hang paa Væggen, i Choret brænde en Lampe. – Jeg spadserede til en lille By: – – – tæt ved

9) Alle] tilføjet over linien 11) der] derefter er overstreget pr el. lign.

Brieg her var en stor smuk Kirke, Indgangene var behængte med Kors, indvendig var den næsten overlæstet med Zirater og slette Mallerier. Mødte en Jesuit, der var ung, smuk og kraftfuld, han hilsende mig. – Jeg tittede ind i Nonneklostret, men kun en broget Lenestol paa en Steenaltan var Alt hvad
 5 jeg saae. – Her begynder at findes smukke Fruentimmer! men de have nogle hæslelige smaae Hatte, som Børns Faldhatte, med brede Baand om. – I Dag har jeg rædsomt lidt af Angest for mine faae Penge, men da jeg ved Middagsbordet læste
 10 om en Post daglig fra Sesto, fik jeg Mod igjen. – Det er et usselt *Hotel* dette, som skal være det første, i Brieg. –

Onsdag den 18. Tegnedes Byens Port og Jesuiter Klosteret af. – Gik en lille Tour i sort Frakke, Vest og Buxer, Bønderne toge mig vist an for en geistlig Mand, thi de stode stille og
 15 hilsende, med et kom en ældre Karl henimod mig og faldt paa Knæ, da blev jeg ganske forskrækket og vendte om. – Det er første Gang der er krælet for mig. – Var igjen i Landsbykirken, en Mand skriftede høit sine Synder for Madonnabilledet. Gik til Jesuiterkirken, to unge Jesuiter gjorde
 20 den reen. – Der er en høi Muur med Skydehuller rundt om Collegiet, men Viinrankerne snoe sig fredeligt for Hulerne. – /

Torsdag 19. Kunde da ikke sove for Penge-Frygt; lidt efter jeg var kommet i Seng bankede Conducteuren mig op, at han
 25 havde fuldop af Pasagerer, men lovede at knibe en Plads. – Nu er jeg ogsaa bange for mit Tøi, da jeg ikke selv kan være Øienvidne til at det kommer paa Vognen. Det er en ækel Følelse jeg forlader, nær havde jeg sagt Europa o: denne Side

2) indvendig] *föran er överstregat* I 11) Hotel] *först skrevet* Holtel

af Alperne med, – Naa i Guds Navn, nu gaaer det først ud i Verden, vor Herre lade det Møde mig, som er det Bedste for mig! –

Torsdag den 19. – Postvognen var besat, havde en Dame ikke gaaet bort i Brieg var der ikke blevet nogen Plads for mig. Klokken 2 kjørte vi ud af Byen, det var ganske mørkt og stille, ret som før Ouverturen begynder til en Opera. Vi kunde ikke see en Haand for os i det vi begyndte at besticke Bjerget, men rundt om brusede Vandfald, og snart gik hvide Skyer tæt henover Vognen, som var det gjennemsigtige Marmorplader der bleve skudte hen over os; jeg sad i Coupeen. – Veien er hukket ind i Klippen, og gaaer meget langsomt opad; ved Daggrye var Alt i Skyer over os; dybt nede i den mørke Dal laae Schweitserhuse af Træ, vi kom forbi flere Vandfald der styrtede ned mellem Granerne. – I en Relais (Napoleon har ladet flere opføre) tog vi vor Kaffe, vi sad paa Borde og Bænke rundt om den store Kaminild hvor Granetræet ret knittrede. Paa Væggen vare tusind Navne skrevne. Der vare 3 Officerer fra Prag, den ene især syntes meget dum, jeg havde ham til Naboe. – Veiret blev slet, Dalen var skjult med Skyer og Bjergtopene ligesaa, man kunde kun see, det midterste Partie, / hvor man kjørte; Vandfald ved Vandfald; nu kom vi til det første Gallerie, en Klippe udhulingen hvor igjennem Veien gaaer, kun den dybe sorte Afgrund, hvor Graner hæve sig til en uhyre høide og stikke kun frem som Pindeværk i den mægtige Klippemuur. Conducteuren fortalte os at han her i Vinter havde seet en Bjørn den gik lige over

12) og] *foran er overstreget* snart
19) Officerer] *først skrevet* Doc el. lign.

18) knittrede] k *først skrevet* g

Veien, og brummede lidt. Nu kom vi til nye Gallerier, byg-
 gede for Lavinerne kunde styrte over dem ned i Afgrunden,
 her havde sneen ligget saa høit at man i Vinter havde kjørt
over dette, længere hen kom vi til et Sted hvor Veien var
 5 som skaaret bort, der laae nu en simpel Træbroe over, en
 Lavine havde i Foraaret taget denne Retning og revet et
 Stykke af Veien med sig ned i Afgrunden. – Nu kom vi til
 Hospicet, Prioren gik og arbeidede i sin Kartoffelhawe. Det
 er en prægtig stor Bygning. – rundt om voxte ikke et Træ,
 10 nu kom vi til det gamle Hospice der ligger i en Dal; Alt var
 vildt og øde, Klipperne saae ud som Metal, de havde alle et
 spanskgrønt skjær; forskjellige Mosarter voxte rundt om og
 lige for os stod en mægtig Glætsche, som var den af grønt
 Glas med Snee paa. I Simplon var det hundekoldt, men Kak-
 15 kelovnen meget varm. Inde paa Vandhuset var to Skabe, jeg
 lukkede dem op og her fandt jeg Syltetøi & jeg troede jeg var
 i det Meislingske Huus. – Nu blæste det stærk, vi fandt
 Børn, som / vogtede Qvæg indsvøbt i Lammehude. – Egnen
 blev vildere og vildere; ved Gallerie – – – greb de uhyre
 20 Stenmasser mig, her styrtede et mægtigt Vandfald dybt ned
 ved Siden. – Alt var Granit, vi kjørte, som gjennem Jordens
 Rygrad. – Luften blev klarere, vi naaede nu den italienske
 Grændse *Isella* og bleve visiterede. – Himmelen var eller blev,
 ganske graae, men forunderlig var det hvor mildt det alt blev,
 25 et Figentræ voxte ved Veien, Kastanier hang ud over vort
 Hoved. Mais og Viin, alt viiste en frodigere Natur. Klokken
 2 om Middagen vare vi i Domo dosola, den laae mellem
 Bjergene, her var Vertshuset ganske italiensk med store

5) simpel] først skrevet simpæl

hvælvede Gange og Altaner, jeg kjøbt mig en Haandfuld Druer og kom nu i Vognen, en E[n]gelænder, en Russer, en Franskmand og en Italiencer med sin lystige Kone var med, hun citerede Vers og gjorde Øine. – Vindruerne hang nu og dannede Løvsale, Børnene vare saa smukke, der passede Qvæget. Bjergene havde en indigoblaae Farve i Aftenen, inde i en Kirke hvor der var lys hørte vi Barnestemmer synge; Klokken 10 kom vi til Baveno hvor jeg fik et daarligt Værelse og daarligt Theevand. –

Fredag den 20. – Oppe Klokken 6 for at komme med Dampskibet til Sesto; Man sagde at jeg maatte tage en Baad, da det midt i Lago Maggiore optage sine Pasagerer; jeg fik een, men Satan! den kostede 8 Frank! jeg kunde blive rasende; jeg havde ingen der vilde tage med og de andre / var alt seilede som vilde til Skibet; jeg kom nu til de boromæiske Øer, der laae meget venlige ude i den grønne Sæe. – Jeg besteeg Isola bella hvor den boromæiske Familie boer; i Haven voxer Oranger og Laurbær; i en Ceder har Napoleon skrevet »*Batallia*« alt duftede alt var saa fredeligt, men der var ingen italiensk Himmel det var den danske, men det er jo smukt at jeg i det duftende Italien finder Hjemmets Himmel. – En ung Pige forærede mig en smuk rød Blomst: *Salvia Splendina*; for at komme til Slottet maatte jeg gjennem den lille By: – Først kom vi gjennem et Rustkammer og da i de beboede Værelser, der saae ret førstelig ud, med smukke Malerier. Et Kobber med en sovende Røver hvor Konen

1) Gange] først skrevet Væ
skrevet synger eller syngen
foran er overstreget Værelse

4) nu] derefter er overstreget i st

21) i det] foran er overstreget midt

7) synge] først

24) Først]

sidder tankefuld og betragter hans Ansigt hvori man seer
 Lidenskaberne, greb mig ret. -- I de nederste Værelser var
 Gulv og Væg i Mosaik, her var to Marmor Venusser (af
 Menti) den sovende var vellystig deilig, over en Aphroditte
 5 (der holdt Fiskeschvantsen for --) hang et tyndt Flor, jeg
 løftede det op og en Madame som var derinde smilede
 betydningsfuldt til mig. -- Søen og Øerne ere ellers slet ikke
 det jeg har tænkt mig det er smukt men den samme milde Ro,
 have vi hjemme, kun ingen Bjerge. / -- Paa Veien saae vi
 10 paa Kysten Boromæi colosale Statue; en Geistlig fra Milano
 var med, han underholdt sig med mig halv paa Latin og
 halv paa fransk, han var forbauset over at jeg var kommet
 saa langveis fra og spurgte om jeg var Calvinist; der var 12
 tyske Studenter, de sagde jeg fandt en Landsmand mellem
 15 dem, det var en ung Holstener, men som ikke kunde dansk.
 Paa Søen mødte vi nogle Fiskere de sang smukt ikke skri-
 gende, som hjemme hos os, men hver havde sin Stemme, det
 pegede paa Italien, ikke Omegnen, Kysten blev lav og lignede
 Danmarks. -- I Sesto var der et Vrøvl med Passer og Tøi.
 20 Folk sad paa Gaden og arbeidede. -- Jeg kom i en Chaise,
 Klokken henved fire kjørte vi afsted, og alt Klokken 10
 skulde vi være i Mailand, Solen havde brændt mig saa paa
 Dampskibet, det sidste Stykke, at jeg maatte lægge mit
 Lommestørklæde mellem mit Hoved og Huen, endnu vedblev
 25 den trykkende Hede. -- Frødige Landskaber fløi vi igjennem;
 Fruentimmerne tilraabte os nok [saa] lystigt. Paa en Bakke
 groede en Mængde Pinier og i Soma var en uhyre Cypres, som
 vore Valdtræer. -- Alperne saae ud som Glasbjergene i

4) Menti ∴ Monti 20) arbeidede] a først skrevet b

Eventyret, jeg var nu over dem. Montrosa stod aldeles bedækket med Sne; Maanen brød frem, den svømmede i en klar Blaaehed, Himlen blev tre Gange saa høi som hjemme. – Klokken 10 kom vi til Milano, alle Værelserne vare optaget hos Reichmann, en ung sølle Tydsker fra Osna-
brük maatte paa samme Værelse som jeg. – O jeg var
saa sulten og træet; en smuk Tyrolerpige lavede min Seng
til / og pluddrede med mig, hun syntes noget letfærdig.
– Den brogede Masse jeg havde seet svævede endnu for
mig; Byerne vi om Aftenen fløi igjennem, det store Nonne-
kloster i Maaneskin, Pigen der solgte mig Druer og Spille-
mændene i den lille By hvor de to lystige Piger leiede med
Katten. –

Løverdags 21. Kjøbt mig Støvler; gik til den unge Puerari, han fortalte, at samme Aften jeg kom var en Vogn bleven overfaldet af 12 velbevæbnede Røvere og en Dame berøvet alt sit Guld og Sølv. – Milano vil ikke ret behage mig, som Paris, Gaderne ere snevre og skumle; Alt synes beregnet paa at faae Skygge. – For de fleste Døre er ingen Trædør men kun lange Gardiner, som Kunstberiderne have det i Dyrehaven hos os. – Kjøbte Prospector og gik i Kirken, den er af hvidt Marmor, man arbejder endnu paa den; den imponerede mig. Det er noget mere end Notre-Dame. Næsten alle Vinduerne vare med broget Glas, det gjorde at der var en halv Dunkelhed, som gav den store Hvælving dobbelt Høitidelighed. Folk knælede og neiede rundt om, jeg følte mig som en vild Fugl mellem dem. – Ved Tabel 'd hote traf jeg en ung Russer jeg saae i Brieg. – Gik om Aftenen i Teatro alla Scala

4) Milano] først skrevet Mailand 12) de to] først skrevet den

man gav: I due Sergenti, Melodramma. Musica del Luigi Ricci; det var to som vare dømt til Døden, een blev benaadet og nu skulde de kaste Terninger om hvo af dem dette skulde blive. – Recitativerne bleve kun / acompagnerede med en
 5 Violoncel, de vare saa kjedsommelige at jeg ikke fortænker Italienerne i at de snakke i den Tid; derefter Giuditta regina di Francia, en praktfuld Ballet uden synderlig Sands; Maaden de udførte den paa var ganske forunderlig, enhver Bevægelse var afmaalt, de lignede Marionetter; Alt var stærkt
 10 markeret, den gamle Konge i Sølvmor og med Guldkrone lignede Ruderkonge og havde ret et Piero-Ansigt, han tog sig saa lystig ud i sin Fortvivelse. – Theatret selv har 6 Etagger Loger, med blaae Silkegardiner og en stor Lysekrone. I Loftet er Muserne afbildede. – Den kongelige Loge er
 15 midt for og med en Lysekrone. Entreen kostede omtrent 2 Frank, man fik sletingen Udgangs Billetter og kunde komme og gaac. – Jeg gad ikke see det ud, fandt godt hjem gennem de skumle Gader, to Lazeroni laae og sov paa Kirketrappen. Før jeg gik i Theatret var
 20 jeg i Kirken der nu næsten var mørk; paa Høialtret brændte flere Lys. Hele Dagen har det været en evig Klokkeringning. –

Søndag den 22. Det var en mægtig Helgens Fest alle strømmede til Kirke, een af Gaderne var fra Gjenboe til
 25 Gjenboe draget hvide Gardiner med Guldfryndser og Qvaste. – Jeg var i Hospitalet og paa flere offentlige Pladse hvor der stode Helgener af Steen med store Jernkors. – Ved Tabel

1) gav] derefter er overstreget en Opera 7) Ballet] først skrevet Balet 14) Loftet] først skrevet Loftet

d hote havde vi Musik, en melankolsk Dame spillede Guitar, Uhret begyndte med, Folk sladdrede, saa man ikke / kunde høre Ørelyd. – Paa Gaden i Dag, saae jeg to Drenges slaacs; den enes Moder kom til og blandede sig i Striden, pryglede den anden Dreng der nu fik alle Folk paa sin Side og Moderen blev puffet bort, hun skabede sig som en kalkunsk Høne. – 5

* Den sande Poesie er en guddommelig Indskydelse, den er Guld i Bjerget, Dannelse og Opdragelse er den snilde Bjerghand der veed at rense og forædle det, tidt kan man finde ganske ublandede Stykker, saaledes ogsaa en enkelt Sang af en Naturdigter. – I andre Aarer er Tin og ringere Metaller, disse kan forarbejdes, saa de see ud som Sølv, med Billedværk og Udgravning kan det blænde Mængden. Slig en Pocal er Gjengangerbrevene, den er poleret til Sølv og viser de Enkeltes Pletter den er holdt henimod. – Det er et nydeligt Arbejde, men ikke Guld, men af denne Genre skal man jo ogsaa have. Herz er saaledes en Slags poetisk Kandestøber, en Plattenslager, jeg vil derfor ikke sige han slog Københavnerne en Plade med sit smukke Tinarbejde. – Hauch er en reen Kobbermand. – Mange arbejder i simpelt Pottemager Leer, saaledes de fleste ikke Poeter, men som vil med i Lauget; Moelbeck har brugt det til at gjøre Natpotter, som han slaar over Folk med en hvis poetisk Frihed, saaledes fik Ingemann een, hvem Moelbeck for/gjæves paa sine Ungdomsvandringer vilde indhente i dyb Følelse og poetisk Sjæl. – 10 15 20 25

14) Slig] først skrevet Sligt 15) den] derefter er overstreget s 17) Arbejde] derefter er overstreget og af d

- Mandag den 23.* Travede om, men begyndte at kjede mig. Ved Middagsbordet ankom Dinesen og Neergaard; vi gik sammen hen at se — — — det var anden Gang, men heller ikke i Aften saae jeg det ud, de andre vare for trætte.
- 5 Fik et langt Brev fra Eduard, det var et Slags Oposition mod *Agnete*; jeg vil ikke længer være en evig og altid eftergivende, ikke behandles som Barn af en Yngere, selv Ven! — En saadan Tone som Eduard bruger forlanger Oposition, dog elsker jeg ham inderlig! —
- 10 *Tirsdag 24* var med de to andre og en Polak oppe i Domkirken. Under Choret er den hellige Boromæi Grav, Kiste, Væg og Alt var sølv forgyldt, ægte Pjaster strømmede af Overflødighedshornet. — Vi besteg det øverste af Kirken, Det er et Marmorfjeld vi havde nær forvildet os paa Taget
- 15 mellem Taarne og Marmorbilleder. Man begyndte at bygge den 1386 endnu arbeidede man deroppe. Vi vare oppe i det overste Taarn hvorfra vi saae Apeninerne og Alperne, mellem disse var det en uhyre Flade, frodig Grøn, som en Have. Vi gik ud til Amphitheatret, der er bygget i gammel Stiil, her
- 20 gives Dyrefægtninger, en lille Flod er ledet derigjennem, hele den midterste Scene kan sættes under Vand, saa at der leveres smaae Søsølag, fra Balkonen var Udsigt til Piazza d'armi! med Napoleons Thriumphport, (porta Sempione) som ei er fuldført. /
- 25 *Onsdag 25.* Var i Vicekongens Palais, han er en Broder til Keiseren af Østerig og ligner ham meget, vi mødte ham just i det vi gik ind i hans Slot; der var i Grunden Intet at

1) Over linien er tilføjet saac: 6) Agnete] først skrevet Es 21) den] først skrevet det

see, nogle gobelinske Tapeter, men ikke et Malerie uden dem i Loftet. – Dandsesalen var stor, med Gallerie, men med et Steengulv; Concertsalen overlæst med Lysekroner. – Derfra gik vi til den store Malerie Udstilling, der var en Masse af slette Sager; en Mariæ Trolovelse, Original af Raphael, 5
trøstede mig. – En Skorsteen med en Kat, en »Eidecks« og en Skorstensfeierdreng var ret pudsigt. Thorvaldsens Portræt. – Vi gik i Erkebiskoppens Pallais, der sad Folk i Forge- makket, som hos een af vore Ministre. – Wilibald Alexis kommer her snart, Dinesen og Neergaard have mødt ham og 10
bringe mig Hilsener, faaet Brev fra Locle og Louis Jürgensen. – (Mons Troe, at Bonden i Brieg, der knælede for mig, skulde have vidst at Gjengangeren har sat mig mellem de Helliges Tal?) I Dag mødte vi den første Munk i brun Kutte, med bare Fødder, han var neppe 20 Aar og smuk. Sendt 15
Eduard Brev.

Torsdag 26. – Travede om. Nu er jeg træt og kjed af Milano.

Fredag den 27. – Oppe Klokken 3. – Det var næsten Dag- gry før vi kom ud af Porten. – Her mødte vi to Soldater med 20
en Røver mellem sig; han havde en uhyre Prygl med en Jernring om. – Alt rundt om / var fladt, men grønt og frodigt. – Vi fik da en Madamme ind til os, meget styk, med et uhyre sort Skjæg, hendes Datter var Dandserinde i Genua, hun besøgte hende første Gang. *D* og *N* vare færdige at brække sig 25
ved at see paa hende. – Hun sagde altid »nientte, nientte«, desuden havde vi en Engelænder, der havde gjort det hellige

7) Thorvaldsens Portræt] tilføjet over linien 15) Sendt Eduard Brev] tilføjet i marginen ud for linie 10-15.

Løfte, ikke at sige et Ord og det holdt han ogsaa i de 2½
 Dag Reisen varede. – Vi havde formelig tagen en skriftlig
 Contrakt for ikke at snydes, der stod i den at der skulde hol-
 des for at see Charteuser Klostret ved Pavia. – Men vi saae
 5 snart hvilke Kjæltringer det var. – Vi havde da en anden
 Veturin, end den acorderede og en anden Vogn. – Da vi
 nærmede os Pavia spurgte vi ham om Klostret, men han
 sagde at han Intet vidste derom og at vi alt vare 4 Miil forbi.
 – Da vi kom ind i Pavia, var vi i to Kirker, i den ene var
 10 Liig. Vi købte for ½ Skilling Dansk, de bedste Druer vi have
 smagt. I Hotellet sagde de at vi kunde faae en Vogn for at
 kjøre til Klostret, vi forlangte den strax men først 1½ Time
 efter kom den, og nu sagde de at vi saa ikke kunde reise
 videre den Nat, men maatte ligge der, det vilde vi nu ikke,
 15 og sagde nei, Vognen skulde vi da betale, der blev et Vrovl. –
 D. skjændte paa Fransk. N / paa Dansk. Jeg loe og sang,
 thi det var ret lystigt, D forlangte Poletiet og nu bleve de
 skikkelige og vi fik Alt for halv Pris, jeg løb til Policie med
 Passene men havde nær aldrig fundet det, da ikke et Men-
 20 neske forstod Fransk (I Milano gav man mig Phosphoros da
 jeg spurgte om Postbureau). – Det regnede, Veien var den
 samme Eensformighed. Vi kom over Pofloden, nu kunde
 Bæsterne ikke trække længer, en Skarnbonde kom med et
 25 Toug bag ved, saaledes kom vi da frem med Stude; da disse
 forlod os maatte han leie en Forspands Hest, det blev mørk
 Aften, vi maatte skiftes til at passe paa Tøiet, Mad: var ogsaa
 meget bange for sit. Endelig kom vi til *Voghera*, det var et ret

12) strax] derefter er overstreget og

godt Hotel og Aftensmad, paa een Ret nær, med Dyvelsdræk i. –

Løvedag 28. Klokken 4 kjørte vi afsted, alle de vi mødte paa Veien saae ud som Røvere, sorte og skidne, men Øine havde Fruentimmerne og Drengene vare meget smukke. Vor Vogn maatte bindes sammen hvert Øieblik, Veturinen tage Forspænd, han bandede i eet Væk: maledetto. Egnen var bestandig den samme frugtbare Flade, uden Forandring. – / Endelig kom vi da til [en] Green af Appeninerne, i en Flod, der næsten var udtørret saae vi henved en 30 Vadskepiger; en smuk Ruin laae paa Bjergene, vi kom nu ret ind mellem dem, det blev mørk, Regnen skyllede ned, vi kjørte tæt ved Floden og hørte flere Vandfald bruse, Hestene slæbte sig frem, vi vare saa kjede af det at vi ikke engang gad passe paa Tøiet, endelig kom vi til vort NatLogie i en ussel By Runko, her var dog reenligere, ved Bordet sad to unge franske Damer med en Herre, de vare ret smukke, D og N bleve forliebte. -- Vort Tøi maatte hele Natten staae i den aabne Port ud til Landeveien. – Her ere mange Meisterfloher i dette Land mærke vi. – Jeg er rødspættet. –

Søndag den 29. – Egnen blev mere mild, men Apeninerne ere lave frugtbare Bjerge. – Vi mødte, fra Dagry, Folk der gik til Kirke, Fruentimmerne havde lange, hvide Liin; vor Veturine leiede et Æsel, som spændtes foran Hestene, da dette var forlidt fik vi et til; vi nød en slet Frokost i en lille By, hvor Alt var uhyre skident, alle Døre stode aabne og indenfor hver saae man skidne, udrete Senge og Natpotter. (igaa

9) Appeninerne] først skrevet Alperne 24) et] først skrevet to 27) udrete] først skrevet udrette

var det samme Slags i Novi, et Sted hvor hele Gangen hang fuld af maledede Vaaben der sagde at den / og den Hertug og Prinds havde været der, men hvor alt stank af Snavs, Gaderne vimlede af Tiggere, og Krøblinge, de fleste Folk havde Kjæltringe Ansigter, Fruentimmerne vare næsten sorte, Mændene havde alle Støvletter, nøgne Knæ, bart laadent Bryst, Trøierne om Skuldren og en smuk broget Hue). – Alt som vi nærmede os Genua bleve Folkene smukkere, Bjergene vildere, øverst oppe saae vi alt Havet, men kun et Øieblik. – Vognen gik saa langsomt, endelig kom vi ned af Bjergene, Tre Porte kom vi igjennem, Byen Buede sig om Bugten, Luften var graae, Havet saae lillabrunt ud, det syntes blikstille dog brødes Bølgerne i et deiligt Blaaf, vi mødte en uhyre Mængde pyndtede Folk til Fods og til Vogn. – Vor Veturin vilde ikke kjøre os til »4 Nations« han sagde det var et usselt Hotel i en lille Gade, men vi befalede ham det og ved Porten sagde de som tog mod Passene at det var et meget stort Hotel, nu sagde han at han ikke vidste hvor det laae, vi tog derfor en Dreng som fører, til Straf fik nu Ve/turinen, der havde det værste Kjæltring Ansigt jeg har kjendt, slet ingen Drikkepenge, han sagde intet derfor men gjorde Grimasser af os og gik. Vor Spisesal ligger deilig, vi fik ypperlig Mad og sad nu ved Altanen og drak Kaffe, hele Havnen laae under os med Skibe, vi kunde ikke finde et dansk [Flag], Himlen var med sortblaae og ildrøde Skyer, hele Havet var Indigo farvet. – Det var en deilig Aften, vi talte om dem hjemme (jeg traf en preusisk

1) Novi] først skrevet Lodi 12) syntes] først skrevet var 24) et] først skrevet det 24) [Flag] ms. har Flad 26) vi] derefter er overstreget drak 26) talte] først skrevet vor

Officerer, jeg kjendte fra Milano) (jeg maa ikke glemme, at istedet for at vesitere os ved Porten, forlangte de Stikpenge, vi sagde de maatte gjerne see, men det vilde de ikke og holdt saa længe ved, til vi bleve nødt til at give dem for at slippe.)
 – Om Aftenen læste jeg Agnete ud for D og N. – Jeg har et 5
 ret smukt Værelse ud til Gaden i Høiden.

Mandag 30 Sept: Ved Havnen, rundt om er en bred Muur, heroven paa spadserer man, tre kan gaae ved Siden af hinanden, vi gik der, men det blev en øsende Regn, Havet saae stygt ud, jeg blev aldeles gjennemblødt før jeg kom tilbage. Fra Vinduet saae jeg Galeislaverne arbeide i røde 10
 Trøier og hvide Buxer. – Næsten alle Hotellerne ligge ud til Havnen, med Altaner. – / Den hele Dag øste det Vand ned saa vi ikke kunde komme udenfor en Dør, jeg hoppede dog igjennem vor lange, smalle Gade, hvor Regnen knap kunde 15
 komme. Spiiste godt til Middag og dovnede mig i Sengen. D og N kom og laae med, vi grinede og fortalte Historier, gik saa Klokken 8 i Operaen. Alle Husene vare Pallais, udenfor flere stode Marmorgudinder, jeg troede om hvert, at det var Theatret. I et Huus sang et Mandfolk nede fra Kjæl- 20
 deren og en qvindlig Stemme svarede fra øverste Etage, der var saa uendelig megen Harmonie deri, at Folk samledes og hørte. Theatret er ikke saa stort som La Scala men meget stort, 6 Etager, hvidt og forgyldt. – Over Teppet var et transparent Uhrværk, der viiste Timen og Minutterne. – De spille, 25
 'Elskovsdrikken' Elisir d'amore, men med en ny italiensk

12) Trøier] *tilføjet over linien, derunder er overstreget* Skjorte 20) et Mandfolk]
 et først skrevet en 23) stort] *først skrevet* dej el. lign. 26) Elisir d'amore]
tilføjet over linien

Musik, mellem Acterne havde de en Balet: il flauto magico, hvor de alle kom til at dandse ved Fløiten og da Spillemanden kom for Retten, maatte selv Raadet og de gamle Billeder paa Vægen dandse. –

- 5 *Tirsdag den 1 October* Gik ud Klokken 8. – Snevre Gader med Boutikker, Genueserne med røde Huer med sorte Kanter. – De større Gader Palais ved Palai. – Vi vare først i Kirken St Cyr, forgyldt og med smukke Malerier. – Kirken Ecole pieuse, med ganske herlige Mar/mor Basrelief, som Fransk-
- 10 mændene toge men fik ei til Paris. – Cathedralkirken, store herlige Piller af ægyptisk Marmor og prægtige Malerier, skjult bag grønne Forhæng. Kirken St Ambroise med Male-
- 15 rier af Rubens. – Vi gik forbi Theatret, det tog sig ret ud ved Dagen, øverst stod en prægtig Marmor Apollo, som formed af den hvideste Snee, høit i den blaae Luft. Det har kostet 3 Millioner at bygge og er ganske færdigt. – Vi mødte Capu-
- 20 ciner Munke med afskyelige Ansigter, saae hvidklædte Munke. Dogens Pallais glimrende udvendigt men fuldt af Snavs indvendig, her var nu Poletiet hvor vi maatte betale 4 Frank
- 25 for at faae Passet paategnet og 2 for at faae det paaskrevet af den sardinske Gesant. – Ovenpaa saae vi Dogens Thronsal og en stor prægtig Sal med ganske herlige Figurer og Loftmalerier, men man viiste os at det ikke var Marmor, disse vare ødelagt i Revolutionen, Hovederne vare gjorte af
- 30 Gips Læmmerne udstoppede Høefigur ganske skuffende draperet med hvidt Linned. – En Luftning gennem Vinduet bevægede Kjolen og overtlydede derom. Et smukt Malerie

7) De] først skrevet vi 18) udvendigt] ud først skrevet in 24) Hovederne]
 først skrevet Hovererne

med Christoffer Colombus. – Vi gik nu til Broen Carignano, bygget over høie 6 Etages Huse, tæt ved stod et med 10 Etager. – De 6 Etages laae som Kjældere dybt under, ligefor var det deilige blaae Hav; Broen og Kirken ST. Maria Carignano er bygget af Familien Savoli og har kostet 5 Millioner, 5
for at holde den vedlige har de udsat en lignende / Sum (5 Mill:) Vi vare oppe i det høieste Taarn og saae ud over Bugten og hele Omegnen, Bjergene var begroede med Oliven, der gjorde dem ganske sorte. Vi gik over Pladsen hvor Fjeskos Huus har staaet, jeg tog en lille Steen; – Over Murene hang Citroner ligesom Æbler hos os. – Vi gik nu til ST 10
Stephanskirken her er en Altertavle, hvor Stephanus stenes, det øverste Partie med Gud og Christus paa Skyerne er malet af Raphael, det nederste Partie af Giulio Romano, det har været i Paris, men er nu bragt tilbage. – Nu gik vi til Palazzo 15
Durazzo, et kongeligt Palais med herlige Malerier f Ex. En Musselmand af Rembrandt. En Magdalene af Guido Reni, Catharina Durazzo af von Dyk. Christus Fødder vadsket af M med sit Haar af Paul veronese. & &. – Et Værelse var der en Altan, saaledes indesluttet af Sidebygninger at 20
man ikke saae andet end det store, uendelige Hav, som Solen skinnede paa; nedenfor var en smuk Have med røde Blomster og et Springvand. – Efterbordet gik vi til Arsenalet, (vi havde i Formiddags været hos Admiralen og faaet en skriftligt Til- 25
ladelse, i hans Forgemark hang gamle genuesiske Generalers Portræt). Vi kom nu ind til alle Galeislaverne; 600 i Tallet, der vare de afskyeligste Physionomier imellem, utrolige Kjælt-

10) Steen] S først skrevet M 12) Altertavle] først skrevei Altertavne 14) Partie] først skrevet St 18) Christus] derefter er overstreget ved

ringeansigter; vi saae dem / arbeide, kom ind i de indre Fængsler, hvor man laasede til for os, der vare lange skraae Brixer langs med Væggen, med Jernbøiler til at lænke dem ved, vi vare oppe i Sygeværelserne, 3 laae med gulgrønne

5 Ansigter, brystne Øine og ventede Døden, en hæslig Karl reiste sig op i Sengen og da han saae det Indtryk Elendigheden gjorde paa mig brød han i en høi Latter, og stirrede djævelsk paa mig. – Nede i Gaarden saae vi en ung, smuk Galeislave, med Kloge venlige Øine. – Flere vare lænkede to

10 og to sammen. Der laae to gamle paa en Trappe og talte fortroligt (Oppe paa Altanen i Sygehuset laae en blind Olding i Lænker) Nede gik en Mand klædt som de andre i hvide Buxer og rød Trøie, men af meget fiin Stof, han var ung og uden Lænker, man sagde os, at det var en Mand fra

15 Genua der havde stjaalet uhyre Summer og bedraget Staden, han var nu dømt til 10 Aar paa Galeierne, han arbejdede vel ikke, gik hellerikke om Dagen med Jern, men blev om Natten lukket inde med de Andre og lænket til Brixen; hans Kone sende ham uhyre Summer, saa han levede meget

20 overdaadig derinde, men hvad var dog det mod det frygtelige Liv at være her hos disse. – Spadserede paa Muren og mødte Erkebispens, en gammel, venlig Mand i en lilla Dragt, en ung Præst og to Tjenere / i Livrée ledsagede ham, Folk bøiede sig dybt i det han gik forbi, han hilsede mig venligt. –

25 Comedie er godt Kjøb her i Italien. (I Genua er endnu et andet Theater diurno). Da jeg mod Aften gik ind i een af Kirkerne saae jeg en Mand kysse Christusbilledet paa Fødderne, disse vare næsten slidte af Kys! –

Tirsdag [o: *Onsdag*] den 2^{den}. – Vrøvl om Veturinen.

30 Den skulde komme Klokken før 6 og den var nu henved 8, vi

fik Bud og Manden ventede paa at faae endnu een Pasager, vi gjorte Larm, nu fik vi da en ret god Karet, saa var der Vrøvl igjen, Karlen som bar Tøiet ned vilde have tre Frank derfor vi bød ham to, men han kastede dem til os, kom til- 5
sidst og bad om dem igjen, efter mere Vrøvl slap vi da ud af Genua forbi Theatre Carlo Felice, det var deiligt Veir, Genua laae smukt mellem de sorte Olivenskove, Søen var saa klar og ligefor paa vor Vei, stod et Bjerg beegsort og brat ud i Vandet, Skibene fløi med udspændte, hvide Seil i det klare Solskin under det. – Det var en meget skikkelig Veturin, kun 10
at han nær havde sovet og da Hesten gik mod Afgrunden for at æde af et Oliventræ vare vi nær med Vogn og Alt gaet bagefter. – Gud hvilken Vei! – Ja, er Frankerige Fornuftens Land, da er Italien Phantasies (Tydskland og Danmark Hjertets). – Her var Alt hvad man kunde ønske sig paa et 15
Landskab, Apelsinerne hang saa gule mellem det deilige Grønne, Græsgrønne store Citroner duftede os imøde. – Alt var Malerie, og en evig Afvexling, her kom 8 a 10 Capusiner med markerede Ansigter over en forfalden Broe hvor Ved- benden voxte høit opad. – Her saae man ned over de høie 20
Penier der bøiede sig ud over det klasklare Vand. – I *Rapallo* spiiuste vi Frokost; jeg gik ud paa en lille Klippe i Havet, rundt om laae dunkelsorte Bjerge, tæt ved var et gammelt Fange- / [Taarn] halvt ude i Vandet, kun ved en lille Tange forbundet med Landet; endnu for tre Aar siden var der Fanger. – (Før 25
vi kom her til saae vi den hele Kyst som besaaet med Villaer og smukke smaae Byer lige op til Genua; Vi kom gjennem et Galerie sprængt gjennem Klippen, her seer man første Gang

3) Karlen] først skrevet Tjeneren 14) og Danmark] tilføjet over linien

Genua naar man kommer sydfra!) – I Rapallo, saae vi tre fattige Koner der gik og spandt Hør paa en Stok, de havde sneehvidt Haar og gulgul Hud, det vare de livagtige Parcer; Vi kom gjennem to Gallerier, saae en Klippehule, nogle Fiskere i en Baad. – I Chiavari skiftede vi Vogn og fik en skiden, men let Bør. – Vi over nattede i Sestri di Livante, jeg fik det Værelse med den bedste Udsigt, Havbugten indesluttet af Bjerge, Havet blik stille og dog gik der høit Brænding og det lød som en svag fjern Torden. Himlen var som med Ild, lange mørkeblaae Skyer og lyseblaae Klarhed. – (I Eftermiddag har vi skimtet Corsica) paa Veien voxer uhyre store Aloer; et Sted saae man kun dem og Stranden; Nogle havde dem til Gjærde om deres Marker. –

Onsdag [3: Torsdag] den 3 October. Oppe Klokken 2 og afsted 3¹/₂. Veien gik uhyre i Slangebugter. Bjergene med Træerne saa ganske sorte ud; Himlen smuk blaae og Maanen skinnede paa Vandet, ved Dag gry blev Skyerne ildrøde, det blæste stærkt og var meget koldt, jeg travede lidt, Bjergene bleve mere vilde, længerinde saa man lidt Snee og Skyer paa dem, vi kom gjennem en By paa en Bjergtinde, hvor en smuk Gendarme holdt, ned ad var det ganske en Frugthave, Viinen voxte om Træerne saae det saae ud som Frugtkurve. – Vi kom nu til Byen Borghetta hvor jeg traf den Mand jeg i Geneve tog an for Leth. – Her begyndte Fruentimmerne at faae hvide Slør som Forklæder paa Hovedet. / Vi kom nu til den afskyeligste, styggeste Bjergegn, det var som om Phantasien, da den anlagte Italiens store Have, havde kastet alt

1) I Rapallo] *foran er overstreget* De italienske 5) Chiavari] *foran er overstreget*
 Kar 19) lidt] *tilføjet over linien*

Affaldet hen, ikke Klipper, ikke Jord, nei ækkelt Grums og Gruus med Steen, de enkelte Træer stode Bladløse; da vi nærmede os Bugten Spezia, saae vi deilige blaae Bjerge ved Havet, Dalen var saa uendelig frodig det var et overvældet Overflødigheds Horn; Viinen hang om de frodige Træer, Oranger og Oliven slyngede sig derimellem til et heelt Vildnis. – De tydske Viinbjerge ere noget Pindeværk, nei her hang Rankerne i store Guirlander fra Træ til Træ, de bugnede af Druer, Grøfter, Trætøppe, alt var som besaaet og overlæssed. – Vi kom over Floden La magra, denne Strøm havde revet et Huus om, der var ingen Broe vi kom over med en Færge og kjørte til Sarzana –, meget godt Hotel de Londres

Torsdag [3: Fredag] den 4 October. Oppe Klokken 2, vor *skikkelige* Veturin havde gjort Knuder, Hesten var blevet syg sagde han, vi maatte skifte Vogn og Heste og tage med en Retour til Pisa, det var et meget smukt ungt Menneske som kjørte os, deiligt Maaneskin og herlig Luft, vi mødte mange vandrende, kom forbi en gammel Festning fra Romernes Tid; for at see Marmorbrudet i Carara gjorde vi en Omvei derhen, man hørte Kanonskud, det var Hertugen af Moden[a] (Franciscus IV) Fødselsdag; Alle Soldaterne havde Myrtregrene i Kasketten, Guirlander hang om en stor Bygning. Bruddet laae langt ude paa den anden Side Byen, jeg følte mig meget kraftløs men travede dog afsted, en lille klar Flod, tæt ved Veien, løb over / Marmorbrokker der skinnede hvide gennem det grønne Vand. – Bjerget selv var et almindeligt stort Steenbrud, hvidt og graat Marmor, (man finder Krystaller deri). Det forekom mig som et fortryllet Bjerg hvor

4) overvældet] først skrevet overvælden 20) Moden[a] ms. har Modeno

Gud og Gudinder sad bundne fast i de store hvide Klippe-
 masser og ventede paa en mægtig Mager, som Thorvaldsen
 eller Canova der kunde løse dem og give dem atter til Ver-
 den. – Vi gik derpaa opaa Academiet og saae endeel berømte
 5 Modeller, af Elevernes Tegninger udmærkede sig især nogle
 Hoveder, tegnet af en Dreng paa 10 Aar (Eugenio Baratta).
 Vi kom ind i en ung Kunstners Atellier (Angelo Franzos)
 han arbeidede paa et stort Basrelief, og havde nylig fuld-
 endt en smuk Baccantinde i Marmor. – Vi saae nu de kjøbte
 10 Sager, deriblandt nogle ganske herlige Carnisser til Kaminer.
 – Veien herfra var overordenlig frodig. I *Massa* saae vi de
 første Aleer af Oranger, de groede rundt om en stor Plads,
 Borger Musik trak gjennem Gaderne, men hele Toget bestod
 kun af 6 Mand og en Mængde Gadedreng; Patriotismen
 15 syntes ikke saa stor. – I *Pietra santa* var Hotellet ret reenligt,
 her fik vi Frokost. – Vor nye Postillon vilde atter bytte, ja
 endog midt paa Veien. – Ved et Bjerg spændte han Hestene
 fra vi fik to uhyre Stude for med Ringe paa Næsen, den nye
 Karl satte sig med Ansigtet mod Vognen paa Aaget og saa-
 20 ledes kom vi frem. – Bjergene vare begroede med Myrter,
 der stode i Blomster, Grøfterne fulde af Krusemynter, men
 ikke en Fugl sang, det er forunderlig, ikke en Fugl have vi
 hørt endnu i Italien, Havet viiiste sig igjen ved Speciabugten,
 vi kjørte og kørte, med eet vare vi ved Lucas Porte og ikke
 25 Pisas, Postillonnen skjælte paa de uskyldige Heste og vi paa
 ham, nu vendte han med et om, saa vi kun *saae* Byen, førte
 os af smaae Veie ind mellem Bjergene hvor vi traf en anden
 Veturin med sine Reisende, denne kjørte nu foran, med et,

20) Myrter] først skrevet Pin

i Tusmørket, vare vi paa gal Vei, en lille snever Markvei, et uhyre Høelæs kom os imøde, Veien var ikke bred nok til det; vi maatte / alle ud, Vognen ned i Grøften o sv. – I den mørke Aften naaede vi Pisa, ved Porten havde vi Vrøvl, da vi ikke vilde give dem Penge for ei at see Tøiet, og de ønskede det, 5 men vi sagde [de] skulde see og nu bleve vi ogsaa Stykke for Stykke synede, endelig kom vi da til Hotel royal de L husard, det var ganske ypperligt der. Vi fik to Værelser og en lille Spisestue med Tæpper for os, blev kosteligt trakteret og fandt 10 Alt, som paa et Slot. Den ene Dag ligge vi, som Jeppe paa en Mødding, den anden Dag paa Baronens Slot, det er Reiselivet i Italien.

Løverdag den 5 – I Nat er jeg ikke stukket af de giftige Fluier, jeg laae (som igaar) med et Flor spændt omkring Sengen, fik ypperlig Dejeuné. – (igaar da vore Pas vist bleve 15 eftersete 12 Gange, saae vi os alle tre kaldte Fredrik, hvilket kom af vor Konges Navn, Frederik, stod der; det var ogsaa komisk, det er lige den modsatte Tiltale man her bruger til Hestene som hjemme, skal de staae sige de »Hyp« og skal de løbe »trr – – !« – Kudsken var gaaet fra Vognen, med et 20 begynde [Hestene] at gaee og saa raabe vi alle tre »trrrr!« og nu gik de først afsted)! (Da vi kom ind i Pisa igaar kjørte Postillonon med et brændende Lys i Haanden, lige fra Porten, flere Gader igjennem, til vort Hotel.) Vandet i Arno er grumset, guult; tre Broer fører der over, den mellemste er af 25 Marmor. – Store Bygninger, men Byen syntes uddød. – (igaar mødte vi Munke ved Carara). Ved den mellemste

13) Løverdag] foran er overstreget Fredag den 23) med] derefter er overstreget jo

Broe, levere Ungdommen Kampe, eengang om Aaret i Juni-
 maaned, der reiser sig fra de olympiske Lege. – Vi gik til
 Kirken, en herlig Bygning, især det Indvendige, Loftet ud-
 skaaret og forgyldt, men fladt, der gav det noget originalt i
 5 den Høide. Dørene er trange de skal være tagne fra Jeru-
 salem, Baslerief. – Vægene med herlige Malerier. Eet af An-
 tonio Razzi forestillede Abraham der offerer Isak, men
 holdes tilbage af Engelen. – Chorstolene vare med smukt Mo-
 saik af Træ. – En Marmor Statue af *Adam* og *Eva*, Slangens
 10 Hoved var særdeles smukt, et deiligt qvindeligt Ansigt. – Over
 Hovedaltret var malet en siddende colosalsk Christus. – Et
 herligt Malerie med en Martyr der dræbes af Tyrkerne. –
 Prædikestolen af Porphy, brogede Ruder. – Lige for Kirken
 ligger »Le baptistere«, en stor Marmor-Rotonde, med herlig
 15 Reconants, en Stol blev kastet om, det lød, som en Storm
 gik / gennem en Skov. – Hvert Ord gjentog Eccho. I Daa-
 ben der blive Børnene heelt dyppede ned; paa Prædikestolen
 Basrelief med Domme Dag. – Tæt ved laae Campo Sancto,
 Kirkegaarden i Midten er med indviet Jord fra Jerusalem, der
 20 før havde den Kraft at Liget i 24 Timer blev til et Cadaver,
 det var en stor Græsplet, med en Cypres i hver Hjørne, inde
 i Bygningen selv der var med aabne Colonner stode Monu-
 menterne over de Døde; et Basrelief af Thorvaldsen (*Tobias*
 Helbredelse) (han havde afbildet sig selv som den unge *To-*
 25 *bias*), det var over *Andreæ Vacca*. Paa Monumentet over en
Laurentio Pignotto, var der en Engel med et ganske deiligt

6) Baslerief] *således ms.* 7) Razzi ∴ Bazzi kaldt Sodoma 7) Abraham]
 foran er overstreget Ar 11) malet] *tilføjet over linien* 18) laae] *foran er over-*
 streget gik 19) fra Jerusalem] *tilføjet over linien*

Hoved; desuden var her et romersk Bad af Steen, etrusiske Vaser, en ægyptisk Idol (en Hyppogryph) af Metal; hele Væggen var med Fresko fra det 1300. – Et Sted vare de Fordømte afbildede, vor Fører gjorde os opmærksom paa et Hoved af disse, der paafaldende lignede Napoleon og dog var det fra 1300. Af Apollonio Greco var der en Kristus malet paa Træ, der var skaaret ud i et Kors, han var fra 1200 og den første ret bekjendte; Udtrykket i Christus Ansigt var godt, rundt om var Lidelseshistorien. Et Portræt (i Basrelief) af Michel Angelo, hans eget Portræt, havde kostet 300 Guiner. – Nu gik [vi] til den Botaniske Have, her var et Cafetær, et deiligt Daddeltræ i fri Jord hvor det voxte men gav ikke Frugt da det ei var varmt nok. Sukkerrør, Gumilastikumtræ & en Viinranke tyk som en Mand; nu gik vi op i Cabinet l'histoire naturel, paa Veien saae vi Kjæmpeskelet af en Kasketot; – deroppe et ypperligt udstoppet Vildsviin der rev Livet op paa en Hund. En Gruppe med to Ulve, en Hund og et dødt Lam. – Skjønne Colibri med de deiligste Farver, det Blaae var skjønnere end Havet og Himlen. En Alpebjørn, en deilig Steenbuk. Skelettet af en Hai som for 24 Aar siden blev kastet op nede ved Pietra Sancta; en Lynx fra Alperne, en Ibis fra Ægypten. En deilig Fugl saae vi / kaldet Monura lira, Halen var den deiligste Lyre. Den smukke Sommerfugl med Dødningehovedet Sphinx atropos. – De fleste Huse i Hovedgaden ere med Arkader; vi saae en Karl kun klædt i Vest og Buxer, ingen Skjorte. – Det skjæve Taarn ligger tæt ved Kirken, jeg troer neppe det er bygget saa, men sjunket; det

3) Et Sted] *foran er overstreget* Et Trækor 11) [vi] *ms. har nu* 18) Skjønne] *først skrevet* Deiligste 23) Den] *først skrevet* en 26) ingen] *først skrevet* ik

helder stærkt, hvilket bedst sees fra Taarnet selv. Det er en Cylinder, med Colonner uden om, det saae ud oppe fra som en stor, dyb Brønd, for nyelig har en Mand fra Livorno styr-
 tet sig ned derinde, man saa et dybt Mærke i Steengulvet,
 5 han var ganske bleven knuust; mærkeligt er det hvad Indfly-
 delse Søevinden har paa Taarnet, alt Jernet smuldrer hen
 paa den Side og selv Steenen opløses noget. – Det havde en
 skiden guulagtig Farve. –

Søndag den 6 October. Vi leiede en Veturine for 2 Frank
 10 og jog nu lystig afsted de 6 italienske Miil til Livorno, vi
 mødte flere Jægere og kom forbi en smuk Egeskov, saae
 en Alee af Oranger. Apeninerne havde et Par ret høie Punk-
 ter, forresten var Egnen flad, og blev ordenlig styk ved Li-
 vorno, en skiden By, med en smuk Havn, Vandet var gan-
 15 ske grønt, vi saae Corsikas og Elbas Kyster, Dampskibet fra
 Genua indtraf, vi talte med to Svenskere og havde et Asen af
 Cicerone, der fik 4 Frank og viiste os Intet, fortalte »der boer
 en tyrkisk Kjøbmand hvis Bo er lukket, der er en Kirke
 med et smukt Malerie som mangler.« – Domkirken var ikke
 20 farlig[,] et ret kjønt [Lof], men Alt skident. – Den græske
 Kirke var lukket. – Paa den engelske Kirkegaard uden for
 Byen var alle Gravene med carisk Marmor, vi fandt ogsaa et
 Par svenske Grave. – Vi saae mange Grækere paa Gaden.
 Jødekirken der skal være een af de smukkeste og rigeste i Eu-
 25 ropa gjorde et modbydeligt Indtryk paa / mig. Man kom op af
 en Trappe som i et Hotel og ind i Kirken der ganske lignede
 en Børs, alle havde Hatten paa og sladdrede i Munden paa
 hinanden. – Skidne Jødebørn staae op paa Stolene og nogle

18) Bo ∴ Bod 20) farlig] derefter mangler gammel el. lign. – [Lof] ms. har Loftet

Rabbi paa en Art Prædikestol grinede og morede sig med nogle gamle Jøder; oppe ved Tappernaklet puffede og skjød den ene til den anden som vilde de bestorme Theatret for Billetter; der var ikke Tanke om Andagt, ingen kunde have den her. Oven over os Alle sad Fruentimmerne paa Galleriet skjult bag et stort Gitter, de skal her blive behandlet som i Spanien og var meget genert. Ved Havnen er en Marmor Statue af Ferdinand den første opreist af hans Søn (Cosme II) med fire Slaver af Bronze lænket til Statuen; den ene, en Neger saae meget melankolsk ud, det var afskyeligt at see, og det skulde være en Hædersstøtte! – Vort Vindue gik ud til Havet, Solen gik ganske deiligt ned bag et Fyrtaarn den stod som et Skib paa Horizonen. Bjergene bleve blaaegraac, og underlige sønderrevne Skyer hang som Guldtakker paa Himlen; Livorno var styg, kjedelig og skiden, men Himlen, Havet og de deilige Bjerge var en Ramme der gav Maleriet værd, med saadan en Indfatning kunde man nok faae Lyst at blive her nogen Tid. – Folk, især Fruentimmer spadserede paa Gaden i saadan Mængde, som var det en Prosession, jeg saae nogle Tyrker med characteristiske Hoveder og deilige græske Dreng. – En Spanierinde med ildsorte Øine og et tyndt Slør gik mig forbi, hun var smuk! – Brillante Tepper havde vi paa Gulvet, østerlandske Divaner, men man forlanger 5 a 9 Frank for Middagsmad, vi gik paa en Restauration og fik det der for knap 2 Frank. – Hvad er dog smukkeste, enten den klare blaae Himmel det stærke blaae Hav, eller de bleg blaae Bjer-

13) Skib] *foran er overstreget* Punkt 14) Skyer] *derefter er overstreget* flor
 16) Maleriet] *først skrevet* de 17) kunde] *først skrevet* var 25) klare] *foran er overstreget* deil

ge, det er een Farve i forskellige Udtryk, det er Kjærlighed udtalt i tre Sprog. – (Vor Kudsk sang i Dag formeligt en Operasang i det vi kjørte ud af Veien)

- Mandag den 7 October.* – Imorges vaagnede jeg ved at
- 5 Slavernes Lænker raslede, de vare to og to / lænkede sammen; en rød og en gul. Igaar læste vi i den franske Avis: »Lieutenant Tola dømtes af Krigsraadet til at skydes, Caravados havde Comandoen, men Sergenten som kommanderede Detachementet sagde i det de skulde skyde: »vi ere ikke Mor-
- 10 dere eller Bødler, vi myrde ikke vor Broder: efterlign mig!« og nu lagde han sine Vaaben. Caravados sendte nu Bud efter fem Galeislaver der skjød Tola. Charles Albert lod Sergenten komme 20 Aar paa Galeiere og Soldaterne 5 Aar.« (Det skete i Genua fire a fem Dage før vi kom). Spadserede ud til Haven.
- 15 Molen er belagt med Steenblokke der have en leeret, jordagtig Farve. – Til Middag vare vi i Pisa. Jeg gik til Taarnet og i Kirken. Gaderne vare dødsstille, jeg kom ind i en Vrimmel af disse der vare saa smalle og tause at det var ængstelig, endelig stod jeg paa en grøn Plads, her var en colosal
- 20 hvid Marmorstatue af Storhertug Leopoldo I. med en forgylt Comandostav i Haanden. – Vi dovnede os. –

- Tirsdag 8de October.* Fra Pisa til Florents. – En ganske ypperlig Vei, de kjørte Alle, som de vare gale; vi kom til Florents paa 8 Timer. – Arnofloden blev altid tyndere med
- 25 Vand, de[t] saa stille, smudsigt grønt ud. Landet var særdeles vel bebygget, men med en frygtelig Mængde Tiggere, de kastede sig formelig som Spyfluer over de Reisende; naar de

6) gul] *rettet* 8) Sergenten] *foran er overstreget Sege* 20) hvid] *tilføjet over linien*

forlod een Vogn styrtede de over en anden, der var et særdeles smukt Tiggerbarn, med friske Kinder, noget mørke, kulsorte Øine og hvide Tænder, hun var kun i en Særk og løb over en Fjerdingsvei med Vognen, hendes begsorte Haar fløi om de smukke Skuldre. Da vi kom til Florents bleve vi alle forbausede det saae ud som en lille skiden By, en hæsli 5
 Port og en fattig, snever Gade, jeg kunde længe ikke forvinde det Indtryk Byen gjorde paa mig. Vi toge ind i »Pension de Shwitz« og dovnede os om Aftenen. (Vi foer gennem frugt-
 bare Egne, saae flere Slotte og Byer, til eet gik en lang Cypres Alée. Skove af Oliven og Penier vexlede med hin- 10
 anden. Ved Byens Port vilde de igjen bestikkes for ei at vesitere vi gav dem kun en Poul, de bleve vrede og gav os den igjen). – /

Onsdag den 9 October Med Leietjeneren travede vi paa 15
 Posthuset hvor ingen Breve vare. Piazza granduca var ret smuk med Marmorstatuer paa Gaden. – Gaarden en Qvadrat med Colonner. Vi fandt Kobberstikker Sonne der travede med os lidt. Vi vare paa Le Museo d'istoria naturale, det siges at være det smukkeste som existerer. Her var i Vox 20
 ganske ypperligt det menneskelige Legeme i alle Enkeltheder, frugtsommelige Koner & & Dernæst Mineraler Insegtter og Blomster. De udstoppede Dyr vare derimod meget ubetydelige. – Fiske, et Bibliotek. – Desuden en Afbildingen af Pesten, forraadnede Legemer laae paa Gaden, blaae grønne Liig som 25
 spæde Børn hang ved Brystet. Orme aad dem og Rotter løb om med de afrevne Dele, det var meget vemmeligt. –

10) lang] *foran er overstreget* Myrthe Allee 12) vesitere] *først skrevet* vesiteres

18) Colonner] *først skrevet* Coll 27) med] *først skrevet* paa

Nu saae vi Santa Maria del fiore eller le Duomo, den er opført af sort og hvidt Marmor men kan ikke sammenlignes med Mailands og Notre Dame, Taarnet staaer frit og er smukt. – Ligefor ligger S. Geovanni eller Baptistère af Marmor, i Form som Pantheon, de to Porte af Bronze gjorte af Ghiberti de have før været forgyldt, de ere saa smukke at Buonerotti skal have givet dem Navn »Paradis Porte«. – En smuk Gruppe med Johannes den Døber og en Skriftklog og en Phariseer. De to porphyr Colonner skal have staaet ved Pisas Porte og være tagne derfra i Republikvens Tid. – Nu saa vi La chiesa di Santa Croce, en stor, smuk Bygning. Til Høire er *Buonaroti* Gravmonument med hans Buste, ved Siden sidder, Sculpturen, Malerkunsten og Architecturen. (Malerkunsten er bedst og af Batista del Cavaliere.) – Dantes Grav, men hans Liig er i Ravenna, Italien peger paa hans colosale Støtte og Poesien græder over Sarcophagen. – Vittorio Alfieri, Gravmonumentet prydet med Maske og Lyre, Laurbær, Italien græder over Graven, Monumentet er af Canova. Machiavel, dette Monument er opreist 266 [Aar] efter hans Død og flere berømte Historiker, Componister Malere &. Vi kom / ind i flere Capeller med Marmor eller Malerier. I et ST. Sacrament var Contesse Stolbergs Grav (en Elskende af Alfieri). La Chapelle Necolini af herligt Marmor med Moses og Arons Statue, i Hjørnerne vare de fire Cybeler af Volterrano afbildede i Fresko. Ligeover for Bounerotti Grav er Galilæi, oven over er et Marmorvaaben med en (rød) Stige. Nu gik vi til La chapelle de Medicis

6) Ghiberti] først skrevet Ghibertis 6) at] først skrevet af 7) givet] g. først skrevet k 14) Dantes] foran er overstreget Vittorio Alfieri Grav 19) 266 ∴ 260

opført af alle de Slags Marmor der findes, i Vægen havde enhver toskans By sit Vaaben. Det blev begyndt paa af Ferdinand I. stod i 80 Aar ufuldendt og forfalddt, fuldføres nu for 14 Millioner. Marmoret kunde man speile sig i, man forgyldte nu Kuppelen. Det er en 8 Kant. – Sarcophagen over Cosmus IV var af orientalsk Marmor; vi kom nu ind i Capella de' Principi med Monumenter af Michel Angelo, Dagen og Natten, samt Tusmørket og Dagningen; Madonna med Jesubarnet af samme Mester. – Nu gik vi til: L'Academie royale delle belle Arti, med mange Modeller af Gips; her var nogle nyere Stykker 3: Tasso som læser for Eleonore, Atala Død. – Leonardo di Venzi Død. – Vi saae nu et galerie af gamle Mestre her i samme Bygning. – Perugino, Raphaels Mester har malet en Madonna, nedenunder staaer han selv i Cardinal-Dragt og Raphael, som en Engel. – Af Andrea del Sarto Johannes den Døbers Liv; for ethvert af alle hans smukke Malerier skal han ei have faaet meer end (15 Schilling engelsk) – Et Munkehoved af Coreggio. Nu saae vi Hospitalet med 5000 Senge. 2 Etager Indvendig, et Alter i Enden; hvide Gardiner om Sengene. – Om Aftenen spadserede vi langs Arno, hvor der næsten / ingen Vand var, en Hare løb derude, Sonne førte os til Hertugens Lystslot og fortalte om den italienske Revoulution og Jordskjelvet han havde oplevet i Luca, vi gik derpaa i Operaen en smuk lys Bygning. 5 Etager. De gave Ciara di Rosemberg, Musik af Ricci og en Balet L'Orfanea di Velberg. I Operaen var et Asen af Ridder med skjæve Been, i Baletten en gammelagtig

6) Cosmus IV 3: Cosmus III 6) Capella] *foran er overstreged* ch 8) samt] *foran er overstreged* Tus et an 20) hvide] *foran er overstreged* det er bygget

godt skabt Dandserinde. – Sonne fortalte at Brevene gik saa galt til og fra Danmark at han i 7 Maaneder havde savnet Penge. – Det er rigtignok glade Udsigter. Alle Kunstværker, Alt stort jeg saae lærte mig at jeg intet vidste, intet kunde!
 5 gid jeg med mine Tanker og Begreber *nu*, kunde begynde paa de 17 Aar, hvormeget har jeg ikke at lære og hvor kort er ikke Tiden! I andre om mig kan heller ikke farligt, mod det store Alt ere vi nix! –

Torsdag 10. – I Dag har jeg været paa de to Billedgallerier 9: Palazzo Ufizi og Pitti. – En Verden er svævet mig forbi i nogle Timer hvad skulde jeg vel kunde gribe deraf, kun nogle enkelte Punkter staae for mig, jeg seer det 8te Kantede Værelse med Verdens Kunstsatte i, et Malerie Venus af Titian og Marmorstatuen: den medicæiske Venus
 15 ere Hovedpunkterne, men hvem er skjønnes[t]? Hiin er den jordiske, denne den Himmelske; Marmor-Øiet uden Seekraft har her ved det Heles Skjønhed, et forunderligt Udtryk. (Den anden Venus af Titian tiltalte mig ikke saa meget). – Jeg sad en Time og beskuede dem, hvilke Herligheder, hvad
 20 er skjønnest. Ja, spørg den Salige der i de første Øieblikke af sin nye Tilværelse seer Gud og Engle over sig og rundt om Verdner med uendelige Undrer, med gribende Herligheder. – Madona del cardelino fandt jeg smukkere end Madona del Vento, begge ere af Raphael. – I et Værelse nær ved hang et
 25 Medusahoved af Leonardo di Vinzi, / der forunderligt trak mig til sig. – Det er Ædder og Gift, det damper glohedt fra Munden, det er Afgrundens Skum i skjønne Former. – Vi saae nu *Palazzo Pitti* hvor stor Hertugen boer (i det forrige

2) til og fra Danmark] først skrevet over den *el. lign.*

3) Uficii copierede Sonne for Prindsessen i Rom en Abe der
 lødsker en Mand af Annibal Carrachi.) Alt var her med
 kongelig Pragt. – Ganske ypperlige Mosaikstykker. Madonna
 della Seggiola af Raphael. Clopatra af Guido: – en nøgen
 lille Pige i Marmor af Pampaloni (lever i Florents) hun smiler 5
 og holder med den ene Haand en Fugl med den anden,
 Fuglens Rede. Vi saae en Dame give en ypperlig Copie af en
 Raphaels Madonna. – (Da vi i Dag søgte efter Sonne og talte
 Dansk, kom der en Haandværksmand, en Kleinsmed og sagde
 paa Dansk: »mine Herrer, hvem søge De efter?« han havde 10
 nedsat sig her og været 9 Aar fra Danmark, var gift med
 en fransk Pige.) – Om Aftnen vare vi i Theatro soletico
 og saae »Donna Caritea regina di Spagnia« Musik af
 Mercadante. – Det var en snavset lille Kasse med 3 knebne
 Etager Indgangen kostede $\frac{1}{2}$ Poul 3: 10 Skilling Dansk; 15
 Elskerinden var ikke saa gal men noget gammel, hun havde
 bare Hænder og Elskeren med. Det var midelmaadigt det
 Hele, man kunde blive veemodig derover. – Hørt om Thor-
 valdsens Gjerighed og om Schliks Blæreri. – Muser og Grazier
 boe jo hos Kunstneren paa det lave, mørke Tagkammer; 20
 saaledes er ogsaa Florents et Hul, hvor Skjønheden og Aanden
 bygger bag Spindelvæv og snevre Vægge.

Fredag den 11. Var paa Billedgalleriet og saae paa Venus-
 serne og Laokoons Gruppen, fik nu ogsaa Niobegruppen at
 see, den skal være gjort af Scopas. Det var forunderligt gri- 25
 bende! herlige Stillinger. De etrusiske Vaser forstod jeg mig

7) Fuglens] først skrevet dens 8) søgte] først skrevet søger 20) mørke] først
 skrevet daarlige 23) Fredag] først skrevet Løvedag 24) Gruppen] G først
 skrevet K 26) Vaser] først skrevet Vass

ikke paa, de behagede mig mindre. Om Aftenen vare Theatrene lukkede, vi spadserede rundt om Byen. /

Løvedag den 12. Skrev og afsendte Brev til Jette Wulff med en Sæddel i til Eduard. Var i Kirken St Annonciata, i Coridoren vare herlige Fresko Malerier, over en Dør La Madonna del Sacco, et Mesterværk af Andrea del Sarto, hvilket Bounarotti og Titian altid skal have betragtet. – Hørt Vagtparaden og saae den – gaae at trække Lotteriet. Vi boe lige over for Palazzo Strozzi, de sidde [og] stege Kastanier. – Den hele Aften var Sonne hos os.

Mandag [ɔ: Søndag] den 13. Om Morgenen Klokken 8te forlode vi Florents i en god Vogn og med en smuk Veturin men vi fik et Asen, som de sagde var en Nobili ind i Vognen, han saae ud, som *Job*, før han skrabede sig med Potteskaar. – Dinesen sad og saae efter om han ingen Luus tabte, vi havde nær nægtet at kjøre med ham; han stinkede. – Vi kjørte en deilig Vei! Florents tog sig brillant ud oppe paa Høiden. Træerne bugnede med Viin; øde Slotte og Villaer foer vi forbi, en Flod med grønt Vand og smaae Caskader bugtede sig i Dalene. – Alle Bønderpigerne havde sorte Flonelshatte med Fjær. I Inciosa dijeunerede vi; herfra skal Petrarca være. Vertinden vilde beklæde Locumet med rene Servietter da jeg gik derind. – Det var en dræbende Hede! Hestene vare bedækkede som Aadsler, med Fluer. I *Livane* skulde vi overnatte, det var et snavset Hul, vi kom her medens Solen endnu stod høit paa Himlen! –

Tirsdag [ɔ: Mandag] den 14. – To Karle med ladte Ge-

7) Bounarotti] *først skrevet* Bounatotti 9) Kastanier] *Kas først skrevet* M
21) Inciosa ɔ: Incisa 25) Livane ɔ: Levane

vær snusede om vor Vogn imorges da vi Klokken 5 skulde afsted, vi toge hverken Vaadt eller Tørt, da det var saadan et Svinehul, vi havde ikke faaet Øiet lukket hele Natten for Fluor og Myg. Mit Ansigt og mine Hænder er i et Hovenskab; jeg talte 57 Stik paa den ene Haand. (Som Characteristisk for Italien er følgende Træk fra i Gaar, Lampen man havde sat paa mit Værelse manglede Olie og vilde ikke brænde, jeg forlangte derfor, nu kom en ækel gammel Kjærling og da jeg noget venligt sagde Tak, ragte hun Haanden ud og forlangte »Denario!« Pourquoi! spurgte jeg og nu gjorde hun Gestus, med at tælle Penge i hendes Haand, men jeg lod som jeg ikke forstod hende og nu trak hun tilsidst paa Skuldrene og smilede medlidende over min Mangel paa Opfattelse). Vor Veturine kjørte da feile Omveie med os, men Landet var frodigt og smukt, som en Have. / I *Castiglione* fik vi først noget at leve af, og Sulten gjorde, at det smagte os fortræffeligt! Vor Nobili pussede vi ud af Vognen med Følge (imorges) han maatte sidde paa Bukken. – Vi saae mange forskellige Grupper, flere sorte Sviin, halvnøgne Børn passede dem eller gamle Koner der spandt. – Ved Søen Tracymenes (Hanibal) saae jeg det første Laurbærtræ; (Vi bleve undersøgte af de pavelige Soldater) Solen gik just ned og gav Himlen de brillanteste Farver. – Bjergerne vare klare Lilla, Solen gik ned bag en Ø der blev mørke Blaae mens hele Luften og Vandspeilet var et flammende Guld, stærke violette Skyer hang paa Himlen, Kysten stod med Siv, en Fiskerbaad seilede der ude, det var et Malerie jeg aldrig glemmer. Da Solen var nede fik hele Egnen den

21) Laurbærtræ;] derefter er overstreget Veie el. lign.

forunderlige blaac, grønne Tone jeg har seet paa gamle Malerier, men som jeg ansaae for unaturlig. – Før Daggry vare vi oppe; Vertinden grinede saa underligt ved hver Ret vi fik i Aftes og spyttede naar hun gik ud af

5 Døren. –

Onsdag [6: *Tirsdag*] *den 15.* – Det var endnu mørk, vi fik Oxer til at trække os op af Bjerget, kom igjennem den Dal hvor Hannibal slog Flaminus, nu holdt Viinrankerne hinanden fredeligt i de grønne Fingre og bød os tunge Druer.

10 Klokken 10½ kom vi til Pérouse en stor By, uden for laae et stort Dominikanerkloster; om Byen var høie Mure. La Posta var det eneste Hotel, her vilde D og N ikke ind og vi maatte ud at søge om et bedre, men der var ingen, vi maatte derfor tage til Takke, vi fandt hele Gangen overmalet med

15 Kroner og Vaaben for de kongelige-Personer der havde været her vi fandt il re di Danimarca 1822 og regina di Danimarca 1832. – Vi vare i Chadedralkirken, saae vi en Nedtagelse af Korset af Barocci, le Mariage de Vierge. Vi vare inde i et Kloster (Dominikaner) en venlig Munk førte

20 os om, vi saae et smukt Malerie af Perugino. – Vi vare inde i Unniversitetet og saa Cabinetter for Physik, geologi &&, nogle gamle Malerier &. Vi vare nu i College del Cambio, der nu var Tribunale Comercio, her vare de bedst bevarede Fresko-Malerier jeg har seet, de vare af Perugino og hans

25 Elev Raphael. – Udskaaet Panel. – Vi saae de pavelige Troupper drække op, det var gyseligt! Vi saae Porta Augu-

6) Onsdag] *foran er overstreget* Egnen 15) Personer] *først skrevet* Personerne
 19) Dominikaner] *først skrevet* Franciscaner 20) inde i] *derefter er overstreget*
 Kunstacademiet 21) Unniversitetet] *først skrevet* Und

sta af Qvadersteen opført i Romernes Tid. Byen tog sig smukt ud fra Veien; vi kom over *Tiberfloden*, saac **Assisi* paa Bjergsiden, en deilig Regnbue spændte sig ud over den med de smukkeste Farver, mod Aften nærmede vi os / *Foligno*, en livligere By en Perouse, den har lidt meget ved 5
Jordskælv for to Aar siden, de fleste Huse havde [.]
under sig, dybe Revner, udenfor Byen var [der] et lille Kapel hvor de vare tyede ud til. Det var en smuk Aften, Regnbue stod ved Sol[nedgangen] over Byen; et ganske 10
pragtfuldt Farve[spil] viiste Himlen. Lyseblaae Skyer paa ska[rlagen] Grund. Det blev øsende Skylregn. Bjergene [.] – Italien er Svinehul! Man bliver optrukket, bedraget og plaget! nei! nei! dens Skjönheder kan ikke op-
veie dens Skyggesider. – Vi bleve formeligt negligerede og spiiiste i samme Værelse som Kammer-Kiskenen og Tje- 15
nerne. –

Onsdag den 16 October. Til Morgen bleve vi kaldte Excelenci og fik mange Complimenter, men vi gave dem kun lident Drikkepenge – fordi, som vi sagde vi vare slet 20
behandlede. – Det var en ret stormfuld Morgen, med Regn. Vi mødte flere Gens d'armes da Veiene ere saa usikre, jeg blundede lidt. Smukke Landskaber, Byerne laae høit oppe paa Bjergtinderne. Klokkeren 8½ vare vi alt i *Spolette* en ret
ordenlig By og et ganske reenligt Hotel med nye smukt malede Vægge, en Tigger som ragte Hatten ind over en lav 25
Muur var ganske ypperlig, skjønt kun løst Skizeret, Geni-

2) *Assisi] i marginen er noteret *Metastasio's Fødeby 6) [] i linierne 6-12] hul i papiret 16) Onsdag den 16] først skrevet Torsdag den 17 20) ret] læsningen usikker, ordet måske overstreget

erne i Loftet, Blomsterne paa Væggen vare alle saa raskt udført. – Det øser Vand ned udenfor. – (Tiden er en Mand med store Vinger, de brede sig som et Slør ud og skjule Fremtiden). Klokkeren to kom vi til Terni, og i det bedste Hotel der endnu var budt os, vi tog en Fører og vandrede til Fods ud for at see Vandfaldet, Veien gik gennem en Olivenskov, vi kom nu til Floden Velino der danner Vandfaldet, ind mellem Klippekløfter og gennem den smukkeste Orange-Alee jeg endnu har seet, skade at det regnede, en ung Amerikaner bød mig sin Arm og Paraply og saaledes steg vi op mellem Laurbær og Rosmariner, en Støv stod fra Vandfaldet der faldt i tre Partier, dannede derpaa flere mindre Fald der endte i eet meget stort. Der laae en Bondeby, som en Røverrede lidt derfra, Skyregnen holdt op og vi saae Himlen i det deiligste Rødt, men i et nu, med Solens Nedgang blev Alt graat. – Vi sov godt! – /

Torsdag den 17 efter en kjedelig lang Dag, med Regn og den sædvanlige Omgivning kom vi mod Aften til Nepi, et skident Hul, fuldt af Præster, vi fik en sand Lopperede at ligge i, saa D og N ikke gjorde andet [end] at spadsere om Natten og jeg at blunde portionsviis. – Om Aftenen [hør]te vi et frygteligt Skraal fra Gaden, jeg [t]roede at det var en Improvisator, men de[t] var en Munk der uden for en Brændeviins Boutik var steget op paa en Stol, havde plantet et Kors ved Siden af sig og nu prædikede, tilsidst raabte han viva Sancta Maria og alle Folk skreeg viva, nu løb han med

7) Olivenskov] *først er overstreget* Figenskov 7) Velino] *først skrevet* der dannes af 18) 17] *først skrevet* 18 21) [] *i linierne 21-24* hul i papiret

en Deel Drengs syngende gennem Gaderne. – Tæt ved Byen laae Ruiner af et gammelt Kastel eller Kloster, Veien gik igjennem det, en Stie førte ind mellem omstyrtede Hvælvinger og pludselig stod man ved et brusende Vandfald og en dyb Afgrund. –

Freddag 18. Sultne og udmattede af Mangel paa Søvn rullede vi mod Rom, da vi saae det i det Fjerne, var vor eneste Tanke, nu kan vi faae noget at spise. Alt som vi nærmede os den (vi saae det fra en Høi først) blev Eggen en sand Ørken, med enkelte alvorlige Ruiner. Peters Kuppelen hilsende os længst, gennem en uhyre lang død gade rullede vi ind i Byen, der tog sig lys og venlig ud. – Gjæstgiverstedet var maadeligt og Veturinen vilde ikke kjøre os videre da kom en ung Jøde af vore, Leth og siden Bravo, der skaffede os leiede Værelser, hele 8 paa 14 Dage, der maatte vi tage ind (12 Poul om Dagen). – Paa Posthuset fandt jeg Brev fra Jette, Fru Lessøe, Iversens og Guldberg. Christensen havde eet til mig fra Eduard. Vi vare heldig nok komne til Raphaels Begravelse. Paa Academiet gjemtes et Dødningehoved der udgaves for hans, for nu at overtydes derom, aabnede man Graven og fandt ham heel og holdende; nu skulde da Liget igjen begraves og det skete denne / Aften i Pantheon, vi fik Billiet, det var en herlig Hvælving, paa en sort Forhøining stod Mahonie Kisten bedækket med et gyldent Klæde, Præstene sang et miserere, Kisten aabnedes og man nedlagte de oplæste Efterretninger om ham, blev derpaa forsejlet, et usynligt Chor sang smukt imidlertid, jeg saae Thorvaldsen med et Voxlys i Haanden ligesom de andre første Mænd. – De Danske toge hjerteligt mod mig. –

Løverdags 19. Christensen sagde man havde længtes efter

mig, men det er nok en romersk Talemaade. Jeg opsøgte
 Thorvaldsen, kom først i hans Atelie, men fandt siden hans
 Bopæl, han var meget venligt, viiste mig sin rige Maleric-
 samling af levende Mestre, som han vil skjænke Danmark
 5 efter sin Død; han viiste mig et Basrelief han for sin egen
 Fornøielse nu arbeidede paa over Raphael, denne sad paa
 Ruiner hvor man saae Grazier og Harmonien udhugget;
 han tegnede efter Naturen og Kjærlighed holdt hans Tavle
 medens den rakte ham Valmuen, som Billedlig Hentydning
 10 paa hans tidlige Død. – Geniusen med Faklen saae vee-
 modig paa ham, og Seiren holdt sin Krands over hans
 Hoved. Paa et andet hvor en Hyrdinde havde en Rede fuld
 af Amoriner var der een jeg slet ikke kunde finde Mening
 i, spurgte derfor om det; »ja ved den har jeg intet tænkt!«
 15 svarede han. – Skrev Eduard til. – Var hos Kückler og
 saae vort Bibliothek. – Var i Caffè Græco og hos Vepri, der
 er noget naturligt hjerteligt hos alle Landsmændene her. –

Søndag den 20. Gjorte Vesit hos Jensens og siden hos
 Prindssessen, hun var meget elskværdig og smuk, hun beklag-
 20 gede at være tvungen til at boe i Piazenza, sagde at hun
 aldrig vilde mere til Danmark, bad mig naar jeg ikke havde
 noget Bedre, at tilbringe Aftenen hos hende. – Jeg gik paa
 Capitoliet, hvor jeg alt var den første Dag jeg kom, travede
 derpaa ud forbi / Engelsborg og saae første Gang Peters
 25 Kirken. Andre Kirker ere byggede saaledes at de synes
 større; denne derimod mindre! Mailands Dom imponerede
 mig langt mere. Den er praktfuld og colosal, det Hele fore-
 kom mig bekjendt. Den maa sees flere Gange. – Om Aftenen

17) Vepri ☉: Lepre

vare vi i de Tydskes Kneipe, men vi vare flere Danske og Svenske end de. En Blomster-Krone hang under Loftet med Tællelys i, Kunstnerne sad i Skjorte-Ærmer og Bluse, der blev sjunget tydske, svenske og danske Sange mellem hinanden; det var Skandinavien i Norden. *Bissen* kom meget kjærligt 5
 hen og hilsede paa mig, sagde at det var ham saa kjært jeg var kommen, en ældre Maler fra Hamborg betragtede mig bestandig og klinkede ved enhver Leilighed med mig. –

Mandag 21. Var paa Capitoliet, saae Keiserborgens Ruiner, de gamle Templer og det prægtige Coloseum, gik til 10
 Lateranet hvor vi i Klostergaarden saae Christi Høide der svarede til min; saae den samaritanske Brønd; Gravstenen Soldaterne havde spillet Terninger om Christi Kjole. – Ved Pilati Huus krøb Folk paa Knæ op af en meget høi 15
 Trappe, en gammel Kone skyndte sig især, Leth loe af det og Italienerne sagde Lutherani. – Vi mødte den pavelige Musik; Paven kom men da *D* ved sit Væsen mod mig havde ærgret mig gik jeg hjem uden at see noget. Var i Theatret, det var stort og skident, slette Decorationer, due casa in 20
 una casa og en Opera Orlando furioso all Isola – – – jeg gik med en Act af hver Deel. Idag har jeg seet Christenssen Arbeide paa Thorvaldsen og hos Kückler et smuk Stykke, en romersk Scene. – Fik Brev fra Houriet. –

Tirsdag 22. Spadserede, en Præst kom at tigge, siden en Zigeunerkjærling, hjemme kom en Fransciskaner, han var 25
 ret lystig, viiste os sin uldne Skjorte og bare Been, bad om

1) Kneipe] først skrevet Kneibe 2) de] først skrevet dem 3) klinkede] først skrevet klingede 4) med] først skrevet mig 5) Brønd] først skrevet Brynd
 20) en] tilføjet over linien

han maatte komme igjen næste Uge, han talede tydsk og var fra Coblenz. – / Vi vare ude paa en Høi dannet af Potteskaar, et Kors stod deroven paa, da det blev mørkt gik vi til et Osteria paa en Ø i Tiberen. Det var
 5 formeligt et Kjøkken med Kogte Hummer, stegt Fisk og Grønt. En Lampe brændte foran Madonnabilledet paa Væggen, forskjellige Folk sad og spiste ved Bordene; udenfor sang nogle Børn smukt ved et Madonnabillede.

Onsdag den 23. Vi tog en Vogn, kjørte først til
 10 et andet Theater, saae derpaa Kloakkerne, og Ruiner af Broen hvor Cokles stod, besteeg derpaa Keiserpaladset, et fattigt Huus med en Harefod paa Døren som man ringede med førte ind til de praktfulde Ruiner, Havevæxter groede rundt om, hvor før var glimrende Sale. Uhyre storbladet Epheu
 15 hang om Ruinerne, vi saae Apeninerne med Sne og Soracte. Vi gik derpaa til Caracallas Bade, der ere større Ruiner end disse, gennem Hvælvingerne saae vi den mageløse delige blaae Luft. rundt om groede Græs og Blomster. – Tog derpaa til Scipionernes Gravsted, Indgangen er i et Viinbjerg, vi fik
 20 hver sit Vox Lys, en gammel Kone gik foran og viiste os de i Klippen huggede Grave. Scipio Africanus læste jeg. Nu kjørte vi fra disse Catakomber ud til Egerias Grotte, Nymphen mangle Arme og Hoved, rundtom voxte Græs, men Kilden rislede frodigt, jeg sad paa en Steen og digtede,
 25 lidt fra laae en lille Lund. Penierne ligne opslaaede, Cypresserne nedslaaede Paraplyer. – Kjørte nu til Caracallas uhyre Circus og tæt ved laae Sepulcra Cæciliæ Metellæ, en prægtig Ruin, vi saae gennem den brudte Kuppel, der var

2) 3) Monte Testaccio 20) Vox] tilføjet over linien

bekrandset med grønt, de gamle Ruiner, det friske Grønne og den blaa Himmel, var det ikke Oldtid, Nutid og det Fjerne. – Mange Eideks. – / Vi toge nu til Sebastians Kirken, saae hans Grav, med Marmorbilledet med gyldne Pile, her leed han Martyrdøden, med tændte Lys stege vi ned i 5
Katakomberne, snevre lave Gange gennem Jorden lige til Rom, ja fordem til Ostia. – Vi saae gennem Sprække ved Lyset, Munken viiste os, Benene af et Liig, 14 Paver og 170 000 Martyrer ligge her. Vi tog nu til Pauls Kirken, der er ødelagt men nu opbygges. Altarets Halvkuppels Mosaikbillede var som nyt, uhyre, deilige Granit Søiler laae paa 10
Jorden, en Deel var Alt opreist. – en smuk Klostergaard med mange Roser. – Kjørte til Sestus-Pyramiden og var inde paa Kirkegaarden hvor vi fandt Göthes Søns Grav med Indskrift: ».....« Om Aftenen 15
var vi hos Prindssessen, der ikke synes særlig æstetisk, hun begyndte med om jeg strax vilde tage fat at læse, da hun skulde bort Klokken 7, det varede da til 8½; Thorvaldsen syntes henrykt, roste Harmonien, de smukke Vers og den store Idee, bad mig læse det for sig i Ro, det samme bad 20
alle Kunstnerne mig om, og drak min Skaal.

Torsdag den 24. – Det var smukt Veir i to Vogne foer vi 9 ud paa Landet (Bødtker, Dinesen, Neergaard, Blunk, Kùchler, Leth, Fernlei, Zeuthen og jeg) Solen brændte hedt. – Den hele Campanie er en øde, stor Flade, men Ruin staaer 25
ved Ruin og til hver knøtter sig et historisk Navn, mod Middag naaede vi Albanerbjergene og vare nu i *Frascati*, her

12) en smuk] *foran er overstreget* Vi kjørte til 15) ».....«] *plads er ladt åben til citatet* 16) hun] *først skrevet* jeg

vrimlede af Fremmede, vi spiste i et usselt Osteria, uden Loft, store Bjelker og Tag, Bønder og Præster sad ved de lange Borde, Ilden brændte paa Skorstenen og slette groteske Billeder vare malede paa Muren. Vi leiede nu Æsler, jeg
 5 fik det bedste og saaledes reed vi ind mellem Bjergene forbi Ruiner af Ciceros Villa op til det gamle *Tuskulum*, mellem Tjørne og Nelder fandt vi Trappen af et Amphitheater, / gik op hvor Byen havde staaet og reed i de brolagte Gader; Veien derfra gik gennem Laurbær og Kastanier, dybe Huul-
 10 veie og vide Udsigter over Rom, mod Aften fik Luften et mageløst Farveskjær, det var, som saae vi alt gennem Regnbuefarver vi gik ind i en lille By Monte pozio, hvor der i en Gaard var en mærkelig Brønd, med dyb Resonans; – (Om Aftenen var Fyrværkerie i Fraskati, en mægtig Vrim-
 15 mel, Børn sang foran Capellerne) Da vi i det deilig Maanskin reed hjem saae vi Borgen Cinti, hvor Beatrice Cinti levede, jeg fik Idee at behandle hendes Historie. Gjennem et Gitter saae jeg Maanen i den blaae Luft mellem Cypreserne. – Vi spiste og sov godt i Frascati. –

20 *Fredag den 25.* Til Fods drog vi nu op paa Bjergene, den uhyre Campanie laae for os (alt igaar saae vi Havet.) Inde i Skoven kom vi ved en lille Bæk over en simpel Bro, i hver Ende stod N, men det var ikke en ubekjendt Størrelse, det var Napoleons Navn, han havde bygget den og Italiernerne
 25 sadt dette N. Vi kom forbi et mægtig Træ, der var hvælvet til et Capel, Toppen var klippet i Form af et Kors med en Krands om og inde i Stammen var et lille Skab med Glas-

9) Veien] *foran er overstreget* Hjem 19) Vi] *først skrevet* jeg 26) Toppen] *først skrevet* Toppet

rude for MadonnaBilledet, en lille Steentrappe førte op til det. – Nu kom vi til Grotta ferrato, vi gik ind i Klosterkirken hvor der findes fire ypperlige Malerier af Dominechino, der for et Mords Skyld tyede herind i Klostret og af Taknemlighed malede disse, man seer en tydsk Keiser besøge den hellige Nino, Trompeterne blæse og Herolden byder dem Taushed, da Keiseren vil tale, foran staae to Figur i Samtale, man seer Ordene paa deres Læber. – To Dverge holde Hestene. – Et Mirakkel af den hellige Bartholemeus og ST Nino der helbreder en Spedalsk, Udtrykket i *N* Ansigt er ganske ypperlig Moderens fromme Haab, de to nysgjerrige Drengene og den Vanvittiges Blik. (Nu kom først Madonnaen i Træet) / Nu kom vi til et deiligt Træ ved et Vandløb, hvor Pigerne vadskede Linned. – Snart saae vi Havet, som forgyldt, til venstre under os laae Alba-Søen, blikstille; i Albano bestilte vi os Natleie, spiste og vandrede nu forbi Horatiernes Grav der staaer tæt ved Veien; Reseda og Gyldenlak fandt vi vildt, Eviggrønt bar Blomster og Frugt og mellem de grønne Trætoppe saae vi Kuppelen af den smukke Kirke i Ariccia, inde [i] Byen her, læste man paa hvert Huus. »Viva Sangue di Gesu christo!« Veien herop var dyb og huul, ved en Skrænt sad en gammel Tigger i en slidt Munkekappe, under et Kors, hvor Havet var Baggrund. – Vi kom forbi Gensano, hvor i Junimaaned er Blomsterfest, Gaderne belægges med Blomsterblade i de smukkeste Figurer, Tæpper flættes af Blomster, med Joseph og Marias Flugt. – Det skal være mageløst deiligt. Mod Aften kom vi til Nemi der ligger høit paa en skovgroet Klippe og speiler sig i den stille Nemisøe.

10) N] først skrevet B

Det blev Aften før vi kom paa Vandring hjemad. – Vi gik alle samlede for ei at overfaldes da her er usikkert mellem Bjergene. Det var det deiligste Maanskin, vi mødte hjemkjørende Bønder og enkelte med Bøsser, de hilsede os venligt, men de var nok ei at troe paa; i Ariccia var en smuk Italiener der indbød os til Aftensmad men vi lod det blive ved Vinen og spiste saa i Albano, hvor Bøtcher, Leth og jeg sov i een Seng. –

Løvedag 26 October. – Vi toge Esler og reed nu op til Klostret paa Montecavo, det høieste Punkt af Albanerbjerget. – Vi reed tæt ved Skrånten af Albaner Søen, Skoven var broget, en uhyre Hule af Naturen overgroet indvendigt med Veedbende laae tæt ved et stort, gammelt Kloster. / Alt som vi kom høiere blev Eggen mere Efteraarsagtigt. – I Klostret aabnede een af Munkene for os, de andre sang inde i Kirken, jeg var i en lille Celle, Haven laae paa de store Grundsteen af Jupiter Stators Tempel og var indhegnet med giftige Laurbær, en Sky hang som et Teppe mellem Klostret og Rom, Alba og Nemi-Søen stirrede som to mørkeblaae Pigeøine op til os; mellem Klipper og i Taage reed vi paa Æslerne ned. I den lille By deroppe blev Zeuthen kastet af; om Eftermiddagen kjørte vi hjem, det blev snart Aften og deilig Maanskin. Alt var Klart kun Bjergene dækket tæt med Skyer som var det et Marmorlaag over dem. – Paa den store tause Campanie stod de eensomme Ruiner, den uhyre Vandledning. (tæt ved Albano Askaniuss Grav). – I den lille Dal paa Campanien laae en Taagesky, vi foer gjennem den, det var som Elverpiggen slog sin Kappe om

10) : Palazzola?

mig, det var det klamme Liiglagn, jeg præssede Munden sammen for hendes Kys. Da vi kjørte forbi Coleseum hvor Maanen skinnede mellem Ruinerne gik nogle deroppe over os med en rød Fakkell, det gjorde en ypperlig Virkning. Et Glas Punsch opvarmede mig igjen. 5

Søndag 27. Var i Peters Kirken, hvor Canovas Pavemonument imponerede mig langt mere end Thorvaldsens. Gik til Villa Borghesa, Vogn kjørte ved Vogn med pyntelige Romerinder, et saadant Liv kan kun Parises Boulevard fremvise. Simple Piger gik i Klynger og sloge paa Tambouriner. Mørke Aleer og smukke Anleg; noget gnaven gik jeg hjem. – 10
Bøt[c]her spadserede med mig om Aftenen og søgte at opmuntre mig, spaaede mig Udødelighed, selv om jeg døde nu, vi saae en brændende Ballon i Luften. I Dag har jeg faaet en Kjøbenhavn Post fra 1827, jeg løb den igjennem / det var som 15
saae jeg fra en anden Verden ned paa al barnagtig Vrøvl og Strid, Alt forekom mig saa ubetydeligt, saa skjævt; det begyndte med en Contract mellem Heiberg og Liunge at deres Blade aldrig skulde staae i fjendtligt Forhold. – Her 20
roste Y Z Nathan Davids Digt, her anførtes til Beviis for Phrænologiens Rigtighed, Raphaels Hovedet som jeg nu har seet ikke er hans, her læses Digt af Dahlgreen til den danske Digter Miller, som aldrig var Digter og her gjøres et Slags Undskyldning for at mit Digt det døende Barn er optagen, nu ansees det for en Perle i Litteraturen, og alt dette er 25
skeet 5 Aar. –

Mandag [28]. Var i Vatikanet og saae Statuerne, hvilken Rigdom. Canovas Perseus er en sand Halvgud, Medusa-

17) skjævt;] derefter er overstreget for

hovedet skjønt som Leonardi di Vinci. – Den vatikanske Apol en Pendent til den medicæiske Venus. Laocæons Statuen osv. Var i Pavens grisede Have. I Peterskirken sang Castraterne. Om Aftenen gjorde D og N et Gilde fordi det var
 5 Dronningens Fødselsdag, Polakken var med og da vi drak Danmarks Skaal faldt den Tanke mig ind om det ikke engang gik os som Polen. – Punschen var rædsom stærk, da jeg reiste mig mærkede jeg det først og gik da i Seng hvor jeg fik ondt. – *Koop* velsignede mig.

10 *Tirsdag den 29.* Katsenjammer, afskyeligt! de drillede mig! – Læst *Notre Dame*. Hvilket mørkt broget Malerie. Eneboersken. Qvasimodo. Esmeralda, Gjeden Dsialis. Spadserede til Ponte molle og langs med Tiberen hjemad. – /

Onsdag 30. Leiet Værelser for 6 Scudo i via sistina; var
 15 i Theatret og saae en Comedie og Belini Opera La Sonambula, der synes en Parodie paa vor smukke Balet. Choristerne saae ud som fynske Malkepiger og een var blind, een havde Hareskaar og den tredie manglede Næsen. La sonambula var smuk. Slette Decorationer. Da vi gik hjem
 20 saae vi midt paa Gaden et Baal hvor een laae og sov ved, en anden sad paa Huk og varmede sig. –

Torsdag 31. Kjørt om fra Kirke til Kirke. I ST Clemens saae vi de ældste Malerier, Martyrinder som Bugen ridsedes op paa, Christus med Røverne paa Korset, Sjælen gik som
 25 en Pølse ud af Munden, Englen tog den enes, Djævlene den andens. – I S Maria della Pace saae vi Raphaels herlige Sybiller og i ST pietro in Vinculo Bounarottis kraftfulde

9) *Koop*] *foran er overstreget Kopp* 14) 6] *tallet rettet* 22) ST Clemens] *foran er overstreget St Michel* 26) S Maria della Pace] *først skrevet St Michel*

Moses. Prægtig Kuppel i Jesuitter Kirken; hvor de malede Skyer syntes at svæve under de forgyldte Hvælvinger. – (Man kan kjende Folk saa længe, at man bliver fremmed for dem.)

Fredag den 1 November. Deiligt spadsere Veir. fløttede ind i mit ny Logie i Via sistina N° 104. Saae en Begravelse med 5
over 100 Munke. Drengene løb med Kræmmerhuus under Faklerne. –

Løvedag den 2 November. Meget koldt; siden smukt Veir. I Nat vaagnede jeg; saae ned paa de maanlyste Gader. 3 Mænd indsvøbt i Kapper gik og ludskede der nede. – 10
Skrev Voigt og Fru Lessøe til. – (tænkt paa Eduard)

Søndag den 3 Nov. Saae i Dag en Markskriger, der i Cabriolet med galoneret Tjener, som i Le philtre, udraabte sine Varer foran Pantheon. Var ude paa Villa albano, hvor Winkelmann har levet. – (D meget ukjærlig, ja gav mig ei 15
Haanden) var i Kneipe, der før har været et Kloster. –

Mandag 4. Skrev D til, besøgte ham om Aftenen / hørte en venskabelig Forelæsning &. –

Tirsdag 5. Spadserede ud over Monte Cavallo, og forvildede mig mellem Viingarde og Ruiner, saa jeg maatte 20
stige op paa et Gjerde for at see hvor Rom laae, men jeg kunde ikke opdage det. – Var om Eftermiddagen paa Vatikanet, et lille men interessant Galerie. – Transfigurationen, nogle Martyrstykker og Raphaels Madonna del Foligno, hun svæver eller rettere sidder som Sæbeboblen der berører et 25
Silkeærme og hverken hviler eller stiger, et saa luftigt, ætherisk skjønt Væsen har jeg aldrig seet. Glorien ene er ækelt; den lille Dreng deilig. – Jeg kan ikke komme paa det

g) ned] rettet

rene med mig selv om Malerie eller Billedhuggerkunst er det heldigste. – Var om Aftenenen henne i Duketheatret. Det kostede kun 3 Bajok og vi fik en heel Comedie; en ypperlig Casander og fortræffelige Dandsere. – Det vare kun een
 5 Time, Optoget var meget godt. – (Mit Øie vedbliver at være slet). –

Onsdag 6. Var i Maria maggiore, Coleseum og Lateranet. (2 Gange). –

Torsdag 7. Var i Thorvaldsen[s] forskjellige Atellie, saae
 10 en ganske deilig Psykke i Gips og en Byron i Marmor, han sidder med en Bog, har en Kappe løst om Skuldren, sætter Foden paa en afbrudt corintisk Søjle, ved Siden af ham ligger et Dødningehoved; bestemt for London. – Vi vare i Palais Barbarina, en prægtig Entre med Fresko i Loftet og to Throner med Familiens adelige Vaaben paa. Galeriet er ikke
 15 stort, her er Originalen af Guido Renis Beatrice Centi, hendes Moder og Raphaels Elskede (den samme som i Galeriet i Florents), men her nøgen. – Adam og / Eva af Perugino, han peger paa Qvinden, hun paa Slangen, der kryber bort,
 20 i det Gud svæver frem paa en Gruppe af Engle, der som en Sky bærer ham gjennem den blaae Luft. – Potiphars Hustru af samme Mester som i Florents. – en Madonna af Albrecht Dürer. – Derpaa gik vi til Jesuiter Klostret paa Montecavallo; Portneren som gik at melde os kom at sige at vi
 25 havde forstyrret Fædrene i deres Bøn for Menneskeheden, efter nogen Venten kom endelig en Broder og førte os op gjennem nogle riigt draperede Værelser og viiste os St: Stanislaus, Hovedet er af hvidt Marmor, Klædningen af sort,

16) Beatrice] Bea først skrevet Bet

Puderne han hviler paa af rødt og guult Marmor saa det hele seer meget naturligt ud, Vægen ved hans Hoved var bedækket med et nyt, ypperligt Malerie, hvorpaa alle Figurerne svævede hen mod Stanislai Hoved, Madonna i Skyerne de smaa Engle der betræde Jorden hvor nogle Hellige staae 5
vare nydelige. – Var hos Torlonia og fik Resten af mit Creditiv. –

Fredag 8. Sad hele Dagen hjemme med Melkebrød paa Øiet; havde Vesit af Oberst Poulsen, medens min Melkepotte kogte mit paa Gulvet, han tilbød mig, at sende Prindsessens Læge imorgen, men jeg vil ikke gjerne i hans Klør. 10
Igaar havde jeg fulgt *Jans* Raad at drikke Punsch og svøbe Hovedet ind, men det gjorde værre, i Aften følger jeg *Dinesens* (der besøgte mig) at kaste Alt bort, ikke røre ved det. –

Løvedag 9. Iaftes kjedede jeg mig ret, gik tidlig i Seng, 15
men vaagnede snart ved et frygteligt Tordenveir. Ud paa Natten brændte Øiet stærk, imorges var der slet ingen Smerter og der gik en heel Saarkage af; O hvor jeg er Gud taknemlig, selv Øiensygdommen er jeg glad for, den lader mig skønne paa Sundheden, ja, jeg vil ret nyde Livet naar jeg 20
er vel! imorges reiste *Leth* til Neapel, han tog ret hjertelig Afsked med mig, Polakken *Kronberg* gik med. – /

Søndag 10. Besøgte *Jensen* saae hans italienske Blomstermalerie. En Prindsesse blev gjort til Nonne; Bøtcher fortalte om en ung Pige han havde seet, hvorledes de lagde 25
Liigklædet over hende og ringede med Klokkerne; jeg læste i *Kjæmpeviserne* og fandt her Leilighed til Lignende Situation for Scenen i Romanzen »*Hrr Sverkel*«, som jeg vil be-

12) *Jans* ∴: *Jahns* 16) et] e først skrevet f 21) til Neapel] tilføjet over linien

nytte til et Drama. Kjæmpeviserne er en Guldgrube af Sujets. Var om Aftencn i en smuk Kneipe i Nærheden af Dukketheatret. –

Mandag 11. Spadserede mellem Ruinerne og gjentog efter
 5 Middag samme Tour med den svenske Lærde Carlstedt, til Maria Magiore, Monte Cavallo, Lateranet og Coloseum. – Verdenshistorien begynder først ret at interessere mig i Rom. Læste hos Blomstermaler Jensen: »Agnete« for mine Landsmænd, de vare alle henrykte, Bøtcher bad om at drikke *Dus*
 10 med mig. –

Tirsdag 12 Oppe før 6 for med D, N og Jensens at tage til Tivoli. – Campanien var uendelig øde, nogle Bønderfruentimmer havde tændt en Ild paa Veien, som de stode om, thi det var meget koldt; deres Æsler gik nede i Grøfterne
 15 og aad. Vi mødte Bønder indsvøbte i store sorte Faareskins Pelse, som vare det Hottentotter. I Tivoli selv ligger Vandfaldet, en Flod der danner en blikstille Sø viser sig, en Bro gaaer over (Anio) den smalle Ende og her styrter med et Anio (ogsaa Teverone) ned, man gik og reed paa Muler
 20 over den maleriske Bro; Udsigten nød vi fra Ruinerne af Vestatemplet; et mindre men høiere Vandfald styrter lidt længere henne ned, det kom ud af to Klippehuler, en stærk Vandstøv stod fra det. Vi gik siden om til en lille Have, hvor vi ovenfra saae begge disse Vandfald styrte som Skyer
 25 ned i Afgrunden det var noget af det romantisk skønneste / jeg har seet, men Vandfald lader sig ikke male, mindre

16) I Tivoli] *foran er overstreget* næsten 17) en Flod] *foran er overstreget* vi
 18) (Anio)] *tilføjet over linien* 19) Anio (ogsaa Teverone)] *tilføjet over linien,*
derunder er overstreget Vandet 22) kom] *k først skrevet v*

beskrive. – Vi saae nu de andre Kaskateller, tæt ved Veien voxte store, som paa Veien fra Genua. – Man arbeidede paa at gjøre en ny, naturlig Kaskade, det lider jeg ikke. Byen laae malerisk deilig paa Klippen, hvor Vandet rundt om sprudlede ud, Shateringerne, med de mørke Olivenskove, de næsten sorte Cypresser, de røde Viinranker, og det gule Løv og friske grønne Cactus, – var ganske deilig; Solen skinnede smukt, vi vare færdig at segne for Hede. – Nu gik vi til Villa d'esti, der næsten staaer øde. Freskomalerier og uhyre Anlæg i Haven, en heel Alee med Fontaine ved Fontaine, vist over 100; romerske Ørne som Vandet sprang ud af Næbbet, Genier og Taarne. – Her vare de største Cypresser jeg har seet, smukke Penier og stolt Udsigt fra Therasserne. Klokken 2½ kjørte vi alt hjem, et smukt gammelt Taarn ligger nær ved Tivoli, rundt om paa Campanien er Ruiner; vi kom over en lille Flod, der lugtede saa afskyelig, Svovl-Partikler flød paa Vandet og forpested hele Egnen. Klokken 6 vare vi hjemme og spiiste nu hos Lepri.

Onsdag 13. Koldt, men smukt Veir, spadserede omkring.

Torsdag 14 sendte Brev til Iversens, studerede i det slette Veir.

Fredag 15. Var i Fesch's Palais, (det er Napoleons Morbroder), her saae vi i gammel Maner paa Guldgrund: Dommedag af Fiesole, udtryksfulde Ansigter, Guido Reni's Madonnas Himmelfart var af megen Virkning. – Et Landskab af Titian med en hellige Familie paa, det var temme-

2) c: Aloer; jf. s. 197, 12 2) Man] først skrevet Vi 7) var] foran er overstreget gav 8) skinnede smukt] ovenover er overstreget dannede Regn 20) slette] sle først skrevet sll

ligt mørkt. – Den hellige Familie af Raphael malet da han var kun 12 Aar. – Titians Madonna, hun saae / ud, som en god Moder, men intet helligt Ansigt, de to forreste Figurer en Pave og Cardinal ere ypperlige, Bogen den ene holder
 5 synes at være til; men det hele er dog matematisk stift, skjøndt Linierne ere for at forebygge dette, brudte. – Leonardo di Vinci har gjort et Udkast i Olie til sit store Fresko Malerie i Milano, Nadveren, dette har man her, der er de samme Ansigter, paa Christi nær, der her er meget uædelt. –
 10 En Christi Korsfæstelse af Raphael fra hans første Periode. – En Copie af Raphaels Madonna del Jardiniere (Originalen er i Paris) – I dette Værelse stode to brillante Porcelans Vaser fra Paris, der vare Presenter fra Napoleon. Christi Død af 'Anibal Carachi. – Det røde Hav malet af Raphael
 15 i hans 14 Aar, det seer meget daarligt ud og barnagtigt. Moses synes med sin Stav at pirre den forreste Hest under Næsen. En Egypter stikker kun Benene op af det røde Hav, der seer ud som Blod. – Den hollandske Skole er ellers bedre i dette Gallerie. Rubens: Hyrdernes Tilbedelse har en meget fornem Madonna, det er som det var Borgemesterens Frue fra Rotterdam. – Et Landskab af *Everdengch* i Ruisdals Maneer. Teniers Christus som bespottes i Ypperstpræstens Forgaard. Hollandske Ansigter. Af Teniers Søn er et smukt Dyrstykke, en død Svane og Paafugl, saa yndige bløde,
 20 Folkene synes ikke gode. Blomsterstykke af Huysum, en deilig Tulipan hvor Bladene krølle sig tilbage, men den store, smukke Papaver er unaturligt sat, for at faae den Belyst bag paa og seet fra denne Side. – Vi fandt / ogsaa Napoleons

21) Everdengch ∴ Everdingen 27) unaturligt] un først skrevet t

Buste med Laurbærkrands. – I Haven udenfor Vinduet, hvor den gule Tiber løber, var smukke Buegange af Oranger som Espalier. –

Løvedag den 16. Kjørte til Diocletians Bade, hvor en gammel gnaven Mand aabnede Porten og sagde: her var 5
Intet at see. I Kirken tæt ved hviler Salvator Rosa. Den hedder Sancta Maria del Angeli, med et Carteuserkloster, det er en stolt Korskirke, i Gulvet ere de tolv Himmeltegn indlagte. – St Sebastian af Dominichino malet i Olie paa Muren. Derfra kjørte vi til Titi Bade, hvor der endnu er smukt 10
Fresko paa Loftet, Føreren havde flere Lys paa en lang Stang og oplyste os dem. – Der var en vel vedligeholdt Bakantinde, Papppegøier, især den romerske Ørn med Medalion. Vi saae Stedet hvor Laoceonsgruppen er funden; det Hul i Muren Raphael krøb ind for at studere Freskoen til sine i 15
Vaticanet. – Grund til Uvilie mod Dinesen og Zeuthen, et Brev fra Eduard, men koldt, formeelt og slette Penge-Udsigter. –

Søndag 17. Var med D og N i Villa pamphilia den ligger 20
ved en lang Vandledning, der gaaer over Campanien til Rom. – Skjøndt den 17 October var det varm Sommer, Roserne blomstrede og Orangerne hang gule mellem de grønne Grene. – Det er en stor brillant Have med en heel Pinieskov. Aleer med Vandspring, Side ved Side, Vandstraalen staaer op af Vaser. Et smukt Basin med Caskader. En Ruin der 25
saae lidt mistænkelig ud, til at være ægte. – Man saae Intet af Rom, skjøndt tæt ved var det som langt ude paa Landet.

4) Løvedag den 16.] den tilføjet over linien 6) Salvator Rosa] derefter er overstreget (?) 21) October 3: November

– Bjergene i Horizonten. – Om Aftenen læste Bøtcher, Holbergs den 11 Juni. –

Mandag 18. Ved Daggry reiste Neergaard til Neapel. – Om Aftenen var ponte molle hos Lepre. En Tydsker gav
 5 den, det vil sige trakterede Landsmænd, Danske og Svenske med Viin. – Generalen, en ung Kunstner klædt i Uniform med Papirs Stjerne, ledsaget af en anden i et Tigerskind og med et Bundt Pile og Øxe, denne forestillede Skarpretter, /
 10 nogle andre Udklædte, en Tyroler &, kom i et Tog ind, satte sig med til Bords og efter at have holdt en Tale om dette Ponte molle Væsen, greb han i Guitaren, nu bankede det paa Døren og en Duet begyndte mellem Generalen derinde og Solo med Chor udenfor. Hiin spurgte hvem der bankede og det blev svaret en ung Tydsker som ønskede at ind-
 15 lades, han kom nu, klædt som Bursche med lange Lokker og malet dødbleg, man sagde ham nu om hans raae udvortes, lange Haar og Negle, og skar disse af, pyntede ham, eller rettere tog ham Dragten af, for at han kunde see ud som de Andre. – Man læste ham først 6, Love, blandt andre at
 20 han ikke maatte begjære sin Næstes Viin og han skulde elske sin General og tjene ham allene. En Hvid Fane med en Viinflaske paa og Indskrift Vive la folliette; Ordspil paa Lafayette. – Siden blev med Sang gaaet i Procession om Bordet, svenske og danske sang deres Sange, Tyroleren dandsede
 25 een charicerede en Engelænder hver opbød sit Talent. Thor-

1) Bøtcher] først skrevet Bøther 6) Generalen] foran er overstreget efter at ha
 11) Ponte] P først skrevet B 14) ønskede at] derefter er overstreget komme
 15) Bursche] først skrevet Burzche 18) tog ham Dragten af] foran står klædte, derefter er tog og af tilføjet over linien 19) de] først skrevet et 24) dandsede] derefter er overstreget andre charikerede En

valdsen og ældre Mestre vare med og da de havde faaet Ordenen, den romerske Bajok, en Kobberskilling, bar de ogsaa den. – (gik ene hjem Klokken 11½); fik Brev fra Voigt.

Tirsdag 19. Gjorte Chiaveris Bekjendtskab og besøgte 5
Poulsen, hvis Frue jeg maatte tale fransk med. – Der mang-
lede 33 Scudo i mine Penge fra Chiaveri det gjorde mig varm,
da jeg ei paa Stedet havde talt dem, jeg løber der hen,
han havde taget Feil sagde han. Petsholdt kommet fra
Landet. 10

**Onsdag 20.* – Ved Raphaels Beens Fremtagelse, havde
Maleren Camuccini faaet Eneret paa at male Gravstedet;
Horaz Vernet vidste det ikke og tog Blyanten for at ridse
det af, et Slags pavelig Poletie forbød ham det, han blev
forundret og sagde roligt, »men efter Hukommelsen tør man 15
dog hjemme gjøre sig en Erindring derom,« dette kunde man
intet sige til. – / Fra 12 Middag til 6 Aften malede han sig
nu et smukt lignende Oliemalerie, han lod nu gjøre en Plade
for at trykke den, men den blev tagen under Beslag, han
skrev nu et heftigt Brev at han før 24 Timer forlangte den 20
tilbage, da Kunsten ikke som Salt og Tobak kunde bringes
under Monopol, da han fik den brød han den og sendte
den med et høfligt Brev til Camuccini og viiste ham at han
ikke til hans Skade vilde benytte sig deraf, C fik den godt
sadt sammen igjen og leverede den atter med et venligt Brev 25
og opgav ganske at udgive sin Tegning, nu fik Enhver Lov
til at tegne Graven. – *Herts* er ariveret i Aften.

Torsdag 21. Imorges paa Caffeen var jeg den første Dan-

13) vidste det] derefter er overstreget g 22) brød han den] den først skrevet det

ske *Hertz* traf paa; han kom mig venlig imøde, jeg kunde
 derfor heller ikke andet end være ligesaa, jeg tilbød ham min
 Tjeneste og gik nu ud med ham for at skaffe ham Logi, som
 jeg efter megen Løben fik, smukkere end mit eget, og til
 5 samme Priis. Vi gik siden til Vaticanet; paa Veien fortalte
 jeg ham, at jeg i Florents havde antaget Laoceons Statuen
 for original, »man har sjelden Originalerne i Gips svarede
 han,« men den er i Marmor bevidnede de andre med mig;
 »naa det kan være, man seer ikke Forskjellen saalet!« – og
 10 han har Skjønheds Sands og føler ikke Klarheden i Marmor
 fremfor i Gips. – Betragtede ret Kunstskaatene. Skrev til
 Faderen og Eduard.

Fredag 22. Besteeg med Herts, Berg, Dinesen og Flere
 Peterskirken, en Gang der havde Liighed med Rundetaarns,
 15 men mindre, førte os op til den første Altan inde i Kuppe-
 len, nu først saae man Kirkens størrelse, Altret der nede saae
 ud som et høit Taarn, laae nu ubetydeligt, og Lamperne om
 Peters Graven var kun som en Constellation af Stjerner, dog
 syntes Kuppelen endnu at have samme Høide over os. –
 20 Vi steeg op til den næste Altan, og Folkene nede under os
 vare Dukker jeg maalte Benene paa de smaae Engle, fra
 Foden til Knæet vare de som min Stok. – Stjernerne større.
 Herts var henrykt, jeg glemte ogsaa Ganske al Vrede. / Nu
 gik vi til det høieste Punkt, da svimlede jeg og da vi steeg
 25 uden paa Kubbels øverste og nu skulde inde i Kuglen
 maatte jeg holde mig fast og blive borte fra den lille Jern-
 stige der førte ind i Kuglen hvor hele Selskabet mageligt

7) Originalerne] først skrevet i linieovergang Originalerne 9) man] først skre-
 vet jeg 11) Betragtede] først skrevet Betraktede 15) førte] først skrevet førse

sad. Udsigten var stor, men Rom tog sig ikke ud. Paa Hjemveien fortalte Herts om sin Reise, jeg sagde da ogsaa om Bonden der knælede for mig: »han har fundet vel, at De lignede en Helgen!« – Jeg havde paa Læberne at sige han har maaskee læst Deres Gjengangerbreve, men jeg troede det vilde saare ham, hvorfor da bryde Freden. Nu spotter han maaskee dermed. – 5

Løverdags 23 Nov; gik med Bøtcher til den gamle Kirke Maria della, den ældste i Rom! Sagnet fortæller at da Christus blev korsfæstet, væltede her i Afgudstemplet en Oliekrukke, det flød til Tiberen, endnu findes der Oliestof i Jordan; jeg saae derinde en lav Hvælving med Indskrift fons olii. Pillerne vare af forskellige Ordener, tagne fra flere Templer. Der var herlig Orgel Musik, jeg kunde have knælet bag Pillen. Vi gik nu til Onofrii Kloster, her er kun to Munkke, gennem et lille Kapel kom vi ind i den ubetydelige Kirke; til Venstre af Hovedindgangen sad Tassos Portræt i Muren med Indskription under, Mange havde ridset i Muren, jeg skrev der med Blyant. 10 15

For Digteraanden her jeg knæler ned, 20
Din Feil alene var jo Kjærlighed! –

I Gaarden groede to Apelsintræer. Under disse Buegange, i denne lille Qvadrat har Tasso gaet; ved Enden af den store Klosterhave tæt ved Terrassen, med den skjønneste Udsigt over Rom, staaer Tassos Eeg, stor og prægtig, den havde deels grønne, deels Høstgule Blade, Veedbende slyngede sig om den, en deilig Sommerfugl fløi omkring og paa 25

9) Maria della ☉: S. Maria in Trastevere 17) sad] først skrevet han

den forfaldne murede Terrasse sprang Eidecks i det varme Solskin. Jeg satte mig ned og skrev:

Ja, Digterdrøm og Elskovs Lykke, /
 Som Din, mig Himlen gav;
 5 Som Dig jeg skal bag fire Fjelle bygge,
 Men ingen Eeg skal grønnes ved min Grav.

Bøtcher fortalte mig paa Veien, om Herts's Ytring, at man først skulde begynde med Genremaleriet, og da først seent til det historiske; men det sande *Genie* kryber ikke frem,
 10 men *det* kjender han ikke. – Da han var gaaet skal den naturlige Bissen have sagt: »hvad var det for en Karl? han vrøvlede saaledes om Kunst!« – Kunde jeg troe at H, an-saae min Venlighed for Hyldest, da vilde jeg sige ham det Høide, at jeg ikke gjorde det, at han var min Fjende. Han
 15 – *han* forbittrer mig mit Ophold her. – Om Aftenen brag[te] Bissen mig Hilsen fra Thiele. – Gik omkring med Candidat Berg fra Norge.

Søndag 24. Var i Capucinerkirken, vi gik gennem en skummel, kold Gang med en mørk Have udenfor, paa Væg-
 20 gen hang Portrætter af afdøde Munke, vi stege ned i en Gang med 6 Kapeller af Dødninghoveder, Hvirvelbeen og Skulderblade sad som Rosetter og Guirlander i Loftet. – Lysekroner af Dødningbeen og Altre af samme. I Nicherne sad hele Beenrade i Munkekapper, Munken der fulgte os saae
 25 ud som de. – Een havde en vissen Bouket i Haanden, jeg bad om en Blomst deraf og vil bringe den med til Danmark.

7) mig] m først skrevet p 14) Høide] således ms. 21) Hvirvelbeen] først skrevet Rumppebeen 25) vissen] tilføjet over linien

– Maaskee det var Blomster han selv havde plantet, som nu var stukket ham hvert Aar i Haanden af en Ven der daglig hilsede ham men som han kold og med de hule Øine stirrede paa. – Allehelgenes Dag holdes her Messe nede, da brænder der Lys i Lysekronerne. I et Kapel sad 12 hele Munke.

Mandag 25. Var paa Capitoliet, saae Jupiterhovedet, Minerva og den døende Gladiator. En Herkules, som Dreng, hvor det ikke endnu er andet end den store Fylde, ingen Kraft just. Forunderlige Baslerief paa Sarkophagerne, mest Bacusfester; paa [eet] sees Menneskets Liv, en Gruppe af Elementerne, hvor Mennesket og Sjælen Kysses, nu spinder Parcen hans Livtraad, – – – fører ham / til Fatum hvor han dør. – Forskjellige Buster af Homér. – (Begynte at skrive paa min udenlandske Reise). – (følt mig upasselig)

Tirsdag 26. Slet Veir; jeg er ikke vel! – Under den forrige Pave aflagte denne paa St Lucas Dag et Besøg i Thorvaldsens Attelie, da han ikke havde mødt sig var ingen her paa denne Festdag og hans Hellighed maatte vente ved Døren til Nøglerne blev hentede, Thorvaldsen var derimod ikke at finde, endelig traf en ung Kunstner ham, og ligesom han gik og stod i den gamle blaae Frakke, med lidt Leer paa Ærmet, store Skoe paa Fødderne kom nu den Gamle, Thorvaldsen vilde efter Landets Skik knæle for ham men Paven tillod det ikke og da han steg i sin Vogn underholdt han sig længe med ham, medens hele Pladsen var opfyldt af Knælende, T, bøiede sig dybt ved Afskeden og P gav ham Korsets Tegn, til de andre Kors han har. En sand Triumph for ham

9) Baslerief] således ms. 18) Døren] tilføjet over linien 22) Thorvaldsen] foran er overstreget da Paven tog

og Kunsten er at han for nogle Aar siden eenstemmigt valgtes til for Akademiet; naar man betænker, at det var af stolte Romere, der ansee sig for de Første i Verden. Han stiller Modellen for de unge Kunstnere her, gid han
 5 ogsaa gjorde det Hjemme, men det var han nok aldrig kommen til var han bleven der. –

Onsdag den 27. Spadseret omkring, hørt meget om H, kjedet mig, meget medtaget af Sirocoen, saa jeg maatte ligge noget. –

10 *Torsdag 28.* – Deiligt Veir. – Om Aftenen var jeg indbudt til Bal hos Hertuginde Torlonia. Klokken 8 $\frac{3}{4}$ skulde Vognen komme, men den kom ikke, Dinesen og jeg gik i Silkestrømper ovenpaa Sophaen og frøs og kjedede os; først efter
 15 10 kom Vognen, vi hentede nu Jensens; hele Gaden var opfyldt med Vogne, ridende Soldater holdte Orden. Facaden og Buegangene vrимlede med Tjenere, en førstelig Pragt modtog os, Marmortrappen var belagt med røde Tæpper, prægtige oplyste Værelser med herlige Malerier, der var
 20 1500 Gjæster, Tjeneren raabte vort Navn, Hertugen og Hertuginde stod ved een af de indre Døre, han sagde Monsieur Andersen poet, / danois, til hende og til mig, La Duchese, det var den hele Presentation. – Fire store Koridorer rundt om Gaardens Qvadrat, med et godt Galerie af
 25 16 Mestre, prægtigt oplyst og med Kaminer og Gulvtæpper modtog os, 16 Lysekroner i den ene, Mægtige Kandelabrer i den anden og en kolosal Herkules i Niche. Blandt Maleri-

1) at] tilføjet over linien 2) 3) præsident 7) Spadseret] først skrevet
 Begyndt paa 12) Dinesen] D først skrevet j 19) Tjeneren] foran er over-
 streget Torlonia 21) til hende] til først skrevet og

erne var en smuk Ganymed som Jupiters Ørn fører bort, malet af Michel Angelo. Et Værelser var med Aviser, tre smaae for Spillende. — 2 Orcestre og to Stæder Dands. I et Værelse fik man Forfriskninger, Alt Kongeligt. — Det var mest Engelændere. Horac Vernet dandsede meget. Jeg talte med Thorvaldsen og den her bosiddende Normand Knudsen. — Klokken 1 kjørte vi hjem i deiligt Maaneskin, jeg læste i Baggensens Labyrinth og sov først sildigt. — (Intet Brev)

Fredag 29. Var ude i Villa Massimi, her ere tre Værelser med Fresko paa Vægge og Loft; i det første sees Momenterne af Ariosts Orlando furioso malet af *Schnur* fra München. I det til Venstre sees Dantes Divina comedias Hovedtræk malet af Tyroleren *Kock*, i Skjærsilden knæler Tasso for Dommeren, en Baad Lander, med en stor Mængde Sjæle, Helten sidder med Haanden paa Brystet og synes roligt at vente sin Skjæbne. Sangeren synger, en Kvinde seer tillidsfuld i Veiret og synes at sige, Gud Du er Kjærligheden Fader. — I Helvede flyver Dante med Virgil hen over de Fordømte, Paver, Munke, Konger vaande sig i Flammerne, bidt af Slanger. Djævelgruppen i Midten er smukt ordnet. Loftet med Himlen er af Veith. I det tredie Værelse sees Tassos Befriede Jerusalem, det halve malet af Führrich 1829,

2) Værelser] således ms. 3) smaae] tilføjet over linien 6) Knudsen ∴: Jørgen Knudtzon 10) Fredag] F først skrevet O og T 11) Momenterne af] tilføjet over linien 12) Schnur ∴: Schnorr 14) Tasso ∴: Dante 19) flyver] derefter er overstreget Ariost 19) Dante] først skrevet med 21) Midten] først skrevet Midden 22) Loftet . . . Veith] tilføjet over linien Veith overstreget og gentaget 23) Befriede] derefter er overstreget i linieudgang Jeru 23) det halve] foran er overstreget en Deel er malet

det andet af Overbeck, denne har i Forgrunden anbragt Ariost som peger paa Situationen om sig og dicterer et Barn det ved en Støtte, Overbeck staaer bag ved ham / og hører til med stor Opmærksomhed. – Fjeldpartiet og Søen var unaturligt, men man sagde, det maa man ikke see paa (?). Neden om Basrelief, et med den danske Kong *Svend*, som Munkene finde dræbt. – Fra Vinduet var en smuk Udsigt til Bjergene, mange Oranger og Roser i Haven. – Om Aftenen var vi i Kneipe, hvor endnu de visne Krands fra Thorvaldsens Ponte molle hang. Vi drak Dinesens Afskeds Skaal, Stanning improviserede, sildigt gik vi hjem. –

Løverdags 30. Imorges før Dag vaagnede jeg, det faldt mig ind nu reiser vist *D*, jeg veed ikke selv, jeg sprang op og gik ud paa min Altan og i samme Øieblik gik han med Karlen der bar hans Kuffert, jeg raabte »Farvel!« gik saa hen i Sengen i det samme begyndte to Pifferari at blæse paa Sækkepibe, den forunderlig veemodige Lyd, det greb mig underligt, jeg kom til at tænke over det forunderlige at jeg skulde vaagne og see ham endnu engang. – Hvor meget har jeg ikke lært af dette unge, bestemte Menneske, der saa tidt har saaret mig i min Hengivenhed for ham. – Gid jeg havde hans Character, selv med dens Feil! Farvel *D*! – Jeg faldt strax efter i Søvn og sov til høit op paa Dagen. Spadserede nu og kom ind i den ene lille Kirke paa Piazza del Populo, her vare nogle nyere ret gode Malerier; i et lille Kapel stod en Byste af hver af de som her hvilede, de tre vare Menneskebuster, men den 4de et Dødninghoved, ved Siden af denne

1) Ariost ∴ Tasso 10) Stanning ∴ Stamann 26) vare] *derefter er overstreget* Mænden 26) Menneskebuster] *M først skrevet B*

hang et Malerie med et vildt Landskab, hvor et ungt Menneske laae i sit Blod, en Løve knælede ved ham og en Mand i Østerlandsk Dragt syntes at finde ham, en smuk, halvnøgen Pige fulgte med. Mueligviis er Manden død i en anden Verdens Deel og kun hans Hoved bragt hertil. –

5

Søndag 1 December var ude i det sextinske Kapel, hvor der var Høitidelighed i Anledning af Aarsdagen Gregor VII døde. – De pavelige Klørknægter stode med Pibekraver ved Indgangen, Kardinalerne sad i violet Fløiel med hvide Hermelins Pelleriner, i to Rækker, Præster sad ved deres Fødder, en Kardinal i sølvmor og med en hvid Pavehue forrettede Tjenesten / ved Altret, medens den egentlige Pave sad i Purpur paa en rød Fløielsthron, der blev knælet for ham, som for en Afgud, hans Fødder og Hænder kysset, to Kardinaler aabnede og lukkede hvert Øieblik Kappen om ham, hvor hen da en Biskop svingede Røgelsekarret, snart tog de Pavehuen af ham, snart Hætten, og tilsidst den hele Paryk. – Midt for os var Michel Angelos herlige Dommedag, men noget dunkel; Jeg stirret paa Kardinalerne, mellem disse sad maaskee Verdens sidste Pave, thi det er paa Holdingen. En Deel Geistlige i høierøde Kjortel med røde Fakler gjorde en ypperlig Virkning. Castraterne sang, uden Accompanement ganske herligt! – Efter Bordet gik vi ud til Klostreet Onophrius, saae Tassos Grav, Egen og paa Bibliotheket hans Facçimile og en Byste efter et Voxaftryk af hans Liig. Apelsinerne hang os over Hovedet. – Gik nu til Palazzo Farnazina, hvor Raphael med sine Disciple har malet Psykkes Historie i Fresko paa Loftet, Guirlander med Blomster og Frugt

10

15

20

25

7) Gregor VII ☉: Pius VIII 15) Øieblik] først skrevet Øieblicket

slynger sig over vort Hoved og bag denne sees den deiligste italienske Luft med Guder og Genier. En Gruppe med Grazierne og Amor er ganske af Raphael; det er ypperligt vedligeholdt. I Værelset ved Siden af er hans Galathea, hun
 5 flyver hen over Bølgerne, Genierne, Alt svæver forbi. – En Veronica (?) med Christi Hoved af Angelica Kaufmann. Øverst oppe stod med Kul det bekendte Hoved Michel Angelo malte. Vi gik nu til Kirken Sancta Maria in Trastevera; paa et Stillads uden Rækværk stod en Præst og holdt en fanatisk Prædiken for – Mængden, en Flagermus fløi dem,
 10 mens de knælede, om Hovedet. – Udenfor ere der tre Messing Kors, slaaede paa Kirkedøren, som Folk kysse; H og jeg saae fire a fem Børn, den ældste kun 6, den mindste 2 Aar, lege og løfte hinanden op for at kysse Korset, men som oftest
 15 kom de smaa netop til Korset og spidste Munden, da Kræfterne slap for den ældre som løftede det, og det dumpede da ned og kyssede i Luften. – Var paa Kneipe.

Mandag 2 December. Gik ud at see paa de raphaeliske Loger; det er hele det gamle Testament, i hver Melletrum
 20 mellem Søilerne findes fire mod hinanden; Paa Væggen slynger sig Blomster, Engle Guder og Architectur i en heel Phantasieverden mellem hinanden. – I Sidegangen er det ny Testament. – Vi saae Forsalen til Pavens Værelser, med colosale Figurer i Fresko, Kjærligheden, Retfærdighed osv.
 25 Et Regiment Klørknægter sad om en uhyre Kamin, hvor Ilden brændte, mens Solen skinnede varmt ind af Vinduerne. – Nu gik vi (Berg og jeg) til Billedgalleriet, Stykkerne hænge i følgende Orden. –

3) Raphael;] *derefter er overstregt* i Værelse 22) ny] *derefter er overstregt* Th

- 1) En Doge af Titian.
 - 2) ST Gregoirs Miracel af Andrea del Sacchi.
 - 3) Christi Begravelse af Michel Angelo.
 - 4) Sanct Romualdus af Andrea del Sacchi.
 - 5) Sanct Hieronimus af Dominiquino. 5
 - 6) Martyren Sanct Erasmus af Nicolai Pusin.
 - 6) 2 Martyrer af Vallentin.
 - 7) Sanct Thomas og Sanct Hjeronimus af Guido Reni.
 - 8) Fromheden af Mantenja (Correggios Mester)
 - 9) Madeleine af Guircino. / 10
 - 10) Sanct Thomas af samme.
 - 11) Sanct Peders Korsfæstelse af Guido Reni.
 - 12) Jomfru Marias Kroning af Penturiccio.
 - 13) Opstandelsen af Perugino (med Raphaels Portræt).
 - 14) Transfigurationen af Raphael. 15
 - 15) Christi-Fødsel af Perugino og Raphael.
 - 14) Jomfru Marias Kroning af Raphael
 - 15) Den samme Idee, Composition af Raphael, men det Øverste malet af Giulio Romano, det Nederste af
 20
 - 16) Frelseren hvilende paa en Sky, baaret af Engle af Correggio. –
 - 17) ST. Sebastian af Titian.
 - 18) Sancta Micchelline af Barozzito.
 - 19) Sancta Helene af Paul Veronese. 25
-

2) Miracel] først skrevet Mirakel 6) 6] først skrevet 5 7) 2 Martyrer] foran er overstreget Ter 8) og] først skrevet & 9) Mantenja] foran er overstreget Men 15-16) 14) Transfigurationen og Raphael] sat som noter sidst i linien og indføjet her med * 20) : Francesco Penni

- 13) De tre Mysterier ¹⁾ Bebudelsen, ²⁾ Tilbedelsen ³⁾ Om-
skjærelsen, af Raphael (første Maneer)
- 14) Den hellige Familie af Bevenuto Garofalo (en Discipel
af Raphael)
- 5 15) Tre Helliges Billeder af Perugino.
15) Madonna del Foligno af Raphael.
De tre Dyder af Raphael.
Et Dyrstykke af Paul Potter.
Madonna med fire Hellige af Perugino.
- 10 Sanct Nicolos Hændelser af Fiesola.
Bebudelsen af Barotio.
Paven Sextus IV (i Fresko) af Pietro della Francisca.

Tirsdag 3 December; spadserede og var paa Kneipe om
Aftenen; mellem de visne Guirlander sees Bogstaverne T. R.
15 C, det betyder Thorvaldsen, Reinhard og Cornelius, disse
tre Kunstnere have her givet Ponte molle. Vi sang lystigt. –

Onsdag 4 December. Aftenen var saa smuk, Himlen for-
gyldt, Kuplerne og de sorte Pinier stode, som Skygebilleder
mod denne klare Grund. Min Vert sagde det lovede godt
20 Veir næste Dag.

Torsdag 5 December. Slet Veir. Ingen Breve. Løb med
Billietten, Thorvaldsen gav mig til Arcadien, først til Pa-
lazzo del Patrizii der viiste / man mig til Capitoliet, herfra til
Palazzo del Trevi, nu til Quirinalet, fortvivlet søgte jeg nu
25 Th: for at faae at vide hvor det var, men han var ude, der
stod jeg nu med Billetten. Var om Morgenens med Bøtcher og
Herts paa Monte cavallo, saae de løse Stene i Muren, gjen-
nem hvilke der under Pavevalget gaaer et Rør fra Ildstedet
hvor man brænder Valgsedlerne, naar det ryger, er dette

Beviis paa at han ei endnu er valgt, men lyder Kanon-
skudet, da strømmer Folket derhen og han viser sig paa Al-
tanen efter at det først er sagt Folket at han er valgt. – I
Quirinalet drage alle Cardinalerne ind med deres Tjenere,
Barbere, & &, Mad sendes dem fra Byen, men varer det 5
Folket for længe, knibes der paa Maden og det hjælper, saa
kommer Aanden over dem; troer een af Cardinalerne at der
skeer Bedragerie eller Partiskhed, da undslaer han sig for
at være med, gaaer ind i sit Værelse, slaer Kors for Døren
og saa tør ingen forstyrre ham. – Ingen skulde vide hvem 10
der var valgt, men alt flere Timer forud vidste Folk det i
Byen, nogle af Tjenerne havde fra Taget gjort Fingertegn,
som nu Italienerne forstaae ligesaa godt som Tale, til de paa
det modsatte Pallai. – Var i Kneipen Scortesa; drak Dus
med Koop. 15

Fredag den 6 December. Gik i det sextinske Capel og saae
paa Dommedagen, laae paa Ryggen og beundrede de herlige
Propheter og Zybiller. Den Bibelske Historie er her i store
Billeder. Ved Skabelsen svæver Gud gennem Luften og en
Gruppe Engle, i Form af en Sky, hviler paa ham. Hvilke 20
Forkortninger! / Til om Aftenen Klokker 6 havde Thor-
valdsen mældt sig for endnu engang at høre min Agnete,
jeg gik hjem lidt over 5 for at være tidsnok, men da jeg kom
ind i Værelset, sad allerede den Gamle der, havde faaet Lys
tændt og læste i en Bog, han havde glemt Tiden og vilde da 25
heller komme for tidlig sagde han, de øvrige Danske som
endnu ikke kjendte Digtet, var først indbudet til Klokker 6,
vi maatte da ene tilbringe denne Time, siden kom Bissen,

23) men] derefter er overstregel han

Petsholdt, Koop og Berg fra Norge. Hertz sad tæt ved mig, jeg følte mig særdeles geneert, følte at jeg læste det slet, thi jeg tænkte alle Øieblikke, hvad mon han tænker; jeg jog afsted i Galop. Thorvaldsen sad med det alvorlige kloge Ansigt og hørte opmærksomt, og naar jeg saae paa ham tilnækkede han mig Bifald; han gjør meget af Agnette; Hertz yttrede ikke et Ord, hverken for eller imod. –

Løverdags 7. Var i Maria del Angeli og saa Salvator Rosas Grav. Gik i Galleriet Borghese; det er ganske herligt. 10 Kristi Nedtagelse af Korset af Raphael. Corregio Danae. – Domenicinos Dianas Jagt. – I Skorcesakneipen om Aftnen.

Søndag den 8 December. Kückler tegnede mig fra forskjellige Sider for at prøve den fordeedlagtigste, til han vil male mig. – Var om Aftenen paa Thorvaldsens Billet med Berg 15 og Herts i Academia Tiberina, et smukt Lokale, med Homers og Italiens Digteres Büster, mellem hver Blomster og Lys. Vagt ved Dørene; 3 Cardinaler med deres røde Capots og Strømper sad forrest. Paa en Tribune lige for sad 15 Poeter, deriblandt flere Abater og to Senatorer. Hver oplæste sit 20 Digt; de fleste halvsang det, med de stærkeste Gestus. Publicum applauderede stærkt, indbyrdes applauderede de ogsaa, men ganske fiint, det syntes som den ene ikke vurderede den anden høit, adskjellige Sideblik og sagte Hvidsken tyede / derpaa. – Den som skulde læse hørte slet ikke efter den 25 foregaaende men memoirede alt sit, dog klappede han. – Det lød som om det var en lav Gjenstand der var besjunget med pindarsk Flugt. Een havde skrevet et Digt om Holophernes.

11) Skorcesakneipen] *først skrevet* Skorsesakneipen 13) til o: thi 17) Capots] *først skrevet* Calots 22) det] *først skrevet* men *el. lign.*

3 vare paa Latin. Hertz gik først og saae paa Bysterne, sagde da til mig, »vore kan jeg ikke finde!« – Paa Veien derhen gik vi vild, ligeledes paa Hjemveien, det lynede stærk, Gaderne svømmede i Vand, jeg fik vaade Fødder. – Gik med H paa Kneipen. –

5

Mandag 9. Stærk forkjølet. Intet Brev endnu. spadserede uden for Porta Pia, saae paa de grønne Pinier og Laurbær.

Tirsdag 10. Gik med H, Carlsted & til det vatikanske Bibliothek; Lokalet er det mest imponerende, man siger at Vatikanet skal være flere italienske Miglier i Omkreds, her overtydes man derom, thi een Fløi af [Bibliotheket] danner en saa lang Svitte af Værelser, at det seer ud som de vare over en dansk Fjerdingvei i Længde, hvortil dog Perspektivet vist meget bidrager og bedrager Øiet. Alle Salene ere paa Vægge og Loft overdyngtet med Malerier, og ethvert lille Mellemrum, lueforyldt; Stykkerne have ikke stor Værdie, men de mange brogede Farver virke godt paa Øiet; Intet hefter sig til Hukommelsen, man synes at see en stor Kaleidoskop hvor Farvefigurerne idelig vexle. Af Bøger opdager man ikke en eneste. De staae skjulte i lave, hvidmalte og forgyldte Skabe mellem de høie Søiler. – Vi saae nogle Manuscripter med kostelige illuminerede Billeder, store Guldbegyndelses Bogstaver og indbundne i Mahogni eller rødt Fløiel. Et Maleric af Gaetano hvor Sextus V, som Hovedfigur dominerede, var et / af de bedre. En uhyre Vase gjort i Sevres med to mindre givne af Carl X. En rusisk Kalænder. En Skjorte af Aspis. – En Colonne af Alabast. Over en Dør saae man

10

15

20

25

11) [Bibliotheket] *ms. har Bibliotheker* 17) Intet] *foran er overstregel d* 27) Aspis ∴ Asbest

Michel Angelos Tegning af Peders Kirken, som han først havde bestemt den. Dronning Christine af Sverrigs Bibliothek, ret stort. To forgyldte Candelabrer af blaat Porcelan givet til Paven af Napoleon; hvor de stode vare Loftet med
 5 Malerier af Raphael Mengs. Ved Indgangen til det sidste Værelse stode to afskyelige ægyptiske Afguder, med Løvehoveder, og omvundne med Slinger; i dette Værelse gjemtes et Stykke af Tibers Pragtskib paa Nemisøen.

Onsdag 11. Endnu stærke[re] forkjølet end de to foregaaende Dage. Gik en lille Tour om Morgenens og da hjem til Sengs hvor Verten og Vertinden pleiede mig med Thee; spiste om Aftenen først en Smule Skinke, kjedede mig en Deel. Imorgen faaer jeg vel Brev! –

Torsdag 12 No Signore! intet Brev. – Gik i Maria Magiore
 15 saae de kostelige Sager der i det paulinske og Sixtinske (V) Kapel. – Et Alter af Porphyrt Agat & &. – Meget forkjølet, maatte hjem og tidlig i Seng hvor jeg kun sov lidt.

Fredag 13. Igjen paa Billedgalleriet i Vatikanet. – Forkjølelsen lidt mildere. Rygtet siger at Vesuv sprudder! –

Lørdag 14 Upasseligheden vedvarer, jeg føler Smerte inde i Brystet; gik dog ud og paa Billedgalleriet Borghese. – Det er 2^{den} Gang; nu begynde de herlige Sager her først ret at udvikle sig for mig. ¹⁾ *Lott med sine Døttre* af Gerardo
 25 delle Notti, det synes malet med Aand og Flammer, Lotts kraftige Ansigt, Datteren der skjænker Vinen for ham og den

3) Porcelan] derefter er overstreget fra Sevres 4) til Paven] tilføjet over linien
 9) 11] først skrevet 12 20) Vesuv] derefter er overstreget har 23) her] tilføjet over linien

røde Ildhimmel der skinner mellem de sorte Træer, har megen Effect. – ²⁾ En Gruppe Muciserende af L. Spada, rige, brogede Dragter, characteristiske Ansigter, Alt er Liv og Bevægelse, man synes ordentligt at høre den. ³⁾ Madonna og Barnet, Joseph og Engelen Sanct Michel, denne sidste er i Rustning, har Vinger, hans melankolske, skjønne Ansigt, syntes mig at være et Portræt af / den Dame der i Paris spiller den ældste Prinds i Les enfants d'Eduard; det er malet af Benvenuto Garofolo. – ⁴⁾ Danae af Corregio; hun synes mig ikke smuk, men derimod Engelen, der med de brogede Vinger sidder paa Sengen og hjælper hende med at opfange Guldet. To deilige Amoriner sidde foran, de ride paa en Tavle, det synes som de – udregner Renter og Renters Rente af det velsignede Guld. ⁵⁾ L'Amor Sagro & Profano af Tizian, en silkeklædt Dame, der ligner Portrætterne af hans egen Kone, sidder paa den ene Side af en marmor-Cisterne, en nøgen paa den anden, mellem begge leger en Amor med Haanden i Vandet. – ⁶⁾ en Judithe af samme Mester, hvor han igjen har malet sin Kone. ⁷⁾ Den forlaarne Søn af Bonifazio. ⁸⁾ Fornarina, Raphaels Elskede, nøgen, malet af Guido Reni. ⁹⁾ Venus nøgen, men med Hat og Fjer, malet af Luca Chranach. ¹⁰⁾ De fire Aarstider af Francisco Albani, men af en saa sydlig Natur, at man ikke strax seer hvilke der ere hvilke. ^{a)} Amorerne arbeide og hvæsse deres Pile, een dreier en stor Slibesten, som to andre i Luften holde en Krukke Vand over. ^{b)} Her plukke Amorerne Frugt, bade sig osv.

1) har] *foran er overstreget* gjør et 2) L.] *foran er overstreget* Leonardo 4) og Barnet] *tilføjet over linien* 19) han] *ms. har hun* 19) Bonifazio.] *derefter er overstreget* Fornarina 26) plukke] *p først skrevet b*

c) Jagtglæderne kalde. En Amor med Blus i Haanden trækkes bort paa en Vogn af to Kammerater; Kjærlighed vinker fra den anden Side Jægerne, til at hvile hos sig. ^{d)}Amorerne slumre, Nympherne stjæle Kogger og Pile, som de brænde
 5 i et stort Baal, dette Stykke forekommer mig at være det skjønneste af dem alle fire. ¹¹⁾*Sibilla* af Dominichino; det røde Gevant dristigt kastet om Skuldrene, Munden behager mig ikke; dette er virkelig et af denne store Mesters Arbejder, som mindst har tiltalt mig. ¹²⁾*Nedtagelsen af Korset* af
 10 Raphael, Madonna besvimer mellem Qvinderne, hvilket ædelt, lidende Ansigt! ¹³⁾Rubens naive Fremstilling af Sancta Elisabeth / med Hanen og Hønsene i Forgrunden. ¹⁴⁾De tre Grazier af Tizian, de to, forekomme mig saa kraftige at de mere synes mig smukke Drengene end Piger. ¹⁵⁾Dianas Jagt af
 15 Dominichino. Alt er Liv og Bevægelse; her boltre de sig i Vandet, der skyde de; her brydes to, en tredredie Holder Hunden tilbage der før Nympherne bemærke de to Lurende bag Træstammerne. ¹⁶⁾Den hellige Familie af Andrea del Sarto; deilige himmelske Hoveder; sjælfulte Øine have de
 20 alle. ¹⁷⁾Madonna med Barnet af Carlo Dolzi, i hans sædvanlige gjennemsigtige Maneer, men et af de skjønneste jeg har seet af denne Mester. — — — Om Eftermiddagen gik vi ud til Curia hostilia, nu ligger der et Jesuitter Kloster, i Haven var Aleer af Laurbær, der stod et mægtigt Palmetræ, der med
 25 hele Stammen bøiede sig i den kolde stærke Blæst, som kun kunde bevæge den øverste Spids af de mere stærke Cypresser. Skovene laae rundt om med Sne, det var fuldkommen Vin-

6) Sibilla] først skrevet Sibylla
 12) Titia

13) Tizian] foran er overstreget Tizia først skrevet Titia

ter og dog hang alle Træer med gule Oranger og Citroner. -- Jesuit-Portneren tændte to store Fakler og nu gik vi ned under Haven der er Hule ved Hule, en sand Labyrinth, her gjemtes Fangerne, her kastedes de for de vilde Dyr der gennem en underjordisk Gang førtes ind i Amphitheatret, 5 som ligger tæt ved. Her var to Vandbeholdninger hvor Vandet var saa klart at vi ikke kunde see dets Tilværelse paa anden Maade, end Faklens Gjenskin og dens snurren naar vi berørte Fladen, Bunden skinnede ganske klart igjennem. -- Hvert Øieblik maatte Faklerne slaacs mod Muren og bestandig svinges for at holdes i god Lue, det gjorde en underlig 10 Virkning. Brev fik jeg ikke i Dag; Forkjølelsen er meget slem. -- Det havde frosset Iis paa Vandet imorges.

Søndag den 15. Frost om Natten, gennemtrængende Vind, men varmt Solskin, Forkjølelse endnu. Efter Bordet gik vi alle sammen en meget lang Tour, vist 2 danske Mile, ud af Porta Salaria, indesluttet af høie Mure gaaer man over en dansk Fjerdingvei, nogle grønne Toppe af Pinier / [der] ragede over Muren var det eneste Skue. Her mødte vi en ridende 20 Bonde der drev fire Bøfler, de ere meget farlige og løbe stærkere end Heste, vor tydske Dansktalende, var saa original at han viiste dem sit røde Foer af Kappen, for at prøve, som han udtrykte sig, om de bleve vrede, de vendte da ogsaa om mod os og alle flygtede. *Jan* blev dødbleg og kastede sin Kappe, Bonden maatte stikke sin Jernpig ind i Dyrets Side, 25 vi kunde ikke komme nogen Steder, alt var Muur; dog slap vi; gik nu langs med Tiberen til Ponte molle hvor vi drak Viin paa en Altan. Da jeg gik hjem med *Berg* befandt jeg

21) end] tilføjet over linien 25) stikke] først skrevet nu

mig saa daarlig at jeg maatte gaae op til ham og udhvile mig, var meget snavs om Aftenen. –

Mandag 16. I Dag har jeg faaet mig en Scaldine, den staaer paa min ene Side og Solen skinner fra den anden, det
5 opliver mig, men jeg er en Deel afkræftet. Gid der dog var Brev i Dag! – Der var Brev fra den gamle Collin, min Moder er død mældte det: Gud jeg takker Dig! var mit første Udbrud, nu har hun ende paa sin Nød, som jeg ikke kunde
10 lindre, men jeg kan dog ikke ret vænne mig til den Tanke at være saa ganske ene, uden en eneste, der ved Blodets Baand
maa elske mig! – Jeg fik ogsaa en Kritik fra Heiberg over mine to Vaudeviller, jeg er kun en Improvisator! – Min Agnete frygter man meget for Kritikken over og Reitzel tør
15 ikke vove 50 Species paa den. Nu skal den ud paa mit eget Forlag! –

Tirsdag 17. Næsten intet sovet for Hovedpine, skrevet Jette *Wulff* og Collin til. – Hertz kom ret venlig til mig imorges, bad mig ikke lade det nedtrykke mig, Efterretningen om
20 min Moders Død. Printssessen har i Aftes sagt til *Zeuten*, der ei havde været der siden jeg læste: »naa, De har jo ikke været her siden jeg var *uartig!*«

Onsdag 18. Temmelig forstemt. Var i Palazzo *Doria*, hvor jeg saa mange Gange har været forgjæves. / Malerierne hæn-
25 ge i daarlig Belysning, og ere ikke godt vedligeholdte; i det første Værelse ere Vandmalerier af Poussin, italienske Landskaber, to ere af Salvator Rosa. En tyrkisk Dame til Hest af Castiglione. Den hellige Chartrines Forlovelse af Gaetano. Machiawels Portræt af Bronzino. Titians Elskede, der seer
30 ud som en rask, fyldig sund Bondepige, dog er hun noget til Alders. Netagelsen af Korset, malet af Poul Veronese, Far-

verne ere en Deel afblegede og Christ synes mere at sove, end
 at være død, maaskee har han vilde fremstille hans Død, som
 en Søvn. – Kain og Abel af Salvator Rosa, Kain er mørk og
 stærk, Abel har derimod en qvindlig Tein, en fiin hvid Kjød
 Farve, Altarilden brænder endnu, et Uveir trækker over 5
 Engen, men Maleriet hænger slet. Christi Nedtagelse af Kor-
 set af Vasari, her er Moderen langt yngre end Sønnen, hun
 seer ud til en Pige paa 16 a 18 Aar, alle Figurerne have
 ideale Ansigter. Pieatas af Hanibal Carachi, her seer den
 døde af Korset nedtagne Christus ud til at være en Yngling 10
 paa henved 20 Aar. – Endymion af Rubens, Hunden slumrer
 foran, en lille, nydelig Amor titter frem mellem de grønne
 Hække hvor Gudinden nærmer sig for at kysse ham. Hagar
 af Caravaggio, Engelen standser den bedrøvede Moder, i
 Ørkenen, hvor Ismael alt har kastet sig paa Jorden og halv 15
 død jamrer efter en Draabe Vand. Rubens Kone af Rubens.
 Jakops Flugt af Basano. Ikkarus af Albano. Holbeins Kone.
 (i dette Gallerie gjør man ret Bekjendtskab med Malernes
 Koner). En yndig Madonna af Sasso Ferato. Rubens Skrifte-
 fader af Rubens, et stærkt, kraftigt Hoved, fuldt af Jovialitet. 20
 Titians Kone malet som Madelene af Titian. Flugten til
 Ægypten af Hanibal Carrachi, hvor man seer Madonna gaa-
 ende med Barnet og Josef gaae bagefter, drivende Æslet. –
 / ST Rocchus malet af Flugten til Ægypten af
 Claude Lourin, den klare Luft, de duftende Træer, det 25
 friske Vand og Bevægelsen paa Broen, alt er levende. Madon-
 na med Barnet af Francescus Francia, et ypperligt Stykke i

g) den] derefter er overstreget i Moderens Skjø 24) : Bartolommeo Schidone eller Carlo Saraceni

- den gamle Maneer med forgyldt Glorie om Hovederne. Olympus og Marsyas af Hanibal Carachi, (han lærer ham at blæse Rørfløite). De Gjærriges Sammenkomst af Marchal ferrant d'Anwers, meget characteristisk, de sidste med deres
- 5 Penge og med gudelige Bøger opslagne for sig. – De fire Elementer af Brügel, godt malet men smagløs Composition især i Vandet, hvor Fiskene ordentligt vælte op paa Land, Søfugle flyve omkring, til Ilden er Vulkans Værksted, Luf-
- 10 Qvinde staaer mit imellem dem og Fuglen[c] see paa hende som vilde de sige, hvor vil saa tidlig hen den sukkersøde Frue, tør hun saa tyndklædt vel sig vove af sin Stue, under dem ligge Gletscher og Isbjerge. Jorden er oversaaet med Blomster. Mere tiltaler mig: »et hollandsk Bryllup« af Tennier. –
- 15 Om Aftenen læste Bøtcher os »Hexerie og Blind Alarm«, nu have vi snart hørt det halve af Holbergs Comedier. Det er interessant at see med hvilken Natur og Glæde Landsmændene side i Kreds og høre til, flere kjende ikke synderligt til Holberg. – Blunk er især lykkelig og Bissen.
- 20 *Torsdag 19.* Travede om med Berg paa Piazza Navona, hvor der stod hele Opstablinger af Citroner og Apelsiner. Vandspringene der ere ypperligt gjort, de ere som overalt i Rom lagt an paa at efterligne Naturen. – / Her staaer en Obelisk paa fire Klippestykker, paa disse sidde Flodguder
- 25 og Vandet styrter ud af Fjeldet der synes at være løst under dem, mellem Klipperne kommer paa den ene Side en Hest, paa den anden en Løve frem, de synes at lædske deres Tørst

3) Marchal ferrant d'Anwers ∴ Quentin Massys 4) sidste ∴ sidde 23) Her] foran er overstreget hjemme havde drivet mig, og mine skrevet med anden blæktype

i Basinet. Saaledes er det ogsaa med Caskaden ved Trevi, hvor Tritonerne holde Neptuns Heste, der ruller frem mellem de løse Klippestykker hvorfra Vandet strømmer ud, hele Grunden af Palaet er Vandfald ved Vandfanget. Paa Montecavalli er det et overstrømmende Kar der har givet Ideen til Caskaden, foran den spanske Trappe er det et stort Skib, der er halv sjunken og Vandet trænger overalt ud gennem vraget, man siger at Tiberen engang skal have steget saa høit at den drev en Baad op til dette Sted og man da optog denne Idee. Paa Veien til Porta pia seer man Moses paa Fjeldet hæve sin Stav og Vandet strømmer ud; med de mindre, der næsten i enhver Gade springer ud fra et Huus er altid een eller anden smuk Idee, saaledes er det ganske fortræffeligt i Corsoen, hvor Stenen er Formet til en Mand med en lille Tønde mellem Hænderne, ud af det aabne Spundshul styrter nu Vandet, snart seer man en Stjerne i Muren, lange Straaler er udhugne og Vandets danner den midterste og største, eller to Drager sprøite Vandet mod hinanden medens den større Masse styrter i Caskader ned fra Husets anden Etage, gennem overstrømmende Skaaler, / een af de smukkeste findes paa Pladsen foran Jødernes Qvarteer; det er fire unge Fauner der holde hver paa en Skildpade der vil springe op i Vandbasinet, der paa denne Maade understøttes.

Fredag [20.]. Var med Bøtcher, Bissen og Kückler hos Maleren *Overbeck*, vistnok Nutidens største Maler; vi saae to Stykker, eet fuldendt, og et anlagt. Det første forestillede

2) Tritonerne] først skrevet Trinonerne 4) Vandfanget] således ms. 14) hvor] derefter er overstreget der sidder 15) en] derefter er overstreget Tø

Christus paa Oliebjerget, Egnen er øde, en Tornebusk staaer tæt ved ham, han synes ydmygt at bede Gud om Styrke i sine Sjøleangest, en forklaret Engel med Korset viser sig i Skyer foran ham, nedenfor sove Peder med Sværdet, Jakop og Johannes, man seer Trætheden i deres Ansigt, at de har kjæmpet mod Søvnen der nu har overvældet dem, i den fjerne Baggrund kommer Vagten med Blus. Det andet Stykke er næsten 6 Alen i hver Qvadrat og kun anlagt, det er »den christelige Kunst«, et Malerie fuld af Aand og Poesie, det er en heel Kunst Historie, med over Hundred Figurer hvoraf halvdelen ere Portrætter. I Skyerne i den klare Sol sidder Madonna med Barnet, der peger paa et Pergament, hun har en flammende Pen, Adam og Eva, Noa med Duen, Moses, Propheter Digtere og Helgener sidde i Skyerne. Midt paa Stykket er et Springvand, hvor Straalen kommer ud af et Kors, Solen skinner paa de sprudlende Straaler og viser et Stykke af Regnbuen, en Gruppe betragter den, medens mindre indviede og yngre Kunstnere glæde sig ved at see Reflexionen deraf i Vandspeilet under dem. Raphael, staaer som en Konge paa et af de øverste Trin og seer fremfor sig, Malere, Digtere, Billedhuggere rundt om, ogsaa Konger og Paver der have virket for Kunsten, forrest staaer Bygmesteren til Paulskirken i Viien og viser sin Tegning for en Deel Yngre af forskjellige Nationer han støtter sig paa en Maurer, som Hentydning paa at han i sine Ideer støttede sig paa / disses Bygningsmaade. Capiteler og Statuer ligge foran, hvor Kunst-

13) Noa] *foran er overstreget* Moses 16) de] *først skrevet det rettet til den*
 16) et] *først skrevet en* 17) medens] *derefter er overstreget de* 18) Kunstnere]
derefter er overstreget see 23) Paulskirken ∴ Stephanskirken

nerne studerer Skulptur. Der vare mange Mennesker at see det. Overbeck er meget mager og [udtæret], bærer sit Haar, som Raphael, Stykket er bestemt til hans Fødeby Lybeck og vil først om nogle Aar blive færdig, han er af virkelig Overbeviisning gaaet over til den catolske Troe. –

5

Løvedag [21.]. Brev fra Neergaard i Neapel! slet Veir, men ikke kolt. Skrevet Julevise, laant Bøtcher 5 *Skudo*. – Hertz om Aftenen særdeles fortløig. Sladdrede om Theaterdirectionen, og Liderlighed.

Søndag [22.]. – Om Natten sov jeg næsten intet, thi Klokken to var det en Storm, der rystede Huset, Lyn fulgte paa Lyn og Tordenen rullede og øste Regn ned. Flere Gange i Vinter har det lynet stærkt, men aldrig stormet som denne Nat. – Besøg af Hertz, han var meget elskværdig, bad mig at besøge sig snart, fortalte om, at han i Caffè-Greco havde læst i »*algemeine Zeitung*«, der udkommer i Augsburg, en Anmeldelse om min Agnete, Agneta und der Meermann, jeg læste det siden selv og er saa barnagtig, at det ordenligt har sat mig i godt Humeur. –

10

15

Mandag [23.]. Deiligt Sommerveir! spadserede i det franske Academies Have, til Underkrat er der Buxbom og Aleerne ere Laurbær, hist og her staaer en Cypres og midt i et stort Steenbasin er en lille Ø med Roser, over Muren, udenfor rage de evig grønne Ege. Saa at hvor man seer er Alt grønt, en smuk Udsigt er der til Raphaels Villa, der ligger tæt under Villa-Borgheses Pinieskov, bag ved staae Bjergene

20

25

2) [udtæret] *ms. har udtærer* 16) der] *derefter er overstreget af* 17) Agneta und der Meermann] *tilføjet over linien* 23) Ø] *først skrevet Øe* 24) rage] *først skrevet rager*

med Snee. Afstøbninger af Capitoliets Løver, den vatikanske Apol, & findes i Academiets Vestibule. Her vare mange spadserende engelske og franske Damer. /

Tirsdag [24.]. – Inde i Byen kunde intet Locale overlades
 5 os, da det var saa hellig en Fest og vi vilde synge; vi fik
 derfor udenfor i det store Huus i Villa borgheses Hauge,
 tæt ved Amphietheatret ved Pinieskoven; en Deel af os gik
 alt om Morgenen derud for at arangere til Festen, Jensen og
 Christensen med mig bandt Krands, min var den smagfulde-
 10 ste og den blev bestemt til Prindsessen. Jeg lagde en Blom-
 sterguirlande om hele Bordet, vi spiste derud[e], Klokken
 tre gik jeg hjem for at friseres og pyndtes. – Klokken 6 vare
 vi alle samlede, Prindsessen turde ikke som Catholik møde.
 – Plagemann havde malet de tre nordiske Rigers Vaaben,
 15 disse hang med Egeløv og Laurbærkrands, mellem store
 Laurbær Guirlander, Bordet havde jeg omlagt med en
 Blomsterkrands og paa hvers Talerken laae en Epheukrands
 at sætte paa Haaret, i Damernes vare Roser. Vi begyndte
 inde ved Juletræet, der var et prægtigt stort Laurbærtræ
 20 behængt med Oranger og Presenter, Tilfældet vilde at jeg
 fik den bedste og dyreste Present (til 6½ Skudo) et Sølv-
 bæger med Indskrift: »Juleaften i Rom 1833.« Desuden en
 smuk Pengepung. Min Present i de mange Papirer var den
 der gjorde mest Lykke som den moersomste, Byström fik den
 25 og man tilklappede mig Bifald. – Hertz fik en Ring med en
 Antik i. Zeuthen Thorvaldsens Medallie givet af ham selv. –

12) 6] først skrevet 5 15) hang] derefter er overstreget midt el. lign. 16) havde] først skrevet var 23) de] først skrevet det 24) Lykke] først skrevet Lykket 26) givet] derefter er overstreget h

Ved Bordet havde Bøtcher lovet at arangere det meget herligt med min Sang, men han tog den tre Toner for høit, vilde nu ikke vedkjende sin Feil og ingen kunde derfor synge med, det gjorde at da Kongernes Skaal proponeredes var der et Vrøvl, saa de bleve meget mat udbragte. – / Nu gjorde de da det dumme at synge nok engang og ved Champagnien at drikke Skaalerne; det samme skeete med Prindsessens Skaal: hun leve høit! raabte Blunk, jeg troede han raabte I skal raabe høit. Klokken 11 gik alt *Thorvaldsen* og nogle af de Ældre, jeg gik da med. Da de ikke ved første Bankning aabnede Roms Porte, bankede jeg. »Chi es?» spurgte de. »Amice!« svarede vi og nu aabnedes der en lille Laage som vi krøb igjennem. Det var deiligt mildt Veir! »ja,« sagde *Thorvaldsen*, »det er anderledes end hjemme, Kappen bliver mig ordentligt for tung!« *Berlin* og *Carlsberg* gik vild for os; *Fernley* talte til *Thorvaldsen* om at forføre mig, om min Uskyldighed; Imidlertid ringede Klokkerne i et Væk og Folk gik til *Maria Magiora*, jeg gik at lægge mig.

Onsdag 25 Sov næsten intet for Klokkeringning, gik nu til *Peterskirken*; der var Soldaterne opstillede. Præster og Cardinaler gik i Procession, Paven blev baaret og viftet med store, hvide Paafuglehaler, Castraterne sang. Der vare mange Mennesker jeg kom til at tale med en ung Abat, der tog mig for en fransk. Var nu i *Maria Magiore*, hvor *Christi Vugge* stod i en Glas Vase, der om Natten var baaret i Procession; nu havde to Landseknægte Vagt der. – Efter Middag kjedede jeg mig frygteligt, det var dog ikke som Julen hjemme. Mellem de Svenske og Danske havde der ogsaa været meget

15) *Berlin* ∴ *Palin*; *Carlsberg* ∴ *Carlstedt*

Vrøvl om Aftenen; Sonne, Petsholdt og flere vare rædsomt fulde. – Stamman havde været altfor nærgaaende mod Fru Jensen. –

- Torsdag* [26.]. Det meget Landsmandskab er ikke godt.
- 5 De have heller ikke Interesse for hinanden, Kneipen og Madsen er Foreningspunktet. / (Herts fortalte mig at efter at jeg var gaaet Juleaften bort, blev min Skaal drukket og han tog imod den. – Han havde ellers havd det Uheld, at da han gik Hjem om Aftenen og af Glæde gned Hænderne,
- 10 tabte han sin Present: en Ring med en Antik). Idag aflagde jeg Besøg hos Prindssessen, hun var meget elskværdig, (det var første Gang jeg var der, siden jeg læste min Agnete). Hun beklagede meget at hun ikke kunde være med til Juletræet, men som katolsk maatte hun holde Skikkene, især da
- 15 Paven havde yttret hende at han ikke gjerne saae det. – De Danske spurgte om vi ikke skulde gjøre en Tour, vi kjørte da i tre Vogne, jeg maatte i den hvor Fru Jensen var og det var da beregnet at jeg skulde betale halvt for hende, (det er anden Gang jeg saaledes har maatte være galant,
- 20 tillod Pungen det blot). Der er ingen ret Behagelighed hos disse Landsmænd. Hertz's Omgang kunde maaskee være mig mest gavnlig, men – – nei, nei! – Vi kjørte over Pontemolle om langs Tiberen, fik den Høi hvor F har ligget, paa Høire; her styrtede engang et Theater sammen med flere
- 25 tusind Mennesker, nu laae der en eensom Viingaaard! – I Fjeldskrænten til Venstre var en Hule med en Art Fresko, denne udgives ogsaa for Nero Grav. Campanien er her noget

19) maatte] derefter er overstreges g 23) F. 2: Fidenae 26) Hule]
 først skrevet Huse 27) Grav.] derefter er overstreges saaledes kaldes

bakket, Solen gik ned og Luften fik noget særdeles varmt, en deilig rosenrød farve Tone med brune Skyer, paa den anden Side saae det koldt ud, Maanen stod mellem olivengrønne Skyer. – Fra min kjære Fru Lessøe har jeg faaet Brev. Aftenen tilbringer jeg med at nyde det. – / 5

Fredag [27.] *December*. Det skal have været total Maancformørkelse iaftes; Alt blev pludseligt mørkt; Maanen saac ud som en stor Champion. – Spadserede med Hertz til ST Pietro in Vinculo og saae Moses Statuen, der var næsten ingen Folk i Kirken, men deilig Musik. Var oppe i »Ara coeli« Nonne- og Munke-Portrætter hænge mellem hver Pille. Jesubarnet var sadt frem i Guldmoor. Dette kjøres om til de Syge og Soldaterne skuldre for det. – Paa Trappen solgte man Billeder af det, jeg kjøbte et for 4 Bajok. Var i Maria del Angeli der er et sandt Billedgallerie. Begyndte om Aftenen paa min Novelle »Improvvisatoren«. Da vi i Dag spadserede i det varme Solskin, under de grønne Pinier og jeg sammenlignede Italien med Hjemmet, sagde Hertz: Gud veed hvorledes det skal gaae os naar vi kommer hjem, der er dog ogsaa altfor forskjelligt. – 10 15 20

Løverdags [28.]. Var i Dag i ST Augustino, hvor Madonna del Parto er i Marmor; for nogle Aar siden knælede et lille Barn foran, da lød en Stemme fra Billedet: hvorfor brænder der ingen Lampe for mig? Barnet blev forskrækket, løb til een af Præsterne der hørte samme Røst. Nu kom der Lampe foran og der skete mange Mirakler, flere Syge som paakaldte hende fik deres Sundhed og nu overvældedes hun med Præsenter. Hun er næsten skjult med Diamanter. Ørenringe, 25

6) December] tilføjet over linien 11) Nonne-] først skrevet Nonnen

Halskjæder, der glimrer; to store Skriin med Ringe, nok til at give en ung Juveeleer for at begynde sin Handel staaer over hendes Hoved. Rundt om paa Væggen hænger Votiv-tavler, der forestiller den Ulykke hvorfra Folk ved hende er blevet frelste. – Der var den største Andagt og alle kyssede hendes Fødder. Munkene sælge daglig af hendes Olie og Vievand. Kirken er nu een af de rigeste. Kasper Hauser er dræbt, / læses der i Allgemeine-Zeitung. *Kooph* var her og laante 1 Scudo, han vilde først havdt flere, men da man har sagt mig at han ikke betalte, løi jeg mig derfra, nu bad han tilsidst om een Scudo, saa maatte jeg af med den, addio! – Slet Veir. Øsende Regn. –

Søndag 29 December. Deiligt Solskin, men meget skident, spadserede i den franske Have, Bjergene vare hvide af Sne. – Gik om Aftenen i Theatret *Alibert*, det største i Rom og hvor Karnevals Maskeraden er, det er 5 Etager og omtrent som den franske Opera, der var propfuldt, men vi fik en elendig Forestilling af Barberen i Sevilla, Stemmerne vare som svøbte ind i Blaar, usselt Spil, eller rettere slet intet. En skrækkelig Greve, der saae ud som en forklædt Skomagersvend, hvor han er den fulde Soldat, syntes han ene at være hjemme. Figaro var en næsviis, kaad Karl. Bazile var næsten klædt som Jesuit, men havde et Pjæro-Ansigt. Efter første Act gaves Liniedands, en lille ung gik lige ned af den skraae Linie til Publicum, der var afskyelig ængstelig og saa trallede hun efter Musik, det lød, som naar Fatter maa synge i Hans Frandsen halv Graad og halv Skraal; Publicum klappede for Alting der var ogsaa en

21) den] tilføjet over linien 24) lille ung] *sledes ms.*

Balet, eqvilibriske Kunster; hele 9 Acter og alt for 1 Poul (en Mark Dansk), Klokken 9½ var der endnu 5 Acter tilbage da jeg gik. Rundt om Maanen stod sommerbrune Skyer. Det frøs. –

Mandag 30. – Deiligt Veir. Gid jeg maatte faae Brev! – 5
 Nei intet. – Zeuthen er formerlig halvgal! – han vil med Djævels Magt være Philosoph og har alle disses Noder, uden at eie deres Viisdom. – Siger os alle Grovheder og er saa ret godmodig ovenpaa, saa man ikke ret kan blive vred paa ham. – Slet Veir. 10

Tirsdag 31. Deilig Solskin. Tegnede Raphaels Villa. Var at see Vernets Atéllier, her ere to Stykker, det ene forestiller en Scene fra Juli Revoulutionen. Det er Aften, man er midt i Paris, seer dets Huse / med Vægene overmalede med Navne, Skildt hængt ved Skildt, i Vinduerne brænde Lys og fra Side Gaderne lyse de antændte Blus. Midt over Gaden er en Baricade af Stene, Træer og Meubler. En Mængde Mennesker bevæge sig foran, een læser i en Journal som to andre lytte til, Her seer man en grædende Qvinde; der to Officerer af Garden der i Overkjoler søge at skjule hvem de er og liste sig bort. I Forgrunden gaaer Louis Philip med nogle Herrer, alle civilklædte, ind i et Huus, hvor det trefarvede Flag, vaier. Det Hele er fuldt af Liv og især Gade Perspectivet og Belysningen skuffende. Det andet Mallerie sætter jeg ellers høit over, det er en Deel Beduiner der have leiret sig under et Figentræ, een af dem fortæller en Historie og de andre lytte til. Alle ere i hvide Kapper med levende 15 20 25

18) een] *foran er overstreget tre* 23) vaier] *foran er overstreget V* 26) Historie] *Hi først skrevet Hj* 27) Kapper] *først skrevet Dr*

characteristiske Ansigter, en deilig bruun Dreng koger Kaffe,
 Ilden brænder virkeligt. Inde i Teltet sidder en ung Pige og
 arbejder, hun holder med Haanden og den ene Fod det
 Stykke Tøi hun Klipper over. En Slave staaer med en vælg
 5 hvid arabisk Hest. De drikke alle Caffe og have draget deres
 brogede Skoe af. I Baggrunden skjules næsten Faarehjorden i
 det frodige Græs. En Mængde Hornqvæg græsser, En Cara-
 vanne med Kameler drager hen mod de skovgroede Bjerge,
 medens en Rytter flyver hen over Sletten. Det Hele er malet
 10 med en forunderlig Kjækhed, Farverne løst kastet paa danne
 forenet den ypperligste Virkning. Paa den hvide Væg i
 Ateliet stod ridset med Kul, Vernet i Caricatur, ganske yp-
 perligt, rimmeligviis af ham selv. – Gik 3½ i Jesuiter-Kirken;
 Vægene vare skjult med grønne Tæpper, Hovedaltrene de-
 15 corerede med Lys. Der blev sjunget et Te deum; i Kirken
 ere 3 Orgler, det ene afløste det andet og to forskellige Chor,
 i hver Ende af Kirken svarede hinanden. Det var et Hav af
 Toner der bruuste over mit Hoved. Folket knælede. Sanct
 Loyolas Statue var i Sølvbrocade. Jesubarnet blev taget af
 20 Altret og Montestrancen sad i Stedet. Det var St Sylvesters
 Fest. Det tog sig underligt ud / under Sangen at høre Kirke-
 klokkerne til Ave Maria blande sig med Sangen. – Havde
 første Gang, i Aften en lang Sladder med min Vert, han
 roste min Fransk, den Sjæl, han viser derved hvor lidet han
 25 selv kan. –

7) En] derefter er overstreget Slave 8) skovgroede] sk først skrevet sg 9) me-
 dens] foran er overstreget hvor

1834.

Den første Januar. Havde Feber i Blodet hele Natten og drømte i Morgenstunden om en Flagermuus jeg kjæmpede med, Vingerne bleve altid større og større, i det jeg havde den meest i min Magt vaagnede jeg. – Gik nu ud til Peders Kirken, det sextinske Kapel, hvor Paven var og Musik, saae Raphaels Loger, følte mig syg og æltede gjennem de snavsede Gader hjem. Laae hele Eftermiddagen paa Sengen, blundede lidt. Det var en trykkende Ciroko; først om Aftenen da Veiret blev koldt følte jeg mig bedre. Saae Kobbere hos Kykler og kom i godt Humeur. Hvilket underligt Væsen, snart ligger alt mig saa tungt, snart griber jeg det for let. Gud, gode Gud, tag Dig af mig i det nye Aar, gid det bringe mig Lykke som det foregaaende!

Torsdag 2^{den} Januar. – Var i Theatret *Apollo*. Det tilhører Torlonia, Brødrenes Navn staae forgyldt paa Døren i den ovale Foye der er siret med Afstøbninger af Canovas Dandserinder. Theatret er det brillianteste i Rom, hvidt og forgyldt, i Søilerne ere indlagte Speilglas. Man spillede il inormani in Parig! og mellem Acterne Baletten il due regina. Praktfulde Dragter, ret gode Decorationer og smukke Dandserinder. Sangerinden spillede især godt, var næsten mere Skuespillerinde end Sangerinde. Paa Udgangs Billietten var

15) Theatret] først skrevet Thear

trykket Grækkerne der komme ud af Træhesten i Troja. I den første Entree var et lille Springvand med naturlige Vandplanter. – Om Aftenen frøs det stærkt men lynede tillige. – Petsholdt og jeg vrøvlede i et Væk under Comedien, jeg loe som jeg ikke har i lang Tid. – Da jeg i Dag spadserede med Bøtcher, sagde denne at / *Hertz* vist gjerne gad have mig ved Benene og slynge mig ud af Italien, at han intet godt Hjerter havde, at han ikke var godt stemt mod mig. – Herts har skrevet et Digt om Kücklers Stykke. –

10 *Fredag 3.* Var ved Palmetræet ved Pietro in Vinculo, læste »Hverdagshistorien«. Romerlivet bliver nu ogsaa Hverdags. –

Løvedag 4. Var hele Formiddagen hos Kückler og blev malet, saae en Model, der tjener som Bajadere, hun *har været* smuk. – Gik i Theater Argentina hvor Troupen give deres Forestillinger, Liniedands og Pantomine. 7 a 8 Mennesker udfører det Hele. En lille Pige paa en 8 Aar dandsede ganske mesterligt og med en Dristighed og Ynde der henrev, to Gange faldt hun ned, men blev grebet i Luften og kastet tilbage paa Snoren, saa at det saae ud, som en Leeg; – Pantominerne mindede om gamle Casorti, de vare fulde af Lune og Opfindelse. Tilsidst var en Asension paa to Linier fra Theatret op til 5te Etage fire Riddere bar en Dame derop, hun stod paa Taaspidsen paa een med Blomster omvunden Stang, da de var paa Midten knælede de to, mens de to
25 Andre stode paa Hænderne. Der var meget fuldt og Folk snakkede med. Jeg var betydelig gnaven, det varede til 12½; Gaderne vare øde og Caskaden paa Trevi faldt med stor Larm.

Søndag 5. Smukt Veir, følte mig vel, tegnede Colonnen

14) 9: Chiarini 15) 7 a 8] 7 a tilføjet over linien og 8 først skrevet 6

ved Maria Magiore, læste Kong Hjort og fik Legetøi af Sonne og Bøtcher, thi det var Helligtrekonger fest, alt igaar Aftes saa jeg Begyndelsen dertil. Omme ved Pantheon vare Boutikker med Legetøi, Gaden vrимlede med Børn og voxne der peeb i smaae Fløiter, Alt var oplyst; nogle bar et Skildt: 5
Her er Borde for een Bajok, jeg kjøbte eet, men da det gene-rede mig at gaae med, gav jeg det til en lille Dreng en Kone kom med, Barnet stirrede ganske forundret paa mig, tænkte vel jeg var een af de hellige tre Konger, der denne Aften, ved Jesus-Barnet, giver de gode Børn Legetøi. – / 10

Mandag 6. Var, som igaar, hos Kückler og blev malet, medens jeg sad kom en ung Model paa 16 Aar med sin Moder, Kückler sagde at han vilde see hvorledes hendes Bryst saae ud, Pigen syntes lidt undseelig over at jeg var der, men Moderen sagde, Snik snak! og løste hendes Kjole, tog 15
den med Særken heelt ned om Maven paa hende, der stod hun nu halvnøgen, noget mørk i Huden, lidt for magre Arme men smukke runde Bryster, idet Moderen blottede hende, følte jeg mit hele Legeme bæve, Kykler saae at jeg blev bleeg og spurgte mig om jeg fik ondt. – Derpaa gik vi i 20
den græske Kirke, hvor der var en Fest: Hellige tre Konger, der var ingen Musik det hele var kjedeligt. Om Middagen drak vi Faderen Collins Skaal, hvis Fødselsdag det er. Sad om Eftermiddagen igjen for Kückler. Det er et koldt, graat, kjedeligt Veir, men imorgen skinner Solen, thi Veiret har 25
anden Dags Feber. Gid der var Brev i Dag! – Jo, Brevet var der fra Faderen og Eduard, hiint med Formaninger, dette i en saa haard, belærende Tone fuldt af Lidenskab. Han

8) ganske] derefter er overstreget forskrækket 28) Lidenskab] L. først skrevet H

meldte mig min Æres Død. Agnete var til Fortvivlelse vanskabt, et sammensmuurt maadeligt Arbeide. Det rystede min Sjæl saa dybt, jeg blev saaledes overvældet at al min Følelse forgik, min Tro paa Gud og Mennesker, Brevet
 5 bragte mig til Fortvivlelse. *Bøtcher* søgte at trøste mig; hvor kunde han.

Tirsdag 7 Hvilken Nat har jeg ikke tilbragt, der var Feber i mit Blod, jeg væltede mig i Sengen, hvor nær var jeg ikke veed at ende dette usalige Liv! Gud tilgiv mine Tanker, Gud
 10 tilgive De som saa dybt have bedrøvet mig. Om Morgenen talte jeg med *Hertz*, han kom mig langt hjerteligere imøde end før; for første Gang talte han til mig om mine Arbeider, om sine Anskuelser, berørte Gjengangerbrevene og – forunderlig nok – *han bad mig ikke lægge ubillig Kritik paa*
 15 *Hjertet*. – Fortalte mig om Molbecks Kritik, sagde: at M var gal, snakkede kun efter Moden hjemme og undrede sig over, at Maanedskriftets Medlemmer, tillode et saadant Menneske at skrive, han anmassede sig / formeligt Smagens Styrelse hjemme, han, som selv ingen havde. – Yttrede at han
 20 gjerne gad fortsætte denne Materie med mig, og da vi efter Bordet traf sammen indbød han mig til en Spadseretour, det var formeligt en Gjentagelse af Naturen og Kunsten; han meente at det romantiske Gebeet hvori jeg bevægede mig forledte mig til Udskeielser, syntes derimod at mine Skildringer
 25 af Naturen, hvor mit Gemyt ejendommeligt aabenbarede sig, var meget godt og havde tiltalt ham meest. Han syntes ogsaa at det maatte være en Trøst, at vist alle sande Dig-

20) Materie] derefter er overstreget hjemme 21) Spadseretour] først skrevet Spadsert

tere havde gennemgaaet de samme Crisis som jeg, men at deres Arbejder ikke vare blevne bekjendte da, men at jeg efter denne Skjærsild vilde komme til Sandhedens Erkjendelse i Kunstens Rige. –

Onsdag 8. I Nat fik jeg lidt mere Søvn, men mit Gemyt kan ikke komme i Ligevægt, jeg er syg. Alle de Danske sige mig det ogsaa. Jeg har nu skrevet Eduard et alvorligt Brev til, han maa nedstemme Tonen til Vennens Tone, hans hovmestereren kan jeg ikke længer taale, skal vi være Venner, dog vilde jeg ikke bedrøve Faderen, hvem jeg skylder saa meget, har derfor sendt ham Brevet, nu kan han give Eduard det om han vil. Maaskee mister jeg dem begge – Men Faderen er jo en klog Mand, han kan ikke blive mig vred. Gud styre og lede Alt til det Bedste. – Efter Bordet gik jeg til Thorvaldsen der havde ønsket at faae *det døende Barn*, han arbeidede nu paa et nyt Basrelief. Retfærdigheden paa sin rullende Vogn, Himmeltegnene buede sig over hende, med Vægten nærmest, to Genier, den Straffende, med Sværdet, den Belønnende, med Blomster og Frugter. – *Th.s* Hænder vare oversmuurte med Leeret, han saae min Bleghed, spurgte om jeg var syg, og da jeg fortalte om Molbecks strænge ubillige Kritik, lagde han Haanden paa min Skulder og sagde: »For Guds Skyld lad aldrig Sligt røre Dem, jo mindre Een forstaaer af Kunsten, jo strængere bliver han, det er det skønne hos Kunstneren, jo mere han trænger ind i sin Kunst seer han dens Vanskelighed og bliver mildere mod / andre. Hvorledes strede ikke Baggesen og Øhlenschlæger, hiin havde ikke dennes dybe Aand, denne ikke hiins Vittighed og de spille deres Ro og maaskee mangt et Kunstværk for en tom Strid. – Føl Deres egen Kraft, lad Dem ikke lede af Mængdens Dom og

gaae roligt fremad. Gud skee Lov at jeg ikke er afhængig af nogen, kan leve hvor jeg vil, jeg kan nok tænke mig Deres Forhold, det Ulykkelige at maatte trænge til Publicum, og dette tør det aldrig vide, ellers udsættes man for Behandling

5 af dets taabelige Luner. – Nu har jeg hvad jeg kan leve af, trænger til Ingen og det er min Lykke! Gud veed hvor stor Verden da kaldte mig!« Han forærede mig nu 30 Blade Conturer til sine Basrelief, trykkede hjerteligt min Haand og bad mig bære Verdens Ubillighed saa let, det var mig mueligt! –

10 *Herts* yttrede for mig at han ved at høre læse ikke kunde samle ret Agnete, fandt de lyriske Steder saa vel lykkedes, men troede, at hvad man hjemme kaldte Feil i Formen, bestod i, at Romanzen tabte ved at behandles dramatisk, saaledes havde *Øehenschläger* slaaet Aage og Else ihjel i sin blege

15 Ridder. – Jeg vilde vel kunde indvende at *Axel* og *Valdborg* var dog en smuk Tragedie, men denne gik ogsaa udenfor Romancens Gebeet ved sin uhyre Længde. – Om Aftenen besøgte *Kückler* mig, jeg var endnu syg; Veiret slet, som i Danmark, Regnen styrtede ned og Blæsten ruskede i Vinduet. –

20 *Torsdag* 9. Idag sendte jeg mine Breve bort til Faderen og Eduard (Jette og Louise). Gud veed hvad de bringe? Men Gud leder alt til det Bedste, hans er Indskydelsen, til enhver rask Handling. Det er svært at rive sig ud af gamle Forhold der trykke, men bedre seent end aldrig! Eduard skal

25 ikke dominere mig længer! – Idag da jeg spadserede saae jeg en Bonde der kjører de smaae Karrer paa to Hjul stige op,

4) ellers] *derefter er overstreget* taber 6) Gud ... mig!«] *tilføjet over linien*
 11) fandt] *foran er overstreget* troed 13) saaledes] *foran er overstreget* dens
 22) er] *tilføjet over linien* 26) paa] *først skrevet* med

det seer resikeerligt ud; han satte Foden paa den næderste Spalte af Hjulet der dreiede om og lod dette / hæve sig i Veiret, da han var øverst, gjorde han en rask Bevægelse og hoppede ind saaledes maa man ogsaa bestige Lykkens vogn, men de fleste komme under Hjulet før de hæves. – Herts 5
fortalt Historier om Moelbeks Bestialitet, talt hjemme hos ham [om] Aftenen. – Han var bitter mod Müller: »men det er en ung Mand med Talent!« sagde han. Om Aftenen overveiet *Eduards* Adfærd. »Fjenders Bitterhed pidsker med Svøber, men Venners, med Skorpioner«. 10

Fredag 10. Slet Veir, slet Humeur; en uroelig Nat! – Gud tilgive mine Fjender og – Venner. Bøtcher pudstet til Ilden mod Herts. –

Løverdag 11. Deiligt Sommerveir. Spadsereede ud af Byen, foran mig laae en uhyre Ruin, stor som Coloseum, rundom 15
voxte Rør; jeg kunde ikke begribe hvad det var, hoppede af den snevre Sti, langs den skidne Vei og saae nu *Caracallas* Bade hvor jeg har været; travede nu om forbi *Lateranet* og fandt tilsidst Kirken *ST Eusebio* men den var lukket; efter Bordet gik jeg med *Aaberg* og *Hertz* der var urimelig 20
gnaven, *Berg* og *Carlsted* til *Quirinal Haven*, den er gammel-dags fransk med stive Gange, det seer ud som man har vilde tvinge Naturen til at see ud som Byen, nøgne glatte Vægge. *Piniernes* afskaarne, saa de havde Udseende af Tyrkernes *Fjerbuske*. En uhyre Caktus tiltrak sig Opmærksomheden og 25
den smukke Udsigt over Rom. Gik nu til *Palazzo Rospigliosi*; bygget paa *Resterne* af *Constantins* Bade, i Haven stode

7) [om] *ms. har* og 9) Fjenders] *F først skrevet U* 9) pidsker] *foran er overstreget s*

Roserne i Flor, Orangerne vare modne og et meget høit
 Palmetræ hang fuldt af Frugt. – Her saae vi Guido Renis
 Fresko Stykke i Loftet: Aurora, hun flyver med Blomster ud
 over det deilige Hav. Solguden med de fnysende Heste følger
 5 efter Ledsaget af de dandsende Horer den sidste af disse er
 især smuk og har megen Liighed med Beatrice Cenci, saa-
 ledes maa hun have smilet i sine glade Timer. I de to Væ-
 relser ved Siden, saae vi Domenechinos: *David* der vender
 hjem med Goliaths Hoved, en Page bærer dette og Folkets
 10 Døttre kommer ham imøde med Cymbler og Strængeleg. –
 12 Malerier af *Rubens* / forestillende Apostlene, noget af
 det skønneste af denne Mester. (Skjægget paa Markus er
 levende). *Guido Reni's* Andromeda; skøn som Kjærligheds
 Gudinden staaer hun i det tynde Slør, som flagrer i Vinden,
 15 lænket fast til Klippen. Uhyret nærmer sig alt, i det Frelsen
 svæver over hendes Hoved. *Samson* af Luigi Carrachi, her-
 lige Grupper! Adam og Eva af Dominichino; Adam rækker
 hende Figenbladet, som hun halvknælende og skamfuld mod-
 tager. – Det hele viser en yppig Natur, rundt om Blomster
 20 og Dyr, Træet er fuldt af brogede Fugle. Sophonisbe og
 Scipio Africanus (denne er i Middelalderens Rustning),
 af Calabreci. – Vi gik nu ud til Kirken ST Eusebio [,]
 staaer der hvor Constans lod Helgenen døe Hungersdød,
 da den var lukket ringede jeg paa Klosterporten, en ung,
 25 venlig Jesuit (?) aabnede for os. Kirken er i den rene
 Stil, særdeles simpel men skøn; i Loftet er ST Eusebio-

5) Horer] derefter er overstreget og 10) Døttre] først skrevet Dødtre 12) Mar-
 kus] M først skrevet Pet 15) lænket] foran er overstreget bund 23) staaer
 ... Hungersdød] tilføjet over linien 25) reneste] foran er overstreget reste

Himmelfart af *Mengs*, eet af denne Mesters bedste Stykker, Helgenen svæver i en Glorie af Engle, een af de nærmeste er ualmindelig skøn, det maniererte Kunstkjenderne dadle hos ham, forsvinder her for Klarhed og Harmonie. – Munken vilde ingen Penge have for at vi saae det, det stred mod hans Orden sagde han. Vi gik nu til Porta ST. Lorenzo, Vandet sprudlede ud af den gamle Vandledning der var overgroet med grønt; vi saae Ruiner af Minerva-Templet. Gik nu til Kirken ST Antonio, hvor Vægene ere overmalte med denne Helgens Historie, i hvilken Djævlene spille en stor Rolle. – Om Aftenen i Kneipen Scorzeca, i det forreste Værelse hvor Bønderne sidde, improviserede Een den hele Aften. –

Søndag den 12. Smukt Veir. Spadserende i Villa Borghese. Var i Kirken ST Sylvester, der var udsmykket med hvide røde og sølvstjernede blaae Gardiner. – Gik i Propagandaen Klokken 3, hvor der i Dag, der har Navn af Jesus som i sit 12. Aar prædikede i Templet, Ungdommen, der er bestemt til at sendes ud i Verden / oplæste hver et Digt – over [et] opgivet Thema – de selv havde gjort. 46 Sprog hørte vi. Folk loe meget, hver Gang der kom et Sprog der klang underligt. De bleve alle applauderede. Cardinalerne vare der. Den nuværende Pave var som Cardinal Præses for denne Propaganda. Om Aftenen var jeg i godt Humeur i Skorsesa.

Mandag 13. Det er Postdag! – Graat Veir, Bjergene halv skjulte. Ved Middag deiligt Solskin; *Hertz* optegnede de Anecdoter jeg fortalte ham; efter Middag Regn og slet Veir.

15) der] først skrevet her 20) [et] ms. har de

Det er som paa en daarlig Høstdag hjemme. – Mit Hjerte længes efter et kjærligt Brev fra Hjemmet. – Nei, intet kom! – Da jeg i Aftes gik hjem fra Scorsecen, kom en Italiener henimod mig i det jeg just gik mod min Dør, han sagde
 5 nogle Ord, jeg ikke forstod og i det jeg lukkede Døren brød han længe paa den. Man fortæller om Overfald, en Præst skal være blevet mishandlet ved Teracine og en spansk Coureer ved Campignole.

Tirsdag 14. Var i Bluncks Attelier; han har snart fuld-
 10 endt 1) »Sundheden der give Love for Amor og Bachus«. Alt er fyldigt og blomstrende hvor hun sidder under den stærke Eeg; Slangen kryber ved hendes Fødder. Amor hviler sig paa Buen og Bacchus, begge Børn, stytter sig paa ham, i det alvorlige Ansigt seer man dog han er en lystig, vild
 15 Dreng, Alt er nøgent og vissent hvor de staae, da Sundhedslovene endnu ikke ere fulgte. 2) Madonna med Barnet, Passions Blomsten voxer ind af Vinduet over Vuggen, en Sommerfugl flyver op, som Barnet seer efter; dette og Madonna synes mig ikke ædelt nok. – 3) Den trykke Kjærlig[hed],
 20 malet til Prinsessen. Amor ligger med udbredte Vinger paa et Klippestykke der rager op af Havet, han sover, skjøndt Bølgerne kaste Skum op paa ham, Uveir trækker op og en Sky kaster en stærk Slagskygge over den halve Figur. Pilene falde ud af Kogeret i Søen. Var hos *Bravo* og saae nogle
 25 Skizzer, deriblandt et Osterie. / Gik ud til Porta Angelica som fører til Monte Mario, paa denne Port sidder i Jernbur, Dødninghovederne af flere henrettede Røvere, der vare Plader af Marmor med Skrift endnu under hvert Buur. –

4) gik] først skrevet var

Græsset voxte om dem. Gik ind i Peterskirken hvor jeg saae en Mand gaa til hver af de 7 Altere og læse sin Bøn. Alle Paverne have rige Marmormonumenter kun Gregor den XIV har en simpel Graaesteen. – Gik efter Bordet til Palazzo Sciara, hvor vi saae en Copie af Transfiguracionen. Johannes Halshukkelse af Vallentin; her er Herodia særdeles skjøn 5 hun staaer med Moderen, hvis Ansigt dog ikke characteriserer den vi efter Historien see i hende. *Abraham* som offerer *Isak*, af Girardo delle Notte, det er meget smagløst, Faderen griber Sønnen paa en afskyelig Maade ind i Kinden og hæver Kniven. En Fest i Jesuiterkirken hvor alle Figurerne, henved tusinde og flere Hundre særdeles udført ere af Andrea del Sacchi. Et ypperligt Stykke er Moses med Tavlerne af Guido Reni. En Bondestue med to som drikker og een pisser i Krogen af Tennier. Noa af Andrea del Sacchi, en kraftfuld 10 Figur, han sover dybt, *Kam* staae skadefro og stirrer paa ham, de to andre Brødre vende sig bort. – Det berømte Stykke af Leonardo da Vinci: Modestia et Vanitas, denne sidste er især ædel og skjøn, den anden har noget katteagtigt. – Raphaels Portræt af en Ven, kaldet Violinspilleren; 20 den lodne Krave paa hans Kappe er særdeles naturlig. En venetiansk Dames Portræt af Titian, (det sædvanlige Ansigt af hans Kone). Den hellige Sebastian af Perugino; To Stykker med Magdelene af Guido Reni, egentligt den samme Composition men med flere Biting paa det ene, saaledes 25 et Knippe Roer da hun nærrede sig af disse ligge tæt ved.

8) den vi] først skrevet det Hed *el. lign.* 20) af ... Violinspilleren] tilføjet over linien, derunder er overstreget meget ung af ham selv, han holder Laurbær i Haanden, Gud veed hvad den Tids Recensenter have sagt derom

De berømte Spillere af Michel Angelo da Caravaggio. /
 Af *Fra-Bartholo*[*m*]e, en deilig Madonna med Jesus og Johan-
 nes, denne sidde har en lille Fugl i Haanden; Af Scidoni
 saae vi et Stykke med to Bønder til Æsels komme forbi en
 5 Steenmuur hvorpaa laae et Dødninghovede, som en Muus,
 en Regnorm og en Bremse sad paa, i Muren læstes »Et in
 Arcadia Ego!« – Herts fandt denne Idee afskyeligt og øn-
 skede hellere Indskriptionen under Fløitespilleren. Om Af-
 tenen i Scorsesa, da jeg gik sildig hjem, kom Een og tiltalte
 10 mig paa italiensk, jeg svarede, »no capisco!« og dreiede ind
 i mit Logie, men han brød paa Døren, som jeg havde lukket
 af. – Gud veed hvad han vilde. –

Onsdag 15. Besøgte *Bissen*, saae hans Ceres, der endnu ei
 ret har udviklet sig af Marmoret, den skal til Altona. Paris
 15 er bestemt til Frankfurth. – Han viiste mig nogle smaae for-
 mede Sager til den nordiske Mythologi, som han giver den
 græske Nøgenhed. Saae Petsholts Skizzer og hans Malerie
 »*Olevano*«. –

Torsdag 16. Spadseretour til flere Qvarterer, saae Fisker-
 20 torvet hvor de i Portalen af et gammelt Tempel sad med
 Fisk. – Var i Capitoliet og saae i Palazzo de Conservatori
 afdøde berømte Italieneres Buster ogsaa Fremmede der have
 været saalænge at de have et Slags Borgerret, som Vinckel-
 mann, Angelica Kaufmann &. Domenechino har et ung-
 25 dommeligt ædelt Ansigt, her ere Digtere og Componister &.
 Fra Capitoliefængslerne hang de deres Medestænger ud med
 Tiggerposen og raabte »*Mosiu Milord!*« efter mig. – Var i

3) sidde ∴ sidste

10) svarede,] derefter er overstreget jeg

15) smaae] der-

efter er overstreget Af

22) afdøde] derefter er overstreget Itali

Maria Maggiore. Det var Kücklers Moders Fødselsdag, han gav derfor Viin og Sildesalat i Kneipen. Stamann holdt Tale; Jan sang sin Lattervisse – Færnley sin Bødcher sang. Petsholdt talede alvorligt med mig om Hjemmet, Collins; jeg blev veemodig. O Gud, skal jeg dog aldrig mere blive ungdomsglad?! – Da de Andre bleve alfor lystige, sneeg jeg mig hjem. /

Fredag 17. Spadserede paa forum og efter Bordet ud af Porta pia hvor jeg tegnede Winkelmanns Opholdsted, gik saa ud af Porta Lorenzo, og hjem forbi Kirken ST Antonio, det var denne Helgens Fest, og smukt er det, at selv Dyrene skulle være deelagtig i Christi-Velgjerninger, men komisk saae det dog ud, den fede, krogede Franciskanermunk i Døren, der læste over Dyrene. Familier kom kjørende, Bønder, Vognmænd, og holdt foran Kirken for at Hestene kunde overstænkes med Vievandet, de fleste vare pyndtede med røde Sløifer i Manke og Hale, jeg saae Kudsken give Chordrengen et Voxlys for det. En Engelænder løftede sin Hund op forat den kunde see hvorledes dens Cammerater bleve helligede. Folk syntes ellers ikke synderligt andægtige derved. Et Æsel var særdeles pyntet. – Inde i Kirken var der opfyldt med Mennesker der saae paa Freskomalerierne med den hel: Antonii Fristelser; ved Døren købte jeg for ½ Bajok et Billede af Antonius. – Gik i Maria Magiore. I Dag er det store Spørgsmaal blevet afgjort: bliver det Carneval med Masker? Jo! – Jeg bliver altsaa 11 Dage længer i Rom. – Mit Humeur var særdeles ilde. Eduard, Du er Skyld deri! Vi blive vist aldrig Venner! – Var at høre Uden Hoved og Hale. –

12) deelagtig] d først skrevet m

- Løverdag 18.* Gik til Ponte rotto, saae Janus Templet, Vestas; tegnede Broen; var oppe paa Capitoliet og inde gennem et Hus for at see den tarpeiske Klippe. (En fattig smuk, næsten voxen Pige bad mig om en Bajok, jeg gav hende den, og da jeg nu spurgte hvor gaaer jeg ind for at see den tarpeiske Klippe, der var hvor vi stod, bad hun om en Bajok fordi hun pegede paa Døren, da blev jeg vred). – / Tæt ved Porta di Leone, lossede man et lille Skib; en halv Snees Karle ganske nøgne, kun med en Art Svømmebuxer bare Sækkene i Land.
- 10 Det saa smukt ud, de stærkbyggede brede Skuldre; det lodne Bryst, og Maven bedækket med Haar og saa en meget bruun Huud. De gik fra Skibet gennem et Huus over Gaden, saa alle Fruentimmer der kom denne Vei saae dem i deres smukke Nøgenhed. – Om Eftermiddagen kom mit mørke
- 15 Humeur tilbage; Eduard har enten selv opdigtet det Brev han citerer eller udeladt sig saaledes til den anden at han mærkede hans fjendtlige Sind; saaledes vilde man ikke skrive til Vennens Ven. Kun Fjende skriver om Fjende saaledes. Aftenen glee langsomt og mørkt hen.
- 20 *Søndag 19. Eduard,* jo mere jeg overtænker Alt, jo mere seer jeg [din] mageløse Egoisme, den uhyre Uret jeg lider, Du har sat en Kløft mellem os, som vist aldrig dækkes. Alt er falskt, hun med, hun som græd, som var saa from, saa søsterlig, falsk, falsk som det hele Verdens Slæng. – (I Fredags den 17 var jeg i Dukketheatret og saae il-Bandocani,
- 25 det var hele Califfen i Bagdad). – I Dag spadserede jeg efter Bordet med Herts ud af Porta di Leone, saae den smuk-

5) da jeg] jeg først skrevet hun 7) di Leone] først skrevet Salerno 8) halv] tilføjet over linien 18) skriver] derefter er overstreget til

ke Udsigt over Tiberen, der var grøn-guul; var i Janus
 Templet, saae Triumph Buen tæt ved, gik ned til Kloakerne
 gennem halv nedstyrte Buer; en Bonde stod og vadskede
 sit Tørklæde i det klare Vand, dybere nede gabede de sorte
 Huler med stinkende skident Vand, der løb med Tiberen, 5
 en Bonde sad og gjorde ned i dem, deilig grønt Vedbende
 hang ned af Muren og dannede et Løvtag over ham. Vi gik
 til Vestas og Fortuna virilis Templer, saae Ponte roto og
 Tiberøen. I en lille Have vi kom forbi, var der opfyldt med
 udsprungne Roser, alle Gange, alle Espalie vare spætede og 10
 lysegule Citroner og mørke gule Oranger tittede frem mellem
 det grønne Løv. Vi gik nu af flere Sidegader for at komme til
 Kirken ST Antonio og see Dyrene blive velsignet; Folk
 strømmede derud; alle Vinduer / vare opfyldte med Fruen-
 timmer. Hele Troupe kom med Æsler der vare pyntede med 15
 røde Fjær i Hovedet, Guldgaloner og Sløifer; nogle af de
 ridende Bønder havde blaa Fløiels Klæder og røde Schiærff.
 Foran Kirken kunde man næsten ikke komme til. Skidne Børn
 var krøbet op paa Fondamentet af Korset for at see, Kirke-
 muren behængt med daarlige Træsnit, meest Jesus og Ma-
 donna, Vogn kjørte ved Vogn og Præsten bestænkede tidt
 flere ad Gangen. – I Kirken var det umueligt at komme ind.
 Vi gik gennem Maria Magiore, hen i Kneipen Scorsesa og
 fik en Mezzo Foliette Viin, gik nu til Kirken Trinita del
 Monte for at høre Nonnerne synge, Døren var lukket, jeg 25
 gik da hen at ringe paa en lille Sidedør, den førte til Nonne
 Klostret, en ung, nydelig Nonne lukkede mig op og sagde
 at der ingen Sang var i Dag; hun havde det fineste Væsen og

4) nede] derefter er overstreget st 10) spætede] først skrevet spædet

en indtagende Venlighed, hun rødmede stærkt da jeg saae paa hende, syntes gjerne at vilde slaae en Sladder af, neiede og – jeg gik. – Om Aftenen deiligt Maanskin og klar blaae Luft.

- 5 *Mandag den 20 Januar.* Efter at have drukket Kaffe som sædvanligt i Caffè Græko og sladdret med Herts gik jeg gennem Colliseum ud til Porta ST Giovanni som fører til Neapel; Solen brændte med Sommervarme, Himlen var klar, men Bjergene skjult i Taage, langs med Byens Muur, inden-
- 10 for gaaer en Vei mellem den og de store Viinhaver som indsluttes af Vandledningens Ruiner, her gik jeg og saae en Dreng udspænde sit Næt for at fange Fugle, en lille Fugl i et Buur skulde lokke de Andre. Jeg mødte en spadserende Fransiskaner med et Papir som han læste i, det var vidst en
- 15 Prædiken thi han gestikulerte stærkt. Jeg gik nu til Klostret og ind i Kirken hvor der langt oppe i Gangen / laae en knælende Pave af hvidt Marmor. Paa Loftet var et smukt Freskomalerie med Treenigheden og Madonna. Paa Veien tilbage plukkede jeg en mængde vilde Anemoner, de vare
- 20 saa deiligt purpurrøde at jeg gik til Jensen med dem, han besluttede at anbringe een paa det Malerie han just arbeidede paa. – Jeg har i Nat drømt noget om Paven og Meisling, Brev faaer jeg vist, men efter sædvane et afskyeligt, maaskee Jette W er død? – Var i Vaticanet og saae Raphaels Stanzer.
- 25 I det første Værelse der er meget stort er en heel Væg med Constantin den Stores Seier over Maxentius ved Pons Mil-

5) Mandag den 20] *først skrevet* Søndag den 19 14) det] *foran er overstreget*
 thi 15) thi] *først skrevet* til 19) plukkede] p *først skrevet* b 26) Constan-
 tin] *først skrevet* Constantins

vius, i det andet Værelse 1) Heliodors Udjagelse af Templet.
 2) Leo 1ste som ved Peters og Pouls Hjælp slaae Attila paa
 Flugten. 3) Messen i Bolsena. 4) St Peter i Fængslet hvor
 Engelen aabenbarer sig; i det 3^{die} Værelse 1) Striden om
 Sacramentet og 2) den atheniensiske Skole. Paa Loftet er 5
 fire Rundmalerier. Philosophien, Retfærdigheden, Theolo-
 gien og Poesien; i det 4de Værelse er 1) Ildebranden i Borgo.
 2) Leo den 4des Seier over Saracenerne; Loftet er her malet
 af Perugino, det er Christus med Gruppe af Engle, i fire
 Stykker; gik saa gennem Logerne og afridsede det første 10
 Loft med de [. . .] ægte raphaelske. Besøgte Peterskirken; en
 Spanier skriftede for den spanske Skriftestol. Gik nu bag ud
 om Kirken, hvor jeg i et lille Stræde fandt en Cisterne, hvor
 en heel Mængde Qvinder sladdrede medens de vadskede 15
 Linnen. Da jeg kom uden for Caffè Greco var der to Bøn-
 der, een blæste Sækkepipe og en anden havde en Bjørn som
 dandsede. Daglig seer jeg ellers en Slags *Tespis* der har en
 stor Karre, hvorpaa hænger en Tromme og en Gynges er op-
 reist, i denne svinger sig en Abe, der er klædt ud som Soldat
 og kaldes Corporal. Der var intet Brev til mig! o Gud det 20
 bedrøver mig saa meget. — I Dag har det været formeligt
 Sommer; nu mod Aften blæser det stærkt. / Min Vertinde
 fortalte mig at der var stor Illumination i Anledning af de
 to Cardinaler der vare valgt i Dag, den ene en Genueser,
 den anden Roms Gubernator Grimaldi. Paa Pjassa Colonna, 25
 hvor Lotteriet trækkes, var et herligt Colonne-Tempel af

3) Peter] derefter er overstreget der fører 7) i det] foran er overstreget alt af R
 11) [. . .] to, tre bogstaver tilføjet over linien, ikke tydet 11) raphaelske] først
 skrevet raphal 13) et] først skrevet en 18) hvorpaa] først skrevet hvorf

Lamper med et Musikchor, ligeledes paa Pladsen selv. I *Corsoen* og paa Pladsen bleve Tjæretønder afbrændte, der siden laae, som Gløde. Jeg syntes, at *Hertz* ogsaa skulde have godt deraf, hentede ham og travede afsted. Vi saae

5 Raadhuset illumineret, man havde hængt Lamper i alle Hovedstrøgene af Architecturen og det gjorde en ypperlig Virkning. – Romerne bruge ikke Lys i Vinduerne de klistre et Papir sammen og sætte en Lampe inden i; selv Æblemanden havde kun en Art »halv« Kræmmerhuus eller Vifte

10 for sit Lys. – Paa Piassa Navona var Tønder udbrændt da vi kom, jeg satte mig paa det store Springvands Rækværk og saa gennem Vandet Lysene. Maanen skinnede lystigt paa den hele Illumination. – Nogle smaae Kirker vare illumine-rede. Papirs Lamperne gjøre stor Virkning mellem de brændende [Tønder], paa hine vare afbildede en Cardinalhat eller

15 et Vaaben. – Vi gik saa til Scorsesa, her var en fattig Italiener leiet til at gjøre Torden og Lynild, han sang Duetter imellem Elskerinde og Elsker, vendte Øine, jeg havde frygtelig ondt af ham, thi var hans Stemme i Ungdommen blevet dannet

20 var han vidst blevet en stor Sanger. –

Tirsdag den 21. Afsendt Brev til Voigt og Collin. Spadse-rede ud til Carracallas Bade. Det var ganske Sommerdag. Var i Collesæum og ude at see dem velsigne Æslerne. I Dag er det Agnese Dag og Faar bleve velsignede. – Læst Connanchet

25 eller Grændsebeboerne. – Om Aftenen var der / Illumination og Musik igjen, som igaar, for de nys valgte Cardinaler. Iaften kom jeg tidligere og saae da Tjæretønderne brænde, Luen stod klart og høit op, Gnisterne hvirvlede op mod Ta-

23) dem] *derester er overstreget* døb 24) Faar] *først skrevet* Faarene

gene, Drengene væltede Tønderne og stjal Baande[ne] omkring, Himlen var uendelig dunkelblaae og Maanen skinnede dertil. – I Kneipen talte Een efter 3 Personer.

Onsdag 22. Noget koldt, men varmt op af Dagen; jeg gik nu til Morgenen forbi Capitoliet, Vesta Templet og ud til Tiberen. Bønder i sorte Faareskinds Pelse og den spidse Hat, slaet op paa den ene Side kjørte med een Hest og et Æsel ud af Byen. I en Smede var Madonnas Billed og Linie-dandsernes Placat klistret sammen paa Døren. Det er dog en sand barnlig Character Italienernes. – Spadserede efter Bordet ud af Porta ST Sebastian, her gaaer Veien mellem Mure, forbi Caracallas Bade, Scipionernes Grav gjennem Porten til Kirken Domine in vade (?). Vi gik nu til Caracallas Circus, der var kun nogle Mure af i en uhyre Strækning og til Metella Grav, endnu, som da jeg første Gang saae den hang det grønne i en Krands over os. En smuk Tiggerdrenge i Faareskinds Klæder fulgte efter os derind. Tæt ved laae Ruiner af en gothisk Kirke fra Middelalderen, de lange spidse Vinduer vare beklædte med Marmor endnu. Hele Pladsen var en Vignie. Vi vare inde i et Osterie og drak Viin. Indgangen var en lang Løvhytte, Moderen sad med Barnet ved Brystet, i Huset var indmuret antikke Stumper, deriblandt et lille Apollo Hovede. Udsigten var til Caracallas Circus, Ruiner og Bjerger. Vi gik nu til Bacchus Templet og ned i Egerias Grotte, jeg tegnede den af. De Andre snøvlede saalænge og vilde tilsidst i den kjølige Aften gaae [d]en vaade Sti neden om til Porten, jeg vilde ikke og gik nu den længere, øde Omvei, vi vare komne fra, ganske ene. Lidt øm om

13) Domine in vade ∴ Domine quo vadis 22) Huset] H først skrevet M

Hjertet var jeg vel, især for at møde Bøfler. I Skumringen kom jeg hjem, længe før de Andre. – Det var Christensens Kjærestes Skaal, han gav derfor Ponte Molle i Kneipen. Den gamle Reinhardt havde leiet to Soldater til at komme ind
 5 med Geværer og / slæbe ham ud, men de kunde ikke lade være at grine, derimod spillede han sin Rolle godt. Vi klinkede med dem. Reinhardt vilde drikke Pavens Skaal men de vrængede og vilde ikke.

Torsdag 24 [3: 23]. Mit Hjerte bankede af Længsel efter at
 10 faae Brev, jeg kunde knap oppebie Tiden, gik derfor ud af ST Lorenzo, tegnede Sestus Pyramiden af; dens hvide Marmorbeklædning har Tiden givet Graastenens Farve. – Jeg tegne[de] ogsaa Monte Testacio, der er opstaaet af Potteskaar (testa) dets høieste Punkt er 320 Fod her staaer et
 15 Kors. I Tiberen lossedes et Skib nogle smukke halv nøgne Karle arbeidede dermed. – Var nede ved Kloakerne, hvor to Koner vadskede. Oxerne sloges foran Vestatemplet. – Da jeg kom til Caffè Greco, var der dog intet Brev. Det er ubegribeligt! – Om Eftermiddagen laae jeg paa Sengen med
 20 halv Feber; gik om Aftenen til Apollotheatret, men vendte om i Forsalen og gik forstemt i Kneipen hvor jeg nu 7½ alt er fra. I Dag da jeg gik fra Sestus Pyramiden var jeg ogsaa i Ara coeli, hvor næsten ingen var, men smuk Orgelmusik, det var et Opera Nummer, i Mellemrummet sang et
 25 Chor af usynlige Munke, jeg sadte mig paa en Stol og saae op paa de runde Billeder over hver Pille, det er Portrætter af Nonner, nogle er malede heelt uden for Rammen, som var Stykket en Aabning de strakte dem ud igjennem. – Jeg var ogsaa i en smuk Kirke, der syntes at staae i Forbindelse med det

30

venetianske Pallais. – Da jeg iaften gik til og fra Apoltheatret saae jeg ind i en aaben Smede; der var kulsort derinde, men den røde Ild brændte og tre Karle, kun med Buxer paa, ellers nøgne stærke Lemmer slog det glødende Jern, saa at Gnisterne fløi ud paa Gaden. Baggest brændte en lille Lampe 5 for et Madonna-billed paa Væggen. /

Fredag 25 [o: 24.]. Spadserede ud til Onophrii Kloster, kom igjennem: Via della morte, ligefor laae en Kirke indviet Døden. Beenrade med Indskrift »hodie mihi, cras tibi« stode ved Døren, rundt om Dødninghoveder, indvendig var 10 den og siret med lignende. En Liigkiste stod paa Gulvet tause Mænd i sorte Kapper og med Voxlys i Hænderne sad om den. Præsterne havde Dødning Hoveder paa Kappen. I en Cerkel paa Gulvet vare flere, runde Steen til at løfte op. Paa een stod – »Søstrenes Grav«, paa en anden – »De som 15 ere døde i Campanien«. Jeg gik nu i Kirkerne i Trastevera; ved at see gennem Gittret ind paa Kirkegaarden opdagede jeg at flere Steder var Muren af Dødningbeen og Hoveder, opstablede paa hinanden, som i Capucinerkirken. Mod 20 Aften følte jeg mig noget oprømt, Luften var saa klar, Solen havde gjort den Deel af Himlen hvor den gik ned ildrødt, Maanen skinnede smukt. Hos Kykler traf jeg Bissen der bragte Hilsener fra Thiele og den til mig: »at jeg nok selv vidste hvorfor jeg intet Brev fik!« – Hvad har jeg gjort. Jeg veed det ikke? Min Yttring til den gamle Collin at jeg fandt 25 det underligt at Th: forberedte Landsmændene paa mit Ud-vortes, skulde det være bragt ham og fortjente jeg derfor Sligt. Meget forstemt. Gud jeg begynder at hade mine Fjender. –

17) ved] v først skrevet p

Løverdags 26 [3: 25.]. Ja, Eduard har maatte sagt ham det, Eduard der i sit Brev taler om Nedrighed at meddele Indholdet af Breve. Mine Venner blive mine bittre Fjender. Evi-
 ge Gud lad det blive mig mueligt aldrig at see Hjemmet, det
 5 er mig forhad! – Hvad har jeg for min Skikkelighed. Intet!
 intet! vel saa vil jeg være Djævel, man har bragt mig til
 Fortvivelse, Mennesket er ondt, ondt! / Endnu i Dag intet
 Brev; gik og slentrede halv ude af mig selv, Gift og Had var
 i mine Aarer, jeg kunde have sønderrevet mine Fjender. Ad-
 10 spredelse var mig nødvendig; Jeg trængte til Musik som en
 Febersyg til en Draabe Vand. Jeg gik med Bøtcher og Chri-
 stensen i Theater Apollo og saae La foresta d'irmensul Opera
 af Bellini, og det halve af Balletten il due regine og en ko-
 misk Ballet Billetten kostede 4 Poul, der var
 15 propfuldt Huus og en Josephine Ronsi De Bergnis fra Neapel
 havde Hovedpartiet, hun var ikke ganske ung og temmelig
 feed, men hun havde særdeles Spil og en guddommelig Stem-
 me. Folk vare ude af dem selv og overvældede hende med
 Applaus. Der er en mageløs deilig Duet og skønne Chor; da
 20 Stykket var ude blev hun fire Gange kaldt frem; hun saae saa
 usigelig lykkelig ud, da man femte Gang kaldte hende frem,
 drog hun med Magt den yngre Sangerinde med sig, holdt
 hende fast om Livet for at hun skulde dele denne Hyldest,
 den unge var alt kommen i sin simple Kjole og saa meget
 25 undseelig ud, Folk kastede nu Blomster til hende. – Det var
 vist et af hendes Lykkeligste Øieblikke.

Søndag den 26. Var paa Forum og i nogle smaae Kirker;
 hørte en blind Improvisator, hans unge Kone saae saa skik-
 kelig og reen ud, men havde noget Veemodigt ved Øinene.
 30 – Var paa Monte mario hvis Spids er i Høide med Korset

paa Peterskirken. Vi saae ud over Rom og over Campanien, Ponte molle over Tiberen; der var saa øde; paa Bjergskrånten sad nogle tydske Haandværkssvende og sang, Een blæste Fløite. Vi drak Viin i en lille Have tæt ved. /
 Herts var særdeles lystig og Zeuthen komisk gnaven. Derud 5
 var vi gaaet paa en Trækbaad over Tiberen, der saae grøn ud; det var første Gang jeg seilede paa den. Da vi i Mørkningen kom paa Peters Pladsen gik Herts og jeg ind i Peterskirken, ellers lys, var den nu ganske dunkel, de mange Lamper om Peters-Graven skinnede stærkt, kun meget faae Mennesker saae vi derinde, der var særdeles høitideligt! jeg bad 10
 i mit Hjerte Gud lede og styrke mig til det Bedste, give mig et kjærligt Sind og mildne Menneskenes Hjerter igjen mod mig. Tænkte meget paa Eduard. – Sad i Caffé Greco og Herts gjorde Løier med mig. Om Aftenen var der stor Ponte 15
 molle i Skorsese. – Jeg gik hjem Klokken 10 og tænkte meget paa de duftende Mandeltræer og Havet jeg havde seet fra Monte Mario. Villa Mellini der ligger heroppe, er kjøbt af Kongen af Bayern.

Mandag 27. Idag maa der komme Breve eller jeg har 20
 ingen Venner, og kjærlige Breve, eller jeg ogsaa bryder hvert Baand, som svag Godmodighed har paalagt mig. Min oprigtigste Ven faaer jeg Brev fra i Dag. Spadserede i Corsoen og saae Folk arbeide med at reise Stilladser til Carnevalet. – Var paa Monte Pincius; Kirsebærtræerne stode i Blomster. 25
 Det er ellers hæsligt graat søvnigt Veir. Jeg føler mig ikke rask. – Gik efter Bordet til Vaticanet, det har 22 Gaarde og

16) 10] tilføjet over linien, derunder er overstreget tid 26) graat] først skrevet
 graadt

11000 Værelser. Trappen hvor Sveitserne staae er af Bernini, da den er smallere foroven end forneden seer den dobbelt saa stor ud; saae paa Nilens berømte Gruppe, den colosale Gud hviler Armen paa en Sphinx, over den staaer et
 5 Overflødigheds Horn med en lille Amor i, der lægger Armene sammen og seer paa ham, bag ved den er en lille Pyramide. Guden har Ax i Haanden. Smaa Amoror lege rundt om ham med Crocodiller. Saae paa Torsoen, man siger / at
 10 det er Skroget af en Herkules. Gik til *Meleager* med Hunden og det ypperlige Vildsvinehoved. – Betragtede Canovas Fægtere der staae ved hans Perseus. Var inde i det lille Sidekabinet hvor Gulvet er med antik Mosaik og hvor Faunen af rosso antico staaer. Betragtede de 9 Muser. Saae paa Antinous (andre kalde den Mercur), der staae i Værelset
 15 ved Siden af Laocoon. – I Salen bygget i Form af et græsk Kors dvælede jeg ved Sarkophagerne af Porphyry; Trappeindgangen tæt ved var aaben og jeg steg op til Camera della biga hvor en Apollo og en Diskuskaster især udmærke sig; midt paa Gulvet staa en antik Marmor Vogn med Marmor-
 20 Heste. Gik gennem Galleria de' candelabri, hvor især disse findes og ind i Billedgalleriet; paa tilbageveien fandt jeg det ægyptisk-attiske Museum aabent og saae nu de 10 siddende Isisstatuer, Mumier, hvoraf een var aaben, saae Gips Afstøbningerne af Parthenons Sculpturarbeider foræret Pius VII
 25 af Kongen af England, Georg IV^{des} Portræt i Legemsstørrelse stod i det inderste Værelse. Saae nu igjen Stanzerne og Logerne, gik i Peterskirken og skyndte mig saa til Caffè greco

7) Ax] først skrevet Ag 18) en Apollo] en tilføjet over linien 18) en Diskuskaster] en tilføjet over linien 19) Marmor] tilføjet over linien

efter Brev, der maatte jo være, mit Hjerte bankede saa stærk,
 jeg frygtede, at som sædvanligt skulde der være noget ondt
 til mig og dog ønskede jeg Brev. Der var 6 fra Danmark men
 ikke eet til mig; det til Petsholdt tog jeg og bragte ham da
 han ei fandt sig vel; en Feber gik gjennem alle mine Lem- 5
 mer; Taarene trængte sig op i Øiet, uden at jeg kunde
 græde, medens P. læste sit Brev samlede jeg mig. Han viiste
 mig Begyndelsen til et lille Mallerie han malte til mig, Om-
 gengen af Rom. Mit Sind var stærkt bevæget. – / Var at see
 1ste Act af Clotilde Opera i Aliber. Gik om Aftenen i Skor- 10
 sese hvor de alle vare meget lystige, men jeg gik i slet
 Humeur derfra. Det er aabenbart at E har just gjort mod
 mig hvad han hos en anden kaldte nedrig. – Han har intet
 Hjerte!

Tirsdag 28. – I Dag er jeg daarlig, min Forbittrelse mod 15
 E og Enkelte Hjemme stige meer og meer. De have dræbt
 min Ro, min Glæde her hvor jeg kunde være saa lykkelig. –
 Spadserede med Berg til Monte Testacio, var oppe ved Kor-
 set der og nede ved Pyramiden. Til Middag vare alle Danske
 indviteret til Prinssessen i Anledning af Kongens Fødselsdag, 20
 Indbydelsen var en skreven Liste, hvor man skulde sætte
 »Ja, eller Nei« om man kom eller ei. Det Hele var særdeles
 stift, Molke og en anden Greve sad hos hende. Obersten der
 for over en Maaned siden havde hjemme hos mig bedet mig
 skrive sig en Sang og som var sendt ham med et venligt 25
 Brev for 3 Uger siden kom hen til mig, takkede ikke men sagde,
 at han ikke havde kunne benytte den Sang jeg havde skrevet,

9) Var Aliber] tilføjet over linien, i marginen gentaget Clotilde opera
 11) slet Humeur] først skrevet tidlig 24) hjemme hos mig] tilføjet over linien

eftersom Prindsessen nok vilde gjøre et Gilde for sine Landsmænd men ikke ønskede, at der i Hottellet blev sjunget eller raabt høit. – Den storagtige Karl burde dog have meddelt mig slikt med en Taksigelse før nu i det sidste Øieblik. – Vi
 5 fik nok at spise, men der var intet for Aanden, stift og kjedeligt; da vi drak Caffé, kom hendes Skriftefader, han fik Plads hos hende paa Sophaen. Ved Bordet blev ingen Skaal udbragt; da vi drak Campagne blev der rigtignok klinket, men hvad det var om, veed vi ikke. – Ingen var tilfreds og vi gik
 10 fra hende hen i Kneipen, hvor jeg ihast gav dem fire Afskrifter af min Sang, hver tog sig en mezzo Foliette Viin og nu drak vi Kongens Skaal efter at have sjunget Sangen. –

Onsdag 29. Drømt om Hjemmet, det var en heslig Vinterdag, jeg vaagnede og saae den varme Sol skinne ind af Vin
 15 duet, Gud skeep Lov, jeg endnu er i Italien; Forstemt ved Tanken om Eduards Opførsel mod mig. Gik til Torlonia, den fornemme / Blodigle, der var Vrøvl med mit Creditiv, jeg bliver nu snydt igjen. – Det er dog en nedrig Dyreslægt Mennesket! – Efter Bordet gik jeg paa Udstillingen, der ere
 20 smukke Blomst og Frugtstykker af Jensen, men smukkest er Fernleys Tyrolerstykke, med den klare Søe i Forgrunden. Et smukt Batailleestykke af Sonne, [med] en sovende Kriger ved en Kanon, en alvorlig Mand indhyllet i en Kappe underholde sig med en anden, det er i Morgendæmringen. Paa
 25 Galleriet traf vi Kongen af Bayerns Søster Moder til den svenske Kronprinsesse, hun talte med Fernley og roste hans Arbeide. – O, hvor jeg er sløv og kjed af Alt. Djævlé der

3) have] *derefter er overstreget* und 14) skinne] *først skrevet skinned* 22) [med] *ms. har men*

hjemme I ere Skyld deri! – (Igaar kom jeg hændelsesviis ind i Kirken ST Carlo, her laae et Liig, aabent, sortklædt og med det hvide Ansigt; Lys brændte rundt om, det var en Mand paa 40 Aar, han var sort klædt). – Klokken 5 var der Forsamling hos Kückler om Bibliotheket, det var den anden 5
aarlige Forsamling, Ingen sagde noget, men saa udbrød een, lad det blive ved det Gamle og vi vare enige og skreve vore Navne i Bogen. Der blev talt meget om Kunstforeningen om meget galt i dennes Fremgangs Maade, vi gik tidlig paa 10
Kneipen, sladdrede der med Herts og drak min Folliet dulce. –

Torsdag den 30. – Min sædvanlige Morgentour ned af den spanske Trappe paa Pladsen hvor fordem Domitians Nau-
machie stod, Slaver og Forbrydere leverede her Søeslag, hvori flere mistede Livet, nu staaer her kun et Vandspring 15
i Skikkelse af et Skib, Andre sige at dette er sat fordi Tiberen engang gik saa høit op at Skib strandede her; efter nu at have drukket Kaffe gik jeg med Berg og Herts til Caracallas Bade, men der var lukket. – Det begyndte at regne stærkt 20
jeg sad mismodigt paa mit Kammer, drev om Aftenen i Caffé greco og i Skorsese hvor der igjen var Ponte molle, men meget kjedeligt. /

Fredag 31. I Dag ender da denne Maaned; fra jeg var i Meislings Huus har ikke en saa undergravende Følelse behersket mig hver Morgen som i denne Tid, da var det Sønder- 25
knuselse, nu er det Forbittrelse og Smerte. Gud Eduard hvilket Væsen er Du og de andre! I dræbe mig! – Sad om Formiddagen for Kückler der tegnede mit Portræt til sig selv,

18) til] derefter er overstreget Diokl

jeg seer mere ideal ud paa dette, Øinene ere vendte mod Himlen. Gik hen at tegne Soracte af og gik nu paa Auctionen der holdtes i Thorvaldsens Gaard over en afdød Malers Efterladenskab, jeg vilde gjerne have kjøbt Conturerne til

5 Dante 3 Bind, men de gik i 18 Poul og jeg turde kun give 10; det var komisk at høre Opraaberen, han sang det i Recitativ og før Hammerslaget trak han Tonen saa lang og saa fiin, at den imellem slog over og man maatte Lee; den gamle Kock var der og satte da ogsaa sin komiske, fine Latter op.

10 Nu gik jeg ud i Collosæum, hvor nogle faa Capucinere og flere Barmhjertige Brødre med Sang og Kors gik om til alle Stazionerne og knælede og bad, der vare mange Fruentimmer med. (Da jeg i Eftermiddag var paa Auctionen kom de ridende Herolder og forkyndte Karnevallens Begyndelse,

15 de vare i purpur med gule Striber 6 af dem havde Faner af Silke og Fløiel, som Jøderne tillige med en Sum Penge have maatte give (aarlig), der blæstes i Trompeter som naar Herredagen forkyndes hjemme. Fanerne og Pengesum vindes ved Hesteløbet). Aftenen var kold, men Luften havde dette

20 forunderlig brogede vi hjemme ikke kjende. Indigo blaae Skyer, med stærke Conturer som Bjergene i det fjerne naar det er klart Veir. Solen gik ned og malte Horizonen med det stærkeste Purpur, det saae ud som en Ildebrand. Jeg følte mig ikke vel; Ærgrelse og Smerte pine mig. Bøtcher læste

25 Pernilles korte Frøkenstand og Aftenen svandt i Kneipen.

Løverdags den 1ste Februar. Luften er igjen underlig smuk, Skyerne dunkelblaae, den klare Luft spansk grøn. – Nede raabe Fristerne med Aquavite. / Ved Solens Opgang høres

5) turde] *foran er overstreget* vilde og

altid dette Raab, der lokker Folk ned at købe, dog har jeg aldrig seet nogen fulde. – I Dag er der i Boutikkerne paa *Corsoen* opstillede Maskerade Dragter med Masker, saa det seer ud som hele Voxcabinetter. Gik ud over Forum med Herts; ude ved Kirken over Curia hostilia holdt den mægtige pavelige Stadscaret, sort, forgyldt, rød og udziret, hans Garde var med. Paven gik fra Klostret til Kirken og var i rødt Fløiel med en rød Fløiels Hat. Folk knælede og han velsignede dem; det saa komisk ud, hvor nær Herts var med Knæet imod Jorden, jeg tog kun Hatten af og bøiede mig lidt. Da vi kom til Caracallas Bade var Porten lukket, men Herts fik den op og gik ind, medens jeg holdt Vagt, for at ikke Konen, der er custode, skulde komme og lukke ham inde. – Det blæste meget koldt, men i Solen var det Sommer. – Daarligt Humeur; var meget kort i Kneipen, læste Bjørnejægeren af Grattan og sov.

Søndag den 2^{den} Drømte i Nat at jeg gik i Odense og søgte min Moders Grav, men ingen vidste hvilken den var. Læst Bjørnejægeren ud; føler Livs Lede og Kjæde ved Alt. – I Dag er det den Dag Gregoir den XVI blev valgt til Pave, jeg gik derfor gennem Peters Kirken til det Sextinske-Kapel, hvor han og alle Cardinalerne vare; der blev sjunget te Deum og holdt Procession ud af Kapellet, Salen rundt og ind igjen. Paven sad under en rød Silke Thronhimmel paa en Fløiels Bærestol, han lukkede Øinene, men saae meget fornøiet ud, da jeg siden slap ind i det Hellige, havde jeg Uleilighed med min Stok; jeg stod og imellem en Vrimmel Katholikker, da disse hvert Øieblik faldt paa Knæ, kneisede

6) Stadscaret] først skrevet Statscaret

jeg som en Phoca-Støtte mellem dem. Hertuginde af Leutenberg sad lige over mig. Vor Prindsesse havde to af de pavelige Landsdragere til sin Ledsagelse, Obersten og Fru Fisker sjokkede bag efter som Suite. Saa en Mængde smukke
 5 Damer, en deilig ung Munk og nogle der / stinkede. – Spadsereede paa Corsoen der vrimlede af Romerinder og Fremmede, Skranker ere opreist til imorgen, de vare alt opfyldt med Dreng. Mit slette Humeur drev mig Hjem, jeg kastede mig paa Sengen, men heller ikke der var Ro; Gik i Skumringen i Caffè Greco opvarmede mig med et Glas Puns og drev
 10 om i Gaderne, men mit Hjerte udvidede sig, som det vilde qvæle mig, der var Feber i mit Blod, jeg kunde knap trække Veiret, søgte derfor hen til Bøtcher og bad ham spille Guitar og synge for mig, Vandet kom mig op til Øinene men
 15 kunde ikke komme frem, han vilde have mig med i Skorsese, men jeg havde ikke Apetit eller Lyst, drev derfor hjem 7¹/₂, rystede som en Febersyg, B: meente det dog var Hjemvee, o nei, nei! jeg gyser kun for Hjemmet, der venter mig intet godt, derfra kommer ingen Glæde, der har man spottet, haanet, bedraget mig. – Hun – Han – De Alle! – Fru Lessøe,
 20 Jette, Christian undtagen og maaskee Faderen, men det er ogsaa snart forbi. Gud forbarm Dig.

Mandag den 3^{die}. Frygtelig Mavepine. Et mageløst deilig Veir. Gik med de Andre til Villa Albani, Mandeltræerne
 25 stode i Blomster; Bjergene vare saa smukke, dybt inde mellem dem laae Sne. Vore nøgne Træer med Sneeflokke, ligner de bladløse, blomstrende Mandeltræer i Maanskin. Saae Haven og Statuerne. En herlig Minerva og en Zeus med sin Ørn taltale mig. Loftet er malet af Raphael Mengs det er Muserne
 30 og Apollo. Malerierne vare ei af Værd, men nogle smukke

Tapeter af Petrus Duranti. – Et chinesisisk Værelse. Careatiderne stode smukt, mange Buster. – I Dag begynder Carnevalet. Alt imorges blev Gaderne feiet og paa den spanske Plads solgtes Confetti. I ældre Tider maatte Jøderne løbe istedet for Hestene nu; derfor give de Gevinsterne (Fannerne og en Sum Penge) aarlig maa en Deputation af dem gaae til Capitoliet, paa denne Tid og bede om Tilladelse til at maatte opholde sig i Rom endnu eet Aar. – De stakkels Jøder! – / Klokken 2 gik jeg op paa Capitoliet, en Mængde Mennesker havde samlet sig der. En Throne var opreist med Zobelskind og Fløiel, en Stol som i de gamle Keiseres Tid stod der, da Klokken var 3 kom Senatoren i Purpur med Guldkanter fire Pager med Fjere i Hatten bare hans Slæb, nu fremtraadte en Deputation fra Jøderne, een førte Ordet, (sagde hvert Øieblik Excellence) og bad om Tilladelse at blive og maatte give Presenter til Carnevallet, det blev beviliget; nu gik de i Procession ned af de to Trapper fra Capitoliet; Musikken først, saa de blæsende, som reed, nu Tjenere og saa Senatoren med Vagt om, derpaa de andre Vogne; (paa Pladsen holdt flere Kudske i Fruentimmerdragt uden Maske. Paa Veien til Capitoliet gik jeg gennem Corsoen, der hang Tapeter røde og brogede fra Vinduerne, enkelte Pieroer viiste sig paa Gaden og Drengene jublede) Toget fra Capitoliet drog gennem Ripetta til Piazza della popolo; Alt var her i Bevægelse med Masker, Vogne og Spadserende op af Corsoen. Fortougene vare besatte med Stole, Alle Vinduer og Altaner smykkede og opfyldt med Folk; Vognene kjørte i to Rader, Fod for Fod og mellem disse bølgede Mængden, enkelte Masker saae

17) Trapper] derefter er overstregtet til Collose

man, gamle Charcaterer, Harleqviner og Hyrdinder, der regnede formeligt Confetti ned fra Vinduerne, jeg købte mig for nogle Bajok og uddelte til Bekjendtere. Da jeg mødte Herts i sin hvide Frakke, uden Maske, begyndte et formeligt

5 Slag mellem os. Romerne raabte til ham »Bravo Francois og til mig Bravo Inglese!« Da mine Confetti slap maatte jeg flygte, købte nu strax nogle ny, thi jeg blev oprømt og fornøiet, som jeg længe ikke havde været, men i det jeg vilde putte min Pung i Lommen, blev den revet ud af min

10 Haand og jeg fik Ansigtet fuldt af Confetti. Der var 3 Skudi og nogle Bajok i Pungen. / Det fordærvede mig al min Glæde! jeg sukkede: maa jeg da aldrig nyde nogen Glæde! – jeg gjorde mig imidlertid Umage for at være glad, drev om mellem Mængden, men det var dog kun halv Glæde. Ved

15 Kanonskud gaves tilkjende at Vognene skulde være af Corsoen og kort efter kom Hestene flyvende afsted fra Pjazzo del Populo; forunderlig er det at ingen kom til Skade! Mellem den store Menneskevrimmel blev der kun gjort en fjerde Part af Gadens Bredde Plads for Hestene, ja foran dem stod

20 Folk i Klynge og saae dem komme og skildtes først ad i det de vare ganske nær. – Ved Ave Maria var det forbi for i Dag. Der skal have været en Vogn med et Dampskib med Engelændere om Bord, men jeg saae det ikke. – Var i Kneipen om Aftenen.

Tirsdag 4. Sov meget daarligt inat, føler en Feber i Blodet. – Klokken henved 3 gik Carnevalet an i Dag, da det havde regnet i Nat var Gaden lidt sølet, det var ogsaa af-

1) Charcaterer ∴ Characterer 7) thi] *foran er overstreget* men i det 14) Ved] *derefter er overstreget* et 17) Mellem] *foran er overstreget* Folk 20) Klynge] *derefter er overstreget* og s

vexlende graat. – Jeg saae Dampskibet, Vognen var næsten skjult, der opstod nu Strid mellem de engelske Matroser her og en Vogn fuld af Pieroter (Franskmænd). To deilige Sveitserdrengene saae jeg, og flere nydelige, lykkelige Børn der vare klædte ud og gik med Forældrene eller sad i Vinduet og kastede confetti. Fra et Vindue over mig blev jeg stærkt bombarderet, det var Damer, hvem kunde det være. Jensens Vertindes smukke Døttre; jeg købte nogle Knipper Violer og kastede til dem og til den danske Prindssesse der kjørte med den franske Malers smukke Kone, de gav mig siden en Ladning af Confetti. Aaberg og Fiinlænderen kjørte med en Tredie, jeg gav dem Slag i Slag medens de tre overdyngede mig og de Omkringstaaende, Aaberg var saa overgiven at han rakte Tungen ud naar jeg ikke ramte ham. – Længe søgte jeg efter Herts, nu fandt jeg ham og saa gik det løs; da i Dag confetti slap først for ham flygtede han ind i en Skomagers Boutik / og skreeg: »jeg har ingen fleer!« tog en Støvle der stod i Værkstedet og vilde kaste efter mig; Skomageren og hans Familie lo af fuld Hals uden at blive vrede. – Jeg saae en meget elegant Dame gaae med Maske og en Kostbar Boa om Halsen, der rigtig nok ikke passede til Hyrdinde Dragten, hun var ledsaget af en fiin Herre. – Flere bar Staaltraads Gitter for Ansigtet. – Simple Piger, Bajaderer, vare meest i Harleqvindragter med Bjælder. Jeg saae en fattig Kone hvis lille Dreng ogsaa var i en Harleqvins Dragt, syet sammen af Laser. En Mand gik paa Knæstylter flere Alen høie og skjønt Vognene rullede tidt stærkt

20) meget] *derester er overstreget fin* 24) med Bjælder] *tilføjet over linien* 27) tidt] *tilføjet over linien*

forbi i to Rækker, og Menneskevrmlen snoede sig imellem, kom dog ingen Sjæl til Skade. Jeg saae paa Altanen i Palazzo Doria en heel trup af Eleverne fra Propaganda i deres violette Kjoler. To Capusinermunke havde Plads i et Vindue
 5 i et Huus i Corsoen. Røde, gule og brogede Tepper hang ud overalt. – Da Kanonskudene gave Signal til Hesteløbet gik jeg ned til Piazza della populo, her saae jeg efter hvormeget Romerne gav for en Plads paa Stilladset, det var $\frac{1}{2}$
 10 Poul, jeg spurgte nu og da de hørte at jeg var en Fremmed forlangte de 3, uden at svare gik jeg fra dem, nu raabte de, hvormeget jeg da vilde give; $\frac{1}{2}$ var mit Svar, de gjorde nu et høit Skriig, men da jeg vilde gaae, tog de mod den $\frac{1}{2}$
 15 Poul og lod mig stige derop; jeg kom netop, da man løsnede Tougene og Hestene med Ild paa Ryggen eller med Plader, hvis Pikke ideligt piinte og ansporede; de arme Dyr foer da nu som vilde Dyr op ad Gaden og svandt mellem Mængden der lukkede / sig for dem, som Vandet over Blyloddet. Om Aftenen i Kneipen var et Øieblik en Herre, som den gamle Reinharth talede med, han gav sig i snak
 20 med mig og jeg var noget livlig, han bad mig da besøge sig, jeg kjendte ham ikke, og sagde at der blev neppe Tid dertil eftersom jeg reiste om 8 Dage til Neapel, men De kommer tilbage igjen sagde han, ja svarede jeg, men kun 3 Dage, »aligevel maa De besøge mig!« – Da han
 25 var gaaet skreeg de Andre: »jo der bar Du dig net ad, det var jo Tydsklands berømteste Maler Cornelius!«, jeg kjendte ham ikke. Zeuthen vrøvlede Noget om at man kunde see det i hans geniale Ansigt, jeg blev over al

15) arme] *foran er overstreget* A19) han] *foran er overstreget* og

hans Snak heftig og sagde, ja, saa kunde han ogsaa see af mit at jeg var intet almindeligt Menneske, men nu sagde han en Mængde Grovheder, men man kan ikke blive vred paa ham thi han mener intet dermed, han vil kun være original. –

5

Onsdag den 5. Hele Natten skyllede Regnen ned, nu til Morgen kjæmper Solen med Skyerne der ere trætte af at øse Vand ned. Jeg gik ind i Villa Borghese for at plukke Anemoner og Morgenfruer, som jeg vil binde i Bouketter til at kaste paa Damerne, derved sparer jeg i det mindste $\frac{1}{2}$ Poul. 10
Alt stod saa forfrisket grønt derude. Guldregnen har sat sine gule Blomster og Hylletræet har nye grønne Blade, under Penic Træerne der ragede op i blaac Himmel og mørke Skyer, fløi to kulsorte Ravne. – Slaverne i deres hvide blaastribede Klæder feiede i Corsoen for at faae den reen til Carnevalet i Eftermiddag. – Klokken 3 gik det an. Først rider Soldater gennem Gaden og posterer sig een eller to ved hver Sidegade. Paa Piazza collonna er et Musikchor, Trupper af Soldater gaae bestandigt op og ned for at holde Orden. Ved Kanonskud begynder Festen, ved 3 saadanne maa 20
siden alle Vogne af Gaden for Hesteløbet, nu samles de ridende ved at / de to første jage afsted og pille immer flere med sig, saaledes gaae ogsaa Fodfolkene og sætte altid af for at de kunne staae paa hver Side og holde Folk tilbage, ved Kanonskud faae Vognene Tegn at de atter tør komme 25
ind. Med Prindsessens Doctor, der kjørte havde jeg flere Batallier. Med Herts gik det igjen meget hæftigt løst, han

3) kan] først skrevet kunde
derefter er overstregt to og to

10) mindste] derefter er overstregt en
21) nu] foran er overstregt Kanonskud

17) sig]

maatte i Dag flygte ind til en Hattemager. – Af nye Masker var der (en engelsk) Dreng der reed paa en Hest af Træ, som slog bagud. En nydelig Dreng paa 3 Aar var i Husar Uniform; da jeg var rædsomt raket til med Confetti kom en

5 Harleqvine og børstede mig af med sin Brix. – Idag stod jeg ved den spanske Plads og saae Hestene. Mit Humeur er ellers ikke godt, jeg længes efter at komme til at reise fort og altid fort! – Phantasie, Idealitet, alt hvad jeg havde før, synes

10 at være dræbt hos mig, ved de sidste Begivenheder. Jeg er sløv og – derved ulykkelig. – Det regnede slemt af og til. – To Vogne vare bedækkede med hvidt Linned og røde Teppe-
per, høie Laurbærtræer stukne i Hjørnerne og Grene vik-
lede om Radierne i Hjulene, i den ene Vogn vare Matroser, i den anden Pjeroer. Det gik mere lidenskabeligt til med

15 Confetti i Dag end de to andre Dage. – Om Aftenen vare vi maskerede hos Beppo i Skorsese, jeg havde taget min Bluse paa fra Paris, blaae Skjorte og syet min lodne Frakkekrave om min brogede Reisemyts. – Herts var i en blaastribet Skjorte og havde en rød Myts. Kyckler havde faaet Zeytens

20 Schlafrok, Jensen og vare Damer. Bøtcher Marqvis. Jan gjorte som Polichinelle megen Kiks med mig, da jeg ikke kjendte ham. Christensen havde en nydelig rød Fløiels Damedragt paa. Hans Vertindes Søn var en smuk Dame; / Kock kom anstigendes med 2 af sine Børn, alle uden Maske.

25 Der var en Folliet, en Karduus Toback og Een som kom ridende ind paa et Æsel trukket af en virkelig Bondedreng. – De Franske gjorte meest Støi. Jeg talte fransk og de antog mig alle for en Engelænder; den gamle Reinhart meente jeg

1) i Dag] tilføjet over linien 21) Jan o: Jahn

var Stamanns Broder. Vi spiiste Smørrebød og drak Viin. »Der unbekante Geber«, gav Punsch, det var noget elendigt Tøi. – Jeg blev ret lystig, men ikke munter, gik hjem Klokken 1. Da det imorgen er den Dag Paven kronedes som Pave, var Propagandaen, paa den spanske Plads[,] og alle offentlige Bygninger illumineret; da man hænger Lamper i Arkitekturen sees denne ret! – 5

Torsdag den 6. Følte mig lidt forsviret, s[p]adserede i det varme Solskin. Var hos Snyderen Torlonia og talte med den opblæste Chiaveri, nu skal min Leietjener gaae der næste Gang. – Da jeg kom i Caffè Greco, var der til min Overraskelse Brev til mig, det var fra Ludvig Müller. – Gik henvend 3 paa Corsoen for at see paa Carnevals Lystigheden; det smukke Veir blev forstyrret ved en lille Regn; Vognene vare saa mange at de maatte kjøre om af Via condotti og saaledes danne Sløife for at den lange Kjæde kunde rummes. Menneskevrimlen var ogsaa alfor umaadelig, jeg var tidt i Vinden, det var ikke uden Fare for at kjøres ned. Flere Masker bevægede sig i Dag paa Gaden, to Damer sad i Mandfolke Klæder og kastede Confetti fra et Vindue. Flere Skrivere med en Karl der løb foran med en Klokke viiste sig (de virkelige har jeg først seet i den sidste Tid). Jeg var i hvide Sommerklæder og bombarderede stærk, da Løbet var endt, kom jeg forbi en Vogn med nogle unge umaskerede Damer, da de saae hvorledes jeg var overdyngtet begyndte de at kaste paa mig, jeg gik nærmere til og saae dem ind i Ansigtet, men kjendte dem ikke, den yngste tog da en Blomster Bouket og kaste til / mig. Jeg tog den op og raabte pour Souvenir de la 10 15 20 25

7) sees] først skrevet seer

Carneval, og kastede Kys til dem som de besvarede. – Senatoren med fuld Musik kjørte i Dag gennem Gaden. Nogle smukke Tøse sad uden for Caffé Nouvo og pluddrede i eet Væk. Idag er det 3 Aar siden Paven blev kronet og Uroelighederne fandt Sted, i Aften er derfor illumineret igjen og Blus antændt, men det er som Himlen har holdt sine Vande tilbage fra Carnevalet men nu ikke vil skaane Pavens Stads, det øser ned, som med Spande, Blussene slukkes! hør! – For Enden af min Gade ved Quattro fontane var et deilig

10 Blus, c'est fini! – Gik ud paa Aftenen i Kneipen hvor der var meget tomt; Bissen fortalte mig at det var Skik her i Rom at Konerne fik deres Mænd i Carnevalstiden til at gaae paa Exercitia hos Munkene, der bad de hele Dagen, fik deres Føde og laae der om Natten, Konerne havde da frit Spil;

15 han kjendte Een der saaledes var paa Exercitia i Trastevera, Konen havde maatte give ham det Løfte, ei at maatte gaae ud i Carnevalstiden, men hun gik nu ret og fornøiede sig med sine Galaner.

Fredag 7. – Graatveir hele Formiddagen; jeg drømte i Nat

20 et heelt alegorisk Eventyr, spadserede paa Monte Pincius, Foden af Bjergene var svøbt i Taageskyer, Toppen belagt med Snee. Nu skinner Solen igjen. – Gik i ST Marie del Angeli og saae paa Salvator Rosas og Carl Marattas Buster der staae over Sarkophagerne, ved Indgangen til Kirkens Hovedgang staaer en Johannes og en ypperlig ST Bruno af Marmor. De otte Colonner ere hver af een eneste Granit Blok.

25 16 Fod i Omkreds og 43 i Høide. Malerierne Peters Kors-

5) Aften] derefter er overstreget va 24) over] o først skrevet p 24) ved] foran er overstreget fr

fæstelse af Nicolas Ricciolini, ²⁾ Mageren Simon af Tremolier.
³⁾ St Sebastian af Domenicino. ⁴⁾ Christi Daab af Carl Mar-
 ratti. Tegned Kirken ST Antonius af, der skal være bygget
 paa Ruinerne af et Dianatempel. – / og gik nu ind i Maria
 Maggiore. I Portalen sees Philip IV af Spaniens Statue, han 5
 var god mod denne Kirke. 36 ionske Marmor Søiler, tagne
 af Junos Tempel bære det Indvendige. I Capellet hvor Sixtus
 den V ligger er ogsaa Pius V. – i et andet er Poul V og
 Clemens VIII. Her er Madonnas Billed gjort af ST Lucas.
 Malerier af Guido Reni. – Var i Skorsese og gik hjem for at 10
 læse Bredals dramatiske Scener; deiligt stjerneklart Veir.

Løvedag 8. Sovet meget slet i Nat, tusinde Ideer, Penge-
 sorg && forstyrrede mig, jeg er slet ikke rask i Dag. – Jeg
 tog min Støvmantel paa og vandrede i Corsoen til Carneval,
 samme Vrimmel som i Forgaars, men ogsaa samme Ideer. 15
 To smukke unge Damer med Mustaser og i Cosak Dragt
 bombarderede ret fra et Vindue. – En Harlequin havde en
 Hue paa der var ligesaa høi som han selv. – Luften var som
 forpestet med Kalkstøv af Confetti, det faldt ordentligt for
 Brystet. – Moersomt var det at see, hvorledes om Aftenen 20
 den Ene mere hvid end den Anden kom ind i Caffè Greco
 og hos Lepri. – Jeg klædte mig om og gik Klokkeren 7 i Fe-
 stina 5: Theatret Alibert indrettet til Maskeradesal. En Trap-
 pe var bygget over Orchestret op til Theatret der var deco-
 reret som en Sal med flere Sideværelser. Nogle og 20 Lyse-
 kroner vare tændte og mellem alle Loger vare Lampetter
 smukt omvunden med Krands; Guirlander, Alt af Tøi-

6) tagne] først skrevet bære 10) Malerier] foran er overstreget Loft 18) Hue]
 først skrevet Hut 26) mellem] tilføjet over linien, derunder er overstreget for

blomster, han[g] ned, Folk sad i Logerne og hele Parterre og Scene var opfyldt med Mennesker dels med Maske, deels uklædt uden Maske, deels ganske civil. – Paa hver Side oppe paa Scenen var et Orcester der vexlede med at spille. Man kunde næsten ikke trænge sig frem; en Mængde særdeles smukke Damer saae jeg uden Maske i Characteerdragt. De maskerede vare særdeles overgivne, flere talte til mig. Nogle Herrer maskerede gav sig ogsaa af med mig, men jeg kjendte ingen, Danske var det bestemt ikke. – Med Aaberg / gik jeg op i en Loge og leiede en Stol for 5 Bajok og oversaae nu den brogede Mase. En qvindlig Maske ved Siden af Logen vilde have Fingre i os og vinkede og viskede til mig i det hun kaldte mig Mylord. – Det var deiligt stjerneklart, men vinterkoldt da jeg gik hjem. –

15 *Søndag 9 Febr:* Særdeles koldt. Besøgte Jensens og blev opvarmet ved den blussende Kamin, han maler nu nogle smukke Mandelblomster. Besøgte siden Valgreen og saae hans Bonde med sin Søn, som jeg kjendte godt, da de staae paa mit Hjørne og tilbyde sig som Model. »En Røver« malet efter Naturen, Modellen havde været det, men faaet Naade af Paven, han havde en Kjæde af kostbare Ringe om Halsen og en Kniv paa 3 Qvarter i Haanden, med hvilken han har tilstaaet han har dræbt 2. Det var et afskyeligt Smiil om Munden. Paa Piazza di Spagna har Valgreen gjøbt et gammelt Malerie: Jesubarnet der slumrer paa Korset, nedenfor tittede noget rødt frem, han tænkte hvad kan det være og

3) uklædt ∅: udklædt] først skrevet ukj 3) oppe paa] tilføjet over linien, derunder er overstreget af 8) maskerede] først skrevet maskedede 10) Bajok] tilføjet over linien, derunder er overstreget Poul 11) Mase ∅: Masse, først skrevet Maske 24) gjøbt] således ms.

begyndte at rense det og nu kom der Spydet, Røret med Svampen Nagler og Tang frem, og han saae at det maatte være original Maleriet af Guido Reni, da i alle Gallerier og Aftryk disse mangle, men Pladsen er der, man har da copieret uden at see disse. Han fik det for 1 Scudo og sælger 5 det nu ikke for 100. – Paa Kneipen.

Mandag 10 Februar. Var paa Corsoen til Carneval. Con-fetti Regnen var saa stærk at man ikke kunde drage Aande. Nogle originale Masker viiste sig; navnlig en Mand klædt i bare Egeblade. Et Selskab kom kjørende under en Baldaquin 10 af Laurbær med Oranger. Flere af den laveste Classe havde Spænder, Epauletter og Skjæg af Salat og B[r]iller af Citronskaal. Jeg havde en Kamp / med Kongen af Bayerns Søster. Det var hundekoldt. Hestene løb en Dreng om og han laae død paa Stedet. Man fortæller at i Theater Alibert 15 er en Dame fundet myrdet med flere Dolkestik; Drabet maa være skeet midt under Musikken og Dandsen. Før jeg idag spiiste og gik paa Carneval var jeg i den berømte Tydsker Cornelli Artellie og saae Conturen til »Dommedag«. Det bliver 60 Fod høit. ErkeEnglen i Forgrunden er alene 11 20 Fod. Det var poetisk smukt, men mindede mig dog om Forbilledet i Vatikanet. En Gruppe hvor en knælende qvindlig Figur klynger sig til Engelen der med sit Sværd støder Djævelen bort som holder i den Bedendes Gevant tiltalte mig især. To Elskende see hinanden saligt ind i Øiet; Dante 25 svæver mod Himlen og de Salige have hinanden Haand i Haand. En ypperlig Munk staaer forventningsfuld foran Djævelens Throne, og Engelen sidder med Livets Bog mellem de

11) laveste] først skrevet lavede 27) En ypperlig] foran er overstreget Livet

der blæse Basunerne. Ved Christi Høire Side knæler Madonna, ved Venstre Døberen Johannes. – Det er meget skjønt. –

Tirsdag den 11 Februar. Besøgte Jensens. Det har frosset stærkt i Nat. Jeg gik paa Posthuset og fik til min Overraskelse Brev. Det var fra Iversens, det var Velsignelsens Man-
 5 na for mit Hjerte; jeg følte mig saa glad og nød nu ret en Carnevals Dag. Som den sidste var den ogsaa særdeles over-
 given. I Gaderne fandtes hele Grupper, Sangere, Doctorer, Skrivere og Dandsende. Corsoen var i en Sky af Støv. Der
 10 var en Støi uden Ørelyd, og denne tog sin største Høide efter Hestenes Løb, da Mukoli begyndte, hver fik sit Lys, Somme havde et heelt Bunt og nu opstod der en Kamp med
 at slukke. / Fra øverste Etage og til Gaden, i alle Vogne saae man Lys, det var en mageløs Illumination, man var i en heel
 15 Melkevei af Lyspunkter. Mine Lys slukkede man for mig skjønt jeg havde sat det paa Enden af min Stok; man havde
 Stænger med Lomeklæder paa til at slukke med, fra Vinduerne kom Stænger med over hundred smaae Lys ved Siden
 af hinanden ud over os, man kastede smaa Baloner og Kurve
 20 af Papir med Lys i ned, de svævede smukt over os. Jeg slukkede mange Lys og en ung Dame sagde saa ynkeligt til mig, o non Monsieur. Skriget og Larmen var utroeligt, Vognene holdt stille, Folk krøb op og slukkede; en Dame stod ved
 Caffè Nuovo med et Lys og hver Gang man nærmede sig
 25 stak hun Lyset ind gennem Kjældervinduet, jeg fik det dog slukket. – Folk dandsede i Masker paa Gaden til langt ud paa Aftenen. –

Onsdag [12.]. – Ud paa Natten larmede endnu Maskerne

15) Mine] M først skrevet I

paa Gaden, sang og jublede. – Jeg kunde slet ikke sove, og først Klokken 8 kom vi afsted med Veturinen. En Englænder, en gammel Italienerinde, Zeuthen og jeg sad inden i om Formiddagen og skiftede først om Eftermiddagen i Cabriolletten med Herts og Berg. Det var meget koldt, og temmeligt graat. Campaniens Nøgenhed havde noget saare interessant, altid saae vi Soracte over Vandledning. – Et Sted hvor en Vandledning var itu, stod en delig Gruppe Bøfler. Flere Stæder brændte Blus. Gravhøi ved Gravhøi ragede frem. I Nærheden af Albano saae vi to store Ruiner, sande Colosser, den ene lignede et isoleret Fjeld overgroet med Krat og Træer; Vedbånden hang grøn og tæt ud over den; vi saae Askani Grav, spüiste i Albano og spadserede til Horacernes Grav. Veien var mig nu saa kjendt gjennem Aritia og Genzano, fra vor sidste Udflugt. – / Bjergene var ganske indigoblaae og paa Volskerne laae Snee, Havet laae for os, men i en daarlig Belysning. I Albano sneete det, nu var det vel forbi, men Kulden tiltog; Gjærderne vare med Laurbærblade, de gamle nøgne Træer vare grønne i Kronen og paa de tykkeste Grene, da de vare begroede med Bregne. – Veletri hvor vi kom til, henimod Aften var en stor, anseelig By; Klokke-taarnet stod isoleret fra Kirken ligesom i Florents. Vi fik et ganske ypperligt Hotel, Værelserne med Tæpper og der blev gjort et stor Blus i Kaminen hvor vi samlede os og bleve opvarmede, en ussel Copie af Guido Renis Aurora var malet paa Loftet, uden for saae jeg de mørkeblaa Bjerge gennem et grønt Slør af en stor halvudsprungen Grædepiil. –

14) kjendt] derefter er overstreget fr 20) med] derefter er overstreget Vedbende
27) stor] tilføjet over linien

Torsdag den 13. Nu sidder jeg i Terracina, Nyet skinner paa den blanke Søe, der tordner. Det er Chr: Voigt Geburtsdag den kjære, kjære Ven! Hvorledes har jeg ikke seet mig om i Dag. Det frøs særdeles imorges; Himlen var saa uendelig blaee, i Dagningen blev den rosenrød og Bjergene stode ganske som lyseblaat Fløiel, et Blus brændte paa dem og det saae ud som en Stjerne. I Cisterna stod et Jernbuur med Dødninghoved i uden paa en Cafee, man havde sat i Marmor Indskription at det var en Røver. – De pontinske Sumpe er en frugtbar moradsig Strækning. En Alee fører over den, den syntes aldrig at faae Ende. Til Venstre havde vi Volskerne, der opad Dagen saae meget nøgne ud; foran brændte flere Steder Grønt, saa der stod en Røgsky stor og mægtig i Veiret, Maager fløi omkring, og hele Hjorder af Bøfler gik i Sumpene, Vandet stænkede op omkring dem. – Mod Aften kom vi her til Terrazinc. Veien gik langs de gravede Canaler, Vi saae Ruinerne af Theoderiks Borg der fordem har været et Jupiters Tempel hæve sig over Byen, foran den bugnede Træerne med Oranger, der stode flere Palmetræer med Frugt. Et herligt Hotel med Buegang modtog os. – / Vort Værelse vender mod Havet, der næsten kan stænke paa Muren. Vi spadserede opad til Theodoriks Borg, hvilken Frodighed! Caktus groede over Stenene, vilde Levkøier & Uden for et Bondehuus laac paa Jorden en Stabel af Citroner, som Kartofler hos os. Vi spadserede ved Havet, hvor Søen brødes mod de store Stene, Bjergene blegnede meer og meer, medens paa den modsatte Side, hvor Solen gik ned,

1) Terracina] *foran er overstreget Th* 9) Indskription] *først skrevet Indskription i linieovergang*

de stode kulsorte mod en ildrød Himmel, men Havet var under det ganske sølvhvidt. – Deilig Stjerneklart. Herts drak med mig Voigt Skaal. –

Fredag 14. Klokken 4 kjørte vi afsted i deilig Veir. Ved Grændsen saae vi to store Huler, i den ene var Gjeder, en lille Hyrdedreng kom, trak et Knippe Pinde-Riis bort og nu travede en uhyre Mængde Faar ud, da de vare paa Veien op af Bjerget kom et gravetetisk Æsel, som Skolemesteren efter Børnene. – Bondedrengen, kastede gravitetisk Fliggen af sin brune Kappe om sig, oppe paa Fjeldet hvor vi saae ham ubevægelig stirre ud, lignede han en Røver paa Malerier. – Stedet hvor vore Pas bleve eftersete var særdeles romantisk, det laae tæt ved Hulerne, vare et Taarn og med uhyre Cactus. – Bjergene bleve mere og mere nøgne. – Vi mødte flere Soldater, Ridende og Gaaende, da Veien er usikker. I Fondi blev Tøiet vesiteret, Laceronerne fløi over os som Fluier, jeg maatte ene hugge mig igjennem med dem. – I Kirken var Barbarossas Seier (?) jeg saae den ikke, men det er en almindelig Kirke, i Loftet spille Engle paa Violin. Istri en sand Svinestie. – Det er her Cyklop Murene findes, her er Ciceros Grav, vi saae flere i Vesuv Ruiner. Foran Fondi vare vi blevne overraskede ved at Træerne bugnede med Apelsiner og Citroner, tidt fandtes disse paa samme Træ ved Indpodning; Mola di Gaeta ligger malerisk deilig, Bugten med et Skib for Seil. Capua paa Tangen og lige ud for det aabne Hav. Hottellet seer ud som en pragtfuld Villa; Haverne vare Skove der bugnede af Apelsiner og Citroner, vi vare Alle hen-

2) Herts ... Skaal] tilføjet over linien 5) Grændsen] derefter er overstreget af
 5) Gjeder] foran er overstreget Steen 19) Istri ∴ Itri 25) Capua ∴ Gaeta

rykte plukkede og spiste, Citroner og Appelsiner laae i Gan-
 gene og flere Stæder vare / de ragede sammen i Hobe, som
 Æbler hos os. Hvor Herberget er har Ciceros Villa staaet,
 vi [saae] hans Bade under Villaen. Molaen er temmelig lang,
 5 Folk laae og dovnede i Solen, hele Veien var med Aloe, hvert
 Blad paa min Størrelse, Ved kom vi over en herlig
 ny Kjædebro, Veien var her flad og noget kjedelig, det blev
 Aften, endnu saa vi intet til ST Agathe, det var temmeligt
 sildigt at vi naaede dette Vertshuus, der ligger ved Foden af
 10 Bjergene. Jeg havde faaet ondt i Halsen.

Løverdage 15. Til Morgen er det daarligere med den, hele
 Natten drømte jeg om en Polyp i Halsen, om Røvere og
 Brøndsted. – Ved Daggry forlod vi St Agathe, det tog mere
 og mere til at regne, saa at vi i Capua ikke kunde komme ud
 15 at see Amphitheatret. Det var en særdeles smuk og fiin
 Cameriere her, med et særdeles nobelt Væsen, op til vort
 Vindue groede en mægtig Cactus, Haven var begroet med
 Citrontræer. Vesuv var næsten indhyllet i Taage og Skyer,
 dog klarede det og Solen skinnede da vi naaede Neapel, efter
 20 Dogane Visitationen der var meget mild kom vi ind i Byen
 der ved sin Storhed og sit Liv, satte mig tilbage i Paris. Da
 vi kom til Casa tedesko hvor den gale Zeuthen absolut vilde
 ind, vare alle Værelser opfyldt, en Mand tilbød imidlertid
 Værelser privat og Berg og Herts gik for at see disse paalæ-
 25 gende mig at Vetturinen maatte holde paa samme Sted til
 de kom tilbage, men lidt efter de gik begyndte Veturinen at
 kjøre, jeg raabte til Zeuten, der sad foran at han skulde holde
 Veturinen til de andre kom, og da han ikke vilde, befalede

22) hvor] først skrevet vor

jeg det, men Zeuten spurgte hvorfor at han ikke maatte kjøre, jeg sagde ihast Grunden, at de Andre ikke kunde finde os, men nu sagde han, det var der ingen der havde sagt til ham og / og han havde ogsaa en Stemme og nu befalede han eller rettere tillod Veturinen at kjøre hvor han vilde og skjælte mig saa nedrig ud at jeg maatte spørge ham om han blev gal, da der jo ikke var den fjerneste Grund, men han svarede med lumpnc Grovheder at han ogsaa havde en Villie, en Karl fra Veturinen fandt imidlertid de Andre, og da vi skulde være to sammen den Nat paa Værelser tilbød Herts sig at være med mig og sagde at han nok havde mærket at det raflede for Zeuthen; – Vi kom nu ind i et løierligt Huus der bestod af uendelig mange Værelser uddelte i Portioner, en sand Noa Ark, her skal vi give hver 3 Carliner daglig. Det er i Corsen N° 65 ligefor quartai nouvia; en lille Pige førte os hen i et Tratorie der bestod af flere Afdelinger, jeg tegnede det af, vi fik en herlig Viin, der var særdeles varmende, tidlig gik jeg ene hjem og sov.

Søndag 16 Februar. Min første Udflugt var til Voigt, efter en Opskrift af Bøtcher skulde han boe ved Kirken ST Giuseppe, men da her er to af samme Navn kom jeg til den urette først, en Mand jeg talte fransk til, svarede mig at han ikke forstod Tydsk, jeg forsøgte nu mit Italienske men han sagde at han forstod det ikke og at man i Neapel skulde tale italiensk; imidlertid kom jeg paa rette Vei og nu spurgte jeg en ung velklædt Herre om Museet og Kirken, Manden kunde fransk og spurgte hvem jeg søgte jeg sagde da, den danske

4) nu] derefter er overstreget sk 10) vi] foran er overstreget je 12) løierligt] først skrevet løicrtigt 15) nouvia] rettet

Charge des Affaire, De er Dansk sagde han og indlod sig i Samtale med mig, fulgte mig lige til Stedet og sagde tilsidst, at han glædede sig ved at have gjort saa interessant et Bekjendtskab / men det forekom mig mistænkelig, jeg opgav
5 da, et ganske andet Hotel Villa di roma. Voigt var en særdeles elskværdig Mand der modtog mig med særdeles Venlighed, tilbød mig sin Kammertjener der kunde fransk og gaae ned at søge Værelser, men at vi absolut ikke maatte betale ham, da han ei tog derimod, det var ogsaa en fiin
10 Karl, vi travede dygtigt om og fik tilsidst i Via Speronsella N° 70 for det særdeles gode Kjøb 9 Carlin daglig for fire; nær havde jeg ei faaet fat i de Andre, at Tingen kunde afgjøres. – Jeg hørte smuk Musik paa Slotspladsen; spadserede ud i Chiaja, hvor hele den fine Verden spadserede, Havet
15 slog i dønende Brænding mod Stenene, Vesuv væltede en Røgsky op af Krateret. Jeg gik til Largo di castello (?) ude paa Skibsbroen sad flere Lazeroner paa Huk, en Mand paa Krykker holdt en Tale foran, og rundt om stode Tilskuere. Hele Pladsen var som Dyrehavs Bakken med Theater ved
20 Theater, Bajazzer og Abekatte, Donnaer og malede Skildter. Da jeg i Mørkningen sad paa Værelset og ventede de Andre, da vi vare indbudne til Voigt, hørte jeg med eet en forunderlig Lyd i Luften, som naar flere Porte paa engang slaes i, men med en overnaturlig Kraft, jeg blev opmærksom, strax
25 efter lød det igjen. Det er Vesuv som sprudder, tænkte jeg og løb hen paa Pladsen, den kastede ingen Ildsoile, men den ene Side af Bjerget var en bred Ildstrøm der styrtede ned ad og i Kratteret brændte det som et Blus. Vi gik derpaa alle

26) ingen] først skrevet int

fire til Voigts fra hvis Vindue vi saae samme Vue, Damen der i Huset var meget forekommende, hendes Datter sang smukt ligesaa / Voigts Pleiedatter; jeg gjorde Bekjendtskab med en midaldrende Engelsk Dame der i Huset, som kunde Dansk, hun førte os op paa selve Taget for at see Vesuv, som den røde Lava løb ned af. – Hr Matiesen med en ældre Slægtning og Datter kom jeg ogsaa til at kjende, han kunde en udenadlært Tirade om Vesuv og gjentog Revoulutionen Anno 76 vist 9 Gange for mig og mente derved Pompeii Ødelæggelse. Vi fik hverken at spise eller drikke gik derfor bort og hen hos en Conditor, fik slet Puns, vandrede nu ud paa Molaen hvor der var meget stille, Lavaen løb ned af Vesuv, det var Maanskin og Søen brødes stærk mod Kysten. –

Mandag 17. Flyttede hen i Spirencella, vi acorderede først med Fakinen og skjøndt Acorden var nu sluttet, trak han dog frygteligt paa Skuldren over Pengene. Gik nu med Herts til Voigt der førte os gennem den nye Toledogade, hvor Veien er gravet igjennem, saa at de Bygninger som før laae lige med Gaden ligge nu høit oppe over de Huse der ere byggede som Fodstykker for dem, i Jordskjælv mene de Folkene her begraves levende, en uhyre Broe gaaer over de 7 Etages Huse og lige med Kirkens Tag der seer forvittret ud som en Klippe; vi var inde i et Apothek, tilhørende en Læge, i hvis Have groete som Espalier et Aspargestræ. Der var Brønd inde i Stuen. – Voigt fulgte hjem og saae vor Leilighed; jeg gik med ham tilbage da han ingen Paraplue havde og han førte mig op til Baron Brokkenhuus, min Gjenboe. / Det var en morsom gammel Hofmand, der talte om gamle Tider da Kongerne vare Halvguder og ikke *Mennesker* som nu;

han skulde til Prinsesse Pigniatelli til Middag og havde af hende hørt om min Ankomst. – Da Regnen vedblev fulgte jeg Voigt Hjem og maatte nu love ham at blive til Middag, saae Prospector af Sicilien og talte Fransk med Damerne ved
5 Bordet. Klokken 8 var jeg hjemme paa mit Værelse, følte mig træt, men saa usigelig lykkelig, Gud taknemlig og sov.

Tirsdag 18. Deiligt Veir; vilde gaae til Posilip Grotten og gik vist 4 Miglier uden at finde den, men det var en guddommelig Tour, gennem Chiaja, hvor jeg købte Tegninger,
10 gik langs Havet der knustes mod Stenene. – Det var Verdens store Pulseslag jeg hørte, Havet løftede sine store Vinger, kulsort Røg steg fra Vesuv op i den blaa Luft. Ruiner laae ved Stranden, Ischia svømmede som en klar Sky paa Havet. Rundt om var Pinier, jeg gik saalænge til jeg saae Hav paa
15 min venstre Side og gjorde nu en Gjenvei hjem gennem en lille By. – Besøgte Voigt og gik mod Aften til Skibsbroen. Hvilke Fortoninger med Bjergene! Alt som Dagen slukkedes lyste den røde Lava-Strøm; Drengene legede Krig paa Strandbredden og Lazeronerne i deres brune Frakke med
20 Hætten til sad paa Stenene og saae til, jeg stak ind i en Sidegade, hvor hvide, formummede Skikkelser med Lys i Haanden fulgte et Liig, der laae aabenlyst paa en rødfløiels med Broderie smykket Paradeseng, den Døde holdt en Guld Kalk i Haanden; med Møie fandt jeg [i] Mørket til/bage gjen-
25 nem de snevre Gader. Tidlig i Seng. –

Onsdag [19.]. Aflagte Vesit hos General Mathiesen, der indbød mig til en Kjøretour. Det var netop samme Vei jeg igaar gjorde tilfods. Søen var speilklar, Capri, som jeg havde

15) en lille] en tilføjet over linien

troet var Ischia laae som en svømmende Sky, vi saae siden Procida og Qvarantainhuset, spadserede i Villa reale, hørte de gamle Historier om Anno – og spiieste godt til Middag hos ham, pluddrede med hans Damer og blev indbudet i Selskab med Voigts Damer at følge i Theater Carlino, for at see 5 Farcer i den neapolitanske Dialect. I Aftendæmringen havde jeg flere Ruffere om mig, der vilde anbefale bella Donna; jeg kan mærke Climatet virker paa mit Blod, jeg følte en [rasende] Lidenskabelighed, men modstod. – Gud veed 10 hvad Herts havde for iaften da jeg var hjemme? Værelset var lukket af, og da jeg bankede paa kom han ud, undskyldte at jeg ikke kunde komme ind og underholdt sig med mig udenfor, han forekom mig forvirret. Theatret Carlino er et lille Rum, med to Etager Loger, men reenligt. – Man spillede en Farze hvoraf jeg ei forstod et Ord uden hvad Fru 15 Guilliemo sagde mig paa fransk; de unge Herrer Iorgnieterte vore Damer; Logen var saa lille, at vi formeligt vare studevede der, paa Loftet læstes: »castigat ridendo mores«. / – Hvad Stykket handlede om veed jeg i Grunden ikke, det var Een hvis Glæde gik ud paa at sætte Splid mellem Folk. Da 20 jeg tilsidst kjedede mig og havde lidt Tandpine, gik jeg bort og blev da i min Gade forfulgt af Een der spurgte om jeg vilde have en ragatza eller ragatzo. –

Torsdag 20. Spadserede i Villa reale og saae paa det deilige Hav, ikke alle Bølger naae lige høit paa Strandbredden, men 25 de mindre bidrage til at give de større en høiere Kraft. – Himlen er saa uendelig blaae, ikke en Sky. – Neapel er et

9) [rasende] *ms. har rasenstede* 11) bankede] *først skrevet bak* 16) Guilliemo ∴ Guillaumo

Paradiis. – (Stykket jeg saae igaar havde den lange Tittel: Marco Sciaro apperettatore de lo quartiere de puorto o sia l'hommo che non se fa li fatte Suoje cjo la Lanterna va trovanono guaie.) Da jeg i Aften sidder i Caffè d'Italie, kommer en ung, blond Herre hen til mig, efter længe at have betragtet mig og spurgte om jeg ikke var Hr: Andersen fra Kjøbenhavn, det var Dr Albers Svoger, som jeg første Gang saae i Dahls Huus i Dresden, paa min første Reise og siden har seet i Kjøbenhavn, han var gaaet med det Danske Skib her til Neapel hvor han var blevet for at studere Søn. -- Kjørt derpaa med General Mathiesen til den svenske Consul Fleischer, hvis hele Familie kun kunde tale italiensk, jeg underholdt mig paa Fransk med en ung Italiener og Voigts Damer. Gulvet var saa speilglat at Fliserne vare som en Iisflade, jeg kunde knap gaae. Voigts Tjener kom derhen og bragte mig et Brev der kostede 12 Carlin (1 Species.) Det var fra min iegode gamle Collin og fra Eduard, dennes Skrivelse fyldestgjorte mig ikke, dog, han kjendte jo slet ikke *mit* Brev. Faderens var saa elskeligt. – Der blev dandset og sjunget af Voigts Datter. Da jeg kjedede mig gik jeg hjem.

/ Om Formiddagen var jeg paa Musæet, det er særdeles stort og riigt, jeg saae kun Malerierne, der bestaae af flere Sale. Især tiltalte mig ¹⁾»en Genius« der med Harpen svævede over Jorden af Hannibal Carrachi. ²⁾Et sovende Barn, ved hvis Side ligger Nagler, Svøbe og Tornekroner, et Dødningshoved staaer foran, i hele Baggrunden sees kun et lille grønt Træ, det er en Cypress; malet af Guido. ³⁾To grinende Drenges af Parmiggianino. ⁴⁾Leo X af Raphael. ⁵⁾Madonna med Barnet af Raphael; denne har megen Liighed med Madonna della Foligno; samme Lethed, samme Ynde. Jeg

saae flere Afbildinger af Ruiner gjort, troer jeg af Kork (?) der var Templerne i Pestum, Colloseum ved Rom & &.

Fredag 21. Gik tidlig i Caffeen og derfra langs med Havet ud til *Portici*, der er saa lang at den aldrig synes at faae Ende, Slottet der er praktfuldt og stort, det ligger midt inde i Byen, jeg var i en Kirke, en ung Dame skriftede. Paa Gaden blev jeg næsten overfaldet af Guider, der vilde føre mig op paa Vesuv, til Herkulanum og Pompei, de formeligt forfulgte mig og skam bød hinanden, jeg maatte for at slippe dem, da jeg jo siden med de andre Danske seer det, sige at jeg kom imorgen, nu bad de mig alle at skrive deres Navn og jeg slap da med at male noget op, og gik saa om i en lille Side Gade, der syntes at være reist op af bare Lava-Ruiner, tæt ved var en meget lav Muur, og indenfor / laae Herkulanum, det var smaae, uendeligt smaae Værelser, med velvedligeholdt Malning, men den ydere Bygning stærk restitueret, der var en lang Række Colonner, man gravede endnu og der stod Vagt ved. – Røgen hvirvlede tykt op af Vesuv og Lavaen dampede i en Sky. Meget træt kom jeg hjem, begyndte paa Brev til Collins spiiste og hvilede mig saa paa Sengen, i Aftendæmringen gik jeg ned til Havet, Vesuv kastede store Lavastrømme, det lyste i Luften, det var som Ildsluer der slog op, saa stærkt har jeg endnu ikke set det. Men jeg kunde ikke have roe at see for Ruffere, en Dreng paa 10 a 12 Aar forfulgte mig hele Gaden og sagde om Donaen multa bella Excellenca, jeg blev ordentlig lidenskabelig, men modstod dog endnu Fristelsen. Kommer jeg hjem uskyldig, saa bliver jeg det altid. Paa Hjørnet stod Hertz og saae i Theater-

20) spiiste] tilføjet over linien

kikkert Vesuv kaste Lava, vi gik sammen paa Skibsbroen, hvor der er evig Dyrehavs Bakke, den halve Comedie spiltes offentlig ude, den anden halve inde for Betaling! Det er deiligt Maaneskin nu sidder jeg paa mit Værelse drikker
 5 første Gang Lacrymæ Christi som Tjeneren har hentet mig. Det smager som god Rødviin, og har noget ramt i Smagen, udmærket kan jeg ikke kalde den. –

Løverdags 22. Spadserede tidligt ud til Posilip-Grotten, tæt ved ligger Virgils Grav. Grotten selv er næsten en dansk
 10 Fjerdingmiil gravet gennem Bjerget, en heel By ligger ovenpaa. Dagen kan ikke naae fra den ene Ende til den anden, derfor er her mange Lygter, men de hænge høit og her er derfor et evigt Tusmørke, der blev drevet Gjeder med Klokker om Halsen igjennem, man var færdig at falde over dem.
 15 Min Skygge blev saa lang at jeg / var nær ved at falde over den. Gjennem Byen Posylip gik jeg en lang Vei mellem en Skov omslynget af Viinranker, og kom nu til en forladt Kirke som man havde bygget Huse til, jeg tegnede den af. Efter flere Timers Gang naaede jeg Havet, med Øerne for
 20 mig, det var en mageløs Deilighed og Solen brændte med Sommer-Hede. Jeg gik op af Bjerget og følte mig meget mat af Heden. Da jeg kom hjem for at udhvile mig havde jeg gaae[t] i 4½ Time og nu vilde Berg og Zeuthen vi 1 Time efter skulde bestige Vesuv. Jeg satte mig imod, da det var
 25 mod Aftale, at man skulde vide det Dagen forud. Megen Vrøvl! Herts var paa mit Partie og Touren udsattes. Om Aftenen blev jeg forfulgt af Drengen for at gaae til Donnaen, han gav mig nu hendes Adresse, som jeg kastede bort;

10) Fjerdingmiil] først skrevet Fjerdings

og gik ned til Søen. Maanen skinnede paa det mørke blaa Vand og Bølgerne der brødes mod Bredden saae ud som et glimrende Broderie. Ilden strømmede stærkt ned af Vesuv, men Røg var der næsten slet ikke at see. – Jeg gik til Fyrtaarnet og saae nu en smuk Fregat for fulde Seil flyve ind i Havnen i Maaneskinnet. Derede er en evig Dyrehave-Bakke, Comedier og Kunster. Jeg gik ind i Puppe-Theatret for 2 Gran (2 Skilling Dansk) det saae meget lurvet ud; en Mængde Børn skraalte og støiede, to Musikantere gnede af Donna del Lago: Bespændt af Længsel! Over Teppet læstes: Castigat ridendo mores. / Det var frygteligt usselt. En Prindssesse var beleiret og i sidste Scene kom hun med to af samme Damer paa Muren, skjult ligesom hos Mester Jagel i Dyrehaven i en stor Potte, som man nu huk paa, tilsidst fløi Potterne ned paa Theatrene, alle Dukkerne sloge Hovederne mod hinanden. Børnene derinde bleve forskrækkede og skreeg. Musikanterne spillede præsto Bespændt af Længsel og en Karl raabte med Aqvavit, medens Madammen alt begyndte at raabe paa Folk udenfor, for at see næste Forestilling. Spadserede i Maaneskin paa Broen, gik lidt i Toledogaden og derpaa hjem for at sove.

Søndag den 23. I Nat stormede det saa mine Altandøre sprang op og Teppet var nær blæst af mig. Spadserede i Villa reale og saae Bølgerne langt ude skumme; gjorde Vesit hos Frøken Mathiesen og spadserede Toledo-gaden igjennem, gik saa ind i de smaae Gader, hvor de 6 Etages Huse næsten møde hinanden øverst oppe. Mit Blod i stærk Bevæ-

2) et] først skrevet en
13) hos] først skrevet vor

10) Over] først skrevet Pa

13) samme o: sine

gelse. Uhyre Sandselighed og Kamp med mig selv. Er det virkelig en Synd at tilfredsstille denne mægtige Lyst da lad mig bekjæmpe den; endnu er jeg uskyldig, men mit Blod brænder, i Drømme koger mit hele Indre. Syden kræver vist

5 sin Ret! jeg er halv syg. – Lykkelig den der er gift, der er forlovet! O at der var stærke Baand paa mig! – Men jeg vil! jeg vil bekjæmpe denne Svaghed. – Gik om Aftenen i Theatret ST Carlo, det er meget glimrende, forgylt Basrelief. En smuk Bort paa Teppet, nemlig et Tog af kjørende Amorer;

10 først Een med Gjedebukke, ved Siden kommer Een med Slinger, men falder af, Svanerne der trække den næste Vogn, gjør lang Hals og synes at vilde bide ham. – Der komme Tigre, Duer og Kaniner med Vogne. Huset har 6 Etager, var smagfuldt oplyst, et smukt Publicum, hele

15 Gulvet besat næsten med Officerer i Uniform der sad godt. Controleuren anviiste Pladsen og forlangte nogle Gran derfor. Der gaves Billinis Opera Norma; Mad Malibran var *Norma*, hun er ikke smuk men dog ungdommelig; – Alle aplaude-rede, Een peeb. – Ogsaa der Misundelighed. – /

20 *Mandag 24.* Smukt Veir men Blæst. Gjorte Vesit hos Voigts og blev indbudet at presentere de andre Danske for den svenske Consul. Spadserede i Villareale. Aaberg og Carlsted ere ariverede i Aftens. Klokken 1 tog Herts, Zeuten, Berg og Franskmanden Londel, der altid lægger Accenten

25 paa den sidste Stavelse, Veien langs med Bugten for at komme til Vesuv. Ingen havde gjort noget Arrangement. Nær havde vi ikke faaet Vogn, den vi fik var meget lille og da

8) forgylt] gyldt er overstreget i linieudgang og gentaget i næste linie 24) Londel
 9: Lennel, *smlg.* s. 348: Lendel og s. 375 Ländel

Zeuthen kom sidst op og blev klemt, blev han gal og var
saa naiv at sige at han vilde kaste mig af Vognen, det var
Alvor, de Andre kaldte det Spøg. Men utaaleligt er det dog
at reise med en Sindssvag. – ST Giovanni, Portici og Regina
løbe saaledes ud i hinanden at man ikke ret mærker Grænd- 5
sen. 5 vare vi i den lille Vogn, to lasede Drengene bag paa,
der her gjelde for Laqaier og Kudskene tog Een op paa den
Pind han selv sad, saaledes fløi vi med een Hest for omtrent
8 Skilling Dansk til Herculanium der ligger i Regina. – Vi
steeg ned gennem et Huus til Amphitheatret, der er fundet 10
ved at grave en Cisterne. Gangene ere nu udskaarne af
Asken og Lavaen, men da man hver maa gaae med et Lys
og kun Stykkeviis kan see det, faaer man intet ret Begreb.
Scenen skal være endog større end hele St Carlo-Theatret.
Det var en Labyrinth af mørke Gange. Endelig kom vi til 15
Cisterne Aabningen, hvor der var en dyb Brønd, men kun
kort nød vi i denne Cylinder Daglyset, vi maatte ind i dy-
bere mørke Gange. Her saae man Stedet, hvor Orkestret
havde været, de enkelte Rum for de forskjellige Musici. – Vi
saae Paaklædnings Værelser. Et Sted over os var en Maske 20
ganske aftrykket i Lavaen. Vi fandt en Art Monument for
Familien Balbi, / der have spillet en stor Rolle den Tid og
hvis Statue til Hest findes her paa Musæet, tillige med Døtt-
renes Buster. Vi besteg Trappegangene til de forskjellige
Etagers Loger. – Det var store, brede Gange. Man kan ikke 25
udgrave det og Byen Herculanium da der ligger en ny By

1) klemt] k først skrevet g 4) en] først skrevet et 9) Regina o: Resina
14) Scenen] tilføjet under linien, derover er overstreget Det 20) over] først skre-
vet i 24) forskjellige] derefter er overstreget Loger

ovenpaa. – Herfra gik vi ud i denne og vandrede gennem
 en Side Gade, til den udgravede Deel af Herkulanum, jeg
 saae forleden ovenfra. – Hele Stuer og Værelser, men sær-
 deles smaae ere der endnu, selv Malerierne paa Væggens
 5 Muur, Gjedefukke, Fugle, en Kamp med en Hest og en
 Løve, Figurer & &; en noget stor Plads omgivet med Porti-
 cus findes i Midten, her skal have været Have og nu en lille
 anlagt. Gaden gennem Byen er særdeles smal, neppe for een
 Vogn og brolagt som nu med Qvadersteen af Lava. Mindst
 10 tænkte de paa da de brolagte med den, at de selv skulde
 faae en ny Udstrømning over Hovedet. – Vi saae Fængsels
 Bygningen, der sad endnu Jern i Vinduerne i 3 forskjellige
 Etager. I Værelserne var smukt Mosaik Gulv, jeg fik 5 smaae
 Stykker som Terninger, men Guiden sagde vi maatte skjule
 15 det, skjøndt Gud veed der laae nok deraf. – Rundt om stak
 Kul frem af Lavaen, det havde været Træværk; flere Steder
 var Husenes røde Maling blevet guul af Heden. Det er kun lidt
 endnu hvad der er udgravet. – Vi gik derpaa til et Tratorie,
 hvor den første Ret var et stort Fad Ild man satte for os for
 20 Varmen Skyld. – Vi kom nu alle til Æsels efter at have hørt
 en Mængde Vrøvl af den halve Snees Førere der i en Flok
 fulgte med heelt ud af Byen og plagede os. Vist 12 Gange
 maatte hver af os gjentage vor Accord med Føreren; det var
 slette Muuler vi havde faaet, slette Sadler, Bæsterne løb af-
 25 sted, saa Herts skreeg og Alt dandsede for mig. Veien gik op
 gennem Viinhaver og eensomme Bygninger. Det blæste
 stærkt. / Vegetationen begyndte snart at tabe sig i tørre siv-
 agtige Væxter, smaae Træer; Aftenen var saa uendelig smuk,

28) smaae] *foran er overstreget* ingen

Solen gik ned som en Ild, Himlen blev det glimrende Guld der gik over i et Ætherblaat. Havet var som Indigo og Øerne laae som blegblaae Skyer derpaa. Det var en Feeverden som viiste sig. Neapel rundt om Bugten blegnede meer og meer, 5
 Bjergene med deres hvide Sneer lyste saa herligt, de laae langt derude i den blaa Luft, og vi saa tæt ved os alt den røde Lava paa Vesuv. Det var næsten mørkt da vi over en Lava- 10
 mark og gennem en snever Huulvei naaede op til Eremitagen, her kjøbte vi os to Flasker Lacrymækristi som Føreren bar. Vinden var saa bidende kold, at jeg maatte staae af 10
 Æselet og gaae, Drengen satte sig op og jeg fik hans Stok. Snart kunde Æslerne ikke føre os længer, vi stode foran 15
 Bjerget selv, hvis Rundhed var bedækket med Lava blokke og Aske, temmeligt steilt opad steege vi nu og sank i Aske til opom Knærne; ved hvert andet Skridt gleed vi eet til- 15
 bage, store løse Stene glede ned, naar vi traadte paa dem. – Zeuthen blev gal, hver Gang en Steen rullede. Herts blev strax udmattet og skreeg uophørligt at vi ikke maatte løbe, 20
 skjøndt vi krøb afsted. Hver Øieblik havde han et Ord at vilde sige mig, hvert Øieblik maatte Føreren sidde og vente, 20
 det hjalp ikke at han skreeg Curage! Herts sagde til sidst, gik vi ikke langsomt og hvilede, da vendte han om og gik ikke med. (Forfængelighed) Tilsidst sank han afkræftet om, 25
 jeg gav ham Viin, Nordmanden tog ham under den ene Arm, jeg under den anden, jeg sang høit, for at vise hvorlidet det tog paa mig; Franskmanden og Føreren var altid foran og 25
 trøstede at nu vare vi snart oppe. En Time gik og vi var paa

7) vi] *derefter er overstreget* gennem snevre Huulveie og 13) hvis] *derefter er overstreget* Sid 15) opom *først skrevet* ov

en Art Flade / under Kjædelen. Her saae vi pludselig Maa-
 nen der stod lige over Krateret. En kulsort Røg hvirvlede op,
 nu fløi en Ildmasse og mægtige gloende Stene rullede ned paa
 Plænen hvor vi skulde over for at naae Lavastrømmen. Den
 5 gav et Ildskjær fra sig, endnu saae vi den ikke selv, men alle
 de Fremmede der tætved den stode paa Blokkene fik et Co-
 losalt Udseende i denne Belysning. – Der var aldeles ingen
 Sti, vi maatte gaae og kravle mellem de mægtige Lavastyk-
 ker. Herts faldt og slog sig. – Ved hver Eruption blev Maa-
 10 nen ganske skjult af den beegsorte Røg, da var det Nat og vi
 maatte staae stille, thi mellem Klippestykkerne saae det ud
 som sorte Afgrunde. Efterhaanden mærkede vi Heden der
 kom op under os. For at see den ny Lavastrøm maatte vi
 over een, der havde strømmet Natten forud, kun den øver-
 15 ste Skorpe var fast og sort, men i Revnerne skinnede den
 røde Ild, vi traadte ud, den brændte os under Fødderne
 gennem Støvlesaalerne, var Skorpen bristet da vare vi sjunk-
 ne i et Ildhav. Vi saae nu den uhyre Ildstrøm vælte lang-
 somt, tyk og rød, som Velling, ned af Bjerget, Svovldampen
 20 var saa stærk, Ilden brændte os Fødderne saa at vi maatte
 efter to Minuter tilbage; rundom saa vi Gab af Ild, det
 susede fra Krateret, som naar en Skare Fugle med eet flyve
 op fra en Skov. – Keglen kunde ikke bestiges for de gloende
 Stene der ideligt regnede ned. – Nedfarten var høist moer-
 25 som; vi fløi afsted, maatte sætte Hælene imod, faldt imellem
 i den bløde Aske; 10 Minutter var dette Fald gennem Luf-
 ten. Blæsten havde imidlertid ganske lagt sig; vi saae Bugten

1) Her] *foran er overstreget* I en uhyre 4) Plænen.] *først skrevet* Pæ 23) Keg-
 len] *foran er overstreget* Nedga 24) moersom] *først skrevet* moersomt

i Maaneskin; Æslerne snublede slemt ved Nedgangen og Berg faldt af, Æslet gik over ham, det saae rædsomt ud. Mit Æsel havde nær stødt mig et Brok til paa Sadelknappen, da det snublede. Lavaen saae ud som kolosale, nedfaldne Stjer- 5
ner. – Vi reed igjen over den sorte Lavamark. Jeg blev tilbage / fra de Andre for at see paa det mageløse Naturspil.
– Klokken 10 kom vi til Resina, alle Huse vare lukkede, ingen Vogn kunde vi faae, det var uhyre koldt, men Maaneskin, som Daglys. Saa klart er det ikke i Danmark ved Mid- 10
dagstider i graat-Veir. Vi maatte altsaa gaac til Neapel om Natten. De Andre løb fra os, da Herts havde et daarligt Been fra Faldet. Jeg blev da hos ham og han takkede mig derfor, fortalte at han syntes vi gik i den udøde Stad i Tusinde og een Nat. Husene, der ere hvidtmaalede tage sig brillant ud i Maanskin, de mindre, med flade Tage, saae ud 15
som afbrændte Bygninger i Norden. – Vi talte om Poesie og om – Mad, thi vi vare sultne, meget sultne; Herts bad mig fortælle hvad Mad jeg vilde spise denne Aften. – Sværmede med mig for Suppe og Bifsteeg, men frygtede at Tratoriet Ville milane var lukket, vi vilde da drikke Puns og glippede 20
Alt skulde vor Tjener skaffe os Viin og Brød. – Ved Neapel bleve vi raabte an af Skildvagten; jeg svarede »Amici! unc Promenade de Vesuvio, returnate a Napoli!« – Nu var han tilfreds. – De store Bølge Linier brødes i Maanskinnet som glimrende Sølv, eller rettere som en blaa Ild. Vesuv kastede 25
Ildsoiler. Vi saae i det rolige Hav Lavaen speile sig, som en bred, mørkerød Ildsoile. – Vi fandt endeligt et Tratoric aabent spiiste, drak og gik hjem at sove. –

20) Ville milane ☉: Villa di Milano 27) mørkerød] m først skrevet r

Tirsdag 25. Skrevet Breve til Colins og Jette Wulff, som er nu sendt hjem. Jeg er som mørbanket i min Bagdeel af Ridningen igaar. Nu kommer Svien; jeg er uhyre træt. – Alle mine Lemmer, som knuste, jeg er søvrig og afkræftet.

5 Dog var jeg to, tre Timer tidligere oppe en de Andre. De lide som jeg. Aflagt Vesit hos Aaberg og Carlsted i Hotel de Resio. Spadseret, spiist og sovet til Middag, men er / dog meget udmattet. Gik om Aftenen min sædvanlige Tour til Casernen og Skibsbroen at see Vesuv. Saae dem spille Co-

10 medie paa Gaden. Er nu hjemme, har kjøbt for 1 Carlin Pasticier og en Flaske Lacrymæ Chris[ti] for omtrent 6 Skilling Dansk, gottes mig og vil nu snart sove. – Herts siger jeg ligner den store Giraf; men beder mig ikke blive vred! Han siger jo ogsaa, det er et rart Dyr. Jeg troer virkelig han er god-

15 modig! –

Onsdag 26. Drømt hæsligt om Ørsted inat. Mine Lemmer ere endnu ømme af Touren til Vesuv. Spadserede over den store Broe op til Sommerslottet, men da jeg ei havde Tilla-

20 delse kom jeg ei ind. Besøgte min unge Maler fra Hamborg og saae hans Søestykker her fra Neapel. Gik efter Bordet ned paa Broen, her sad en Mand i en daarlig Frakke og læste høit af Orlando furioso, Matroser og Lazeroner laae og sad rundt om og hørte til. Lidt derfra stod en Improvisator paa Krykker, nogle Lazeroner opgav, som det lod, Æmne

25 og Riim og han sang og blev aplauderet. Da jeg gik gennem een af de smaae Sidegader til Toledo, saae jeg nogle ganske smaae Børn, som havde pyntet sig med Apelsin-skaller og grønne Toppe. I Gaden tæt ved legede nogle usle

1) Breve] først skrevet Brevet 11) Chris[ti] ms. har Chris i linieudgang

Fakiner med Apelsiner, som de lod trille ned af Gaden i Rendesteenen og see, hvis der løb længst. Før jeg kom her til, saae jeg ned imod Fyrtaarnet et Skildt malet med en heel Historie og Jesus i Midten med Skjærsilden under sig, Manden sang til Guitaren og Konen, i et Slags Zigeunerdragt 5
pegede paa de forskjellige Situationer derefter gave Folk dem et Gran og saa fik man en Amulet, en Kobberstykke, og et lille Skilderie med Madonna og Jesus paa, jeg købte ogsaa og han kyssede paa Billedet i det han gav mig det, Spadserede den hele Aften i Toledoen, saae paa den brogede 10
Vrimmel og forfulgtes af Ruffianni; Drengen med den hvide Hat, som endelig vil forføre mig, kunde ikke noksom / anprise sin Donna, »o multa bella!« sagte han, hun var kun 13 Aar og havde kun i denne Maaned hengivet sig til Kjødet, jeg blev tilsidst kjed af ham og stak op i en Sidegade, med 15
et løb han foran, thi det var just Gaden hvor hun boede, han viiste mig Huset, bad mig blot at see paa hende og sagde han, jeg vilde ikke kunde modstaae; »just derfor«, tænkte jeg og sagde no! no! no! i det jeg gik til den næste Gade. – Strada Nardona Numer trenta due, raabte han og jeg slap. 20
– Gik saa hen og spiiste mig en god Aftensmad og drak et Glas Malaga til. Tænkte paa Lovise og de Andre Hjemme, dersom de havde seet mig [i] Aften, havde de vist været bange for mig. Neapel er farligere end Paris, thi der fryser man, men her brænder Blodet. Gud leed mig til det Fornuftigste og Bedste; jeg anseer ikke denne Tilfredsstillelse for en Synd, men jeg finder det væmmeligt og farligt, med slige 25

9) Spadserede] *foran er overstreget* over T 27) farligt,] *kommaet først skrevet som udbræstegn*

Væsener og utilgiveligt Synd med et uskyldigt Væsen. – Jeg er nærved at sige med Herts, lykkelig den der er gift og ikke begaaer Brynde. –

Torsdag 27. Spadserede i Villa reale, Fiskerne klædt kun i
 5 svømme Buxer trak Baade i Land, deres deiligt byggede
 Lemmer, gul brune af Solen tog sig godt ud i det blaa-
 grønne Vand. En Deel Smaadrenge badede sig og en Gruppe
 smaae Piger sad i Sandet og saae derpaa. Gik med de Andre
 paa Musæet; hvor vi saae alle de Sager der ere bragt fra
 10 Herkulanum og Pompæi. Der vare flere Metal-Træer med
 Lamper paa. Eet med 5. To Divaner med grønt Læders-
 betræk og Silkeqvaste, særdeles godt bevaret. Rustninger, en
 Mængde Kogeindretninger, ganske ypperlige. En Æble-
 skivepande med 30 Rum i. – Vi kom i 7 store Værelser med
 15 Vaser, Drikkekar, Urner, Lamper, qvind/lige Haand-Red-
 skaber. Paa Krukker og Vaser vare særdeles skjønne Tegnin-
 ger; det maa have været Mestre der have givet disse, thi
 hver Linie bidrog til Figurens Skjønhed, saavel i Stilling,
 som Udtryk og Winkelmann siger os at de maatte male paa
 20 dem, medens de vare hede, at intet kunde slettes ud igjen,
 hver Streeg de satte stod. Hvilken Afvexling af Figurer. I det
 inderste Værelse stode to under Glas, de saae, som de fleste
 Andre ud, som ny, men paa den ene var Tegninger af nogle
 Baccantinder hvis tragiske Udtryk og Holdning særdeles
 25 gribende; over Guder og Gudinder stod paa Flere, deres
 Navne paa Græsk. Ganske fortræffelige komiske Figurer
 var der. Flere Terningspil. Stegepander, en Seng. Paa een
 af de sidste Vaser jeg saae var tegnet en Harpe paa hvilken

6) det] først skrevet den 24) Holdning] derefter er overstreget var

laae en død Svane. -- For at see Camera obscœna, maatte vi gaae til Directeuren for Musæet, der selv opbevarede Nøglerne til dette ene Værelse, hvor man saae de meest gribende Tegn paa Grækerne[s] Udsvævelse. Flere liderlige Billeder paa Kalk, forskjellige Situationer og Manerer i Ud- 5 øvelse af deres Lyster. En deilig Marmor Statue med en geil Faun der lærer et ungt Menneske at spille Rørfløite. Et Gravmonument med ubegribelige Scener, som Præsten, Bukken & &. -- I Værelset stode flere Priaper, som frugt- sommelige Koner skal have sat sig paa. Et Priap Alter. 10 Membra med Vinger og Løvekrop & &. -- Smaae Membra som ufrugtbare Koner have baaret paa Brystet. -- Derfra gik jeg til Voigts og hjem at fuldende mit Brev til Bøtcher. -- Mod Aften i det deiligste Sommerveir spadserede jeg ud til Posilypgrotten og tegnede den af. / Da jeg gik hjem sank 15 Solen ned bag den mørke Bjerg Horizont hvor Cypresser og Olietræer giver det hele et Skygebilledes Udseende. Hav, Bjerge og Himmel var Lilla i tre Nuancer, lidt efter blev Havet Purpur, Bjergene bruun blaae og Himlen samme Farve i en renere Potens, men paa Bølgeconturerne spillede 20 et gulrødt, ingen tør male, da det vil synes unaturlig. -- Da jeg kom ved ST Lucie hvor Hængeplanterne dække Murene og jeg saae op mellem de høie Olietræer, var det som der laae Nat i hvert Blad, kulsort og fyldigt hang det mod den rene blaa Luft. -- Vesuvs Røg var hvid, som Baadenes 25 Segl, nu tabte den sig meer og meer og den røde Lava skin- nede. Gik om Aftenen i real theatro il fundo og saae Herolds Opera Zampa. -- Det er et daarligt Huus som vort, ikke engang saa godt, fire Etager; daarlige Decorationer, disse og Costumerne ere langt ypperligere hjemme hos os. -- La 30

Blache var Zampa, han har en Verdens berømt Basstemme, særdeles sonor og behagelig stærk. Signora Toldi der var Bruden deri, synger smukt, er ung, ligner noget Lotte Hornemann, men mod Malibran er Toldi, som Tønder mod Yoldi. – Gik i Maanskin hjem, Vesuv lyste. Spiste i et Tractorie hvor jeg var den eneste, en Harpespiller gav Musik alene for mig. Konen blæste Fløite de fik derfor ogsaa 3 Gran. –

Fredag 28. Besøgte Schlick som ei var vel og jeg derfor ei traf. Aflagde Prinsessen min 3^{die} Vesit uden at træffe hende, hun har mældt mig at være hjemme Klokken 1 imorgen, er hun det ikke da kommer jeg ei mere til hende. Gik ned paa Broen og saae dem tjære et stort Skib, som laae paa Siden, Ilden slog op om Plankerne, det var som Lava fra Vesuv. Gik til Voigt og fik Adgangskort til fire forskellige Slotte. Det er en dræbende Hede! / Efter Bordet en frygtelige Hede i mit Blod, Hovedpine; Blodet trængte op i mine Øine, en Lidenskabelighed jeg aldrig har kjendt drev mig afsted, jeg veed ikke selv hvor jeg gik, men jeg skyede Toledogaden for at undgaae Ruffianni, gik i den mørke Aften ned paa Molaen satte mig paa en Steen ved Havet der væltede op; den røde Ild strømmede ned af Vesuv. Luftningen kjølte mig ikke, jeg brændte. – Da jeg gik hjem [kom] to Mænd og anbefalede mig Donnaer. Nei, nei! skreeg jeg og gik hjem, hvor jeg gjorde Hovedet vaadt, satte mig til at digte, læse, regne mine Penge ud. Nu er jeg roligere og gaer ikke ud i Aften. – Erfarne Folk vil vist lee af min Uskyldighed, dog Uskyldighed er det ikke, det er en Modbydelighed for denne Ting, jeg eengang har en Følelse imod[;]

Dominiko skal hente mig Lacrymæ Christi og Pastitier,

jeg vil tænke paa dem hjemme og drikke deres Skaal. – Louise og de Andre tænke vel neppe paa mig nu! – I Dag har jeg besøgt Sømaleren Tömning, jeg saae et smukt Malerie af ham der forestillede nogle Søefolk i en Baad kjæmpe med Bølgerne, det var tidligt Morgen, nær ved laac 5 den nye ildspruddende Ø ved Scicilien og i Baggrunden saae man Ætna.

Løverdag den 1te Marts. En trykkende Hede; spadseret med Flaknecker til Posylipgrotten; det blev siden en flyvende Storm, alle Pladser og store Gader vare svøbt i Støv. Aflagte 10 Vesit hos Prindsesse Pigniatelli hvor jeg traf en Jomfru Knudsen fra Danmark, ingen af dem behagede mig. De forbausedes over at jeg turde sætte Fru Heiberg over Colon Vepréc, var meget for Paris og Neapels Theater, selv Decorationer. – Talte om Hertss Beskedenhed. Gud veed om det var en Finte 15 til mig. Spurgte om Georg Zink og flere Afdøde; talte imod Weyse og Kuhlau, som de neppe kjende. Prindsessen[s] lille Pige var et smukt sydligt Barn. – / Var i Formiddags paa Musæet og saae en ganske ypperlig og stor Samling Statuer. Man seer fra Hekulanum Familien Balbi, Fader og Søn ere 20 colosale til Hest. Moderen et særdeles markeret Ansigt. Døttrene, nummererede, den ene er ret smuk, de andre særdeles stygge. Det er umueligt at betegne og udhæve alle de fortræffelige Sager der findes her. Gladiatorer. En herlig Bacchus. Juppiter Amons Hoved. Et stykke af en Psykke, Pande- 25 skallen, begge Arme og Beenene mangle, men den hele Thorso er ganske deilig aandig let. En qvindlig Apollo i hvidt og bruunt Marmor. En kostelig Diana efesina. Muserne

13) Colon Veprée ∴ Coulon og Vertpréc

med Apollo og Minerva, fylde een Sal. Amor der næsten staaer paa Hovedet af en Delphin, der slynger sin Hale om ham. Atlas. Et kolosalt Titushoved. Flere Hoveder af Carracalla, de have alle noget skulende ved sig. En Faun med en lille Baccus paa Skuldrene. – Derfra gik jeg over til de ægyptiske Værelser, hvor der mellem utallige Sager fandtes fire vel vedligeholdte Mumier lagte i Glas Kister for at man ret kunne see dem, de vare som gjorde af Beeg og da de laae paa sneehvidt Linned, havde man hver Form tydeligt; det ene var et qvindligt Liig, hun havde endnu et Halsbaand paa. – Alle gabede de vidt, men Øinene vare som oversmuurt med Tjære. – Gik op til Malerierne. – Iaften give de i Theater Fiorentini den franske Comedie Domenik eller den besatte, hvis Tittel paa italiensk lyder: Domenico credende avere il Diavolo in Corpo. Maaskee gaaer jeg der eller til Operaen il Ventaglio.

Søndag den 2^{den} Marts. En stormende Blæst. Gik i Villa reale men kunde knap trække Veiret for Støv. – Spadserede i Forstaden, saa der laae et Lag af Støv paa mine Klæder. Var til Middags Selskab hos Etatsraad Voigt, hvor den gamle, geile General var, den engelske Dame der vilde tale Dansk sagde altid Du til mig, vi fik prægtige Retter og kostelige italienske og franske Vine. Efter Bordet sang Frøken Guillume og Frøken Voigt: Duetten af Norma. Der vare flere italienske Officerer og neapolitanske Damer. Da jeg gik hjem skinnede Luften rød af Vesuv, stærkere end igaar; jeg gik ned til Vandet. Dette gav Reflex, Lavaen strømmede

10) endnu] derefter er overstreget et Smykke
 24) Guillume ∴ Guillaumo

10) et Halsbaand] et først skrevet om

stærkt og Røgskyen og Dampen fra den hang som en mattere rød Ild over den. Det var næsten som paa Malerier store Udbrud af Vesuv.

Mandag den 3^{die} Marts. Efter lang venten i Caffé italie kom da Flacknecker og lidt efter Aaberg og Carlsted, vi fik 5
to Vogne og rullede nu i deiligt Sommer Veir ud gennem Portici for at see Pompei; paa hiin Side Resina, saae vi de sorte Lavastrømme ligge paa Vesuv, og hvorledes de strakte sig ned til Veien og over denne mod Havet. Et enkelt Antikt 10
Huus stak frem, et nyt var bygget oven paa det. I Torre del Anunciate fik vi en Fører der ledte os gennem Viinmarker hvor der hist og her voxte Bomulds Planter, han gav mig een med Uld i. – Ved Forstaden af Pompei der ligger temmeligt høit og har været begravet i Aske og ei i Lava, stode 15
Soldater. Det første Huus var *Diomedes*, vi saae hans Bade, Viinkjældereren var to lange Gange, her stod i den ene endnu Viinkrukker op til Muren og man saae paa Muren Aftryk af et Fruentimmer der var trykket her op til. – Gaden her hedde Gravgaden og der stod Gravmonument ved Monument. – /
Foran to var der anbragt runde smukke Steendivaner til at 20
hvile sig. Boutik ved Boutik. – Man veed at der har været et Jordskjælv der ødelagt meget Husene i Pompei før den store Undergang skete, Indbyggerne begyndte da at anlægge Byen fra ny, man seer derfor flere Carnisser i Terra cotta til Model og ufuldførte i Marmor staae ved Siden. – Nu kom vi 25
gjennem Indgang til Byen og saae her Rester af Murene med Trapper opad. Paa et Huus var anbragt: (et Membrum)

9) enkelt] derefter er overstreget Hu 13) Forstaden] Fo først skrevet Je 21) har] derefter er overstreget f

i Salusts Huus, med et Malerie i Væggen, forestillende Diana og Aktæon. – Næsten paa alle Huse læste man Eierens Navn. En Guide lukkede os nu ind i Castors og Poluxs Huus, disse to staae malede paa Væggen, ved hver Side af Døren
 5 hvor man gaaer ind; smukke Malerier paa Væggene, en stor Have indeni, af Mallerierne paa Væggen var især en herlig Bacchantinde. – I et Huus lige overfor stod en smuk Fontaine med Muslingskaller og og Mosaik; tæt ved et Huus med een endnu skjønnere Fontaine. – Vi kom til en stor
 10 Gaard hvor der stod et Marmorbord, som hviler paa en Sphinx, det var, som hugget igaar. Over det nyeligt fundne Gulv Mosaik, der forestiller Alexander og Darius, var bygget et Træ Huus for at conservere det; det er ogsaa det skjønneste jeg endnu har seet. Tegningerne man har der af ere meget lignende. Hvilket Liv! Alexander har blottet Hovede.
 15 – Nu kom vi til det offentlige Bad, rundt, spids-Loft. – Pantheon med 10 Steen i en Kreds for de 10 Guder; August og Livias Statuer staae her i Nischer. – Forum med Jupiters Tempel. – Merkurs Tempel med et smukt Marmor-Alter. –
 20 Venus Tempel, / Colonnerne staae endnu; foran Opgangen staaer Altret, mellem Collonnerne saae jeg det rygende Vesuv. Justitias Tempel, ligeledes med Altret foran Opgangen. Vi kom ind i Præsternes Gaard, her stod endnu en Præstindes Billede, der var bygget et Skuur, som et Skab omkring
 25 det. – Vi kom gjennem en Gade med Boutikker, paa een Boutik var som Skildt en Mosaik S sammensætning, som man forklarede os vist var et Slags Skildt, at her forarbeidedes

7) stod] først skrevet laae 15) Hovede] først skrevet Hovedede 21) Colonnerne] ms. har Collonerne

Mosaik. – Herkules Templet og tætved: det tragiske Theater, fra dette saae man en Gruppe udsprungne Grædepile og de høie Bjerge, jeg vilde gjerne tegnede af, men man forbød os at tegne, kun notere, turde man. Isis Templet, det var meget lidet, næsten som et Lysthuus hos os; en Copie af det bronze 5
Isisbilled der nu findes paa Musæet, saae vi her. – Nu gik vi til det komiske Theater, hvor man ganske herlig seer Scenen, Orkestret og Tilskuerpladsene, vi sade paa disse. »Hvor her er leet og klappet!« sagde Herts. – Derfra kom vi til Soldaternes Qvarteer, hvor Grædepilene nu groe og hvor 10
vi saae de nu levende Soldater gaae at lege med Oranger, som de trillede hen af Gangen, i en Krog laae Copien af en Træblok de i hiin Tid havde brugt som Straf at spænde dem om Benene. – Her var Grændsen, vi gik mellem den opkastede Aske og maatte i brændende Sol trave tilbage til 15
Torre del-Anunciate, paa Veien begyndte Flacknecker med Forandringer i vor Tour, at ville til Vesuv, hvor han ikke havde været, men jeg satte mig kjækt derimod, han var jo med os, Herts var af min Mening og han taug. Paa Veien ud var Zeuthen, som sædvanlig uforskammet, men herfra til 20
Salerno, gik det til den høieste Grad, han er gal, det sagde jeg ham ogsaa. Han yttrede, da han saae Herts og jeg nikke til hinanden, at jeg *søgte* at vinde ham og det lykkedes jo! – / Vi rullede nu ind i en smuk Bjergdal, med store Viinskove; Bjergslotte hang rundt om, endelig kom vi til Pagani 25
. , hvor vi steg af Vognene for at see Italiens ældste

3) tegnede ∅: tegne det 10) og] *tilføjet under linien* 14) mellem] *tilføjet over linien, derunder er overstreget over* 17) ville] *først skrevet vilde* 19)] *fordømtlig mener A. Nocera Superiore, hvor S. Maria Maggiore ligger*

Kirke: ST Maria magiora, den skal have været et Vestatempel, man maa stige ned til den, thi Jordbunden er voxet rundt om; den er rund og i en smuk Stil. – Jeg kikkede ind i et lille Sidekapel, her laae Dødninghoveder. – Vi vare omringede af Børn og Kjællinger, de forfulgte os med Tiggerie og da vi intet gav, huiede de skrækkeligt, hele Sværmen strømmede gennem Gaden, nogle Drengene toge Steen og kastede efter os, da kom der en gammel Præst og talte dem til, men dog slap vi med Nød og Neppe i Vognene og foer nu afsted. – Paa Bjergene stode flere murede Taarne, de vare der til at spænde Næt ud imellem at fange Fugle fra Søen i. Nu kom vi til en stor By La Cava, med Buegange og et Kloster. Bjergene bleve vildere, Veien snoede sig romantisk nedad i mange Bugter til Velitri, her saae vi Havet og Salerno, der ligger paa Bjerget og langs med Søekysten. Her var nu et frygteligt Oecoenomi-Vrøvl med Flacklænder, saa vi nær ikke havde faaet Værelser. –

Tirsdag den 4de. Nyt Vrøvl med samme gode Mand om Vogne; Klokken var alt 8, da tog Carlsted, Aaberg, Herts og jeg en Vogn sammen og rullede afsted til Pestum, de Andre kom først længe bag efter. Det var et ganske deiligt Veir; ved Søen laae et lille Kastel, vi saae store Orangehaver, og gik paa en Flydebroe over Floden Sela; hidtil Kornland, nu blev det mere vildt, vi saae store Grupper af Koner og Børn hukke / i de pløiede Agre; en Gruppe Zigeunere holdt

3) kikkede] først skrevet gi 4) omringede] først skrevet omk 7) nogle] først skrevet nogle 10) Bjergene] først skrevet Bjere 12) fra] f først skrevet p
14) Velitri ∴ Vietri 17) Flacklænder ∴ Flacknecker

Frokost ved Veien, vi fløi dem forbi; et daarligt Vertshuus og nogle smaae Bygninger var Alt ved Pestum. Over Tidsler Tjørne gik vi til Rudera af Fredens Tempel der laae tæt ved et Theater, begge vare næsten reent forsvundet, men naar kan ogsaa disse to holde sig ved Siden af hinanden. 5
 Nu kom vi til det næsten ganske vedligeholdte *Neptuntempel*; Colonnerne ere af Travertiner. Rundt om voxte de største Violer jeg har seet, de duftede stærkt. Man saae til Havet. – En Dame sad paa en Steen og tegnede af. Bønder gik om og faldbød fundne Sager, jeg kjøbte for 8 Skilling et smukt Hoved af Leer. Inde i Templet voxte vilde Figen paa lave Buske hen ad Gulvet. Vi gik nu til Basilicaen hvorfra man har tagen to Søiler til en Kirke i Salerno, tilsidst saae vi Ceres Tempel, der egentligt ligger først, naar man kommer fra Salerno. – I Vertshuset var Konen som en Røverhex, hendes 16 aarige Søn, et Natur-Menneske gik hende til Haande og var Opvarter, Herre og Alt der, han var høist komisk og blev meget opbrusende naar man skyndte paa ham eller han ikke kunde huske hvad vi alle forlangte, mens vi spiiiste spurgte han os hver hvorledes det og det smagte os. 10
 Loe og var meget moersom men snyde vilde han dog og smurte en Regning sammen, som vi forkortede betydeligt. – Flere Fremmede bleve siddende i deres Vogne at spise, men omringet vare vi alle af nøgne Tiggere. Da vi kjørte hjemad, laae mod Aften Havet hvidt som Melk og Bjergene stode mørkt Lilla, Luften derimod rosenrød. Vi sov, som igaar, i et Værelse. – / 15 20 25

1) vi] *foran er overstreget de* 2) smaae] *tilføjet over linien* 23) at] *først skrevet og*

Onsdag den 5te. – Om Morgenen var som igaar intet Arangement gjort til Afreisen. Flaknecker gik med mageløs Rolighed og trak Tiden ud, pruttede og oeconomiserede, skambød og udskjældte Italienerne. Vi gik nu til Kirken hvor
 5 Gregoir den VII ligger, hans Marmor Billede staaer i Legems Størrelse paa Alteret i dette Capelle, han er i sin pave-
 lige Dragt; vi saae en Sarkophag med Bacchitriumph; det er fundet i Pestum, nu ligger der en salernisk Prinds deri, hans
 10 Figur paa Laaget er, mod dette, moderne. – Man viiste os en anden Sarkophag, som man kaldte Alexander den Stores, fordi dennes Triumph var i Basrelief der paa. 12 Søiler fra Pestum bærer Orchestret i Kirken. – Endelig fik vi da en
 Baad, der kom Konkurens mellem to Partier, den ene vilde nu billigere end den anden, nær var der blevet Slagsmaal
 15 mellem dem, midt under denne Støi, kom en Improvisator og begyndte at improvisere for os, men det var alt høit paa Dagen og vi skyndte os om Bord. Af de 6 Roerkarle vare de 4 Brødre; en lille, deilig Dreng sad paa Huk ved Roret, han var til at male, Stilling, Ansigt, Alt ganske fortræffeligt.
 20 Han hedte Alphonso. Vandet var glasgrønt. Solen brændte som Ild. Salerno tog sig anseelig ud fra Søen, tæt ved, paa Klippen laae Byen Raiti. Det var en smuk Kyst; i en vild Golf laae nogle Huse, som henslængte. Paa de graae / Klipper laae høit oppe et Castel. – Da vi kom forbjergtet om og forbi
 25 Majuri og Minuri, saae vi Amalfi for os ved Foden af de høie Bjerge. Husene ere som klinede paa hinanden, Skibene laae trukket op paa Sandet. Klostret laae ved en Hule over Byen, den hele Bjergkyst var som oversaaet med Huse og

 13) Konkurens] først skrevet Konkurens

store Bygninger. – Vi havde seilet forbi mange Huler, langs Kysten saae vi flere. – Lazaroner, halvnøgne laae og sov i Solen i det varme Sand; nøgne Drengene trak Baadene op. Da vi havde faaet vort Logie arangeret og blevet enige om at blive her til næste Morgen, vandrede vi op til Klostret, der nu er et Vertshuus. Der er en magelig Trappevei derop. – Foran Klostret er en Klippehule, indrettet til Kapel, her staae tre Kors og paa Klippevæggen omkring disse staae Helgener af Træ, paa Muren neden for er malet et Billede til et Kapel; deilig viid Udsigt over Havet. – Vi fandt Alt saa smukt at vi besluttede at blive her til næste Dag. Alt var et Malerie. Det uendelige Hav og Fiskerne med Medestænger paa den store Steenblok, i den fjerne Horizont saae vi Skibe. Der var en stor Altan foran paa Vertshuset, vi spadserede her, men den blændende hvide Farve rundt om skar i Øinene. (Vi mødte ved Opgangen til Klostret Reisende-Damer i Bærestole). Da vi gik ned kom vi gennem en Deel af Byen, der ligger forunderlig pakket paa sig selv. Gaderne snoede sig igjennem og mellem Husene, det var Gange i Murene og gennem Bygningerne, snevre og mørke. Efter Bordet gik vi til Minuri og Majuri, der ligger smukt og tæt der ved. Store Aloer groede paa Klipperne; Børn, i bare Skjorter, legede paa Strandbredden. Vi mødte en rædsom Mængde Geistlige. Vor Fører og alle Børn saae vi falde paa Knæ, da Biskoppen gik forbi. – I den deilige Aften sad jeg paa Altanen, en Deel Fiskere og Børn sang en Art Psalme paa Strandbredden, det var sonore Stemmer. / Ved Middags Bordet blev Zeuthen fuld og omfavnede Carlsted. *Herts*

12) Medestænger] først skrevet Mestæ

sagde til denne: »Det havde han ikke gjort havde han været ædru!« – Herts og jeg legede med Gadedrengene og kastede en Steen i et Hul, de vare meget lykkelig derover og fik en Skilling af os. Vi saae nu det store Makaronni-Fabrik; Makaronnien blev presset ud og en Dreng sad og viftede paa den. Der vare mange Mennesker i Virksomhed. Om Aftenen var Havet rosenrødt, man trak Baadene op paa Sandet, der fløi en Mængde Flaggermuus om mig paa den hvide Altan. Ved Aftensbordet var *Herts* og de Andre som ellevilde. Vinen var lumsk. Søen bruste i Brænding paa Kysten og sagde mig god Nat!

Torsdag den 6 Marts. Morgenhimlen var som dækket med et graat Flor, der hist og her brast, Søen var forunderlig gjennemsigtig og man saae langt ude Bunden. Klokken var 7 før vi kom i Baaden til vore flinke Roerkarle fra i Gaar, men den lille A[1]phonso var ikke med. Søen var deilig blank og stille, i Klippekysten saae vi flere Huler, i een af disse blev der kogt, man saae Ilden og Røgen. Vi saa nu Marina de Conga, en stor Hule under et mægtigt Kloster, i det vi seilede forbi styrtede et Jordlag ned og store Stene rullede i Vandet. – Vandet var som en feed Blaae Olie, Skyggen af Aaren bevægede sig liig en mørkeblaae Slange. Vandet syntes farvet. Vi kom forbi de tre Steen-Øer: il Galli. – Paa Forbjerget af Italien imod Capri gik en Vrimmel Steengjæder paa Randen af de bratte Klipper, een af dem syntes at hænge paa den nøgne Væg over os. Her blev nogen Søgang, jeg havde nær faaet ondt. – Baadsfolkene lagde imidlertid Aarerne og / heisede Seil, satte sig derpaa ned i Baaden, tog hver sin lille Dunk med Viin, havde Fisk med Løg og Olie, som de lagde indeni Brødet. Den yngste af dem var

en Art Slikmund og vilde hvert Øieblik have Brødet dypnet
 i Olie. Derpaa spiiestes Figen og Valdner og nu toge de
 fat paa at roe igjen. (Men jeg maa ikke glemme om den
 lille Handel der skete midt ude paa Søen med en Fiskerbaad,
 som de kaldte til sig og kjøbte Fisk af og nær var kommet i 5
 Slagsmaal med for eet Gran). Tæt ved Capri blev Vandet
 som gjennemsigtig, som var det Luft man saae igjennem;
 det blæste ellers og man raadede os efter at have spiiet strax
 at tage til den blaae Grotte, da vi mueligt fik stærkere Sø-
 gang siden og vi da ei kunne komme derind. – Vi toge ind hos 10
 Pagani i Ana Capri der ligger Halvveien oppe paa Klippen,
 det var en trættende, besværlig Tour, men med smuk Ud-
 sigt over Bugten til Neapel. Der var en lille bitte Vindelbroc
 ved Byen og en Deel Soldater. Vort Pas blev der ikke spurgt
 om. Da vi først om 3 Timer kunne faae Middagsmaden 15
 istand til os besluttede vi at gaae ned for at faae Baadene
 til den blaae Grotte. Denne er for tre Aar siden opdaget af
 de tydske Malere Friis og Kubitz der svømmede herind, ef-
 tersom Fiskerne og Folk paa Øen frygtede den og kaldte den
 Hexehullet. – Smaa Baade ere nu indrettede til at gaae der- 20
 ind, kun Roerkarlen og to Personer kan sidde i en saadan.
 Jeg fik en daarlig Karl, der hostede i et væk og sagde han
 var syg. Flacknekker og jeg vare i Baaden, der vippede som
 en Nødeskal. Vi løb paa et Klippestykke og fik et lille Hul,
 som stoppedes til; nu kom vi ind i et Fiskergarn og da Kar- 25
 len roede saa daarligt vare de Andre alt 1/2 Time tidligere i

1) dypnet] først skrevet dybbet 6) eet] først skrevet een 8) have] derefter
 er overstreget vær 12) smuk] først skrevet smukke 17) blaae] derefter er over-
 streget i liniøudgang Grot 22) i et] derefter er overstreget Væ

Grotten end vi. – Det var / ellers en uendelig lang Vei, man maatte heelt om paa den anden Side af Øen. Klipperne stode lodrette, utilgjængelige op af Havet, høit mod Skyerne, var der kommet en Hai eller Baaden kentret, da kunde ikke den

5 bedste Svømmer rædde Livet; nede ved Vandet var Klipperne begroede med røde Sææbler, det saae ud som Stenene græd Blod-Taarer i Brændingen. – Vi maatte sidde ganske stille for ei at bringe Baaden af Ligevægt, der vare mange smaae Huller i Klippen, som Vandet skyllede ind i; endeligt

10 saae vi, midt for det aabne Hav, en meget større Aabning, det var Indgangen til Grotten. Roerkarlen lagde Aarene ind og sagde os, at vi maatte sætte os ned paa Bunden af Baaden for at slippe ind. Hvilken Feeverden var ikke her. Fra den kolde Blæst, den urolige Søe kom vi ind i en deilig varm

15 Hvelving, stor og herlig og hvor den 20 Favne dybe Søe var som et Speil. – Det saae ud det hele Vand herinde som naar Spiritus brænder, slog man paa det var det skinnende Sølv og Vanddraaberne der stænkede mod Lyset lignede røde Rosenblade. – Alt straaede Himmelblaat; Baaden, Aarene,

20 Menneskene selv vare i forskjellige Variationer af Blaat. Det var som seilede vi i Ætheren. – Man fortalte os om to Svømmere der engang i stærk Søgang vilde svømme derind, før den var ret bekjendt. Brændingen skjulte næsten Aabningen, men de passede at slippe ind ved en synkende Bølge, Grotten

25 var da opfyldt med Skum, der stod som blaae Luer rundt om Manden, han vidste ikke hvor han var, endelig kom han hen til / den hugne Trappe derinde og samlede Kræfter til at arbeide sig, efter lang forgjæves Strid mod Bølgerne ud igjen.

– Denne Roe, denne Ætherblaae Klarhed kan jeg ikke beskrive, der var herlig Resonans. – Hjemveien gik ligesaa langsom, da jeg vilde springe i Land, slap den der holdt Baaden fortidlig, Bølgen reev den ud og jeg plump i til over Knæerne og maatte gaae med vaade Fødder til Vertshuset. 5
Her fik vi Middag og hvid Capri-Viin der smagte som Vand men løb os Alle i Hovedet, saa jeg tyede strax i Seng skjøndt Klokken ikke var 7 endnu. –

Fredag 7 Marts. Ved Midnat vaagnede jeg da og laae den lange Morgenstund uden at kunne sove. Vi gik nu med 10
Føreren op til Ruinerne af Tibers Villa, hvor der boer en Eremit, en ung, smuk, venlig Munk var det, han haltede lidt. Veien gik mellem Viinhaver og smaae ophøiede Agre med Korn, vi saae Klippen med Barbarossass Borg for os. Store Cactus, som de kaldte Corinther, overgroede en heel Mark. 15
Chefalia og Fagiolla (?) voxte rundt om. – En fattig Bondekone sad og solgte Mosaik og Marmorstumper fra Villaen, den laae paa den øverste Punkt af denne Side af Klippen. Vi kastede Stene ned og talte til 50 før de slog i Vandet. Fiskerbaadene der, saae ud som Legetøi. Vi var 20
i Tibers Sovekammer, Spisesal, [i] denne er Gulvet i god Behold, ligesaa en lang Gang, men rundtom voxte Græs. – Jeg saae ned paa Havet hvor en hvid Maage fløi og syntes at glide paa Vandfladen, skjønt den strøg høit over Fiskerbaadene. – Herts talte om Kruses Novelle Ana Capri. Efter 25
megen Vrøvlen fik vi da Afreisen istand, men / da vi kom til Stranden vilde Flacknekker igjen ikke give hvad vi andre

11) Ruinerne] R først skrevet T 15) Cactus] foran er overstreget Aloer 20)
Fiskerbaadene] først skrevet Fiskern

vilde; Aaberg var fortvivlet, Herts keed af det Hele, ingen vilde gjøre noget og satte sig ved Stranden, jeg var den eneste og blev nu hæftig, arangerede Tingen og vi kom i en Baad. Nær var jeg ved den bevægede Søe og den brændende Sol, blevet søesyg, men med eet fik vi blikstille og jeg kom mig. Søen lignede et vaddret Baand, saa fiint kruste den, og Vandet var saa herligt blaåt. – Solen var ved at smelte os Rygmarven før vi naaede *Sorrent*, der ligger med bratte Kyster, vi kom op ad en Vei i en Kløft og gik, medens Maden lavedes, omkring, saae nogle Basrelief fra et Venus Tempel, kom forbi et stort Nonnekloster der i Byen og ind i et moderne Huus, som man gav ud for Tassos; der var en deilig Udsigt til Havet. – Det var noget Vrøvl alt hvad Føreren viiste os og derfor gik vi hjem; efter at have spiiet og vilde gjøre Conto blev der et lignende Vrøvl, thi Verten smurte een uforskammet Regning op, som vi ikke vilde betale; »Vil De da, sagde [han], selv gjøre Regning, De forstaae det bedre end jeg, De er mere vandt til det end jeg!« – Vi gjorde det, men nu var han utilfreds, vi maatte da give ham, dobbelt saa meget som Maden var værd og drog nu afsted, Carlsted og Aaberg til Æsels, vi Andre til Fods, en Dreng bar vort Tøj, for ½ Carlin hver. Vi kom gjennem Haver med Oranger / og Citroner. Veien snoede sig om Klippen langs med Havet. Store Viinhaver; ingen Tiggere, da faae Reisende komme her. – En uendelig deilig Vandring, men tilsidst blev den dog forlang. Mine Støvler der vare krøbne ind af Søevandet, og alt forhen for snevre, mine Liigtorne – o, det var en heel Tortur og dog maatte jeg fort. Solen gik ned som en

20) Carlsted] først skrevet Cars

stor Ilddraabe i Havet. Nu blev det koldt; hele Kysten var nu ogsaa nøgne Steenklipper, det var ganske mørkt da vi kom til Castelamare, der var en lang, lang Gade ved Havet, her spiieste vi, og gav Drengen det dobbelte han skulde have, thi Veien var længer end vi troede, han sagde ogsaa »Mulle 5
contente Exellenci!« Æselet skreeg, endelig kom Vogne, det var hundekoldt; Lavaen løb ned af Vesuv. I Neapel fik jeg Kaffe og gik saa til Seng. –

Løvedag den 8 Marts. Hvor jeg er træt og udmattet. Hævdede Penge hos Falkonet og gik til Voigt for at høre om Brev. Der var eet fra Jette Wulff, jeg slugte det paa hans Trappe og studerede det hjemme. Hun kommer her til! Victoria! – Men vi mødes ikke. Den eiegode Søster. – Vesit af Herts. Om Aftenen gik jeg ned til Fyrtaarnet, saae paa de som gjøre Comedie der. Maddamen der havde et spædt Barn 15
paa Armen en lille Pjero kjælede for det. – Det var en huuslig Scene og ei bestemt for Publicum.

Søndag 9 Marts. Smukt Veir. Spadseret i Villa reale og gaet, med de nysankomne Tydskere, til Posylypgrotten, hvor vi nær vare kjørte over, der var en frygtelig Skrigen, og en 20
Vrimmel af Gjeder / og Fruentimmer, der kom berusede fra et Tratoria. – Blev om Aftenen forfulgt af Ruffiani, var nede paa Molaen; i Aften er Lavastrømmen meget lille. – Der var tændt et stort Blus paa Gaden uden for mit Vindue. Folk stode og varmede sig. Serenade. 25

Mandag 10 Travet om over Fiskertorvet, hvor de koge og brase paa Gaden. Deilige store grønne Finocki solgtes der. Jeg kom ind i smaa Gaderne, hvor de handlede med Ma-

15) Maddamen] M, først skrevet K

- donnabilleder, var i flere Kirker, som ikke toge sig ud, da Roms staae saa tydeligt i min Erindring. Gik paa Musæet og saae den pharnæsiske Tyr, det er en deilig Gruppe, i Fodstykket ere Basrelief med Dyr, Løve, Hest, Hund osv. –
- 5 Her staaer en colossal Herkules Statue; mange Indskriptioner paa Græsk og Latin hang paa Væggen. – Nogle nyere Malerier var sat herind, saaledes Kain der har dræbt Abel. Denne ligger med blodig Tinde paa Jorden, han er noget
- 10 qvindlig men dog stærkt bygget. Kain er i den frygteligste Bevægelse, alle Aarer svulme, hans sorte Haar synes at reise sig, Øinene stirrer vildt mod Himlen hvor Uveiret bryder løs, han føler ikke de skarpe Tjørne hans nøgne Fødder træde paa, han flygter bort Stormen griber i Dyreskindet han har slængt over Skulderen. En smuk Fiskerdreng. – To
- 15 Stykker, det ene med en ung Mand med sin døende Elskede i Armene og en Munk tæt ved, det andet hendes Begravelse; Elskeren bærer hende og seer med Fortvivlelsens Smerte paa det afsjælede Legeme. Munken bære Jernet til at grave Graven og Hunden følger. Gik derpaa i Maleriesamlingen
- 20 og saa paa Modellerne af Templerne i Pestum og hele Pompei. / Der er en interessant Model af et Theater i fuldkommenstand; her seer man just hvor godt det er vedligeholdt det komiske Theater i Pompei. Af Malerierne tiltalte mig i Dag ¹⁾et Munkehoved af Salvator Rosa; det folder
- 25 Hænderne og seer paa den Korsfæstede. – ²⁾Et med Marias Himmelfart af Fra-Bartolomeo, da det slet ikke var mig Mesteren værdigt. Madonna havde et simpelt Ansigt. Johannes og den qvindlige Figur ved Kisten saae mig saa lige-

10) Bevægelse] først skrevet Bevæggelse 13) bort] derefter er overstreget og tab

gyldige ud og saa læste man med latinske Bogstaver paa Kisten: Asumpta est Maria in celum! – ⁴⁾Et som var mig, interessant da jeg har seet det som Copie hos Dahlens i Kjøbenhavn, nemlig et Stykke af *Chidone*, hvor en Kone med en lille barbenet Dreng giver den Blindes Ledsager et Brød. ⁵⁾Engelen der staaer ved en Sarcophag og peger mod Himlen, medens han holder sit Skjold mellem den levende, tænderskjærende Djævel og et bedende Barn, malet af 5

– Henimod Aften havde jeg Vesit af Herts, der vist havde faaet lidt for meget Viin, han kom fra Middagsbordet, var meget lystig, kaldte mig sin bedste Ven og fortalte mig at her vare Koner og Døttre tilfals for Penge, men at han nok vidste at jeg var et afholdende Menneske, nu kom Lendel til, der pluddrede sit morsomme Tydsk, vi loe alle tre. – Jeg spadserede i Toledo og for første Gang gik jeg i Ro for Ruffiani, de maae være blevne kjede af at plage mig. Gik ned paa Molaen, Kunstner-Familien stode som sædvanlig paa Stilladset, Mand og Kone hæse af at skrige. Den lille blege Dreng med det sørgmodige Ansigt, stod i sin hvide Pjero-drugt og spille Violin, medens de to 8aarige, smaae Søstre hvirvlede om i en Dands, jeg blev veemodig derved; de arme Væsner. – I Carlino Theatret, i Teatro Fenice og i Teatro contra la posta give de to Forestillinger daglig, en om Dagen Klokken 22, og een om Natten: Klokken 2 paa Aftenen. – / 10 15 20 25

Tirsdag 11. Koldt i Veiret. Der hang en Sky om Vesuv,

4) Chidone ∴ Schidone 6) og] *derefter er overstreget* holder 8)
 ∴ Domenichino 12) tilfals] *først skrevet* tilfalds 13) Lendel ∴: Lennel
 23) en] *først skrevet* et

som naar man hænger et Teppe om en Lysekroner der er brugt. – I Aften gives i Fjorentin Theatret: Maria Stuarta efter Schiller, igaar havde de un fallo (et Feiltrin) efter Schribe. Donnizetti har komponeret Orlando furioso, Torquarto-Tasso, Lucrecia Borgia og Elexire d'amore. – Spadsere om i de mindre Gader hvor man kogte og arbejdede under fri Himmel. Sendt Breve hjem til Jette Wulff. Oberst Guldberg og Jette Hanck. Følt mig temmelig angreben. – Gik om Aften hen i Caffè Italia, hvor jeg traf en Italiener jeg har seet hos Voigt og en neapolitansk Officeer, der havde været i Norden, det vil sige: i Schweits. – Var nu i Theater Sanct Carlo hvor de gave 1ste Act af Barberen, Malibran var en nydelig Rosina, hun spillede flere Steder ypperligt, andre Stæder var det ikke efter mit Begreb at tage Rollen paa. – Hendes Sang var som en Svane der snart slog med Vingerne i de høie Ætherstrømme, snart dykkede ned i det dybe Hav og kløvede den hule Brænding. – Lablache var en nobel, herlig Figaro, skjøndt han er saa tyk. De Andre vare daarlige, derefter gave de Gnecos Opera: La pruova d'un opera seria, hvori Malibran var Primadonnaen og Lablasche Componisten. – Duetten hvor hun synger Mandfolkepartiet og han Damens gik ganske ypperligt. Poeten er noget lurvet behandlet, vidst saaledes som han bliver det [i] Italien, hvor Musikken er Alt. – Det var et sandt Virvar, løst phantastisk, uden nogen / Traad; jeg følte mig ikke vel og dette forunderlige løse, lignede saa meget en Drøm, var mig saa ubegribelig at man bød Publikum denne Salat af Musiknummere at det faldt mig ind, dersom jeg var gal kunde jeg

2) Stuarta] først skrevet Stuarda

5) Elexire] foran er overstreget Elskovs

vist ikke igmageere mig en underligere Opera. – Jeg blev
 meer og meer angrebet og skjøndt Malibran sang som en
 Engel Tancredi: Di tanti palpiti og Lablache gav ypperligt
 Nummeret hvor han til det virkelige Orchester uddeler Noter
 og disse begynde med Feil, paa Feil Ouverturen, maatte jeg 5
 dog forlade Huset, rimeligviis for sidste Gang i mit Liv. –
 Jeg rystede over min hele Krop, mine Fødder var som Iis
 og mit Hoved brændte, maaske de Østers jeg spiieste i Dag
 have været giftige tænkte jeg. – Søvnlen kom først seent.

Onsdag 12. Føler mig meget bedre. – Det blæser stærkt, 10
 den seladon grønne Søe skummer, en Jolle med 16 Mand ar-
 beidede gennem Brændingen. Besøgte Arcitekten Schlick
 der boer elegant i colonette ST Lucia; han var phantastisk
 klædt i skotsk Tøi til Støvletter og Knæbuxer, hvide Silke-
 strømper og blaa Atlaskes Trøi med Qvaster. Han 15
 fortalte meget om sine Arbeider, de Ordner og Daaser han
 havde faaet, om Dyrheden at leve, da man maatte gjøre
 Figur. (Hvor forskjellig fra Thorwaldsen)! – Han indvi-
 terede mig til sig næste Dag at see hans Tegninger, da Mali-
 bran kom; (hun har for hver Aften 4000 Ducati.) – Han 20
 ligner meget Prinds Christian, men seer sygelig ud. – Var
 i Diorama og saae den blaae Grotte, det er vist saa godt gjort,
 sligt kan gøres, men dog sandt Theaterstads mod Virkelig-
 heden. Det Hele er i Transperent og dog give det ikke denne
 klare Blaaehed, som fortryller os i Virkelighed; ved bevæge- 25
 lige Valser der kaste Skygge paa Vandet er opnaaet et Slags
 Bevægelse, der giver det Liv, men denne Bølgebevægelse fin-

8) de] tilføjet over linien 19) da] derefter er overstreget Mad 22) Diorama]
 foran er overstreget Panor

des ikke i Grotten, uden maaskee i Stormveir. – / Var om Aftenen syg af det kogende Blod i mig. Mit Hoved er saa tungt. Jeg har Feber af Lidenskab. – For at forjage det Onde i Kjødet gik jeg i Theatret La Fenice paa Pladsen: Largo di Castello, man gav Rossinis: La Cenerentola. Klokken 22 og Klokken 2, samme Opera. Det er jo næsten umenneskeligt! men den blev ogsaa umenneskeligt givet. Theatret er venligt og har tre Etager. Det var ikke mueligt at udholde mere end det halve Stykke; Cenerentola havde en frygtelig snerpet Mund, ikke Tanke om Spil, hun gik i Søvn, Søstrene gjorde intet godt uden da de sloges. Hele Hofpersonalet vare 4 Corister. Prindsen havde ingen Damer at vælge imellem uden netop de 3. – Alidoro lignede en gal. Kort det var den største Elendighed.

15 *Torsdag 13.* Vi skulle til Ischia og Alle samles i Caffè Italia. Jeg var da oppe før 6 og vi kom hen til Mødet, men her var Aaberg og sagde at han og Carlsted ikke kunne tage med, da deres Afreise til Grækenland var bestemt til den 20 og de havde meget at arangere. Da Berg og Lendel nu gik efter Vogn, kom hiin tilbage og sagde at det var saa frygtelig en Blæst og saa koldt at han stemmede for at vi bleve hjemme. Herts var ikke vel, det er en Skrælling, og saa bleve vi da hjemme. Jeg gik ud gennem Villa reale langs Stranden. Søen gik stærkt og var ganske glasgrøn. Det bruuste i den som naar mange Vogne kjøre med Jern. Nu tog jeg mig en 25 Dreng der førte mig op til Vergils Grav over Posilipgrotten, man gaer opad Veien til Klosteret ST Antonio, i Havemuren her er en Dør til et Huus, Drengen bankede paa og

19) Lendel o: Lennel 28) et] først skrevet en

en eenøiet Kone førte mig gjennem en Have, op og ned ad Trapper til en isoleret Klippetop med det hvælvede Gravkammer, ovenpaa var et lille Blomsterpartie og et ungt Laurbærtræ, hvoraf jeg fik et Blad. – / Spiste godt i Villa di Milano og drak mig Lacryma di Somma, som kostede 12 5
 Gran Flasken og smagte deilig varm men hidsede Blodet, jeg maatte lægge mig lidt paa Sengen og leed nu formeligt af brændende Hede i Blodet, fik Vesit af Herts, der talte liderligt, gik ud og blev nu forfulgt af Ruffianni, een fulgte mig ligetil min Gade og faldbød en 12 Aars Pige, der var saa godt 10
 som Møe, bad mig blot at see hende, det kostede intet og hun var guddommelig smuk! – jeg tænkte paa *Hende* hjemme, som ikke tænker paa mig og rev mig løs! – Jeg gaaer ei ud i Aften.

Fredag 14. Vi toge en Vogn i den kolde Morgenstund og kjørte nu gjennem Posylipgrotten hvor især de lange Skygger blænde og gjøre en forvirret Dunkelhed. Gjennem Støv æltede vi mellem Viinhaver ud til Agnano-Søen, en lille Dør paa Bjerget tæt ved Veien skjulte Hundegrotten. Den blev nu aabnet, det var kun et lille sort Hul, fladt med Jorden, vi maatte Een ad Gangen ind og lugte til den, det var en fimset 20
 Lugt. Custoden tændte en Fakkell og den slukkedes strax naar den nærmede sig Jorden. Røgen som samlede sig og blev staaende nede ved Jorden, saae ud, som et bølgende Hav. – Nu trak han en Hund frem der slet ikke syntes frygtsom han tog ham med ind i Grotten og lagte ham paa 25
 Jorden, den holdt Hovedet høit op men i det han strøg dens Side mod den fugtige Jord, fik den Krampetræk, vi sagde

2) isoleret] først skrevet isoletet 20) lugte] først skrevet lukte 27) mod] m
 først skrevet p

det var nok og fik strax Hunden ud, men den væltede sig om, Vandet flød den ud af Munden, den greb efter Luft og var snart igjen rask, fik sig lidt Brød og sprang nu lystig omkring, derfra gik og kørte vi en skrækkelig slet Vei, til vi kom ud ved Pozzuoli en ret anseelig By, her kom Førere og Skibsfolk om os, der indbyrdes sloges og skjændtes om os, Berg spurgte efter en bestemt Bellini og nu svarede 4 a 5 at det var just ham, vi toge da den der saa skikkeligst ud, de andre steeg paa Æsler, Lendel og jeg gik op til Solfatara hvor vi alt i lang Afstand lugtede Svovlet. / Det er et mægtigt Svovlkrater det Hele, hist og her, selv høit oppe paa Siderne røg det endnu. I gravede Brønde kogte Svovlet. I Krukker og Huller hvor Regnvandet samledes kogte Vitriol-Syren. – Lugten var stærk. Vi saae nu i en Bygning, Svovlet tilberedes. 15 Derfra droge vi af en Sidevej om til en Viinhave hvor vi saae Gratians Amphietheater, inden i voxte nu Frugttræer, alt var begroet med Buske og i den hvælvede Gang vi gik anlagt et lille Kapel. Paa Veien frem mod Havbugten saae vi Ruiner af Neptuns og Dianas Templer. Vi kom nu paa 20 Grav-Veien via campania. Grav ved Grav, alt begroet med Græs og Buske. I hver Grav vare mange smaae Nischer til de Dødes Urner. – Vi steeg nu ind i Jupiter Serapis Tempel anlagt af Ægyptiske Kjøbmænd. 3 Søiler stode endnu. Hele Grunden stod under Søevand, der løb mange Fisk hen 25 over det hvide Marmor. Nu gik vi til et Tratorie ved Stranden, hvorfra vi saae Ruiner af en Bro, som Caligula skal have

7) Bellini] senere tilføjet over linien 7) svarede] først skrevet svarde 9) Lendel 9: Lennel 18) Havbugten] først skrevet Havbukten 20) via campania] tilføjet over linien 22) Serapis] først skrevet Seraps

lagt over Bugten fra Pozzuoli til Vajæ. – Vi drak her Falerner-Viin, der smagte ganske herlig. Zeuthen der intet kan taale, tog Flasken da den var tom og hidsig over dens Tomhed sagde han til Vertinden at han vilde knuse den, hun saae forundret paa ham, han svingede Flasken et Par Gange over Hovedet og slog den nu, til hendes Forskrækkelse, mod Jorden. Han var siden gal langt op paa Dagen. De reed og jeg gik langs Bugten, forbi Monte nuovo der i det 16 Aarhundred (?) er opstaaet ved Jordskjelv og Farlernerviins Bjerget, hen til Lucriner-Søen, som kun ved Landeveien skilles fra Havet. Det er en meget lille Søe, berømt ved / Horatz for sine Østers. Af en Sidevei kom vi snart til Averner-Søen med Rester af *Apollo*, *Proserpina* og *Pluto* Templer. Cybillegrotten maa man bæres ind i da Vandet staaer høit derinde, man har Fakler med. Her er Indgangen til Underverdenen. Vi havde en lille Æselsdriver paa 8 Aar, han sagde at han hedte Michel Angelo, con il Pitore, mais il pitore e morte! – Vi vendte nu tilbage over Veien, mellem Haver og Lucriner-Søen og kom til Resterne af Neros Villa og Bade. – I den snevre mørke Klippegang derinde sprudler det kogende Vand. Manden som var her vilde have os ind i den, men de som gik forrest vendte strax om for den hede Damp. Manden selv havde kastet Skjorten og gik ind og kogte et Æg i Vandet og kom drivende af Hede ud igjen. Vilde sælge en Priap. Tæt ved laae Vajæ. To Skibe laae i Havn der tæt ved Ruinen af det smukke Venus-Tempel. – Vi saae en prægtig Ruin af Merkurs Tempel, hvor der var en Resonans som om Hvælvingen styrtede[,] ovenover saae det ud som et Bjerg,

1) Vajæ ∴ : Bajæ 8) forbi] først skrevet til

med Græs og Buske. Et smukt Stykke af Dianas Tempel laae tætvæd. Men skjønnest var Venus Tempel, rundt og stort, tæt ved Søen, nu begroet med Vædbende og vilde Levkoier. – Her leiede vi en Baad for at roe til Ischia. Matroserne maatte

5 bæere os ombord, da her ere lave Grunde. Høit paa Klippen laae et Castel. Vi roede uden om Cap: Mysenum, hvor der vare store Klippehuler, da vi kom her om, fik vi stærk Søb, vi vilde have steget i Land paa Procida, hvor Husene hang som Svalereder paa Klippen, men Søfolkene sagde det kunde

10 blive stærkere Søb imorgen, vi gik altsaa om Procida, hvor to Skibe fra Neapel krydsede os for at gaae til Sardinien hvor de hentede Coraller. – Solen gik ned. / Vind og Strøm var os imod, vi maatte have Seilet ned, det var næsten umueligt at kjæmpe mod Bølgerne, de løftede Baaden høit i Veiret og

15 skummede sneehvide, jeg holdt mig i Siden af Baaden og i Berg og gyngede saa Slag i Slag saa jeg var nær ved at blive syg. Kysten syntes at holde sig lige langt borte, med eet saae vi ned mod Mola di Gaeta en stor Skypumpe berøre Havet, Vandet rundt om den sagde Folkene trak Alt ned

20 som i en Trakt eller Pompen hævede det med sig, de roede nu af alle Kræfter, men Bølgerne syntes at støde os tilbage, med eet blev Skypumpen blodrød, vi begreb det ikke, thi Solen var alt nede; endelig kom vi efter at dette maatte være Kulbrændernes Ild paa Kysten bagveed, der skinnede paa

25 Skymassen; – jeg var ikke glad tilmode. Endelig naaede vi Land og jeg var ret lyksalig, Folk kom ud af Kirken. Det var ganske mørkt. Styrmanden skaffede os et Privat Logie hos nogle simple, skikkelige Folk, der gav hvad de havde. Pølse,

11) Neapel] først skrevet Nepl

15) sneehvide] først skrevet sneevide

Salat, Æg og Frugter, Vinen ret god, hele Familien saae paa os. En Officeer kom og gjorde os Vesit og fik et Glas med, Soldaten fik 1 Carlin da vi ikke havde Pas. (Natstolen var en Viinkrukke) Zeuthen pærefuld og gal. Vi sov 5 i een Stue og i bælmørke. –

5

Løverdags den 15. Hvor leed jeg af Tørst denne Nat! Min Mund revnede indvendig. Klokken 7 toge de Andre Æsler, men jeg besluttede ene at gaae; det var en noget besværlig Vei, op mellem Viinhaver. Det havde Sneet om Natten, snart fandt [vi] fuldkommen Vinter her. Nøgne Træer og Buske; rundt om et tyndt Lag Sne. – Vi besteg det gamle udbrændte Krater og saae over Lavamarken ned til Stranden; endnu maatte vi stige lidet og kom saa ned gennem en besværlig, snever Bjergvei, hvor de Andre ogsaa maatte gaae. Nu laae Byen Monte della Misericordia for os og Badene. Der vare fortreffelige Indret/ninger; En Kjædel mit paa Gulvet, eller rettere Brønd, men altid kogende Vand, det var kogende ved sig selv; rundt om fra Sidevæggene stak Rør frem, for Døvhed, for Fødderne &. I et andet Værelse var Sæde ved Sæde, med Dampør. Vi saae et Værelse, hvor Gulvet var Sand og Vand, varmt af sig selv, her lagde de sig ned som vare svage over alle Lemmer. Vi syntes alle vi befandte os saa vel her, det var vist sande velgjørende Bade. – Vi vare inde i Hospitalet, Bad ved Bad. Udenfor smagte jeg paa et Glas varmt Svovl-Vand. – Vi tog nu ind i et maa- deligt Tratoria, hvor vi for at komme paa 2^{den} Sal førtes

10

15

20

25

11) udbrændte] tilføjet over linien 17) men 2: med? 19) for Døvhed] for først skrevet med 25) varmt] v først skrevet sk 26) førtes] først skrevet førtes

gennem et Par Gader. Konen havde 9 Børn, ret smukke; Zeuthen fandt Fornøielse i at stikke sin Stok ind i et Barns Mund. Da jeg virkelig var bange for Barnet, sagde jeg: vær dog forsigtig. »O,« svarede han. »Det er den dumme Phantasie!« vi loe af ham. Hver betalte mig nu til Kassen $\frac{1}{2}$ Scudo, man lagde dem paa Bordet hvor jeg regnede Udgifterne ud, da jeg vil tage dem mang[1]e Een. Herts, Lendel og Berg kjendte deres og Zeuthen paastod han havde lagt sin, den maatte altsaa være stjaalen begyndte at være grov, jeg bad ham være rolig, Tabet gik paa mig (men i Grunden troer jeg at han ikke har lagt, men troet han gjorde det). Vi droge nu afsted langs med Havet til Byen Ischia, Zeuthen og Berg joge ind mellem Præster og Fiskere, Herts skreeg han vilde ikke saa stærkt; – dumpede af men forsikkrede at det var med Villie. Vore Roerkarle trak nu Baaden op. Søen gik som Dagen forud, vi vilde derfor gaae over Procida, men da vi kom ud, var Vind og Strøm saaledes imod at vi maatte lade være at gaae til Landingsstedet, men styre omkring Øen. Søen skummede og Baaden gik i en stærk Bevægelse, under Land var Læ, / Men vi maatte snart ud i Strømmen mellem Fastlandet og Procida, her vilde vi have steget i Land i de elysæiske Marker, men vi kunne ei for Søegang og maatte uden om Cap: Mysenum, her gik Brænding saa stærkt at vi nær cengang var kastet mod en fremspringende Klippe. Vi fik flere Gange en Overhaling af Søen; den slog mig lige i Ansigtet og saa susede det i Klippehulerne. – Endelig kom vi omkring og til Sandgrund hvor Matroserne bare os

21) have] *derefter er overstreget steg* 25) Søen] *først skrevet Van* 26) det i] *først skrevet en*

i Land, vi steeg op for at see ned i de elysæiske Marker, der see ud som tusinde Marker i Italien, Figentræerne havde skudt Blade, og saa var der store Ærter, det var det Hele. -- Nu gik vi i Støv og Blæst til Puzzouli hvor Berg, Herts og jeg tog en Vogn og kjørte til Neapel, tog ind paa Restauratione, over Caffè Italia, spiste godt og drak tilsidst en Flaske af den hvide Lacrymæ-Christi, der smagte guddommeligt og satte os alle i et særdeles lystigt Humeur. Jeg gik til Hvile.

Søndag 16de. Djavolo! Skræderen er taget paa Landet, Boutikken lukket! Der løber han paa Capo di Monte og jeg kan ikke gaae ud, da jeg ingen Kjole har. Først imorgen lukkes der op. -- Længe sad jeg ærgerlig hjemme, tog saa min gamle Frakke, syede paa den, gneed og pudsede den selv, da jeg ikke gad give Tjeneren den, pyntede mig saa paa det bedste og trak den gamle Frakke oven paa; skyede Toledo-gaden og spadserede i smaa Gaderne, for dog at være ude. Saaledes kom jeg til en stor Kirke, her var herlig Musik, to Orkestre; Sangere, smukt oplyst; der gik jeg ind. -- Sad saa hjemme og skrev, var gnaven, spiste godt og saae paa Vesuv, hvor Lavaen dannede en Hestesko. -- Underlige Malerier have Folk paa Murene, ved flere simple Tratorier sees Polichinel skyde en Melon i tu og der vælte smaa Polichineller ud. -- Under Madonnabillederne staaer / »dite ave Maria!« -- Traf Herts paa Gaden og sad lidt om Aftenen og sladdrede med ham og Berg. --

Mandag 17. Endnu ingen Skrædder høit op paa Morgc-

1) Marker] M først skrevet L 10) taget] derover står overstreget ti 23) vælte] først skrevet vælter

nen! Jeg længes efter at komme i Caffeen! – Søstre hvidklædte, med sorte Slør gaae forbi. En Dreng med et Æsel, som den syede Matte Kurv ligger over sælger Finokki. Paa Hjørnet sælger Manden ristede og tørre Figen, Valnøder og Oranger. Bageren ved Siden af har to Borde fulde af Brød paa Fortouget og midt over Rendestenen i den snevre Gade ligger paa et Bret Brødet. Her paa mit Hjørne koge de Suppe af Valdner og Brød, som fattige Folk kjøbe. Foran alle Vinduer er en Altan. – I vor Port sælger en Kone Penge. Ved saaledes at optegne Alt hvad jeg saae gjennem Vinduet gik Tiden og Skrædderen kom, han undskyldte sig med at man havde sagt jeg først, som i Dag kom fra Ischia. Gjorte Afskeds Vesit hos Prømmel, General Mathiesen og den fornemme Printssesse Pigniatelli, som ikke gav Audients, jeg lagde mit Kort og gik. – Fik om Aftenen et venligt Brev fra Bødcher i Rom og havde Vesit af Herts. – *Besøgte Schlick.*

Tirsdag den 18. Da jeg om Morgenens dreiede om vort Hjørne laae Vesuv med Snee og en tyk Røg hvirvlede op. Det var koldt, som om det var streng Vinter. Søen sortblaae og alle Bjergene rundt om med Snee. Da jeg sad i Caffeen blev Hostien baaret om, Folk knælede paa Gaden, saasnart de hørte den lille Klokke klinge, Alle toge Hattene af inde i Caffeen, nogle knælede og Garconen der stod mit i et Raab: Caffelatte! taug og stod i bøiet Stilling til de vare forbi. Jeg gik siden ind i Kirken i Strada sanct Bricida, i et lille Kapel her, hvor der stod en udklædt Vox-Madonna i et Glas Skab, hang der fuldt med Votiv Tavler og Arme og Been, men forunderligt, tre moderne syede Damekjortler, en rosenrød, en hvid og en bruun. Var at sige Levvel hos

Voigts og gav ham et Brev til Jette Wulff. -- Var Klokken 10 hos Schlick, der havde indviteret mig at møde til denne Tid for at see med en Minister fra Carlsruhe, hans Tegninger. Han fortalte mig om hvad Daaser og Pengepresenter han havde faaet fra forskjellige Regjeringer, om Nødvendigheden for Enhver at maatte gjøre Figur, om hans Miskjendelse hjemme &. I en kostbar poleret Mahonie Kasse laae i grønt Fløiels Bind med forgyldte Sølvhjørner og Spænder den kostelig indbundne Bog, som indeholdt hans Tegner af Construxioner, Plafonder & af Parises og Bourdaus Theatre. 10 Han havde nogle særdeles skønne, med mageløs Flid udførte Tegninger fra Pompei. -- Alt var yderst elegant og kostbar. -- Han fortalte mig at Mad: Malibran gav sin Mand en Pension, da hun ei vilde leve med ham, men han ei af med hende. Hun havde en ung genial Violinspiller til 15 Cissispeo der holdt hende i Ørene og havde faaet hende til at lægge en betydelig Sum hen, naar hun havde en Million Frank vilde hun trække sig tilbage og boe ved Brüssel hans Fødeby, hvor hun havde kjøbt sig et Landsted. Schlick var temmelig stræng mod Thorvaldsen og bebreidede ham Gjer- 20 righed og stor Misundelse, Tilsidesætelse af yngre Kunstnere, Freund, Bissen &. Hørte Musik paa piazza reale om Aftenen, løb forgjæves tre Gange til Schlick; ingen hjemme. -- Gav Voigt Brev til Jette Wulff. -- Drak Lacrymæ di Somma.

Onsdag 19. Samme Kulde og stærke Blæst. Jeg lider ordentligt af den og Vinden suser sig ind i mit Hoved gennem de klippede Haar. Var hos Falkonet og fik Penge, tog Af- 25 sked med Carlsted og Aaberg, denne / laae syg for Brystet.

8) Fløiels] først skrevet Flil 9) Tegner o: Tegninger

Traf Schlick der var meget vred paa sin Tjener, fordi han havde gaaet ud og ei været i Aftes da jeg kom. Fik mit Stamblad. Spadserede til den store Broe og gik nu til Voigts. Den engelske Dames Navn fik jeg at vide, men
 5 glemte det. – »Vil Du jeg skal skrive Dig det paa et Papir,« sagde hun og trykkede mig ved Afskeden i Haanden. – Hun kjeder sig vist Stakkel, da hun ikke kan tale uden engelsk og det kan Ingen i Huset. – Et Selskab med Kongen som Præsæs staae for Kapellet Sanct guiseppe som klæder de
 10 Nøgne. Det var just St: Josephs Dag, Kongen med sin Gemalinde kom i Kirken. Soldaterne holdt udenfor. Dronningen var ung og smuk, men særdeles bleeg, hun var i lilla Fløiel med med en breed guul Zobelskinds Kant om og Slør slaaet fra Ansigtet. Embedsmændene der alle stode i en Art
 15 hvide Bluser over deres Klæder, kyssede hende og Kongen paa Haanden, det samme gjorde de ved de andre Prindser, ja selv ved de smaae Drenges paa 7 og 5 a 6 Aar, og det [var] gamle hvidhaarede Mænd som kyssede. – Da de vare tagne fra Kirken gik jeg derind, hvor Sangerne endnu Sang;
 20 der var givet Klæder til 800 Fattige og disse hang paa Loftes Vægge og Søiler derinde. Buxer, Veste, Damekjoler, Børnetoi, det Hele var et stort Klædeskab. – Den kolde Blæst vedblev, Søen var grøn og skummende, Vesuv væltede sorte Skyer, jeg havde Feber i Blodet af den skarpe Luft. – Imorgen skal vi da afsted, jeg har købt Handsker til Jonna og Sæbe til Faderen, været i Maanskin ved Stranden og seet paa Vesuv, hvor Lavaen danner en Tohovet Slange. – Nu sidder jeg paa mit Værelse skriver dette og spiser Pateter og

10) med] først skrevet ko 13) med med] således ms. 17) 7] først skrevet 5

drikker Lacrymæ di Somma. Neapels Skaal og den evige gode Gud være Lovet, for al den Herlighed han lod mit Øie see og mit Hjerte føle. Leed Alt til det Bedste, giv mig Venner og lad mig fortjene dem! Farvel Neapel! /

Torsdag 20. Marts. Den gamle Patron, som eier Huset 5
kom i Aftes da jeg var i Seng og sagde mig ret inderlig Lev-
vel! kyssede mig paa Haanden og kaldte mig Exellenca,
jeg var ganske flau derved. Tidligt før Dag vaagnede jeg og
lavede mig nu til Reisen. Vesuv, viiste endnu en bleegrød 10
Lava i Morgen Dagningen, der laae Sneec paa Bjerget og
det var særdeles koldt. Vi havde en let Vogn og 3 for-
træffelige Heste; Begyndelsen gik meget langsom, uskyldig
kom jeg dog ud fra Neapel dette Vendepunktet paa min
Reise. – Det tog en særdeles kold Afsked med os. En gjen-
nemtrængende iiskold Vind blæste fra Bjergene der laae med 15
Sneec. Træerne vare nøgne, Alt syntes mere tilbage, end da
vi kom. Kun Kornet stod grønt guult og høit under Viin-
træerne. Det var som paa den haardeste Vinterdag hjemme.
Da vi nærmede os Caserta var Aleen i store grønne Knuppe.
Det er en lille By, men lys og aaben, Slottet skal være eet af 20
de største i Europa. Gjennem Vestibulen var en herlig Udsigt
til den store Have, der begrændsedes af Bjergene, hvor en
Caskade, som paa Vilhelmshöhe viiste sig. En brillant
Trappe med Marmor Løver, Væggene beklædt med broget
Marmor. Vi kom ind i Kirken, hvor vi saa Malerier af 25
Raphael Mengs, Conga og Bunito. – I Gardens Forværelse
var en colosal Statue af Alexander Farnese, der træder paa
Lasten og bekrandses af Siren. Vi traadte fra Gemak til

26) Conga ∴ Conca 26) Bunito ∴ Bonito

Gemak, var færdig at falde paa de glatte Gulve; i et saae vi Vuer af Neapel, Gaeta &. I eet var der Stykker med Ma-neuvre paa. Vi vare i Dronningens Bad, her var de 3 Grazier malet paa Væggen. Portrætter af det spanske Konge Huus, 5 f Ex Ferdinand VII som Barn &. – Der var et lille Theater / med Pap-Figurer og et større Theater. I een af Salene havde hvert Loft Malerie kostet 5000 Pjaster, paa det ene var Murat i græsk Costume, paa det andet hans Kone, malet som Retfærdigheden. – Vi traadte nu ind i en ikke fuldført 10 Sal, begyndt under Murat. Der var en uendelig Række smaae Kammere paa 1 Fag, hvert. Haven særdeles stor. Her var et stort indhegnet Basin med en Ø og Flydebroe. Fra Byen med Slottet Caserta kjørte vi nu afsted i et noget lunere Veir og saae paa Veien til Capua Amphietheatret. 15 Det er særdeles stort og anderledes end de jeg før have seet. Der ere Hvælvinger under Gulvet med store Aabninger til Maskinerie for at kunne stige op nede fra. – Prægtige Mar-mor-Capiteler laae rundt om i Gruset, Marmorplader med udhuggede vilde Dyr i Basrelief, Hunde, Tigre, Heste &. 20 – Da vi steg i Vognen kjøbte jeg en Skilling af en Bonde. – I Capua gik Slaverne i Lænker, og Solen skinnede paa dem og Orangetræerne, Henimod Aften kom vi til Sanct Agathe, Byen ligger ovenfor og Kroen nede. Veien dertil var ganske Foraarsgrøn, Solen skinnede paa det grøngule Korn 25 og de nysudsprungne Buske. – I Sanct Agathe flokkede vi os om Scaldinen, en engelsk Familie kom til med to smaae Pigebørn og en feed Dreng, deres Tjener opvartede os med. – Vi fik det samme usle Værelse som sidst.

Fredag den 21. Deiligt Veir, kun Morgenstunden lidt 30 kold. Bønderfruentimmerne vi mødte vare smukt draperede

med røde Kaaber. Vi mødte flere Mødre til Æsels med deres spæde Barn ved Brystet eller et Par Unger ved Siden af sig. – Ved Floden Garigliano vare alle Pilene særdeles grønne, vi kørte over den lange Jern-hængebroe hvor Sphinxerne ligge. – Paa Veien voxte høie Caktus, Havet var deiligt 5
blaat; nogle Soldater kom med en Røver. I Mola di Gaeta kjendte Garconnen os. Haven bugnede med Citroner, men Apelsinerne vare pillede af. Jeg gik i Haven og beed i en Pommerants, som jeg antog for en Orange. Fra Haven saae jeg tydeligt Vesuv. Kikkede ind i Ciceros Bade og foer saa 10
afsted, ogsaa her vare vi sammen med den engelske Familie, en lille Hund med et Brev hvorpaa stod amore, var malet paa vor Vogn, det glædede især den lille Pige. – Byen Itri er da en sand Svinestie. Vi leed af Tiggere og Stank. Veturinen foer afsted, det var en ypperlig Karl, stille men høflig, hans 15
Heste kunde kjøre 12 Timer i Galop sagde han. Vi mødte store Truppe med Bøfler, de have sandt Dæmon Blik; saac hæsligt ondt paa os. – Deiligt udsprungne Grædepile, som syntes at kysse deres Skygge i det de bevægede sig i Vinden. Mange Gravmonumenter og et Moderne Grændsesk[jæl] / 20
[en] Ruin. Vi saae Hulen fra sidst, Gjederne sad endnu som før smukt gruperede, men vor lille Hyrdedreng manglede. Soldater Gruppen om Ilden inde [i] Huset meget malerisk. Vi opdagede nu til Høire en Søe vi ikke havde seet paa Udrei- 25
sen. Hele Veien fra Itri til Terrazina, gjælder for at være usikker. Det blaae Hav laae i smuk Aftenbelysning en Smak styrede mod Terrazina hvor vi maatte i Dogane.

9) en] tilføjet over linien
sk[jæl][en] hul i papiret

9) Orange] først skrevet Oranger

20) Grændse-

Værelserne i Logiet ere kaldte op efter Byer, forrige Gang laae vi i Palermo, denne Gang fik vi Værelset Turino, Zeuthen, Londel og jeg kom sammen, hvor jeg undgik, som paa hele Reisen at tale med hiin, saa det gik taaleligt af.

- 5 *Løverdag 22.* Deilig Morgen. (Vi havde i Aftes spiiet igjen med den engelske Familie). Havet var saa blaat, Bjergene som Skyer og i den klare Luft saae jeg tydeligt Vesuv med Røgstøtte, det syntes med de neapolitanske Bjerge at give et veemodigt Farvel og fortryde at det tog en saa kold Afsked
- 10 i gaar. Det var en kold Pige, der nu syntes at græde og byde et varmt Lev vel! jeg kaldte ad de Andre at see det, tegnede Situationen og foer afsted. En Damp laae som Røg om Bjergene. Aleen var ganske grøn, her traf vi Engelænderne som tog forud, men deres ene Hest var blevet stædig,
- 15 og de maatte nu kjøre kun med 2. – *Circes Ø* hvor Ulyses landede hævede sig smukt bag de frodige Sumpe, hvor Hestene løbe vild omkring, Sumpfuglene dukkede ned og hvor man brændte Rørene af for at gjøde Jorden. En stor Ildstøtte med Røg Mantel steeg i Luften. Ved Torre di tre
- 20 ponte hvor vi bedede saae vi et Huus af Rør, som om det var flyttet hertil fra Lapland. Midt i Stuen var et hævet Ildsted hvor Konen med Børnene sad ved den kogende Mad. En stor Hund laae tæt ved. Bjelkeloftet skinnede af den sorte Røg. Kjødmad og Klæder hang rundt om, der vare smaae
- 25 Aflukker til at sove i &. – Vi kjørte nu i Galop afsted. Afbrændte Plainer rundt om. Alt Klokken 4 vare vi i Velletri,

3) Londel ∴ Lennel 3) som] *først skrevet* at 4) taaleligt] *først skrevet* temmeligt 15) hvor Ulyses landede] *tilføjet over linien* 17) Sumpfuglene] *først skrevet* Søefu 19) di] *først skrevet* del 21) Lapland] *først skrevet* Lan

hvor jeg tvang Kudskene til at kjøre »a la Posta« hvor vi bleve
saa godt behandlet sidst. Vi spadserede her i Haven hvor
man saae over Sumpene til Circes Ø og Terrazina. Spiste
godt. Da Zeuthen havde faaet et Par Glas Viin kom han i sin
natur Tilstand og glemte at den engelske Dame sad ved
Bordet, ræbede og harkede som han sagde til Londel, var
Dunster fra Maven. – Jeg gik tidlig i Seng og sov godt. 5

Søndag 23. Første Mand oppe og drak Kaffe før de Andre
kom i Klæderne. Taagen over Sumpene saae ud som en rolig
Søe, der laae Sne paa Bjergene i Solskinnet. / Vi spurgte 10
Veturinen om det var mueligt at vi kunne komme til Rom
Klokken 4. »Fire? udrød han! Sancta Catrina! Fire? Jo
vist Klokken 2 skulde jeg tænke! Fire Heste, ypperlige Heste!
Fire? Jovist. Vi ere der Klokken 2« og Karlen holdt Ord;
vi bedede 1 Time i Albano og fløi saa over Campannien. Vi 15
maatte da i Doganen; derpaa kjørte vi til Caffè greco hvor
jeg tog med min Kuffert ind til *Christensen*. Vertinden meget
kjerlig. Bravo og Meyer de første Danske jeg saae. Spad-
serede paa Monte Pincio, blev kjerlig modtaget af Aurelio.
Om Aftenen traf jeg først Christensen og Kückler der toge 20
venligst mod mig af alle. Sov godt.

Mandag 24 Marts. Travede omkring i Rom! hvor den dog
er stille og uddød mod Neapel, det følte vi strax igaar. Be-
søgt Jensens og spadseret omkring med Bøtcher. Det er som
jeg var kommet hjem til Odense, saa bekjendt synes Alt mig. 25
Paa Gaden staae smaae Telte hvor de sælge og koge Faste-
mad, Fritelli kaldes de smaae stegte Grødboller de sælge;

7) Dunster] først skrevet »Dunster 15) 1 Time] først skrevet næ 27) stegte]
tilføjet over linien

brogede Ballonner med Lamper i hænge under de opsatte Laurbærgrene. – Gik i Kneipen hvor Blunch fandt at Schlicks Tegning til mig var som Smørierie fra en Søndags-skole. –

- 5 *Mandag* [3: *Tirsdag*] 25. Kom i Caffè Greco, en Mand i Bluse raabte »Andersen!« det var Feddersen, der for nogle Timer siden var ankommen. Han tog mig om Halsen og kysede mig to Gange; Værelser kunde han ikke faae, vi gik da til Herts der havde fire. Der var et Vrøvl før han kunde
10 faae det ene. Vi gik derpaa sammen til Capitolet, Colosæet, Lateranet, Maria Magiore Piazza barbarina, Sanct Antonio med Madonnaen, Pjaza Navona og Pantheon. – Meget træt ankom vi i Caffè Greco. Paa Pjaza Navona saae vi den smukkeste Bondepige jeg har seet (Fortunata skal hun hedde
15 og er malet og har som Malerie gjort furore paa den tydske Udstilling). – Christensen læst et interessant Brev for mig fra Hansen i Athen.

- Tirsdag* [3: *Onsdag*] 26. – Spadserede med Feddersen og Rømer til Forum Janus Tempel Cloakerne & &. Efter Bor-
20 det gik vi ud i det sextinske Kapel, kun sortklædte maatte komme ind, jeg var i bruun Kjole og da jeg mærkede enkelte Gentlemænd slap ind, klædte som jeg, sagde jeg til en af Sweitserne »Bin ich gut gekleidet? Ja oder nein!« – Han maalte mig med et Blik, sagde Ja og jeg slap ind, men
25 min Stok af Viintræ, maatte jeg lade blive bag en Pille paa den store Trappe og udsætte mig for at miste den. Fedder-

3) Tegning] *foran er overstreget* Mallerie 3) som] *tilføjet over linien* 11) Sanct] *S. først skrevet* C 12) Pantheon] *først skrevet* Pantteon 19) Forum] *tilføjet over linien* 24) med] *først skrevet* met 25) blive] *først skrevet* blie

sen og Rømer traf jeg derinde; Menneskemassen / særdeles stor. De fleste Engælændere jeg havde seet sidst i Carnivalsdragt, vare nu i en lignende, Officerer forestillede de i kostbare Uniformer. To havde lyseblaa Frakker med hele Sølv-Basrelief, forgyldte Støvletter og en Art Turban paa 5 Hoved med Perler og Fjær. Det var en sjælden Uniform. Ganske unge Drengene vare i Uniform. Der blev ogsaa talt meget derom. – I Logen oven over sad Dronningen af Neapel. Hun er meget bleeg, ligner en Deel Madam Kretsmer. Hendes Moder (?) saa særdeles simpel ud og skar hvert Øieblik Ansigt. Kongens Broder var der. – Det Lichtensteinske Huus havde Logen ved Siden og vor Prindsesse een lille een i Krogen. Luckner stod bag i, som Opvartende Cavaleer. – Der blev læst 15 lange Lectioner af det pavelige Kapel og ved Enden af hver, eet Lys slukket i en stor Kandelaber med disse paa. – Paven var der ikke. Efter een af de første blev sjunget miserere, det var som Engelens Graad opløst i Melodie, dog var det haardt at høre alt det andet! Rømer yttrede ogsaa sin Kjedsommelighed, saa at en Tydsker spurgte om han var Chatolik eller Protestant, thi han holdt sin Andagt. Det blev til Skjænderi. Efter Misereret gik vi ind i Peterskirken der var halvdunkel, mange knælede herinde, Lamperne brændte klart om Peters Graven og Lyse- 20 sene paa Hoved Altret lyste stærkt. Feddersen var henrykt. Paa een af Altanerne viistes Reliquier frem. Der var en stor Taushed. F. sagde mig at han her følte hvad Schilling havde sagt at et Intet var dog et et Noget. Der laae en stor Kraft 25

8) oven] *først skrevet* over 18) andet!] *først skrevet* andet, 21) blev] bl *først skrevet* v 26) Schilling ∴ Schelling

i en religiøs Taushed. – Da vi vandrede hjem kom vi forbi festligt pyntede Boutikker, med hele Lysekroner af Æg, et levende Faar var bundet i blødt grønt Mos og Fanen stod ved Siden. – Pølser hang i Festons. – En interessant Samtale med Feddersen. I Kneipen drak vi god Viin, pluddrede og – skildtes ad

Skjærtorsdag den 27. Koldt Solskin. Gik til Peterskirken, man sang i det sextinske Kapel, Folk strømmede til. / I Kirken var Soldater og en Vrimmel af Mennesker. Jeg saae endnu flere Pilgrime end igaar; der var en Fader med sin 10 aarige Søn, det saae ud til velhavende Folk, de havde smukke Tøiblomster paa Hatten og Muslingskaller paa Pellerinen. – Jeg kom inden for Soldaterne men for at komme videre maatte jeg som igaar af med min Stok, ogsaa denne Gang gik det godt, den stod ved eet af Altrene. – 13 hvidklædte Præster, sad paa en Forhøining og Paven vadskede deres Fødder; der vare unge Mennesker imellem dem. Buxer og Strømpe var ud i eet, de stak Benet gennem en Aabning ved Ankelen. Da Paven gik ned fra sin Throne til dem, var han nær dumpet, han syntes at skjænde paa Cardinalerne der understøttede ham, det var to ret kraftige Mænd. Hver af de han vadskede gav han bag efter en stor Bouket af Levkoier, de kyssede hans Haand; Castraterne sang. Fra Balkonen gav han i forveien Velsignelse, men det saae jeg ikke. De bleve ogsaa bespiist. De mange Folk paa Balkonen i Kuppelen toge sig godt ud. – Reliqvierne bleve først viiste frem. Efter Middagsbordet var jeg igjen i det sex-

7) Koldt] Ko først skrevet Kl 22) af] først skrevet bl og derefter er overstreget Pilgrim

tinske Kapel (i Formiddags sang de et Miserere af
 og igaar af Palestrina). Jeg blev i Dag træt af Lectionerne
 og gik efter det første Miserere; i Kapellet ved Peters Kirken
 havde de Miserere af Aftenen deelt mellem Knei-
 pen og Hjemmet. – Jeg har i Dag faaet Brev fra min kjære 5
 Voigt. Han taler om Molbecks Kritik. Det burde være Critik-
 kens Sag: med Kjærlighed til Kunsten at glæde sig ved det
 Gode og med en Art Smerte berøre det forfeilede, det Slette
 burde ganske forbigaaes, men hjemme sætter sli­g en kold Karl
 der ikke har Gnist af lyrisk Følelse, sig for Arbeidet, vil have 10
 Alt under *sin* Paryk, glæder sig kun naar han finder noget
 han synes der er slet. – Lad mig følge min Natur; hvorfor
 skal jeg gaae i et Trav som er Mode, slentrede jeg i min
 Gang saa er den dog naturlig. – Fordi han ikke finder sine
 Nødder paa mit Træ men Æbler, er derfor Træet ikke at 15
 foragte. – Paa Kneipen var jeg i Aften meget kort. Deiligt
 Maaneskin. Der brændte et Blus paa Piazza Barberine, som
 Folk flokkedes om. Tætved kogte Fritilli og anden Fastemad.
 Smaae Fisk laae malerisk paa en Skraaning

Langfredag den 28. Deiligt Foraarsveir uden Blæst. / Var 20
 i Colloseum og Maria Magiora; i Collosæum gik 5 tyrolske
 Bønder i hvide Kapper og med smaae runde Hatte, de knæ-
 lede omkring Korset. Deres sorte Haar var kjæmmet glat
 ned. Det var en deilig Gruppe. Jeg følte mig ellers syg. En
 Kulde isner i mit Blod. Om Aftenen spadserede jeg omkring 25
 og saae de smukt udpyntede Spekhøker Boutikke. Paa
 Pjazza del Trevi var Væggene skjult med forgyldte Parme-

3) det] *først skrevet den* 8) forfeilede] *først skrevet u* 12) der] *først skrevet*
 det 23) Korset] *først skrevet Korgset*

san Ost, Lys hang som Orgelpiber om Madonnabilledet. Loftet var en Løvsal af Pølser og Laurbær, tæt besat med sølv og Guld Stjerner og røde Silkesløifer. – Over Madonna var en Grotte der syntes uendelig dyb ved S sammensætnin-
 5 gen af Speile, her stode smaae Faar af Smør og mellem dem Lys og brogede Lamper. Ved begge Sider saa man i to Nischer Riddere i Transperant der paa Valser gik rundt. Curtius (?) der paa Forum styrter sig i Ildsvælget var et stort Transperant under Madonna. – Børnene vare meget
 10 lykkelige især over tre Engle af Fedt der legede med hinanden. – Gik tidlig til Seng og hørte ikke i Eftermiddag Misereret. –

Løverdags den 29. Marts. – Smukt Veir. Jeg gik ud i Constantins Døbe-Kapel hvor i Dag Jøder og Tyrker døbes. Det
 15 var ikke uden en lille Jødedreng paa 6 a 7 Aar, han havde et skurvet Hoved og da han fik Vand paa det klistrede de faae Haar sig endnu mere sammen. De kongelige fra Neapel vare der; man gik i Procession og en Præst og Drengens Moder holdt den sølle Unge, der gik med et Lys i Haanden,
 20 hans Skoe var meget usle, Strømperne skidne og Hovedet – som sagt, men saa havde han en hvid Silkekjole oven over, der hørte Kirken til. Han gik med et Lys i Haanden og man løb fra det ene Kapel til det andet. Da han laae paa Knæ foran det fritstaaende Alter fremvistes Peters og Pauli Hovedskaller. I det Øieblik Fasten ophørte faldt Teppet fra Mallerierne, i alle Gaderne skjøde Folk fra Vinduer og Altaner
 25 Glædesskud og foer saa i Kjødmeden. Var i Jesuiter-Kirken

3) Over] O først skrevet I 6) Lys og] tilføjet over linien 17) fra] først skrevet vare 18) der] først skrevet det

hvor der har været Ilumination. Gik paa Pjazza Navoni hvor der vrimlede med Frugt og Boutikker. Om Aftenen ved Trevi. I Peters Kirken Stabat mater. Spadserede i Dag med Thorvaldsen, der bestandigt holdt mig i Haanden og talte kjærligt til mig. Var i Vogelbergs Atellie. Igaar var jeg paa Udstillingen hvor Fernleys Tyrolerstykke og Sonnes Fiskere indtage en høi Rang. 5

Søndag (1ste Paaskedag) den 30 Marts. Fuldkomment Sommerveir. Peterspladsen var opfyldt med Mennesker. Bønderfolk laae i Grupper paa den brede Trappe. En Zigeunerkjærлинг solgte Perlesnore jeg købte een af hende. Kirken selv var næsten opfyldt med Mennesker. – Bønderdrengene vare krøbne op uden / paa Skriftestolene. De pavelige Soldater stode opstillede i Gangene. Cardinalerne sad ved Hoved-Altret og Paven var, som disse, i hvidt med Guld. – 15
Da det Hellige fremviistes sank Alle paa Knæ og i samme Øieblik lød fra Kirkens Indgang Basuner, det havde en høitidelig Virkning. Nu blev Paven (Klokken 12½) baaret i Procession ud af Kirken, han saae meget glad ud. I Portalet blev han modtaget med fuld Musik, de bar ham op ad Trappen og han viiste sig nu paa Balkonnen og uddeelte Velsignelse. Alle Soldaterne og Folket laae paa Knæ. Paven kastede to Papirer ned, det ene var en Syndsforladelse, den anden, et aarligt Bann over, troer jeg, Familien Colonna, der har ligget i Strid med Paverne. – De kongelige havde 25
Loge paa Buegangen. Pladsen var næsten ufremkommelig. – Klokken 7 gik jeg ud, for at see Kuppel Belysningen. Med

1) Ilumination] først skrevet Ilumitation
Sønda 5) Vogelberg ∴ Fogelberg

3) Spadserede] foran er overstreget

Transperante Løgter var hele Architekturen besat, man saae i en Ild-Contur hele Kirken; jeg gik op til den og fandt den ene Dør paa Klem, en Fremmed smuttede ind og jeg bag-
 efter; Illumination lyste gjennem Kuppelen, Lamperne om
 5 Petersgraven gave et klart Skjær, jeg var netop inde, da en Gravekarl kom til og viiste den anden ud, eftersom Kirken skulde lukkes vi vendte da om, men jeg saae saaledes Peterskirken med de dunkle Skygger sidste Gang. Da jeg kom ud gik jeg en Tid og saae paa den blændende Kuppel i den
 10 klare Luft; da Klokken var 8, blev det med eet, som der i samme Moment gik Ild i alle Løgterne, men det var Forvandlingen, utallige Skaaler med Blus, der havde været skjult bleve trukket frem og den hele Kirke lyste i en stærk Glands. Trængselen hjem var meget stor. Paa Angelobroen følte jeg
 15 mig med eet ilde, en Gysen gik igjennem mig og jeg kunde neppe staae paa mine Fødder. Massen trængte paa, jeg anvendte al aandelig og legemlig Kraft og kom nu over. I de snevre Gader, hvor ingen Løgter brændte, foer Vognene, som gjalt det Liv og Død, Fodgjængerne maatte knuge sig
 20 op til Muren, da Dørene vare lukkede, Hjulene susste forbi os. Jeg gik ind i den skidne Gaard i Arco del parma og saac Tiberen og hele Kirken, siden gik jeg op paa Monte pincius hvor den ret tog sig ud, da jeg næsten heelt over-
 saae den.

25 *Mandag den 31 Marts* (anden Paaskedag) Gik jeg i Maria magiora og i Maria del Angeli og sagde disse Kirker Levvel. Besøgte Thorvaldsen der medens vi talte sammen i So-

5) gave] først skrevet kaste 8) med] først skrevet imod 20) susste] læsningen usikker, måske sueste 21) Arco] A først skrevet St

phaen, pidskede en Æggeblomme i Spølskaal, han viiste mig nu sit Basrelief Nemesis, hvor han har skrevet med Ord Allegorierne. – Ved Afskeden tog han mig i sine Arme og kyssede mig to Gange. – Han meente vi saae hinanden i Danmark eller – Italien. Deiligt Veir. / Gik at sige Lev vel 5 til Printssessen, Poulsen & & paa en Tid jeg vidste de vare ude. – Børnene dandse med Tambouriner udenfor en lystig Santarello. – Gik om Aftenen til Blunk for fra hans Attellie at see Girandola, der vare alt flere komne da jeg ariverede, Plagemann stod i fuldt Arbeide med at male »Der alte 10 Frits« paa en Fane, thi imorgen skal alle de fremmede Kunstnere gjøre Kjabara (?) Touren og man kan ikke begribe at jeg vil reise den Dag; de møde Alle i en Slags Ud-klædning med Pontemolle-Ordner &. Nogle ride til Æsels Andre gaac. Der har i Caffè-Greco hængt en Indbydelses 15 Liste med en Tegning paa, hvor to Riddere brød en Landsc osv osv. – Blunck havde ordentligt opført Stilladser, der kom Flere og Flere, en Grevinde (Pappenheim?) osv. En stor Deel maatte op af den bevægelige Sti paa Balkonen, jeg sad midt for det store Vindue. Pavens Navnetræk med 20 straalende Forziringer var det første, efter nogle Raketter fra Vatikanet havde givet Signalet. – Deilige IldFiske spillede i Luften, Herlige Caskader og Vesuv. Det var et ganske herligt Fyrværk, det første jeg har seet. Hvide Baloner legede i Luften, og ved de stærke Kanonskud dundrede det i Taar- 25 net hvor vi vare. – Da jeg siden kom i Kneipen drak de min

10) male] derefter er overstregtet Fri 12) Kjabara ∴ Cervaro 15) en] først skrevet et 17) opført] først skrevet opføre 18) En] E først skrevet D 19) Sti ∴ Stige 20) mcd] først skrevet Ve el. lign. 26) Kneipen] først skrevet Kneiben

Skaal og Bødcher sang Reisevisen, de Andre gav Chor. – Da jeg kom hjem var der ingen Svamp og jeg maatte vente til henimod 12 før Christensen kom og jeg kunde faae det sidste pakket ind. – (Koop snød mig for min Scudo)

- 5 *Tirsdag den 1te April.* Klokken 5 skulde jeg reise, men alt 3½ kom Fakinen og sagde at Vognen var færdig og man ventede paa mig, jeg maatte da hovedkuls ud af Sengen, pakke Resten ned og sige i Galop: Lev vel til Christensen. Faquinen førte mig gjennem de øde Gader, hvor man just
- 10 slukkede Løgterne og om til Doganen, hvor Vognen slet ikke var kommet endnu. Paa Gaden kom Polletiet og spurgte hvad det var for Tøi han bar, jeg maatte da forklare at jeg skulde reise. – Endelig kom Vognen, men før vi fik den sidste Reisemand var Klokken henved 6 og det var lys Mor-
- 15 gen, vi fik ham først op ved Porta del Populo; hele mit Selskab var Italienere -- Da Veien dreiede om saae jeg sidste Gang Peters-Kuppelen, min Sidemand viiste mig Neros Grav, der har Form af en Sarcophag. – Vi mødte en / Pilgrim paa Veien, han var behængt med Muslingskaller og
- 20 kom fra Rom. – I Huulveien vi maatte igjennem sad en Veturin fast vi maatte lade ham faae den ene af vore Heste og fik saa igjen hans da det gik os ligesaadan. Det regnede stærkt, var et hæsligt Veir. I *Boccano* spiieste vi Frokost, en stor Ild brændte paa Kaminen. Her traf jeg Ländel, der gik
- 25 over Perugia til Florents. – Ligeledes Engelænderen jeg traf i Neapel. – Det var en hæslig Vei og Regn, der nu fulgte paa, endelig skinnede Solen og vi naaede til vort Natte-
 kvarter *Ronciglione*. Ved Bordet vare unge Tydskere og

5) Tirsdag] først skrevet Den 24) Ländel ☉: Lennel

Engelændere der talte Tydsk og Fransk mellem hinanden for at vi ikke skulle forstaae dem, men jeg kunde ikke bare mig, talte tydsk, og nu fortalte de mig at de havde besøgt Bends' Grav i Vizenza og at de kom fra Florents og gik til Rom. – Jeg sov i Værelse med den livlige Italiener. –

Onsdag den 2^{den} April. Kunde hverken faae Melk eller Brød til min Kaffe, det var daarlig Kost i det jeg følte det, faldt det mig ind: »og det er din Gebursdag!« – Det var meget koldt og blæste formeligt op til Storm, snart saae jeg en Viig af Søen Bolsena nedenfor mig, vi steg bestandigt meer og meer. Jeg havde faaet en Abat fra Ronciglione ind til mig, et dumt Stykke af et Menneske, han vidste ikke hvad tedesko var og da han paa min slette italiensk kunde høre at jeg ikke var fra hans Egn og jeg sagde ham jeg kom fra Norden, troede han jeg var en Milanaser. Jeg sagde nogle enkelte Ord til ham paa Latin, men han svarede at han nok kunde læse det, men at han ikke talte det. – Jeg frøs meget stærkt og naaede saaledes *Viterbo*, hvor jeg kom ind til en lystig Caffè Vert der havde været fransk Soldat og gjort Feldtog i Spanien, men snyde vilde han og da Italienerne sagde ham at ingen af os vare Engelændere, forsikkrede han ret naivt at saa havde det ogsaa kostet det dobbelte. – Veien blev nu meer og meer øde, man havde for [at] hæmme Røveriet brændt Skovene af ved Siden af Veien, de nøgne sorte Stubbe stode nu kun frem og gav det et mere øde Udseende. Kulden var utaalelig, mine Fødder som Iis og Vinden peeb gennem alle Aabninger paa Vognen, saaledes

1) Engelændere] *først skrevet* Engelænde 12) et Menneske] *et først skrevet*
 en 15) var] *foran er overstreet* kom

kom vi til Montefiascone, der ligger paa et Bjerg, i Kroen udenfor toge vi ind, hvor en feed meget levende Vertinde tog imod os, gjorde en stor Ild paa Caminen, men lod os sulte en Pokkers Tid, Datteren løb til Byen for at hente:

5 »*est, est est*« til os, men kom længe efter og forsikkrede at der ingen var at faae, / maatte skjændes med Vertinden om Betalingen som imorges med Cammerieren. Jeg tegnede Byen af med Kirken hvor Fugger ligger, han har et Bæger paa hvert Hjørne af Kisten fortalte Signora. – Da jeg var

10 meget forkommet af Kulde indviterede Familien inde i Vognen mig, ret indstændig om at træde derind, her sad jeg nu luunt og tittede gennem Ruden. Det var en Hr Pjerreboni med Kone og Svigerfader som havde været i Rom og Neapel. Jeg maatte pluddre italiensk. Signora var meget bange for

15 Røvere og meget begjærlig efter at vide om mit Hjem, om det ikke altid der var Vinter. Vi kjørte en lignende bugtet Vei fra Montefjascone, som til denne By. Egnen særdeles vild, Træerne brændte af. Bolsena-søen laae nu stor og udstrakt for os, vi øinede længere borte Havet, som vi denne

20 Formiddag ogsaa havde seet fra Bjerget. – Vi kom nu til Byen *Bolsena* der ligger tæt ved Søen, Egnen er meget smuk og Montefjascone ligger paa Bjergryggen. – Her vare særdeles mange Huler; vi kom forbi St Laurentius Borg just da Solen gik ned; den snevre Bjergvei og de dybe sorte Huler

25 saae forunderlig ud; da jeg kaldte disse Casernæ di Brigandi! skreeg Signora ganske høit »o dio!« og vilde endelig at vi skulde overnatte i St Laurentius, en lille By paa Bjerget, men Veturinen Pacifico, lovede at om $\frac{3}{4}$ Time skulde vi

15) begjærlig] be *først skrevet* bj 28) Time] *først skrevet* Timer

naae Aquapendente, hvor vi logerede bedre. Det blev da ganske mørk da vi kom her til. Nogle smukke, venlige Piger tog imod os, gjorde en stor Ild og gave os god Mad, vi havde i Bolsena kjøbt en Flaske »est, est est«, en Art Muskateller, den tømte vi. Stille drak jeg mine Venners Skaal i hjemmet, 5 der vist i Dag har drukket min. Signora lod sig formærke med nogle tyske Ord, som hun lod falde og spurgte mig om disse paa Dansk. Ordet Lysesax fandt hun særdeles smukt, men kaldte det altid »Lusesax«. – Det første sagde hun var især smukt! – Sov i et Værelse uden Vinduer og blev 10 vækket strax da jeg blundede, for at give mig mit Pas. –

Torsdag 3. April. Blæsten var endnu stærkere end igaar, jeg sad inde i Vognen der rystede, vi kom nu gennem Ponte centino, nogle faae Huse og ned over en næsten udtørret Flod til en Kro, kaldet Novella, her sagde Veturinen han 15 maatte blive for Stormen; / Vertinden fortalte at en Fragt-vogn var blæst om paa Bjerget, medens vi tøvede her, kom en tysk Haandværkssvend og bad mig om lidt, han kunde slet ikke italiensk sagde han og var meget ulykkelig her i et fremmet Land. – Jeg sad i Cabrioletten da vi efter nogle Timer 20 forsøgte Bjergtoure; flere Gange troede jeg virkeligt at vi skulde hvirvles bort af Stormen. I *Radicoferani* hvor den toskanske Grændse er, slap vi for at vesiteres, Tøiet blev plomberet. En vild Vei gennem Ricorsi og Poderina kom vi til *Sanct Querico* hvor vi toge ind i Solen. Bjergformation var 25 her i underlige Bagerovne, en smuk gothisk Kirke laae lige

1) logerede] først skrevet logedede 12) Torsdag] T først skrevet O 16) at] derefter er overstregt En 16) Fragt-vogn] først skrevet Fraktvogn 23) plomberet] først skrevet plomperet

over for Vertshuset, vi spiste ret godt og gik saa til Hvile.
(Her saae vi de første Toskanske Dragter)

Fredag 4de April. Om Morgen rullede vi ad Veien der gik i mange Slangebugter og kom nu til Torrennieri, Fruentimmer med sorte Mandfolke-Hatte med Fjer mødte vi hyppigt, Eggen blev meer og meer frodig, det var en blomstrende Have. Stormen havde ogsaa lagt sig og det var smukt Foraar. Mod Middag kom vi til *Siena*, Ved Portene, paa Pladserne, overalt saae vi Colonner med Romulus og Remus, som dier Ulven. Pjazza del campo er en smuk Plads med Palazzo dell comuni, et stort Vandbasin med Basrelief og Helgeninder pryder Pladsen. Vi kom ind i Palazzet, en Art Raadhuus, med gamle Malerier al Fresko, blandt and[re] Marias Kroning – Sanct Christoffer – Den hellige Familie af Leonardo Sodoma. Vi førtes nu gjennem flere Sale hvor der vare Contourer og traadte nu ind i et Gallerie med de Pavers og Cardinalers Portrætter, som havde været i Siena. Gik derpaa forbi Palazzo reale til Domkirken, der er opført af hvidt og sort Marmor, ligner i det Mindre, Milanos Dom; Apostler og Evangelister smykke de gothiske Taarne. Sancta Chathrina di Siena og Sanct Bernardino i B[r]onze staae udenpaa. Den har et imponerende Indre, Gesimsen her er hele Paverækken med Christus og Peter i Spidsen, de ere af Marmor, Christus troer jeg, var af Bronze, han saac ganske sort ud og havde en forgyldt Turban, Peters Nøgle var forgyldt. Paa Gulvet er et smukt Mosaik-Stykke, som viser Moses der faaer Vand af Klippen. Prædikestolen er af Marmor fra Siena. Et andet

2) (Her . . . Dragter)] senere tilføjet 13) and[re] hui i papiret 14) Leonardo] foran er overstreget Leonardo; skal være Giovanni Antonio

Mosaikstykke i Gulvet er Kong David. I Choret staae Engle af Bronze med tændte Lamper. I et Kapel saae vi en Sanct Hjeronimo og Madalena af Marmor, gjort af Bernino. Besøgte her Alexander III og VII Grave. Saae en Johannes i Bronze af Donnatello. En lille Marmor Christus af Michel Angelo. Paa en Antik Søile stod Herkules og Neptun i Basrelief. I et Sidecapel saae vi Raphaels Malerier som forestiller / Scener af Æneas Sylvius Picolominius's Historie. Det Stykke som forestiller, at han bliver Cardinal, seer i Farverne, ud som Nyt. I samme Række sees ogsaa hvor Pius III (under hvem Æneas levede) hæver Chatarina af Siena op blandt Helgenerne. Medens vi saae her paa, faldt mit Øie paa et smukt moderne Marmor-Monument, som jeg troede var af Thorvaldsen, jeg spurgte Guiden ad, han foer hæftig op og sagde, hvor jeg kunde lægge Mærke til noget Moderne, naar jeg saae Antikke-Sager, at Raphael var en Mand, som man ikke i nogle Minutter kunde see. Et Aar behøvedes der til. – I samme Kapel stod de 3 Grazier, som man havde fundet her i Kirken. – Baptisteret har en smuk Facade. Vi gik til Kirken Sanct Domenico, saa Citadellet og Byens promenade der er prydet med Figurer af Terracotta malet hvid. – I Porten vi kjørte ud af var Helgener malede og Votivtavler op-hængte. En smuk Vei førte os gennem Byen Stabiaæ og saac mod Aften Poggibonsi, hvor vi skulde overnatte, staae som malet med Kul paa den rene Aftenhimmel. Da vi kom til Ro, savnede Familien deres Natsæk der var glemt i sidste Natqvarter, der blev skrevet efter den. Vi havde samme Dag passeret Buon-

5) lille] tilføjet over linien 8) Sylvius] derefter er overstreget 's Historie 14) Thorvaldsen] først skrevet Thorvalde 18) I] foran er overstreget Vi saae

convento, Montarone, Siena og Castiglioncella. Veturinen havde ikke været høflig, jeg lovede ham faae Drikkepenge. –

Løverdags den 5 April. Solen var oppe da vi reiste afsted over Tavernella i den frodige Bjergnatur. i Casciano vilde
5 Vertinden snyde mig og jeg betalte kun det halve hun forlangte. – En deilig Bjergvei førte til Florents hvor jeg tog ind i *Leone bianco*, fik et smukt Værelse for 2 Poul gik ud at spise og hjem at hvile mig. Det var den Dag!

Søndag 6 April. Gik at opsøge Signor Martini og kom til
10 Broderen istedet, den rette Mand var meget venlig men plagede mig frygteligt med at fløtte ind hos ham i de Værelser Winther havde boet; men han forlangte det dobbelte af hvad jeg gav. Nu gik han med mig at opsøge Digteren *Berthi*, som vi ikke kunde finde, han gik da hen i Kirken,
15 hvor han fandt en Dame knælende for Altret, som gav os Adressen. Poeten boede i et meget gammeldags Huus og laae syg af Forkjølelse, hans Büste stod paa Bordet og Bøger laae rundtom, det var en livlig Mand, som glædede sig meget ved at høre fra Winther. Martini førte mig nu ud i den
20 hertugelige Have ved Palazzo del Pitti. / Her er en ganske deilig Udsigt over Byen og ud til Bjergene. – Han fortalte mig at de ventede hele den kongelige neapolitanske Familie, da Dronningen er en Datter af deres Hertuginde, som nu skal i Barselseng. Da jeg om Eftermiddagen spadserede samme Sted
25 saae jeg Hertugen med sin Gemalinde. Ronzi Debegnis er her og synger i Aften i Othello men da jeg føler mig endnu træt af Reisen bliver jeg hjemme og læser igjen mine Breve jeg i Dag har faaet fra Ørsted og Fru Lessøe. – (Spadseret ved Arno).

1) Montarone ∴ Monteroni 19) Winther] *først skrevet* Vinther

Mandag 7 April. Var til Morgen hos Fenzi og fik mine Pengesager ordnede. – Gik nu i Galleriet hvor jeg traf Zeuthen og Lendel som vare komne igaar, jeg stødte ogsaa her paa Pjerrebomis. Saae en smuk Buste af Machiavelli og nogle Basrelief af Luca della Robbia født 1388, det var dandsende og blæsende Genier. Peter og Paulus som føres ud af Fængslet ved Engelen & . Var inde i Værelserne hvor Bronze Sagerne staae, her tiltalte mig især en Minerva, smukke Afstøbninger af den medicæiske Venus, Sliberen, Gladiatorene og den svævende Merkur der staaer paa et Hoved. – Af Donnatello staaer en Marmor David, stiv som hugget efter de gamle Mestres Billeder før Raphael. – Imellem Malerierne dvælede jeg især ved Hannibal Carraci Abe som Sonne har copieret. – Saae paa de gamle Keiseres Statuer og spadserede omkring i Byen. Der er ikke synderligt Vand i Arnofloden. (Da Molbeck ubilligt arbejder mod min Fordeel, vil jeg bruge hans Kritik til min Bagdeel). (Hvad der ei er til Fordeel kan bruges til Bagdeel). – Gik efter Bordet ud til Kirken frate del monte, en Cypres Alec fører der op med Kors imellem. Ved Porta rossa staaer foran Colonade Bygningen et ypperligt Vildsviin af Metal, Vandet strømmer det ud af Munden og det seer komisk ud at Folk ligesom kysser Svinet naar de vil drikke, det er ganske blankt paa Trynen og Øret ved saa ofte at tages paa. – Det samme i Marmor staaer i Vestibulen til Musæet. – Følte en uhyre Kulde i mit Blod, ængstelig for Feber gik jeg at lægge mig. –

Tirsdag 8 April. Var paa Polizia for at faae et Opholds

1) Mandag] M først skrevet S 3) Lendel ∴ Lennel 15) synderligt] først skrevet synderigt 19) Kirken] derefter er overstregat del

Kort. – Sendte Brev til Fru *Lessøe* og *Voigt* og et til *Petsholt*. Spadserede ud af Byen og saa den smukke Port St: Gallo, der staaer isoleret som en Triumphbue og har mange Forsiringer og Basrelief. Gik langs Byens Muur; besøgte Kirken

5 Sancta Anonciata og saa Madonna del Sacco og alle de andre velbekjendte Billeder fra jeg sidst var her. Vandrede nu uden Plan omkring og kom til Kirken Sanct Lorenzo, der er aldeles raae uden paa, Muurstenene som løst stillede oven paa hinanden; / den er ret stor men intet videre.

10 Gik nu til Sancta Maria novella der er ganske anderledes smuk, en lille Sidedør førte mig ud i Klostergaarden, hvor der [er] vægge Malerier allesammen næsten med een grøn Farve, en Dame sad i Gangen og tegnede denne af. – Jeg har en særdeles haard Snue, men det er maaske min Lykke at Kul-

15 den gaaer den Vei. – Ved Middagsbordet hørte jeg to paa tydsk tale om Danmark, den yngste havde jeg alt igaar lagt Mærke til, da han spurgte den anden om han kjendte Kenilworth og Bruden. Jeg gav mig i Snak med [dem] og nu sagde den Unge paa Dansk er De fra Danmark. Det var en

20 ung Herre fra det nordlige Fiinland, som for sit Helbred var i Italien. Jeg rykkede nu til deres Bord og sladdrede. Siden spadserede jeg ene ud hvor Arno bliver seilbar og tegnede det af. Om Aftenen var Musik paa Piazza granduca. Jeg gik ind i den næste[n] mørke Kirke, hvis hele Lys, kom

25 fra den Række der brændte paa Alteret. Uvilkaarlig sank jeg, grebet af det Hellige ned bag en Pille, men i det samme lød Trommer og Piber udenfor og borte var min Andagt. –

4) Muur;] semikolon tilføjet, derefter er overstreget op til 9) hinanden;] derefter er overstreget det temmelig 27) Andagt. –] derefter er overstreget Den

Onsdag den 9 April. Endnu forkjølet. Graat Veir. Fiinlænderen Arnström tog mig paa Sengen han boer i N° 5 ved Siden af og er igaar kommet fra Rom. – Gik paa Galleriet. Den medicæiske Venus er dog et sandt Gudebillede, forunderligt lever og taler den kolde Steen, Titians Farver 5 blive døde ved Siden af, hans Gudinder hænge ogsaa uheldigt her. Af Bartholomæo er her en Job og af Barbieri en Sybillæ Samiæ som tiltalte mig. Judit af Christophano Allori, en kraftig Skjønhed, det rige Drapperie er fortræffeligt. Nu betragtede jeg igjen di vencis Medusa, mod denne bliver da Caravaggios, som hænger i et andet Værelse, kun et fordreiet 10 Ansigt. – En Skovegn af Ruisdal. – Af Adrian Ostade fra Lübeck født 1610 † 1685 var der en ypperlig Mand som holder en Løgte ud af en Luge. – Luther og hans Kone malede af Lucas Cranack født 1472 † 1553. Nogle Mandfolke-Portrætter af Albrect Dürer født 1470 † 1528. – Et Vandfald af Everdingen født 1621 – † 1775. Salomons Dom, hvor den blege / Moder især var ypperlig og Christi Fødsel hvor Hyrderne tilbode Barnet af Adrian van der verf født 1659. † 1727. Af Marmorstatuer betragtede jeg især Hercules og Nissus. Det er dog ganske paafaldende hvor Napoleon ligner Neros Statue. – Gik hen i Kirken Sancta Crose hvor jeg dvælede ved Digterens Grav. Dante seer dog komisk 20 ud i de hvide Marmor-Klæder. Gik ind i Klostergaarden ved Siden af. Hjemme fandt jeg Vesitkort fra Digteren Berthi som igaar har været at hilse paa mig. – Gik i Baptisteret og saae paa Ghibertis Bronzeporte. Spiiste sammen med begge 25

1) Fiinlænderen] F først skrevet R 2) Arnström ∴ Ahrenberg 17) 1775
 ∴ 1675 18) Fødsel] derefter er overstreget af

Fiinlænderne og gik saa alene en lang Tour ved Arnofloden, nogle Kaniner legede paa Veien og en Hare løb forbi. – I Nærheden af det hertugelige Sommerslot bleve Træerne huggede, der kom to simple Karle som hver stjal en
 5 Træ Bul og løb med, man satte efter dem, de smeed det da og løbe over Floden. Solen brændte stærkt, jeg er meget angrebet af Forkjølelse. – Om Aften paa Caffeen blev jeg plaget af en Boghøker, han forlangte 9 Poul for I Promessi sposi for nu at slippe ham sagde jeg 6 og saa fik jeg den.
 10 Besøg af Signor Martini.

Torsdag 10 April. Regn Veir. – Besøgte Digteren Berti og gik derpaa i Galleriet i Palazzo del Pitti hvor Værelserne ere meget rige og praktfulde, Silkegardiner og mosaik og Marmorgulve; af de Malerier som denne Gang tiltalte mig
 15 var ¹⁾ Raphaels siddende Madonna, det er den rene himmelske Kjærlighed der ligger i dette Ansigt, det er Uskyldigheden selv voxet til Moder. Barnets kloge Blik synes at tale. To Tydskere gik om paa Galleriet, den ene var den andens Cicerone, han talte med en utaalelig Selvtilfredshed,
 20 sagde hvert Øieblik, ja, naar man selv er Maler, da trænger man først ind i disse Enkeltheder der gjør det Hele osv. Jeg saae paa den ypperlige ²⁾ Judith der straalers fuld af Kraft. – ³⁾ Michel Angelos herlige Parser, med de magre Fingre som man seer Aarene paa. – ⁴⁾ Cleopatra af Guido Reni, man siger
 25 at han i 14 Aar studerede Marmorstatuen af Niobe og at det er hende han har gjengivet. ⁵⁾ Esechiels Syn af Raphael. ⁶⁾ Nedtagelsen af Korset malet af Peruginio; Moderen sidder

3) hertugelige] h først skrevet k 8) Promessi] først skrevet Promess 13) mosaik] først skrevet mosaig 21) disse] først skrevet det

dødbleg under Korset, hans Tornekrone ligger hos hende; han er friet for den, nu er det Moderens. ⁷⁾En smuk Madonna med Barnet af Morillo. ⁸⁾Sanct Markus af Fra-Bartholomæo. – / Om Eftermiddagen kom Berti og afhentede mig, for at føre mig til den første italienske Bildhugger *Bartolini*, 5
der har et stort Atellie ved Porten som fører til Livorno; det var en tør Mand der saae Lunefuld ud, i Udvortes havde han Liighed med Tieck og Guldbrandsen i Odense, denne mellem Ting; han var i Arbeide med (Fedows?) Statue; vi saae en ganske ypperlig nøgen Bakkantinde udstrakt paa en Pude, 10
med Tamburin i Haanden, om Armen snoer sig en Slange og Haaret Epheu; Formerne vare saa yndige bløde, det hele saa levende, dog Ansigtet behagede mig ikke, thi den medisæiske Venuss staaer for levende som Skjønheds Model hos mig. Lokkerne synes jeg ogsaa vare for haarde. En Napoleons Statue bestemt for Corsika. En Charitas. Buster af 15
Byron, Rosini, Kunstneren selv og Flere. – (Bacchantinden var bestilt af Hertugen af Devonschire). – Om Aftenen blev jeg indført i Cabinet litteraire, hvis Directeur Wieuuseux har været i Danmark og i Fru Bruuns huus, kjendte Øehlen- 20
schlæger og Baggesen og talte meget om disse. Det var 10 Aar siden han var der. Paa Bordet laae de nyeste franske og italienske Værker og jeg saa det nye Kobberværk over Ægypten. Her traf jeg flere skjønne Aander, Conversationen var paa fransk. – 25

Fredag 11 April. med *Berti* hos Billedhuggeren Santarrelli, hvor vi saae to store Basrelief, det ene med Silens, det andet

9) vi] v først skrevet j 24) Conversationen] først skrevet i linieovergang Con-
versationen

med Bacchi Triumph. Det lavere i hiint og det høiere i dette var særdeles godt udtalt. De ere bestemte for Dandsesalen i Palazzo del pittori. – Sine Venners Portrætter havde han malet med Kul paa Væggen. Vi gik nu over i Kirken Sancto Spirito, som er særdeles lys og hyggelig, mange gamle Malerier, 5 en Reisende copierede et i sin Skizzebog. – Sneen ligger paa Bjergene, Solen skinner men det er endnu meget koldt. Var paa Galleriet og opholdt mig længe i Niobesalen; den forstenede Moder udbreder sit Gevant over den sidste Datter, 10 man seer paa Barnets Haand at Pilen / kommer, og paa Haandens Stilling at Pilen maa træffe. – I det lange Gallerie staaer to Johannes af Donatello og een David. De ere saa magre, som steege ud af de gamle Mestres Malerier. En smuk Marmor-Baccus af Buonorotti. – Giulio Romanos Madonna med Barnet, dette leer særdeles naturligt. Tætved 15 hænger en hæsleg blodig Christus, overordentligt naturlig af Lucas fra Leyden, men det var stygt at see. Ved Middagsbordet traf jeg en fiinsk Officeer fra Petersborg som talte Dansk og boer i samme Hotel som jeg, han reiser imorgen. 20 Hele Italien har han taget i Galop (seet Porten Sanct Gallo).

Løverdags den 12. Med Martini i Bibliotheket, en klosterlig Bygning op til Kirken Sanct Lorenzo. Vi kom ind i en stor Sal med Billeder malede paa Ruderne, lange udskaarne 25 Bænke, som Kirkestole hvor man kunne sidde og læse de gamle Manuscripter som her ere lænkede fast. Signor Volpi Vincenza viiste mig megen Venlighed og mange rare Sager. Saaledes bevares en Finger af Gallilæo i en Glas Kapsel. Vi

1) det høiere] det først skrevet dette

saae Manusripter af Virgil, af Petrarca og Alfieri, af den
 sidste vare alle hans Tragedier. Den ældste afskrift af Dantes
 Divina comedia, med tegnede Billeder, hvilke saae ud, som
 om jeg havde gjort dem, de vare ridsede neden for. – Vi
 saae en Ptolomæisk Geographie, med Kort til, hvor Dan- 5
 mark var en underlig Snip som der laae een Ø ved. Jeg
 maatte skrive mit Navn i Bogen, hvor jeg fandt Cassimir
 Delavignes og flere Kongers. Der vare mange gamle Manu-
 scripter, der syntes nye, forgyldte Forbogstaver, brogede
 Snirkler og Billeder, hvis Farver toge sig livlige ud. Derfra 10
 gik vi til Palazzo Ricardi, hvor der er et Bibliothek og store
 Levninger af Værelsernes Pragt. – Riiig Forgyldning, Speile
 i Væggene med dandsende Amoriner. – Alene vandrede jeg
 nu til Palazzo del Pitti, man sagde mig at Madonna del
 Granduca ikke længer var her. Jeg vandrede ene mellem de 15
 herlige Malerier medens mit Øre inddrak Musikken, som
 tonede nede fra Pladsen. Gik derpaa ud af Porten som fører
 til Rom og op af Aleen til Lystslottet. Alt er Foraarsgrønt,
 Solen varm, men det blæser koldt fra de snebedækkede Bjer-
 ge. Paa hjemveien tog jeg en Veturin der gaaer paa Tirsdag 20
 til Bologna. – Nu er jeg sulten! / Man spiser ret billigt her
 tæt ved i Tratoriet: Sanct Luigi hos Gommella. Var om
 Aftenen i nogle smaae Kirker.

Søndag den 13. Spadserede i Haven ved Palazzo dell
 Pitti, hele Omegnen stod i Foraars Flor, men det var koldt. 25
 Florents ligger som i et Fyldehorn mellem Bjergene, disse
 ere oversaaete med Villaer og Landhuse at det synes som

1) Manusripter] således ms. 4) vare] først skrevet vared 8) Der vare] foran er
 overstreget Der fan 14) man] m først skrevet j

Byen ingen bestemt Grændse havde, som om dens Bygninger strakte sig ud over Bjergene. Laurbærtræerne blomstrede, det var en gul Støv-Blomst de bare. – Gik langs med Arnoen, en Bonde drev sit Qvæg over Floden. Da jeg kom ind i Byen igjen mødte jeg forskjellige Prosessioner, Borgere i Hætter som gik med Korset og sang af store Folianter, de nævnede alle Helgenerne og Drengene gjentog det i Chor. Efter Bordet travede jeg om i Gaderne, de vare som uddøde om Søndagen, Boutikker og Vinduer lukkede, Veiret graat og koldt. – Poletikammeret lukket, da jeg var der.

Mandag den 14. Gik strax paa Poletiekammeret Klokken 9, men hvor jeg maatte vente 3 Qvarter, før der aabnedes, nu travede jeg Fanden i Vold ud til Porta del Pindi til den østeriske Minister, en Portner Madam forsikkrede hun ikke kunde levere Secretairen det uden at jeg havde et Bevis fra Polletiet at jeg der havde betalt 1 Poul; jeg maatte nu tilbage for at faae dette, Madammen sagde da at jeg maatte først gaae i Palazzo Vecchio og da komme her Klokken 12, En Tjener greb Passet og sagde at det var galt, at jeg hverken i Neapel eller Florents havde faaet Paategning fra den østeriske Minister, jeg sagde at jeg ikke fandt det fornødent, da jeg endnu ikke havde passeret dennes Lande, men at Florents jo var den sidste store By, hvor det burde skee, han sagde at det var aldeles galt. – Jeg maatte nu til Poletiet først der henviiste mig til Palazzo Vecchio, denne skrev paa og jeg maatte tilbage til den østeriske; man maatte da trave i Gaarden, anden Gemak var der ikke, o jeg var saa arrig! – Da jeg

12) vente] derefter er overstreget til 17) Madammen] først skrevet man 18)
Palazzo] først skrevet Paladzo 27) Da jeg] derefter er overstreget kom

endelig kom ind, sagde Secretairens Substitut at Passet var en regel og at det var en Forseelse af Tjeneren hans Yttring, men at da Secretairen ikke var [der] jeg maatte først gaae til den pavelige Gesant, nu kom jeg da til denne der sagde, at han ikke kunde og ikke vilde skrive før den østeriske, jeg 5 maatte da tilbage, trave i Gaarden og fik nu paaskrevet, gik saa til den pavelige der bad mig indtræffe igjen Klokken / 3. Da jeg kom ved denne Tid maatte ventes en halv Time, saa paa Poletie Kammeret igjen! Nu var det i Orden sagde man, men der var en Skræk i Blodet hos mig, thi *Jan*, som jeg traf sagde at han i Rom, havde sit viseret lige til München. Jeg besluttede da selv at tale med Secretairen, men denne var ikke at træffe før næste Dag og da skulde jeg bort Klokken 4. Gik nu at gjøre Afskeds Vesitter. Berti var syg, han gav mig sin: Gli amanti sessagenari, som just skulde 15 spilles samme Aften. Skrev i min Stambog og sendte mig siden Brev til Ch. Winther. – Vadskekonen ariverede med Tøi og viiste ved en billig Regning at Cammerieren havde snydt mig sidst. Var paa Galleriet om Middagen og sagde Levvel til den medicæiske Venus. – 20

Tirsdag 15. En uroelig Nat, jeg kunde ikke faae Pas Frygten ud. Oppe 3½, og først 5½ kom Veturinen, det var det bedste Selskab jeg endnu havde truffet. En ung Livsglad Boloneser, af Fødsel en Polak, kom fra en Lystreise til Sicilien og Malta, han kunde tydsk og var meget munter, en 25 særdeles dannet Italiener der kunde engelsk, fransk og tydsk var Enkemand og fra Bologna. En Jøde fra Livo[r]no, hvis

9) Poletie] først skrevet Polletie 10) Jan o: Jahn 11) han i] derefter er overstreget München hav 24) Boloneser] først skrevet Bolos

Datter var et stort Genie i Musikken, han var blind paa det ene Øie, og ønskede at kunne alle Sprog og forstaae sig paa alle Landes Mynter. Polakken sang, Jøden fløitede og Enkemanden var vittig. I Cabrioletten sad den mest over-

5 givne Abat jeg har kjendt, godmodig og komisk. Han talte det slette Bologneser Sprog, som de Andre knap forstod og utrerte det nu til mig, jeg gav ham da en dansk Sludder, som han troede var Kragemaal, hos ham var en ung stille Amerikaner Cranach, som var Maler, og talede lidt fransk.

10 Veturinen var ogsaa skikkelig og Veiret smukt, men min Frygt for ikke at komme ind i Tydskland at maatte gaae tilbage til Rom, hvortil neppe mine Penge kunde strække til, rystede mit hele Nervesystem, jeg søgte at trøste mig selv, men forgjæves, jeg følte mig syg af Uroe og at jeg endnu en

15 Uge skulde være i denne Uvished, mueligt længer angreb mig saaledes at jeg fik med et en saa voldsom Mavekrampe at jeg troede jeg maatte krepere. – Der var intet at faae derfor, den sure Viin turde jeg ikke drikke og det knugede mig saaledes op under Hjertet at de andre spurgte om jeg ikke

20 var syg. Jeg sagde det var en gammel Sygdom med Maven som snart gik over. Hvor liden Interesse havde / Naturen for mig. Solen skinnede paa de vaargrønne Træer. Florents laae i det rige Fyldehorn, vi steeg langsomt op af Bjerget (Paa Florents Port stod en latinsk Indskrift med Frederik IV

25 af Danmarks Navn). I den første lille Flecke vi saae var paa en Spækhøkerdør Siboni i Costume som Achilles, klistret paa Døren, Navn stod derunder, og jeg kjendte at det var det samme som Mariette havde copieret. – Vild Bjergnatur, vor

9) Maler] rettet

Hemschu var tabt. Vi passerde caffaciola og fik Frokost i Montcarelli; hvor der saaes ud over Sneetoppene. – En stor Ild brændte paa Skorstenen, Præsten krøb derop med Veturinen og toge sig komisk ud mellem de kogende Gryder. – Vi passerede mod Aften *Pietra mala* med en smuk Bjergegn, 5 hvor der er en Vulkan, den røde Lue blusser her op af Jorden. Det var mørkt da vi kom til den sidste toskanske By Filichaja, hvor Vertshuset var daarligt, men Folkene skikkelige og temmeligt reenlige. Min Seng varmede de med varme Bækken og jeg fik dog nogen Ro. – 10

Onsdag 16 April. I Morgenstunden saae jeg uden for Vertshuset, over Bjergene, første Gang Adriaterhavet, en Flod bugtede i Dalen. Jeg tegnede det af. Tæt ved var den pavelige Dogane. Vi passerede nu Laca, Scarica Lasino; snart tabte Bjergene sig i venligere lave Partier. Ved Pjanoro 15 var Alt grønt og Lyststederne begyndte Snart, et prægtigt Slot, tilhørende en Privat kom vi forbi. Det var varmt Sommerveir. En yppig Natur; see! hvor deiligt fladt! udbrod Bologneseren. »O sukkede jeg, ligesaa hos os!« Den unge Bologneser (Polakken) sprang hvert Øieblik ud af Vognen 20 for at see Bologne, om ingen kom, han kjendte, da vi holdt ved Porten kom mange Bekjendtere og en Herre med ridende Laqai. Alle Gaderne i Bologne er med Arkader. Vi satte først Enkemanden af, hans smaae smukke Dreng floi ham imøde og gav mig ogsaa Haanden, jeg kom jo med 25

1) caffaciola ∴ Caffaggiolo 2) hvor der] *foran er overstreget* jeg kan ikke
 8) Filichaja ∴ Filigare 12) Adriaterhavet] *tilføjet over linien, derunder er overstreget* Middelhavet 14) Scarica] *derefter er overstreget* og 19) Den unge] *foran er overstreget* Ved 23) Bologne] *derefter er overstreget* var 24) smukke] *tilføjet over linien*

Faderen, saa var jeg ikke fremmed. – Efter Herts's Anbefaling tog jeg ind i Aquila nera, en aflægger af Byens første Hotel Il Pellerine. Alle Værelser paa et usselt lille [nær], var optaget, da hele Omegnen var strømmet til at høre Mad: 5 Malibran, som sang denne Aften i La Sonambule, jeg maatte derfor give 4 Poul for Værelset. – Gik nu hen at see mig om. Var i nogle Kirker og ude af Porten for at see Campo Sancto. Traf i Tratoriet en snaksom Landmand der var kommet for at høre Mad: Malibran. Amerikaneren kom 10 ogsaa her. – Gik tidlig til Seng og sov ind under Taffelmusikken under mig.

Torsdag 17. Gik tidlig ud og hen i den store Kirke. Herfra / til Academiet for at see Billedgalleriet, i Gangen stod et Monument for Canova; nogle venlige Elever toge sig af 15 mig, da Custoden ei var at finde ringede de paa den store Stormklokke der hang i Gaarden. – Af de Herligheder jeg ved dette ene Besøg kunne gribe vare følgende: ¹⁾Clemens XIII af Raphael Mengs. ²⁾ Sancta Andrea Cossini af Guido Reni. ³⁾St Sebastian af Guido Reni, men ei fuldført. ⁴⁾Den 20 hellige Familie af Fransiskus Francia ⁵⁾ Fransiskaner, Dominikaner og Carmelitterordenen af Ludvig Carrachi. ⁶⁾Christi paa Korset af Guido Reni. Johannes folder Hænderne og seer i dyb Smerte paa sin Ven og Lærer. Madalene klynger sig fast til Korset; kun den grædende Moder vilde ei tiltale 25 mig. ⁷⁾Madonnas Himmelfart af Sabatini. ⁸⁾Sanct Matheo af Luigi Carrachi. ⁹⁾Sanct Agneses Martyrdød af Domini-

3) Il] tilføjet over linien 4) da] foran er overstreget og 7) ude] foran er overstreget paa 18) Cossini ∴ Corsini 25) Sabatini] derover er et tegn eller et par bogstaver overstreget

chino, hendes stille Taalen er skjøen. ¹⁰⁾Madonna del rosario af Dominichino, hun strøer Roser for Martyrerne. ¹¹⁾Nedtagelsen af Korset af Chiarini, Smerten i Moderens Ansigt, Johannes som lægger Tornekronen ved hendes Side er herligt. ¹²⁾Samson med Kjæbebenet af Guido Reni. ¹³⁾ Raphaels Hellige *Cicilia*, et klogt, tænkende Ansigt; først staaer Paulus, saa Johannes, Cicilia, Augustinus og Magdalene. Paulus udtrykker den dybe Tanke, Johannes Følelsen, Augustinus Glæden, det stærke Humor, Magdalene det lette Spøgende, Cicilie: Alt. – De jordiske Instrumenter forstumme, Engle synge foroven. ¹⁴⁾St Chathrine af Chiarini, Joseph sidder ved Madonnas Fod. ¹⁵⁾St Michel, Chathrine, Polonia og Johannes af Perugino. Madonna sidder i et Skjold af Engle. – ¹⁶⁾Madonna della Pieta af Guido Reni, fem Helgener knæle for hende, den Midterste er den hellige Borromæus. – Sanct Jeronimus som faaer Sacramentet, malet af Augustino Carrachi før Dominichino malede sit, der findes i Vatikanet. Jeronimus Ansigt er ganske det samme paa Begge. – Jeg besøgte endnu nogle Kirker, skizzerede det skjæve Taarn, Dante har gjort mere interessant. – I Caffeen fik man alt østeriske Penge. Officerer sad i den store Buegang og drak Kaffe; Alt var meget levende. Jeg saae den italienske Prinds med sin sorte Tjener, som jeg traf i Rom og Neapel. – Passet maatte her igjen, uforskammet betaales. Italien vil ganske leve af den Fremmede. Overalt bliver man optrukket. / Endnu var der Tid til Campo Sancto, jeg spadserede ud af Porta Sancta Esaias, smukke Lyststeder laac paa Bjergskraaning og Kir-

1) rosario ∴ rosario 12) Polonia ∴ S. Apollonia 15) Midterste] først skrevet Midderset 18) Jeg] foran er overstreget Sp 27) Kirken] derefter er overstreget Mari

ken notre Dame. Campo Sancto Bestaer her af Arkader, med Monumenter i Muren og Gravstene midt i Gulvet. Alt var lyst og venligt, jeg førtes først ind i Kirken der er gammelt, Alterbladet var en Copi af — — — som er i Galleriet.

5 Gamle Vægge Malerier, store Jernlænker, som Christne Præster havde baaret i Algier og Tunis hang paa Væggene i Sidekapperne. — En malet Christus af Træ, laae i en aaben Kiste. — I Campo Sancto selv var det som i et stort Gallerie, hver Sarcophag og Gravsteen forekom mig som et

10 mystisk Malerie. Her laae, stod der, en berømt Comedieskriver, her en Sangerinde osv. Her en Dame der kunde tale Græsk og Latin. — I frie Jord, med Grønsvær var 3 Afdelinger, to for Børn, Piger og Drengene og midt imellem disse alle de Fattige, de vare altsaa i Barkedepartementet. Gjennem Buegangen var en deilig Udsigt til en Frugthave og

15 Kirken paa Bjerget. — Klokkeren var alt 11 jeg maatte skynde mig Klokkeren 12 kom Veturinen; hvem sad i Vognen. Zeuthen! hvilken Skjæbne! Lossow med sin Hund og Jahn vare med, vi fik en Præst til som Brødrene fulgte ud af Klostret,

20 en venlig Mand, der gjerne vilde snakke, men kun kunde italiensk og de andre gave sig ikke af med ham. Zeuthens Pas var som mit ikke ret viseret, men han var temmelig rolig. — En smuk frugtbar Egn modtog os, Træerne bleve mere og mere grønne mod Norden. Madonnabilleder vare

25 ophængte i Træerne og Fuglene sang foran. Vi nærmede os en Flod hvor vi med Vogn og Hest gled paa Flydebroen

3) jeg] først skrevet vi 4) Alterbladet] først skrevet Alters
overstreget og 6) Præster] derefter er overstreget hy el. lign. 13) disse] således
ms. 19) til] først skrevet med

over. Hele Egnen havde paafaldende Lighed med de pontinske Sumpe, og syntes ved Ferrara at være Nørrefælled. I Ferrara havde vi Pas Vrøvl, Underofficeren sagde at Passene vare i fransk, tydsk og engelsk, som han ikke forstod, vi maatte stave ham Navnene og kom først silde i Qvarteer i 5
il tre mori et stort, smukt Hotel, hvor vi dog ikke spiste godt.

Fredag 18. Ferrara er en stor By, der har mange / lige Gader, Volden gaaer rundt om. Tassos Fængsel saae vi da ikke, men rullede afsted. Hele Egnen dampede i den smukke Morgenstund. Jorden var uendelig flak! Det pavelige 10
holdt da op ved Floden Po, Passene bleve tagne af Soldaten og da de gaves tilbage savnedes mit, det maatte være kommet til et andet Selskabs Veturin som var afreist, Lossov søgte og fandt det bag Bordet. Der er en ond Stjerne over mig paa denne Hjemtour. Min Pas Frygt kom igjen! – Nu 15
seilede vi i en lille Baad over og kom under østerisk Dogane, Zeuthens Kuffert var de slem ved, min derimod blev næppe rørt, (uden Koefods Historie). Paa Veien mødte vi nu alle Bønderpiger med Blomster paa Haaret. En rødhaaret med gule Præstekraver, en sort Haaret med mørke Seriner. 20
Mid- dag vare vi i Rovigo. Kirken lukket, da den var i Ban, en anden Kirke var Magazin, en smuk Marmorbrønd foran. – Deiligt varmt Solskin, vi nærmede os nu et lille Bjergpartic, kom forbi to yndige Slotte, gennem nogle venlige Byer. 25
Alt saae formuende ud, en smuk Vandmølle. – I Maanskin kom vi til Padua, hvor vi mellem Gader og Huse fandt Haver og Mark. Den stolte Sanct Antonius Kirke med sine 7 Cupler tog sig herligt ud ved Maanlys, i Klosteret tæt ved gik

3) Ferrara] foran er overstregtet F Ferrara

vor Præst ind efter først at have trykket min Haand. Vi tog ind i Aquila d'ore et særdeles brillant Hotel, hvor vi spiste godt. Alt faaer nu et nordligere Præg.

- Løvedag 19.* Var i Kirken Sanct Antonio, hvor de mange
- 5 Kupler indeni tage sig godt ud, herlige Candelabrer og Bronzebareliefs i Choret af Andreas Bellano. I et Capel opbevaredes Sanct Antonii Tunge, Over Kjæbebeen og mere. Et Sidekapel skal være 1110 Aar gammelt her vare Vægge Malerier og Portrætter af Jesu Slægt, alle med Glorier; mange
- 10 mange Motivtavler. – Gjennem flere Gader, alle med Buegange kom vi til Raadhuset en herlig gammel Bygning, Taget, der engang er revet af ved en Orkan er opført i Form af en Skibskjøl. Samme Form har den store Sals Hvælving den er 200 Fod høi, Væggene smykkede med Malerier / af
- 15 *Giotto*. Livius som er født i Padua, staaer her en Statue af, han seer gyselig lærd og mager ud. En Meridian gaaer gennem Salen[;] to ægyptiske Guder. – Raadhuset ligger midt paa et stort Torv, som det deler i to Dele. Alle Fruentimmer vi mødte havde Haaret i Flætninger i Form som et Næt. Nu
- 20 gik vi til Kirken Sanct Justiniana, Helgenindens Martyrdød er afbildet paa Alterbladet af Poul Veronese, selv hviler hun her og i Altret er ægte Perler og en smuk Madonna af pietra dura. Chorstolene have prægtige Træbasrelief der fremstiller hele det nye Testament. Udenfor er en stor Plads med en Ø,
- 25 hvor om staae mange berømte Mænds Statuer, jeg fandt Ariosts. En frodig Vei med mange Bygninger førte os fra

3) Præg] først skrevet Præk 7) Antonii] måske Antonius' i linieudgang 9) Glorier] foran er overstreget i linieudgang Glorie 17) to ægyptiske Guder] tilføjet over linien 22) ægte] foran er overstreget ikke

Padua, som vi forlod Klokken 10 $\frac{1}{2}$. Hele Veien var som oversaaet med Bygninger den snoede sig langs Floden Brenta, hvor Skibe bleve trukne. *Aldola* var en ret anseelig By, med Vandmøller og høflige Folk. Egnen blev nu saa uendelig flad og bar, jeg saa en By ligge for mig, det var Wenedig, sagde 5
 Veturinen, men endnu var der et godt Stykke at kjøre før vi kom til *Fusina*, her var Pasvrøvl, man forstod dem ikke. Endelig kom vi i en Gondol, de ere lange og smalle, ganske sorte, som var det en svømmende Liigvogn, Vandet blikstille, men ikke smukt, som ved Neapel, det var grønligt, en uhyre 10
 Pælerække gik til Byen og til Dæmningerne. flere Stæder var Vandskorpen en bevægelig grøn Slette, en Art Andemad. Kysten syntes at svinde i Havet, Veien fik aldrig ende; vi passerede en Ø, hvor Husene stode op af Vandet, Madonna med Barnet stod ovenpaa Muren, i det vi nærmede os Byen, 15
 begyndte alle Klokker at ringe, men der var som Mennesketom, – kun et Skib laae paa Verfterne. Vi seilede ind i en død Gade, store Bygninger, aabne Døre, med Trappen ned i Vandet, det havde noget ængsteligt det Hele, noget unheimligt. Jeg folte mig saa ilde derved; Venedig er en død Svane 20
 der flyder paa Vandet. – Vi roede omkring til Alle Luna, under buede Broer, endelig naaede vi en Strimmel Land og kom paa det Tørre; fik et Værelse ud til Kanalen og en Have, spadserede nu paa Markuspladsen der ligner noget Palais Royal, Kirken seer tyrkisk ud. / Paa Gaden gik 25
 Grækere i deres røde løse Trøier med Zobelskind om, vi hørte en Improvisator der virkelig syntes begejstret. – Dukke-

3) *Aldola* ∴ Dolo 14) *Madonna*] *M først skrevet B* 21) *Alle Luna* ∴ Calle Lunga

theater paa Gaden, som i Neapel. – Om Aftenen sad jeg i mit Vindue og saae Maanen speile sig i Kanalen neden under, en Gondolier gleed syngende bort. –

Søndag 20. Alt ude Klokken 6. Pigerne saae ud som
 5 puklede i det de løbe med Aaget der holdt Vandspandene. Jahn, Lossov og Zeuthen maatte jeg trave med for Oeconomie, et skrækkeligt Selskab, de gik efter Intet, jeg forlod dem derfor da vi havde seet Markustaarnet og Dogens Palads. – Kirken St Markus er indvendig forgyldt, Figurerne vare paa
 10 denne gyldne Grund. Under Alter Kuplen ere de fire Apostlers Emblemer, Engelen, Løven, Oxen og Ørnen, med Glorier om Hovedet. – Oxen og Løven tog sig komisk ud. – 2 Lysekroner hang i Hovedgangen med mange smaae Lamper. – Gulvet i Mosaik. – Vi gik til Arsenalet, som i Dag
 15 var lukket, fire Løver stode uden for, den ene colossal, de andre mindre og mindre. Vi mødte Soldater i hvide Uniformer med blaae Kraver, Officererne i sorte med blaae, de trak op med Musik. Besteeg nu Markustaarnet der ligger isoleret, Opgangen er beqvem, ikke Trin men skraae Planer,
 20 øverst hang 5 Klokker. Byen smeltede sammen ved de høie Huse, som var det een Ø, det Hele; rundt om laae Sumpland eller Sandbanker, – Nu gik vi til Dogepaladset, saae først Forværelset til Inquisitionen i Loftet var før et Maleri af Poul Veronese, men er nu i Paris. Paa Vægen var malet af
 25 den venetianske Historie, Frans Sforza, et andet Malerie forestillede en Doge knælende for Madonna. – Nu kom vi ind i Inquisitions Værelset, Gulv og Loft antik, men Vægene

4) 6] *først skrevet* 7) 9) Kirken] *foran er overstreget* Arsenalet 9) er] *først skrevet* var 10) Kuplen] *først skrevet* Kublen 23) var før] *tilføjet over linien*

moderne, i Loftet et Malerie af P. Veronese og et charac-
 teristi[s]k Billede af de fordømte i Helvede, levende Øgler
 krøb dem i Munden, Ravne hakkede deres Øine, malet af
 Civitta. I Raadssalen var malet paa Væggen Carl V og Cle-
 mens VII til Congres i Bologna af Marko Vecellio, en Neveu 5
 til Titian. – Alexander III og Dogen, malet af Dibasano.
 I Loftet flere Stykker, saaledes af Besakko: Sandheden og
 Merkur. Plafonden malet af P. Veronese er i Paris. Nu saae
 vi Forværelset til Senatet hvor der er [et] smukt Stykke af P.
 Veroneses Søn, som forestiller Dogen, der modtager de per- 10
 siske Gesandter, Silketøiet der tages op af Kisterne ere skuf-
 fende gjort. Dogen har en stolt Holdning. – Henrik III som
 kommer til Venezia af Andrea de Vicentini. Af Titian: /
 Dogen af Familien Gremani knælende for Religionen, to 15
 Engle understøtte Korset, Venedig ligger under hende, hun
 holder Kalken og er særdeles skøn, St Markus staaer med
 Løven. – Af en Venetianer er en smuk Gruppe af Madonna,
 St Sebastian, Markus og en knælende Doge. – Forværelse til
 Republikkens Værelse med et herligt Stykke af P. Veronese:
 Europa som sætter sig paa den blomsterkrandsede Tyr, i Bag- 20
 grunden sees den, paa samme Stykke, flygte med hende,
 noget jeg ikke lider. – Audiens Salen Plafonden af P. Ver-
 onese paa et af Stykkerne i denne sees Freden og Retfærdig-
 heden med den venetianske Løve knæle foran Venezia der
 sidder som en smuk Dronning paa sin Throne. I Senats 25
 Salen, et stort Malerie: Freden til Cambray; hvor Løven

4) Civitta ∴ Civetta 5) Neveu] *tilføjet over linien, derunder er overstreget* Dat-
 ter 6) Dibasano ∴ Francesco Bassano 7) Besakko ∴ Bazzacco 17) Ma-
 donna] *derefter er overstreget og Barnet*

(Venesia) kjæmper med en Ridder paa en Oxe (Europa) i hans Skjold er Spaniens, Frankerigs Pavens østerigs, og alle de medstridende Nationers Vaaben. – Nu forlod jeg de andre og gik alene om gennem de snevre Gader, fra Markuspladsen til over Rialtobroen maatte man trænge sig frem
 5 nu gik jeg ind i Sidegaderne, der vare særdeles snevre og flere meget øde, over Broer og gennem Huse, flere Gange maatte jeg vende om, da Gaden blev afskaaret ved en Canale, paa Hjemveien kom jeg til Kirken Dei frari der er
 10 meget anseelig, her hørte jeg smuk Musik og Sang og fandt Canovas prægtige Grav som jeg ridsede af. Var flere Gange i Dag paa Rialto-Broen, krydsede Byens Gader og kom ud til den aabne Søsideside. Dampskibet fra Triest er kommet. Henimod Aften saae jeg en halvsnees Grækere, to nydelige
 15 Dreng paa en 8 a 10 Aar, klædte som de ældre, med Ræveskind om de løse Trøier. Paa Kirkerne stode skrevet i Krogen for at ingen skulde pisse: respekt for Guds Huus. – Saae paa Dukkekomedie. I Maanskin hævede Kirkekuplerne sig sort, den neapolitanske Lidenskab kogte igjen i mit Blod,
 20 men her vare ingen Fristere, jeg spiiste nogle Finocki og fik et Glas Puns og gik saa hjem. – Nede syngte Søefolkene af det befriede Jerusalem.

Mandag 21. Om Natten er jeg stukket af noget, Gud veed hvad! først efterat jeg kom ud svulmede min Pande og min
 25 Haand, det var en Skorpion, som havde stukket mig, men da det er meget varmt, sagde man det ei havde nogen Fare. Men alle Aarer svulmede, jeg havde stærk Vundefeber. Med en Guide og mit gode Selskab hvortil kom en Tydsker, et

27) Med] *foran er overstreget* Da 28) et] *herfter er et el. flere ord oversprunget*

Menneske, travede vi nu henimod Markus Kirken, foran
 staae de tre Master for Cypern, Candia og Morea. Inde i
 Forhallen saae vi den Steen, hvor Frederik Barberosse havde
 holdt Pave Clemens Stibøile. / Over Døren som er fra Con-
 stantinopel og af Sølv, staaer i Mosaik den hellige Markus, 5
 Noa i Arken og mange Billeder af Bibelen, saare naive smyk-
 ke Hvelvingerne. I Daaben ligger Dogen Henrik Sandale,
 der erobrede Constantinopel. Her staaer af Marmor, den
 hellige Markus Stol. Kirkens Gulv er sammensat af kostbare
 Steenarter. Paa Hovedaltret er et Billed af Madonna, hentet 10
 fra Sophie-Kirken i Constantinopel. – Ved Udgangen sees
 den første Cardinals (Zeno) Kapel. De to Søiler paa Pladsen
 som bærer Markus Løven og Sanct Theodorus ere af Mar-
 mor fra Morea. – Nu toge vi en Gondol seilede gennem
 Byen og kom ud paa den anden Side og over til Perlefabrik- 15
 ket, paa Veien her ere to Øer med Kirkegaarde, kun Græs
 og sorte Trækors, paa den sidste Øe er en Skole hvor Pave
 Gregoir XVI har studeret. Fabrikket hvor vi førtes om i, hav-
 de flere Afdelinger. Vi saae den Gloende Masse, som de bo-
 rede Hul i og derpaa trak ud i en uendelig Længde, som 20
 en tynd Pibestilk; siden saa vi denne afskjæres, de fine sigtes
 fra de grove og derpaa polerede. Nu seilede vi til Kirken
 Sancta Maria del Orte, hvor der af Tintoretto er et stort
 Stykke: Dommedag: Alt styrter og svæver. Paa den anden
 side hænger af samme Mester, Tilbedelsen til Guldkalven, 25
 men Bjerget hvor Moses staaer og dennes Størrelse er ikke
 godt, han maatte have [seet] Alt hvad der foregik neden-

6) Noa i] *læsningen usikker, måske* Noas 7) Daaben o: baptisteriet 7) Sandale o: Dandalo

under. Her ligger Kunstneren, men hans Navn staaer ei
 engang paa Gravstenen; Paa Altret er en colosal Kristoffer
 af Træ. – Madonna af Giovanni Bellini. St Lorensos Mar-
 tyrød, (et deiligt Hoved) af van Deyck. Et Alterblad: den
 5 hellige Agnese af Tintoretti, har været i Paris. – Komisk var
 et stort Krusifix af Træ, hvor Christus havde et Silkefor-
 klæde paa og en Blomster-Bouquet fori. Her fra seilede vi
 til Manfrinis (Neapels største Gallerie) 1) Madonna af
 Giovanni Bellini. 2) Englene som tilbode Barnet af Albrecht
 10 Dürer. 3) En Apollo som opfordrer til at dømme hans Spil
 af Guido Reni 4) En Pandora af Guilio Romano. 5) Men-
 neskealdrene af Titian. 6) Circe som byder Pokalen til
 Ulyses. 7) Loft Malerie af Poul Veronese. 8) Venus som har
 taget en Piil fra Amor af Pietro Liberi. 9) Kristus som skal
 15 dømme Skjøgen af Rocco Marconi. 10) Nedtagelsen af Korset
 af Titian et mesterligt Stykke, Madonnas Smerte er ædel og
 dyb. At see Sligt, er / saa godt, som en Kirkegang. Et herligt
 Mands Portræt malet af Rembrandt da han var 76 Aar.
 Fodvadskelsen af P. Perugino. Den hellige Familie af Andrea
 20 del Sarto, hvor Jesubarnet paafaldende ligner de raphaelske.
 Madonna, Barnet og St Simon af Giovanni da Udine, Stoffet
 i Simons Kaabe er mesterligt. En Hyrde der blæser Fløite
 af Murillo, (det eneste Stykke, der er i Italien af denne
 Mester.) Sancta Cicilie af Carlo Dolci, det skjønneste Stykke
 25 jeg har seet af ham, her er ikke denne blaae Tone, dette
 Porceleens Malerie. – Noa som gaaer til Arken stort Stykke
 af *Raphael* tegnet paa Papir. Tiden som flyver med Amor

2) Paa] *foran er overstreget* Kr 8) Neapels o: Venedigs 16) Titian] *først skrevet* Tia 21) Simon] *først skrevet* Simmon

af Giovanni Palma il Criovine. 3 Smaa Stykker, det ene Nedtagelsen af Korset af Raphael (Moderen), det andet, Madalene af Coreggio, det tredie Flugten til Ægypten af L. Carrachi, de ere just satte over en Flod. Titians Moder, et
 5
 hexe Ansigt, med løse graa Haar, malet af ham selv. Lu-
 crecia af Guido Reni. Da jeg ikke følte mig vel forlod jeg
 de Andre, jeg havde nu stærk Vunde-Feber og maatte til
 Sengs. Passet vilde den bayerske Consul ei skrive paa. Pole-
 tiet sagde det var godt. Et evigt Vrøvl! – Gik tidlig til Seng
 uden at kunne sove leed af Feber og Hovedpine. 10

Tirsdag den 22 April. Idag er det et Aar siden jeg
 forlod Kjøbenhavn. Hvilken Hovedpine. Hævelsen paa
 Skorpionstikket er faldet. Travet til Kirken Dei frari hvor
 jeg dog ikke fandt Titians Grav. – Gondoler gleed under de
 mange broer, Lys brændte for Madonna. Var paa Ponte
 rialto hvor Schylok stod, (til Othellos Pallais) gik ud til
 den offentlige Promenade, hvor der i Grunden kun var
 Træer og Græs og Udsigt til Lagunerne. I Theater Apollo
 synger Pasta, men jeg faaer hende ei at høre, igaar da jeg
 gik forbi Theatret stode Folk nedenfor og hørte en deilig
 20
 Stemme, man sagde det var hendes. – Var i Markuskirken
 at sige Levvel! / Klokken gik til to før de Andre bleve aran-
 gerede og vi kom i en aaben Gondol, Søen gik noget og det
 blæste stærkt, med samme underlige Ængstelse, som da jeg
 kom forlod jeg *Venedig*; i Fusina ventede vor Veturin, det
 25
 var graat Veir og begynte snart at regne. Veien forekom

1) Criovine 3: Giovine 2) (Moderen)] tilføjet over linien 4) Carrachi] først
 skrevet Carraghi 25) Venedig] først skrevet Fus 26) regne] foran er overstre-
 get R

mig særdeles eensformig, mit Reiseselskab gad jeg ikke tale med, det var mig særdeles enyant. – I den mørke Aften kom vi til Padua der syntes lang som tre Andre. Vi havde den flau tydsker med, der fandt det latterligt at ville see Romeo og Julies Grav, han havde lagt sig deri, og der var knap Plads, hvorledes skulde da to, uden – nu sagde han noget gemeent. Han peeb med en fiin Qvindestemme og syntes uendelig raae. –

10 *Onsdag den 23.* Ved Daglyset kjørte vi ud af Padua der var alt meget Liv under Husenes Arkader. Veiret var graat; jeg havde sat mig udenfor hos Veturinen. Hele Egnen flade, men med Bjerger i Baggrunden. Prægtige Grædepile hang med deres Grene, som store grønne Caskader. – Cetti comuni, 7 Landsbyer hvor der skal boe Efterkommere af 15 Cimbrier og Teutoner ligge ei langt herfra ind mellem Bjergerne. – I stærk Regn nærmede vi os Vicenza og saae først, hæve sig over Byen, Klostret Madonna del Monte. – Vizenza synes ret stor og levende. Med en Leietjener travede jeg under Paraply ud at see Statens Mærkværdigheder, skjønne 20 Palaier af Paladius, hans eget simple Huus, hvor hans Statue staaer inde i Porten i naturlig Størrelse. – Teatro olympico, hans sidste Arbeide, det er ganske som Theatrene i Pompei, her var en fa[s]t Gadedecoration, Alt riigt siret med Statuer gjorte af Gips men saaledes overstrøgne at de see ud som 25 Marmor, ligesaa er det med Søilerne, der ere af Terra cotta. – Raadhuset, egentligt meget gammelt og stygt, men af Paladio forskjønned og omgivet med Arkader. – Leietjeneren

19) Statens ∴ Stadens 26) egentligt] *foran er overstreget af* 26) stygt] *først skrevet stykt*

kunde ikke sige mig Bendtss Grav, jeg vilde saa gjerne have besøgt den. Efter Middag rullede vi herfra. Det morede mig at lægge Mærke til, at Veturinen kun hilste de nye Madonna-billeder, hvor de vare gamle og forfaldne beholdt han Hatten paa. Vi kom ved Montebello forbi en smuk Ruin der laac 5 paa Bjerget og en Villa neden for. Paa de fjerne Bjerge laac den hvide Sne. – Mod Aften kom vi til Villa nuova et ensomt Vertshuus / med 4 a 5 Huse og en Kirke, mit Værelse lignede et Fængsel, der vare store Jernstænger i Vinduet. Ved min Seng hang to Vievands Kar. En stor Ild tændtes 10 paa Kaminen og vi spiiste ret godt. –

Torsdag den 24. Graat Veir. Henad Morgenen skinnede Solen paa de sneedækte Bjergtoppe. Endnu engang saae jeg en Gruppe Pinier og Cypresser. *Verona* havde en meget skiden Forstad, vi mødte en Procession. Alle knælede. Et Tog 15 af Fruentimmer fulgte. Piazza del erbe med Palaiet Mafei tog sig anseelig ud, her var meget Liv. Gik hen i Amphitheatret, den sidste Rest jeg seer af romersk Storhed. I Hvælvingerne vare en Art Pakhuus, Scenen er særdeles vel vedligeholdt, men af den øverste Muur staaer kun et Stykke. 20 Man skulde see Slight opfyldt med Mennesker. Midt i havde man opreist et Brædde Theater, det saae ud som hang man en Lap paa en ædel Marmorstatue. Her saae Folk Skue-spil. – En smuk Udsigt nøde vi her over Byen. Gik til de to Triumphbuer der staae lige over Gaden. Saac Capulets Huus, 25 hvor Romeo forelskede sig i Julie, Huset er endeel forfaldet. En bred Trappe inde i Gaarden fører op i Værelserne. I Kir-

1) Bendtss o: Bendz's 5) kom] derefter er overstreget forbi 8) med] derefter er overstreget nog 24) En smuk] foran er overstreget Gi

ken saae jeg en Madonna man udgiver for at være af Titian, men jeg tvivler derpaa. To Sphinxer bære Kirkens Portal, der er smykket med charikaturmæssige Figurer. Smukkere er Kirken St Anastasius, hvis Bygmester ligger udenfor paa
 5 sin Sarkophag. Gamle Malerier og en Votivtavle med et Mirakkel fra 12 October 1826. – Skotlænderen jeg havde seet i Rom og Neapel: Andrew Jameson fra Edingburg fik Plads med Veturinen, men da han inde i Vognen ei fandt sig i sit Selskab, bad han mig om Plads ude hos mig. Det
 10 var mig særdeles kjært. Han fortalte mig om Skotland og sang skotske Viser. Vi kjørte ind mellem smukke Bjerge der som en Port aabnede sig og lukkede for Italien, Etschfloden brusede tæt ved. Huse hang som Svalereder paa Klippen, der voxte vilde Hyazinter. Guldregnen var sprunget ud. Vi
 15 overnattede i Grændsestaden Borgetho i Villa croce di Malta. Jahn jodlede smukt.

Fredag 25. Deilig Veir og forunderlige Bjergformationer. Paa Etsch seilede en Tømmerflode, man havde i hver Hjørne plantet et Grantræ med en Fane. I *Ala* stod en smuk Gruppe
 20 Piger og vadskede. Nu blev Egnen raa med vilde Klippeblokke, en sand Fjeldomstyrtning. Veien gik snevert mellem Mure, Alt var venligt grønt. Morbærtræerne sprang ud, Alt var Foraar. Saaledes gik og kjørte vi og kom mod Middag til / *Roverede* ved Etsch, en ret anseelig By. Fra Vertshuset en
 25 smuk Udsigt til Bjergene hvor Snee laae, neden for denne stode endnu nogle Cypresser. Jeg spadserede i brændende Solhede ud af Byen; Veien gaer stedse frem i Etschdalen, mod

3) der er] *foran er overstreget* den er ikke saa 7) Jameson] *smlg. s. 409 ff:*
 Jackson 11) ind] *tilføjet over linien* 24) Roverede ∴ Rovereto

Aften kom vi til *Trient* en stor By i den smukke Dal. Jeg gik hen til Domkirken hvor der ere gamle Billeder og til Mariakirken hvor Crusifixet der talte ved Consiliet, findes – Jeg søgte nu mit Værelse, saae paa de besneede Bjerge og fandt mig mere vel end sædvanligt. – De andre drak til ud 5
paa Natten. Skotlænderen fortalte mig paa Reisen her til, om sit Fædreland, oversatte mig skotske Digte og fortalte om Walter Skott. –

Løvedag 26. Om Morgenens følte jeg mig upasselig; vi rullede afsted. Skyerne hang og drømte paa Bjergene; en 10
eensom Cypres stod og pegede mod Himlen, der var deilig blaae, og syntes at sige, Du er endnu i Italien. Ved *Lavis* fik alt en schweitzer Character, Husene, Broen, Bjergnatur-
ren, var som i Schweits. Vi rullede nu mod *Salurno*, en smuk
Ruin laae paa en isoleret Klippe. – I Neumarkt, italiensk 15
Egno, talte man endnu italiensk, men paa Kirkegaarden vare alle Indskriptionerne paa tydsk. Her spadserede jeg og lagde mig med Skotlænderen i det høie Græs, medens de Andre
sad i den skidne Kroestue. Inde i Kirken vare nogle særdeles
slette Billeder med tydske Indskrifter. – I Vertshuset hang 20
vist tyve gange samme Kobberstik af Madonna della Seggiola. – Paa Veien til Brandsol, rullede et Klippestykke ned
tæt ved Vognen, vi kom lige forbi i det, samme rev sig løs. Mod Aften vare vi i Botzen som indesluttes af Bjergene, en
underlig Høitidelighed hvilede over den hele venlige By. Flo- 25
derne Eisack og Talfers løbe her i Etchs. En smuk høitidelig

2) til Mariakirken] *tilføjet over linien* 7) fortalte] *f først skrevet n* 8) Walter] *W først skrevet V* 16) Egno ∴ Egna 22) Brandsol ∴ Branzoll 24) Botzen ∴ Bozen 26) Etchs ∴ Etsch

- Kirke, Nærved laae Kirkegaarden, en stor Fiirkant med Buegange, mange underlige Billeder paa Muren, saaledes Opstandelsen, ved Jonas der flyver ud af Hvalfiskken; en Bondepige laae paa Knæ ved en Grav, en dyb Ro hvilede over det
- 5 Hele, Bjergtoppenes Sne lyste ved den nedgaaende Sol. – / Da vi ingen Lohnkutscher kunde finde blev Skotlænderen enig med mig at vi samme Nat gik med Diligencen. Contoiret var lukket, dog sagde man os vi nok kunde komme med, men at vort Tøi kom en 1/2 Dag senere til Innspruck, vi gave
- 10 ikke mere end hvad vi maatte give en Veturin og og Tøiet blev afhentet. – Ved Aftensbordet var Jahn temmelig raae og da jeg meget venligt sagde Levvel viiste Zeuthen sig, der her havde Medhold, som en sand Gadedreng og skreeg »o Vaas og Vrøvl, jeg skider af det & &«. – Jeg blev formeligt
- 15 forbauset og befandt mig som et uskyldigt Menneske en gal Hund farer paa. – Jeg gik i Seng men sov næsten intet thi Klokken 2 skulde vi være oppe da Diligensen gik Klokken 3. – (sagde Levvel da jeg gik forbi Z. Seng men han, vaagen, svarede ei). –
- 20 *Søndag den 27.* Der vare hele 12 Pasagerer. – *Jackson* og jeg fik hver en ganske fortræffelig Plads, det var ganske mørk da vi rullede afsted, i Dagningen mellem Bjergene der knugede sig fast om Veien saae vi først vort Reiseselskab, en Tyroler, der var Maler og kom fra Rom, spurgte mig om
- 25 jeg ei hedte *Andersen* og fortalte da at han i *Caffe greco* havde læst i *Algemeine Zeitung* om mig og da jeg just var

4) Grav] først skrevet Krav 5) Sne] først skrevet rene 9) en 1/2] en først skrevet een 22) i Dagningen] foran er overstreget fo 26) da] først skrevet at

gaet ham forbi havde Blunch viist ham mig og glædede sig
 nu ved at reise med mig, Damen ved Siden af mig, da hun
 hørte jeg var Digter blev snaksom, fortalte mig hun kjendte
 Baggensens Digte, at hun kom fra Botzen og skulde til Sterzing 5
 hvor en døende Onkel ventede paa hende, laae mig lugte til
 sit Hovands Æg og gav mig Sukkergodt, fortalte hvorvel
 hun fandt sig i vort Selskab, og hendes Frygt da Karlen
 havde sagt det var fire Officerer med Knebelsbarter. Viiste
 os sin Onkels eensomme Gods mellem Bjergene og sagde der
 var saa kjedeligt, men at hun gjerne blev der, kunde den 10
 Gamle kun leve. – Vi fløi afsted gjennem Teutsien og Coll-
 mann; den hellige Christoffer stod colosal paa Murene af
 Husene og den hellige Florian, som gyder Vand paa en
 brændende Bygning. – Træhuse hang paa Bjergene, Vand-
 fald bruste mellem Graner; Floden Eisack bruuste bestandigt 15
 mod os. I Brixen fik vi den forønskede Kaffe og her saae jeg
 første Gang Mennesket der sad bag ved mig, det var en /
 Russer, brandguul i Ansigtet af Guulsot en Kammerat der
 kunde lidt fransk sad hos ham. Vi fik en lykkelig feed For-
 valter der skulde til Insprukk at hente sin Brud. I Cabrio- 20
 letten sad Officeren jeg reiste med i Schweiz og traf i Neapel,
 Rom og Venedig. Damen viiste mig flere Klostre og et ved
 Brixen der var saare strængt for de arme Nonner, her blev
 ogsaa unge Piger opdraget. – Et Kloster laae frit paa Bjerget.
 Vi saae flere nye Bygninger reiste paa Gruset af de Fransk- 25
 mændene afbrændte i Krigen. Ved *Obermitten Wald* blev
 Dalen særdeles snever og romantisk. I Storzingen rakte Da-

11) Teutsien ∴ Teutschen 22) et] *derefter er overstregat* fo 27) Storzingen
 ∴ Sterzing

men mig Haand til Afsked, vi spiste til Middag og stege nu op af Bjerget, Sneen laae høit ved Siden af Veien. Tæt ved Brenner var et smukt Vandfald, jeg tegnede den simple Kirke af, som vist ogsaa findes i Göthes Mapped. – Paa hiin Side ved *Steinack* hvor der alte Frits tjente som Skildt paa et Vertshuus saae vi Gletscher. Det blev imidlertid mørkt, jeg blundede lidt medens vi foer forbi de dybe Afgrunde, med eet saae jeg som tusinde Stjerner under mig, det var Lysene i Insspruck, som ligger nede i Dalen, Klokken 10 kom vi ind i Byen hvor vi i die golden Sonne fik ganske fortræffelige Senge med Dyner.

Mandag 28 April. – I mine Reiseklæder maatte jeg trave om hele Dagen. Paa Broen over Inn er en smuk Udsigt til de besneede Bjerge. Vi gik paa Poletikammeret og til Domkirken, hvis Ydre er i en ædel men dog ikke smuk Stiil, Facaden ligner et Palai, et smukt Alter og en Deel Billeder. Herpaa gik vi ud af Byen over Inn og op paa Bjergene. Hvor Alt ligner Skotland, det er som i mit Hjem, sagde Jaccson. Klokkerne ringede. Hvor det erindre mig om Skotland sagde han og jeg saae Vandet trænge frem i hans Øine. – O jeg kan ikke græde ved at tænke paa hjemmet, tænkte jeg, og dog mangler jeg jo ikke Følelse. – Jeg elsker mine Kjære der, men føler mig dog ulykkelig *der* hvor de leve. – Vi nød en smuk Udsigt over Dalen og kom paa en Vei hvor flere Kilder med stor Larm og Kraft sprudlede frem af Jorden. / Vi kom til et gammelt Slot og en lille smuk Landsbykirke, tæt ved var en Kirkegaard med brogede Kors. (Før

6) Vertshuus] først skrevet Vettshuus 7) dybe] først skrevet høie 13) Paa] P først skrevet F

vi kom til denne By fandt vi paa Bjerget mellem flere store Steen der syntes Ruiner af et Huus eller en Slags Indhegning, en simpel Steen, som Hjørner var stødt af, der var en hebraisk Indskrift, en Hyrde sagde os at der laae en Jøde begravet, det var jo Stof til en Novelle). – Vi kom nu ind i Innspruck fra den anden Side, saa das golden Dack, et Slags Kanap paa et gammelt Huus. – Da jeg ingen Klæder havde, maatte jeg spise paa mit Værelse. Efter Bordet gik jeg med Skotlænderen ud til det gamle Slot *Amras*, der nu ikke beboes, uden af Soldater. – Her fra vandrede vi hjemad og ind i Fransiscanerkirken, *Kaiser Maximilians Monument* staaer mit paa Gulvet, han knæler paa sin Sarcophag og langs hele Kirkegulvet, mellem Pillerne staae Konger og Keisere med deres Fruer, alle colosale og af Metal, (Rudolf af Habsburg &) og danne et stort Heelt. I Sidegangen var opsat et aldeles nyt Monument over *Andreas Hofer*, han holder Fanen i sin høire Haand og har et ædelt Ansigt, man var ifærd med at arangere det og Kunstneren som havde gjort det (Professor Schaller fra Wien), stod deroppe ved. Mange Folk vare inde i Kirken og en Deel Koner vadskede Gulv til Festen for Statuen. I den store Gade hvor vi boe, staaer en Marmorstøtte med Helgener om, svævende Engle og øverst Madonna paa en Halvmaane. Byen er meget venlig, flere Huse have Arkader. Tyrolerinderne gaae med forunderlige Huer, der ligne udstoppede Nathuer. – Først Klokken om Aftenen kom vort Tøi, der var da Vrøvl paa Postburauet

1) paa] derefter er overstreget en 9) Amras ∴ Ambras 11) Fransiscanerkirken] først skrevet Fransci 11) Kaiser] Ka først skrevet Kj 14) alle] først skrevet i 18) arangere] tilføjet over linien, derunder er oversireget blotte

fordi vi ikke havde et Schein fra *Botzen*, hvor Münchener Lohnkutscher kom og Afreisen blev bestemt til næste Morgen.

- Tirsdag 29.* Huusjomfruen kyssede os paa Haanden / da vi gav hende Drikkepenge; Gaardskarlen bar sig ligeledes ad.
- 5 De godmodige Tyrolere kjende ikke til Drikkepenge, hvilken Forskjæl, naar man kommer fra Italien, hvor Alt gaaer ud paa at prelle. I Vognen kom den hanoverske Officer jeg havde reist med før og to andre fra Diligencen, begge kom fra Grækenland, den ene en berlinsk Lærd, den anden en bayrisk
- 10 Officeer. Jeg sad hos Kudsken, Solen skinnede paa den smukke Inndal. Vi kom forbi Martinswand, der hæver sig lodret, og stege ned bestandigt. Deilige Lyngplanter; øverst oppe laae Sne. Søen ved *Seefeld* var ganske tilfrosset. Vi kom her ind i et rummeligt Vertshuus og drak Viin, for sidste
- 15 Gang ved Alperne. Henimod Mittenwald kom vi paa bayrisk Grund. Paa alle Huse vare malede Helgenbilleder. Læste bayriske Aviser, fritoges for Dogane og rullede fort, mellem Gran begroede Bjerge. Kom forbi den smukke Wallersøe og steeg op af et meget steilt Bjerg med et prægtigt Vandfald.
- 20 Da vi igjen skulde nedad, gik Veien saa steil at jeg ikke kunne sidde uden paa, Hesten slog bag op og havde nær ramt mig. -- Prægtige Vandfald. Ved Kuglersøe er man ude af Bjergene, Kun en lille Høi maae man endnu over. Det blev mørk Aften, Stjernerne glimrede, jeg frøs, endelig naaede vi da Benedikt-bayer hvor vi skulde overnatte. -- Sov med Skotlænderen.
- 25 *Onsdag 30.* Idag kom jeg ind i Vognen og han udenpaa.

1) hvor ∅: vor 8) to] først skrevet de 14) Viin] først skrevet Øl 14) for] foran er overstreget første Gang si 18) Wallersøe ∅: Walchersee 22) Kuglersøe ∅: Kockelsee 24) Benedikt-bayer ∅: Benedikt-beuern 26) 30] først skrevet 28

Den bayriske Officeer fortalte ret interessant om Grækenland, at Alle vare enig om at det var et lumpent Folk, der ikke havde Idee om politisk Frihed at Kongen var meget elsket men at han var for god, at man maaskee gjorde med ham som med Capodistria. Landet beskrev han som et Øde. 5
Den Lærde som havde en lille Skjødehund fortalte om sine Kjærligheds Eventyr med en gift Kone i Neapel, derpaa gik det løs om alle de Dueller hver havde haft osv. – Egnen var bestandig den samme, Graner og enkelte Bøge. Alperne / med Snee laae i Baggrunden. Wolfertshausen en anseelig Landsby ved Floden Loisach, her spiieste vi slet og rullede 10
saa afsted. Ved en Kro paa Veien steeg vi af for at see den smukke Isardal. Floden har bratte Kyster begroet med Graner og slynger sig smukt inde fra Alperækken. Paa Kirkemuren i Landsbyen Untersending saae vi det smukke 15
Freskomalerie af Lindenschmitt, som forestiller Slaget ved Sendling 1705 hvor Smeden Balthasar Mayr med sine to Sønner gjøre Hovedgruppen. – Paa Landstæderne og Forlystelses Husene saae vi enkelte Familier fra München. Byen tog sig brillantere ud inde end uden fra, vi satte først Officeren af og kjørte da *zum golden Kreuts*. – 20

Torsdag den 1 Mai. – Gik ud til den unge Feddersen, derpaa i Poletiet og saa til Posthuset hvor jeg fandt kjære Breve, et fra Ludvig Müller og et fra Jette, skrevet i Stratsburg. Feddersen skaffede mig Logie for 8 Gulden hos en skikkelig 25
Kammager Familie, am Carlsthor; gjorde mig bekjendt med

2) et.] *først skrevet en* 4) maaskee] *maa først skrevet mas* 10) Wolfertshausen 3: Wolftratshausen 20) inde] *i først skrevet u* 26) gjorde.] *foran er nogle bogstaver overstreget*

den unge Stochflet og førte mig i Slotshaven; rundt om er Buegange som i Palais royal og Freskomalerier. Historiske Stykker af Bayerns Historie og Prospector af Italien med Indskrifter af Kongen. Gjennem den engelske Have er ledet
 5 flere Arme af Isaren, Alt var herligt grønt. – Om Aftenen gik jeg i Hof Theatret og saae Capulets og Montagues. Frøken Haszelt sang fortræffeligt som Julie og blev fremkaldt. Theatret er 5 Etager og har et godt Orkester. Jeg havde faaet en Plads mellem en gammel Mama og en ung Dame, jeg
 10 gjorde snart Bekjendtskab og den unge sagde at Mamaen var Moder til den berømte Kapelmester – – nu sagde hun et Navn jeg aldrig havde hørt, men som jeg optog, som be- kjendt. De takkede mig ved Afskeden for min Underhold- ning. Paa Theaterteppet var copieret Aurora af Guido /
 15 Reni. – Om Aftenen fik jeg Brød og Øl.

Fredag 2^{den} Mai. Afsendte Brev til Mad: Iversen, travede dygtigt om. Fik Brev fra Christian Wulff. Var med Stock- flet henne paa Münchner Kneipen. Borgere og Koner med deres nette Sølv eller Guld Hue paa sad ved Bordene og
 20 drak Bockbier, kun i denne og næste Maaned kan dette Øl erholdes. – Tillige med en puklet Hamburger vandrede vi fra dette lystige Sted. Her vare Studenter og Borgere; Graner stukne i Jorden, en Harpespillerske gav Musik og Kelnerer løbe omkring med Øl. Vi gik udenfor Byen og saae Alperne i Aften- belysning. Spiiste ved den kongelige Have og vandret hjem.
 25

Løverdags 3 Mai. Spadserede i den store Slotshave og var i

4) den engelske] *tilføjet over linien* 6) Frøken Haszelt o: Wilhelmine van Hasselt-Barth 14) copieret] *tilføjet under linien, derover er overstreget* malet
 19) Bordene] *først skrevet* Bordet 24) Aftenbelysning] *først skrevet* Aftens

de fleste store Gader. – Saae i Kirken Thorvaldsens Monument over *Eugén* og hørte i en anden Kirke en fortræffelig Musik. Gik ind i et Leiebibliothek hvor jeg fik Göthes Reise i Italien, det var som læste jeg min egen Dagbog, Alt var mig saa bekjendt. – Jeg gik ind paa et Ølhuus to nydelige, 5 særdeles naturlige og anstændige Døttre med den bayriske Hue vartede op. Folk ere særdeles høflige. – Spadserede ud af Byens Porte, saae paa Bønderpigerne med den spidste Mandshat med Guldqvasten paa, det er ikke smukt, men dog skjønnere end de tyrolske Nathuer. – 10

Søndag 4 Mai. Alle Folk strømmede til Kirke. Sendte Brev til Christian Wulff og Fru Wulff. Spadserede i Slots- haven, tre sværmeriske Damer sad ved Vandfaldet. Stokflet havde skaffet mig Adgangskort til: Königsbau, hvis Udvortes ligner Palatset del Pitti i Florents. Det staaer under Arbeide 15 og vil om to Aar blive færdigt. – Meget smukt malede Værelser, malede af Soltz og Lindenschmidt ogsaa af Zimmermann. – Af de to første vare flere Situationer af Schillers og Göthes Digte. Fridolin, Dykkeren & &. Over en Dør saae man Bürgers Leonore i 3 Malerier. I Bibliotheket var et Stykke (alle i Væggen) hvor paa alle Digtere fra Schach- 20 spear til Göthe, gruperede sig om Poesien. Af Professor Schnur vare to Værelser med Scener af Niebelungenlied, det største forestillede Grimhilds Ankomst til Worms; / to Værelser vare malede som de etrusiske Vaser; en smuk Spiral- 25 trappe og et fladt Tag man kunde gaae ud paa og see, mellem Husene, lige til Alperne. – Om Eftermiddagen spadserede jeg i Slotshaven og gik om Aftenen med Feddersen i Opera,

7) Hue] *først skrevet* Hues 15) Palatset] *først skrevet* Palai 17) Soltz ∴ Foltz

man gav: »il Matrimonio segreto« af Cimarosa. Frøken Hasselt sang smukt, men hun udtaler slet det italienske, det Hele var for nordisk koldt, kun Italieneren Santini havde Liv. Kongen var i Theatret og stirrede forunderligt paa mig. –

5 *Mandag den 5de.* – Spadserede omkring og traf mine to Rejsende, den hanoverske Offiseer som hedder Brinkmann og den berlinske Lærde, en Doctor Sax. – Var i den bothaniske Have, der seer meget slikket ud, jeg kikkede ind i det lange
10 Drivhuus, der stod mine Laurbær, Cactus og hele Italiens Blomster-Flor puttet ind under Tag, fornyeligt saae jeg det voxte vildt under Guds frie Himmel. Var ved Obelirken over de i den ruiske Krig faldne Bayrer, den er opreist 1833, tager sig godt ud, men seer for moderne ud, naar man kom-
15 mer fra Rom. – München forekommer mig som en lille tydsck By voxet stor ved Lyststeder, man føler sig ikke i en Hovedstad, men enten i en lille Kjøbstad eller paa Landet mellem rige Lyststeder. Gaderne ere Pladse eller Landeveie, foran Husene Haver med Blomster og Frugttræer. – Jeg spad-
20 serede ud af Byen og saae paa de kunstige Vandfald Isarflo- den danne, de gjorte Støi nok. Solen brænder og det støver stærkt. –

Tirsdag den 6te. Spadserede igjen i Slotshaven. Jeg har nu fuldendt Göthes italienske Reise, og det er mig en Nydelse
25 at drømme mig tilbage i Paradiset, som han saae det, har ogsaa jeg seet det. Det er som læste jeg min Dagbog. Dog har jeg seet mere, end han omtaler. Nu har jeg faaet *Corinna*, lad mig nu see hvorledes hun beskuer Italien. Gik paa det konge-

5) mig. –] derefter er overstreget Send 9) kikkede] først skrevet sig

lige Gallerie. Ved første Gang at see det, forekommer det mig at / være meget ringe. – Mange ubetydelige Sager; Hvad jeg lagde Mærke til var følgende: 1) Maximilian i Kroningsdragt. – 2) En Spillemand, med ganske hollandsk Omgivning, Kobberkar, en Dunk paa en Tønde og under [Lofitet] et Fuglebuur; det er malet af von der Schlichten. 3) Madalene, nøgen, gule Haar, et blaat, løst Gevant af van der Werff. – 4) Prinds Karl til Hest, en sund, rask Knøs malet af Stieler. 5) Et meget garstigt Stykke, som forestil- lede Opstandelsen, alle Figurerne bleve dragne opad, alle saa forunderlige Lange og slyngede mellem hinanden, i nogen Afstand, saae det virkelig ud, som en Masse Tarme der blev løftet op. – 6) Susanne i Badet, hvor hun sidder, som hun havde ondt i Maven. 7) Latona med sine Børn, hun er feed og ligner en smægtende tydsk Madamme, der seer paa Naturen og siger: wunderschön; men komisk seer den ene Bonde ud der i naturlig Størrelse er forvandlet til Frø paa Hatten nær. Det er en abgesmakt Idee, det hele syntes mig et Betræk til et Lysthuus. 8) En Søestorm af J Wernet. (I det Hele taget er den hollandske Skole det Bedste her). –

Onsdag 7. Var hos Schelling, der ikke kunde tage mod mig, men sagde at han vilde besøge mig eller om jeg kunde komme Klokken 11. Jeg kom og fandt en venlig Mand, som underholdt sig længe med mig om Italien og derpaa indbød mig at komme i sin Familiekreds. Da jeg i Middags spiste

6) [Lofitet] *ms. har Lofter* 9) meget] *først skrevet mægti* 9) forestillede] *derefter er overstreget* Dommedag 15) en] *tilføjet over linien* 17) ud] *derefter er overstreget* til

kom Poeten Fermenticht og satte sig hos mig, talte en Deel og spurgte mig tilsidst om jeg ikke var en dansk Digter; fortalte mig somme sine Arbejder og sagde han vilde besøge mig, vi spadserede hjemad, han boede paa samme Plads
 5 som jeg (i Nummer 7), jeg fulgte med ham op, Herre Gud hvor det er en ung Poet, han tænkte paa sine Digte alene, og læste mig flere. De forekom mig særdeles almindelige, Liebes Schmerzen med Philomeler. Et lille komisk Digt var meget bedre, han gav mig da ogsaa en Tragedie, der var
 10 antaget til Opførelse i München: Regina Dovagno; bad mig bemærke hvad jeg ei syntes om. Jeg var beskeden. Han viiste mig Vers af sig i engelsk og Nygræsk og det trykte, Mennesket maa være et Sproggenie! – / spadserede i Slots-
 15 haven hvor der var Musik, her saae jeg Skribenten *Saphir*, der har et hæsligt Ansigt; en lang krum Næse og røde Kne-
 belsbarter. – Læste om Aftenen Albrecht Dürer i Venedig af Eduard Schenk og begyndte paa Fermentichts Tragedie. Du Fredens Gud! hvilket overspændt Sludder. Det er et
 20 gemeent Sujet og sande Djævlé alle sammen, den gamle Fader synes mig saare komisk og den ene Elskerinde er som i tusinde Tragedier. –

Torsdag den 8 Maj. Christi-Himmelfartsdag; var i Kirken; hvor simpelt og almindeligt var ikke det hele imod i Rom. – Da Feddersen og jeg gik sammen paa Gaden, kom
 25 een her bosiddende Kobbersmed Svend og talte Dansk, han var fra Helsingør og havde nu været her i otte Aar. Efter Bordet spadserede jeg langs Isaren, hvor Drengene bade sig.

1) Fermenticht o: J. M. Firmenich-Richartz 18) Gud] *først skrevet* Gut
 19) Sujet] *først skrevet* Syjet 21) Tragedier. –] *derefter står* D

Byen tog sig smukt ud mellem det Grønne. Jeg kom til en lille Landsby (Bogenhausen) her var Dands og Musik. Alle Folk drak Øl; jeg vendte nu mod Dyrehaven og kom her ind i Tivoli, hvor Pigerne med deres klædelige Hovedtøi dand-
sede. Her kom Haandværkersvenden igjen og spurgte blandt
andet om jeg ei var: Skolemester. To Piger nikkede saa
venligt til mig. Det var vore Tjenestepiger. Jeg spadserede
hele Dyrehaven om og saae den kongelige Familie[,] træet og
sulten vandrede jeg derpaa til Spiisqvarteret. –

Fredag 9 Mai. Besøgt min Landsmand Birk, der lever her og er gift med den bekjendte Madam Birck-Pfeifer. – Jeg fandt en særdeles forekommende og dannet Mand i ham, han kjendte mig kun gennem Gjengangerbrevene. Laante mig Manuscriptet af hans Kones sidste Skuespil: Die Günstlinge og kjørte med mig til Glyptotheket, en særdeles smuk Bygning for ældre og nyere Kunstsager. Det er opført med sær[el]es Smag og Pragt og er det skønneste Locale jeg endnu har seet. – Af Kunstskatte ere her ikke mange, og jeg saae dem kun flygtigt. De polerede marmorgulve og brogede gyldne Lofter paatrængte sig. Her ere prægtige Freskostykker af Cornelius. I et Værelse / saaledes Hovedmomenterne af Homers Iliade. Gik om Eftermiddagen i der Vorstadt Au og saae det schweigerisches Volkstheater. Klokken fire begyndte den første Forestillingen, Klokken 8, den samme anden Gang. Det var meget elendigt! De gave Holteys Leonore oder die Vermählung am Grabe. Jeg blev ordentligt veemodig over den Elendighed og [saa] skinnede den

7) vore] først skrevet er el. lign.

14) Kones] først skrevet Konens

7) Tjenestepiger] først skrevet Tjenestepier

22) der] tilføjet over linien

varme Sol ind gennem Sprækkerne, Vogne kørte forbi og Folk snakkede udenfor. Klokken 6 var det ude og jeg spadserede i Slotshaven. –

Løverdags 10 Mai. Sovet daarligt. Jeg føler mig ikke vel.

- 5 Fermenick, er »ver mag nicht«! Det er jo noget sandt overspændt Sludder. Værre end Petits jeg er ordentligt unseelig for Mennesket! – Intet Brev. Nu kunde de dog nok have skrevet! – Læst Madam Birk-Ppheifers Stykke ud, det er meget dramatisk og vilde vist gjøre Lykke hjemme. – Ferme-
 10 nicks Stykke har jeg gudskee Lov faaet Ende paa, det er væmmeligt! – Spadserede lidt mod Aften, Alt er nu grønt, Serinerne dufte, Isarens Arme bruse med det bleggraa Vand. – Jeg var meget mat og svag i Aften.

- Søndag 11. Mai.* Gik til Fermenich, som vilde vide hvad
 15 Indtryk Stykket havde gjort paa mig, jeg sagde da at jeg ikke kunde ret goutere Fiinhederne i Sproget, der var mig fremmed, men at Sujettet slet ikke tiltalte mig, det havde mig noget afskyeligt. »Det er schackspeersk,« sagde han med megen Tilfredshed og vilde nu bevise mig at Mackbeth
 20 Otello og Kong Lear vare af samme Deig som hans. – Jeg søgte paa den mildeste Maade at sige at efter min Mening kunde det Nedrige aldrig være Gjenstanden for Digteren, uden at det som noget episodisk virkede godt som Slagskygge paa et større Maleric. – »O dette Stykke, sagde han er just
 25 »auf dem Leben gegriffen« og Alle som have læst det have været henrykte, flere Acteurer have ønsket sig disse Roller, og min Vertindes Datter, der er en særdeles dannet Pige

14) 11] først skrevet 12 17) havde] først skrevet var 19) vilde] først skrevet vidde 25) Alle] foran er overstreget flere 27) der] foran er overstreget hu

har slet ikke stødt sig over de Forhold jeg skildrer, men sagt at det maatte have Virkning«; jeg spurgte ham hvad Følelse det Hele vakte naar man saae det paa Scenen. »Moral, sagde han, Lasten gaaer til Grunde / og Dyden seirer.« – 5
 Han spurgte mig hvad Indtryk det vilde gjøre paa den danske Scene? jeg maatte da oprigtig tilstaae at det efter vore Anskuelser neppe blev antaget, det vilde han nok troe, thi efter hvad han havde hørt om Danske, vare vi en barnlig Nation, jeg meente at det barnlige Gemyt var bedst modtagelig for naturlig Poesie, men han tilføiede at det Grelle, 10
 det Liderlige, kunde man ikke tale til Børn om, derimod Mænd gjorde det Intet. – Jeg tog nu Göthe, og spurgte om han i hans Værker fandt saa krasse Forhold, saa afskyelige Væsner, uden at det med poetiske Farver var mild[n]et. Ja, sagde han, Göthe var af den gamle franske Skole og nu 15
 kom han med saa meget Sludder om Karl Moor og Marion du Lorme at jeg sagde jeg ikke kunde bedømme noget af det. Vi skildtes ellers meget venligt og han har vist et ringe Begreb om min Smag. Nu bragte jeg Birk hans Kones Stykke og han bifaldt mine enkelte Bemærkninger, jeg fik 20
 en anderledes fornuftig Passiar med ham. – Drev omkring. München er en opvoxende By, den gamle Deel er ikke stor, men den nye strækker sig ud i brede Gader og store Pladse. Hele Marker ligge derimellem. Der ere Landeveie med Grøfter og Græs. Solen brændte varmt, Alperne ligge endnu 25
 med Snee, som store Skyer hæve de sig paa den fjerne Horizont. Læst Byrons Maseppa. – Om Aftenen fortalte

1) men] *foran er overstreget* det s 12) Jeg] *foran er overstreget* Han 12) og] *foran er overstreget* der 17) det] *først skrevet* mig 18) et] *først skrevet* en

Lehnchen mig om et skrækkeligt Uhyre der havde været i Augsburg i hendes Barndom, en Kjøbmands Søn, som hver Nat gik ud med en stor Dolk og stak alle Fruentimmer; han havde sagt at 199 skulde først snittes før han lod dem
 5 i Ro; hun selv kom en Aften med en Krukke Vand paa Armen og da ridsede han hende over denne, hun troede det var Vand der løb over Armen, men da hun saae efter var det Blod, han forlod siden Byen, ingen kunde overbevise ham; for fire Aar siden havde / han igjen været der (der
 10 Weibsbildschneider) og saaret 6 Fruentimmer altid de smukkeste, ingen bleve dræbt, men han ridsede dem i Ansigtet, Arme og Bryst; det var en Eed han havde svoret. –

Mandag 12. Min sædvanlige Spadseretur i Dyrehaven.
 15 De baieske Bønderpiger bære Pelshuer paa Hovedet, med Haaret raget ind under, jeg mødte flere. Vandet i Isaren er riigt det strømmede over Canalerne i Haven, der var store Bølger og Brænding. Brænde, som flyder ned fra Skov-Eggen skal være gaaet over en Broc. – Læst Rumohr Drey
 20 Reisen nach Italien, det er noget Skidt. – Om Aftenen spadserede jeg i Slotshaven. Seerinerne duftede og simple Folk stod i Gangen og saa paa Freskobillederne. Endnu ingen Breve, nu maa de dog snart indtræffe!

Tirsdag den 13. Læst »Reise durch Italien og Sicilien von
 25 A. W. Kephhalides«. ret interessant fortalt men han har været saa kort ikke seet meget. – Spadserede efter Bordet

6) troede] først skrevet tronede 7) efter] først skrevet var 9) (der Weibsbildschneider)] tilføjet over linien
 14) 12] først skrevet 13 24) Reise] R først skrevet B

gjennem Dyrehaven til Bogenhausen, langs Isaren, Solen brændte dræbende, drivvaad kom jeg hjem og fik nu Tandpine noget jeg var fri for i Italien. Aftenen særdeles lummer. Salat med Æg min Aftensmad. Nu kjedes jeg ved München. —

5

Onsdag den 14. I Dag maa der dog komme Brev! Det regner og er temmeligt koldt. Jeg har sovet usselt i Nat og der var et evigt Hundegjøn, min Nabo stod endogsaa op og huschede efter den. — Leed frygteligt af Tandpine. Intet Brev. Febersyg. Hele Eftermiddag og Aften ligget paa Sophaen. — O var jeg død! Livet har ingen Glæde for mig; Hun, Ungdoms Lyst, Italien Alt er borte! — O jeg er syg, Legems og Sjæle syg, kunde jeg dog sove, sove ret fast, for aldrig at vaag[n]e i denne Verden. —

10

Torsdag den 15. Slem Tandpine. Spadserede i den engelske Have og læste Immermans *Merlin*, et forunderligt Product, uden Gehalt. Jeg forstaaer ikke hvad han egentligt vil med det. — Febersyg, mat og ulykkelig. Da jeg om Aftenen sad i Sophaen kom en Dansk der var ariveret her til, *Køppen*, han reiste 2^{den} Gang til Italien og vilde ogsaa til Grækkenland. Han havde læst mit Navn i Avisen og søgt mig op, jeg talte mig rask om Italien og gik først henved Klokken 12 til Sengs.

15

20

Fredag den 16. Sp[ads]erede i engelske Have. Jeg havde i Caffeen læst et Digt af Saphir om Vandfaldet, og det var ikke endt. Det morede mig thi for nogle Dage siden fandt jeg ham grundene ved Vandfaldet, nu jeg kom der i Dag,

25

1) gjennem] derefter er overstreget Slots
ligge

10) Hele] derefter er overstreget Dagen

skrev han / det var vist Fortsættelse af Digtet. – Jeg gik nu til Glyppotheket men følte mig saa afkræftet paa Veien at mine Fødder skjælvede, jeg maatte sætte mig uden for et Qvarteersted for at komme mig lidet – gik nu derind. I

5 første Gemak ere ægyptiske Sager. Saae de egenetiske Rester, der havde staaet i Frontespidsen af et Tempel, alle Ansigter ere eens, det samme Smil paa Minerva som paa den døende Gladiator, Alle have samme Træk. I fjerde Sal er en Apollo Musagethes. Minerva og en herlig sovende

10 Faun, Haand og Arm er restaureret af Thorvaldsen. Derpaa ind til den sovende Figur, den smukke knælende Thorso. En Medusamaske, hvor Munden er ganske ypperlig. En slet Copie af den medisæiske Venus. – I næste Sal ere 3 Malerier af Cornelius. a) Olympen, b) Neptuns c) Pluto. – Men

15 ypperligst er [og] bliver dog hans Scener af Iliaden, Casandra med de flagrende Haar og Hekuba hensjunket i Smerte. Paa det andet Stykke, sidder Brisæis daarlig til Hest, hun røre ikke ved den. – En smuk Marmor Figur der binder sine Sandaler. Bronzer er der ei meget af. – Her traf jeg Köppen

20 i Samtale med en Dansk, det var den unge Houdewalcker fra Hamborg, vi spadserede sammen til Kunstforeningen hvor de sagde jeg var indført, de havde læst mit Navn. I Buegangen traf jeg en ung Kunstner, jeg kun en eneste Gang havde talt med og han spurgte mig om han maatte indføre

25 mig, i literariske Verein, her fik jeg et Adgang. I Kunstforeningen var jeg to Gange indmældt, og har fri Adgang paa fire Uger. Her vare to Stykker af gamle Reinhart i Rom, 1) Villa Pamphilia og derfra 2) til Peterskirken, af Sander

11) knælende] tilføjet over linien 17) røre] 1 først skrevet k

(som først har indført mig) var en smuk Søestorm ved Triest. Sidste Gang er jeg indført af Haeselich, et hæsligt Navn. – Gik med Houdewalker i det schweigeriske Volkstheater og saae: »Der böse Geist Lumpacivagabundus,« der virkelig stod langt over Forestillingen af Leonore, men daarlignende var det. Klokken 6½ var Stykket ude, det var blevet koldt, thi det havde tordnet, jeg gik nu [i] litheraische Verein, hvor jeg fandt næsten alle tyske og franske Blade, i den Londonske / for – – – review fandt jeg følgende Artikel fra Danmark: Mr *Herts*, the distinguished author of the »Gjenganger Poem«, in which he so admirably imitated the style of Baggesen and of Several succesful dramatic effusions, is at this moment making the tour of Europe, on a stipend from the King of Denmark. A similar travelling stipend has been granted to Mr: *Andersen* another youthful poet of great promise, already favourably known as the author of a »Pedestrian journey to Amager«, an extravaganza in Hoffmanns manner, and several other works in vers and prose, evincing much originality of genius. – Dette er unægteligt fra en dansk Corenspondent og dog glædede det mig ind i Sjælen. I Zeitung für die elegante Weltt fra sidste Aar skal ogsaa staae en Udsigt over dansk Litteratur, hvor man skal sige at jeg ved min Optræden gav den en ny Retning, hvilket er Sludder, men viser dog at der lægges mærke til mig. Barnlig glad og taknemlig følte jeg mig et bedre Menneske.

Løverdags den 17 Mai. – Var i litheraische Verein og læste

9) for - - - 10) fortnightly 12) the] derefter er overstreget S 13) Europe] Eu først skrevet Ey 15) another] derefter er overstreget yot yottf

næsten alle Blade. Følte mig igjen syg; mine Nærver ere særdeles angrebne, jeg har Feber. -- Nu har jeg læst Immermans: Das Trauerspiel in Tyrol, hvor Andreas Hofer er Helten, det er et fortræffeligt Stykke, jeg gad oversætte det,
 5 men jeg frygter man ikke gouterer det. -- Fik Brev fra Oberst Guldberg i Odense. -- Han kan ikke lide Italien. Spadserede med Feddersen og Houdewalker ud til det kinesiske Lysthuus i den engelske Have hvor der var Musik, det blev et frygteligt Tordenveir, vi maatte staae med Paraply under de høie
 10 Træer. Regnen strømmede ned, Lynene oplyste Alt rundt om, det var brillant.

Søndag 18 Mai, Pindsedag; Var i Domkirken og hørte Musik og Sang; det tager sig ikke ud efter Peterskirken. Besøgte Birk og spadserede lidt med ham. -- Gik i Jesuiterkirken hvor
 15 alle Soldaterne vare og en stor Menneskevrimmel; smuk instrumental Musik, Kirken ret stor, men dog kun som et Hjørne af Peterskirken. -- Gik i litherariske Verein og i Kunst Verein hvor der vare et Par nye Stykker. Efter Bordet Spadseretour / hvor Alperne toge sig herligt ud, lutter
 20 Bølgelinier, Schatering med Snee, og en nordlig skyet Himmel. -- Besøg af Feddersen. En Orkan med hvirvlende Haglstyrtninger.

Mandag 19 Mai. Besøg af Birk og Indvitations til en Tour i Eftermiddag. -- Det er en særdeles *vel* talende underholdende Mand. Efter Middagsbordet toge vi ud til en lille
 25 venlig Landsby ved Udkanten af den engelske Have, han trakterede mig med Kaffe og vi talte om tusinde Ting, jeg følte mig oprømt og troer jeg var ret underholdende. Klok-

16) et] først skrevet en

ken 6 skulde jeg hen at see »Robert der Teufel«, da jeg havde faaet N° 1, tæt ved Orchestret byttede han Billet med mig og lod mig faae sin fri Plads. Lovede mig Anbefalings Brev til Wien hvorved jeg skulde faae fri Adgang i det keiserlige Theater. Han fulgte mig til min Plads, Huset var propfuldt. – En Deel Nummere vare udeladt. Dem: Haszelt sang ikke ganske reent. Her saae jeg D: Vio igjen, Spitzeders Enke, jeg hørte i Berlin. Pellegrini var fortræffelig. Dandsen slet. Maaden hvorpaa alle Lysene i et Moment tændtes i Klosterhallen var süperb. Decorationen særdeles smuk. 5 10

Tirsdag den 20 Mai. Var hos Birck for at bringe ham hans Billet, han bad mig beholde den til i Aften, indviterede mig til Middag og imorgen til Aften gav mig desuden to Anbefalings Breve, eet til Deinhardstein, der er Regierungsrath og et til Castelli. Hvad har jeg ellers ikke lidt denne Nat! 15 En Gigt-Tandpine der næsten bragte mig til Fortvivlelse. Gik paa Gulvet, børstede og skyllede Tænderne, ingen Søvn. Det var et heelt Miserere Smerten spillede paa Nærvepiberne. Var hos en Haarskjærer at Klippes, Konen fortalte mig strax om alle sine Børn, viiste mig det mindste i Wuggen 20 og spurgte om det ei var smukt. – Jeg gav hende ogsaa 1 Zvanziger for Klipningen og hun fulgte mig med uendelige Taksigelse ned af Trappen, hendes 9 Aars Søn havde klippet mig meget net. – Var til Middag med Dr. Birk im golden Hirsch hvor han trakterede mig med et kosteligt 25 Maaltid, to Slags Viin og Champagne, derpaa gik vi ud

2) Billet] først skrevet Billed 4) Wien] rettel, derefter er overstreget hv 6) Haszelt] først skrevet Harzelt 7) Hasselt 11) 20] først skrevet 19 13) til] først skrevet M 22) Klipningen] først skrevet Klipt 24) med] først skrevet der 24) Dr.] først skrevet B

sammen i den engelske Have og drak Kaffe, han var meget underholdende, fortalte mig om sin ulykkelige Fader, sit Forhold til Mariette L. / Om Aftenen gik jeg paa hans Billet i Theatret og saae Victor Hugos Maria Tudor, der ret
5 interesserede mig og jeg kunde have Lyst at oversætte den.

Onsdag 21. Spadseret i den engelske Have og læst Harro-Harings Digte, de synes en Efterklang af Heine og dog skal det være hans egen Livshistorie, som det er min. – Endnu intet Brev fra Collin, det er forbausende. Skrev derfor Faderen til. – Om Aftenen med Feddersen hos Birk, hvor jeg
10 læste »Agnete«. De vare meget glade for den. Birk som jeg sagde hvor ilde den var optaget hjemme, sagde at ham tiltalte den, flere Steder var Taarene trængte ham i Øinene; ikke for Situationerne, men for den store Danskhed der laae
15 deri. Han hørte Bølgeslagene, saae den danske Natur og de grønne Bøgeskove. Det var saa ganske nationalt at det selv alene der ved maatte erholde en høi Plads. Sildigt ud paa Aftenen efter et godt Maaltid indtraf jeg i min Bolig og slumrede. (Besøg i Dag af Dr: Levy.)

Torsdag den 22 Mai. Birk har skrevet i min Stambog og reiser imorgen til Wisbaden hvor hans Kone er. Gik i det Leuchtenbergske Gallerie hvor der ere fortræffelige Sager. I Marmor 1) Canovas Gratier, og hans 2) Madelaine som knæler (Plætter i Marmoret). 3) En ung Hyrde med et
25 saaret Lam af Chaudet. – Mange herlige Malerier, hvoraf jeg kun dog har Indtrykket af Følgende. Gerard Douws 1) en Læge som holder en Flaske med Medicin, Bogen med

14) den] først skrevet det 24) (Plætter i Marmoret)] tilføjet over linien 26) Følgende.] derefter er overstreget 1) 26) Douws] derefter er overstreget 1) Læ

Beenraden i er ypperligt. – Af en Ubekjendt er der et Stykke 2) en Smed, hvor det glødende Jern er ganske fortræffeligt. 3) to Cuirasserer med en saaret Officeer af A. Adam. 4) Prospect af Stockholm malet af Fearnley. – 5) Napoleon paa Hjortejagt af Charles Vernet. – 6) Kjærlighedens Guden af Guido Reni. 7) Et Familiestykke af Poul Veronese. 8) Marias Himmelfart af Guido Reni. Tre Stykker af Spanieren Murillo. a) Den gode Hyrde σ : Jesubarnet som vogter Faar b) En knælende Biskop for en Engel, denne sidste er saare skjøn, det melankolske, det dunkle i Farven, Alt er herligt c) Jomfru Maria med Barnet, veed jeg ei hvad jeg skal sige om, det er herligt malet, men tiltaler mig ikke. 12). Et ganske herligt Stykke, som jeg længe har kjendt i Kobber, der jo ogsaa som saadan hang i Napoleons Værelse, det er den blinde Belisair, der / bærer sin Ledsager, en Slange har saaret, malet af *Gerard*. 13) Et smukt Blomsterstykke af Vandael. Det er i Dag en brændende Hede. Intet Brev endnu. Det er dog ogsaa ganske forunderligt! Spadserede om Aftenen ud over den lange Træbro til Au, en Tordensky stod over Byen, Lynet knittede. Samtale med Ferme nich der gaaer til Rom. – Det er en kjedelig Pjes.

Fredag den 23. Var i Glyptotheket. Minerva og den sovende Gladiator tiltale mig meest. Thorvaldsens og Canovas Arbejder indtage en høi Plads. – Santini og Saphir fortrolige i Cafeen. – Intet Brev. – Læst spanske Marionetstykker. – Klokkeren 6 spadseret ud gennem Auer, der har ganske tyrolsk Character, gaet til Bogenhausen, hvor der er et smukt

4) Fearnley] *først skrevet* Feanley 17) Vandael σ : Franz van Dael

Partie, en Træbroe ligeover Veien. Derfra til Tivoli og ind i Thiergarten. Ved det chinesiske Taarn en græsk Dreng i hvid græker Dragt. Træerne deiligt grønne. – Feddersen hos mig, laant 12 Gylden. Det er et naturligt og elskværdigt
 5 Menneske. Salat med Æg og en Simle, samt et Glas Øl er min Aftensmad i München. (Subjectivitet dadle de hjemme hos Digteren, og just denne er det eiendommelige hos ham. – Er det ikke det Subjective i en Nations Poesie, der gjør denne herligst.) Paa min Vandring i Au spadserede jeg om
 10 den nye gothiske Otto Kirke. Solen gik ned bag Frauen Kirkes 2 stykke Taarne.

Løverdag den 24 Mai. Idag maa jeg faae Brev!!! Var hos Køppen at sige ham Lev vel, han reiser imorgen over Italien til Grækenland, jeg gav ham Brev med til Kükler. Sendt
 15 med Posten Brev til Bødtker; selv fik jeg da heller ingen i Dag, Besøg af Houdewalker og af Levy, med denne sidste spadserede jeg til Bogenhausen, Tivoli og den engelske Have hvor der var Musik af Robert le Diable. Levy var ret interessant, talte meget om Tserning han har levet med. Gik
 20 derpaa til Kletts at spise hvor Zeuthen og Feddersen kom, den sidste er meget elskværdig, som han er smuk. Ildløs, jeg frygtede at det var i mit Logie, men / det var kun i samme Retning.

Søndag 25. Faarer jeg nu ikke Pengebrev i Dag, da nødes jeg til at blive her i 14 Dage fra Dato, hvilket vil blive meget
 25 kjedsommeligt. Soldater Münstring for Prinds Max. Det var som paa Fælleden og meget kjedeligere. Solen brændte som Ild. Endelig kom da Brev fra Eduard men Vexelen var kun paa 50 Species, hvilket jeg ikke kan komme hjem for; Brevet selv var som sædvanligt, den Mægtige til den Under-
 30 givne. – Spadserede med Feddersen og Levy til Bogenhausen,

hvor Folk dandsede og drak Øl i den stærke Hede. L. fortalte paa Veien om sin tabte Uskyldighed. – Vi gik nu i Theatret og saae et kjedeligt nyt Stykke af Holbein: Der Vorsats og en ussel Fremstilling af Balletten Die schöne Arsene oder die neue Amazone. Vi kjede os alle tre. Saphir, 5
 der er umenneskelig styk og har noget meislingsk, travede op og ned i Parterret. Da vi henved g gik Hjem var det en bidende Hundekulde. Det er et lumpent Climat.

Mandag 26. Skrev strax Faderen og Eduard en lille Sæddel til, da jeg maa have flere Penge for at komme hjem. Det er i Dag meget koldt og regner af og til. – (igaar var der Procession fra Frauenkirke, jeg vilde ikke tage min Hat af og saa kom der en Soldat og bad mig derom. – Der var intet Helgenbillede endnu passeret mig kun nogle lurvede Karle, der brægede). Gik til det leutenberske Gallerie. Stykke for Stykke gik jeg igjennem, meget tiltalte mig. 1) Strozzi Olding og det unge Menneske som spille. 2) Maratti Flugten til Ægypten 3) Vandals Frugtstykke, hvor Kjærnene falde ud af det overskaarne Granatæble. Alle Adams Krigsstykker. 4) Girodets Ossian, det er et Hav af Aander under ham, Haarene, Gevanterne flyve i Bølgelinier, selv Legemerne, luftige, bøielige synes at være et Afbillede paa Bølger. – 5) Albanis Jupiter som bortfører Europa, men han som alle Malere vilde lægge formeget i Tyrens Udtryk. 6) afskyeligt stift og som skaaret i Træ er Bronzinos Christi Legeme paa Marias Skjød. 7) *Laura* af samme Mester er derimod ganske fortræffeligt; hun er høi, mager og bleeg, men et herligt Udtryk af Aand, hun er i sort og brunt silke Tøi; smukke vel- 20

1) drak] først skrevet dand 5) neue] først skrevet nye

lystige, halv lidende Hænder. – 8) Guido Renis / Omskjærelsen, der næsten gaaer over i hvidt Kride her 9) Discipelen Johannes af Carlo Dolci, (hans meest utrerede Maneer, det seer ud som var det en Vanskabning der var idealiseret, det er ækelt!) – 10) Den hellige Jomfru med Barnet af Francesco Francia. 11) Den hellige Jomfru med Barnet og St *Anna*, denne sidste er ganske som Leonardo di Vinci: »Forfængelighed«, det er malet af hans Eleve Salaino. 12) Christus som vadsker Disciplenes Fødder af Garofalo, er meget smukt og seer ud som nyt. – 13) Af Scidone en fattig Kone med to Børn og Dreng der giver dem noget, er ganske som Sidestykke til hans Blinde i Neapel. 14) Titians Madonna, tiltaler mig ikke, hun og alle Figurerne have lange Ansigter. 15) David der dræber Goliat af Rubens. 16) Maleren Stella i Fængsel, han ridser en Madonna paa Muren af Granet, jeg har nyligt seet et godt Kobberstik deraf. – 17) Ruysdals 18) og Ostades Stykker. 19) Atter og atter maatte jeg see paa den blinde Belisair. 20) En Forsamling af Aber, som der føres en Kat for, at dømmes af Rubens. 21) Canovas Gratier, der er slemme Aarer og Pletter deri. – Det var meget koldt Veir; en forunderligt hæftigt Anfald til Explosion. Spadserede langs med en Arm af Isaren, Alperne laae med Snee, Vinden blæste Vinter kold. Mod Aften kom Levy, jeg læste ham et Par Scener af Agnete, han var henrykt, ansaae det for det Bedste jeg har skrevet. Talte meget om vort Publicums Mangel paa Sands for det Overnaturlige. Gik til Kletts og spiste sammen i Kaufingerstrasse. Læst 1^{Deel} af Dantes Divina Comed[ia].

28) Comed[ia] *linieudgang*

Tirsdag den 27 Mai. Samme Kulde. Komisk er det at see hvor Piger og Karle om Morgenen løbe med de stivede, krusede Kjortler paa en Stang, som var det et Banner, for ei at krølle dem, / i det de bringe dem fra Vadskermadammen til Damen som venter. – Idag var der Brev fra Odense, det indeholdt tre Epistler, et fortræffeligt, fuldt af Lune fra den gamle Mad: Iversen, et meget søsterligt fra Jette Hanck og et elskeligt fra Tanten; de gode Menneskers Kjærlighed satte mig i et barnligt glad Humeur. Jeg havde igjen et gudhengivent, skjønt Øieblik. Om Aftenen var jeg i Theatret og saae Götz von Berlichingen. *Eszlair* vilde ikke ret behage mig, han har ingen Holdning. Han blev stormende aplauderet og kaldt frem efter at han var død. Wespermann som Selbitz Og Mad: Dahn som Georg vare derimod ypperlige. Scenen med Raadherrerne gav *Eslair* bedst. Hundekoldt da jeg gik hjem. Patrouller, som sædvanligt, paa Gaden. –

Onsdag 28 Mai. Varmt i Solen, koldt i Skyggen jeg føler mig meget mat og længes efter Bjergene. Spadserede til Morgen langs om af Isarens Arme. – Müncherne have en stor Masse Høfligheds Tirader. Ved Middagstid købte jeg en Duketraad og Madammen ønskede mig en god Middag og at det maatte smage mig vel, ved Bordet rakte jeg en Mand Spisesædelen og han sagde: Ich dancke recht höflich. Efter Bordet sige de, »ein schönes guten Nachmittag!«. – Har nu endt 2^{den} Deel af Divina Comedia. – Spadserede efter Bordet langs med Isaren; de fleste Huse i Forstaden ere tækkede med Træskiver. – Hæsligt graat og koldt. – Gik

15) Scenen] See først skrevet Sch 23) Spisesædelen] Spi først skrevet Spr rettet til Sps

Klokken 8 om Aftenen ind i Jesuiterkirken, den var til imorgen pyntet med Grønt, de unge Birketræer duftede. Mange Lys brændte paa Altret. I Aften vare begge Pigerne formeligt bedrøvede fordi jeg skulde Reise. Sligt et Menneske kommer her aldrig, det siger ogsaa Madammen og Deres Støvlepudder »Hr Baronen er saa god, saa venlig, o vi ville tidt tænke paa Dem!« – Det ordentligt rører mig, hvorlidet hører der dog til at elskes af Undergivne. – Komisk er det ellers naar jeg siger Tak, da svarer de altid, »mein Schuldigkeit Hr: Baron!« – Den Baron, kan jeg da takke Feddersens Spøg for! Paa Frauenkirke ere en Mængde Lügstene udenpaa Muren, i een sees en Mand, som spiller Orgel, Violiner, Harper og flere Strengelæg ligge og hænge om ham, Indskriften forstaaer jeg ei da det er med store gothiske Bogstaver. Det er ellers en smuk Idee, at der i Kirkemuren sprudler en Kilde, en Jern Skaal er Lænket der til og jeg har ofte seet Børn og fattige Folk gaae hen til Kirken og lædske deres Tørst. – De som opvarte os hos Seidls (Kletts) hedde: Lotte, Agathe, Saphir og Georg. I Slotshaven ere flere Italienskesituationer i Fresko, / saaledes: 1) Genuas Fyrtaarn, 2) Veroneses Clause. 3) Florents. 4) Roms Ruiner 5) Rom 6) Campagnien 7) Monte cavo. 9) Perugia. 10) Nemisøen. 11) Terrazina. 12. Rom. 13 De Andre ere malede, men dækkede til, eftersom Kongen ikke er færdig med Versene der skal staae oven over. De andre Stykker ere historiske. –

6) Hr] tilføjet over linien 7) Dem] først skrevet ham 13) Harper] foran er overstreget og 21) Veroneses o: Veronas 22) Rom] tilføjet over linien, derunder er overstreget Colloseum 23) 12. Rom. 13] står over linien med blegere blak

Torsdag 29. Frohnleichnahms Fest. Hovedgaderne smykkede med Birketræer, jeg vaagnede ved Musik, flere Musikchor droge gennem Gaderne. En uhyre Procession fra Frauenkirke. De forskellige La[u]g med deres Faner, selv: Lohnkutscherne. Bødcherne havde en bevægelig Træmand 5
der arbeidede paa sin Tønde anbragt paa sit tykke Voxlys. De forskellige Skoler. Nydelige hvidklædte smaae Piger, de foreste bare en uhyre Kurv af Blomster, flere Altare bleve baarne om, i Gaderne selv vare 7 opreiste for hvilke læste[s] 10
Evangeliet og spilledes paa et lille Haandorgel, der pyntet med røde Pioner, blev bragt i fuld Gallop fra det ene Altar til det andet. Latinskolen med Rector og Lærer[e], ligeledes Lærerinderne. De barmhjertige Søstre, forrest gik de som ei havde gjort Løfte og bare sorte Hætter, mellem de andre var een lang En, der saae ud som et Liig. Fransiscaner 15
Munkene, omtrent 12, i brune Kutter. Et tyrkisk Telt med Korset paa, taget fra Tyrkerne. Biskoppen og Præsterne. Kongen gik under en hvid Silkethronhimmel; Dronning[en] og hendes Damer, som Protestanter, vare ikke med. Prinds Maximillian i grøn Uniform og Hoffet. De juridiske Profes- 20
sorer i røde Kapper, Lægerne i grønne, Theologerne i sorte &. – Toget sluttedes af en Pøbelvrimmel, meest gamle Koner der sang, de passerede samme Vei tilbage. Min Banqueur traf jeg paa Gaden, han forklarede mig Alt og gjorde mig opmærksom paa, at vi stode uden for det Huus, 25
hvor Gustav Adolph har boet her; under Madonna Billedet er endnu malet tre Kroner til Erindring derom. Var i Kunst-

15) lang En] tilføjet over linien
linien

16) Et tyrkisk Tyrkerne.] tilføjet over

verein der var af Babette Pay to Stykker, Udsigt til aventiner Bjerget og til Latteranet. – En smuk Tyroler Egn; en italiensk Familie, en ung Kone der rækker sit lille Barn hen imod Manden. En Pige der skriver et Kjæreste Brev, den gamle Mutter kommer over hende. Da jeg mod Aften vilde gaae i Theatret mødte jeg den gamle Dame jeg traf den første Aften, hun bad mig endelig besøge sig og beklagede at hun ikke havde gjort det første Aften, jeg sagde da, at i Overmorgen reiste jeg bort, lovede hende endnu en Vesit og spurgte hvorledes det var hun hedte: Linpaitner! sagde hun, jeg er jo Kapelmesterens Moder! Nu kjendte jeg Manden og undrede mig over at jeg ei første Gang havde kjendt Componistens Navn. I Theatret saae jeg *Preciosa*, hvor Mad: *Dahn* dog ikke behagede mig, det Hele stod meget under vort Hjemme, kun var Slutningen af anden Act langt ypperligere arrangeret. Viarda, kjørte paa en to Hjulet Vogn, ligeledes Hovedsmanden og nogle Børn, Qvinder bare de ganske Smaae paa Ryggen, *Preciosa* var paa en Blomster Baare; Toget gik op af en skraae Vei og over en Broe hvor Maanen skinnede i Vandet og de bevægelige Skygger af de, som droge bort gav ypperlig Reflex paa Vandspeilet. – Hundekoldt Aften. Schelling var paa Landet da jeg vilde sige ham Lev vel, saa jeg da ingen Stamblad fik. –

Fredag 30. Om Morgen paa Polletiekammeret for at faa mit Pas visseret; de vidste ikke engang hvor den østeriske Minister boede. Hos denne havde jeg en Slax Examen. »De reiser for Fornøielse?« – Ja og Dannelsen. – »De er en Lærd!«

4) skrivet] *således ms.* 8) i] *derefter er overstregtet Morg* 11) Moder!] *udråbtegn først skrevet som komma, derefter er overstregtet sagde.*

– En Digter, som den danske Konge har givet Reise Stipendium. »Deres ærede Skrifter ere oversatte paa Tydsk?« – Nei, ikke uden et Par Smaadigte, Chamisso har oversat! – »I hvad Fag arbejder De, om jeg tør spørge?« – For Theatret, desuden er det ellers meest lyriske Digte! – Jeg saae nu 5
Manden notere noget paa et løst Blad og mine gode Øine sagde mig, »Andersen, Digte, Chamisso!« – Herre Gud, nu troer de jeg er en politisk Skribent! – Gik derpaa i Berggasse N° 4 til den gamle Mad: Lintpaitner, som var i dyb Neglige, Datteren underholdt mig i Sophaen og fortalte hvor meget 10
Moderen havde roest mig, ja, sagde denne da hun kom til, det er en sjælden ung Mand, saa interessant, bare han var kommet her hver Dag under sit Ophold, ja vedblev hun: »De skulde have taget tiltakke med en / en Suppe hos os, sladdret med os; o gid min Søn var her!« – Nu kom en Søn 15
ind, denne er Kjøbmand. Han fortalte mig at hans Broders Ballet Jocco var givet i Kjøbenhavn. – Jeg maatte endog see ind i Sovkammeret for at see hans seneste Portræt. – De fortalte om en ædel dansk Officeer de var reist med fra Stratsburg(?) til München, hvor han ventede en døende Brud, 20
hvorledes een af de Medreisende blev syg og at han, af sig selv, laante denne en stor Pose Penge; siden besøgte han dem. Ved Afskeden tog Datteren mig i begge Hænder og Moderen var færdig og kysse mig i det hun sagde, ja jeg sagde strax til mig selv, Herren er et prægtigt Menneske. – Om Eftermiddagen besøgte Federsen og Levy mig, jeg var hos Firminich, læste i Schades Münchner Poeter en sand Lovtale 25

5) desuden] *foran er overstreget* og 13) hun] *tilføjet over linien* 17) Jocco ∴
Joko ossia la scimmia brasiliana 26) Federsen] *først skrevet* Firmen

over ham, somom han ikke blot virkelig var Poet, men endog Een af de største. Om Aftenen gik jeg med Feddersen og Levy i Bochkjælderens, der holder op i Morgen (varer kun en Maaned) Atmosfæren var formeligt forpestet, vi satte os udenfor, købte Rediker af en lille Pige, spiste disse, mens de sang, skreeg og spillede derinde. (Mødte i Dag en Kunstner fra Rom).

Løvedag den 31 Mai. Da den ene Passager ei havde sit Pas istand kom vi ei afsted Klokken 6 men 8; da var Lohnkutscheren for min Dør, *Feddersen* forsov sig da og kom ikke efter Løfte, at følge mig til Vogns, derimod var Levy en sikker Mand; han fik et Brev til *Jette* paa Ischia. – Vi vare fire Passagerer, en ung Kjøbmand fra Riga, en mere dannet, vistnok Kjøbmand fra Rhinlandene og en Officeer fra Achen, der gik til Italien, vi kjørte nu til Ludvigs Strase hvor vi fik en femte Passager, en Münchner der vilde bruge Badet i Gastein, Saphir var hos ham og lavede Vittighed »Thorschein -- Schein der Thorheit«. Han er da nærved uendeligt stykkere end i Afstand. Klokken var alt 9 og da havde vor Pas-Passageer glemt Thorschein saa at vi ikke kom afsted før / 9½; Rytteriet med Musik, geleidede os ud af Byen. – En uhyre kjedelig Egn modtog os, endelig fik vi da nogle Grantræer; passerede Ebersberg og Steinerung. Om Eftermiddage[n] kom vi til Floden Inn, der gjør en Bøining ved Sandfjelde, rundt om Byen Wasserburg. Denne seer ganske italiensk ud, flade Tage og Buegange. – Her var et gammelt Slot, en stor Broe gik over Inn, vi besteg en lille Sti op af Bjerget og Udsigten var fortryllende, jeg følte mig halv

9) afsted] derefter er overstregel for 23) Steinerung ∴ Steinhöring

i Italien; Efter Solens Nedgang naaede vi Frodbertsheim, her var et stort Gjæstgiversted, men saagodt som ingen By. En Mængde Hjortehovedskaller med Takker vare anbragte inde i de to største Værelser. –

Søndag den 1 Juni. Sovet uroligt, havd Tandpine, drømt 5
meget om Kongen af Bayern, en ganske forunderlig Drøm, han sagde mig Nummer 121, som jeg skulde tage i Lotteriet for at vinde, og jeg sagde, o det er jo lige som i Lumpacivagabundus. Klokken 5 $\frac{1}{4}$ reiste vi alt. Det var en smuk Dag, Egnen blev skjønnere, Høie og smukke Egetræer, kom over 10
Floden Alza og over Traun. I *Stein* laae Resten af en gammel Røverridders Slot, men bygget op. – Egnen tog mere til i Skjønhed vi saae Tachersøe strække sig, vist 3 Timer i Længde og over $\frac{1}{2}$ i Bredde, mellem grangroede Høie. Bjergene selv bleve tydeligere, i brutte Bølgelinier med Sne 15
stode de for os. Officeren fortalte om Træet: Aras eller Alas, (Humboldts Reise) det er en ypperlig Gjenstand for et Digt. – Vi kom over Saal og ind i Salzathal; jeg havde imidlertid faaet den meest fortvivlede Gigt-Tandpine, jeg gik, kjørte, vred mig, fortvivlede, Smerten vexlede i flere Tænder, som 20
spillede det en heel Symphonie. Selskabet lukkede Vognen til, gjorde Alt for mig, men forgjæves. / Endelig seirede Naturen, Smerten gik over. – Bjergene vare særdeles smukke, Sneen laae høit paa dem. – Min Rhinlænder stred med Officeren om Verdens høieste Bjerge; Alt blev skjønnere og 25
skjønnere; ved Floden Salza var Grændse, vi kom nu paa

1) Frodbertsheim o: Frabertsham 11) Alza o: Alz 13) Tachersøe o: Tasching-See 18) Saal o: Saalach? 18) Salzathal o: Salzachthal
26) Salza o: Salzach

østerisk Grund. (Münchneren Forlangende om Tobak). – Det var en meget stræng Visitation, vi fik Love at høre og han gik vore Pas paa det næieste igjennem, spurgte mig om det var mit sande Navn der stod deri. Om i mine Breve ikke
 5 var andet end Familie Anliggender, at Alt var som det burde i Østerige, de var tilfreds med deres Keiser og han, haabede de, med dem, de vilde ingen politiske Sager have. Den anden talte bestandigt fransk til mig. – Min Chapeaubas, spurgte han hvad den Slags Hat betød, da vi alle loe og
 10 sagde det var en Selskabshat, spurgte han, dog ingen hemmeligt Selskab? – Efter lang Vrøvl, der gencrede mig meget, da jeg jo er et roligt, skikkeligt Menneske, kom vi afsted og snart laae Salsburg for os. Salza deler Byen i to Dele, Husene med deres Flade tage see ganske italienske ud. I golden Oxe
 15 var ingen Plads, vi kom altsaa in goldne Traube. – Her fik jeg et stort Værelse til Gaden, spadserede om i Byen og fik mig en Steeg til Aften. Følte mig ret tilfreds. –

Mandag 2 Juni. Drømt igjen om Kongen af Bayern. Lidt Tandpine. – Spadserede ud af Byen, der ligger ganske romantisk, høie steile Klipper med Løvskove oven paa; smukke Linde Aleer og paa Marken det duftende Hø. Var i Slotshaven, der er temmelig indesluttet, uden Udsigt og med slette Steenfigurer. – Gik til Petrikirke, hvor *Haydn* er begravet, det vil sige Brode[re]n til Componisten, men denne
 20 var da ogsaa Componist og meget bekjendt, Mozarts Søster ligger ved Siden af og den hellige *Rupert*. – Paa Haydns Monument ligge marmor Bøger som tilkjendegive hans Com-

8) Min] derefter er overstreget! Chapeubas

10) dog] foran er overstreget var

15) Traube] senere tilføjet 25) var] først skrevet er

positioner, Requem, under Timeglasset var hans sidste. Kirkegaarden er meget interessant med Gravkapel ved Kapel, de flestes Portrætter ere der, stolte Damer med høi Frisure / og stolte Blikke, i eet stod flere Dødninghoveder under et lille Tag. – Kirken selv ligger tæt op til et Benedictiner Kloster, her vare prægtige, kjølige Buegange, med mange Gravstene. En lille Have i Midten. – I Poletiet blev jeg fremfor de Andre særdeles hædret og fik mit Pas strax expideret, udenfor traf jeg min officer fra Rhinegnen, vi spadserede og saae Procisionen til Frohnleichnahms Fest der i Dag, 2^{den} Gang fandt Sted. – En Mængde Drengede begynde og Fruentimmer endte, en Mand bar, som Pak Æsel begge Pauker og havde Noderne hæftet paa sin Nakke; det var en Slags Bod han havde taget sig at gjøre. Vi gik nu ud af: das neue Thor der, ligesom Pozzelyp Grotten er skaaret gjennem Fjeldet. En ganske romantisk Natur. Klipperne steile og med Løvtræer, en Mængde Hyl i Skyggen. Bjerge med Snee og dog Sommervarme. Ganske italiensk det Hele. – (Den tykke Münchner jeg reiste med er den bekjendte Skuespiller Wespermann, jeg syntes godt om i Göts von Berliechen). – Klokken 1 forlod han os, jeg lod ham skrive i min Stambog og var den eneste af dem alle han omfavnede han gav mig tre Kys et midt paa Munden, og sagde at han ventede snart at Tydskland kjendte mig som Danmark. – Min Officer er i en næt Knibe, den østeriske Gesandt i München har ei skrevet paa hans Pas, da den preuiske sagde det ei gjortes nødvendigt; nu kan han ei komme længer og maa imorgen reise til München igjen for at faae Passet

1) Requem] først skrevet Requiem 17) Hyl 2) Hyld 23) et] tilføjet over linien

paategnet. Besteeg Kapuciner-Gasse, her staaer en Mængde Kapeller, med Træfigurer, som forestiller Scener af Lidelses-historien, afskyelig slet, Christus seer ynkelig ud. Madonna havde man givet et naturligt, broderet Lommetørklæde i

5 Haanden. Øverst hænger Christus paa Korset, den ene Røver rækker Tungen ud. Smuk Udsigt, men Tagene ere da ikke længer Flade. – Egnen har megen Variation, til een Side minder den om Italien, til en anden om Rhinen og til en tredie om det flade Bayern. I St Sebastianskirken ligger

10 Paracelcus, kun et Huus er der imellem Vertshuset og det hvor han døde i. / Hans Portræt staaer uden paa, høit oppe, han er i en guul Kjole. Mod Aften gik jeg op paa Mönksberg, (den gamle Festning) en deilig Udsigt til Bjergene og Byen aabnede sig. – Jeg har fundet en gammel Placat, man

15 har givet her i Byen Cendrillon, som tydsk Tryllespil og der hedder Anine: Rosa, genant: Kuchelgredel, miserabel gehaltene Tochter und enorm maltratirte Schwester. –

Tirsdag 3 Juni. Om Morgenen Klokken 3½ begav jeg mig med den unge Kjøbmand fra Det

20 var deiligt Solskin, men Morgenen lidt kjølig; paa Engen stod Høet op om Stænger, Folk meiede, Floden Salza brusede afsted, Bjergene med Gran og Løvtræer rundtom og længere borte med Sne. En prægtig Alee, der danne et S. førte os til Hellebrun, et keiserligt Slot; Haven modtog os

25 med en Vrimmel af Blomster, Fontaine ved Fontaine, egentligt med Legetøi i, men vi havde slet Intet ventet og blev

7) megen] først skrevet meget 12) Mönksberg] først skrevet Mönksbeg 13) deilig] først skrevet deig 13) til] først skrevet fr 24) keiserligt] først skrevet keyserligt 24) Haven] først skrevet Havet

derfor overraskede; udenfor var lidt øde, men snart vare vi
tæt under Bjergene, Kærne gik med Klokke paa, som i
Schweits. Egnen blev romantisk smuk ved *Hallein*; her stod
endnu Grønt paa Gaden fra Frohnleichnam's Fest, vi fik en
ussel Frokost, hvor kun Smørret var godt. Vi gik nu ind 5
hvor Saltet kogtes. – Da Byen stod under Bayern var her
tre Pander, nu kun een, denne var uhyre stor, af Jern, Vand
bliver ledet ind i Saltværket, æder der Saltet af og ledes nu
i Træ-Rør over Byen herind i Panden. – En heel Flamme-
hvælvning var under den; vi vare oppe at see Maskineriet. 10
Derfra gik vi over Salza-Floden, en Bonde fulgte vi til
Kuchel, han holdt mere af at staae under Bayern, han ledte
os over nogle smukke Stier. I Kuchel sagde de os at vi gjorde
bedst i at gaae først til Vandfaldet og gav os en lille, flink
Dreng til Fører, han hedte *Hanszel*; han var meget nydelig 15
og særdeles fornuftig, Vandet i den lille Flod fra Faldet var
klart som Glas, inde i Skoven ved den, laae en Mølle hvor vi
drak Øl, Pigen / var barbenet og gik ud i den brusende
Strøm; under Graner gik vi i Ziksak til Vandfaldet, hvor den
nederste Cascade styrter ned, skjønnere var det, hvor Klippen 20
danner en Bro og Vandet styrter lodret ned, paa Broen svim-
lede man ved at see den brusende Fos der her falder 24
Favne, Reg[n]buer spillede over Vandet. Vi gik op til Hulen
hvor det kommer ud, ja endog ud paa Stenene i det her stille
Vand, der et Par Alen fra os styrter ned. Paa Hjemveien 25
saae vi paa Klippen Kirken, som kun fra een Side kan be-
stiges. Da vi kom til Golling, modtog Verten mig med en
Hilsen fra Vespermann, men sagde jeg hvor har De vidst

18) Pigen] *derefter er overklattet* var 20) skjønnere] *først skrevet skjønnest*

at det var mig, jo »ein hoher, gebildeder Mann, mit ein braunlich, freundlicher Ansicht, und ein bisschen norddeutsch in Aussprache«. – Den Vanvittige i Kroen. Klokken fem gik vi med en lille kjedelig Dreng langs Landeveien og ind til Oefen, hvor Salzack styrter sig mellem sammenfaldne Fjeldblokke, man seer ned i Afgrunden, hvor den nedkastede Sten dunderer som et Kanonskud, over naturlige Klippe Broer, med Træ-Rækværk, jeg blev engang ganske Svindel og maatte sætte mig paa Jorden. Drengen fortalte at naar de store Træstammer ikke kunne komme igjennem Aabningen dernede, da hidsedes en Mand ned i et Toug til den brusende Strøm, (den forrige lille Fører behagede os langt bedre, neppe 12 Aar og dog som en klog lille Mand, Alt med Alvor, intet Smil før han stod paa Broen og saae ned i den sydende Struddel). Vi gik fra Oefen til Pas Lueg, der snoer sig med Floden mellem høie Klipper, fra Kirken her blev Bayerne Frankerigs Allierede beskudte 1809 af Tyrolerne der laae i Passet, i Kløfterne. – Kirken stod nu øde, af det ældre Blokhuus der stod er nu kun nogle Trappe hukket i Klippen. – Solen var nede før vi kom tilbage til Golling, hvor vi fik en prægtig Fisk fra Floden. I Fremdenbuch fandt jeg mange Danske. Professor Thiele med Kone, Dr Pedersen, Otto Müller, &. –

Onsdag den 4. Alt Klokken 5 $\frac{3}{4}$ vare vi paa Veien, smukt Veir, Bjergene med Snee, men min Gigt Tandpine kom og gik ret voldsomt hvert Øieblik. Jeg huskede godt Gjenveien gjennem Skoven, da vi kom til Hallein vare vi meget

14) sydende] s først skrevet k
skrevet den

15) Oefen] først skrevet Oefi

18) det] først skrevet den

angrebne af Hede, ved Bordet, som jeg sidder kommer
 Köppen / og Moldenhauer hver med deres Randsler og jeg
 troede de alt vare i Triest. – Med min Reisemand gik jeg
 nu op af Bjerget til Bjergværket, hæslig[e] Christusbil-
 leder, trykkende Hede og Tiggere. Der oppe bleve vi først 5
 i hvide Klæder, fik hver sit Lys og gik nu en halv Time ind
 ad i Bjerget, snart saae man Saltstenen, snart Jorden den
 var blandet med, vi kom ind (ved vores Erlaubnisschein)
 først i en Stolle, Navnet husker jeg ei, man viiste os hvor-
 ledes det søde Vand, ovenfra ledes herind og fylder Stollen, 10
 saasart denne er fyldt, suger den Saltet ud og bliver nu
 ledet ind gennem Render til Panden hvor det afkoges. –
 I een af Stollerne saae vi Arbeiderne hvor de arbeidede med
 at føre det tilbageblevne Jordfald bort, vi mødte flere med
 Trillebør og maatte da i de snevre Gange næsten knuge os 15
 paa hinanden. Glück auf var vor gjensidige Hilsen. – Smaa
 Vogne med Ruller under, sætter man sig paa, en Bjerg-
 knøs foran med en Fakkell, paa Hænderne har man tykke
 Handsker nu griber man i et Toug og rutscher ned i den
 kulsorte Afgrund, kommer saaledes fra Stolle til Stolle og 20
 ud nedenfor Bjerget. Hvor uendelig varmt var det ikke i den
 frie Luft. Vi toge nu en Vogn til Salsburg og besøgte endnu
 paa Veien Slottet Hellerbrunn. Det er som Duketøi der
 med de smaae Vandspring, her er en Actæeon hvor Vandet
 kommer af Hornspidsene[,] af Hundens Mund &. Et Sted 25
 falder Vandet som en Klas Kuppel og under den havde
 man stillet levende Blomster; under lignende er Prospeckt

5) først ∴ ført 7) ad] først skrevet at 7) Saltstenen] først skrevet Salst
 23) Hellerbrunn ∴ Hellbrunn

af Salsburg og Gastein. Alt Klokken 4 vare vi i Salsburg, mit Pas blev viseret til imorgen til Linz, jeg spa[dse]rede langs Floden og leed igjen af Tandpine. Min Reisekammerat sendte mig et Erindringsblad.

- 5 *Torsdag* 5. Klokken 6 kjørte jeg hen i en Sidegade hvor en skikkelig Kone anbefalede mig sin konfirmerte Søn der skulde ene gjøre den store Rejse til Linz, han sad ved Siden af / mig, da indtraf vor Rest af Reiseselskab, en Comandeersegant med Kone og Barn, der var uforskammet grov
10 og truede Kudskene med at var der mere end een i Vognen naar han steeg ind da kastede han dem ud af Vognen. Jeg spillede den rolige, min Stakkels Naboe maatte krybe uden paa og da jeg viiste mig meget ækel fornem i Vognen, Blev den gode Commandeergersant særdeles Spag og fortalte mig
15 om sit hele Liv og sin Reise, han gik til Woidewitze i Schlecien. Det var den sidste Frohnleichnamdag, derfor smykkede man Sahlsborg ved vor Afreise, Bjergnaturen, Granskovene, duftende Høe hilsede os. Madammen fik sig ogsaa en Snaps i Kroen. Da vi sad i Neumark, kom to Reisende til, den ene
20 hilsede os ret venligt, jeg taledede med ham, da sagde de andre ganske hemmelighedsfuldt, det var Skarpretteren fra Linz der kom for imorgen at hænge en Soldat i Salsburg. (Det var altsaa Bødlen fra Schlesvig!) Vi saae her Wallersee med smukke Alper til Baggrund. – I Frankenmarkt var
25 næsten hvert andet Huus Gjæstgiverhuus. Et Uveir trak op over Bjergene, det lynede fra de sortblaae Skymasser og Folk skyndte sig med deres Høe. Husene i Enden af Byen laae halvt under Landeveien vi saae Alperne gaee over i Kar-

1) af] *derefter er overstreget* Ga 15) Woidewitze o: Woigwitz

pathen. Fra trykkende Hede, blev det iiskold Blæst og min Tandpine indfandt sig videre. – Om Aftenen kom vi til *Vöklabrück*, hvor Ynglingen fra Salzburg bad om han maatte dele Værelse med mig, han løb ellers med med Alting for at tjene mig, var saare underdanig; hans Moder boede i det Huus i Salsburg, hvor Paracelsus var død, han fortalte mig, at denne P, var en Mand som kunde helbrede for Podagra, som de Fornemme have i Benene, og det blev Doctorene vrede over, og gave ham Gift, men han mærkede det og var saa klog at han kunde drive det ud, lukkede sig derfor inde og sagde til Tjeneren at han ikke maatte aabne Døren før han sagde det, men da han alt havde faaet Giften op til Halsen aabnede denne Døren og saa styrtede P død ned. Om Aftenen slem Tandpine.

Fredag 6. Billigt Logie; graaligt mildt Veir. Afvexling med Løv og Granskov, Bjerge længere borte. Ungen / Skraalte ækelt, Selskabet var rædsomt kjedeligt og min Tandpine kom og fløi, som Vesperne om os; i en ussel Bondekro, hos en skikkelig Kone fik vi en Slags Frokost, og kom nu igjennem en net lille By Svanenstadt og derfra til Lamback der ligger smukt ved Traunfloden, Grønne Hække synes at forbinde Byen med den smukke Bjergformation. Madammen i Vertshuset, vilde endelig at jeg havde logeret engang hos hende før. – Mit Selskab plagede mig med at see: schöne Blumen, naar der stod en Papaver paa den halvfortørrede Mark. Schönes Slos, naar der laae en Kro, eller Landsted. Overalt var der saa deiligt, syntes de og saa spiiste de i et Væk koft Kjød uden Brød. Nu sidder jeg i *Wels* og skriver

10) klog] derefter er overstreges h

dette. Byen seer lys og venlig ud, skal være noget italiensk, men bayer Naturen stikker mere i Gjennem. – Efter lang kjedelig Kjøren i Heden, kom vi til hvor de arbeidede paa Jernbanen, og gjorde her Gjenvei gennem en Skov og over
 5 Marker. *Linz* ligger smukt med 31 Taarne, der igrunden meget lidet sees, ved Donau; vi kom: zum Golden Löwe, her sidder jeg nu og har i et Par Timer gjort mig noget Bekjendt med Byen, den er temmelig stor og venlig, en brillant Plads med Trefoldigheds Søilen staaer udenfor mit
 10 Hotel, jeg gik ud af Porten over Donaubroen, og kunde ikke lade være at sige med von Bremenfeldt, der løber Donaustrømmen, smukke Skræntkyster reiste sig længer henne, dette er dog en Flod! – Her saae jeg en færdig Jernbane, det er kun Jernskinner der ere lagte i Veien og egne
 15 Vogne, jeg saae fire, kjøre derpaa, Hjulene ere smaae og tæt ved hinanden, støbte af Jern. – Tre Heste trak den hele Last, sagde Skildvagten. – Paa min Vandring fik jeg Skylregn. Hjemme et brillant Værelse, udenfor Altaner. –

Løverdags 7de. Alt istand med Pas og Lohnkutscher og
 20 Afsted Klokken 6½. Jeg var ganske ene i Vognen med en gammelagtig Herre fra Braunsweig, der var meget snaksom, vi kunne ligge udstrakt i den magelige Vogn. Rundt Frugttræer, riige Marker og / i Baggrunden Alperne; vi kom over Traunfloden. Ved Ens exercerede Soldater, Byen saae særdeles venlig ud, et gammelt Taarn med Østerisk Flak-Ørn,
 25 malet paa Muren stod mit paa Torvet, Pigen gav mig en smuk Rose ved Afskeden, den første jeg havde iaar, her fik jeg ogsaa Viin, men suur. (Igaar de første Jordbær, men alt i 14 Dage havde de været.) Min Reisemand for-
 30 talte om Jernbanevognene han ogsaa havde beseet, at de ei

bleve vendte, men at man spendte Hestene bag til istedet, om Hertugen af Braunsweig, der ved Wienerkongressen vilde have dueleret med vor Konge. Vi passerede Ens og kørte over en mindre Flod, hvor Fiskene legede om Hjul-
 let. – I *Steenberg* fik vi Frokost og her indlod en Hamborger 5
 sig med mig, han havde med Leth og Neergaard besteget Vesuv, samt været i Grækenland. Jeg var inde i Kirken. *Oedt* en By, hvor Verten snyder. Vore Heste vilde. Mod Aften kom vi til Amsteten hvor jeg havde et Kammer, slet Opvartning lige til jeg havde læst Vertinden Texten, da gik 10
 alt i Galop. – Skidne Indskrifter paa mit Værelse.

Søndag 8. Oppe Klokken 4, men da Kudsken forsov sig kom vi først afsted Klokken 6. En riig, frodig Egn, i Erluf fik vi Frokost, hvor Kelnerinden syntes at gaae i Søvn, vi kom 15
 over Yps og saae snart Donauen igjen og Benedictiner Klosteret M \ddot{o} lk, da vi havde passeret den lille Flod M \ddot{o} lk vare vi i Byen, der gik lidt op og ned, men som alle de østeriske Byer saae pyndtelig ud. Vi gik op til Klosteret, hvor der var Munke og flere Studerende. Kirken er ganske i italiensk Smag, stærk forgyldt, over to Altre laae i Glas- 20
 skabe to Hellige. Beenraden havde hvide guldbroderede Klæder paa, det saa underligt ud, med Dødninghovedet og Knokkelhaanden der til. Fra Gaarden saae man gennem en Altan Donau og Borgen Weitenech. Bibliotheket havde nogle Manuskripter fra det 1400, Alt stærk forgyldt, mellem 25
 en Deel slette Malerier var en Altertavle med Anna, Christus og Johannes, malet af Albret Dürrer, en Madonna af Lucas

5) Steenberg \circ : Strengberg 8) Oedt \circ : Oed 13) Erluf \circ : Erlauf 15) Yps
 \circ : Ybbs 24) Weitenech \circ : Weitenegg 25) mellem] først skrevet men

Chranach. – Napoleon har i Krigen 1809 ligget her, paa den anden Donaubred laae Østerigerne, paa denne hans Leir. Paa Gulvet var en stor brændt Plet, af en Depessche han i Harmen havde brændt og kastet her. Sovekammeret /
 5 ved Siden var betrukket med grønagtige gobelinske Tapeter, Morer bærer Vandfadene. I Gjæstgiverstedet havde vi en smuk Altan Udsigt over Donau. Eftermiddagen heed, vi kom over Floden Bielach og henimod Aften til den lille By: St: Pölten, hvor jeg har et næt Værelse og stille, smukke
 10 Piger til min Opvartning. Jeg har ellers faaet Pengesorg, at de 100 Species, hvoraf jeg endog mangler de Halve, ikke skulle strække til at føre mig hjem. – St Pölten hugget af [Steen] med to Engle staaer paa Pladsen her. Hamborgeren følger med os altid i de samme Vertshuse. Lumre Skyer,
 15 Gaden opfyldt med store belæssede Pakvogne, Folk sidde paa Trapperne og sladdre.

Mandag 9. Vi fik til Morgen en Dame med fra ST Pölten, hun kunde ikke taale at kjøre og blev søesyg, ømmede sig over sin Bagdeel og var meget Brystsvag, ellers fortalte hun
 20 os alt mueligt og var en god Qvinde. Egnen afvexlede smukt, de lave Bjerger havde en italiensk Blaahed. – Vi passerede Persling og Sighardskirken, Egnen var temmelig folketom, Damen fortalte os at i dette Foraar havde to Røvere gjort Veien her usikker, men at de nu vare fangne. Flere vare
 25 udplyndrede nær Byen Ried.(?) Her saae vi de keiserlige Heste som igaar havde ført Keiseren denne Vei til sit Lyst-

2) Donaubred] *først skrevet* Donnaubred 2) Østerigerne] *først skrevet* Østeri-
 6) Morer] *foran er overstreget* sorte 8) Bielach ∴ Pielach 13) [Steen]
ms. har Steed 14) Vertshuse] *først skrevet* Vertshuset 22) Persling ∴
 Perschling

slot. – Vi saae tidligere et Slot med 4 Taarne (nær ved ST Pölten) som tilhørte Bauditz, en Broder til ham i Kjøbenhavn. – Efter at have passeret Gablitz og Burkersdorf saae vi Slottet Schönbrun, en Udsigt fra det var skaaret gennem Skoven, (Om Dyrehaven gik en lang hvid Muur). 5
Efter et kjedeligt Ophold paa sidste Station rullede vi mod Wien, som vi først saae Stephans Taarnet af i det vi vare tæt ved den ydderste Port. Uagtet mit Grændseschein, blev jeg visiteret, Vogne i Mængde mødte os, vi kjørte gennem Kejserborgen, saae Wienerherre og Ziegeunere, satte Damen 10 af i en afsiddes liggende Gade og kjørte derpaa til Gasthaus Matschackerhof; paa Veien sagde jeg til Kudsken, »vird man da nicht masakriert?« og han forsikkrede med største Alvor, at han havde / havde ført mange Fremmede der hen, men ingen vare komne til nogen Skade. – Her vare alle 15 Værelser paa eet nær optaget og dette fik jeg, spiste min Salat og træt og søvnig gik jeg til Roe efter dog først at have travet om i et Par Gader, der virkeligt saae parisisk levende ud, var inde i Stephanskirken og nogle Stæder at høre om Værelser, de fleste Trappegange bugne op i et rundt Klokke- 20 taarn.

Tirsdag 10. Travet dygtigt om, leiet et Værelse i Bognergasse N° 315, paa anden Sal, Eieren er Kjøbmand, Familien er paa Landet paa die Köcherin nær, hun var halv nøgen da hun tog mod mig. – Gik til Sonnenleitner, en gammelagtig 25 Mand, som ikke behagede mig, han talte ogsaa ondt om

2) Bauditz ∴ Baudissin 3) passeret] *først skrevet* passerret 3) Burkersdorf ∴ Purkersdorf 6) mod] *først skrevet* maa 8) mit] *derefter er overstreget* Thor 9) Vogne i] *først skrevet* Vognen 20) bugne] *læsningen usikker*

Deinhardstein, som Digter og hvad har Sonnenleitner gjort? Jeg blev indviteret ud til hans Familie i Hitzing til Aften. – Var nu to Gange paa Pollitiet, hvor de vare meget artige, gik der paa til *Manheimers*, hvor jeg kun traf Konen, Manden skrev paa sin Prædiken til paa Fredag og indviterede mig til at høre den og da komme hjem med. »Men hvor finder jeg Deres Haus«, spurgte jeg. »Spørg De kun efter Jødepræsten!« sagde hun, ganske naturligt og jeg fandt hende elskværdig. – Søgte nu meget efter Regieringsraad

10 Deinhardstein, fra Theatret viistes jeg ud af Kärnthertor til Bährenmühle, hvor jeg traf Konen og Børnene, hun fortalte at Manden om en Maaned gik til Italien, underholdt sig noget med mig og viiste mig til Reichscanceley hvor han var at finde. – Her gik jeg hen, han havde læst mit Anbefalings Brev fra Birck og kom mig særdeles kjærlig imøde,

15 omfavnede mig, kaldte mig endogsaa Professor og bød mig benytte en Plads i det keiserlige Theater, hver Aften saalænge jeg var der. Gjerne havde jeg gaaet samme Aften, som han vilde, eftersom de havde Götz von Berlichen i

20 Göthes seneste Bearbejdelse, men jeg havde jo lovet mig til Sonnenleitners. Ingen Breve fik jeg. / Var i Stephanskirken, der er gammel, gothisk, men gjorde slet ikke det Indtryk paa mig som Mailands, nei, nu overrasker Intet mig mere. Var hos Ministeren Bernstorff, der var reist. Tog mig

25 Klokken 4 en Plads i Vognen til Hitzing, en Banquie-Fru sad ved Siden af mig, hun begyndte strax at øve sig i Fransk og da jeg sagde jeg var dansk, taledede hun om Aladins Lampe, interresant vilde hun være, nu sagde jeg, jeg var Dichter, og

8) ganske] først skrevet ret 24) Var hos . . . reist.] tilføjet i marginen

hun forsikkrede at hun strax havde mærket jeg var Kunst-
 ner, paa Maaden jeg udtrykkede mig. Det var en galant
 Madam. – Vi kjørte gennem Slotshaven ved Schönbrunn,
 jeg spadserede lidt her og da Klokken var slaget 5, gik jeg
 hen til Sonnenleitners, Manden traf jeg paa Gaden og han 5
 sagde mig at det var temmelig tidlig om jeg ikke vilde
 spadsere lidt og saa gik han op; jeg fandt det uforskammet
 og var til Sind at kjøre hjem, men saa kom min Madamme
 igjen, hun havde heller ikke truffet sine, vi spadserede lidt
 i Haven, jeg blev hjertelig kjed af hende, brød op og smut- 10
 tede ind i Kirken, den er temmelig ubetydelig, min Vrede
 var imidlertid forbi, jeg gik hen til Sonnenleitners, kom ind
 i en lille men smuk Have, der var ganske opfyldt med Ro-
 ser, her kom Herren og Fruen mig særdeles venligt imøde,
 taledede dansk, (Manden havde før kun været tysk) førte 15
 mig til et Bord med en Flok Damer, viiste mig deres Døttre.
 Siden kom Thune og Bends fra Danmark, en Nordmand og
 en dansk Holstener med flere Mennesker, jeg hørte Orla
 Lehmann havde været Vinteteren i Berlin, at hans Moder
 nyelig var død & – Sonnenleitner fortalte mig at han havde 20
 som yngre skrevet et Stykke, der endnu holdt sig paa
 Theatret. – Jeg blev indviteret til Søndag Middag, vi fik
 Thee og Smørrebrød &, men da Klokken saa var 10 vilde de
 følge os paa Vei, vi kom derved ikke til at kjøre, men maatte
 gaae i Mørke den lange Vei. Dog fandt jeg hjem, Haus- 25
 meisteren lukkede mig ind, men jeg var saa varm kunde ikke
 sove hele Natten. /

2) galant] først skrevet gallant 6) om] først skrevet og 19) Vinteteren] i
 linieovergang

Onsdag 11. Spadserede i Leopoldsstad, der syntes mig kjedelig. Var i Politiet, hvor jeg saae en ungarsk Bonde med lange Haar og i posede, hvide Klæder. Paa Gaderne gaae Zigeunere, i smudsige Pjalter, bred Hat og en Art brune
 5 Gevanter, men det er egentligt Slavonier, kaldes vel Zigeunere, de tør ikke være Natten over i Staten. Gik ud i Prater, der ligner vor Dyrehave, en Arm af Donau flyder her forbi. – Maatte skrive et Vers for Bents til Sonnenleitners Stambog:

10 Med dobbelt Kridt paa Hjertets Regnebret,
 Staaer Tak og Mere, som jeg sige vilde!
 Dog, skrive slette Vers – ? Er meget let!
 Men have skrevet dem, er meget ilde!

Leed rædsomt af Tørst. – Gik om Aftenen i det keiserlige
 15 Burgtheater hvor jeg har min Plads i første Parterre. Huset er smukt, fire Etager, daarligt oplyst, jeg saae: *Die Lästerschule* efter det Engelske. Det blev godt spillet og var godt localiseret. Tablaet af Schillers Klokke i første Act var smukt. – Min Tjener fortalte mig imorges at han havde
 20 været i Neapel, Hamborg, Paris og Warschau, han sagde ogsaa ved Afskeden: küsse der Hand. Min Pige, troer jeg gaaer den meeste Dag halv nøgen. Maatte ogsaa denne Aften gaae til Sengs uden Lys. – Intet Brev.

Torsdag 12. Graat Veir, men varmt, som var det Sirocco.
 25 – Imorgenstunden Besøg af Bends. Spadseretour, fulgt hjem med ham, hvor han boer med de to Nordmænd, Candidatus Juris A. Schweigaard (kaldet Professoren) og Gymnasiallæreren Aubert. – Fulgte med dem ud paa Maria Hilf-

1) 11] først skrevet 12 6) Staten ∴ Staden 24) 12] først skrevet 13

Vorstad for at søge om Vogn, spiiiste sammen hos Daums, gik i Stephans Kirken og travede om, nu synes Wienn mig allerede ikke mere ny. – Gik i Burg Theatret og saae: Der rechte Weg. Et Par Ægtefolk ere uenige fordi Manden er for god, en Laps fra Byen forvilder sig derud og Manden spørger ham om Raad, da Konen er smuk lover han at hjælpe, vil nu forføre hende, men hun viser ham foragtelig bort, han bliver vred, og siger til Manden at hun tillod ham Kys og Haandtryk, dette gjør ham rasende og der kommer en heftig Scene, hvor Konen viser sin Uskyld og nu siger / Manden at Vennen havde gjort Alt for hans Skyld, Konen som er glad over at Manden har været Mand forsones ganske med ham og de overvælder Forfø- 5
 reren med tusinde Velsignelser. Derefter havde de: Er mengt sich in Alles. Costenoble der spillede gamle Hermann tog 10
 Rollen næsten som Enholm hos os. Gik bort før sidste Act. Stykke Bayaderer paa Gaden svævede forbi. – 15

Fredag den 13. – Besøg af Bentz der viiste mig Fru Sonnenleitners Stambog, det er da en sand Mødding, skrækkelige Vers og det dog af fornuftige Folk. Travet om. Været til Middag hos Manheimer, der talte meget fornuftigt om Jødernes Religion, om Toleranse &, vi spiiiste godt, en naturlig Kone og nette Børn. Han holdt ikke af Hertz, ansaae ham ikke for Digter. Fik et Brev fra Jette paa Ischia, som satte mig i daarligt Humeur. Frøken Voigt er død! Gik om Aftenen i Burg Theatret og saae: »Der Amerikaner«. Mad: Weisenthurn (Digterinden) som Mad: Herb var fortræffelig. Jeg kunde kun holde 3 Acter ud i mit slette Humeur, travede 20
 25

25) Voigt ☉: Udine Vogt 27) (Digterinden)] *tilføjet over linien*

op og ned af Gaderne og hjem hvor jeg uden Lys kastede mig paa Sengen. Jeg er saa kjed af mit Liv at jeg ofte har i sinde at ønske: skal vi lade den Fugl flyve! –

5 *Løvedag den 14.* Bends reist. Spadseret ud af Byen, eller rettere i Forstaden til Metternicks Have, som ei var aaben og ind i Belvedere hvor Haven er stiv fransk, Slottet italiensk og man har Udsigt til Kalenberg, en Kirke med nogle Vertshuse der ligge paa Bjerget. Var i et bittert Lune, begyndte paa Digtet Venedig. I Burgtheatret havde de: Indianerne
10 i Engeland. Mathilde Wildauer deputerede 3 Gang, som Gurli, og blev kaldt frem i og efter Stykket, hun var ret net og sagde til Slutning, »I modtog mig venlig som Barn og [af] barnlig Hjerte takker jeg Eder!« / Det er ellers et flaut Stykke; Kotzebue havde Forstand, men ikke Phantasié, han
15 digtede slette Stykker, men hans Forstand gav en glimrende Dialog. /

Søndag den 15. I Stephans Kirken. Paa Gaden mødte jeg Feddersen der kom fra Italien vi gik sammen paa Udstillingen i St Anna; der var enkelte gode Ting men meget slet.
20 Man roste meget Faust og Mephistophiles i Fængselet hos Gretchen af Schnorr, men hiin forekom mig som en stiv Tableaux Figur og denne lignede mere Dante end Mephistophiles. – Hvor de stige op paa Bloxbjerg syntes jeg godt om de gjennemsigtige Aander, især Løgtemanden. – Den
25 Blaae Grotte var elendig – Kjørte med Thune om Middagen ud til Hitzinge, vi fik et prægtigt Maaltid hos Sonnenleitner og drak Dalmatier-Viin, der havde noget ganske varmt. Digteren *Grilparzer* var med til Bords, og vi bleve

14) Forstand] *F først skrevel P* 21) Schnorr] *først skrevet Schor el. lign.*

satte sammen, han syntes mig noget sammenfalden; var ellers ret behagelig. Fruen behagede at skjænde at jeg foretrak Theatret for deres Selskab, dog tog jeg bort, maatte give Tjeneren Drikkepenge for Maden og kom nu i Burgtheatret hvor jeg saae *Götz von Berliqingen* i 6 Acter efter 5
 Göthes seneste Bearbejdelse. Anschütz havde et smukt Ydre men var dog ei saa god som Eslair. Scenen med Zigeunerne tog sig godt ud. Georg var afskyelig af Herzfeld, det syntes en ung Jøde. – Om Aftenen skinnede Maanen og en deilig blaae Himmel mellem de sønderrevne Skyer. Det havde været Tordenveir. – Dyden i Fare, fulgt med – men dog uskyldig. 10

Mandag den 16. Nu sidder jeg her med Pennen i Haanden og har ikke Anelse om hvad der endnu skal staae paa dette hvide Blad. Hver Dag er dog et kort Liv, med sin skjulte Fremtid. Gud leed Alt til det Gode! Afleveret mit Anbefalings Brev til Digteren Castelli, han var særdeles venlig og indviterede mig ud til sig i Hütteldorf. – Saae nogle smukke Grækerinder, den ene var en homerisk blaae-øiet Gudinde. Mødte to Læs Zigeunere, der var en Flok brune Unger, en Politiesoldat sad bag i hver Vogn. Spadserede i Augarten og saae Badehusene. Spiiste mig noget prægtigt: gefrorenes. Var i Volksgarten og saae Canovas Theseus, jeg maatte give en Wienermadam Forklaring paa hvad det betød. Intet Brev endnu. I Dag er det min kjære Ludvigs 25
 Geburtsdag, *ene* drak jeg hans Skaal. – Gik i Theatret i Josephstad, det er 3 Etager og ret venligt. Man gav: Der

5) Berliqingen] først skrevet Berlinqingen 6) et] først skrevet en 15) Dag] D først skrevet L

Streichmacher, (Contrast til Raimunds meget besøgte: Verschwender). En temmelig tyk Dame fra Baeden gav Feens Rolle. Jeg havde to unge Damer ved Siden af mig, som loe af Alt, som alle Folk lorgnierede og de unge Herre
 5 flokkede sig om. Den ene sagde om Feen: »naa, det er en god Parodie paa mig!» – Den anden forklarede mig Stykket og sagde mig at hendes Veninde her spillede i der Verschwinder Feen, at det var et ganske andet Stykke, Damens Navn var Fischer. Da jeg gik hjem / blæste det saaledes at
 10 Alt stod i een Støv. –

Tirsdag den 17. Regn Veir. – Hundekoldt. Idag var der et venligt Brev til mig, det halve fra Fru Wulff paa Petersgaard, det halve fra Christian paa Wagtskibet. – Følt mig lidt angrebet af Kulden. Begyndt paa Grillparzers: Das
 15 goldne Vliess, der har kraftige, velskrevne Characterer. Var om Aftenen i Burg Theater og saae Das Liebes Protokol, der har gode Scener, der efter »Dic Beyden Billets«, som jeg dog kun saae Begyndelsen af.

Onsdag 18. Besøg af Feddersen. Sendt Brev til Jette Wulff
 20 paa Ischia og Fru Lessøe i Kjøbenhavn. Spiist med Thunc og den unge holstenske Læge i Casino. Om Aftenen gik jeg i Hoftheater am Kärnthnerthore, det er ikke saa stort som Burgtheatret, har fire Etager, og er slet oplyst, man gav først »Der Lügner und sein Sohn«, komisk Opera, men der
 25 var da ikke mere en et eneste Syngenummer i den hele Opera, en indlagt Vise og et lille Slutnings Chor. Stykket selv, var noget utroeligt Vrøvl, saa man maatte ærgre sig

9) Fischer] F først skrevet V 25) Syngenummer] først skrevet Syngest 26) en] først skrevet et

derover. Derefter Operaen *Norma*; de bekendte Toner førte mig tilbage til Italien, men ikke Malibran, en gammel, tyk Madam Ernst sang *Norma*, slet var det vel ikke, men tilfredsstille mig var langt fra. Hr Staudigel havde en prægtig Bas. —

5

Torsdag 19. Medens jeg endnu laae i Sengen kom Feddersen og vilde arangere en Tour til Laxenburg, han fik Thune søgt op, men nu kunde vi ingen Vogne faae, kjørte derfor i koldt Solskin ud til Josephsdorf, Thune reed paa Æsel og vi havde to Königsberger med, den ene syntes en Officeer, den anden, trak Veiret, som havde han en Dampmaskine i Livet. Vi spiiste Middag deroppe og havde en smuk hvid Udsigt over *Donausletten*, Floden dannede flere skovbegroede Øer, *Wien* laae med sit Stephans Taarn og Horizonten begrændsedes af Ungarns Bjerge. Føreren bragte os ind i en almindelig Landsbykirke, hvor vi saae nogle Liig der var over 100 Aar, det var ogsaa noget at see naar man kommer fra Templerne i Pestum. — Derpaa gik vi gennem Dyrehaven til Leopoldsschloss hvor Hertugindeus Slør var flyvet ud af Vinduet og nede hvor nu Klostret staaer, fundet om / en Tornebusk. — Riddersalen var fuldkommen ny og ikke andet end en almindelig Sal, Hertuger og Hertuginde, stive, gammeldags og slet malede hang i Rækker paa Væggen, fra Altanen saae man *Donau*. Portrætterne vare alle *Lichtensteiner*. Nu vandrede vi gennem Skoven, saae nogle Hjorte, ned til Kloster Neuburg, en ret artig lille By. Vi drak Kaffe i en Have hvor Pigen beskjenkede os med Roser, da hun syntes forlibt i Feddersen. Paa Klosterkirkens Kuppel laae

10

15

20

25

17) var] først skrevet er

en colossal Krone paa en Pude. Kirken var særdeles lys og smuk, [med] en skøn Altertavle, Englene syntes at svæve og den qvindlige Figur ved Madonna var ganske raphaelsk, den syntes nylig malet. En smuk Klostergang og uden for
 5 Kirken, et lille issoleret Taarn med Vinduer, derinde havde: »das ewige Licht«, brændt. – Nu vare vi inde at see det store Viinfad der rummede 1004 Eimer Viin for Klostret. Bødkerens Arbeidsstue var en uhyre Hvelving og her laae Fadet gjort 1704, ovenover læstes »non deficiat, semper
 10 proficiat«. – Det var nyeligt malet forpaa og Bødkeren betroede os, at Kellermesteren Maximilian Fischer havde skrevet det nette Vers vi læste:

»Einhundert dreissig Jahre alt
 War's mir im Keller nun zu kalt,

15 Dort rutschten Tausend übern Rücken,
 Auch hier wird mann mich nicht zerdrücken!« –

»Man maatte jo sætte noget paa det!« sagde man, at Folk i Eftertiden kan see, at vi har pudset det. – Fadet er 14 Fod 4 Tommer langt og 12 i Gjennemsnit, vi vare oven paa
 20 det og inden i, hvor Feddersen dansede rundt med mig. – Herfra kjørte vi i Galop hjem hvor jeg i Burgtheatret saae Deinhardsteins »Garick i Bristol«, der næsten har moret mig bedre hjemme. Löwe gjorde megen Lykke. – Fandt Grev Hahns Vesitkort hjemme.

25 *Fredag 20.* Spadseret ud til Slottet Belvedere, her er Malerie-Samlingen temmelig riig, især paa den hollandske Skole; hvad som ved første Øiekast meest hæftede sig i min

2) [med] *ms. har men* 2) en] *tilføjet over linien* 17) man ∅: han 19) Tommer] *først skrevet Tong*

Erindring var: 1) *Hamiltons* Heste, de fleste saae ud som Hovederne vare af Træ, stive, som paa *Holms Stykker*. 2-3) 2 Fiskerstykker af *Jakop van Es*. 4) En ypperlig, rynket Morlil af *Rembrandt*. 5) Skovpartie af *Ruisdahl*. Veien gaaer over en Bæk. – 5) Flere Søestykker af *Backhuysen*. 5
6) af *van Deyk*, / *Madonna* med Barnet, den hellige *Rosalia*, knæler foran og faaer en *Krands*, med røde *Roser*, af Barnet. *Paulus* og *Peter* staae ved *Siden*. 6) Flere *Portrætter* malede af *van Deyk*; 7) *Samson* af *van Deyk*; den smertelige *Bebreidelse* i *Samsons Blik*, *Dalilas Ligegyldighed*, *Rufferskens Interesse* og den ene *Soldats Hoved* er mesterligt. 8) Et ypperligt *Stykke* af *Rubens*: den hellige *Ignatius*, som helbreder de *Besatte*, en *Rasende* ligger paa *Gulvet*, en *Qvinde* er i *Krampe-Vanvid*, *Een smælder* alt hen i lindrende *Taarer* og denne seer *Dæmonerne* flyve bort. 9) 15
Madonnas Himmelfart af *Rubens*. Det hele store *Værelse* er ganske med *Malerier* af ham, deriblandt 10) hans eget *Portræt*. 11) To ypperlige *Hoveder* af *Denner*, det mandlige synes *Skjægget* ordentligt at voxer paa, *Pelsværket*, *Haaret*, *Alt* er *Natur*, det *qvindlige* ligeledes, i hver *Rynke* er *Liv*. – 20
12) *Gerhard Dows Gamle* som vander sine *Blomster*. 13) *Dows Læge*, (som i *München*). 14) *Rubens anden Kone*, *Helene Fohrmann*, nøgen, halv svøbt i en loden *Pelts* af *Rubens*. Nu den *italienske Skole*, her vare især mange *Stykker* af *Cagliari*, bedst syntes jeg om to af ham, nemlig 25
(15) *Rebecka* og *Elieser* og 16). *Christus* som helbreder *Qvinden*, der berørte hans *Klæder*; *Tilliden* i hendes *Blik*

16) *Rubens.*] derefter er overstreget 10)

24) den] først skrevet var el. lign.

27) *Tilliden*] foran er overstreget 17)

er særdeles skjønt. 17) Diana som opdager at Calisto er frugtsommelig, malet af Titian. 18) Flugten til Ægypten af Carlo Maratti. 19) Joseph som i Drømme vares af Engelen til Flugt, af Raphael Mengs. 20) Madonna im Grünen af Raphael, samme Stykke som findes i Louvre, 21) Madonna, Joseph og Børnene Jesus og Johannes af Raphael. 3) Den hellige Margarethe med Uhyret af Raphael. Nogle fortreffede *malede* Basrelief af Gherardino, de saae ud som de vare hukkede. Om Eftermiddagen kørte jeg ud til Hytteldorf, der ligger over 1 Time, paa Veien til München, en ret interessant Bankier, fortalte mig [om] sine Reiser i Ungarn, om det halv røverske Folk der, hvorledes man altid maatte sige, man var i Familie med deres Herskab, der var dem helligt, hvorledes han fandt en Troup, Zigeunere i Skoven og gav dem »hvide Penge«. En lille Gyde førte ned til et venligt Landhuus, fra Marken kom jeg ind i en stor Blomsterhave, hvor de latinske Navne stode paa Træer og Væxter, / en ikke gammel Madam, sagde mig meget venlig, at Castelli var stærk forkjølet og transpire[re]de nu i Sengen, men han vilde snart staae op, hun bad mig spadserere i Haven lidt og derpaa kom jeg ind hvor han laae. Han var saare venlig, ret et Slags Godmodighed, begyndte strax med at jeg maatte smage hans Øl og hans Ost fra Schweits, han fortalte mig han havde skrevet over 100 Theaterstykker, som vare spillede, jeg fortalte ham Sujettet i Agnete og i Kjærlighed paa Nicolai Taarn; da han siden stod op spadserede vi om i Haven, hvor han viiste mig sine Blomster,

6) Joseph] først skrevet Joph 11) [om] ms. ha som 14) Zigeunere] Z. først skrevet S 16) ind i] derefter er overstreget d 26) da] først skrevet vi

lovede mig sine Digte, til Erindring om sig, og førte mig
 hen til et Monument han havde sat over sin Kone, med
 hendes sidste Ord, ei at glemme hende, (hun var død for et
 Aar siden) hun efterlod ham en lille Hund, der døde 8 Dage
 efter hende, den var begravet tæt ved og et Vers sadt der- 5
 over, at dersom nogen stødte sig over at en Hund havde
 et Monument, vilde han sige til ham: Du bist ein Hund.
 Jeg viiste ham Stedmoersblomstens Betydning og Udlæg-
 gelse, det fornøiede ham saa meget at han maatte fortælle
 sin Madam det; viiste mig nu sine 2 smaae hyggelige Gjæste- 10
 værelser, med Udsigt til de lave Bjerger, læste to Digte for
 mig, hvilke han havde skrevet igaar, det ene var over en
 riig Ven, der var død, det andet, et lunefuldt Bønkrift til
 Keiser Franz, der var altid saa god og tog Hatten af for 15
 Folk, men han havde kun faae Haar paa Hovedet, Solen
 stak og det blæste koldt fra Wintherberg, han skulde be-
 holde sin Hat paa og kun hilse med Haanden. – Jeg fandt
 en idyllisk, elskelig Mand i Castelli, saaledes som man be-
 skriver Lafontaine. Vi sad i Lysthuset og drak godt Øl,
 Smør paa Drueblade og switser Ost, ved Afskeden kys- 20
 sede han mig to Gange. I Selskabsvognen hjem traf jeg en
 Mand der havde været som Officeer i Rom da Pius VII kom
 tilbage, han fortalte mig om hvor fanatisk Folket stak Hæn-
 derne ind under hans Vogn for at Blodet kunde springe paa
 den. – I Burgtheatret saae jeg de 3 sidste Acter af »Der Schnei- 25
 der und sein Sohn oder Mittel gegen Herzwee«, men det spil-
 les langt bedre hjemme. – (Tandknude). *Brev fra Faderen.*

3) hun] først skrevet Kød el. lign. 5) den] først skrevet han 16) Wintherberg]
 først skrevet Winterberg

Løverdag den 21. I den tidlige Morgenstund kom Thune og Feddersen for at faae mig med til det keiserlige Lystslot Laxenburg. – Ude ved Vognen skulde Feddersen vente paa os var Aftalen, men saa gaaer han os imøde, og seer os ikke, vi vente nu til henved 9 og troer nu at en Ulykke / er tilstødt ham, endelig fandt jeg ham og nu foer vi afsted, en kjedelig Vei, efter 7 Qvarteers raske Kjørsel var vi i Laxenburg med et lille Slot. – En ret smuk Have, med en Canal, en Slags Grotte, Vandfald, &. – Et Meyerie, med brogede Ruder, gamle Glasmalerier med det habsburgske Huus, Meubler, Alt gammeldags. – Nu kom vi over en Flydebroe til en Ridderborg, der var nogle og tredive Aar gammel. Kapellet er ført fra Kloster Neuburg og er 700 Aar. Gamle Rustninger, Riddersal, Fængsel med en Johanner nitter af Træ, en Mængde gamle Sager pakket sammen. Thune var ude af sig selv. – Strid om Münchens og Roms Kunstskatte. Brændende Solhede og Støv. Vi saae paa Veien Steenmonumentet: Die Spinnerin am Kreutze, det er gothisk og gammelt, her skal en Elske[n]de ved Rokken, for-gjæves have ventet paa sin Ridder, som var i det Hellige Land. – Om Aftenen i Burgtheater og seet »Der Thagsbe-
 fehl« af Töpfer, det er Anecdoten om Fredrik 2^{den}, som forbød at der maatte findes Lys i Leiren, som her er be-handlet. – Derefter: *Freuden und Leiden eines Kranken*, hvori
 25 Elskereren for at kunde blive hos sin Elskede spiller Patient.

Søndag den 22 Juni. Smukt varmt Veir. Spadsereede ud af Porten. Var hos Manheimers hvor jeg indviteredes ned i

6) jeg] først skrevet vi 20) som] derefter er overstreget fra 22) Anecdoten]
 først skrevet Anectoten

Synagogen for at see en Brudevielse. Folk havde faaet Billets i denne Andledning og der var meget fuldt, jeg blev ført frem i den næst forreste Stol. Det er et smukt Tempel, Cylender Form, en rød Fløiels Baldakein foran Altret, dette var dækket til med et broderet rødt Fløiels 5
Teppe; Bruden havde Slør og blev ført af Moderen og pyn- tede Brudepiger, selv to Børn, Brudgommen havde, sort trekantet Hat. En Choral, blev uden Acompagnement af- sjunget af en halvsnees unge Jøder i brune Talarer og med sorte Fløiels Mütser, Præsten for Altret havde en særdeles 10
deilig Stemme, det var fuldkommen Opera-Musik, Alt paa hebraisk. Manheimer viede dem og holdt en smuk Tale paa tysk. Brudefolkene drak to Gange af et stort Guldbæger. »Herren lade lyse sit Aasyn over Eder & !« sagde Manheimer til Mængden og jeg hørte en Chatolik sige paa italiensk, det 15
var Benedectione. Ved Siden af mig sad en kjedelig chatolsk Præst, der i et Væk fortalte mig at Bygningen havde eliptisk Form, snakkede om Brændepunkt og en evig Sludder. Sagde at Manheimer var en god Præst, han skulde prædike / ganske chatolsk. – Alle havde Hattene paa det generede mig. 20
Lysene brændte i to store Alterstager. I en Loge nikkede min Banquier Frue til mig. – Var efter Bordet ude at gjøre Vesit hos Deinhardstein; var da inde i den store Kirke hvor Søilerne staae. Gik ind i Kirken ved Josephs Plads og saae det smukke Monument af Canova over Erkehertuginde 25
Maria Christina, det ligner meget Monumentet over ham selv kun er det mindre. Engelen der hviler paa Trappen er

4) Form] først skrevet Formet 13) Brudefolkene] foran er overstreget Herren
16) en] derefter er overstregel ital 18) Brændepunkt] først skrevet Brændepungt

deilig! Lidt derfra laae en Ridderskeele klædt i Silke og Guld og viiste Tænder gjennem sin Glaskiste. Saae i Burgtheatret Tragedien »*Alboin*«, som dog ikke behagede mig. –

Mandag 23 Juni. Skrevet Brev til Christian Wulff og hans Moder. Besøgt Castelli, som forærede mig to Bøger. 1) Gedichte in niederösterreichischer Mundart og 2) Wienerlebensbilder af Castelli. (Thune i Skjortæærmer i min Piges Kammer). Spadseret ud i Prateren, der ligner vort Charlottenlund, men uden Hav. Gynger og Kunster, en Mængde Mennesker, man reiste op til Fyrværk. En frygtelig trykkende Hede. Drukke Øl i den grønne Natur. Om Aftenen i Operaen »nächst dem Kärnthnerthore«; og hørt Beethovens: *Fidelio*. Den stygge Madam *Ernst* udførte Hovedrollen, en Hr *Illner* fra Prag gav Gæsterolle som »Rokko, Kerkermeister«. – (Penge-Frygten ariveret paa ny).

Tirsdag 24. Smukt varmt Veir. Nu er jeg færdig med Grillparzers »Das goldne Vliess« det er et ganske mesterligt Værk, der giver ham Plads mellem Tydsklands udødelige. – Faaet Brev fra Otto Müller. Læst Tassos Klage af Byron. Spadseret omkring i Gaderne og seet paa Skildtene hvoraf flere ere fortræffeligt malet; saaledes paa Apotheket am Graben: Tobias der med Engelen helbreder Faderen. Flere Portrætter, selv Frederik VI. Gik ud i Leopoldsstad, kjedet mig betydeligt, skrevet paa Novellen. I Burgtheatret saae jeg Claurens: *Brudgommen fra Mexico* hvor Jomfru Wildauer spille første Gang som engagirt Medlem. Jomfru Pistor var ypperlig, Herzfeld er mig utaalelig. Jomfru Wildauer

1) Lidt] I. først skrevet I 13) stygge] først skrevet stykke 17) et] først skrevet en

blev da kaldt frem igjen, hun sagde noget naivt Sludder, lært uden ad kan jeg troe; – Stykket er et Slags glimrende Trøske, det har som alle Kotsebues Stykker, den theatralske Efectt, men den største Usandsynlighed. Madam Kobberwein var en fortræffelig Hedevig. – En øsende Tordenregn, med Lynglimt, da jeg gik hjem. – 5

Onsdag 25. Naar jeg i Italien saae ud af Vinduet, da behøvede jeg kun at nedskrive hvad jeg saae, og havde / da noget Interessant, men her – see engang! – Alle Vinduer aabne, halv paaklædte Stuepiger feie Gulvene. Grønne Kasser med Blomster udenfor Vinduerne. Slagteren sælger Kjød, Piger med Torvekurve, Folk i Frakker og med Kartoffelansigter gaae forbi – O! Melkekanne[n] med sin lille bitte Hat og den store Træhelgen her paa Huset, der har en stor Bouket i Brystet, er det eneste fremmedartige. – »Kysse der Hand« siger min Tjener, naar han kommer og gaaer. – Gid jeg nu snart sad paa Vognen og rullede til noget Nyt! Spadseret ud i Leopoldsstad, kom ind i en Kirke hvor der var smuk Orgelmusik, spiist Kirsebær paa Broen over Donau og seet paa Bjergene med Josephsdorph, og Leopoldsschloss. – Var om Aftenen i Burg-Theatret og saae et nyt Stykke: »Dichter Piron« med et ubetydeligt Sujet, derefter: »Das Schloss Leinburg oder die beyden Gefangene«, der ei var mere end det gamle Syngestykke: Adolph og Clara man havde pillet Syngenummerne ud af. – 10 15 20 25

Torsdag den 26 Juni. Var hos Castelli i Herrengasse, han skrev i de to Bøger han havde givet mig, spurgte om min

3) den] først skrevet det 21) Burg-Theatret] Burg- tilføjet over linien

Mening, gav mig et smukt lille Vers i min Stambog og forsikrede hvor kjært det var ham at have lært at kjende mig. – Paalagde mig mange Hilsener til Øehlenschlæger og at han dog engang maatte skrive ham et langt Brev og ikke de

5 korte Anbefalings Linier, haabede at vi endnu engang saae hinanden før min Afreise, derpaa fik jeg to Kys midt i Contoirværelset. – Da jeg kjedede mig hjemme besluttede jeg henved 10 at gaae ud til Sonnenleithners i Hitzing. Forstaden Maria-Hilf faaer da aldrig ende; Solen brændte temmeligt hedt, jeg spadserede i Schönbrun hvor Lindetræerne deiligt duftede, drak Kaffe i Hitzing og gik nu til Sonnenleitners hvor jeg traf Damerne der vare meget elskværdige fordi jeg kom, snart følte jeg mig ret hjemme, pluddrede ret ud af Hjertet og syntes meer og meer at be-

15 hage dem, de bad mig tage til takke med Huusmandskost til Middag, Manden kom og var ogsaa meget vakker, han fortalte at Castelli havde sagt ham hvor kjært mit Bekjendtskab var ham, han skrev ogsaa et Digt til mig. Jeg lærte Pigebørnene at trykke Blade af, klippede / dem en hængt Mand,

20 tilsidst fik jeg saadan en stærk Hjertebanken, jeg kjørte hjem for at tage i Theater an der Wien, men følte mig saa forunderlig, alt mit Blod rørte sig i Galop, jeg lagde mig paa Sengen og – blev der hele Aftenen.

Fredag 27. – Næsten ikke sovet i Nat, dog er jeg langt

25 bedre, kun Nærverne lidt angrebne. – Besøgte *Grillparzer*, der var meget fortræffelig, ønskede at kunne Dansk, talte om Øehlenschlægers underlige, utydske, Constructioner men skattede hans store Værd. Han boede ret velhavende. – Spadseret paa Volden. Om Middagen fik jeg et ganske her-

30 ligt Brev fra Ingemann, han var særdeles glad over Agnete,

ansaae den for mit bedste Arbeide og gratulerede til det Fremskridt jeg havde gjort. – Det satte mig i en lykkelig Sindsstemning, fyldte min Sjæl med barnlig Tak. – Om Aftenen saae jeg i Burgtheatret Kotzebues Idyl: Maria, som er saare flau, derefter hans: »Der Taschenbuch«, der fik mig Taarer i Øinene. – Om Aftenen i Daums Caffé saae jeg det smukke Menneske, med det uskyldige Ansigt, som ret behager mig, han taler fransk og tydsk. – Det er underligt hvorfor vi ikke skal kjende hinanden. 5

Løvedag 28. – Om Morgenen Klokkerne 4 strømmede Folk til Kirken ST Stephan, for derfra at gjøre Valfart til Maria Zell, som ligger 40 Timer herfra. Jeg kom til Kirken Klokkerne 5½ og da vandrede de just afsted, men det syntes alle simple Folk, store Bundter havde de Fleste paa Ryggen og Een bar, som Bod, Paukerne (ligesom i Salzburg). Alle havde en Blomsterbouquet i Haanden og der var Standsning hvert Øieblik i Processionen, da Fruentimmerne immer havde en Veninde mellem Tilskuerne, der rakte Haanden til Lev vel. Det regnede stærkt og derfor bleve ogsaa de af Prindserne og Prindsesserne givne Silkefaner, tilbage i Kirken. Aarlig finder denne Valfart Sted. Udenfor Porten holder Vogne, som hedder »Bündelwagen«, hvorpaa alle Pakkenillekerne komme, blive Een syg eller afkræftet paa Veien, da kan han komme op at kjøre, til han bliver bedre. De overnatte een Nat og fordele sig da i Vertshuse og hos Bønderne. Nu er ellers Regnen ophørt. – (*Igaar sendt Brev til Voigt*). Været i Jøde-Synagogen, de fleste af Jøderne 10 15 20 25

8) Det er underligt . . . hinanden.] tilføjet under linien 11) ST] først skrevet for 12) Jeg] først skrevet Jek

havde lange hvide Slør om Skuldrene. Manheimer holdt en smuk Prædiken, ganske christelig, sagde selv: leder, saa skulde I finde, banker saa skal der lukkes op for Eder, han anførte ogsaa, paa en Maade, Parabelen om Arbejderne i
 5 Viingaarden. Jeg lider for mit Bryst, en underlig Knugen, det gaaer mig op i Halsen og mit Blod er i Bevægelse, Dr Thune siger det er Moersyge, det samme unge Piger have naar de / ikke blive gift; det er Naturen som kræver sig, men nei, nei, Naturen kan ikke vilde det fordærvelige! –
 10 Maatte holde mig inde hele Eftermiddagen, det er blevet graat og hundekoldt.

Søndag den 29. Besøgt Deinhardstein, der var fulgt sin Frue til Baden, kom hjem iaften men reiste reiste alt imorgen Klokken 4 til Norditalien, jeg lagde min Stambog til ham,
 15 men er nu i dødelig Angst at den skal forkomme. Det er slet Veir, Blæst og Hundekoldt. Var hos Manheimer og underholdt mig behageligt med ham, han sætter Digteren Zedlitz meget høit, især dennes Totenkränze. Kjedet mig særdeles i dette kolde Veir der staaer under Italiens Vinter;
 20 Var i Stephans Kirken, Folket gjentog deres »Bet' für uns!« som Afgrundens dumpe Hyl lød det, som naar Stormen griber i et Tougværk. – Var henne at see igjen paa Monumentet af Canova, det er dog deilig! Gik i et Par mindre Kirker. I Burgtheatret saae jeg Deinhardsteins *Hans Sachs*,
 25 en sachsisk Hoffskuespiller Liphard gav Hovedrollen, men behagede mig ikke. Mester Steffens Hr Wilhelmi og Datteren Mad: Anschüts vare vidt bedre end Holm og Mad: Vex-

12) Besøgt] først skrevet Bøg 21) Stormen] først skrevet Vinden 26) Hr] rettet

schal. Processionen i sidste Act er ogsaa meget prægtigere hos os. – Bag ved mig opdagede jeg Saphir fra München, som var ariveret hertil. I Daums Caffé var jeg nær kommen i Strid med en Billardspiller, der generede mig ved sine Stød. –

Mandag 30. Idag seer Himlen lidt mænget ud. Spadseret til Währing for at see Beethovens Grav; Kirken var lukket, Klokken tre Qvarteer til 10 vilde den være aaben, jeg spadserede da ud i Markerne, hvor Folk høstede, saae til, »Himmelreich« der laae i smuk Skygge, dunkelblaa mellem solbelyste grønne Høie, de ungarske Bjerge begrændsede Wiens Horizont. Da jeg nu kom ind i Kirken, var der ikke Spoer af Monument at see, jeg spurgte en Dame derom, hun vidste Intet og bladdrede fort i sin Psalmebog, udenfor traf jeg en Mand, som sagde mig Beethoven laae udenfor Byen paa Kirkegaarden. Denne er ret smuk med Monumenter, først saae jeg det over Tonekunstneren Franz Schubert, hvor Mandens Büste staaer, nogle Grave derfra var Beethovens, en Slange bider sig i Halen om en flyven Sommerfugl, – kun Beethovens Navn med gyldne Bogstaver / er den hele Indskrift, et lille Frugtræ voxte ved Gravstenen jeg tog et Blad og tegnede Graven af, som jeg saae den, med Ungarns fjerne Bjerge bagved. – Paa Schuberts Grav læses: »Die Tonkunst begrub hier einen reichen Besitz, aber noch viel schöner Hoffnung. Franz Schubert liegt hier begraben.« († 1828). (Hele Dagen Pengeberegning, det er usselt at maatte reise saa knebent i Udlandet).

3) ariveret] først skrevet arivet 6) mænget] m først skrevet St 12) nu] tilføjet over linien 25) Hoffnung.] derefter er overstregt » († |

Overalt heromkring Wien staaer murede Støtter med Tre-
foldigheden paa, Faderen holder den korsfæstede Søn og under
ham svæver den hellige Aand, som Due. Var henne i Haugen
igjen for at see Canovas Perseus. Spadseret paa Volden og
5 tittet ind i Kirkerne. Nu er det smukt Veir igjen. I Burg-
theater, hvor Saisonen sluttedes (kun Juli Ferie) med
Kotzebues: Intermesset oder der Landjunker zum ersten
Mahl in der Residenz. – Om Aftenen en ækel Bajadere
forfulgte mig! –

- 10 *Tirsdag 1 Juli.* Altsaa i Dag en Maaned er jeg paa dansk
Grund, rimeligviis alt i Kiel eller i Begreb med at flyve fra
Hamborg dertil. – Den ulykkelige Penge Knaphed lader
mig ønske jeg var saa nær og havde hvad jeg behøver til
at naae Kjøbenhavn. – Hvormeget Nyt, Uventet, Glædeligt
15 og Sørgeligt ligger, mueligt, i dette Mellemlum, nu veed
jeg Intet, kun den løse Reiseroute. Du evige Gud, før mig
ubesmattet tilbage, Din Vill[i]e, det Fornuftige, skee for
mig, ogsaa Sorgen. I Dag har jeg været ude hos Deinhard-
stein (auser dem Kärnttherthor in Bärenmühle). – spad-
20 serete paa Volden, det er Solskin men kold Blæst. – Efter
Bordet Besøg af Thune, han undrer sig over at jeg endnu
ikke veed om her er kjønne Tøse i Nabolauget, at jeg endnu
ikke har gjort Øine til min Gjenboerske, som ligger saaitid
i Vinduet. At jeg ikke nyder Livet, men lader Dagene visne
25 hen. (Glemme maa jeg ei at notere fra igaar, i Theatret seer
jeg imellem et ungt Menneske paa en 16 Aar, denne Aften
havde han Postillonens Rolle, da denne var endt kom han
ned, jeg saae hans glade straalende Ansigt, da hans Be-
kjendtere nikkede god Aften, nogle hvidskede ham i Øret og
30 Alt loe paa ham – han var oversalig og saae til alle Sider,

som han vilde sige: saae I mig, jeg spillede). Klokken 5 kjørte jeg ud til Hitzing, Damen jeg første Gang paa Touren herud traf, kom atter i Vognen, hun snakkede igjen fransk og sagde, at min Konge taledede saa godt Italiensk, hun havde hørt det. (Sludder!) Om Aftenen hos Sonnenleitner, han førte mig til Digterinden Fru von Weisenthurn, men hun var ikke hjemme, vi spadserede Alle i en smuk kold Aften; jeg følte mig ikke vel, kjørte ind og havde lidt Feber. – /

Den 2^{den} Juli. Febersyg. Gik dog ud og til Grilparzer, som havde skrevet i min Stambog, men endnu var ude paa Landet, kom først ind Klokken 11. Jeg var særdeles afkræftet, mine Hænder skjælvede og Sveden trillede fra min Pande. Jeg lever vist ikke længe, var jeg dog død i Italien! – Fru Sonnenleitners Bog har jeg faaet Hjem, alle Landsmænd skrive deri, der er en rædsom Mængde Sludder og det af fornuftige Folk. *Hertz* er som en Perle paa en Mødding, jeg vil citere mig nogle Tirader: En Adolph Petersen kalder her Wiens Omegn:

Sydens milde Himmel, lune Myrteskove!

Det Asen, her er jo ikke en Snuus deraf. – Molbech slaer om sig med Ord, – »Mindet fra Donaus herlige Bredder til Østerhavets Strande lever i hans Sjæl, da mere end een fædrelandsk Blomst fletter sig i Erindingens friske, venlige Krands fra Tydsklands gode Keiserstad!« – Det Dyr! – *Gerson* har Hjemvee! Abr[a]hamss er det mindst interessante jeg har hørt fra ham. Rosenkilde har skrevet 5 Sider med rosenkildske Vers, om Randers Lax og Kone og Børn

4) min] først skrevet vor 18) Omegn:] derefter er overstreget Sydens milde Himmel med milde først skrevet lu

og meget mere! Skuespiller Nielsen er yderst sværmerisk, »Du Plet af Jord« begynder han og ender med Deres evig taknemlige Nielsen. – En Hr Dyssell er en formelig *Else Skolemester*, han begynder: Var min Haandtering de skønne

5 Videnskaber istedetfor at den er de exacte og Nyttige, da skulde jeg med mere ziirlige Ord, skjøndt ei med mere sande og med bedre valgte, men aldrig med bedre meente bevidne Dem, at Deres Huus er mig som Menneske og Dansk det

10 Mærkeligste og glædeligste min Vandring har viist mig, forsikkre Dem at og de Timer jeg har tilbragt der, nødvendigviis maa høre med til mit Livs de mindst forsvindelige Erin- dringer & & – Oberst Guldberg vil udlede Navnet / Sonnenleitner af Sonnenleiter 3: Solstigen, Fruen er fra Maribo og er den Sol som Manden staaer paa Stigen til. – Noget

15 rædsomt Sludder i et Slags Vers af en Haxthausen. – en Hr Nyholm fra Veile begynder med at hans Hjerte endnu bløder af Saar hævede Familie Forhold gav det. – Lüders bliver evig forbunden. *Ballin* siger han føler meget mere end alle de der før have skrevet deri og vedbliver nu:

20 »Udsendt som Speider mod den onde Cholera, for mueligt at udfinde Midler, hvorved Uhyret lod sig formilde, eller endog at afholde fra Fødelandet, kom jeg til Keiserstaden, men den de danske Reisende stedse ledsagende Hjemvee (det forbandede Fæ, hvor kan han dømme om Andre)

25 forøgedes saameget hos mig ved den grundede Frygt for de Kjære og ved dagligen at færdes blandt Sygdommens ulykkelige Offre. Hvor var Lindring at søge i denne piinlige Til-

5) den] *først skrevet* denne 18) forbunden] *først skrevet* forpunden 21) hvorved] *foran er overstreget* ved

stand? Dog saa ofte havde jeg hørt de [hjemvendte] Landsmænd skildre det Huus i Wien hvor »de liflige Toner trylle til Sundet os hjem!« og hvor »det trofaste Hjerte i fjerneste Syd (det er i Wien) slaaer end for sin Moder i Nord.« Der hen gik jeg, uden nogen anden Anbefaling end at jeg var dansk« osv – osv. – Fabricius de Tengnagel gaer op i den syvende Himmel: »Hvor Donau væder Velsklands Dale (han har da ikke lært sin Geographie) med sin sølvblaac Bølge, hvor Kahlenberger Druen grønner Bjergets Fod« (ja det er sandt, grønne sure Druer) Derpaa følger Sludder om Taknemligheds Roser og Erindringens Glemmig ei og kalder Sonnenleitners Huus: *det »wienske Dan«*. – En Moritz Salomonsen siger at man her i Wien faaer en Forsmag paa ukjendte Saligheder, saa man sluger istedet for at nyde, at han her i Timer er saa lykkelig at have lært »Danmark i Wien« at / kjende, anden Etage i Huset N° 1133 am Graben & – Herz har skrevet:

I denne Bog, hvor alt et Hold
af Landsmænd sig har udtalt, hver fra Grunden,
Der giver jeg mig Gud i Vold, 20
Med Fingeren taalmodigt lagt paa Munden.

Men, at Du taler *Sandheds* Sprog
Og ei Tirader, Høfligheden lærte,
Bevidner jeg, Du kjære Bog,
Og lægger trøstigt Haanden paa mit Hjerte. 25

(3 Octob: 33)

1) [hjemvendte] *ms. har hjemvendre* 14) at] *derefter er overstreges en*

Spadseret paa Glaciet, Wienerfloden stinker da og saa har de hænge Broe over den Rendsteen. Var om Aftenen i Theater an der Wien, det er smukt og stort, 4 Etager og paa Forteppet sees Dogens Palais i Venedig, det er Carneval, Pladsen opfyldt med Masker, man gav en Posse: Das Gespenst auf der Bastey, Nestroy (rimeligviis Forfatter til Lumpacivagabundus) spillede Geisten, der gaaer meget humoristisk omkring paa Bastey, vidsker Sminken af Damer-nes Ansigt, tager Tyvekosterne fra to Tyve og gribes da af Soldaterne, skjøndt han har Pas at han er en Geist. Scenen i Geisterverdenen hvor man seer die Ahnenfrau, Hugo og flere, var ret komisk. Det hele lette phantastiske Humor morede mig ret. –

Torsdag den 3 Juli. Smukt Veir med blaae Himmel. -- Spadseret Byens Glacie paa Kryds og tværs, været ved en Arm af Donau, det er en Blæst og Støv ude, saa man ikke kan see hen for sig. – Om Aftenen i Theater am Kärnthnerthor med *Thune*, vi saae »Die Schreiber Wiese bey Paris« (le pré aux clercs) hvor søvnigt gik ikke det Hele imod i Paris, hvor styk, tyk i Krop og Stemme var dog ikke Elskeren. Clara Heinefetter Søster til den berømte Sangerinde saae noget gammel ud, men havde en / smuk malmfuld Stemme; hun udførte Dronningens Rolle. – Illuminationen med brogede Løgter i sidste Act tog sig godt ud. –

Fredag den 4 Juli. Min sædvanlige Spadseretour paa Glaciet, man gaar vel mellem grønne Træer, men de ere for

5) man] derefter er overstreges G 9) da] derefter er overstreges s 11) Ahnenfrau] først skrevet Anenfrau rettet til Anehnfrau 12) phantastiske] p først skrevet f 15) ved] derefter er overstreges Som 17) Kärnthnerthor] derefter er overstreges og

unge til at give Skygge, og indesluttet er man af Forstaden og Byen. Stephanstaarnet seer ud som en colosal kunstig udskaaren Kirsebærsten. – Jeg længes nu særdeles efter at komme afsted. –

Jeg rives fort! Jeg har ei Ro ei Hvile; 5
 Det brænder i mit Bryst, som tusind Pile!

Var hos Christian og Cocelles hvor jeg for 100 Daler dansk fik 23 Ducater, jeg havde kun ventet 22 og blev derfor meget lykkelig for denne ene, strax løb jeg nu til »goldne Lam« for at tage en Plads med StellWagen paa Tirsdagmiddag, Kuffert kan ei komme med, dog naar den er af Læder sagde de 10
 jo, nu er jeg meget ængstelig at min dog bliver for stor, der har man igjen Sorger, thi først i det sidste Øieblik kan jeg jo faae det at vide. – Om Middagen i Daums Restauration, hvor Sønnen en 15 Aars Knøs varter op, hørte vi at denne 15
 af de andre Opvartere kaldtes Hr: von Daum. – Med den unge holstenske Doctor og Thune var jeg om Eftermiddagen paa Galleriet i Belvedere. I den italienske Skole tiltalte mig mest, eller rettere jeg erindrer endnu tydeligst 1) Maria 20
 Bebudelse af Raphael Mengs, Engelen er idealsk smuk, men Madonna ækel. 2) Cham der blotter Noæ Skam af Andrea del Sachi. 3) Judith af Christophoro Allori, det samme hænger og i Dresden. 4) Ganymed af Correggio. 5) Den 25
 hellige Rochus (med et daarligt Laar) af Benvenuto Tisio, kaldet il Garofalo. Tydskeren vrøvlede mod Italien, der vare ingen Gallerier, og det første af alle Kunstværker i

13) thi] først skrevet og 17) og] først skrevet en 19) tydeligst] først skrevet tydeligt 23) 4] først skrevet 5 23) 5] først skrevet 6

Skulptur var *Canovas* (!!!) Ariadne i Frankfurt. Tydskfæ!
 For 100 Daler dansk har jeg idag faaet 23 hollandske Du-
 kater og 2½ Zvanziger, dersom jeg kunde bringe alle til
 Kjøbenhavn profiterede jeg altsaa over 4 Daler dansk, saa
 5 ringe staar Guldet her imod hjemme. Temmelig udmattet,
 saa jeg maatte blunde lidt paa Sengen, gik derpaa i Volks-
 garten hvor der hver Aften er Musik, fra Terrassen saae jeg
 ud til Josephsdo[r]ph paa Bjergene, Folk spadserede i Haven,
 / hvor den smukke Musik lød. Jeg gik i Daums Caffé, drak
 10 et lille Glas Punsch, læste franske italienske tyske og un-
 garske Blade, medens en Døvtum sad og talte med Gri-
 masser og Fingre lige over for. –

Løvedag 5te. Meget varmt. Spadseret ud af Porten. Be-
 søg hos Manheimers, Konen behager mig nu meget lidt,
 15 hun synes særdeles ordinair. – Travet om. Var i den lumre
 Aften, der havde Siroko Luft, i Volksgarten, tegnede en
 Udsigt derfra, spadserede om og hørte Orkestret spille af
 Norma medens jeg spiste Gefromes; fik Idee til »Tante og
 Broderdatter«, en Pendent til »der Soldat ganz allein«. –
 20 Drak min Punsch og støvede op og ned af Gaderne. –

Søndag 6te. Uforskammet Vadskerregning! Meget varmt.
 – Var i Politiet og fik mit Pas viseret, besørget det til
 den danske og preuiske Minister og da i trykkende Solhede
 ind i en tæt pakket Gesellschafts Wagen til Hitzing. Her
 25 gik jeg nu til Digterinden Fru von Weisenthurn, hvem jeg
 ikke traf sidst da Sonnenleitner var med; hun kom mig
 særde[le]s venlig imøde, det er en smuk, gammelagtig Dame,

1) Frankfurt] først skrevet Frankfurt

7) Terrassen] først skrevet Therassen

22) Politiet] først skrevet Politien

vi vare snart bekendte, hun talte om sine Arbeider og om en dansk Skuespiller eller Directeur: Rùchert ∴ Ryge, da hun saae min Stambog førte hun mig ind til sit Selskab, en Deel gamle Herrer og Damer, ret et udvalgt gammelt Partie, »den store er ogsaa i Bogen«, sagde hun og pegede paa 5
Øehlenschläger, hun talte nu om Castellis Digt til det Fruentimmer der havde holdt Huus for ham, til mig sagde han sin Kone, hvorledes Verden ikke havde deelt hans Følelser, om Grillparzer, som ganske faldt sammen, hun spurgte om jeg vilde have et Anbefalings Brev fra hende til Hofraad Winckler (Theodor Hell) i Dresden, jeg takkede og lovede at komme igjen mod Aften, da skulde jeg ogsaa faae et Stamblad fra hende. – Hos Sonnenleithners var jeg ganske ene og spiste godt, efter Caffeen gik jeg igjen til Fru Weisenthurn saae hendes lille, men smukke Have, der var anlagt 15
med Smag og duftede af Blomster, to ganske unge Damer bleve anmodet om at føre mig op paa Lysthuset for at see Udsigten derfra, man havde der Wien og hele Omegnen, Damerne spurgte / meget om Italien og syntes lykkelige ved hvad jeg fortalte dem. – Ved Afskeden fra Fru Weisenthurn 20
bad hun mig, at jeg med første Landsmand vilde sende et lille Brev, hvem jeg anbefalede hende, skulde være velkommen i hendes Huus. – Da jeg gik ud af Haven raabte de to unge Damer fra et Vindue, Lev vel! Lev vel! Lykkelig Reise og tænk lidt paa os. – Hos Sonnenleitner fik jeg foræret 25
hans Syngespil Der goldne Lam, med mange kjærlige Hilsener til Hjemmet fra Fruen skildtes vi ad. Hedevig (den yngste) kastede Kys til mig fra Vinduet. Derpaa gik jeg i Casino, hvor *Straus* har sit Orchester, det var en Mand paa omtrent 30 Aar, meget levende, han var lutter Bevæ- 30

gelse i det han førte an og de brune Øine stirrede ud i Toneverdenen han skabte, Folk spiiste, drak og pluddrede, Haven er lille og derfor overlæstet, tunge Regnskyer glede døde hen over os; da jeg vilde hjem vare alle Vogne besatte, jeg
 5 gik da gennem Schøenbrun Have, hvor jeg mødte min Frue fra Gesellschaffts Wagen, vandrede gennem Slottet her fandt jeg paa Pladsen mere Linievogne, det vil sige uhyre Bøndervogne med et Seil over, som tør kjøre fra Slottet til Byens Linie; en Familiefader med en halv Snees Unger og
 10 Konen steeg op, Kudsken spurgte om jeg vilde have den eneste Plads der endnu var, jeg kravlede op; med een Hest foran foer vi afsted til Forstadens Port, hvorfra jeg vandrede, i Tanker om min Hjemkomst hos Collins, til Daums Caffé og fik et Glas Punsch, læste derpaa hjemme Sonnenleitners Stykke, der er ret komisk.

Mandag 7 Juli. — Varmt Veir, spadseret omkring. Afskeds Vesit hos Grillparzer, Castelli og Grev Hahn. Var hos den preusiske og sachsiske Minister om Passet. — Besøg af den unge tyske Doctor der i Thunes Sted imorgen vil føre
 20 mig til Vogns. Gik i Theatret i Leopoldstad, det er tre Etager, havde et meget blandet Publicum, mange Græker, Jøder og to Grækerinder, de gave en Melodram efter det Engelske: »Ein Uhr«. Scenen foregik i Holsteen, man saae vilde Fjelde &, der var Aander i Storm, Drømmesyner,
 25 Triumphtog med en Kjæmpe og alle hans befriede Fanger, Alt mueligt Spetakkel, jeg gik allerede bort ved anden Acts Ende, det var mig meer end nok. / Drev lidt om, men var ei ganske vel, drak et Glas Puns og maatte i Seng uden Lys.

30 *Tirsdag 8 Juli.* Pakket ind og været i Stephans Kirken at

sige Farvel. – Graat Veir men op ad Dagen varmt Solskin, Thune var i den tidlige Morgenstund at sige Lev vel! – Vadskekonen har bedraget mig, med al sin Talen om Ærlighed. – Farvel Wien! Henimod eet kom alt Doctoren for at følge mig, Pigen sprang efter en Kone, der i sin Træbøtte paa 5
Ryggen skulde bære min Kuffert, den var hende for svær og jeg havde meget Vrøvl, da jeg kom til Vogn[en], gik her en gammeldags Herre op og ned, han var min eneste Reisekammerat, en Mand ret af den gamle Skole, jeg tog ham an for en Art Skolemester, thi han slog saameget ind paa 10
Romere og Grækere. – Vi kom nu paa en Broe og over Donau, og længere henne over en anden der var uendelig Lang; Josephsberg laae i Baggrunden. – Vi passerede ved Donau Enzersdorf og kom til Kreisstaten Korneuburg, udenfor denne var Christus paa Korset, (i Fodstykket et 15
Kapel, her laae en Haandværkssvend paa Knæ og holdt sin Andagt, medens den anden trak sine Støvler af, paa samme Trin; bagved legede nogle Børn om Gittere[t], det var et heelt Mallerie i Aftenbelysning.) – Vi saa Piger skjære Korn af med Seiler, passerede Stockerau og mødte her to 20
Zigeunere, den ene efter den anden, de vare i hvide Klæder, havde store smudsige Kapper, bred Hat og uhyre lange sorte Haar, der, som en Hestemane, fløi dem om det bruun-gule Ansigt, de havde begge nogle store Jernkjæder med sig. – Lidt efter kom en 11 Aars Zigeunerpige, hun var bruun 25
gul og sortøiet som de, alle tiggede af os. – Ungarske Soldater havde Vagtstuer paa Veien, saaledes kom vi gjen-nem Malebern, hvor Zigeunertrouppen syntes at være og til

28) Malebern o: Mailberg? 28) hvor] derefter er overstreget en

Hollabrun henimod 11. Vi havde i Stockerau faaet en Kjøbmand Kern fra Iglau med, han og den Gamle maatte med mig sove i eet Værelse, fik eet Haandklæde kun, men da jeg erklærede Ubrugeligheden af *eet* fik vi to. – Paa Veien talte den Gamle [u]afbrudt og bestemt, men alt gik ud paa, hvorledes / Fremmede prellede paa Reisen, hvad han havde maatte betale for en Kop Kaffe, & Dernæst talte han om hvor fordærvet Ungdommen var, hvorledes den nu spillede en stor Rolle i Alt, selv i Verdens Skjæbne &. – Kjøbmanden maatte endelig være i Iglau før Aften, for ellers vilde hans Moder blive urolig, som holdt saa meget af ham. –

Onsdag den 9 Juli. Afsted henimod Klokken 4. – Det var et evigt Klagen over hvad de maatte betale. Morgenen var smuk, vi saae Ruiner af et Slot, Høstfolk og passerede en frodig Slette med Viin, endelig kom vi da op over et Bjerg og havde en ret viid Udsigt, hele Baggrunden var i et Uveir, Lyn og Regnskyl. Vi kom gennem en Viinmark og saae nu Znaim for os med en stor Bygning, der fra Kloster var blevet Fabrik og nu et smukt Slot. Vi vare saaledes i *Mähren* og skulde ind i Byen Znaim, der havde et ret chinesisck Taarn, men da Gaden blev broelagt maatte man kjøre uden om og ind af en anden Port. Her forlod Kjøbmanden os thi ellers kunde han ei til Aften komme tidlig nok hjem, han var meget kjærlig ved Afskeden over mit interresante Bekjendtskab. – Vi bekom nu to meget skidne Karle, den ene syntes en Jøde, det var meget høflige Folk, men Jøden

13) Onsdag] *først skrevet* Den 21) Znaim] *Z. først skrevet* S 25) Bekjendtskab] *B først skrevet* Bj

sluddrede i et Væk og fortalte over 10 Gange om sin Reise til Ragusa i Dalmatien; han vilde ikke være Konge, det var svært, men en Konges Kammertjener, ligesom een han havde kjendt, der var blevet saa tyk han ikke kunde gaae og maatte holde sig en Kammertjener igjen, han fortalte om Ungarerne, der hedede deres Bagerovne med Komøg, talte meget om Reenlighed og begge om Dannelse. Desuden opvartede med gamle Anecdoter og Jøden sagde han kjendte en Fabrikherre der var den anden Salomon, og havde opdaget hvo af sine Folk der var Tyv ved at føle hvis Hjerter bankede stærkest. (Mueligt, havde Fabrikherren / sin hele Viisdom fra Hertugen af Vendoms Pager.) – Vi passerede Freynersdorf og *Budwitz* her kom vor Kjøbmand igjen til os, thi han kom dog ikke hurtigere end vi, og maatte betale langt mere. Han fik nu poetiske Tanker og skrev dem ned, bad mig læse dem, det var Ideer han fik sagde han, jeg var galant nok til at bede ham om disse og saa bleve vi særdeles Venner, han var saare oprømt, men beskeden og længtes rædsomt efter at komme hjem til Mutter. Ved Scheletau fik vi en uforskammet Kudsk, der kjørte fra os alle sammen medens vi drak Kaffe saa vi maatte løbe hele Byen efter ham, derpaa puttede han ind til os en blind Pasageer, en afskedet Marqueur, der havde været Tjener hos en Herre med hvem han havde været flere Maaneder i Kjøbenhavn, han hørte paa min Tydsk jeg var dansk. – Det var en ækel [lugtende] Karl, som gjerne vilde snakke med men af de to skidne Herrer behandledes meget koldt. – I Stannern klagede

10) ved at] *derafter er overstregel Sø* 13) Freynersdorf : Fraindorf? 21) saa] *først skrevet saae* 26) [lugtende] *ms. har lugtetende*

jeg over at vi havde blinde Pasagerer, da jeg havde ham hos mig; Postkarlen klynkede, og den nye vilde ei optage Karlen inden for Byen, men denne sprang aligevel ind; Alt fra Znaim havde Folk begyndte at tale böhmisk man havde

5 lært mig at sige Heska Holga (eller) Krasna Jefstja Diá die miloju ♀: smukke Pige jeg elsker dig! hvilket jeg raabte ud af Vognen til de Skjønne som gik mig forbi; staaende havde jeg ikke været saa fræk, men i Flugten nok. Dajé mié hubitzlu ♀: giv mig et Kys. – Jeg var alt temme[lig]t træt

10 da vi kom gennem *Stannern*, det blev Aften og Kjøbmanden var fortvivlet og skyndte paa Kudsken der dog ikke sov saameget, som de Andre. – Ud paa Aftenen vare vi / i *Iglau*; en smuk, velbygget By syntes det, med en stor Plads; her forlod Kjøbmanden og de 3 andre os; kun jeg og den Gamle

15 Blev; vi fik en ung Dame med sin Mand med og nu foer vi 4 afsted i den mørke Aften, thi Nyet hjalp ikke stort! Hun var rædsom interressant, sladdrede i et Væk om Kunst og Litteratur, en Mængde havde hun slugt, Manden sov stedse. – Hun talte ogsaa om fiin Dannelse, om Mennesker der

20 læste en Digter uden at forstaae ham &. I Natten hvor jeg blundede noget kom vi gennem Stecken, idelig kjørte vi og istedet for at indtræffe til at sove i *Deutschbrod*, kom vi henmod fire dertil for at reise videre, her fik vi en ung Jurist, et vakkert Menneske med, han havde Smag og Læsning.

25 Ved Daglyset vaagnede Manden der laae for haardt og sov paa hende, vi saae nu at det var et blond Jødepar, han lod

2) Postkarlen] først skrevet Karlen 5) sige] derefter er overstreget Hezka
 25) Ved Daglyset ♀: torsdag 10. juli 25) Manden] først skrevet Mardammen

rædsom dum, Konen snakkede for ham og da han engang talte var det for at fortælle en ældgammel Vittighed, han havde læst og som vi Andre, Alle, kjendte; – (Deutschbrodt syntes stor og havde Arkader) Deilige Lindetræer, som blomstrede og duftede havde vi den meste Vei, forskellige Kudske kunde kun böhmisk. Vi kom gennem *Stein[s]dorf* og *Jemikau*. Middagen spiste vi daarligt bort i *Collin* der havde en ret vakker Kirke og et stort Torv med Buegange og en Madonna statue, jeg tegnede dette af og tænkte ret paa dem hjemme, skrev nogle Ord til Eduard for at Collin kunde faae Brev fra Collin. – Jødefolkene spiste hos Venner og ramsede siden op hvad de havde faaet, ja selv nogle Gaase- laar med, paa Reisen. (Før *Collin* passerede vi Kreisstaten Czaslau hvis Kirke gjemmer *Ziskas* Grav, her var ogsaa et stort Torv. – Vi saa den smukke Stad Kuttenberg til Venstre og saa kom vi først til Collin). Efter at have passeret Planian kom vi / forbi det eensomme Vertshuus, hvor Kongen af Preusen har kommanderet fra et Vindue. Böhmisch- brott saae kjedelig ud og jeg var som opløst af Træthed, mod Aften vare vi i Biechowitzt (efter fra Collin at have faaet en skikkelig, temmelig taus Prager med.) Jøden gav mig sin Adresse, Veien fik aldrig ende. 9½ vare vi i Prag hvor vi gav Penge for ei at viseteres; her sagde vi vort Navn og den Gamle, at han var Professor Zimmermann fra Berlin. Du gode Gud! hvor begyndte Jødemadammen at gjøre Complimenter; vi kom nu til Grünen Oxen, Alt var optaget, lige-

7) Jemikau ∴ Jenikau 7) Collin ∴ Kolin 9) ret] derefter er overstreget ham
 13) Kreisstaten] K først skrevet S 14) hvis] først skrevet med 14) gjem-
 mer] derefter er overstreget J 17) Planian ∴ Planen 20) Biechowitzt ∴
 Biecowitz 22) fik] f først skrevet v

ledes i der schwarzen Ross hvor jeg vilde ind, vi maatte
 nu fra Vertshuus til Vertshuus, alle vare opfyldte, Klokken
 slog 11, da kom vi til: Gasthaus: Karaus paa Rossmarkt,
 det syntes et Herberg for Vognmænd, men en smuk venlig
 5 Pige lyste mig op af en muret Altan, jeg fik et Værelse,
 spiste og fløi salig træt i Sengen.

Fredag 11 Juni (2: Juli). Sov i et til Karlen hentede mit
 Tøi at pudse Klokken 6 og sov da igjen til den var 8. Endnu er
 jeg meget træt. Var paa Poletiet og saae paa Veien at Prag er
 10 en By der behager mig, jeg har seet Moldau og Broen der-
 over, mødt den gamle Zimmermann, som reiser imorgen.
 Jeg blev raabt ved Navn paa Gaden, det var min smukke
 Jurist. – Det er smuk varm Dag! – Det synes meget simpelt
 mit Vertshuus, spiste ret taaleligt, gik derpaa over Moldau-
 15 broen, som har 15 Helgenbilleder paa hver Side (30) St
 Johannes, kalde de Nepomuk, han er af Metal og staaer med
 en Stjerne-Glorie om sit Hoved. – Et Metalkors i Rækværket
 ansaae jeg som Stedet hvorfra han var styrtet ned. – Vandet
 var Kaffebruunt, smukke Øer i Moldau. Jeg gik nu i Nicolai-
 20 kirke, indvendig italiensk Smag; travede gennem Jøde-
 kvarteret hvor de i et Væk skreeg / efter mig om jeg vilde
 kjøbe, et Fruentimmer raabte idelig, »Paraply, seidene Para-
 bly, gnädige Herre!« – og saa skinnede den varme tørre
 Sol paa os. – Var inde i Teinerkirken og saae Pillen hvor
 25 Tycho Brahe hviler, han staaer i Rustning paa den opreiste
 Gravsteen, Næsen synes at være tilføiet, men jeg troer det er

1) vi] først skrevet jeg 5) en] tilføjet over linien 5) muret] først skrevet mu-
 rede 13) er] først skrevet en 16) Nepomuk] N først skrevet St 22) Para-
 bly] derefter er overstreget gl

gjort saa, for at antyde at han havde en forloren Næse, thi den lille flade Stump kan ei være brudt af. – Var i en øde Klostergaard: St Jakob, hvor der hang en rædsom Mængde Votivtavler, nogle Træer voxte i Gaarden, Steen laae i Buegangene. Besøgte efter Indbydelse Jødefamilien, der var saa 5
 pyntelig paa Reisen, (det var en M: Schlesinger Stein- und Galanteriehändler aus Turnau in Böhmen) de boede hos hendes Fader. Hvilken Opgang! Hvilken Kramkiste! Faderen næsten nøgen i en skiden Schlaffrock, hun ikke klædt 10
 paa skjøndt det var 4 om Eftermiddagen, hun foer ud, og jeg saae gjennem Døren Manden traadt ud af, hvor hun kastede Klæder og fik en Silkekjole over sig og kom nu med en meget stadselig Kappe tilbage, Sludderen gik og jeg var *von Andersen* i et Væk. – Været omkring i de andre Qvarterer i Byen paa Kryds og Tværs. – En smuk Opvarnings- 15
 pige med noget følsomt, hun vender Øinene naar jeg nærmer Italien. –

Løverdags 12 Juni (o: Juli). Prag har mange særdeles brede Gader, der ligne Pladse. Det gamle Raadhuus med sit Taarn og sin store Steen-Balcon tager sig godt ud. – Jeg gik im grünen 20
 Ochsen og fik mig Plads til Teplitz paa Mandag. Paa alle Gadehjørner staaer Gadens Navn paa tydsk og paa dansk[,] »vlice« hedder en Gade paa böhmisk, de fleste tale böhmisk. Slavonierne med deres skidne graae snevre Klæder, den brune Kappe som Gevant og den brede Hat trave om, og 25
 sælge Jernvare, som i Wien. – Flere Huse have Arkader og der er mange Handlende, som paa Marche innocents i Paris. Jeg gik nu over Moldauer Broen til Hradschin og

10) og] o først skrevet j 22) dansk] fejlskrevet for böhmisk

steeg op til Slottet her kom jeg til Capuciner Klosteret med St Loretokapellet, der staaer midt i Gaarden, og er riigt indvendigt, to Springvand der ei sprang stod ligeledes i Gaarden hvor der var Træer og / Blomster, i de øverste Arkader
 5 var ogsaa en Vrimmel af Blomsterpotter, det hele saae ud som et Vildnis med Grønt og Blomster, Kirken selv ret venligt. Nu gik jeg til Slottet, der seer meget øde ud, en Maler mallede en Træhelgen op paa et af Hjørnerne, der var en Vagt, og to Soldater ved den indre Opgang til Carl Xs Værelser, Kirken ligner en lille notre Dame, udenfor staaer en
 10 daarlig Figur af ST Georg, den kan den unge Henry daglig see paa, men han vil vist ikke saa klodset dræbe Dragen, var han Georg. – Kirken var riig og lys. Carl IV og flere böhmiske Kongers Grave saae jeg; et smuk Christushoved
 15 malet, jeg kjendte det fra Kobberstik. – Da jeg gik tilbage havde jeg udenfor Slottet en smuk Udsigt over Prag, Egnen bagved er flad, Moldau bruun med grønne Øer. – Det er da et sandt Hul jeg er kommet i, men jeg hedder ogsaa »gnädige Herr!« og Alle sige: »Küsse der Hand!« til mig.
 20 Spadseret paa et Partie af Volden, for Enden af Rossmarkt og seet over Moldau til Lauritsbjerget og Hradschin. Været i Kirken St Hendrich hvor en Politieschef havde Bryllup. Gaaet gjennem skidne stinkende Gader, af hvilke her ere flere, ned til Moldau, Viinbjerger laae paa modsatte Side. –
 25 Kaffehuse ere her da ikke mange af og de jeg har prøvet, var en lumpen Drik man gav mig, slettere end i Italiens smaae Vertshuse! – Nede i Gaarden synger en Kone böhmisk til Lirekassen. – Sendt Brev til Faderen Collin med en

6) med] først skrevet af 21) Moldau] først skrevet Donau

Sæddel i til Eduard og een ditto til Fru Wulff. – Hele Dagen en utaaelig Hovedpine. Det kunde være komisk i en Novelle at lade en Mand være født med, at han altid maatte gjøre en Grimasse naar han saae et stykt Ansigt, eller endnu bedre, naar han saae en Kone der var utroe. I Dag har jeg seet et Portræt af Forfatteren til »Briefe ein Verstorbenes«, Forfatteren er Fürst Pückler-Muskau. Et smukt Digt af Seidl i østerisk Dialekt er følgende. 5

A Trambiäch'l kaffa?
 I wiszt nid: Zweg'n we; — 10
 I ha nur ôan oanzing Tram:
 Den woas i eh. —

Nu kunde jeg ellers gjerne forlade Prag, imorgen er jeg da ogsaa ganske færdig med den By. – / Gik i Theatret der har til Overskrift Pro Patriæ et Musis. Det er 3 Etager høit, jeg fik mig en Spærreplads, i første Act kom en Borgermadam med Søn og Mand og sagde jeg sad paa hendes Plads, da jeg forsikkrede at det var den jeg havde paa min Billet, svarede hun grovt, at hun havde lært at læse, jeg reiste mig derpaa op, gik ud til Controleuren, der havde anviist mig Pladsen og bad ham følge med ind, da vi kom, havde de Alt i Orden, en anden Herre og ikke jeg havde hendes Plads! »seer De nu!« sagde jeg. »O ich bitte um Verzeigung« sagde de, ækle Væsen; ved samme Leilighed havde jeg da glemmt min Placat hos Controleuren, jeg gik ud og maatte atter kjøbe een og han var da uforskammet nok til at lade mig betale min egen, som jeg kjendte paa Folderne. Det er rare Folk 20 25

6) ein] først skrevet cines

i Prag. Stykket selv: *Wallenstein* af Schiller blev ret godt givet og var mig interessant at see i en By, hvis Historie har et Blad af Heltens eget Liv. – Löwe fra Wien gav Max og blev flere Gange fremkaldt i MellemActerne, da han
 5 engang kaldtes frem med Bayer (*Wallenstein*) pegede han paa denne og denne spillede igjen Komedie og pegede paa ham. Efter Klokken 10 var det først ude og bælmørkt at rave hjem i. – Pigen fortalte mig hun var en Slavonia og hun havde tjent paa et Trakteursted, men Herrerne var saa
 10 uartige, det var et tungt Brød at være Opvarningspige naar man var skikkelig, jeg havde ondt af hende og dog tvivlede jeg paa hendes Ærlighed.

Søndag 13. Uhyre Hovedpine hele Natten, hæslig Drøm om Halsen og Munden fuld af Haar. Klokken 4 gik jeg ud
 15 paa Altanen, en Mængde Foermandskarle laae og sov i Høe, kun een havde et Dækken over sig. – En ung Knøs fornøiede sig med et Pigebarn. Været i Politiet spadseret derpaa i Hradschin hvor jeg igjen gik i St Loretta, lige over for ligger det tscherniniske vidløftige Pallais, var i en mindre Kirke
 20 tæt ved, hvor jeg i Gangen købte et Madonnabillede, Konen sagde det var ein schönes Stück, gik derpaa i Slotskirken, hvor der holdtes tysk Prædiken, jeg vandrede imillertid om og saae den hellige Nepomuks Kiste af Sølv, den bære[s] / af en Sky og to Engle. – En Thronhimmel med
 25 store røde Silkegardiner svæver over den, fire Engle, i menneskelig Størrelse holde Gardinerne. Nepomuk selv oven paa

3) har] *først skrevet* ud 8) var] *derefter er overstreget* f 8) Slavonia] *først skrevet* Slavonia 10) uartige] *først skrevet* uartigt 10) være] *først skrevet* varte 25) Silkegardiner] *først skrevet* Silkekardiner

Kisten er og af Sølv, i Basrelief seer man paa Fodstykket, hvorledes de styrte ham i Moldau, to Altre ere paa Graven; her ligger og den hellige Wenzel. – Efter Prædikenen kom Erkebispem, et magert characteristisk Ansigt. I den kongelige Stol, der har aldeles ingen Udmærkelser, men er af Træ, 5 og gammel, viiste sig nu Carl den X, i blaae Kjole, graat Haar, temmelig bleeg, han læste ivrig sin Rosenkrands, som han dreiede om Haanden, til Venstre sad Hertugen Angoulieme, klædt som hiin og temmelig livlig, Carl syntes det ogsaa. Nu sad Hertuginde af Angoulieme, noget gammel, 10 syntes sminket, men havde noget livligt, bestemt, en lille, ret smuk Datter af Hertuginde af Berry sad ved Siden, med rød Hat. – Hertuginde af Berry selv er med sin Gemal paa Slottet i Brandeis, to Mile fra Prag, ved Donau, derfra igjen 2 Mile ligger Benadeck hvor Tycho Brahe opholdt sig i sin 15 Landflygtighed. – Smuk Kirkemusik; gik derpaa i Volksgarten der ikke er farlig stor, men ret grøn og pæn af en privat Have at være, var dette Tilfældet. En Mængde i Svømmedragt badede sig i Moldau, Damerne stode og saac derpaa. – Om Eftermiddagen seilede jeg paa en flad Bundet 20 Baad, der fører en Vrimmel over til Schützen-Insel. Ved Landingsstedet staaer den hellige Nepomuk, Aleer, Opvartning med Øl, Musik, Keglespil og Skydning. Jeg leed af Hoved- og Tandpine. – Udsigten smuk; seilede tilbage og var paa den mindre Ø: Färber-Insel, her var Panorama, 25 Musik og Spadserende. Travet i Gaderne og spiiist deilige Kirsebær. – Pakket ind. –

Mandag den 14 Juli. Vaagnet Gaardskarlen, der skulde

3) her] foran er overstreget efter Prædiken 21) til] tilføjet over linien

vække mig; rundt om i Gaarden sov Karle, Konen laae paa
 Straae i Porten. Henimod 4 vandrede jeg afsted og fulgtes
 fra Værtshuset af en Dame med Datter fra Leipsig, hun
 kjendte Lotte Øhlschlæger, som hun spurgte til rystende
 5 med Hovedet; hun gik med Stellwagen, jeg med Gesel-
 schafftswagen, en ækel Kasse. En heel Jødefamilie kom, en
 carikeret Jøde slæbte 3 Kufferter, de gave sig strax i Snak
 med mig da de læse paa min Coffert Koppenhagen og
 der havde Manden været. Konen kom kun med, og en Ven
 10 / men en lang 12 Aars Jødedreng krøb op i Vognen, blot
 for at sidde hos Mutter og troe at han reiste med, da vi kjørte
 steege han af. Dernæst et andet Exemplar af en Jødemadam,
 hvis Søn havde et Pottfabrik ved Töplits. – En Herre der
 sov hele Veien og spurgte om Kjøbenhavn havde en Havn
 15 om der ogsaa kom Søeskibe deri. – En fattig Dreng kom op
 som blind Passageer paa Kudskesædet. Vi passerede Inva-
 lidenhuset; Moldauen saae ud som Kaffe med Fløde, Egnen
 smuk. Vi kom gjennem Lieben der har et lille Slot. Tæt
 udenfor Weltrus stod et Slags Monument for General
 20 Kinski der her var styrtet. – Da vi nærmede os igjen Moldau,
 saae vi Ruiner af en muret Broe, som Svensken havde brudt
 af, et lille Huus med en Have laae paa den nærmeste Pille,
 vi kom over paa en Pram. – Kudskene vi fik vilde ikke tage
 den fattige Dreng med, da han havde en Ven der skulde
 25 have Plads. Drengen vilde besøge sin Fader der laae syg paa
 Invalidenhuset i Töplitz, Kjendte ikke Veien, havde ingen

3) hun] *først skrevet de* 13) hvis] *først skrevet der* 13) En Herre] *foran er*
overstreget Udenfo 19) Weltrus] *foran er overstreget Weltraus* 23) vi fik]
tilføjet over linien 24) Ven] *derefter er overklattet der* 25) Drengen] *derefter*
er overstreget skulde

Penge, hans Mester (der var [Smed]) havde givet ham Lov at gaae, han græd og nu fik han Lov at sidde bag paa alle Cofferterne. – (Man fortalte mig hvor dyr Tolden var paa Kaffe i Østerige, 30 Gylden Conventions Münze for et Center, at føre ind.) Vi saae de fleste Bønderbørn løbe om i bar Særk eller Skjorte, nogle løb ud i Vandet og en Pige tog af Undseelse Særken op for Øinene. Vi kom tæt forbi Byen Duxan og derpaa til Festningen Theresienstad ved Eger, hvor den falder i Donau; vi kom gennem den lille og store Fæstning, hiin med Kassematter, denne med udøde Gader, det var saa brandenborgsk kjedeligt at jeg følte mig først glad da jeg var ude; vi saac paa hiin Side Elben *Leitmeritz*, med Klostre og Kirker, vi havde desuden faaet en Doctor i Theresienstad, han hørte af m[it] Tydsk jeg maatte være dansk og fortalte at han hav[de] reist fra Prag til Carlsbad med Adam Müller, som han ret bad mig hilse. I *Lowositz* forlod han os. Jeg gav den fattige Dreng en Skilling til Brød og han var lykkelig, Jøde Madammen var bange han skulde sidde hendes Lædersæk i Stykker. Jeg gik ned til Elben. Her fik vi en skikkelig Gartner-Madamme med, som gjerne vilde snakke og som / blind Passageer en Jøde. To Uveir trak op; vi vare i Bjergeggen og Veiret brød løs over os. Storm og Lynild, det var et Skybrud; Vi maatte lukke Vognen og dog indsvøbe os, det var mørkt rundt om og Hestene vilde ikke gaae, Gartnerkonen bad høit, Jøderne mumlede, den lille Dreng hun havde faaet ind til os var død bleg. Jeg

1) [Smed] *ms. har Sned* 5) saae] *først skrevet kom* 8) Duxan ∴ Dux
9) Donau ∴ Elben 12) ude] *foran står paa* 14) m[it] *overklattet* 15) hav[de]
ms. har havdre 16) Lowositz ∴ Lobositz 22) vi] *foran er overstreget med*

tænkte skal jeg døe, nu da i Guds Navn. – Siden skinnede Solen, men det var koldt da vi mod Aften rullede ind i Töplitz, en Mængde Kjørende og Spadserende mødte os, Vertshuus laae ved Veertshuus. Jeg har et Værelse hvor
 5 Kelneren sagde var en »wunderschön Aussicht«, og saa er det Gaarden, sortbrune Tage og bag disse et grønt Bjerg hvor hvide Damer trippe op til Ruinerne af et Slot. – Det er det Hele. – Opvartnings Pigen lidt for fortrolig og saa seer hun saa medtaget ud. –

10 *Tirsdag 15 Juli.* Nu er jeg da i Badene. – Himlen er noget mænget, det er mere til Regn end Solskin. I Listen over Badegjæsterne fandtes til 13 Juli 3078 hvoraf kun 3 Navne interesserer mig, 1) Løvenskjold med Frue fra *Dan-*
 15 *mark* 2) Kongen af Preusen og Spontini. – Spadseret om i den lille By; ja hvert andet Huus er Vertshuus, det synes som her var Markede, men dette endnu ei begyndt, ved alle Huse næsten sælges udenfor. Jeg spadserede til Steinbad, paa Veien derfra kom en gammelagtig Soldat hen til mig og takkede mig fordi jeg havde været god mod hans Søn, der
 20 uden hans Vidende var kommet, det var Drengen fra igaar, denne vilde kysse mig paa Haanden. Herre Gud, hvorlidet hører der dog til at gjøre sig Menneskene forbundne. Min Kind er meget svullen i Dag af Tandknuden, maaskee for-
 25 deler det sig, maaskee bliver det værre. Var i den fyrstelige Have, der har deilig Skygge, (især naar Solen ikke skinner) Paa det fyrstelige Slot vaier et Flag til Tegn at en Første opholder sig her (Kongen af Preusen), mellem 11 og 12 var Musik i Haven, nogle Fyrstinder sad der og Kongen af

6) et] tilføjet over linien 6) grønt] først skrevet grønne

Preussen talede med blottet Hovede med dem. – Han seer temmelig alvorlig ud. – Ved Middagsbordet Musik. I Haven morede det mig at høre en Madam sige om Musikken: »Wunderschön, stark und rein!« – Besøgt Spontini men han var ude i Besøg hos en Kapelmester; gjort en stor Spadseregang, først op til et Lysthuus paa et Bjerg, her mødte jeg igjen Kongen af Preusen med en Hertuginde – – – og hele Hoffet. Spadseret til en lille Landsby, hvor nogle Smaaepiger gik i en Bæk. / Formiddag skinnede Solen lidt, Eftermiddag og Aften særdeles smukt, kun noget koldt. Frugtræerne paa Landeveien bugne med Frugt, en Halmvisk paa, siger, at ingen maa røre dem. Mødt 3^{die} Gang Kongen af Preusen. –

Onsdag den 16 Juli. Vækket Klokken 3½, fik en uforkammet Regning og kjørte nu med Lohnkutscher fra »goldne Hirsz«, som ei bør anbefales, fra et andet Huus fik jeg en Mand med sin Kone, begge fra Magdeburg (og havde der før været Gjæstgiver i: Stadt Prag). Konen lignede uendeligt meget Fru Collin, jo mere jeg saae paa hende des mere paafaldende var Ligheden. Det var en smuk Morgen, Egnen frodig og skjøn, vi kom gennem Culm og strax derpaa til Valdpladsen hvor der findes to Monumenter, det første »30 August 1813. Denkmal für Preusen«; her blev Vandame fanget af den ruiske General Ostermann og Kleist. Det var støbt af Jern, sort og gothisk med et Kors ovenover, det andet var for Grev Colerodo Mansfeld øverst staaer en Ørn med en Laurbærkrands paa Obeliskens er hans Portræt og foran ligger en Løve (Alt sort) med Indskrift:

26) Grev] derefter er overstreget Colle 27) Ørn] derefter er overstreget paa

»Dem Feinde furchtbar, den Seinen theuer.« † 23 Juli 1822 ved Arbesau (tæt ved Culm). Manden som viiste os det, havde store Schnurbarter og var med i Slaget havde siden, sagde han, »den Ære at følge Napoleon til Elba;« – Egnen blev nu en Deel Bjergigt, Risengebirge laae til høire, Schneekuppen viiste sig som en Taage. – Vi passerede den sidste Bøhmiske By: Peterwalde, der er »eine Stunde lang«, saaledes den længste Landsby jeg har seet. – Efter paaskrevne Pas forlod vi Østerig og bleve nu visiteret i Sachsen. – Jeg havde bestemt kun at gaae til Pirna, men forandrede Plan og bestemte endnu i Dag at være i Dresden. Bjergigt, jeg kravlede op paa en lille Klippe ved Veien, det var et Fodstykke til min Statue tænkte jeg og sang lystig i den levende Natur. Gesiedel var en ret artig Flekke. I Pirna fik vi en gammel Mutter i Vognen, hun var fra Königstein, men født i Pirna og ønskede heller at boe der, saa maatte man ikke saameget stige, dog et Ønske havde hun hele sit Liv, at komme til Jerusalem; eengang var hun i (en lille By 11 Timer fra Königstein) da havde hun i Spøg tænkt ved sig selv, dersom [der] gaves en Leilighed, nu jeg er saa langt [hjem]me fra. – Vor Kudsk en raae Karl, som [jeg v]idskede af, da han svarede mit Reiseselskab [.] – Vi kjørte da paa en anden Vogn og to Gange / gik Hestekoene af saa de maatte smedes. Henimod 6 kom vi til Dresden, der var mig saa bekjendt fra sidst. – I Hotellet Stadt Gotha fik jeg to prægtige Værelser til Gaden, spiste godt og modtog 3 kjære Breve fra Hjemmet – fra Christian Wulff. Iversens og Fru Lessøe saa jeg var ret glad. Mit Sovkammer var

20) [] i linierne 20-22] hul i papiret

saa hyggelig at jeg længe ikke har følt mig saa vel noget sted. —

Torsdag 17 Juli. Gik først i den chatolske Kirke, hvor tom og øde saae den ud, Billedet i min Erindring var saa skjønt! — Som sidst da jeg forlod den laae Børn og sang om et Sidekapel; Trappen til den breulske Terasse syntes mig saa lille mod før [men] Udsigten stod mig smuk som før, jeg fandt saa nemt hen til *Dall*, det var, som om jeg nyeligt havde været der, Tømmer laae der som sidst og Folk læssede af Skibene, som om de havde gjort det fra jeg var her forrige Gang. — Brandspandene hang i Porten, som sidst men Dal var i Norge. Besøgte Hoffrat Winkler: Theodor Hell, som jeg var anbefalet af Fru von Weisenthurn, han var meget elskværdig, forærede mig sin sidst udgivne Bog »Dramatisches Vergismeinicht«. — Han syntes ei godt stemt mod Tieck; — Selv kunde han lidt Dansk, Bøger laae i Stabler rundt om, han havde mig noget tilfælles med Baggensens Portræt. — Var paa Posthuset og derpaa hos vor Gesant Kammerherre Coopmann, som var meget galant og inviterede mig til imorgen Aften. Besøgte Tiecks, han var i Baden Baden, Pigerne vadskede, Værelserne kalkedes, kun den yngste Datter var hjemme hun kjendte mig igjen og tog venligt god Dag og Farvel med mig. — Mødte nu paa Gaden Philipsen fra Kjøbenhavn med hvem jeg travede en Deel om og siden saae hjemme hos endnu en Dansk, Hjort, Broder til Professoren i Sorøe. — Var i Theatret og saae Kleistes: *Kätchen von Heilbron*, som blev taaleligt givet. Theatret

7) [men] *ms. har med* 8) *Dall* ∴ Dahl 12) Norge] *N først skrevet S*
15) *mod] derefter er overstreget Th* 16) *Selv] foran er overstreget Nu Nu Ansigtet*

er en ækel skiden Kasse, den kongelige Loge smagløs. Da Klokken var 8½, endte Stykket, Aftenen var smuk, jeg spadserede paa den bryhlske Terrasse, nede ved Elben brændte Blus i det klare Maaneskin. –

- 5 *Fredag 18.* Frygtelig Mavepine, skrevet [for] Philipsen til Sonnenleitners, Birk, Ja[hn] Berti og Puerari. Deilig Solskin. – Afsked [med] Philipsen som kom her. Jeg gik derpaa at besøg[c] Storck, der viiste mig sit smukke Alterblad, Chr[istus], / som bryder Brødet. Konen ret vakker.
- 10 – Været [i Billed-]galleriet, hvor skident saae det ikke ud. Deilig [.] er Madonna, Barnet Fornuften selv, Englene yn[dige, dog] bliver mig hendes Drapperie for svært. – Kjærligh[eds . .]ven Amoren støder bag paa er gemeent [Hvor] langt bedre saae jeg ikke nu Skjønheden i Coregg[ios]
- 15 Nat. – En ækel Copie af hellige Cicilie hang der [. . . .] St. Sebastian af Coreggo, &. Efter Bordet besøgte [jeg] den gamle Tiedge, Uranias Digter, en venlig Man[d,] han læste for mig et Stykke af sit sidste Arbeide i [. . . .] (9 Bind af hans Skrifter) hvor han taler om den danske Kon[gle,
- 20 der sender sine Børn, Kunstner[ne] ud at see Verden. – Han holdt uendeligt af Caroli[ne] Amalia, viiste mig hendes Mode[r]s Portræt og ba[d mig] bringe sin underdanige Hilsen. – Jeg spadserede [i den] kongelige Have, der har en smuk Udsigt til Byen og hen med Elben mod Meisen. – Da
- 25 jeg kom hjem fandt jeg vor Ministers Kort, han havde været at besøge mig. Om Aftenen var jeg indbudet hos ham,

5) [] i linie 5-18] hul i papiret 19) Kon[g]e] ms. har Kone 20) [] i linie 20-22] hul i papiret 22) Mode[r]s] ms. har Modes 23) [i den] hul i papiret

Konen (Contesse Yoldi) talede godt Dansk og sagde mig Complimenter, den indenrigs Minister med Fru var der, desuden Sangerinden Frøken Veltheim som bad mig meget hilse Jette og Christian. Fürstenau saae jeg her første Gang, han gav mig ogsaa Hilsener til Huset hjemme, hvor han var blevet indført af Adler. Baron Løvenschiold var der, som kom til Justitsraad Wiborgs og Ritmester Volkmar, der er her med Prindsessen af Augustenburg. Han phantaserede smukt for os paa Fortepiano, oppe, efter at vi i Haven havde drukket The; Fyrstenau og hans lille Søn blæste Fløite og Fru Coopmann og Frøken Veltheim sang; senere kom den rusiske og preuiske Charge d'affaire. Vi spiste godt og kom hjem henimod 12. Løvenschiold og Volkmar fulgte mig til min Port. —

Løverdags 19. Spadseret paa Brühlsterasser, været i den katholske Kirke og paa Galleriet, med Løvenskjold og Folkmar, jeg talte der med Coopmanns og en svensk Løvenskjold, desuden med Frøken Hellesen, som var mig en ubehagelig Dame. Saae paa Corregios Nat, Sebastian og Madonna, og Magdelene, Mieris og Titians Stykker, men meest paa den raphaliske Madonna, det er Uskyldigheden selv; de Andre sige de kunne ikke fatte Kjærlighed, men Ærbødighed for Slig en Qvinde, jo, jo, jeg kunde elske hende, salig elske [h]ende i Aand og Hjerte med hede Kys og Favntag. — Spiiste til Middag oppe paa Terrassen og saae Skibene glide forbi underneden paa Elben, spadserede derpaa i Neustad om med Elben og maatte da hvert / [Øiebl]ik krybe under

20) og Magdelene] tilføjet over linien 24) [h]ende] ms. har ende 27) [Øiebl]ik] hul i papiret

en Hæk for Regn, var derpaa [i Palai]shaven og gik saa til Tiedge, som sad ved [Borde]t, jeg blev indladt og fik Plads med, her var [v]on Maltitz jeg paa min forrige Reise traf [i H]amborg; de sværmede begge for vor Konge, 5 [Ti]edje greb Glasset og sagde: Kongen af Danmarks [S]kaal, jeg maatte takke for den og Alle drak [d]en, de kappedes nu med at fortælle Anecdoter [om] hans Fortrin. Tiedge fortalte ogsaa at derfor [ha]vde han besjungen ham. De Træk, jeg igaar for[ta]lte om mit Liv, havde ret grebet 10 ham, han [hol]dt alt meget af mig, men kunde ikke lide [at] jeg vilde have Knæbelsbarter, jeg var jo ikke militair; jeg talte meget længe med ham og blev til i Morgen med Maltitz indbudet hos ham. – Han skrev i min Stambog. Jeg løb om og gjorde Visitter, til Stork, Fürstenau &. Spadserede, drak mig hjemme et Glas Punsch og tænkte paa Guds 15 Godhed mod mig og mine Kjære.

Søndag 20. Spadserede paa den brülske Terrasse, havde Besøg af Baron Løvenskiold og aflagde mine Visitter. Coopmann laae, Fruen var meget venligt, ja som vare vi længe 20 bekendt, jeg maatte skrive hende Kruses Digt til mig af, som hun vilde lære sine Børn; hun kom med en veemodig Yttring om Lykke, som rørte mig, talte om sin Længsel efter Syden, hvorhen hun aldrig kom og bad mig hilse den gamle Fader i Danmark. Fürstenau søgte jeg flere Gange for- 25 gjæves. Om Middagen var jeg hos den gamle Tiedge, hvor ogsaa Maltitz var indbudet, denne kom med en ny Bog over Tharand, og sagde at den havde glædet ham saa særdeles, hans og Tiedges Navn stod Side om Side, der stod ogsaa en

1) [] i linie 1-11] hul i papiret

Hob om Maltizs Familie, hvad Tjedge angik var det derimod kun Mottoer, den Gamle syntes heller ikke farligt om den sletskrevne Bog men Baronen var henrykt; han behager mig aldeles ikke og Digter er han kun et Qventin. Vi fik Hindbær-Vand-Suppe og flere bedre Retter. Danmark var det eneste Land af hvilket Maltitz vilde tage en Orden, Danmark vilde han see for dets Kongens Skyld. Tiedge tog ret kjærlig Afsked og lovede at oversætte det døende Barn, men vi fik aldrig meer hinanden at see sagde han. – Hvorledes min Formiddag gik, maa jeg ellers ikke glemme. / Jeg var hos *Winkler*, der fortalte mig hvor [lidet han] havde faaet for Dronningen paa 16 Aar, om sin [. . .] bad mig skrive sig til og mælde ham lidt om [vor] Litteratur og om min Virken. Skrev i min Stam[bog;] samme Dag jeg kom var Raupack reist herf[ra til] Schweits, ellers vilde han have ført mig til ham. I den catholske Kirke var propfuldt, Castraterne san[g.] Om Eftermiddagen gik jeg fra Tiedge til link[ske] Bade, hvor der var Musik og en uhyre Men[ne]skervimmel, jeg mødte ogsaa den ubehagelige [Frøken] Hellen; saa paa Theatret der 1ste Gang: *Al[ine] Königin von Golkonda*, der tog sig ret go[dt ud;] Decorationerne med Dresden, plauenscher G[rund] og Elben tog sig fortræffelig ud. De smaae [Ga]der, især om Theatret der var lithograferet bag fra gjorde uhyre Virkning. Heden var qvælende, jeg følte mig slet ikke vel og da jeg ikke turde forkjøle mig ved en Elbseilads gik jeg den lange Vei hjem, blev meget afkræftet og havde paa Elbroen samme Følelse til at besvi-

1) Hob] først skrevet Hoeb
linierne 11-23] hul i papiret

8) oversætte] foran er overstreget sen

11) [] i

me som den sidste Gang jeg passerede Tiberbroen, paa mit Værelse gik det over; jeg pakkede ind, Maanen skinnede udenfor ganske som Guld. –

Mandag 21. Alt $5\frac{1}{2}$, endnu ingen Vogn, og vi skulle afsted
 5 $4\frac{3}{4}$! – Henimod 7 kom han da; en halv lam Officeer, med
 et stygt, men lidende Ansigt sad med sin smukke Kone i
 Vognen, en finere Mand, en Russer med Kone var gaaet for-
 ud, en sølle Kjøbmands Commis fik Plads hos mig i Cabrio-
 10 letten. Klokken var 7 da vi kjørte over Elbbroen hvor Wink-
 ler mødte mig og tilraabte mig Lev vel. – Solen brændte og
 fra Høiene saae jeg sidste Gang, paa denne Reise, Elbdalen.
 Den ene Hest var slem til at slaae bag op. – Vi saae Lyst-
 slottet Moritsborg, der med sine røde Kupler tog sig godt
 ud i det grønne. Spiiste til Middag i Akasie Lysthuset og
 15 passerede tæt om *Grossenhayn*, gennem hvilken vi for de
 slet brolagte Gader ikke kunde kjøre. Veien gik ud og ind,
 evige Bugter og det er en ny Vei! Kudskens fordømte ogsaa
 Anlæggeren, vi kom nu paa det preusiske Gebeth, der var
 ingen Told eller Sligt efter en Overeenkomst mellem Lan-
 20 dene passerer man fri her, dog i *Elsterverda* maatte vi lade
 Passene visere. – Officeerfruens Glemsomhed. – Nu fulgte
 vi den nye Chausee og kom i den / [b]rændende Hede og
 Støv her til, hvor jeg end er: [Lieben]werda, en hyggelig
 Städtchen med Viinran[ker] op ad Muren, men jeg synes
 25 at kunne see, [at] de ere Ædike sure. – Verten kom at bede
 mig [o]m min Nabo i Vognen, maatte dele Værelse med mig,
 det morer mig den Forskjæl man gjør med mig og de Andre!
 – Det var ellers at lugte [t]il. Imorgenaften vilde rusiske

Spillemænd give [en] Concert, det fik man ikke hver Dag at høre sagde [Ve]rten. – Sov i Værelse med Handelscomien.

[Tir]sdag 22 Juli. Han snakkede da i søvne og snorkede [saa] jeg blev arrig, udenfor lynede det og regnede [i et] 5
 Væk, men Torden hørtes ikke. Klokken 4 var jeg ved Kaffe-
 bordet, men først 5 kom vi afsted. Kirken isoleret udenfor
 Vertshuset kjendte jeg fra sidst jeg var her. Kjølig Morgen,
 vi kom over Hedeland og veldyrket Land, Flade og altid
 Flade, i een af Byerne væltede en So sig i Moratset og Un- 10
 gerne fulgte hendes Exempel, det var det eneste interessante.
 I Hartmannsdorf spiiste jeg til Middag i et usselt Værts-
 huus hvor jeg fik Mælkesuppe og Kartoffler og Smør, smukt
 Viinløv snoede sig om Vinduerne, Tyren kurede og jeg havde
 ondt i Maven. Officeerfruen klynkede og spurgte idelig om 15
 sit glemte Tøi og vilde hver Øieblik have pakket om. Vi kom
 over Valdpladsen ved *Jüdterboch* og derpaa ind i Byen der
 har en Kirke med to ret maleriske Taarne, Brolægningen er
 rædsom, om Husene voxte Viinløv og udenfor Frugttræer. –
 Dyrte Værtshuus. I Aften spilles der de 7 militaire Piger. Nu 20
 kom vi paa Hedeland igjen, passerede en Fyrreskov og var
 henimod 8 i *Treuenbrützen*, der seer ud til en skikkelig
 Hedeby. Spiiste en Mængde og derpaa hviler efter Da-
 gens Møie.

Onsdag 23. Nu gaaer det mod det tydske Sodoma Berlin! 25
 En meget kold Blæst. Ynkeligt Land og dyrket passerede vi.
 Vi kom gjennem Belitz, mit Selskab var meget kjedeligt og
 min Naboe, uvidende og dum. Mod Middag naaede vi

1) [] i linierne 1-5] hul i papiret 28) vi] derefter er overstregat Post

Potsdam, hvor Naturen har lidt mere Klæder paa. Jeg saae Sanssousi og den berømte Veirmølle som just gik for fuld Vind. Søen og den smukke Bakke gjorde godt, Byen selv er saare smuk og gjorde et behageligere Indtryk paa mig, end
 5 senere Berlin. Vi kom ind / [i »der] Einsiedler«, hvor Opvartningen var uss[el og de And]re havde saameget at vrøvle med saa vi [ei kom] afsted før 2. Jeg saae imidlertid Slotspladsen m[ed] Figurer, Taarnet med Atlas paa, hørte Klokke[spil]let; da vi kørte ud saae vi dem mure paa [den]
 10 nye Broe over Havel, en lille tremastet laae derude. – I det Fjerne, ved Søen, saae vi Spand[au,] Birketræer vare plantede for Granerne, Chausee[n] ypperlig, det gik altsaa ganske godt naar Officeer Fruen ikke havde havt saa meget Vrøvl, jeg var temmelig gnaven, uhyre træet og kjedede mig. Endelig
 15 passerede vi Zehlendorf, som jeg kjendte igjen, en Mængde Vogne mødte vi, Haver og Lyststeder ved Veien, fri Indkjørsel gjennem Porten, for Afpakningens Skyld tog jeg ind med de Andre i eet af de første Hotteller Der goldne Adler, her en smuk Udsigt fra 2^{den} Etage til den store Plads. – Uh,
 20 hvor jeg er træet! –

[Tors]dag 24 Juli. Oppe Klokken 6½ og en Time efter alt [ude. B]esøgte Häring, der sagde at Heyne hverken [kunde] skrive Vers eller Prosa; talte om Øehlenschlä[gers] Vrede mod sig, og at han ei havde skrevet [til h]am &
 25 Jeg fik et Stamblad af ham, travede nu den [lange] kjedelige Frederiksstrasse igjennem, til Chamisso [me]n han var udenfor Byen i sin Bothaniske Have. [Nu] var jeg hos vor Charge d'affaires Löwenørn, [d]er troede jeg var en holstener og

laante mig »Dagen«. Gud hvilket Vrøvl deri, Smaalighed!!!
 Var hos Ministeren, som var paa Landet og derpaa hos
 Feddersen der boede ved et Bajaderehuus, som til Skildt
 havde et hvidt Kors i Fortouget, Zeuthen havde Bolig lige
 over for og ved hans Raab viiste sig i den bekjendte gule 5
 Schlafrock. – Nu gik jeg paa Billedgalleriet, hvormeget daar-
 ligt er der dog ikke, meest tiltalte mig: 1) Titians Malerie
 af hans Datter Lavinia. 2) Carl von Manderns Portræt af
 Chri: IV. – Af Corregio er Sky-schene ganske ypperligt. –
 Jeg var i Statuesalen men glædede mig mest til den smuk[ke] 10
 Prospekt udenfor med det høie Springvand. Her i Berlin er
 i denne Tid Marked, jeg travede om paa de haarde spidse
 Stene og saae Boutikkerne, om Middagen traf jeg ved Bordet
 Zeuthen, siden Feddersen og Juristen Fidler, Bartholin og
 Dr. Hahn. M[ed] Fidler og Feddersen travede jeg hjem, fik 15
 mit P[as] og tog nu Plads med Fahrposten for at tjene 2
 [Thl.] / [Var] hos Chamisso der kyssede mig ret kjærlig[t, vi
 spads]erede i hans smukke Have og han viiste [mig sine]
 sidst oplagte Digte der indeholdt 5 Stykker ei f[ør trykt]e.
 Berange, Wictor Hugo og jeg vare de eneste [t]re han havde 20
 oversat. – Han vilde endelig at jeg [i]morgen Aften skulde
 gaae med ham i Digterselskabet, men jeg vil heller i
 Theatret, skal ogsaa have mit Tøi paa Posten. – Han
 talte om den nye Forfatters nye Faust, om Göthes Faust
 der ikke svarede til Fragmentet. – Spadserede med Fjeld- 25
 ler og var om Aftenen paa et brillant Ølhuus hvor vi

9) Sky-schene ∴ Sky-scene ∴ Io og Zeus 10) smuk[ke] *ms. har smuk*
 15) [] i linierne 15-21] *hul i papiret* 24) nye Faust] Faust *tilføjet over linien,*
derunder er overstreget Göthe

drak Ale der smagte fortræffeligt, men var stærkt. – Traf der Bindsbøl.

- Fredag den 25 Juli.* – En uhyre varm Morgen. – Spadserede gennem Bajadere Gaden. Besøg af Bindsbøl; var hos
- 5 Baron Løvenørn, der gjorde Complimenter. Floden Spree har smukt klart Vand. Her er Markede i Berlin, det ligner Odense Markede. – Vi gik nu til Gropius' Diorama, saae Klostret ved Amalfi, Jomfruen, Klosteret i Zürich, i Assisi, e[n Mor]genstund, men herligere var Klostergaarde[n, hvor]
- 10 vi hørte Klokkerne ringe, Døren til Kirke[n aabne]des, Lys brændte paa Altret & – Nu dreiede [det] med os, vi hørte Bølgernes Brænding og [saae] nu det uendelige blaae Hav ved Sorent, Maa[nen] skinnede paa Skummet, Kap Myse-
- 15 nium, Pr[ocida] og Ischia laae levende for mig, jeg var i mit Paradis, det var mesterligt vi saae det ogsaa to Gange. – Zeuthen hoist naragtig ved Bordet. Om Eftermiddagen var jeg hos Chamisso, han beklagede at jeg ikke denne Aften kunde tilbringe i Digter-Selskabet, han gjorde mig op-
- 20 mærksom paa en tydsk Digters Værk (Manden lever i Petersborg og hedder: Trinius) der var skjønne Ting i. – Heyne var sand Digter sagde han, men han har kun 1 Streng, De er lykkeligere De have Flere. Han forærede mig derpaa sine nyeste Digte, der ellers vilde have kostet mig en Dukat og have dem vilde jeg, da der stode Ting af mig selv deri. –
- 25 Tordenveir. Var med Bartholin, Feddersen, Valentin og Fiedler i Theatret hvor vi saae Lumpacivagabundus, jeg morede mig godt derved, men da jeg kom hjem havde

9) [] i linierne 9-14] hul i papiret 20) Trinius] senere tilføjet 25) Valentin] senere tilføjet

jeg Ærgrelse, Gaardskarlen har ikke besørget min Cofert ret til Posten, Himlen ved hvorledes det nu gaar imorgen? –

Løvedag 26. Sovet slet, oppe før 4, min Kuffert sætter mig i stor Uroe. – Klokken 7 var jeg alt paa Posten og [ha]vde meget Vrøvl for at faae den med maatte betale [. . .] 5
Thaler for Overvægt. Først 9 kom vi afsted. Al den Tid [ma]atte jeg vente. Jeg fik en ypperlig Plads (N° 5) i Kario-
len / og en Selskab saa godt som med Schnellposten, Valen- 10
tin og Bartholin toge med, en skikkelige Madamme fra Ly-
beck, en Student og – hvad vi siden hørte, en Gartner fra
Lyngby, Søn af Præsten Rønne, han havde besøgt Harzen
og det sachsiske Schweits. Solen brændte hedt, den grøn-
malede Kuppel og Forgyltning paa Slottet tittede frem i
Aleen ved Charlottenburg, som vi passerede; nu kom vi til 15
Spandau hvor Skibe seilede fra Spree ind i Havel, saae
Fangehuset og skrumplede gennem de haarde Gader. Egnen
var dog ikke saa utaaelig som den i Erindringen stod for
mig, Studenten der af en anden havde hørt mit Navn,
spurgte om det var mig der stod Digte af i Chamissos Bog, 20
man var Alle særdeles forekommende mod mig; vi kom
gennem flere Byer, (som Roskilde og Slagelse) men som jeg
ei gad notere, om Aftenen var vi i en næt lille By, jeg
kjendte fra sidst, paa Bænken under Lindetræerne ved Post-
mesterens Huus sad flere Damer der vare nysgjærrige efter 25
at see os, men de kunne ikke, vi blære os. – Jeg sov ret godt

6) [] i linierne 6-8] hul i papiret 9) Valentin] V først skrevet B 11) Gartner]
først skrevet Garn 15) Charlottenburg] tilføjet over linien, derunder er overstreget
Spandau 23) om] foran er overstreget Botzow &

om Natten, der var temmelig kjølig, min Frakke laae over mig, Schiermeisteren var meget sovende ovenpaa sin Snak-somhed. –

5 *Søndag 27.* I Morgenstunden kom vi til *Perleberg*, saae
 alle Folk løbe til Vinduerne. Vi fik her en kjedelig Wiener
 med, der ordentligt var studs, men opad Dagen og paa den
 øvrige Reise blev Føieligheden selv. – Vi kom gjennem Gra-
 bow og spiieste ved Tabel d’hote i *Ludwigs Lust* en grøn By,
 10 i Ørkenen, Aler hele Gaden. Her forlod Valentin os for at
 gaac en anden Vei til sin Familie. – Meklenborg er et rigt
 lille Land. – Henimod Aften forlode Bartholin, Rønne og
 Lybekker-Madammen, der gav mig Haand, vort Selskab og
 toge Extrapost til Lübeck. I *Boitzenburg*, maatte vi skifte
 15 Vogn og fik nu en utaaelig skrumpel Kasse af en Vogn, til-
 hørende Hamborg, vi bleve saaledes rystede da Chauseen
 holdt op at vi stødte Tænderne mod Tænderne. – Det var
 som min Rykrad skulde knækkes. Vi kom i det lauenburgske
 passerede Byen og jeg længtes ret efter det tunge dybe Sand,
 20 da det var en frygtelig Tortur at kjøre paa Stenene. Med
 [to] Heste kom vi dog kun frem i fodgang, men [her] var
 det dog mueligt at blunde minutviis; vi [pas]serede Esche-
 burg og fik ussel Kaffe i Berged[orf
] / Henimod 11 kom vi til Hamborg, hvor
 25 jeg steeg af »zum Kronprinzen«. Da jeg var klædet om var
 min første Vandring til Altona og ombord paa Vagtskibet,
 Capitainen og Lieutenant Krinkel toge venligt i mod mig,

4) I] *foran er overstreget* Klare 16) vi] *foran er overstreget* jeg 21) [] i *linierne*
 21-24] *hul i papiret* 27) Krinkel ∴ Krenchel

den første indviterede mig til en Seilads paa Torsdag, denne at blive ombord til mod Aften, lidt efter kom Christian, vi vare noget generte ved Omgivningen. En Arkitect kom og jeg spiieste anden Gang til Middag, Krinkel snakkede liderligt og Christian kastede op. – Mod Aften fulgte han med i Land og der i hans Værelse omfavnede og kyssede vi hinanden, han var ellers syg og jeg meget angrebet af Reisen. 5

Mandag 28. Var hos Houdewalckers der vare meget e[ll]skværdige, derpaa hos Albers, af begge blev jeg indbudet Morgen og Overmorgen, derpaa hos Salomonsen, hvor jeg spiieste til Middag. Var i Altona og fik en Plads til Fredag-aften, besøgte Friends, han var i Danmark. Kruse var ogsaa paa Reise. Travet om hele Aftenen. 10

Tirsdag 29. – Jeg gik til Digteren *Dr Töpfer*, presenterede mig selv og ved min Færdighed heri vandt Manden saaledes at han i den følgende Time læste for mig sit nyeste Stykke: »Die weise Pikessche«, jeg gav ham Ideen af enkelte af mine Digte og han forsikkrede mig, at jeg var en sand Digter, bad mig dog hver Dag besøge sig, ønskede at kunne oversætte min Agnete &. Konen var ogsaa nydelig. Om Middagen var jeg hos Houdewalkers og spiieste godt. I Theatret saae jeg en franske Troupe fra *Berlin* de gave 3 Stykker: La suite de Michel & Christine, La Dame & la Demoiselle og et Melodram; jeg traf Hornemann, Trampe og flere Danske, men kjedede mig saa særdeles at jeg midt i det andet Stykke gik bort til Töpfer som havde indviteret mig, da jeg kom saa tidlig var han i Theatret, Konen sendte Bud efter ham, da han ariverede fik han mig igjen tilbage at see 25

8) Mandag] først skrevet Tirsdag 14) Tirsdag] Ti først skrevet O

det rædsomme Spectakkelstykke, Melodramet var; Acteuren stod i første Etage mellem Tilskuerne og taled ned paa Scenen, vi bleve dog snart kjede deraf og gik hjem her kom Maleren Kitzerow og alle flaterede de mig. 12½ kom jeg
5 først hjem.

Torsd [3: *Onsdag*] 30. Var i Altona at gratulere C. Wulff. [In]dbydelsen til Seiltouren kunde jeg ei tage imod [da] jeg om Aftenen hellere vilde i Theatret.